

دروس

اللغة العبرية

שעורי השפה העברית

تأليف

ربحي كمال

الاستاذ المحاضر للدراسات السامية
في كلية الآداب بجامعة دمشق

الطبعة الثالثة

١٣٨٣ هـ - ١٩٦٣ م

مطبعة جامعة دمشق

Kamal Pasha

Dr. Kamal Pasha

دروس

اللغة العبرية

שעוריה שפה העברית

تأليف

زكي كمال

الاستاذ المحاضر للدراسات السامية
في كلية الآداب بجامعة دمشق

الطبعة الثالثة

1283/103

١٣٨٣ هـ - ١٩٦٣ م

مطبعة جامعة دمشق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللغة العبرية من الأرومة السامية التي تنتمي إليها العربية والفينيقية والآرامية والسريانية والآشورية وغيرها . لذا كان واجباً على من يتصدى لدراسة اللغة العربية دراسة علمية ؛ على العالم اللغوي ، والعالم الديني ، ومدرّس آداب اللغة العربية ، وحتى مدرّس التاريخ - أن يلمّ بنشأة اللغات السامية ، وتطورها ، وتأثير بعضها في بعض ، وأن يكون على حظ من الدراية بقواعد اللغة العبرية ، أو إحدى أخواتها الساميات ، وما لها من صلة بلغتنا العربية ، اللغة السامية الأولى ، التي فاقت أخواتها جميعاً ، فكان لها هذا التراث الجليل الذي نعترّ به جيلاً بعد جليل .

وقد درجت جامعات الغرب - منذ القديم - على تدريس لغة سامية إضافية أو أكثر لكل من أراد التخصص في إحدى اللغات السامية . وفي سنة ١٩٠٨ ، يوم إنشاء الجامعة المصرية ، أحسّ رجال الأدب في مصر بهذه الحاجة الماسة ، فاستقدموا كبار المستشرقين لتدريس اللغات السامية بكلية الآداب ، وكان ذلك بداية العناية بدراسة اللغات السامية ، بجانب اللغة العربية ، في الجامعات العربية . أما جامعة دمشق فقد بدأت الدراسات السامية فيها منذ عام ١٩٥٣ ، حين عهد إليّ بتدريس هذه المادة لطلاب شهادتي علوم اللغة العربية والتاريخ القديم في كلية الآداب ، وهذا ما حدا بي إلى وضع كتاب يحتوي المنهج المقرر لطلاب هاتين الشهادتين الذين يدرسون اللغة العبرية .

ولما شرعتُ في تأليف هذا الكتاب وضعت نصب عيني غايتين أساسيتين هما:

١ - سدّ حاجة الطالب أو الأديب العربي الذي يريد دراسة هذه اللغة دراسة علمية والوقوف على ما بينها وبين لغتنا العربية من صلات في الاشتقاق والقواعد .

٢ - سدّ حاجة المثقف العربي الذي يرى أنّ واجبه القومي يدعوّه إلى دراسة لغة العدوّ دراسة عملية .

وتحقيقاً للغاية الأولى فقد صدرتُ الكتابُ بمقدمة تاريخية في نشأة اللغات

السامية ، واللغة العبرية وآدابها ، وأتبعته هذه المقدمة بقواعد اللغة العبرية ، وبقطع

مختارة من الأدب العبري الحديث والقديم ، وختمت الكتاب بفصل خاص في شرح الكلمات الواردة في سفر يونس وتحليلها وموازنتها بما يماثلها في العربية والآرامية .

أما الغاية الثانية - وهي دراسة العبرية كافة حيّة دراسة عملية - فتحقق فيما أورده بعد القسم الثاني - قسم القواعد والتطبيق - من قصص، ومحاورات مقتبسة من صميم الحياة اليومية ، ومقتطفات من الصحف العبرية ، وفيما يلي القصص والمحاورات من أسئلة وتمارين كثيرة .

وقد اعتمدت في إعداد قسم القواعد على عدة مراجع عبرية وعربية وأجنبية قيّمة . بيد أن هذه المراجع كلها قد أغفلت مباحث صرفية هامة تتردّد مادتها في اللغة العبرية تردّدّها في اللغة العربية ، ولها في العبرية ما لها من الأهمية في اللغة العربية (كأبواب الجرد ، والأغراض المستفادّة من نقل الجرد الى أوزان المزيد ، والمصدر الميمي ، وبعض المشتقات : كالصفة المشبّهة ، وصيغ المبالغة واسمي الزمان والمكان ، واسم الآلة) فعمدتُ إلى وضع قواعد موجزة لهذه المباحث ، على ضوء القواعد الصرفية في لغتنا العربية . وضمّنت هذا القسم جداول لتصريف الأفعال الصحيحة والمعتلة ، على اختلاف أنواعها .

هذا ، وقد توخّيت في ذلك كله : وضوح العبارة ، والإكثار من التمارين العملية تلو كل قاعدة أو قصة أو محاورة ، وشرح المفردات الصعبة بالعربية ، والتنويه بما هنالك من صلة وثيقة بين العربية والعبرية من حيث الاشتقاق والقواعد . وإني أرجو أن أكون بعملِي المتواضع هذا قد قمت ببعض الواجب في سدّ الفراغ الذي كان يشعر به الجميع في عدم وجود كتاب واحد باللغة العربية يعنى بعرض العبرية الحديثة في الحياة اليومية ، لا سيما وأنّ الوضع الراهن في شرقتنا العربي يحتمّ علينا دراسة لغة العدو ، تحقّقاً للغاية التي توخّتها المرشد الأعظم ﷺ حين أمر زيد بن ثابت الأنصاري بتعلم اللغة العبرية ، والله وليّ التوفيق .

رحمي كمال

دمشق في : محرم سنة ١٣٧٨ هـ
آب سنة ١٩٥٨ م

القشبة الأولى

في

اللغات السامية

واللغة العبرية و آدابها

ح ل ك ر ا ش و ن

השפות השמיות

והשפה העברית וספרותה

تخصيـد

علم اللغات

في الدور الذي وصل فيه الإنسان الى وضع الألفاظ اهتدى، بحكم تفكيره، الى وضع قواعد لضبط اللفظ، وتحديد المعنى، وتنسيق العبارة وتجميلها. وبقدار رقي الجماعة وتحضرها يكون نصيب لغاتها كذلك من وضع القواعد وفنون التنسيق والتجميل، إذ اللغة ظلّ حياة الأمة، ومرآة تبدو على سطحها حال تلك الأمة، وما هي عليه من قوة أو ضعف. والقواعد اللغوية، من نحو و صرف وما يتبعها من قواعد تكوين الجملة وتنسيقها، قديمة بقدم اللغات نفسها. أما آداب اللغات المؤرخ، وفن مقارنتها، وتقسيمها الى مجاميع وأقسام، وأما فقه اللغة والنقد الأدبي، فهذه جميعاً حديثة النشأة وهي ثمرة البحوث القيمة المعروفة بالفيلولوجيا أو علم اللغات.

وهذه الكلمة « فيلولوجيا » (philologia) مركبة تركيباً مزجياً من كلمتين إغريقتين هما : « فيلوس » (philos) ومعناها محب، و « لوجوس » (Logos) ومعناها كلمة أو كلام. وبعد حذف حرفي (os) من هاتين الكلمتين وإقحام واو (o) بينها، تسهيلاً لهذا التركيب، صارت « فيلولوج » (philologue)، ومعنى هذه الصيغة المركبة : محب الكلمة أو اللغة، أي الباحث فيها. ثم لحقت بهذه الصيغة المركبة علامة المصدر الصناعي، وهي في

الاعريقية واللاتينية (يا - ia) فصارت « فيلولوجيا » (philologia) أي محبة الكلمة أو الكلم ، أي اللغة أو اللغات ، ومعنى ذلك فن اللغة أو علم اللغات . وفيما يلي لمحة موجزة في بيان علم اللغات ، وموضوعه وغايته ، تقدم للبحث في اللغات السامية :

أول من استعمل كلمة « فيلولوجيا » في اللغة اليونانية ، هو أفلاطون الحكيم ، وأراد بها : الرغبة في البحث العلمي ، أو توجيه الرغبة الى البحث العلمي .
ودل الاستقراء على أن مدلول هذه الكلمة قد اختلف اختلافاً بيناً باختلاف العصور وباختلاف الأمم . ولا يزال العلماء مختلفون حتى اليوم في مدلولها وإطلاقها : فبعض العلماء يطلقونها على ما يشمل البحوث اللغوية جميعاً ؛ ويطلقها البعض الآخر على الدراسات اللغوية من قواعد وتاريخ أدب ونقد للنصوص . وقد تطلق هذه الكلمة على دراسة الحياة العقلية لأمة من الأمم . وفي عصر إحياء العلوم كان إطلاقها مقصوراً على دراسة اللغتين الاعريقية واللاتينية دراسة قواعد وأدب .

وقد وصلت بحوث هذا الفن اللغوي الى نتائج كبرى ذات أثر فعال في تغيير وجه التاريخ العام ، وتركيز النهضة العلمية الحديثة على دعائم قوية ، وتكوين علوم مستقلة لولا علم اللغات ما ظهرت هذه العلوم في عالم الوجود .

فوائد علم اللغات وغاياته

لعلم اللغات فوائد جلي في الحياة العقلية ، والحياة المدنية الاجتماعية ، والثقافات العامة وما حققته من تيسير الرفاهية للانسان .
ويرمي هذا العلم من وراء دراسة الظواهر اللغوية المختلفة إلى غايات تحليلية يرجع أهمها إلى :

١ - معرفة حقيقة الظواهر اللغوية والعناصر التي تتألف منها والأسس التي ترتكز عليها .

٢ - معرفة القوانين التي تسري على هذه الظواهر والعناصر في جميع النواحي . وهذه هي الغاية الأساسية لبحوث علم اللغات .

٣ - معرفة الصلات التي تربط هذه الظواهر بعضها ببعض والصلات التي تربطها بظواهر أخرى : طبيعية كانت ، أم فيزيولوجية ، أم تاريخية ، أم جغرافية ، أم اجتماعية ، أم نفسية .

٤ - معرفة المهام التي تؤديها هذه الظواهر .

٥ - معرفة كيفية تطورها واختلافها باختلاف الأمم والعصور .

ومن النتائج التي وصل إليها علم اللغات معرفة العادات ، وحل النقوش والخطوط القديمة ، مثل النقوش الهيرغليفية والخط المسجاري في اللغات السومرية والبابلية والآشورية .

نقل علم اللغات التاريخ العام القديم من قاعدته الأسطورية إلى قاعدة جديدة تركز على الآثار القديمة والعادات والوثائق التاريخية المدونة والخطوط القديمة ، مما أدى إلى تغيير وجه التاريخ العام تغييراً كلياً وجعله قسمين :

١ - التاريخ الأسطوري : وهو وليد الرواية أو الأساطير . ويعتمد على روايات الرواة كقضايا مسلم بها وعلى الأخبار المختلفة المتوارثة من جيل إلى جيل استناداً على الحدس والتخمين .

٢ - التاريخ الدقيق : وهو ما سجلت حوادثه الآثار وأقرته الدراسات العلمية التجريبية .

وقد انبثقت عن هذا العلم علوم كثيرة لها قيمتها في حياة الانسان وثقافته العامة منها : تاريخ أدب اللغة بعد أن كان أدباً فقط ، والنقد الفني ، والنقد الأدبي السكامل ، وعلم مقارنة اللغات مقارنة لفظية ومعنوية ، وتاريخ آداب اللغات المقارن ، وعلم الاشتقاق المعروف بالاتيولوجيا (Etymologie) .

مجاميع اللغات

والجموعه الساميه

عمد المستشرقون الى تقسيم اللغات ، بغية تسهيل البحث فيها ، الى عدة مجاميع تحتوي كل منها طائفة من اللغات تتميز بما فيها من تقارب في اللفظ والتركيب ، والقواعد ، والتفكير وجعلوا تقسيمهم هذا متركزاً على تقسيم الأجناس البشرية .

وقد ورد في الإصحاح العاشر من سفر التكوين ، في التوراة ، أول تقسيم للأجناس البشرية ، إذ أرجعت التوراة النوع الإنساني على تعدد قبائله وشعوبه وأمه ، إلى أبناء نوح الثلاثة وهم : سام وحام ويافت .

وهناك تقسيمات طبيعية أخرى عمد اليها المستشرقون والباحثون . وهي ترجع في تكوينها الى طبيعة الإنسان من حيث الألوان ، والملامح الفطرية ، والأماكن والبيئات .

وسواء أكان تقسيم الأجناس البشرية مبنياً على رواية الكتاب المقدس أم على الاعتبارات الطبيعية ، فإن هناك جنساً بشرياً ممتازاً على مبدأ أي تقسيم ، متجداً في النشأة ، والمكان ، واللون ، تجمع شعوبه خواصاً مشتركة ، وتقوم بينها روابط طبيعية واجتماعية وثيقة ، ويعرف هذا الجنس الممتاز بالجنس السامي .

أما الجنس الحامي فقد استمد اسمه ووحدته ، في التقسيمين الديني والطبيعي مثل الجنس السامي ، حتى لقد ذهب بعضهم إلى اعتبار الجنس السامي والحامي جنساً واحداً يعرف بالجنس السامي الحامي ، لما هنالك من تقارب بين أمم هذين

الجنسين في اللغات وفي تطور الجماعات . وقد ثبت الآن ان معظم الجماعات
الحبشية الناطقة بلهجات سامية منحدره من أصول غير سامية ، وان اللغة السامية
قد تسربت اليها مع من نزح الى بلادها من الساميين ، إثر صراع انتصرت فيه
هذه اللغة على لغاتها القديمة .

وأما الجنس اليافتي فقد وضع له النظر الطبيعي اسماً آخر وهو الجنس
الآري أو الهندوجرمانى ، وأحصى له أمماً في آسيا وفي أوروبا لم يرد ذكرها في
الكتاب المقدس .

ولم يقتصر التقسيم الطبيعي على الأجناس البشرية الثلاثة : السامى والحامى
واليافتي أو الآري ، بل أضاف اليها أجناساً كثيرة أخرى ، وأضاف الى
مجموعات لغات الأجناس الثلاثة مجموعات تلك الأجناس .

وقد أوصل علم اللغات المجاميع اللغوية الى عشر مجاميع وهي : السامية ،
الحامية ، الآرية ، الهندية الصينية ، الملايوبولونيزية ، الأديديه ، الاورالتائية ،
الأستورالية ، الأمريكية ، الباتوية . ويتفرع عن هذه المجموعات عدد كبير
من اللهجات واللغات .

و « اللغات السامية » تطلق على جملة من اللغات التي كانت شائعة منذ
أزمان بعيدة في آسيا وافريقيا . وبعضها حي لا يزال يتكلم به ملايين البشر ،
ويحمل كنوزاً غنية من الثقافة والأدب ، وبعضها ميت عفت آثاره
بذهاب الأيام .

الفسمية

أول من أطلق على لغات الجنس السامى اسم « اللغات السامية » هو
المستشرق الألماني شلويزر (Schloezer) في أبحاثه وتحقيقاته في تاريخ الأمم
الفايرة سنة ١٧٨١ ب.م ؛ لأن معظم الشعوب والأمم التي تكلمت أو تتكلم
هذه اللغات من أولاد سام بن نوح . ويرى البعثة الألماني نولدكه (Noeldeke)

في كتابه « اللغات السامية (Sem. Sprachen) أن ترتيب الأُمم في سفر التكوين مبني على اعتبارات سياسية وثقافية وجغرافية ، لا على ظواهر لغوية أو تاريخية . ويعترض نولدكه على هذه التسمية بجملة اعتراضات منها :

١ - إن هناك أقواماً ساميين ، على ما ذكرته التوراة ، لا يتكلمون بلغة سامية ، كالإيلاميين والليديين . فهم ساميون بنص التوراة ، ولغاتهم ليست من اللغات السامية ، لأنه ليس هناك من قرابة بينها وبين اللغات السامية .

٢ - إن هناك لغات سامية ، والناطقون بها غير ساميين ولا يجمعهم بالأُمم السامية أصل قريب مثل الأحباش ، فلغتهم سامية وهم من الجنس الحامي .

وقد حاول علماء اللغات إيجاد تسمية للغات الجنس السامي تكون نصاً في مسأها فلم يوفقوا إلى ذلك . وظلت تسمية شلوتزر لهذه اللغات حتى الآن . ونرى أنفسنا مضطربين إلى قبول هذه التسمية : « ساميين » و « لغات سامية » لأن الجميع ارتضاها وسلّم بها .

المجموعة السامية

تحتوي هذه المجموعة على لغات الأُمم السامية وما تفرع منها وعلى بعض لغات أخرى انضح أنها تنتمي إلى الأرومة التي تنتمي إليها هذه اللغات . وتنقسم هذه المجموعة إلى ثلاثة أقسام رئيسية : الشرقي أو الآشوري البابلي ، والغربي أو الكنعاني ، والجنوبي أو العربي . وهناك أقسام فرعية تدرج تحت كل قسم من هذه الأقسام :

لغات القسم الشرقي هي : البابلية ، والآشورية والكلدانية .
ولغات القسم الغربي هي : الكنعانية ، والفينيقية ، والآرامية ، والعبرية ، والسريانية ، والتدمرية ، والنبطية .
أما القسم الجنوبي فينقسم إلى قسمين فرعيين هما : العربي والحبشي .
ولهجات القسم العربي هي : العربية القديمة ، القحطانية ، الحميرية ، المعينية ،

السبئية ، العدنانية المضرية أو القرشية الفصحى . ولهجات القسم الحبشي هي :
الاثوبية ، والجعزية ، والتيجرية ، والمروية .

وقد وضع المستشرقان الألمانيان ليندر Leander و باور Bauer رسماً
توضيحياً يبين مدى علاقة كل من اللغات السامية باللغة السامية الأصلية ويوضح
مسافة البعد أو القرب بين كل لغة من هذه اللغات وبين اللغة السامية الأولى
ويحدد بوجه تقريبي تاريخي ظهور كل واحدة من هذه اللغات^(١) . واليك هذا
الرسم في الصفحة المقابلة :

كل هذه اللغات السامية قد تفرعت عن اللغة السامية الأولى ، لغة سام بن
نوح ؛ تلك اللغة التي انقرضت منذ عصور طويلة ، ويعسر تحديدها ؛ فقد كانت
لابناء سام لغة واحدة ، بيد أن تفرقهم الى طوائف مختلفة في جهات شتى قد
أدى الى وجود لهجات يختلف بعضها عن بعض في وجوه شتى .

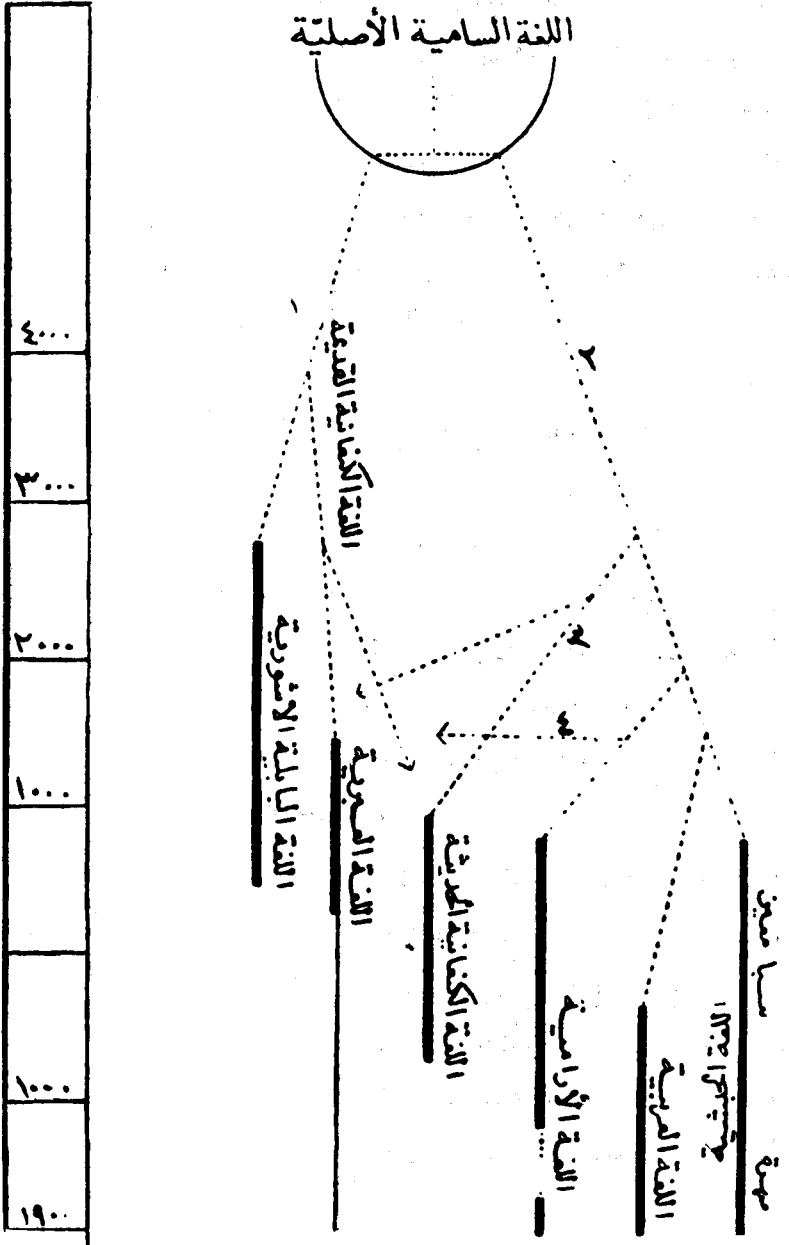
المهد الاصيلي للامم السامية

اختلف العلماء اختلافاً كبيراً في تعيين الموطن الاول للامم السامية . وما
من شك في أن تعيين اللغة السامية الأولى والجماعة الواحدة التي كانت تتكلم بها
متوقف على تعيين موطن هذه الجماعة الأولى . ولم يصل البحث العلمي بعد الى
رأي يقيني في تعيين هذا الموطن . ويرجع أهم ما قيل في هذا الصدد الى
سنة آراء :

١ - يقول فون كريم^(٢) وجويدي^(٣) وهومل^(٤) إن المهد الاصيلي للامم
السامية كان جنوب العراق . وهذا الرأي يتفق مع ما ذكرته التوراة من أن
أقدم ناحية عمرها أولاد نوح هي أرض بابل . ويرون أن الساميين هاجروا قديماً
الى شمال بلاد العرب ، ثم استوطنوا تلك البلاد . ومن تلك الجهة هاجروا الى

(١) Hist. Gram-der Hebräischen Sprache ص ١٧

(٢) Fon Cremer (٣) Guidi (٤) Hommel

- (١) الكتلة القديمة من اللغات السامية (٢) الكتلة المتأخرة من اللغات السامية
- (٣) اللهجة الامورية (٤) لهجة القبائل العبري أو الحبيري Habiri

بابل قبل أن يهاجر الآريون إليها . وأقدم موطن لأدب الساميين ، في نظرهم ، هو وادي دجلة والفرات . ويستدلون على رأيهم هذا بكلمات مشتركة في جميع اللغات السامية تتعلق بالعرمان والحيوان والنبات ويتخذون من هذا الاشتراك دليلاً على رأيهم . ويقولون ان من استعمال هذه الكلمات هي أمم تلك المنطقة ثم أخذها عنهم جميع الساميين . وحجة جويدي في ذلك هي أن المعاني الجغرافية والنباتية والحيوانية التي عبر عنها الساميون في لغاتهم ، منذ سُتتوا وتفرقوا ، تطابق تمام المطابقة الخواص الطبيعية لنهر الفرات الأسفل وحده . بيد ان المستشرق الألماني نولدكه يعارضه في هذا الرأي معارضة شديدة ويقول : ان من العبث ان نعلم ان نثبت في اثبات حقيقة كهذه على جملة كلمات ليس ما يثبت لنا أن جميع الساميين أخذوها عن أهل العراق . ثم يذهب نولدكه في تأييد معارضته الى سرد بعض كلمات عن الحيوان والعرمان كانت ، ولا شك ، عند جميع الأمم السامية من أقدم الأزمنة مثل : جبل ، وشيخ ، وصبي ، وأسود . فهذه الكلمات تختلف تسميتها ، وكل لغة سامية تسميها باسم يغير الاسم الذي تطلقه عليها اللغة الأخرى ، مع أنها جديرة بأن يكون لها لفظ مشترك في جميع اللغات السامية ، لأنها كانت موجودة عند الجميع حين كانوا أمة واحدة وحين تفرقوا أمماً شتى^(١) .

٢ - ويرى بعض العلماء أن المهد الأصلي للأمم السامية كان بلاد كنعان . ويستدلون على هذا الرأي بأن الأقوام السامية كانت منتشرة في البلاد السورية القديمة منذ أزمنة متوغلة في القدم ، وأن مدينتهم فيها قديمة لا يعرف مبدأ نشأتها ، وأن الكنعانيين هم أقدم في الوجود والنشأة من سامي العراق . وعلى ذلك فالآخيريون قد نزحوا من بلاد كنعان مباشرة الى العراق او بعد نزوحهم الى بلاد العرب . واذن فبلاد كنعان ، في نظرهم ، هي المهد الأول للأمم

(١) ص ١٤ Nœldeke, Sem. Sprachen

السامية . أما بلاد العراق التي يرى أصحاب المذهب الأول أنها المهد الأول
للساميين فقد كان يسكنها من قبلهم الشعب السومري ، وكانت له فيها مدينة
زاهرة قبل المدينة السامية ، وكان نزوح الساميين الى العراق في عصر كانت فيه
بلاد كنعان معصورة بأمم سامية متمدينة .

٣ - ويرى بعضهم ان الساميين قد نشؤوا في بلاد الحبشة ونزحوا من ثم
الى القسم الجنوبي من بلاد العرب ، ومنه انتشروا في مختلف انحاء الجزيرة العربية .

٤ - ويرى آخرون ان الصلة بين اللغات السامية والحامية تدل على ان
المهد الأول للساميين يجب أن يكون في شمال افريقية ، وأن قلة الشبه الجسمي
في الشعر وفك الأسنان بين الجنس السامي والحامي إنما هي ناجمة عن كثرة
اختلاط الساميين والحاميين بالشعوب المختلفة . وهم يرون أن الأهم السامية
نزحت من شمال افريقية الى آسيا عن طريق برزخ السويس .

وأصحاب الرأيين الثالث والرابع ليس لهم من دليل سوى الصلات اللغوية
بين اللغات السامية واللغات الحامية والزرع ، بناء على ذلك ، بأن الجنس السامي
والحامي كانا في افريقية منذ أقدم العصور .

٥ - ويرى البعض أن المهد الأول للساميين هو في جهات معينة من أرمينية
استناداً على ما في سفر التكوين من أن الشعوب السامية انحدت من مدينة
« أرفكساد » الى حدود أرمينية وكرديستان . وفريق من هؤلاء يرى أن
بلاد أرمينية كانت المهد الأول للشعوب السامية والآري معاً .

٦ - ويرى كثير من كبار المستشرقين من قدامى ومحدثين أن المهد الأول
للساميين كان القسم الجنوبي الغربي من شبه الجزيرة العربية . ويؤيد هذا الرأي
الاستاذ ربنان الفرنسي ، وبروكلمان الألماني ، ودي جوج De Goege الهولندي ،
وراي الانكليزي . وهذا هو أصح الآراء وأكثرها اتفاقاً مع حقائق
التاريخ . ويعضد سيس Sayce في كتابه « الأجرومية الآشورية »

(Assyrian Grammar) هذه النظرية قائلاً : « إن جميع التقاليد السامية تدل على ان بلاد العرب هي الموطن الأصلي للساميين ؛ فهي الأرض التي ظلت منذ زمان متوغل في القدم خاصة بهم . »

ونصراء الرأي الاخير يستدلون على صحة رأيهم بأن الهجرة في هذه البلاد كانت تتجه دائماً من بلاد نجد والحجاز واليمن وما اليها الى سورية والعراق وما اليها . فمن القسم الجنوبي الغربي من شبه الجزيرة العربية نزح الساميون الى جنوب العراق وغزوا بلاد السومريين وأقاموا فيها مملكة بابل الزاهرة . ومن هذا القسم نزح الساميون شمالاً حيث نشأت من سلالاتهم الشعوب الكنعانية حوالي القرن السادس والعشرين ق. م . ويبدو أن قبائل عاد وثمود لم تنزح مع النازحين ، وتركت في هذه البقعة آثاراً ونقوشاً قيمة ، ساهمت الى حد كبير في إلماطة اللثام عن تاريخ اللغات السامية عامة واللغة العربية خاصة . ومن هذا القسم نزح في مستهل التاريخ الميلادي بعض القبائل المعدية من الحجاز الى الشام ، وبعض القبائل القحطانية من اليمن الى الحجاز والشام والعراق .

وما يزيد هذا الرأي تأييداً ما نلاحظه من الظواهر اللغوية ، ووحدة التفكير ، وميزة العقلية السامية القديمة التي تعتمد على المحس " المشاهد لا على المعنوي المتخيل ، واصطباغ ذلك كله بصيغة مشتركة أصلها وحي الصحراء وقوامها حياة البداوة ، مما يدل على أن الجماعة السامية الأولى التي توارثت الالمام السامية عقليتها ولغتها وخيالها قد نشأت بادىء ذي بدء في بيئة صحراوية ، فقيرة في المظاهر الطبيعية كالحجاز ونجد . واذن ، فمن السهل أن نحكم بأن أصل جميع الشعوب السامية هو في القسم الجنوبي الغربي من شبه الجزيرة العربية .

اللغة السامية الأولى

كما اختلف المستشرقون في تعيين المهد الأول للامم السامية ، اختلفوا

كذلك في تعيين اللغة الأولى التي كان يتكلم بها أبناء سام في موطنهم الأول. لما تبين المستشرقون تلك الصلة الوثيقة الظاهرة بين جميع اللغات السامية أجمعوا على أنها كلها مشتقة من أرومة واحدة. ثم استنتجوا من بعض الظواهر أن تلك الأرومة، أو تلك اللغة الأصلية، كانت منتشرة في منطقة واسعة الأطراف، ونشأت عنها لهجات مختلفة. ظلت هذه اللهجات قريبة الشبه باللغة الأصلية حتى انتشرت قبائل الأسرة السامية في بقاع شتى وهاجر بعضها من مهده الأصلي، ثم ظهر تأثير البيئة في ألسنة المهاجرين، وراحت المخالفة تتسع وويدأ رويدأ، حتى غدت تلك اللهجات جليلة المخالفة للأصل، كأن كل لهجة منها لغة مستقلة عن غيرها. وليس من السهل أن نعرف اللغة السامية الأولى معرفة حقيقية، بل من العبث اطالة البحث في أمر يكتنفه الغموض، نشأ ونما في عصور متوغلة في القدم.

وقد دل الاستقراء على أن التقارب بين اللغات السامية أدنى وأظهر من تقارب لهجة لغة من اللغات الآرية مع لهجة أو لهجات من تلك اللغة، مثل اللغة الفرنسية والإيطالية والإسبانية بالنسبة إلى اللغة اللاتينية وبالنسبة إلى كل واحدة منهن مع الأخرى. وما من شك في أن جميع اللغات السامية هي لهجات نشأت من لغة واحدة أولى هي أم هذه اللهجات.

كان أحبار اليهود في العصور القديمة يعتقدون أن اللغة العبرية هي أقدم لغة في العالم. وانتشر هذا الرأي عند كثير من الباحثين حتى أن بعض العرب في القرون الوسطى قد ذهب إليه.

وذهب بعض الباحثين إلى أن الآشورية البابلية هي اللغة السامية الأولى. وهذا الرأي قائم على أساس فاسد، إذ لم تصلنا من الآشورية سوى قلة قليلة من الألفاظ يعسر على ضوءها الحكم على مدى أقدمية هذه اللغة. وقد دل البحث العلمي على أن هذه الألفاظ القليلة ليست سامية خالصة، بل تختلط بها

ألفاظ سومرية اثبتت من لغات سكان بابل الأصليين ، بحيث يتعذر تمييز هذه عن تلك .

وقد أجمع العلماء الباحثون على أن أقدم اللغات السامية هي اللغة العربية القديمة ، والبابلية ، والكنعانية . وليست هناك وثائق تدل على ان واحدة من هذه اللغات الثلاث تضرب في القدم الى حد لا يعرف له بدء . وعلى ذلك فإن من المحتمل ان تكون كل واحدة من هذه اللغات أصلاً للثنتين الأخرين ، ومن المحتمل ان تكون الثلاث قد نشأت من أم قديمة مجهولة ، عفت ولم يبق لها أثر مستقل تعرف به . واذا صح ان احدى هذه اللغات هي الأولى وان الاثنتين الأخرين نشأتا منها ، فأبي هذه اللغات هي الأولى ؟ واذا كانت اللغة الأولى مجهولة فأبي لغة من لغات هذه الأمم السامية أقرب صلة وأقرب شياً باللغة السامية الأصلية ؟

يقول المستشرق أولسهوزن (Olshausen) في مقدمة كتابه عن اللغة العبرية ان اللغة العربية هي أقرب لغات الساميين الى اللغة السامية القديمة . وأيد أولسهوزن رأيه هذا بعدة أدلة ارتاح لها الكثيرون من المستشرقين .

ويرى المستشرق دي جوج ان الجو البديع لبلاد العرب الداخلية ، والجمال الجسمي للعرب يدلان على حقيقة لا نزاع فيها ، وهي ان اللغة العربية تقرب كثيراً من اللغة السامية الأولى ، وتتصل بها اكثر من اللغات السامية الأخرى . واما المستشرقون الحديثون فتتلخص آراؤهم في انه من العبث البحث عن اللغة السامية الأصلية ، لانه اذا كان العلم قد اهتدى الى ان اللغة السنسكريتية القديمة لا تعد اقرب لهجة قديمة الى اللغة الآرية الأصلية فكيف يمكن ان يحكم بأن لغة سامية معينة هي اقرب من غيرها الى السامية الأم ، هذا مع العلم بأن تغيرات وتقلبات جمّة قد طرأت على اللغات السامية .

ويرى الدكتور اسراييل ولفنسون في كتابه « تاريخ اللغات السامية » ان اللغة العربية تحتوي على عناصر لغوية قديمة جداً بسبب وجودها في مناطق

منعزلة عن العالم ، بعيدة عما يتوارد عليه من تقلبات . الا ان ما احتفظت به العربية من القديم ليس بريئاً من التغيير بل فيه شيء كثير يدل على أنه تقلب في أطوار مختلفة .

وحاول بعض العلماء ان يتخذ من الظواهر المشتركة بين اللغات السامية في الالفاظ والقواعد صورة اللغة الامية الاولى . وهذا مذهب خاطيء : لأن هذه الظواهر ليست اكثر من اوجه شبه بين اللغات السامية في اقدم حالة استطاع الباحثون الوقوف عليها . ويرى معظم المحدثين من المستشرقين ان العربية اغنى اللغات السامية بالاصول السامية القديمة من مفردات وقواعد . وهذه الظاهرة ناجمة عن نشوئها في بقعة منعزلة ، فلم تتح لها فرص كثيرة للاحتكاك باللغات الاخرى والابتعاد عن اصلها .

ويرى الدكتور علي العناني في مقدمته لكتاب « الاساس في الاُمم السامية ولغاتها » ان بلاد العرب في وسط الجزيرة العربية وجنوبها هي المهد الاول للأُمم السامية ، اذ فيها نشأت الجماعة السامية الاولى في العصور القديمة المظلمة ، وعرفت فيها منذ فجر التاريخ . وهو يرى ، استناداً على ذلك ، ان الساميين جميعاً هم من الاصل العربي وان لغاتهم ترجع الى لغة عربية قديمة هي اللغة السامية الاولى ، وان منزلة اللهجات السامية من اللغة العربية هي منزلة الفروع الدانية من الاصل ، ولذلك نجد الفروق اللغوية بين اللهجات السامية جميعها ضئيلة . وهناك ألفاظ مشتركة في جميع اللغات السامية يرجح انها كانت مادة من اللغة السامية الاصلية كالضائر ، واسماء الاشارة ، وألفاظ العدد ، واعضاء الجسم ، وجملة من الالفاظ مثل : سماء ، وشمس ، وأخ ، واسم ، وبيت ، وثور ، وجمل ، وليل ، وماء ، وولد . . . وعدد لا يستهان به من حروف الجر . ولننعم النظر في الجدولين الآتيين^(١) في ضمائر الرفع المنفصلة وفي اسماء الإشارة في جميع اللغات السامية التي وصلت اليها لنستدل بها على ذلك .

(١) اقتبسناهما من « تاريخ اللغات السامية » للدكتور ولفسون .

جدول ضمائر الرفع المنفصلة

في اللغات السامية

حاشي	عربي	آرامي	سبئي - معيني	عبري	بابلي آشوري
ana	أنا	ena (eno)	ana	anohi, ani	anáku
anta	أنت ، أنتا	atta (ant)	anta	atta	atta
anti	أنت ، أنتا	alt (anti)	anti	alt (atti)	atti
we étu	هو ، هما	hu	hua	hu	Su
ye éti	هي ، هما	hi	hia	hi	Si
{ neḥna	نحن	{ enna ḥnan	{ naḥnu	{ anaḥnu	{ anini
{ «	«	{ ḥnan	{ «	{ naḥnu	{ aninu, nini
antemmu	أنتم ، أنتا	attun	?	attem, atteṃma	attunu
antēn	أنتم ، أنتا	atten	?	atlen, attēna	attina
emuntu we'elomu	هم ، هما	(enoun)henoun	humù	hema, hem	Sunu
emantu we'eton	هم ، هما	(enen)henen	hunà	hena, hen	Sina

مدول أسماء لادشارة
في اللغات السامية

حبشي	عربي	آرامي	سبتي-معيني	عبري	بابلي آشوري
Ze	ذا ، هذا	Hona	Zan. S	זה	Suatu
Za	ذههذه، ذات (٢)	Hode	Zal	Hallaz (١)	Satu
Zekū, zekuetü	ذلك	Hau	Hua	Zot	Siati
Entakti, enteku	تلك	Hoj	Hia	Hahou	Uü
Ellektu, ellekuetu	أولاء ، هؤلاء	Holen		Hahem	Uilitu
Ellü	« ، «	Halen		Hahen	Ullati
(Ellü)	« ، «	Honoun	Elun	Eillou	Allati
(Ella)	« ، «	Honēn	Ulay	Eilleh	Suatunu (m.)
Ella	« ، «			«	Satunu (m.)
					Suatina (f.)
					Satina (f.)

(١) تقابل هذه اللفظة لفظة «الذي» التي ورد استعمالها إما موصولاً في العربية.
(٢) ورد في بعض اللغات العربية القديمة استعمال «ذات» اسم إشارة للفردة المؤنثة.

وقد دل الاستقراء على أن في مختلف اللغات السامية طائفة كبيرة من الكلمات المتشابهة الأصول في الأسماء والأفعال والحروف. والمرجح أن هذه الكلمات كانت جزءاً من اللغة السامية الأولى. كما دل البحث، من ناحية ثانية، على أن في كل لغة من اللغات السامية طائفة من المفردات لا نعتز على مثلها في اللغات السامية الأخرى. وذهب بعضهم إلى تفسير هذه الظاهرة بأنها ناجمة عن هجران هذه المفردات في سائر اللغات السامية وبقيائها مستعملة في إحدى أحوالها.

وقد يسأل سائل: أي اللغات السامية أكثر شهاً باللغة السامية الأولى؟ زعم بعض المستشرقين في بادئ الأمر أن العبرية أو الآرامية هي أكثر شهاً من غيرها، ثم تخلوا! عن هذه النظرية لعدم اعتمادها على قاعدة علمية؛ وراحوا بعد ذلك يؤيدون الفكرة القائلة بأن العربية أكثر اللغات السامية شهاً بالسامية الأم، بحجة احتوائها على آثار قديمة تقرب كل القرب من لغة سام في الحواص والألفاظ والتراكيب.

ومن المحتمل أن اللهجات السامية الأصلية كانت تحتوي فروقاً جوهرية واختلافات أساسية، ولكنها في بادئ الأمر لم تكن ظاهرة للعيان، ثم برزت بروزاً واضحاً بعد انفصال بعض اللهجات عن بعض. فاللغة الواحدة في المنطقة الواحدة كثيراً ما تظهر بمظاهر مختلفة يتميز كل منها بصيغة خاصة. ووجوه الاختلاف تكون في بادئ أمرها يسيرة وقليلة ثم تغدو، مع مرور الزمن، شديدة معقدة ثم تنسع الشقة بينها، وتنحو كل شعبة منحى خاصاً، حتى تصبح ذات كيان خاص ولون خاص.

وما من شك في أن اللغة السامية الأصلية كانت قليلة المفردات، الأمر الذي نلمسه الآن في جميع اللغات البدائية التي تبدو فقيرة الألفاظ، محدودة النطاق. فاللغة السامية الأولى، في مبدئ نشوئها وطور طفولتها، كانت خالية من التفكير الذي يدعو إلى إيجاد الفاظ كثيرة للتعبير عن المعاني التي يبتكرها الفكر وبيئتها الخيال.

مميزات اللغات السامية

تتميز اللغات السامية ، في بعض أحوالها ، عن أنواع اللغات الأخرى ، بميزات وخواص تجعل من كل هذه اللغات كتلة واحدة . واليك أهم هذه الخواص :

١ - ان اللغات السامية تعتمد على الحروف (Consonnes) وحدها ، ولا تلتفت الى الأصوات (Voyelles) بمقدار ما تلتفت الى الحروف . ولذلك فإننا لانجد في حروف هذه اللغات علامات للأصوات كما هو مألوف في اللغات الآرية . وبينما نجد الشعوب السامية تهمل من شأن الأصوات نراها قد بالغت في الاهتمام بالحروف فزادت عددها وأوجدت حروفاً للتفخيم والترقيق .

٢ - ان اغلب الكلمات يرجع في اشتقاقه الى اصل ذي ثلاثة احرف .

٣ - ان لمعظم الكلمات في هذه اللغات مظهرأ فعلياً^(١) ، حتى في الأسماء الجامدة والألفاظ الأعجمية المعربة . ويرى بعض علماء اللغة العربية ان المصدر الاسمي هو الأصل الذي تشتق منه أصول جميع الكلمات والصيغ ، بيد أن هذا رأي خاطئ ، لانه يجعل اصل الاشتقاق مخالفاً لما هو مألوف في سائر اللغات السامية . وقد يكون اولئك العلماء متأثرين بالفرس الذين بحثوا في اللغة العربية بعقليتهم الآرية ، والمصدر الاسمي هو اصل الاشتقاق عند الآريين .

٤ - التشابه في تكوين الاسم (من حيث عدده ونوعه) وفي تكوين الفعل (من حيث زمنه ، وتجرده وزيادته ، وصحته وعلته) .

٥ - التشابه في الضمائر وفي طريقة اتصالها بالأسماء والأفعال والحروف .

---

(١) ذهب معظم المستشرقين الى ان الصيغة القديمة للفعل انما هي صيغة الأمر . ثم اشتقت منها صيغة المضارع في حالة الاسناد للضمير : فن قم وعد وزد وبع اشتق - في رأيهم - يقوم ويعود ويزيد ويبيع . وهذا الرأي لا يدل على أن الفعل مشتق من صيغة الأمر . بل كل ما يمكن استنتاجه منه هو ان أقدم صيغة للفعل انما هي صيغة شبيهة بصيغة الأمر كانت تستعمل للدلالة على جميع الصيغ في الماضي والمضارع والأمر .

٦ - التشابه في المشتقات : كاسمي الفاعل والمفعول ، واسمي الزمان والمكان ، وامم الآلة .

٧ - تغير معنى الكلمات بتغير حركاتها .

٨ - التشابه في صوغ الجمل وتركيبها .

٩ - التشابه في احتوائها على الحرفين الخلفيين : الحاء والعين ؛ وعلى حروف الإطباق وهي : الصاد والضاد والطاء والظاء .

١٠ - التشابه الكبير في المفردات الدالة على أعضاء الجسم ، وصلة القرابة ، والعدد ، وأسماء الحيوان والنبات ، ومرافق الحياة الشائعة في الأمم السامية . وقد وجد المستشرقون أن بعض اللهجات الحديثة ، كاللغة السريانية الحديثة ، قد طرأ عليها تغيير كبير بما أدى الى اختفاء كثير من هذه المميزات ، وان الآشورية - وهي لغة سامية عريقة في القدم - لا تحتوي جميع هذه الحواص التي تختص بها اللغات السامية . ومع ما هنالك من فروق في اللهجات السامية ، القديم منها والحديث ، فإننا نستطيع ان نجد الصلة القائمة بينها ، ونبين - على وجه التقريب - كيفية نشوء اللهجات الحديثة من القديمة ، مهما اختلف مظهر اللهجات القديمة ، ومهما طرأ من تغيير على شكل اللهجات الحديثة .

التشابه بين اللغات السامية وغيرها من اللغات

تساءل بعض المستشرقين : هل هناك من علاقة بين اللغات السامية واللغات الآرية ؟ وقد ذهبوا مذاهب شتى في الجواب على هذا السؤال . فرجع البعض ان جميع اللغات الانسانية كانت في عصر من العصور لغة واحدة وذكروا ان الموطن الاوّل لهذه اللغة الأصلية التي تفرعت عنها تلك اللغات هو أرمينيا . وحاول الكثير من علماء اللغات ، بطرق شتى ، ان يثبتوا ان هناك صلة بين اللغات السامية واللهجات الهندية الأوروبية . وكان من الطبيعي ان

يعترض هؤلاء بأن الساميين والهنديين الأوربيين كانوا جيراناً في قديم الزمان ، وأن هناك تشابهاً في الملامح الجسمية بين هؤلاء وأولئك ، ويصلون من هذا الى ان اللغات السامية واللغات الهندية الأوربية قد انحدرت من أصل واحد ولغة واحدة .

والبعض الآخر - وهم من المحدثين امثال بروكلهان ونولدكه - سخروا من هذه النظرية الساذجة وقالوا ان هناك فروقاً جوهرية تميز اللغات السامية عن اللغات الآرية وتجعل كلاً منها بعيدة عن الأخرى بعداً لا يتصور معه سبق الاشتراك بين هاتين الكتلتين من اللغات في أصل واحد مدى العصور التاريخية ويقولون : اذا كان هناك من اصل اشتراكنا فيه فلا يكون ذلك الا قبل التاريخ ، وهو لا يدخل في نطاق البحث العلمي عند علماء اللغات .

والواقع ان جميع اللغات الانسانية قد اشتقت من اصل واحد ولغة واحدة ، لكن اختلافاً كبيراً طرأ على اللغات جميعاً منذ القدم ، في العصور التي قبل التاريخ ، فأزال هذا الاختلاف ما بين اللغات الأولى من صلات .

وما من شك في أن اللغات التي هي من أرومة واحدة يمكن تحليلها تحليلاً لغوياً علمياً ومعرفة ما بينها من أوجه الشبه ، مهما طالت العصور .

ووجود عدد من الكلمات المتشابهة بين بعض اللغات السامية وبعض اللغات الآرية لا يعد دليلاً على وجود صلة أصلية بين اللغتين . ووجود كلمة Shesh (للدلالة على العدد ستة) في اللغات السنسكريتية والفارسية والعبرية ليس الا من قبيل المصادفة .

ومن هذه الألفاظ التي قد تضلل الباحث اللغوي : ماء وفم وعين ؛ فهي ألفاظ مشتركة بين اللغات السامية واللغات الأوربية .

كما ان هناك تشابهاً محدوداً في قواعد هذه اللغات ، كالتشابه في صيغ الأفعال وضمائر التكلم والخطاب والغيبة ، وفي التأنيث بالتاء . ولكن هذا التشابه لا يقف دليلاً كافياً للقول بأن اللغات السامية والهندية الأوربية مشتقة

من أرومة واحدة وأصل واحد .. فقد تستعير بعض الأُمم من البعض الآخر بعض الكلمات والاصطلاحات . اما اللغات الحامية فلم تبحث حتى الآن بحثاً علمياً وافياً ، وليس من الممكن الكتابة في قواعد الموازنة بين اللغات السامية والحامية .

وقد وجد بعض المستشرقين أن هناك ألفاظاً حامية كثيرة تشبه ألفاظاً عبرية سامية ، لا سيما الألفاظ السامية المشتقة من أصل ذي حرفين ، كما وجدوا تشابهاً في قواعد هذه اللغات ، ووجدوا ، من ناحية أخرى ، ان هناك فروقاً كثيرة بين الكتلة السامية والكتلة الحامية في المادة اللغوية ، والأساليب ، وتركيب الجمل ، وقواعد اللغة .

وبما أدى الى اندماج بعض الأُمم السامية في الأُمم الحامية ذلك الاحتكاك القوي الذي لم ينقطع في العصور القديمة بين الأُمم السامية والحامية . وقد كانت الفتوح الحربية من اهم عوامل ذلك الاحتكاك بين هاتين الكتلتين ، كما حدث في مصر عندما افتتح الهكسوس الساميون البلاد المصرية الحامية . فقد أثر وفي اللغة المصرية القديمة تأثيراً ملحوظاً ، واختلطوا بالمصريين اختلاطاً شديداً ، حمل بعض العلماء على ان ينظروا الى المصريين كشعب من الشعوب السامية ، مع أن علم اللغات لم يبد حتى الآن رأياً قاطعاً في علاقة المصريين بالأُمم السامية .

وجوه الخوف بين اللغات السامية

دل الاستقراء العلمي على ان هنالك كلمات كانت مستعملة في أغلب اللغات السامية للدلالة على اشياء كانت مألوفة لدى جميع الشعوب السامية كأسماء اعضاء الجسم والضمائر فهي متقاربة في جميع اللهجات ، بيد ان هناك كلمات كانت مستعملة في معظم اللهجات السامية للدلالة على اشياء كانت مألوفة عند الجميع ، وتختلف اختلافاً واضحاً في كل لغة من هذه اللغات اذا قورنت بغيرها . وفي الوقت الذي نقرر فيه ان هناك صلة بين اللغات السامية نقرر ان

لكل لغة سامية مميزات خاصة تختص بها وتنفرد بها عن غيرها . فأداة التعريف في العبرية هي الهاء في أول الاسم ، وتضبط بقواعد خاصة بها ، وهي في اللغة العربية « ال » أو « هل » في بعض اللهجات . وكانت في السبئية حرف « ن » في آخر الكلمة . وفي الآرامية يعبر عن أداة التعريف بزيادة (آ) في آخر الاسم . أما السريانية فليس فيها أداة تعريف ، ولكن لها آثاراً باقية في هذه اللغة . وليس في اللغة الآشورية ولا الحبشية أداة تعريف مطلقاً .

ويستعمل للدلالة على الجمع في العبرية حرفا « يم » للمذكر ، وفي الآرامية حرفا « ين » في حين أنه في العربية يستعمل للدلالة على جمع المذكر السالم واو ونون في حالة الرفع وياء ونون في حالتي النصب والجر ، وعلى جمع المؤنث السالم ألف وتاء في آخر الكلمة ، والقاعدة لجمع المؤنث في العبرية هي زيادة واو وتاء .

وقد نجد في بعض اللغات السامية كلمات مستعملة في بعضها مهجورة في بعضها الآخر . وهناك اختلاف في نطق بعض الحروف : فالهاء في العربية قد تكون سيناً في العبرية ، والشين في العبرية قد تكون تاء أو سيناً في العربية . والدال في إحدى اللغات السامية قد تكون ذالاً في أخت لها ، والصاد قد تكون ضاداً ، والعين قد تكون غيناً . وتستعمل العبرية حرفين في موضع حرف السين وهما سين وسامخ ، ولكن يبدو أن حرف السين كان في الاصل سيناً ثم أبدل سيناً عند بعض القبائل العبرية . ويحتمل أن حرفي سين وسامخ كانا في الاصل متشابهين وليس بين نطقيهما سوى فرق يسير ، ثم زال هذا الفرق مع مرور الزمن .

وقد دل الاستقراء والمقارنة على أن ما يأتي في العبرية سيناً يأتي في العربية والحبشية سيناً والعكس بالعكس .

مقارنة اللغات السامية

قام اللغويون اليهود منذ القرن العاشر الميلادي بالاستغفال بالبحث في مقارنة اللغتين العبرية والعربية من جهة ، وبين العبرية والآرامية من جهة أخرى . وفي القرن الحادي عشر بعد الميلاد أخذ أبو زكريا يحيى المشهور في تاريخ الأدب العبري باسم ربي يهوذا حيوج يستعمل في اللغة العبرية الطرق التي كان يستعملها علماء النحو في اللغة العربية ، فوضع أساساً للموازنة بين اللغات السامية .

وفي القرن السابع عشر الميلادي لاحظ المستشرقون أن هنالك صلة وثيقة بين العربية والحبشية ، فقارنوا بينهما مقارنة لغوية . وبالمقارنة اللغوية اتضح لعلماء اللغات المستشرقين أمر القرابة بين لغات طائفة كبيرة من اللغات السامية ، لاسيما بعد أن أزيح الستار في القرن التاسع عشر عن لغات سامية أخرى كانت قد دونت بالخط المسهاري

ومقارنة اللغات السامية تنقسم الى قسمين كبيرين ، يعرف أحدهما بالمقارنة اللفظية الفنية ، ويسمى الثاني بالمقارنة المعنوية الأدبية .

وترجع مقارنة اللغات مقارنة لفظية فنية بالنسبة للغات السامية وبالنسبة لسائر اللغات المقارنة اللفظية الى مقارنة الألفاظ والقواعد . أما مقارنة الألفاظ لغة بالألفاظ لغة او لغات أخرى فيراعى فيها تحديد أنواعها الاسمية والفعلية والحرفية ومعانيها الدالة عليها بصيغها ، وإدراك ما في ذلك كله من تقارب او تباعد . أما مقارنة القواعد فتبتدىء بمقارنة الحروف والحركات ، ثم تنتقل الى أقسام الكلمات و كفيات الاشتقاق وعلامات التثنية والجمع ، والصحة والاعلال ، وصيغ الأفعال ، والأسماء وتركيب الجملة .

وفيما يلي جدول (١) للمقارنة اللفظية يشتمل على مادة لغوية مقتبسة من جميع

---

(١) اقتبسنا هذا الجدول من قاموس اللغات السامية الذي ذيل الدكتور اسراييل ولفسون به كتابه (تاريخ اللغات السامية) .

اللغات السامية ، ومنه تتضح مسافة البعد أو القرب بين هذه اللغات . وتمثل العبرية في هذا الجدول جميع اللهجات الكنعانية ، وتمثل السريانية جميع اللهجات الآرامية ، وتمثل الجزرية جميع لهجات جنوب بلاد العرب والحبشة .

لغات جنوب الجزيرة والحبشة	سرياني	عبري	أشوري بابلي	عربي
أب	أبا	أب	أبو	أب
بن	برا	بن (١)	بنو	ابن
أخو	أحا	أح	أخو	أخ
أخز - ياخز	أحد نخود	أحز ياخز	إخوز	أخذ يأخذ
أزن	اودنا	أزن	أزنو	أذن
سذيت	ترين	شنايم	شينا	اتنان
أرض	أرعا أرقا	إرص	أرصنو	أرض
أربع	أربع	أربع	أربعو	أربع
سم	شما	شم	شوهو	إسم
أم	أما	أم	أمو	أم
انش	ناشا	انوش	نشو	إنسان
أنف	أبايا	أف	أبو	أنف
أنست	أنتا	إشته	أشششو	أنثى
بئر (سبئي)	برا	بور	بورو	بئر
بعل	بعلا	بعل	بلو	بعل
بكا يبكي	بكا بكة	بخا يبكه	إبكي	بكي
بنت	برتا	بت	بششو	بنت
بيت	بيتنا	بيت	بتو	بيت
جمل	ججلا	ججل	ججلو	جمل

(١) لكي يتمكن القارئ من النطق الصحيح للأصوات استعملنا الصوت اللاتيني (e) للدلالة على الكسرة المائلة التي تقابل بالعبرية حركة الصيري والسيجول وبالسريانية تقابل حركة الريبوس واستعملنا الصوت اللاتيني (o) للدلالة على حركة الضمة المفتوحة التي تقابل بالعبرية حركة الحولا

لغات جنوب الجزيرة والحشة	سرياني	عبري	آشوري بابلي	عربي
دم	دَما	دَم	دَمُو	دَمٌ
هيكل	هَيْخَل	هَيْخَال	هَيْكُو	هَيْكَلٌ
هُوا	هُو	هُو	سو	هُو
و	و	ו u	وَ	و - حرف عطف
وَدّ	يَد	يَدَد	وَدّ	وَدّ يُوَد
وَرَق (الذهب)	يَرَقا	يَرِق يَرِق	وَرَقُو	ورق
وَقْر	ايقَر نيقَر	يَقَر	وَقَرُو	وقر ، وقار
وَلَد يَد	إيلَد نيلَد	يَلَد يَلِد	وَلِيد	وَلَد يَلِد
زَرَع	زَرعا	زَرَع	زَرُو	زَرَعٌ
حَبَل	حَبلا	حَبَل	أَبَلُو	حَبَلٌ
حفر	حَفَر	حَفَر يحفر	حَفَر	حَفَر - يحفر
حَم	حما	حام	أَمُو	حَمٌ
حمار	حمارا	حَمور	إَمَرُو	حَمارٌ
طحن	طحن نطحن	طحن - يطحن	إَطِن	طَحَن - يطحن
طَعْم	طَعما	طَعْم	طَعُو	طَعْمٌ
طيب	طبا	طوب	طَبَبُو	طَيْبٌ
أَد	إيدا	يَد	إِدُو	يَد
يَمِن	يَمينا	يَمِين	إَمَنُو	يَمِين
يَوْم	يوما	يَوْم	أَمَنُو	يَوْم
كبد	كَبدا	كَبِد	كَبَبُو	كَبِدٌ
كِرْس	كِرسا	كِرْس	كِرْشُو	كِرْسٌ
كَلْب	كَلبا	كَلْب	كَلَبُو	كَلْبٌ
كوكب	كوكبا	كوكب	كَاكَبُو	كوكبٌ

لغات جنوب الجزيرة والحبشة	سرياني	عربي	أشوري بابلي	عربي
لَب	لَبَا	لَب	لَبُو	لَبْ (قلب)
لبس	لبش	لَبَش - يَلْبَش	لبش	لَبِيس
لسان	لَشَنَا	لَشُون	لِشَانُو	لسان
لهب	لَشَلْب	لهب	لابو	لهب
ليلة	لَلِيَا	لَيْلَه ، لِيل	لِيتُو	ليل
ماي	مايا	مايم	مُو	ماء
مأت	ماء	مَاه	مَانُو	مائة
مت	أَمَت	مَتي	مَتي	متي
ملك	مَلَكَا	مَلِخ	مَلِكُو	ملك
موت	مَوَتَا	مَوَت	مَوْتُو	موت
نشر	نَشْرَا	نَشْر	نَشْرُو	نسر
نفخ	نَفِخ	نَفِخ	نَفِخ	نَفِخ
نفس	نَفْشَا	نَفْش	نَفْشُو	نفس
نمر	نَمْرَا	نَمْر	نَمْرُو	نمر
شبعو	شَبِع	شَبِع	شَبُو	سَبِع (٧)
سنو	شَتْنَا	شَش	شَشُو	سِت (٦)
سكر	شَكْرَا	شَحْر	شَكْرُو	سكر
سلام	شَلْمَا	شَلْم شَلُوم	شَلْمُو	سلام
سن	شَنَا	شِن	شِنُو	سن
سبل	شَبَلْتَا	شَبَلْت	شَوْبَلْتُو	سنبلة
سال	شَال	شَال	لِشَال	سأل
سماي	شَمَايَا	شَمَايِم	شَمُو	سما
عشرو	عَسْر	عَسْر	عَشْرُو	عشر (١٠)

لغات جنوب الجزيرة والحبشة	سرياني	عبري	أشوري بابلي	عربي
عظم	عظما	עצם	عصمتو	عظم
عقرب	عقربا	עקרוב	عقربو	عقرب
على	عل	על	ألي	على
عنب	عنبنا	ענב	إنبو	عنب
عين	عيننا	עין	أنبو	عين
فتح	فتتح	פתח	إيت	فتح
أف	بوما	בה	يو	أف
صرخ	صرح	صرח	صرخ	صرخ
قرب	قرب	قرب	قرب	قرب
قرن	قرنا	قرن	قرنو	قرن
قح (فاكهة)	قمحا (دقيق)	قح (دقيق)	قو	قح
قشت	قشنا	قشت	قشتو	قوس
راس	ريشا	روش	رشو	رأس
رحم	رحم (أحب)	رحم	إرم	رحيم
رحض	رحص	رحص	رحص	رحض
ركب	ركب	ركب	ركب	ركب
شمس	شمنا	شمش	شمشو	شمس
سعر	سعرا	سعر	شرو	سعر
شع	شع	شع	ششو	شع
شلاس	تلات	شلوش	شلاشو	ثلاث
سور	تورا	شور	شورو	ثور
شمس	شمنا	شمش	شمشو	شمس (ه)
خنزير	حزيرا	حزير	شمسر	خنزير

لغات جنوب الجزيرة والحبيشة	سرياني	عبري	أشوري بابلي	عربي
زاب ^e	دابا ^o	زاب ^o	زيبو	ذنب ^e
ذب ^o	دبوبا	زوب	زبو	ذباب ^e
زئاب	دووبا	زتب	زباتو	ذنب ^e
زر ^o	عرتا	صره	صرتو	خرقة ^e
ظفر ^o	طفرا	صبرن	صبرو	ظفر ^e
صلوات	طلا ^o	صل	صلو	ظل ^e

وبمقارنة اللغات السامية مقارنة لفظية اتضح للباحثين فيها أن أصول كلماتها واحدة مشتركة . وكثيراً ما تكون معاني هذه الكلمات الاصلية لا تتغير فيها فهي بمعنى كذا في اللغة العربية مثلاً ، وبه نفسه في العبرية او الآرامية أو أية لغة سامية أخرى . وفي بعض الكلمات نلاحظ الاشتراك اللفظي مع تحوير في المعنى بأن تدل الكلمة من هذا النوع في اللغة العربية مثلاً على معنى خاص ، ولكنها تدل على معنى غير المعنى الذي تدل عليه في العربية ، مع أن لفظها و عينه لم يتغير في العبرية أو السريانية أو أية لغة سامية أخرى . ولكننا نستطيع بالبحث والاستقراء ، الوقوف على العلاقة التي تربط هذين المعنيين ، فنستنتج من ذلك أن تغيير المعنى للكلمة الواحدة في لغتين ساميتين إنما حدث وفقاً لقاعدة التطور المعروف في معاني الكلمات .

وبفضل المقارنة اللفظية الفنية في اللغات السامية اهتمدنا الى أن جميع اللغات السامية الداخلة في مجموعة واحدة هي لهجات متقاربة تقارباً وثيقاً ، والى أن هذه اللهجات منبثقة عن لغة واحدة أولى ، هي أم هذه اللهجات . وهناك نوع آخر من المقارنة لاصلة له بالمفردات ومدلولاتها ، وإنما يعود الى المعاني العامة وأنواع التفكير ، ونريد به المجهود العقلي الاذني المدون في اللغة ،

سواء أ كان دينياً ، أم علمياً ، أم فنياً ، أم فلسفياً . هذا النوع من المقارنة يسمى المقارنة المعنوية الأدبية .

جاءت هذه المقارنة المعنوية متأخرة في الزمن عن المقارنة اللفظية . ففي منتصف القرن التاسع عشر ألفت المستشرق الفرنسي رينان (E. Renan) كتابه في قواعد اللغات السامية المقارنة . وقد يقبدر الى الذهن ، من هذا العنوان ، المقارنة اللفظية الفنية . ولكن رينان لم يتعرض في كتابه هذا الى تلك المقارنة مطلقاً . وجعل مجته قاصراً على المقارنة المعنوية الأدبية . وهذا الكتاب هو أول مؤلف جامع في موضوع المقارنة المعنوية ، بيد أنه ليس مؤلفاً فنياً بمعنى الكلمة ، وليس مدوناً في حدود النظريات العلمية المحضة دون تعصب ، بل قد عمد فيه مؤلفه الى السفسطة واستنتاج أحكام جائزة قاسية بعيدة عن الصواب . ففي فصل سماه رينان «مميزات العقلية السامية» خالف ما عرفه الناس جميعاً من قبله ومن بعده . فهو يرى من صفات الأمم السامية الضعف والإخفاق في كل شيء ، ويتخذ عقيدة التوحيد دليلاً على ذلك ، فيزعم أن ظهور عقيدة التوحيد عند هذه الأمم في العصور القديمة دليل على أن خيالهم ضئيل ذو لون واحد بخلاف الأمم الوثنية فإن خيالها واسع قوي . وهو في موضع آخر يزعم أن الساميين لم يجرزوا تفوقاً حربياً في أي عصر من العصور ، مع أن التاريخ القديم حافل بأنباء الفتوح التي قام بها ملوك بابل وأشور الذين كثيرا ما دكوا بحروبهم أركان أمم قوية فأبادوها ، وبأنباء الفتوحات الاسلامية التي اكتسحت في أقل من قرن واحد معظم أمصار العالم القديم .

جاء بعد رينان نولدكه الألماني وكتب فيما لم يكتب فيه رينان . ثم نسج على منوال نولدكه كثير من المستشرقين الى أن ظهر في أوائل القرن العشرين مؤلف جليل للمستشرق الألماني الكبير بروكلمان في المقارنة اللفظية الفنية باستيعاب كبير ، واستهله بمقدمة في تاريخ اللغات السامية والمقارنة المعنوية الأدبية بين هذه اللغات .

هذا ، وان^(١) بعض ما جاء في التراث العربي الجاهلي من شعر ونثر قد يستعصي علينا فهمه حق الفهم ، لأن كتبنا اللغوية لم توفق في شرحه ؛ فلإبقى أمامنا سوى الاستعانة بأخوات اللغة العربية لاجتلاء معنى ما غمض من لغتنا . ثم إن النحاة العرب قد تجادلوا كثيراً في تفسير كثير من الكلمات وتحليلها كالضمائر وأسماء الإشارة والموصول . وإذا كان لهذه الكلمات ما يقابلها في اللغات السامية الأخرى سهل علينا أن نقارن بينها ، فنرد الألفاظ إلى أصولها .

أضف إلى ذلك أن العالم الديني لا يستغني عن معرفة اللغة العبرية ؛ فهي لغة العهد القديم - الكتاب المقدس عند اليهود والنصارى - الذي أشار إليه القرآن الكريم في غير موضع ، ورمى أهله بتحريف كلمه عن مواضعه ؛ فكيف يمكن تفسير الآيات تفسيراً علمياً دون الاطلاع على النص العبري ؟ (إن هذا لفي الصحف الأولى ، صحف إبراهيم وموسى) .

---

(١) « مدارج القراءة والانشاء في اللغة العبرية » للدكتور عبد العزيز برهام

اللغة العبرية

جاء في الكتب المقدسة أن إبراهيم العبري أب لشعبيين عظيمين هما العرب والبرانيون ، ذرية إسماعيل وإسحق ، ولدي هاجر وسارة^(١) .

وتختلف الآراء في سبب تسمية إبراهيم بالعبري . فبعض المستشرقين يرى — اعتماداً على نظرية أحبار اليهود القدماء — أن إبراهيم إنما عرف بالعبري لأنه عبر النهر . وقد اختلف أولئك الأحبار في تعيين ذلك النهر ، فذهب بعضهم إلى أنه نهر الأردن ، وذهب البعض الآخر إلى أنه نهر الفرات والواقع أن كلمة « نهر » كانت تطلق في التوراة على الأنهر الكبيرة ، دون أن يضاف إليها ما يميز بعضها عن البعض الآخر .

ويرى بعض العلماء أن إبراهيم وُصف بالعبري نسبةً إلى أحد آبائه الأقدمين عيبر (עִיבֵר) . وإذا أنعمنا النظر في جدول أبناء عيبر إلى عهد إبراهيم الخليل وجدنا أن معظم الأمم السامية منسوب إليه .

ويقول إسرائيل ولفسون في كتابه « تاريخ اللغات السامية » أن كلمة « عبري » لا ترجع إلى شخص بعينه أو حادثة معينة ، وإنما ترجع إلى الموطن الأصلي لبني إسرائيل . وذلك أن بني إسرائيل كانوا في الأصل من الأمم البدوية

---

(١) تذكر التوراة أن لإبراهيم ذرية أخرى من قطورة أم ولده ، منها بنو مدين : وان إسحق كان له ولدان : يعقوب ، واسمه إسرائيل ، وعيسو واسمه إدوم ، وأن يعقوب ترك اثني عشر ولداً ينسب إليهم أسباط بني إسرائيل الاثنا عشر . ومن ذرية عيسو اليماز أبو العالقة .

الصحراوية التي لا تستقر في مكان ، بل ترحل من بقعة إلى أخرى بإبلها وما شئت بها بحثاً عن الماء والمرعى . وهو يرى أن كلمة «عبري» في الأصل مشتقة من الفعل الثلاثي «عبر» بمعنى قطع مرحلة من الطريق ، أو عبر الوادي أو النهر من عبره إلى عبره ، أو عبر السبيل شقها . وهذه المعاني كلها نجد لها في هذا الفعل ، سواء في العربية أم العبرية ، وهي في مجملها تدل على التحول والتنقل الذي هو من أخص ما يتصف به سكان الصحراء وأهل البادية . فكلمة «عبري» - في رأيه - مثل كلمة بدوي ، أي ساكن الصحراء والبادية

ويرى ولغوسون أن كلمتي «عبري» و «عربي» مشتقتان من ثلاثي واحد هو «عبر» لأن التصرف في حروف الثلاثي بالتقديم والتأخير شائع جداً في اللغات السامية . فإنا حين نجد كلمة تدل على معنى في إحدى اللغات نرى كلمة أخرى من حروف الكلمة الأولى عيناها تدل على هذا المعنى نفسه في لغة أخرى ، ولكن مع التقديم والتأخير في أحرف هذه الكلمة مثل : حنش نجش ، وصى صوى ، عورة عروة . وفي العربية ذاتها كثير من المترادفات الدالة على معنى واحد ، وليس بينها أي اختلاف إلا في ترتيب الحروف من حيث التقديم والتأخير مثل : يئس وأيس ، وجذب وجذب ، وباه وآب ، وغير ذلك من الكلمات التي يعتمدها القلب المكاني . ونجد هذه الظاهرة عيناها في العبرية نفسها مثل : سلة وسلة ، وكبسة وكسبة ، وأل ولا . ويستنتج ولغوسون من هذا أن تبديل «عبر» ب«عرب» محتمل . وعلى هذا الأساس يمكننا أن ندرك الصلة التي تربط كلمة «عربي» بالعربية التي تعني بالعبرية الصحراء .

نشأة اللغة العبرية

دل الاستقراء العلمي على أن اللغة العبرية القديمة قد نشأت في أرض كنعان ، حتى قبل نزوح الاسرائيليين إليها . وهذه اللغة هي اللغة التي ورد ذكرها في سفر اشعيا تحت اسم «لغة كنعان» ، فإنه لما هاجر العبريون إلى أرض كنعان حوالي

القرن الثالث عشر ق.م. كانوا يتكلمون آنشد لهجة تقرب من إحدى لهجات اللغة الآرامية القديمة . ومن ثم واحةوا يستعملون لغة البلاد التي هاجروا إليها وأخذوا ينسون تدريجياً لغتهم الأصلية ، ولم يأت القرن الحادي عشر حتى أضحى اللغة الكنعانية هي اللغة المستعملة . و « كنعان » هو ابن حام بن نوح ، وتسمى باسمه قسم كبير من لبنان وسورية عصوراً طويلة . وتطلق لفظة « كنعان » في الكتاب المقدس على البقعة الممتدة من الأردن الى البحر الأبيض المتوسط . وكان الفينيقيون يسمون بلادهم بلاد كنعان . وذهب بعض العلماء المحدثين الى أن كلمة « كنعان » تشمل الأرض المقدسة وجزءاً كبيراً من لبنان . واللغة العبرية ليست لغة العبريين جميعاً ، بل هي لغة فرع واحد من فروعهم وهو فرع بني اسرائيل^(١) . وتعد العبرية أهم اللهجات الكنعانية ، ذلك لأنها أوسع انتشاراً وأكثر إنتاجاً من سائر هذه اللهجات ، بل انها لتعد من أغنى لغات العالم أجمع في مختلف فنون القول : في المعتقدات ، والآداب ، والفلسفة ، والتاريخ ، والعلوم وهلم جوا . ولهذا اللغة أهمية دينية كبيرة في البلاد المسيحية ، ذلك لأن جميع أسفار العهد القديم قد دُوت بها .

المهر الأصلي للقبائل العبرية

نزع بنو اسرائيل من شبه جزيرة سيناء ، وأغاروا على أرض كنعان ففتحوا قسماً كبيراً منها ، ودانت لسلطانهم واستقروا في فلسطين حوالى القرن الثالث عشر ق.م. وإلى هذا الرأي جنح معظم المستشرقين القائلين بأن المهد الأصلي للقبائل العبرية إنما كان في شبه جزيرة طور سيناء . ويستدلون على رأيهم هذا بأن مميزات الحياة الصحراوية بارزة جداً في اللغة العبرية ، وأن الامرائيليين

(١) تتألف القبائل العبرية من بني اسرائيل وعدة شعوب أخرى كبني إدوم وموآب وعمون . ولا تطلق العبرية إلا على لغة بني اسرائيل وحدهم .

توارثوا هذه المميزات حتى استوطنوا فلسطين ، وأن الأدب العبري القديم ينتم بطابع الصحراء .

ويذهب المستشرق مرغليوث الى أن الوطن الأصلي للعبريين لم يكن في شبه جزيرة طور سينا ، وإنما كان في بلاد اليمن التي كانت مهذاً لشعوب كثيرة منذ أقدم الأزمنة التاريخية . ويستدل مرغليوث على رأيه هذا بوجود ألفاظ كثيرة مشتركة بين اللغتين السبئية والعبرية ، وبأن هناك شهاً عظيماً ملحوظاً بين بعض العادات الاجتماعية والتقاليد الدينية عند السبئيين وبني اسرائيل وذلك في كتابه (Relations between Arabs and Israelites) . والواقع أن هذين الدليلين اللذين يعتمد عليهما مرغليوث لا ينطبقان على بني اسرائيل والسبئيين وحدهم بل يشملان جميع الأمم السامية ، بحيث نستطيع ، على أساسها ، عقد مقارنة بين بني اسرائيل وعاداتهم وتقاليدهم ، ولغة بابل وعاداتها وتقاليدها ، ثم نستنتج من ذلك أن بني اسرائيل من أصل بابلي . إذن فتجميع أن العبريين القدامى نزحوا من اليمن لا يمكن قبوله ، لأن القبائل العبرية عاشت في معظم العصور في شمالي الجزيرة العربية .

التشابه بين العبرية والكنعانية

ذهب المستشرقون مذاهب شتى في تحليل التشابه القائم بين العبرية والكنعانية في معظم مظاهر الصوت والقواعد وأصول الألفاظ . فذهب بعضهم الى أن هذه الظاهرة ناجمة عن أن اللغة الأصلية للعبريين القدامى قد اشتبكت مع اللغة الكنعانية في صراع انتهى بتغلب الكنعانية عليها ، مما أدى الى انقراض لغتهم وانتقالها الى لغة السكان الأصليين لأرض كنعان . ويرون أن تحريفاً ملحوظاً قد طرأ على هذه اللغة في أصواتها وألفاظها وبعض قواعدها ، مما أدى الى نشوء لهجة متميزة على سائر اللهجات الكنعانية . ويرى البعض الآخر أن هذه الظاهرة ناشئة عن أن العبريين كانوا في

الأصل من سكان أرض كنعان ، ثم هاجروا منها ، ثم عادوا إليها عن طريق سيناء . وفي هذه المدة الطويلة التي قضاها في مهجرهم ظلوا محتفظين بلغتهم القديمة التي اعتراها تأثر طفيف بالسنة الأهم التي أقاموا بين أهلها . وهذا الرأي يستند على ماترويه الكتب المقدسة عن تاريخ الاسرائيليين .

وزعم البعض أن سبب هذه المشابهة ناجم عن أن اللغة العبرية قد تأثرت بلهجات السكان الأصليين وبما انتقل إليها من هذه اللهجات من الألفاظ وقواعد الصرف والاشتقاق وهلم جرا . وهذا رأي ظاهر الضعف ، ذلك لأن التشابه القائم بين العبرية وسائر اللهجات الكنعانية هو تشابه جوهري ، وليس تشابهاً سطحياً ضئيلاً يمكن الرجوعه الى الاقتباس . وقد قرر علماء اللغة أن الاقتباس لا يكون عادة الا في الألفاظ ، وانه اذا انتقلت قواعد لغة ما الى لغة أخرى كان هذا الاقتباس نذيراً بفناء اللغة المقتبسة واندماجها في اللغة المقتبَس منها .

المراجع التي وصلت اليها العبرية عن طريقها

وصلت اليها العبرية عن ثلاثة مراجع (١) وهي :

- ١ - الأسفار التي دونت بها : وهي أسفار العهد القديم والتلمود وملحقاتها ، وعدد كبير من المؤلفات الأدبية والعلمية والقانونية والفلسفية التي دونتها بهذه اللغة علماء اليهود في مختلف العصور .
  - ٢ - بعض نقوش أثرية على لوحات من الصخر والمعدن .
  - ٣ - استعمال اليهود لهذه اللغة في تلاوة بعض الأوراد الدينية ونصوص من التوراة وما إلى ذلك .
- وجلي أنه لم يصل اليها عن هذه المراجع سوى لغة الكتابة . ويستفاد مما جاء

---

(١) (لغة اللغة) للدكتور علي عبد الواحد وافي .

في الإصحاح الثاني من سفر القضاة أن النطق ببعض الكلمات كان يختلف آنئذ باختلاف المناطق ، وأن مناطق معينة كان يعسر على أهلها النطق بألفاظ شائعة في مناطق أخرى . وقد حاول المستشرقون الوقوف على كيفية نطق اليهود بالأصوات والمفردات ولكنهم لم يتوصلوا الى شيء يقيني في هذا الصدد ، ذلك لأنه لم يصل الينا شيء من اللهجات التي كانت مألوفاً في التخاطب طوال الفترة التي كانت اللغة العبرية في أثنائها لغة محادثة بين القبائل الاسرائيلية .

أما المرجع الثاني ، أي ما وصل الينا من كتب أو نقوش أثرية على لوحات صخرية أو معدنية ، فلا يمثل النطق العبري إلا في صورة ناقصة ، ذلك لأن الرسم العبري ، في مراحلها الأولى ، كان مقصوراً على الرموز الى الأصوات الساكنة في الكلمة ، شأنه في ذلك شأن سائر أنواع الرسوم السامية القديمة . وهذه الأصوات الساكنة ذاتها لم تكن بارزة في ذلك النطق بروزاً صحيحاً كاملاً .

وأما المرجع الثالث الذي وصلت الينا العبرية عن طريقه ، ونعني به استعمال اليهود لهذه اللغة في تلاوة بعض الأوراد وآيات التوراة — فلا يمكن اتخاذه مرجعاً يقينياً للنطق العبري الصحيح . ذلك لأن المستشرقين لم ينصرفوا الى ملاحظة هذه التلاوة إلا بعد انقراض العبرية بأكثر من عشرة قرون ، أي زهاء القرن السابع الميلادي . وما من شك في أن عبارات يتناقلها الخلف عن السلف خلال مدة مديدة كهذه تكون أصواتها الأولى عرضة لكثير من التبديل والتغيير .

الطوار التي مرت بها اللغة العبرية

اجتازت اللغة العبرية منذ نشوئها طورين هامين ، وكانت في كل من هذين الطورين تتأثر تأثراً ملحوظاً بما يكتبه الاسرائيليين من أحوال سياسية . ففي الطور الأول كانت اللغة العبرية خالية من عوارض العجمة ، وكانت جميع ألفاظها تقريباً من أصل عبري خالص . ويرى مؤرخو الأدب العبري أن هذا الطور يمتد من حوالي القرن العاشر قبل الميلاد حتى سقوط مملكة يهوذا سنة

٥٨٦ ق.م. ويرون أن العبرية في هذا الطور تعطينا صورة صادقة عن عقلية العصر الذي تم تدوينها فيه . وفي أواخر هذا العصر بلغت العبرية أوج ازدهارها . نلمس ذلك في أسفار الأنبياء الذين ظهروا في هذه الفترة مثل اشعيا وارميا وعاموس . وكانت عقلية الأديب الاسرائيلي في هذا الطور تتسم بطابع البداوة حتى في عصور الحضارة والاستقرار حين استقربنو اسرائيل وأقاموا لهم مملكة . وأقدم الآثار التي وصلت إلينا من تلك العصور تصطبغ بالسذاجة وبساطة التفكير اللتين كانتا ميزة الأدب العبري . ويعلمون هذه الظاهرة بأث علاقة العبريين بشعوب الصحراء لم تنقطع ، وبأن عيشة البداوة التي عاشوها قروناً طويلة قد تركت في نفوسهم عادات كان من العسير نسيانها .

وكانت النقوش الاثرية وأسفار العهد القديم أهم ما وصل إلينا من آثار العبريين في هذه الحقبة من الزمن . أما النقوش القديمة فقد عُثر عليها محفورة على الصخور والاحجار او مسكوكة على النقود . وهذه النقوش تتفق في الفاظها وأسلوبها مع ألفاظ العهد القديم وأسلوبه .

ومن أهم النقوش العبرية القديمة نقش تم اكتشافه سنة ١٨٨٠ في قرية صلوان ، بالقرب من بيت المقدس ، ويرجع تاريخه الى عهد الملك حزقيال ، أي حوالي سنة ٧٠٠ ق.م. عُثر على هذا النقش على لوحة نصبت تخليداً لذكري الانتهاء من عملية الحفر في الجبل جلب مياه النبع الى بركة داخل المدينة القديمة . وهذا النقش المكتوب بقلم عبري قديم مازال على حالته الاصلية الى الآن .

ومن أهم ما وصل إلينا من هذه الآثار قصيدة دينية حماسية جاءت في الاصحاح الخامس عشر من سفر القضاة على لسان حكيمة من حكيما بني اسرائيل اسمها « دبورة » . وتتحدث هذه القصيدة عن النصر العظيم الذي فازت به دبورة والقائد الاسرائيلي باراق على سيسرا قائد الجيوش الكنعانية . ويظن أن هذه الحكيمة عاشت حوالي القرن الثاني عشر قبل الميلاد .

وفي هذا الطور بلغت اللغة العبرية ذراجمها ووصلت الى غاية ما استطاعت

الوصول اليه من النمو والتهذيب واتساع النفوذ . وفي الفترة الاخيرة من هذه المرحلة تم تدوين أسفار العهد القديم . ودامت عملية التدوين زهاء ثلاثة قرون (من النصف الأخير من القرن التاسع حتى أوائل القرن السادس قبل الميلاد) . وفي الطور الثاني راحت عوامل الفناء تدبّ رويداً رويداً الى اللغة العبرية ، وأخذت الآرامية تتغلب عليها وتنتقص من نفوذها شيئاً فشيئاً حتى قضت عليها . في هذا الطور تأثرت اللغة العبرية بثلاثة عوامل كان لها جميعاً اثر فعال في إضعاف هذه اللغة وهي : إغارة الآشوريين والكلدانيين على فلسطين وما نجم عن ذلك من تشتيت شمل اليهود ، ثم استيلاء اليونان على هذه البلاد وانتشار اللغة الاغريقية والثقافة الاغريقية في الاقاليم التي خضعت للإغريق ، ثم الفتح الاسلامي وما تلاه من سيطرة اللغة العربية والثقافة الإسلامية .

حقاً ان أحبار اليهود بذلوا قصارى جهدهم في سبيل الابقاء على لغتهم ومكافحة الآرامية وحمل اليهود على كرهها ، وأن اليهود الذين أجلاهم نبوخذ نصر الى بابل قد أبدوا حرصاً شديداً على لغتهم طوال مدة النفي وبعد عودتهم الى فلسطين ، وأن اليهود الذين بقوا في فلسطين لم يقلدوا عن إخوانهم حرصاً على لغتهم ورغبة في المحافظة عليها . بيد أن هذه الجهود جميعاً لم تستطع التغلب على تيار اللغة الآرامية ولم تقوَ على عرقلة قوانين الصراع اللغوي .

وبما مهدّ للآرامية سبل السيطرة على العبرية انتبأ هاتين اللغتين الى شعبة لغوية واحدة ، ومثانة صلة القرابة التي تربط كلاهما بالآخرى . أضف الى ذلك التفكك الذي ظهر آنئذ بين اليهود وانهيار سلطتهم السياسي . وما كاد ينتهي القرن الرابع قبل الميلاد حتى غدت العبرية في عداد اللغات الميتة في التخاطب . وأبرز ما وصل الينا من آثار هذه المرحلة بعض أسفار العهد القديم وبعض الآثار الأدبية القيمة كالمدراس بما فيه من هالاخا وهاغادا .

المدراسى واليهادى واليهادى

بعد أن تخرب بيت المقدس أدرك الفقهاء اليهود أن عهد الشعب السيامي قد

مضى وانقضى، فراحوا يعملون على إحلال وحدتهم الدينية محل وحدتهم السياسية بأن وجهوا عنايتهم الى المحافظة على تراثهم الروحي ، فأقاموا المدارس الدينية هنا وهناك ، وأهمها مدارس بغداد ، وانكبوا على دراسة نصوص العهد القديم وتفسيرها .

ويعد العهد القديم المصدر الاساسي الذي تركز عليه الشريعة اليهودية . ونصوصه مفصلة حيناً بجملة آخر ، بعضها ظاهر جلي وبعضها الآخر مشكل متشابه يحتاج الى الايضاح والتفسير . لذا جاء الـ «مدراش»^(١) مفسراً لما غمض من نصوص العهد القديم ، مبيناً لما خفي من رموزه .

راح فقهاء اليهود يلقنون هذه الشروح لتلاميذهم شفهاً ويتناقلها الخلف عن السلف ، واستمر الحال على هذا المنوال حتى أواخر القرن الثالث الميلادي ، اذ خشي الفقهاء أن يطغي النسيان على هذه الشروح ، فطفقوا يدونون كل ما علق في أذهانهم منها . وأشهرهم الرباني بارنجماني الذي قام بجمع هذه الشروح وتبويبها وألف منها سفرأ ضخماً يدعى «مدراش ربا»^(٢) . وهناك مدراش آخر يدعى «مدراش تنحوما»^(٣) ، جمعه الرباني تنحوما بعد مرور نحو قرن من الزمن . وراح الفقهاء اليهود بعدئذ يدونون هذه الشروح التي يعدها النقاد اليهود فلسفة التوراة والشريعة اليهودية . وكانت الغاية من هذه الدراسة هي الوقوف على معاني كلمات العهد القديم ، واستخراج القوانين منه ، ووضع قوانين جديدة اعتماداً على القياس ، إن لم يكن هناك نص أو كان النص غامضاً مبهماً .

والمدراش على نوعين : « هالاخا »^(٤) و « هاغادا »^(٥) . فالهالاخا هي مجموعة الاحكام التي تبين الحلال والحرام ، والطهارة والنجاسة الخ بما ورد ذكره

(٢) מדרש רבא

(٤) הלכה

(١) מדרש

(٣) מדרש פנחומא

(٥) הגדה

في التوراة وفسره الفقهاء اليهود ، ووضعوا الحدود وأقيوداً ثلاثم حاجة العصر الذي كانوا يعيشون فيه . وأما الهاغادا فهي شرح لنصوص تاريخية أو أخلاقية ، وكثيرا ما يعتمد هذا الشرح على المبالغة والحدس والتخمين .

وإمام مؤلفي الفقه اليهودي هو العلامة موسى بن ميمون . وبعد كتابه « اليد القوية »^(١) ، عماداً لجميع من ألفوا بعده ، وأشهرهم الرباني يوسف قارو المعروف باسم « ماران » ، مؤلف كتاب « المائدة المنضودة »^(٢) ، الذي يحتوي أربعة أقسام يتناول أولها أحكام العبادات ؛ وثانيهما الأحوال الشخصية من زواج وطلاق والنخ ؛ وثالثها أحكام الذبيح والتعليم واحترام الوالدين وتكريم العلماء النخ ويتناول الرابع شؤون القضاء والمعاملات والأحكام التي تصدرها القضاة اعتماداً على كتاب « ماران » الذي يعتمد على كتاب موسى بن ميمون ، وهذا يعتمد على التلمود^(٣) الذي يستقي أحكامه من التوراة .

العبرية الربانية أو التلمودية

في مستهل العصور الوسطى ظهر ما يسمى بالعبرية اللبانية أو التلمودية . وذلك لأن أهم ما وصل إلينا من آثارها في هذه المرحلة هو مجتات الربانيين في التلمود وقد بلغ عددها ٦٣ كتاباً باللغة العبرية في شؤون الدين ، والقانون ، والتاريخ ، وما إلى ذلك . وأطلق على هذه الاسفار اسم « المشنا »^(٤) ، ثم راح الفقهاء يشرحون المشنا بالآرامية ، وأطلق على هذا الشرح « الجمارا »^(٥) . ومن المشنا والجمارا معاً تألف ما يسمى « التلمود » .

المشنا

هي مجموعة قوانين اليهود السياسية والحقوقية والمدنية والدينية .

	(٢) שלחן ערוך	(١) יד סוקה
(٥) גמרא	(٤) משנה	(٣) תלמוד

ومعظم هذه القوانين مبني على تقاليد يهودية قديمة وجدت منذ خروج بني اسرائيل من مصر وتبنيهم في صحراء سيناء . ولما كثرت التقاليد وتشعبت أطرافها وازداد عدد الكتاب والمجتهدين الناظرين في الشريعة ، وكثرت الأحكام الصادرة من المجمع في الشؤون المختلفة قام شمعون بن جامليل^(١) أحد فقهاءهم في طبريا سنة ١٦٦ ب.م. فاستعان بزملائه وتلامذته على تنسيق تلك الأحكام والنظر فيها فجمعوا ما تيسر لهم جمعها منها وعكفوا على غربلته وتبويبه، وظل العمل سائراً كذلك إلى أن أتمه يهوذا^(٢) هانامي وتلامذته حوالي سنة ٢١٦ ب.م فجاء ستة أقسام تحتوي على ٦٣ مبحثاً فيها ٥٢٤ فصلاً ، فكانت هذه هي «المشناه» . ولقد دُوت جميع هذه الشروح وما دار حولها من مناقشات ومجادلات حادة باللغة العبرية وسميت باللغة الرابانية ، لأن القائمين بهذه البحوث كانوا جميعاً من الرابانيين . وأسلوب هذه اللغة متأثر الى حد كبير بأسلوب اللغة الآرامية، وتحتوي الكثير من الألفاظ الآرامية واللاتينية والفارسية والاعريقية ، ولكن الأساس الذي تعتمد عليه العبرية الرابانية ظل عبرياً ولم يفقد صبغته الكنعانية .

وتحتوي المشناه ستة عناصر وهي :

- ١ - البذور (בְּרָאיוֹת) : وهي قوانين تشير الى الشؤون الزراعية ، مسبوقة بقوانين عن عبادة الله .
- ٢ - الفصول (פְּסָלִים) : ويبحث عن الأعياد عند اليهود ، وعن يوم السبت والتقاليد الخاصة بها .
- ٣ - النساء (נְשִׂאִים) : وقد ذكرت فيه بالتفصيل قوانين الزواج والطلاق والندور والوصية .
- ٤ - العقوبات (עֲוֹנוֹת) : وتشتمل على التشريع المدني والاجرامي ، والكلام عن الحكومة .
- ٥ - الأمور المقدسة (קְדוּשִׁים) : وهي بحث عن القرابات والتضحية ووصف هيكل اورشليم .

(٢) יהודה הנשיא .

(١) שמעון בן גמליאל

٦ - الطهارة (טְהוּרָה) : وهي بحث عن الطهارة والنجاسة والفرق بينهما.

الجمارا

هي الشروح والحواشي التي تحيط بالمشنا . وهي مدونة بالآرامية المشوبة بقليل من العبرية . ذلك أن فقهاء بابل وفلسطين هجروا ، في القرنين الثالث والرابع ، التوراة جانباً ، وراحوا يعتمدون على المشنا ويتخذونها أساساً لشروحهم ، فبسطوا بعض القواعد ، وحاولوا تطبيقها على حالات افتراضية أو واقعية لم يعالجها الفقهاء من قبل . فالمشنا تتضمن القواعد والأحكام بغير نقاش غالباً . أما الجمارا فتوضح هذه القواعد بأمثلة أو حكايات ، وتناقشها ، وتضع إلى جانبها غالباً الحكم الفقهي الأخير . وقد بدأ تدوين الجمارا في القرن الأول الميلادي ، وتم تدوينها في القرن الخامس .

التمود

المشنا والجمارا معاً يسميان التمود وهو مجموعة تفسير وشروح وأخبار وأحكام وضعها حكماء اليهود وفقهاؤهم . وهو يتضمن أحوال اليهود، وصلواتهم ، وفلسفتهم ، وتقاليدهم ، وعاداتهم ، وأخلاقهم ، وقصصهم ، وتاريخهم . وهو كبير الحجم يزيد على عشرين مجلداً وضعت في عصور مختلفة وأحوال متباينة .

والتمود اثنان : الأورشليمي ، نسبة إلى أورشليم ، وهو الذي تم إنجازه في طبريا ، والبابلي ، الذي تم في بغداد . ويحتوي التمود عنصرين : المتن والشرح ويسميان « المشنا » أي ما يحفظ عن ظهر قلب . أما « الجمارا » فهي الحاشية التي تتضمن غالباً الحكم الأخير .

أما التمود الأورشليمي ففيه ٣٩ مبحثاً من المشنا . وكان الفراغ من تهذيبه في أواخر القرن الرابع . وأسلوبه أوضح وأجلى من أسلوب التمود البابلي ، ويمتاز عن ذلك بإيجاز مباحثه . وأما التمود البابلي فكان الفراغ الأول منه نحو أواخر القرن الخامس . ويتضمن الأقسام الأربعة الأولى من الجمارا ، وهو

نحو اربعة أضعاف التلمود الأورشليمي وفيه ٣٦ مبحثاً في ٢٩٤٧ صحيفة .
وفي القرن الثامن بعد الميلاد قام عنان بن داود في بغداد وتبعته فرقة رفضت
التلمود واكتفت بما في التوراة بغير تفسير وهذه الفرقة تسمى «القرآئين»^(١) .
وأفضل شروح التلمود الأورشليمي التفسير الذي وضعه العلامة موسى بن
ميمون . أما التلمود البابلي فقد وضع أحسن شروحه راشي^(٢) . واختصر
موسى بن ميمون التلمود خدمة للناظرين في جميع أجزائه وسمي كتابه «مشني
توراة»^(٣) . ولا يزال هذا السفر خزانة الشريعة الاسرائيلية حتى اليوم . وكان
تأليفه بالكتابة العبرية وباللغة العربية الدارجة آتت في مصر .
وطبعت المشنا أول مرة في نابولي سنة ١٤٩٢ . وتوات طبعات التلمود
بعدئذ في عصور مختلفة وأماكن متفرقة . وقد ترجمت المشنا إلى لغات كثيرة
أما الجاراء فلم تتعد الترجمة فيها بعض الفصول .
والقوانين المذكورة في التلمود هي^(٤) :

١ - القوانين التي استنبطت صراحة أو ضمناً من التوراة ، أي من الأسفار
الخمسة التي أنزلت على موسى .

٢ - القوانين التي منحها الله موسى وهو على جبل سيناء .

٣ - العادات والتقاليد التي كانت لدى بني إسرائيل قديماً في العصر الذي
نزلت فيه التوراة .

٤ - القوانين التي وضعها علماء بني إسرائيل ، وأدخلت بعد عصر التوراة .
والغرض منها الوعظ والارشاد ، وتقويم الأخلاق والتأكد من إطاعة الأوامر
الدينية ، ومنع الرذائل وسوء الظن .

٥ - المنهاج : وهي تمرينات دينية ، لم يعتمد في وضعها على نصوص من
التوراة ، ولكنها صارت كالقوانين المقدسة بطول استعمالها .

(١) קראים (٢) רש"י اختزال רבי שלמה יצחקי

(٣) משנה תורה או ה"ד סמוכה

(٤) « الآداب السامية » للاستاذ محمد عطية الأبراشي .

ويتميز عهد التلمود ، على العموم ، بشدة تأثره باللغة الآرامية . ويبدو في اللغة العبرية التلمودية أو الرابانية شيء ملحوظ من مظاهر التأثير ببعض اللغات الهندية الأوربية التي احتك اليهود بأهلها احتكاكاً سياسياً أو ثقافياً ، كالغريانية واللاتينية والفارسية . وقد أدى هذا كله إلى نقلص العبرية شيئاً فشيئاً أمام اللغة الآرامية ، مما اضطر رجال الدين إلى إتباع ما يتلونونه أو يعلمونه من نصوص التوراة أو أسفار الأنبياء بترجمة له باللغة الآرامية .

وكان خضوع اليهود لليونان ذا أثر فعال في التفكير اليهودي فتأثر أسلوب العبرية تأثراً جليلاً باللغة الاغريقية ، كما تأثرت العقلية اليهودية إلى حد كبير بالعقلية اليونانية . وهكذا أمسى استعمال العبرية مقصوراً على رجال الدين وحدهم . وقد أدى زوال نفوذ بني اسرائيل السياسي ، ثم تدمير بيت المقدس وحرق الهيكل عام ٧٠ م . إلى تدهور كبير في اللغة العبرية وقد أثرت هذه الحوادث تأثيراً عظيماً في تاريخ اليهود الديني واللغوي ، فصاروا ينجون مناحي جديدة في دراساتهم .

اجتازت اللغة العبرية بعد ذلك مرحلتين أخريين تبدأ الأولى منذ اختتام أسفار العهد القديم . وتمتد حتى ما قبل القرون الوسطى . وتسمى العبرية في هذه المرحلة العبرية التلمودية ، وقد تحدثنا عنها آنفاً . وتبدأ المرحلة الثانية من القرن الثامن الميلادي وتمتد حتى اليوم ، وهي مرحلة العبرية الحديثة . وقد كتب بها في هذه المرحلة عدد كبير من علماء اليهود المنتهين إلى شعوب شتى .

وتتماز العبرية في هذه المرحلة بشدة تأثرها باللغة العربية وباللغات الأوربية الحديثة . وتفاوت آثار هذه المرحلة في فصاحة لغتها وصحتها تبعاً لاختلاف المؤلفين ومدى تمكنهم من اللغة ولما همم بأدائها القديمة . وقد دل الاستقراء على أن يهود الشرق - لاسيما يهود البلدان العربية - الذين يستعملون اللغة العبرية هم ، على وجه العموم ، أبلغ عبارة وأفصح أسلوباً وأصح لغة من بني جلدتهم يهود الغرب الذين يستعملون هذه اللغة ، كما سنبين ذلك فيما بعد .

تأثير الثقافة العربية في اللغة العبرية

كان للثقافة العربية أثر فعال في العصور الوسطى في تنمية اللغة العبرية والمحافظة عليها من الانقراض . وقد ذاب علماء اليهود الذين عاشوا في الأقطار الاسلامية على تأليف الكتب اللغوية على غرار المؤلفات العربية في قواعد اللغة من صرف وبلاغة وعروض . حتى لقد قرص الشعراء اليهود ، لاسيما الأندلسيون منهم ، الشعر العبري وفقاً للأبجى الشعرية المألوفة في اللغة العربية . وتناولت فنون الشعر العبري ، في ذلك الحين ، جميع الأغراض المعروفة في الشعر العربي من مدح ، وهجاء ، وفخر ، وثناء ، وحكمة ، ووصف ، وغزل ؛ حتى لقد حاكى الشعراء اليهود الشعراء العرب في النظم العلمي التعليمي ، وفي نظم الأُحاجي والألغاز . وانفرد الشعراء العبريون في فن واحد هو الحنين الى أرض الميعاد .

ولم يؤلف اليهود كتباً علمية في قواعد لغتهم إلا بعد أن تلمذوا للعرب وبعد أن نشؤوا في مهد الثقافة الاسلامية نشأة مكنتهم من فهم العلوم العربية على اختلاف أنواعها . فظهر في أواخر القرن التاسع سعديا (٩٨٣ - ٩٤٢ م) وهو سعيد بن يوسف الفيومي ، فيلسوف اليهود في القرن العاشر . وكان أول النحاة العبريين الذين وضعوا قواعد النحو العبري على غرار قواعد اللغة العبرية في كتابه «المجموعة» (إجمارون) ، ثم وضع كتابي اللغة العبرية والفصاحة . وقد تأثر سعديا بالعلوم اللغوية العربية فحسب ، بل أخذ الكثير من العلوم الدينية وتشربت روحه بمذهب المعتزلة ، ويظهر هذا التأثير جلياً في معالجته الديانة اليهودية . ويعتبره النحاة اليهود (أبا النحو العبري) . وجاء من بعده من النحاة مناحيم بن سروق الذي ألف كراسة في قواعد العبرية ، ودوناش بن لبراط ، ويهودا بن داود حيوج المشهور عند العرب بابي زكريا يحيى ، ويونا بن جناح

القرطبي المعروف بأبي الوليد (المتوفى عام ١٠٤٠) وشلومو بن جبيرول (ابو ايوب سليمان بن يحيى) وأبرهام بن عزرا وغيرهم. وقد ألفوا كتبهم — من لغوية وغيرها — باللغة العربية. وسلك جميعهم في كتبهم النعوية مسلك النحاة العرب وخاصة سيويه. ونظرة في كتابي «الأصول» و«المع» لابن جناح تطلعنا على مقدار ما للعرب من فضل على اليهود.

وقد نقل اليهود إلى لغتهم العلوم الإسلامية كاللاهوت، والطب، والفلسفة وغيرها ككتب ابن سينا وكتباتي «تهافت الفلاسفة» للغزالي و«تهافت التهاافت» لابن رشد. وقد أدى هذا الاحتكاك إلى تهذيب العقيدة اليهودية فيما يتعلق بالذات الإلهية وصفاتها. ويسمى مؤرخو الأدب العبري العصر الأندلسي بالعصر الذهبي للغة العبرية.

وأما الشعراء العبريين في القرون الوسطى هو يهوذا هالييفي الملقب بأبي الحسن اللاوي. ولد في طليطلة بالأندلس سنة ١٠٨٠ م. وقد أنشد الشعر في الغزل والإخاء وكل نواحي الاجتماع. ويمتاز شعره على شعر معاصريه بشدة العواطف، وقوة الخيال، وسلامة الأسلوب، وجزالة اللفظ. وهو مع ذلك فيلسوف عظيم، وله في الفلسفة الدينية مؤلف مشهور بالكتاب «الحوزري»^(١) ألفه بالعربية ثم ترجم إلى العبرية.

ومن مشاهير الشعراء اليهود في الأندلس إبراهيم بن عزرا. ولد في طليطلة سنة ١٠٩٢ م. وقضى شطراً من حياته الأولى في مدينة قرطبة التي كانت تموج في ذلك الوقت بالعلماء والكتاب والمؤلفين. وهناك درس أصول الدين وتشبع بالحكمة، فلم يلبث أن خرج على الناس بأفكار تتضارب مع أفكار معاصريه وكان طبيعياً أن يصدموها به وأن يقفوا له وقفة عداوة دفعت به إلى الرحيل عن وطنه فلم يقر له قرار. فبينما تجده في إيطاليا، إذا به يرحل إلى فرنسا ثم إلى بلاد اليونان. وفي آخر عهده بالحياة اتخذ لندن مقراً له حتى وافته منيته سنة ١١٦٧ م. وقد أذاقته هذه الحياة المتنقلة كثيراً من ألوان الشقاء والبؤس. وعلى الرغم من

(١) يتضمن هذا الكتاب مقارنة بين الأديان الثلاثة جعلها يهوذا هالييفي على شكل حوار بين عالم مسلم، وخبير يهودي، وكاهن نصراني.

ذلك لم تذلل نفسه ولم تنطفئ جذوة نشاطه ، بل ظل يعمل بجد ونشاط ، ما بين كتب يؤلفها وأشعار يمدح بها ذوي الأريحية .

ومنهم موسى بن عزرا . ولد سنة ١٠٧٠ في غرناطة . ضم إلى مهارته في الشعر حدقه لكثير من العلوم والفنون . خلف كثيراً من الشعر في شتى الأغراض ، ولكن الكثير منه مازال مخطوطاً في المسكاتب والمطبوع منه قليل . وله مؤلف مشهور في تاريخ النظم والنثر في اللسانين العبري والعربي والموازنة بينهما في اللغتين . وله مع ذلك مؤلفات في الفلسفة وتوفي سنة ١١٣٩ .

وقد يكون من المناسب أن نورد فيما يلي أقوال البروفسور دافيد يالين أستاذ الأديب العبري الأندلسي في الجامعة العبرية في القدس من مؤلفه «فن الشعر الأندلسي»^(١) ، قال في مقدمة كتابه :

«لقد كان العصر الأندلسي عصر آ زاهر آ في الأدب العبري . بدأ هذا العصر قبل البعث الأوربي بجوالي خمسة قرون . وقد شمل التقدم تفسير التوراة ، وتفسير التلمود ، ووضع قواعد اللغة العبرية ، كما شمل التقدم الفكري في الفلسفة ، والرياضيات ، وعلم الهيئة ، والطب .

«لقد كان العصر الأندلسي العصر الذهبي الثاني للأدب العبري . وكان العصر الذهبي الأول عصر الكتاب المقدس . وما يؤسف له أن ذلك الشعر الأندلسي الجميل قد كاد يندثر . ومنذ جلائنا عن الأندلس عشنا في أقطار شتى وتأثرنا من آداب شتى ، وتبدل ذوقنا تبديلاً تاماً بالنسبة للجمال وتذوقه ، وصار معظم الناس يعدون هذا الأدب قديماً عقيماً .

«وإذا كان الشعر العبري الأندلسي لم يعد يستهوي ألباب شعراء عصرنا ، فإن أمراء ذلك الشعر ما انفكوا يسحرون قراء شعرهم الجميل بمجلاوته وطلاوته إذ أن ميزة الشعر الحقيقي ، الشعر الكلاسيكي في كل لغة ، أن عبيره الفواح لا يزال خالداً على مدى الأجيال ، رغم مخالفته لما هو مألوف في العصر الحاضر .

«اتخذ شعراؤنا من الشعر العربي في ذلك العهد نموذجاً ينسجون على منواله ،

(١) תורת השירה הספרדית .

وكان الشعر العربي آنئذ قد بلغ الأوج في الازدهار والإبداع .
وإن بلاد الأندلس الجميلة ، التي ازدهرت في جميع الميادين بإبان الحكم العربي ، والتي أسبغت على سكانها ثوباً فضفاضاً من الغنى والرخاء قد كانت ذات أثر فعال في اطراد ازدهار الشعر العربي . إن جمال الطبيعة في هذه البلاد وازدهار الفنون الجميلة ، والتقدم العلمي في مختلف فروعه في العصر الأموي - كل هذا وذلك قد كان له بالطبع تأثيره القوي على اليهود الذين كانوا يعيشون آنذاك في هدوء ونعيم في ظلال الحكم العربي . ومنذ بدء القرن العاشر ، منذ أن انتقل مركز التوراة من العراق الى الأندلس - كما في هذه البلادين ظهر اني اليهود أدب جديد ، ذو فروع كثيرة ، أدب حي خلاب . وفي ذلك الحين اتسع صدر الشعر لأبواب جديدة ولصور جديدة ، وجعل العلماء والأدباء والشعراء اليهود ينسجون على منوال الثقافة العربية التي كانت وقتئذ ينبوع الثقافة والتفكير اليهودي .

« إن هذه المحاكاة من قبل العبرية للعربية لم تأت عفواً وعن غير قصد ، بل جاءت نتيجة لعزيمة صادقة منذ بادىء الأمر . لقد كان يهود الأندلس يعتقدون اعتقاداً راسخاً بأن العرب يفوقون سائر الأمم في مضمار الشعر ، ولذا فقد رأوا من الواجب أن ينسجوا على منوالهم في هذا المضمار .
« في ذلك العصر ظهر ناقدان كبيران للشعر العبري . وهذان الناقدان يعبران كلاهما عن هذه الفكرة . فموسى بن عزرا يقول في كتابه « المحاضرة والمذاكرة » ما يأتي :

« والشعر عند العرب هو أمر طبيعي ، بينما هو عند سائر الشعوب أمر اصطناعي . ولما كان الأمر كذلك ، ولما كان العرب قد وضعوا لأنفسهم قوانين وقواعد خاصة من أجل تزيين شعرهم ، فالقصائد التي تحققت فيها هذه القوانين والقواعد تعد في نظرهم قصائد ممتازة . أما القصائد التي ينقصها ذلك فهي قصائد بمجوعة

لاطعم لها. وعلى ذلك فما أحرى الشعراء العبريين أن ينسجوا على طريقتهم جهد المستطاع».

أما الناقد العبري الثاني فهو يهوذا الحريزي. ويقول في كتابه «تحريري» في أسلوب حماسي :

«واعلم أن الشعر البديع، الحافل بالآلية، قد كان في بادئ الأمر ملكاً مقصوراً على بني يعرب وحدهم، وقد وزنوه بموازين صادقة. وهم يفوقون في شعرهم شعراء العالم قاطبة... ومع أن لكل أمة شعراءها، فإن جميع شعرهم لا قيمة له ولا وزن، في مقابل شعر الإسماعيليين (أي العرب) فالعرب وحدهم هم المستأثرون بالشعر العذب في لفظه، الجميل في فحواه ومعناه».

ثم يتحدث الناقد الحريزي عن الشعر العبري في الأندلس وعن تأثير الشعر العربي في الشعر العبري فيقول: «إن بني شعبنا، بعد جلائهم عن أرض كنعان، قد قطن الكثيرون منهم مع بني يعرب في أوطانهم، وألفوا التحدث بلغتهم والتفكير بتفكيرهم. وبامتزاجهم بهم تعلموا منهم صناعة الشعر... وحين كان أبائنا يقطنون في مدينة القدس ما كانوا يعرفون الشعر الموزون في اللغة العبرية. أما أسفار أيوب، والأمثال، والمزامير فجعلها قصيرة وأبياتها سهلة بسيطة، وما أشبهها بالسجع؛ وهي بعيدة عن أن تكون نظماً جميلاً موزوناً مقفى...»
وجدير بالذكر أن الشعراء اليهود قد عرفوا الأساليب البلاغية المألوفة آنشد عند العرب، والتي بها كانوا يزينون قصائدهم ويحلبون أشعارهم».

(١)

اللغة العبرية الحديثة

ازدادت عناية اليهود باللغة العبرية منذ القرن التاسع عشر ، فوسعوا نطاق استعمالها في الشؤون العلمية والأدبية وفي ميادين الترجمة والتأليف . وبلغت العناية أشدها في بعض أقاليم أوروبا الشرقية والشمالية الشرقية التي يكثر فيها العنصر اليهودي كروسيا ولتوانيا وبولونيا ، وكذا في فلسطين حيث عمل اليهود على بعث العبرية من مرقدتها لتكون لغة التخاطب والتعليم .

وفي مستهل القرن التاسع عشر كان اليهود متكلمين في روسيا أكثر من أي قطر أوربي آخر . وقد عمل يهود روسيا على إحياء اللغة العبرية ، فنبغ من بينهم عدد كبير من الكتاب والشعراء الذين يعتبرون مؤسسي الأدب العبري الحديث . ومعلوم أن الصهيونية تقول بوجود اعتبار اللغة العبرية اللغة القومية لليهود أينما حلوا . وكان النشاط الصهيوني في مستهل هذا القرن في روسيا أشد منه في أية بقعة أخرى من بقاع العالم . وفي روسيا ظهر مؤسسو الصهيونية العملية الداعية إلى اعتبار فلسطين وطناً قومياً لليهود .

وكانت طريقة التعليم ومناهجه في المدارس اليهودية بروسيا عقيمة تافهة . فكان اليهود يرسلون أولادهم إلى «الحيدر» ، وهو أشبه ما يكون بالكتاب عند المسلمين ، يتلقى فيه الأولاد بطريقة عقيمة مبادئ التهجي والكتابة وتلاوة الصلوات والأدعية . وفي منتصف هذا القرن قام الدكتور ماكس ليلنتال وهو يهودي ألماني ، بجولة في جميع أنحاء أوروبا حيث يقيم اليهود ، داعياً بني جلدته إلى وجوب تعلم العلوم الدينية باللغة الروسية ، ولكن دعوته هذه

(١) نعمني بالعبرية الحديثة هنا العبرية التي بدأت تعود إلى الحياة منذ مطلع القرن التاسع عشر .

لم تلق أذنًا صاغية بين يهود روسيا ، إذ رأوا فيها خطراً يهددهم بالانحلال والذوبان . ولكنهم مالبثوا أن راحوا يتعلمون العلوم العصرية ، وظهر في لتوانيا وجنوبي روسيا عدد لا يستهان به من الكتاب والشعراء اليهود الذين صاروا يكتبون ويقرضون الشعر بالعبرية نذكر منهم «مودخاي غينزبورغ» و «ابراهام ليفنزون» ترجم الأ أول بلغة عبرية بسيطة عددًا كبيراً من الكتب العلمية والأدبية عن الروسية . وقرض الثاني بالعبرية قصائد تناولت الألم الإنساني ، وألم الفرد ، والعذاب ، والسعادة الموهومة الخ . وأسلوبه في هذه القصائد يشبه أسلوب العهد القديم . وترك غينزبورغ ديوان شعر أسماه «قصائد اللغة المقدسة» . ولهذا الديوان تأثيره الملموس فيمن جاء بعده من الشعراء اليهود . ويتسم شعره بطابع الحزن والأسى . ثم ظهر من بعده «ميخا ليفنزون» ، فتناولت قصائده جمال الطبيعة ، ومباهج الحياة ، والحب ، والحنين ، وآلام الشعب اليهودي . وقد بدأ إنتاجه بترجمة روائع الشعر العالمي إلى العبرية .

وفي منتصف القرن التاسع عشر اشتهر بين يهود روسيا القصاص العبري «ابراهام مابو» . وبعد مابو في نظر الأدباء اليهود خالق القصة العبرية الأصلية في الأدب العبري الحديث . ومن أشهر مؤلفاته قصة «حبة صهيون» وكان لها تأثير قوي في إنتاج معاصريه ومن أتى بعده .

وأكبر الشعراء اليهود في ذلك الحين «يهودا ليب غوردون» . حمل هذا الشاعر حملة شعواء على اليهود المتعصبين الجامدين ومن أقواله : «كن إنساناً خارج بيتك ويهودياً في بيتك» ، بمعنى أنه يجب أن تكون مواطناً مخلصاً ونافعاً للدولة التي تعيش فيها ، أما في بيتك فحافظ على شعائر الدين اليهودي وفكر بلغتك . ودعا غوردون ورفاقه بني جلدتهم إلى التقرب إلى الشعب الروسي ، وإلى لغته وثقافته ، وإلى وجوب نبذ الفكرة الصهيونية وعدم التعلق باللغة العبرية واعتبارها لغة قومية . ودعاهم إلى عدم الهجرة إلى فلسطين

فهي في نظره بلاد فقيرة جرداء ، لا مجال فيها للتجارة ولا للصناعة ، وحشهم على السفر الى أمريكا حيث النور والحرية وحيث الامكانيات غير المحدودة . وقد لبى هذه الدعوة أوف مؤلفة من اليهود فصاروا يهاجرون الى أمريكا ولم يهاجر الى فلسطين منهم الا القليل .

ان الحركة الصهيونية التي نشأت بين يهود روسيا لم تكن مقصورة على الدعوة الى الهجرة الى فلسطين وتأسيس المستعمرات فيها فحسب ، بل كانت ترمي ، بالإضافة الى ذلك ، الى إحياء الثقافة اليهودية واللغة العبرية . وفي أواخر هذا القرن ظهر في لتوانيا لغوي يهودي يدعى « اليعيزر بن يهودا » وكان يدعو الى إنعاش اللغة العبرية في فلسطين . وكان يقول إن اللغة هي الأمة والأمة هي اللغة وأنه لا حياة للأمة بدون لغة . وكان استعمال العبرية مقصوراً آنئذ على الكتب وعلى تلاوة الصلوات والأدعية ، ولم يكن مجلماً أحد بأن تغدو العبرية لغة محادثة يستعملها الكبار والصغار في جميع شؤون الحياة اليومية . فدعا اليعيزر بن يهودا الى جعل العبرية لغة الحديث في أفواه الناشئة في البيت والشارع ولغة التعليم في المدرسة . وفي عام ١٨٨١ هاجر اليعيزر بن يهودا مع زوجته الى فلسطين وأقام في القدس ، وظل مدة اربعين عاماً يناضل باستمرار من أجل إحياء اللغة العبرية ، وجعلها لغة الخطاب والمحادثة . وما أن وطئت قدماه أرض فلسطين حتى فرض على نفسه وعلى زوجته التحدث فيما بينهما ومع كل يهودي باللغة العبرية . ولما رزق ابنه الأول علمه التكلم باللغة العبرية ، فسخر منه أصدقاؤه وأساروا عليه بالعدول عن هذا الجنون ، وألا يكون سبباً في إتعاس ولده الذي لن يستطيع الاشتراك في اللعب والحديث مع لدائه لعدم وجود لغة مشتركة بينه وبينهم ، ولكن اليعيزر لم يعبأ بسخرية الساخرين .

وأصدر اليعيزر بن يهودا في القدس صحفاً بالعبرية للكبار والصغار ، دعا فيها الى إحياء اللغة العبرية واستعمالها للتخاطب . وأسس في القدس رابطة

المتكلمين باللغة العبرية كانت ترمي الى نشر اللغة العبرية بين ظهراني الناشئة اليهودية . وكان بيته محجاً للشباب المثقف الطامح الى النهضة القومية والى إحياء اللغة العبرية . وقد نجح اليعيزر نجاحاً لا يستهان به في سبيل تحقيق دعوته ، مما حمل الكثيرين على محاكاته ، وسرعان ما انتشرت العبرية بين الخاص والعام ، وقام جيل جديد من اليهود اتخذ العبرية لغة للتخاطب والتفاهم . وقد صادف اليعيزر بن يهودا في طريقه صعوبات جمة إذ قام حاخامو القدس فشنوا عليه حرباً شعواء ونبذوه واضطهدوه وقاطعوه^(١) . ولما توفيت زوجته رفضوا دفنها في المقبرة اليهودية على جبل الزيتون في القدس . وقد اشتدت الحرب بينه وبين الحاخامين الى حد حملهم على الوشاية لدى السلطات التركية بأنه تآثر على الحكم القائم ، مما أدى الى زجه في السجن ، ولكن سرعان ما أُخلى سبيله بوساطة البارون دي روتشيلد . وبالرغم من هذا الاضطهاد فإن اليعيزر لم يتزعزع عن الغاية التي كان يرمي اليها .

أما المشروع الكبير الذي أنجزه اليعيزر بن يهودا فهو تأليف قاموس اللغة العبرية القديمة والجديدة . وقد ثبت له بعد الاستقراء ان مفردات اللغة العبرية في ذلك الحين لم تكن تصلح الا للتخاطب في شؤون نظرية وروحية مجردة ، ولكنها ليست بكافية لحاجات التكلم الطبيعي في جميع الشؤون الحياتية . وهو يقول في هذا الصدد : «حقاً لقد اتسعت اللغة العبرية ونمت وتطورت على مدى الأجيال . ونبغ في العصور الوسطى أدباء وشعراء ولغويون يهود هذبوا اللغة العبرية وحسنوها ؛ وكما نجعل اللغة العبرية لغة المحادثة الحية يجب أن نجدد ألفاظاً وعبارات نسيناها على مدى الأيام . إذا دار الحديث بيننا حول شؤون بسيطة عادية من صميم الحياة اليومية غدونا خرساً بكمياً لانستطيع

---

(١) ذلك لأن اللغة العبرية في نظرهم هي اللغة المقدسة ، ولا يجوز استعمالها إلا في الصلوات والشؤون الدينية .

الكلام . لذا يجب علينا أن نختار ألفاظاً للأدوات المنزلية وأدوات المطبخ ،
وأدوات الصناعة ، وأدوات الدراسة ، والثياب وما الى ذلك . وبدأ لهذا
النقص رأيت من واجبي تأليف قاموس اللغة العبرية القديمة والحديثة .

وانكب اليعيزر بن يهودا على العمل بحماسة و إخلاص دون كلل أو ملل ،
وراح ينقب عن كنوز اللغة العبرية في كتب الأقدمين : في العهد القديم ،
والتلمود ، وفي الأدب العبري الذي ترعرع في العصور الوسطى ، لاسيما في
الاندلس في ظلال الحكم العربي ، وثابر على دراسة اللغات السامية ، ومن جميع
هذه الينابيع استقى اليعيزر ألفاظاً ومصطلحات وجذوراً وجعلها صالحة
للاستعمال في لغة التخاطب والكتابة .

جمع اليعيزر بن يهودا كل ما أنتجته اللغة العبرية طوال سني حياتها من مفردات
في معجمه الكبير . ولما أعوزته الحاجة الى كلمات جديدة لمصطلحات جديدة ،
علمية وعملية ، لا وجود لها في العهد القديم ولا في الأدب العبري القديم ، أو الى
مصطلحات عادية ضرورية في الحياة اليومية كانت حياة اللغة متوقفة عليها -
قام بن يهودا فابتكرها بنفسه عن طريق البحث والاستقصاء والتعمق في مكان
اللغة العبرية وأخوانها من اللغات السامية .

وثابر اليعيزر بن يهودا مدة أربعين عاماً على إصدار «المعجم العبري الكبير»
وقد أعد تسعة مجلدات منه في حياته . ويصدر المعجم العبري الكبير الآن
في ستة عشر مجلداً مدققة ومنقحة من قبل كبار المحققين واللغويين .

وما ان انتشرت الحركة الصهيونية في مختلف أنحاء المعمورة حتى دعت الحاجة
الى إجراء تغيير أساسي في مناهج التعليم اليهودي وإدخال تعديلات جديدة عليها ،
وفقاً لما كانت تتطلبه هذه الحركة فعمل محل «الحيدر» (الكتاب) القديم ،
الذي يبدأ التعليم فيه بالقراءة الآلية ثم يقتصر على دراسة التوراة والتلمود ،
دون تدرج صحيح من السهل الى الصعب ومن المعلوم الى المجهول ، مع شروح

بلغة الإيديش^(١) - حلت محل هذا كله المدرسة الحديثة حيث يتلقى الطلاب دورهم وفق أسلوب تربوي حديث ، يتدرج التعليم فيه تدرجاً تربوياً . وتحتوي مناهج التعليم في المدرسة الحديثة القراءة الموضحة ، وقواعد اللغة العبرية ، ودراسة العهد القديم ، والهاغادا، والمشنا، والجمارا، وتاريخ بني اسرائيل ، وجغرافية فلسطين ، والرياضيات ، والطبيعيات . وكانت لغة التدريس هي العبرية وحدها . وحرص المعلمون على تحسين طرق التعليم وألغوا كتباً دراسية جديدة في جميع مواد التعليم ، كما حرصوا على بث الروح الصهيونية بين التلاميذ وعلى جعل اللغة العبرية لغة حية تتردد على ألسنة الجيل الجديد .

طراً تطور ملحوظ آتتد على اللغة العبرية . فقام من اليهود كتاب وشعراء وصحفيون يكتبون باللغة العبرية ، كما ازدهرت الصحافة العبرية ازدهاراً ملحوظاً فكانت تصدر ، في مختلف أنحاء أوروبا الشرقية والوسطى ، نشرات دورية سنوية وشهرية وأسبوعية وصحف يومية باللغة العبرية . وأهم هذه الصحف جميعاً صحيفتا « هاميلتس » التي كانت تصدر في بطرسبورغ و « هاتسفير » التي كانت تصدر في وارسو ، وقد تناولت جميع الشؤون التي كانت تم اليهود خاصة وسائر الاثمة عامة في ذلك الحين ، وكان لها تأثير فعال على القراء . ومن أبرز المجلات الشهرية الأدبية في ذلك الحين مجلة « هاشيلواح » التي أنشأها « اشير غينزبورغ » (الملقب بأحد الشعب) ، ثم أشرف على تحريرها « يوسف كلاوزنر » . وإلى جانب الصحافة العبرية كانت هناك صحافة أوسع نطاقاً تصدر بلغة الإيديش التي كان ينطق بها جميع يهود الغرب ، لاسيما يهود روسيا وبولونيا ولتوانيا .

في ذلك الحين ظهر كبير الكتاب اليهود في ذلك العصر وهو « شالوم ابراموفيتس » (الملقب بمندلي بائع الكتب) وقد تناول إنتاجه الفني وصفاً

---

(١) الإيديش : رطانة خاصة بالأشكنازيم وم يهود الغرب ، وهي خليط من الألمانية واللغات السلافية والعبرية والآرامية .

دقيقاً للقيمتو اليهودي في روسيا . ويعبر إنتاجه عن مستوى الأدب العبري منذ سني الأربعين من القرن التاسع عشر حتى نهاية هذا القرن ، ويتناول مختلف مرافق الحياة ليهود روسيا . وبعد منديلي، في نظر النقاد اليهود، خالق الأسلوب العبري الجديد . ويمتاز أسلوبه بمحاكاة الأسلوب النثري للمشنا والمدراش ، وكان الكتاب قبله يحاكون أسلوب العهد القديم . ولذا يعتبره النقاد عميد الأدب العبري الحديث .

ويعتبر إنتاج «شالوم واينوفتس» (الملقب بشالوم عليخيم) مرآة واضحة تعبر تعبيراً صادقاً عن حياة اليهود في روسيا . وهو عميد الأدب الفكاهي في الأدب اليهودي الحديث . وقد كانت مؤلفاته بلغة الإيديش وترجمها الى العبرية ي . بر كوفتس .

وكان «اسحق بيرتس» عميد القصة القصيرة في الأدب العبري الحديث . وهو كاتب متمعق ، ثاقب التفكير، عرف نفسه الجماهير اليهودية حق المعرفة، ووصف بأسلوبه الشعري ماتعانيه الطبقات الفقيرة من بؤس وشقاء . وتمتاز قصصه بجهاها الفني وحرارة الإحساس فيها . وقد ألف كتبه بالإيديش، وترجم بعضها بنفسه الى اللغة العبرية، وترجم غيره البعض الآخر .

وأكبر الشعراء العبريين في القرن العشرين هو «حاييم نهمان بياليك» . وهو من أبرع وصافي الطبيعة في الأدب العبري الحديث . وقد ذاق هذا الشاعر في صغره مرارة اليم والبؤس، فكان لهذا أثره الجلي في إنتاجه الشعري وتلقى بياليك دراسته الأولى في المدارس الدينية اليهودية، كالحيدر والبشيفا^(١) . وفي إنتاجه الشعري نرى وصفاً بارعاً دقيقاً للشباب اليهودي المنقطع لدراسة التوراة والتلمود والذي يمكف ليل نهار على الدراسة مبتعداً عن جميع تمتع الحياة .

(١) البشيفا: معهد ديني يهودي لتخريج الحاخامين .

سافر بياليك الى أوديسا، ملتحق الكتاب اليهود، وذاق فيها مرارة الجوع والعدم. ثم عاد الى وطنه أو كراينا وجعل ينظم هناك قصائده الوطنية، وفي ١٩٢٤ هاجر الى فلسطين، وأضحت داره منتدى للادباء والكتاب والشعراء. وفي خلال السنوات العشر التي أقامها في فلسطين استخدمته المؤسسات الصهيونية للدعاية في الخارج. ونظم بياليك قصائد قصيرة للأطفال وقصصاً وأساطير شعبية. وفي ١٩٣٤ توفي في فينا ودفن في تل ابيب. ويعتبر بياليك شاعر القومية الصهيونية، وما زال اليهود يحتفلون بذكراه كل عام.

ومن اكبر الشعراء في الأدب العبري الجديد « شاؤول تشرنخوفسكي » معاصر بياليك. وتختلف نشأة تشرنخوفسكي عن نشأة بياليك: فبينما عاش بياليك في مهاد البؤس والفقر والشقاء عاش تشرنخوفسكي في مهاد النعماء والرخاء. وقد كان لنشأة كل منهما أثرها في شعره وإنتاجه. ومن أشهر آثار تشرنخوفسكي قصيدته التاريخية « باروخ المغنسي ». وموضوع هذه القصيدة مقتبس من تاريخ الحملة الصليبية الأولى. ففي ذلك العهد كان يعيش في مدينة ماغنتسا، في ألمانيا، يهودي يدعى باروخ. ولما اعتدى الصليبيون هناك على اليهود قتلت زوجة باروخ، فاستولى عليه اليأس وذبح ابنته بيديه حتى لا يكرهها الصليبيون على تبديل دينها فتنجبا جيلاً يواصل قتل اليهود وإبذتهم. وساق المعتدون باروخ الى الدير وأكروهه على تبديل دينه فاستولى عليه الندم وساورته روح الانتقام فأضرم النار في الدير، والتهمت النيران مدينة ماغنتسا كلها. وجعل باروخ يسير في شوارع المدينة المحترقة يتمتع بصره بروية السنة النيران، ويشنف أذنيه بسماع عويل الآباء وولولة الأمهات وهم يرون النار تلتهم أجساد أبنائهم وبناتهم. وفي هذه القصيدة تتجلى روح الكراهية والانتقام تجاه الشعوب الأخرى.

وفي لوزان أتم تشرنخوفسكي دراسة الطب وتخصص في التشريح وأمراض الأطفال. وفي الحرب العالمية الأولى عمل طبيباً في الجيش الروسي، وامتاز

ببسالته في الجبهة ومنحته الحكومة الروسية أوسمة الامتياز .

ظل تشرنخوفسكي زهاء خمسة وعشرين عاماً ينتقل في بقاع الأرض ، وفي عام ١٩٣١ ألقى عصا التسيار في فلسطين . وفي الاضطرابات التي نجمت عام ١٩٣٦ بين العرب واليهود اشترك تشرنخوفسكي في حراسة المستعمرات اليهودية . وقال بهذه المناسبة شعراً أساد فيه ببطولة اليهود في الذود عن مستعمراتهم وذم العرب « رجال الصحراء التواقين المغامر الظمأى للدماء » . وفي عام ١٩٤٤ توفي في القدس ودفن في تل ابيب الى جانب بياليك .

ويرى النقاد اليهود أن انتاج تشرنخوفسكي متعدد الألوان ، مفعم بالقوة والنضارة وبهجة الحياة . وتناولت قصائده الطبيعة ، والحب ، والصبا ، والشباب ، والبسالة ، والانتقام ، وحب الحياة ، وحب الجمال . ويرى النقاد اليهود أن لانتاجه أثراً بيناً في أدب معاصريه .

وكان تشرنخوفسكي بارعاً في الترجمة الى العبرية . نقل اليها ورائع الأدب العالمي الرفيع كاللاوديسا لهو ميروس ، وأوديب الملك لسوفوكلس ، وقصائد هوراسيوم عن اللاتينية ، والسكاليغالا ، وهي الانتاج الكلاسيكي للشعب الفنلندي وغيرها .

وقصارى القول : أدت هذه الجهود جميعاً الى جعل اللغة العبرية لغة حية تتردد على ألسنة الصغار والكبار . وقد ساهم مساهمة فعالة في نشر العبرية معلمو اللغة العبرية الذين وفدوا على فلسطين من أقطار أوروبا الشرقية . وحتى مستهل القرن العشرين كان في فلسطين نوعان من المدارس : « الحيدر » ومدارس « الاليانس » . أما « الحيدر » (الكتتاب) القديم فلم يكن يتلاءم مع متطلبات الزمن والحياة . وكان « الحيدر » يقام الى جانب الكنائس اليهودية وفي الابنية القديمة التي لا تتوفر فيها الشروط الصحية . وكانت الدراسة في الحيدر تركز على تعليم الصلوات والتوراة وترجمة نصوصها الى الإيديش إن كان الطلاب

من الاشكنازيم^(١) (اي اليهود الغربيين) والى العربية او الاسبانية ان كان الطلاب من السفاراديم^(٢) (اي اليهود الشرقيين).

أما مدارس «الليانس» القليلة فكانت لغة التعليم فيها هي الفرنسية . ومناهج التعليم فيها لا ترمي الى أية غاية تربوية قومية . وكانت الغاية الأساسية في هذه المدارس هي تعليم اللغة الفرنسية وبث الروح الفرنسية بين ظهراني الناشئة اليهودية . بيد أن هذه الغاية وهذه المناهج لم ترق في أعين الصهيونيين فأسسوا في فلسطين مدارس ابتدائية كانت العبرية فيها هي لغة التعليم ويسيطر عليها الروح الصهيوني . وأقيمت في القدس ويافا والمستعمرات مدارس عبرية . ثم افتتح في تل اييب معهد «هرتسليا» .

وشن المعلمون اليهود حرباً شعواء ضد شركة مدارس «عزرا» التي كان يشرف عليها يهود ألمان . وكانت هـ الشركة ترمي إلى الحيلولة دون سيادة اللغة العبرية في المدارس التي أنشأتها في فلسطين وإحلال اللغة الألمانية محلها . وفي عام ١٩١٣ قررت الشركة افتتاح مدرسة عالية للهندسة في حيفا وهي «التخنيون» وقد ساهمت الجمعية الصهيونية العالمية في انشاء هذه المدرسة العليا . وقررت شركة «عزرا» جعل اللغة الألمانية لغة للتعليم في هذا المعهد . فهب الصهيونيون من أعضاء مجلس ادارة المعهد ضد هذه الفكرة وقالوا ان هـ القرار يناقض المطامح القومية للشعب اليهودي الرامية إلى إحياء الثقافة اليهودية واللغة العبرية في فلسطين . وكان زعماء الصهيونية وما زالوا يرون في اللغة العبرية الأداة الوحيدة التي تصل

---

(١) الاشكنازيم : مفردها اشكنازي اي يهودي غربي نسبة الى (اشكناز) أي المانيا . وإطلاق هذا الاسم على يهود الغرب عامة هو من قبيل المجاز المرسل إذ أطلق الجزء وأريد به الكل .

(٢) السفاراديم : مفردها سفارادي نسبة الى (سفاراد) وهي الأندلس باللغة العبرية . وتسمية اليهود الشرقيين بهذا الاسم على سبيل المجاز المرسل .

ما بين يهود الشرق ويهود الغرب في فلسطين . وكان للصحافة وللكتب الصادرة باللغة العبرية أثر فعال في نشر العبرية وتعميمها .

وهكذا نرى أنه قد تحقق الى حد لا يستهان به حلم الصهيونيين في إحياء اللغة العبرية ، فصارت لغة حية تستعمل في الكتابة والمحادثة ، وفي الخطابة والتمثيل والتأليف . وأنشئت جامعة عبرية في بيت المقدس ، وأصبح يطبع بالعبرية كثير من الكتب العالمية والأدبية والفنية .

وعبرية اليوم تحتوي ألفاظاً كثيرة أنتها على مر العصور من اللغات الأجنبية التي احتكت بها . والكتاب المعاصرون لا يتقيدون في كتاباتهم بالألفاظ العبرية البحتة ، بل يدخلون فيها ألفاظاً ومصطلحات علمية وفنية من اللغات التي يتأثرون بها ، ففيها الألفاظ الألمانية ، والروسية ، والانكليزية ، والفرنسية ، والعربية مكتوبة بحروف عبرية . وقد انجذبت الآداب العبرية الحديثة كذلك اتجاهات جديدة لتأثر العقلية اليهودية بالآداب الأوروبية .

ويتهاون اليهود في العصر الحاضر الى حد كبير في إخراج الحروف من مخارجها فينطقون العين همزة ، والحاء خاء ، والراء غيناً ، والطاء تاء ، والقاف كافاً ، ويهملون الشدة اهماً تماماً في النطق مع أن ظهورها في العبرية لا يقل عن ظهورها في العربية . ومع أن للشدة قواعد وأحكاماً خاصة يدرسها أساتذة النحو في المدارس ، فإن الأساتذة أنفسهم يهملون النطق بها . والعبرية الحديثة تحمل كثيراً من قواعد اللغة لاسيما في لغة المحادثة . أما أساليب الكتابة في العبرية الحديثة فهي أشبه ما تكون بالأساليب الأوروبية ، وأبعد ما تكون عن الأساليب الشرقية السامية في تركيب الجمل تركيباً شرقياً ، بحيث يراعى في تركيب الجملة سير الفكر الشرقي أو السامي . ومن يطالع الصحف العبرية العصرية يلمس هذا الفرق الشاسع بين العبرية الفصحى ، الأندلسية مثلاً ، وبين العبرية الحديثة وأساليبها ، التي لا هي شرقية ولا غربية .

جعلت سلطات تل أبيب اللغة العبرية لغة رسمية للبلاد وسكانها . وشأن

سلطات تل أيبب في ذلك شأن من يطلب من المسلم الباكستاني أو الصيني أو أي مسلم غير عربي أن يتعلم اللغة العربية ويستبدلها بلغته . وهكذا بات لزاماً على حكومة تل أيبب أن تعلم اللغة العبرية لكل مهاجر ؛ سواء أكان صغيراً أم كبيراً ، وهي تنفق في سبيل ذلك الأموال الطائلة . ومع ذلك فإن اليهود المهاجرين الى فلسطين لا يستطيعون أن يلجوا باللغة العبرية المأمأ كثيراً ، بل يتعلمون منها مايسهل عليهم التخاطب والتفاهم .

وهناك منظمات وروابط^(١) يهودية في أمريكا خاصة تطالب بجعل الإيديش اللغة القومية لجميع اليهود بدل العبرية . والإيديش رطانة المانية مشوبة بكلمات سلافية وعبرية وآرامية يستعملها يهود الغرب ، ولا سيما يهود أوروبا الشرقية والشمالية الشرقية ويهود أمريكا . وهذه الرطانة لاتصلح بالطبع لأن تكون لغة قومية لليهود الشرق والاقطار العربية ، لأن معظم جذورها مشتق من الألمانية والسلافية . ومع هذا فان أنصار هذه اللغة من اليهود يبذلون أموالاً طائلة في سبيل توسيع نطاق استعمالها في الصحافة والتأليف والتمثيل ، ويطالبون حكومة تل أيبب باتخاذها لغة قومية للشعب اليهودي بدل العبرية .

* * *

---

(١) اشهرها منظمة البوند Bond .

القسم الثاني

في

الاجرومية العبرية

(قواعد وتطبيق)

חלק שני

הדקדוק העברי

(פְּלָלִים וְתַרְגּוּלִים)

الخط العبري

تكتب العبرية ، كسائر اللغات السامية ، من اليمين إلى اليسار . ويرى المستشرقون أن السبب في كتابة اللغات السامية من اليمين إلى اليسار هو أن الكتابة في الأصل كانت تنقش على الأحجار بالمطرقة والازميل . فمن طبع النقاش أن يمك المطرقة بيده اليمنى ويترق على الازميل . فلذا تكون الكتابة ، بحسب سهولة العمل ، من اليمين إلى اليسار .

كان الخط العبري القديم يعتمد على الخط الكنعاني^(١) الذي اشتقت منه جميع الخطوط السامية المتأخرة . والخط الكنعاني لما هو من صنع الكنعانيين واختراعهم وحدهم . ولما كان لمخترعي هذا الخط للمام بالخط الهيروغليفي والقلم المساري فقد استعانوا ببعض صور وعلامات لهذين الخطين على اختراع خطهم الجديد . وما يؤيد ذلك أن الحروف الكنعانية ، وإن كانت ليست بصور ، فإننا نجد لمعانيها بالكنعانية علاقة بالصور .

وكان الخط القديم عند بني اسرائيل يعرف بالقلم العبري (כְּתָב בְּרִית) وهو الذي كان يستعمل من أقدم الأزمنة الى عهد السبي البابلي . ثم استبدل اليهود بهذا القلم قلماً آخر يشبه الآرامي ، وعرف عندهم ، بعد أن ارتقى ، بالخط المربع (כְּתָב מְרִבַּע) أو الخط الاشوري (כְּתָב אֲשׁוּרִי) ، وهو المستعمل الآن . وتكتب الحروف العبرية فرادى فلا يتصل بعضها ببعض . وعددها اثنان

(١) تاريخ اللغات السامية للدكتور اسرائيل ولفنسون .

وعشرون حرفاً، ولكن لبعضها نطقين - كما سيأتي بيانه - نطقاً إذا كان معجباً ونطقاً إذا كان مهملاً. ومنها ما يتغير شكله إذا وقع في آخر الكلمة. وليس في العبرية «ض» ولا «ظ» وفيها حرفا P و V ، وهما ليسا في العربية.

وقد اختلف العلماء في الأسباب التي حملت اليهود على ترك خطهم القديم. ويرجح معظمهم أن اليهود كرهوا أن يساويهم السامريون^(١) في كل شيء، فتركوا خطهم وراحوا يكتبون مصاحفهم بالخط الجديد.

ظل اليهود يستعملون الخط العبري القديم حتى نهاية القرن الثاني بعد الميلاد. أما القلم المربع، أو الآشوري، فقد كان استعماله مقصوراً على الشؤون الدينية. ويرى الدكتور ولفنسون في كتابه «تاريخ اللغات السامية» أن ترك اليهود خطهم القديم وأخذهم خطهم الجديد إنما كان نتيجة من النتائج التي نجمت عن انتشار النفوذ الآرامي بين اليهود، فإن بين هذا الخط والخط الآرامي تشابهاً كبيراً. ومن المحتمل أن يكون اليهود قد أخذوا ترتيب الأبجدية عن الكنعانيين.

الحركات

حوالي القرن السادس للميلاد طرأ إصلاح جديد على الخط العبري إذ راح اليهود يستعملون أحرف العلة (٦٦٤) الألف والهاء والواو والياء كعلامات للحركات تساعدهم على ضبط النطق وحفظ الكلمات كلها من التحريف. وكانت

(١) السامريون أقوام ساميون استوطنوا منطقة نابلس بعد حروب بني إسرائيل والآشوريين سنة ٧٢٢ ق.م. ثم تهودوا واتخذوا العبرية لغة لهم. وهم يخالفون اليهود في نقاط دينية جوهرية، منها أنهم لا يقرون من كتب الوحي إلا أسفار موسى الخمسة المعروفة بالتوراة وأنهم يقولون بوجوب العبادة لافي أورشليم بل على جبل جرزيم جنوبي مدينة شكيم التي بنيت مدينة نابلس على أنقاضها.

الكتابة العبرية قبل ذلك لا تحتوي إلا على الأصوات الساكنة ، شأنها في ذلك شأن اللغة العربية في الجاهلية و صدر الإسلام .

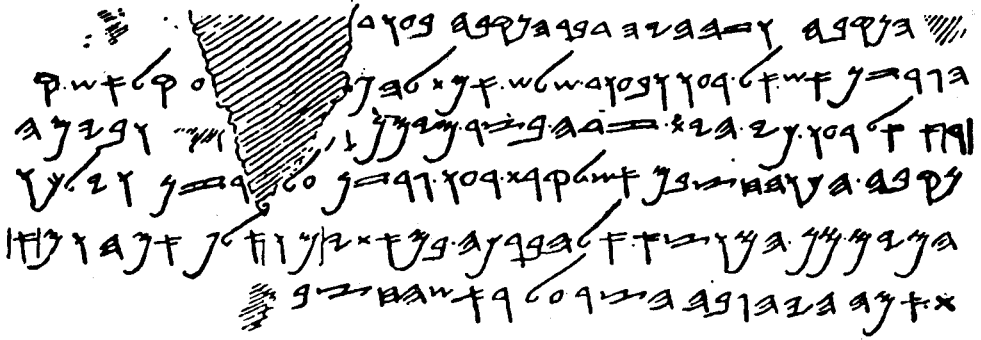
وبعد أن تشتت اليهود في أقطار العالم ، أضحت أحرف العلة غير كافية لصيانة الكلمات كلها من التحريف ، وخشي اليهود أن يؤدي ذلك إلى تغيير لهجة لغتهم . وفيما بين أواخر القرن السابع وأوائل القرن الثامن اجتمع فريق من علماء اليهود واخترعوا نظام الحركات للإشارة إلى أصوات المد القصيرة مستنيرين بنظام الحركات عند السريان والعرب ، وأحدثوا نظاماً جديداً قوامه النقط والخطوط . وقد اتخذت طريقتان لرسم هذه الحركات . إحداهما الطريقة الطبرية نسبة إلى مدرسة من العلماء تسمى مدرسة طبرية لنشأتها في مدينة طبرية بفلسطين ، وهي الطريقة المستعملة في الوقت الحاضر . وترمز هذه الطريقة إلى أصوات المد القصيرة بنقط وخطوط توضع تحت الحرف ، وقد توضع فوقه ، وقد تناولها حروف العلة للدلالة على أن الحركة مشبعة .

أما الطريقة الثانية فتعرف بـ الطريقة البابلية لأن علماء اليهود ، بعد تخريب الرومان لبيت المقدس ، التجؤوا إلى طبرية وواصلوا هناك دراساتهم الدينية . وهذه الطريقة ترمز إلى أصوات المد القصيرة بعلامات توضع فوق الحروف . هذا وقد استخدم أحياناً في تدوين العبرية بعض رسوم أجنبية ، لاسيما الرسمان العربي واليوناني .

الخط العبري القديم

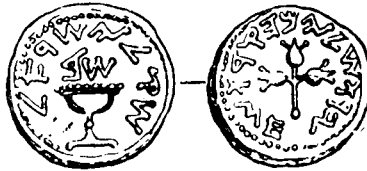
من أهم آثار الخط العبري القديم النقش الذي تم اكتشافه سنة ١٨٨٠

بالقرب من بيت المقدس في قرية « سلوان »^(١) حيث وجد داخل مغار
منها الماء واليك نصه :

يصف هذا النقش عملية الحفر في الجبل لجلب مياه النبع الى بركة داخل
المدينة القديمة في عهد الملك حزقيال ، أي حوالي سنة ٧٠٠ ق.م ووضع العمال
هذا النقش منحوتاً على جدران النبع لتخليد ذكرى عملهم . ويوجد هذا
النص الى الآن على حالته الأصلية .

نقود عبرية قديمة

شكّل إسرائيل شב
(ريال إسرائيلي سنة ٢)
أي سنة ٦٧ ب. م.

ירושלים הקדושה
(أورشليم المقدسة)

(١) « سلوان » تحريف للكلمة العبرية « שלום » الذي هو بعينه الينوع الذي كشف
فيه هذا النقش .

الأبجدية : أَلِف بֵית

الحرف القديم	الحرف المربع الحالي	شكله في آخر الكلمة	الحرف اليدوي	تسميته	معناه	قيمته الرقمية	ما يقابله بالعربية
כ	א		א	آلِف	ثور	١	ا
ב	ב		ב	بֵית	بيت	٢	ب
ג	ג		ג	جֵימֵל	جمل	٣	ج <small>مصرية</small>
ד	ד		ד	דָּלֵת	باب	٤	د
ה	ה		ה	הֵי	شبكة	٥	ه
ו	ו		ו	וָוֵי	وتد	٦	ف <small>V</small>
ז	ז		ז	זַיִן	سلاح	٧	ز
ח	ח		ח	חַיִת	حائط	٨	ح
ט	ט		ט	טֵיט	حنش	٩	ط
י	י		י	יֵוֵד	يد	١٠	ي
כ	כ	כ	כ	כַּף	كف اليد	٢٠	ك
ל	ל	ל	ל	לַמֵּיד	عصا ضرب البقر	٣٠	ل
מ	מ	מ	מ	מֵיַם	ماء	٤٠	م
נ	נ	נ	נ	נוֹן	حوت	٥٠	ن
ס	ס	ס	ס	סַמָּנֵךְ	مسند	٦٠	س
ע	ע	ע	ע	עַיִן	عين	٧٠	ع
פ	פ	פ	פ	פֵי	فم	٨٠	ب <small>P</small>
צ	צ	צ	צ	צַדִּיק	صديق	٩٠	ص
ק	ק	ק	ק	קוֹף	سم الحياط	١٠٠	ق
ר	ר	ר	ר	רֵישׁ	رأس	٢٠٠	ر
ש	ש	ש	ש	שֵׁן	سن	٣٠٠	ش
ס	ס	ס	ס	סֵיַן	سين	-	س
ת	ת	ת	ת	תָּו	علامة	٤٠٠	ت

ملحوظات :

- ١ - تقرأ العبرية وتكتب كالعربية من اليمين إلى اليسار .
- ٢ - تكتب الحروف العبرية منفصلاً بعضها عن بعض .
- ٣ - الأبجدية العبرية مرتبة ترتيب أبجد ، هوز ، حطي ، كلمن ، سعفص ، قرشت .
- ٤ - لا إعراب لأواخر الكلمات في العبرية، بيد أن هناك كلمات قليلة تدل على وجود التنوين في العبرية القديمة .
- ٥ - لكل حرف من حروف الأبجدية قيمته الرقمية كما ذكرنا في جدول الأبجدية . وتكتب الحروف الرقمية من اليمين إلى اليسار : أي أنه يكتب أولاً رقم الألف . فرقم المئات . فرقم العشرات وهكذا .
- ٦ - في الأبجدية العبرية خمسة أحرف يتغير شكلها إذا وقعت في آخر الكلمة ويجمعها قولك «صنغم» ، وقد وردت أشكالها في جدول الأبجدية .

اختلاف اليهود في نطق الحروف

يتضمن جدول الأبجدية ضبط نطق الحروف العبرية كما كان ينطقها العبريون الأقدمون . بيد أن الطوائف اليهودية ، الشرقية والغربية ، تختلف في نطق هذه الحروف . وهذا الاختلاف أمر طبيعي : فاللغة العبرية لغة شرقية لا يستطيع نطقها نطقاً صحيحاً سوى أبناء الشرق . وطبيعي أن يكون نطق الطوائف اليهودية الشرقية أضبط وأقرب إلى الصواب .

فاللغة العبرية تحتوي ، كاللغة العربية ، أحرفاً حلقية وأحرفاً طباق . يعسر على الغربيين النطق بها نطقاً صحيحاً . ولذا فإن اليهود الغربيين يتهاونون في إخراج الحروف من مخارجها : فينطقون العين همزة ، والحاء خاء ، والراء غيناً ، والطاء

تاءً ، والقاف كافاً . وتخل الطوائف اليهودية الغربية بالنطق بحرف الصاد « صادي » فتنتطقه « تسادي » وهو محاكاة لحرف Tsé من الأبيجدية الألمانية . وكثيراً ما يجاري اليهود الشرقيون اليهود الغربيين في الإخلال بنطق هذه الحروف ، لا سيما الطاء والقاف والصاد .

مخارج الحروف :

تقسم حروف الأبيجدية العبرية تقسيماً يلائم طبيعة النطق بها ، حسب اصطدامها بأجزاء الفم المختلفة ، كما يلي :

أ - حلقيّة وهي : אהחלא (ويلحق بها أحياناً حرف ך في بعض القواعد) .

ب - شفوية وهي : בוּמך .

ج - حنكية وهي : גיכק .

د - لسانية وهي : דטלנת .

هـ - حروف الصفير وهي : זסששא (٦) .

حروف בגד כפת

في الأبيجدية العبرية ستة أحرف هي : ב ، ג ، ד ، כ ، פ ، ת تنطق على طريقتين في حالتها الإعجام والإهمال .

فتنطق بيت (ب) وجيميل (ج مصرية) ودالت (د) وكاف (ك) وفي (P) وتاف (ت) إذا كانت معجمة ، أي إذا كانت في داخلها نقطة هكذا : בגדכפת .

وتنطق فيت (V) ، وغيميل (غ) وذالت (ذ) وخاف (خ) وفي (ف) وتاف (ث) إذا كانت مهملة أي إذا كانت خالية من النقطة^(١) .

(١) يرجح أن هذا هو النطق الذي كان مألوفاً لدى العبريين القدامى .

ويجمع هذه الأُحرف قولك «بجد كفت» ، وسنتكلم فيما بعد عن
 أحوال إعجامها وإهمالها . أما نحن فنتمسك بثلاثة من هذه الأُحرف وهي
 כ و פ و ש فننطقها ب و ك و P في حالة الإعجام و V و خ و ف في حالة
 الإهمال . أما ג و ד و ת فننطقها جيماً مصرية ودالاً و تاءً سواء أكانت
 معجمة أم مهملة . وهذا هو النطق السائد لدى اليهود الشرقيين .

تمرين

انطق بالحروف الآتية :

- (١) بالفتح : ב נ ס ע א פ כ ג ה
 (٢) بالكسر : צ ז י ח ט כ פ ל מ
 (٣) بالضم : צ ת ק ר ב ש ש ו ע

المقارنة اللفظية

بعض الحروف العبرية يقابلها في العربية حروف أخرى من المخرج ذاته أو
 من مخرج قريب منه . وكثيراً ما يكون ذلك في ألفاظ متشابهة المعنى أو متجدته .

١- فحرف ال ח يقابله ح أو خ مثل :

חָלָב : حليب חָרַב : خرب .

٢- وحرف ال י يقابله ي أو و مثل :

יָבֵשׁ : يبس יָרַד : ورد יָלַד : ولد .

٣- وحرف ال צ يقابله ص أو ض أو ظ أو ز مثل :

צָרַח : صرخ צָרַע : أرض צָעַן : ظعن קָפַץ : قفز .

- ٤- وحرف الـ **ש** يقابله **ס** أو **ث** مثل :
שאל : سأل   **שב** : تاب (رجع)   **שור** : ثور
- ٥- وحرف الـ **ש** يقابله **ש** مثل :
שב : شبع   **שפה** : شفة
- ٦- وحرف الـ **כ** يقابله **ק** مثل :
הלך : هلك (ذهب)   **אכל** : أكل
- ٧- وحرف الـ **ל** يقابله **ע** أو **غ** مثل :
לבר : عبر **לטה** : غطى   **לם** : غلام . ويندر أن
تقابله همزة مثل : **לצייץ** : ابيض .
- ٨- وحرف الـ **א** يقابله **א** ويندر أن تقابله **ع** مثل :
אמר : أمر (قال)   **אשכול** : عشقود (عنقود عنب) .
- ٩- وحرف الـ **ו** يقابله **ו** مثل :
ונה : وصى   **ורד** : ورد
- ١٠- وحرف الـ **ז** يقابله **ז** أو **ذ** مثل :
ורע : زرع   **ובה** : ذبح
- ١١- وحرف الـ **ד** يقابله **ד** أو **ذ** مثل :
דרש : درس ، طلب   **דלמיד** : تلميذ .

المحركات : התנועות

تنقسم الحركات العبرية إلى حركات صغرى وكبرى . واليك بيانها :

١ - المحركات الصغرى : התנועות הקטנות

الحركة	تسميتها	اللام مشكولة بها	طريقة النطق بها
פְּתַח	بتاح	לְ	لَ
סֵגוֹל	سيجول	לֶ	لِ (بالإمالة) Lé
חִירִיק קָטָן	حيريقي قطان	לִ	لِ
חֹלָם קָטָן	حولام قطان	לוּ	لُ (بالضمّة المفتوحة) Lo
קָבוּץ	قبووص	לוֹ	لُ

٢ - المحركات الكبرى : התנועות הגדולות

الحركة	تسميتها	اللام مشكولة بها	طريقة النطق بها
קָמָץ	قماص	לָ	لا
צִירֵה	صيري	לֵ	لي (بالإمالة) Lé
חִירִיק גָּדוֹל	حيريقي גדول	לֵי	لي
חֹלָם גָּדוֹל	حولام גדول	לוֹ	لو (بالضمّة المفتوحة) Lo
שׁוּרוּק	شروق	לוֹ	لُ

تمرین ۱

اقرأ :

ב , ג , ד , סו , יל , מ , נו , פו , צ , ע , שי , או ,
או , נ , זי , ק , ר , כ , ה , ט , ב , ד , רו , ס , ל , ע , כ , ק , ת .

تمرین ۲

اقرأ الكلمات الآتية :

סל , אָח , אָב , גֶּן , חֵם , גַּל , שֵׁם , קֵן , גֵּר , שָׁן , עֵז , אֵל .
סֵפֶר , בְּגָד , עֶבֶד , מְלֶךְ , תֵּבֵן , רֶגֶל , כָּלֵב , דָּלֵת , קֶרֶן , וָרֵד .
סוּס , שׁוּר , פִּיל , אֹר , עוֹר , פּוּל , גוּר , שׁוּם , סִיר , גִּיר .
גָּמַל , דָּבָר , מְשָׁל , אָדָם , תְּמָר , בְּרֵד , זָקֵן , חֶלֶב , קִטּוֹן , לָבֵן .
אֶכַל , טָהַר , רִמַּח , נִעַר , בַּעַל , שָׁחַר , עֵינַי , זֵינַי , מְלַח , קִטָּב .
אֶכַל , אָמַר , בָּרַח , גָּבַה , זָרַע , זָבַח , חָרַב , גָּזַז .
טָעָה , יָשַׁב , יָהַב , יָרַשׁ , לָמַד , מָנַע , נָקַם , עָבַר .
פָּדָה , צָלַע , צָעַן , קָנָה , רָאָה , שָׁאַל , קִטְּף , בָּלַע .

السكون : شَوَا نَح

السكون في العبرية عبارة عن نقطتين تكون إحداهما فوق الأخرى
وتأنيان تحت الحرف للدلالة على تسكينه مثل : כִּתְּבוּ (أي اكتبوا) ومثل
סִפְּרִי (أي كتابي) .

والقاعدة في العبرية تسكين الحرف الأخير من كل كلمة ، وذلك لعدم
وجود الإعراب في هذه اللغة ، مثل : בָּא יֵלֵד (أي جاء ولد) ومثل :

אֲכַלְתָּ לֶחֶם (أي أكلت خبزاً) ومثل: פָּתַח אֶת הַדְּלֵת (أي فتح الباب).
 وقد شذ عن هذه القاعدة حرف الـ «ך» (خاف) مثل: פָּדַדְךָ (طريق)
 وحرف الـ «ת» (تاف) مثل: אָתָּ (أنت).

تمرین

اقرأ الكلمات الآتية :

רָגַל , שָׁלַח , מְסַמֵּר , מְרַכֵּב , שִׁמְלָה , דְּמָעָה , מְלַאֵךְ , כְּתִבְתָּ ,
 עֵינֶךָ , כְּלָבִי , מְלָבוּשׁ , מְנַעֵל , מְלַחֶמָה , תְּלַמִּיד , גְּלִיל .

السكون المتحرك^(١) : שָׁאָא נָע

ينطق بهذا السكون كالكسرة المائلة ، ويعتبر نصف حركة . والاحوال
 التي يأتي فيها السكون متحركاً هي :

- ١ - في أول الكلمة مثل : שָׁמַע דְּבָרַי (أي اسمع قولي).
- ٢ - إذا التقى^(٢) سكونان في وسط الكلمة كان أولهما ساكناً والثاني
 متحركاً مثل : יִכְתְּבוּ (يكتبون) ومثل : גְּלִילֹד (دحرجوا).
- ٣ - إذا وقع السكون تحت حرف مشدد أي في داخله نقطة مثل : חִזְקוּ
 (أي شدوا) ومثل : שָׁבְרִי (أي كسري).
- ٤ - إذا جاء السكون بعد حركة كبرى موقوف عليها بالمدة المعروفة

(١) يأتي السكون شبه متحرك في اللغة العربية في حروف القلقة وهي قطب جد ، ولا
 يكون ذلك الا للتجويد وتحسين النطق .

(٢) اذا كان أول الكلمة ساكناً في اللغة العربية وكانت الكلمة في أول الكلام توصلنا الى
 النطق بهذا الساكن باضافة متحرك قبله ، أما في العبرية فينطق هذا الساكن متحركاً بالكسرة المائلة .
 (٣) يلتقي السكونان في اللغة العربية في كلمتين متجاورتين مثل (قالت امرأة العزيز) ،
 فيجرك الساكن الأول ويبقى الثاني على حاله ، أما في العبرية فالأمر على العكس .

בַּמֵּיטֵיג (מֵיטֵיג) (הֵכְזָא) : (אָ) מִשְׁל : אֶכְלָה (אֵי אֶכְלֵת) וּמִשְׁל : הֶלְכּוּ
(אֵי הֵלְכוּ אִמְעֵי זִהְבוּ) .

ה - אִזָּא וּקַע הַסְּכוּן תַּחַת חֶרֶף יִתְלוֹה חֶרֶף מִן חִנְסֵה מִשְׁל : הַנְּבִי
(אֵי הָאָנָא) וּמִשְׁל : הֶלְלוּ (אֵי הֵלוּ) .

תּוֹרִינ

אֶרְאֵה אֶת הַיָּמִים :

לְאַחֵי שְׁנֵי יָמִים . כָּל־כֶּכֶם בְּנִינְכֶם . הַפְּלָחִים חוֹרְשִׁים אֶת
הַכְּרָמִים . הַיָּלְדִים קָטָפוּ רְמוֹנִים . הָאִשָּׁה קָנְתָה תְּמָרִים .
שָׁמַע , בְּנִי , דְּבַר אָבִיךָ . הַתְּלָמִידִים לוֹמְדִים בְּסִפְרִים .
הַתְּלָמִידוֹת מְדַבְּרוֹת עִבְרִית . עֲבָרוּ יָמִים וַחֲלָפוּ שָׁנִים . הַנְּבִי
עוֹבֵד בְּנִי .

הַחֲרָטִת הַמְּרֻכָּבֹת : הַתְּנוּעוֹת הַמְּרֻכָּבֹת

לא יבזז אָן יֵאָתִי הַסְּכוּן וְחֵדֵה תַּחַת חֶרֶף מִן חֶרֶף הַחֲלֻק אֶחָה עַ
בֵּל יִכְבֵּ אָן יִכּוֹן הַזֶּה הַסְּכוּן הַוָּאֵעַ תַּחַת חֶרֶף חֲלֻקִי מִשְׁחֻבָּאִ אִמָּא
בְּחֶרֶף הַחֲמָץ) מִשְׁל : מְחַרְת (אֵי הַגֵּד) , וְאִמָּא בְּחֶרֶף הַבְּתָח הֵכְזָא :
(-) וַיִּנְטַק כַּלְפֵּתָהּ תָּמָאָ וַיִּסְמֵי (חֲטָף פִּתְחָה) מִשְׁל : יַעֲלֶה (אֵי יַעֲלוּ)
וְאִמָּא בְּחֶרֶף הַסִּיגוֹל הֵכְזָא : (-) וַיִּסְמֵי (חֲטָף סִגוֹל) מִשְׁל : הַעֲבִיד
(אֵי שְׁעָל) . וּפִי הַזֶּה הַחֲלָה יֵאָחַז הַחֶרֶף הַחֲלֻקִי חֶרֶף הַחֶרֶף הַזֶּה קִבְלֵה
סוּאָ אִכָּאֵת קִמָּאֵ אִמָּא בְּתָח אִמָּא סִיגוֹל .

تمرین

אני אעבד ואתה תעבד . אני אעבד את בני ואת מעבדי
את בתך . הוא החליף את הספר והיא החליפה את המחברת .
אנחנו נאסף פרחים . אתם תעלו על החר ואמן מעלינה על
התל . מאמרו טוב מפעלו . מעשיך יקרבוה ומעשיך ירחקוה .

الساكن الظاهر : נח נראה

إذا أتى ساكن تحت حرف في وسط الكلمة أو في آخرها ، فإن هذا
الحرف يظهر في النطق ساكناً ويدعى נח נראה (أي الساكن الظاهر) مثل :
ישמע (يسمع) فعرف الـ ש وحرف الـ لا في هذه الكلمة ساكنان ويدعيان
נח נראה لظهورهما في النطق .

الساكن المستتر : נח נסתר

إذا أتى أحد أحرف العلة א ה ו י ساكناً وإن لم يكن تحته سكون
فإن هذا الحرف لا يظهر في النطق ، ويدعى נח נסתר (أي الساكن المستتر)
مثل : בא (أتى) و קנה (اشترى) و מה (ما) و לו (لو) و לה (له)
ו לבי (فقير) .

والأحوال التي يأتي فيها حرف العلة ساكناً مستتراً هي :

א - ال (א) بعد الحركات الكبرى مثل : קרא (قرأ) و יביא
(يحضر) و מבוא (مدخل) و מאתים (مائتان) و שנוא (مكروه) .

- ٢ - ال (ה) بعد حركات القماص (ז) والصيري (..) والحولام بنوعيه (١ ، ٢) والسيجول (٠ ، ١) مثل : יָפָה (جميلة) و הִינָה (هاهو) و שְׁלֵמָה (سليمان) و יָפָה (جميل) .
- ٣ - ال (ו) إذا جاءت حولام جدول (ו) أو شروق (ו) مثل : לו (له) و כָּתְבוּ (أي اكتبوا) .
- ٤ - ال (י) في حالتي الصيري (יי) والخيريق جدول (יי) مثل : בְּי (أبناء) و סְפָרִי (كتابي) .

المخرج : הַמַּפִּיק

تظهر الهاء أحياناً في النطق بعد حركات القماص والصيري والحولام . وفي هذه الحالة توجد في الهاء نقطة تدعى (מַפִּיק) (أي 'مخرج') لإخراجها عن الساكن المستتر ، وتكتب هكذا : (ה) مثل : לָה (لها) و בָּה (بها) שְׁמָרָה (حفظها) .

ولهذا المخرج (מַפִּיק) أربعة أحوال وهي :

- أ - إذا وقعت الهاء في آخر الكلمة كضمير جر للمفردة الغائبة مثل : לַיָּנָה (عَيْنُهَا) ومثل : רַגְלָה (رِجْلِهَا) .
- ب - إذا وقعت في آخر الكلمة كضمير نصب للغائبة المفردة مثل : לְקַחָה (أَخْذُهَا) و הָפָה (ضَرَبَهَا) .
- ج - في لفظ الجلالة יְה (الله) .
- د - في كلمتي التمسّر קָה و אָהָה (آه) .
- ملحوظة : تأتي ال (ו) وال (י) (וּח וּב) فيظهر سكونها في النطق مثل : שָׁלו (هادي) ومثل : קו (خط) و לַיָּנָה (عَيْنَاه) و לַלָּיָה (عليه) ومثل : נָשִׁ (هدية) و אֵלִי (إلي) و אֵלִי (واحسرتها) و סְפָרִי (كُتُبِي)

תּמּרין

אִקְרָא הַגּוּל הַלְלוּתָהּ מֵעַתָּה אֲחֻוֹת הַסּוֹמְרִים וְהַסּוֹמְרוֹת :

לִי תִלְמִיד וְלוֹ תִלְמִיד . תִּלְמִידוֹ גָּדוֹל מִתִּלְמִידִי . לֹא כָּלֹב
גָּדוֹל וְשָׁמֶן וְלֹא כָּלֹב גָּדוֹל וְשָׁמֶן . לָנוּ שׁוֹר וְלָכֶם שׁוֹר שָׁמֶן .
סִפְרָה גָּדוֹל מִסִּפְרֵי . וְנִכְסֵי גָּדוֹל מִנֵּי . מִי קָרָא וּמִי כָּתַב ? אַחֵי
קָרָא וְאַבִּיךָ כָּתַב . תִּלְמִידִי אָכַל וְשָׁתָה וְאַחִיךָ לֹא אָכַל וְלֹא שָׁתָה .
לֵךְ בֵּית חֲדָשׁ וְלִי בֵּית חֲדָשׁ . דוֹדֵי קָנָה בֵּית . אֲכַלְנוּ וְלֹא שָׁתִינוּ .
הֵם כָּתְבוּ וְהֵן לֹא כָּתְבוּ . לִי חֲמוֹר גָּדוֹל וְנִמְלֵל קָטָן .

הַמּוֹטָע : הַהֲבָרוֹת

כל حرف متحرك بإحدى الحركات ، أو كل مجموعة من الأحرف
محرّكة بحركة واحدة تدعى مقطعاً (הַהֲבָרוֹת) . وينطق بالمقطع كأنه
كلمة مستقلة . وكل كلمة تتألف من مقطع واحد أو أكثر ، بعدد ما تحتوي
من حركات .

فالكلمات : שֵׁם (اسم) و פֶּה (فم) و פִּיל (فيل) هي ذات مقطع
واحد . والكلمات : יָפֶה (جميل) و לָלֵן (سحاب) و שָׁכֵן (جار) هي
ذات مقطعين . وكلمة בְּכֹתְבוּ (يكتبون) مؤلفة من ثلاثة مقاطع ، وكلمة
וּמְאָכִילָהּ (ومطعمه) مؤلفة من ستة مقاطع .

والمقاطع على نوعين :

١ - مقطع بسيط (הַבְּרָה פְּשוּטָה) : وهو الحرف المحرك الذي ليس متلوًا بحرف ساكن ولا بحرف مشدّد مثل : אָחִי (أخي) و קָנִיחַ (اشتريت) و בָּדָד (بك) .

٢ - مقطع مركّب (הַבְּרָה מְרֻכְּבֵת) وهو الحرف المحرك بحركة ما متلوًا بحرف ساكن أو حرف مشدّد مثل : גִּלְגָּל (دولاب) و אֲרָה (اصطلب) و צִפּוֹר (عصفور) و זֶנֶר (نجّار) .

تمرین ١

اقرأ الكلمات الآتية واذكر عدد المقاطع في كل منها :

מִטָּה . שְׁלֶחַן . יַעַץ . אִישׁ . גִּנָּה . שָׁה . חֵלּוֹן . מִדְּלָת . קִטְנָה .
אֲדָמָה . שְׁמָלָה . כֶּלֶה . חֲמָאָה . קֵלָה . תְּפִלָּה . חֲזוֹן . מְפִיל .
מִדְּלִיק . שְׁקָנָה . תְּנוּר . צַדִּיק . כִּבְשָׁה .

تمرین ٢

اقرأ القطعة التالية وبيّن المقاطع المركّبة والمقاطع البسيطة في كل كلمة :

הַלֵּךְ פִּלַּח אֵל הַשּׁוּק , קָנָה שָׁם שֵׁשׁ חֲמוּרִים וְנִהַג אֹתָם
אֵל בֵּיתוֹ . בִּדְרֹךְ יָגַע הַפִּלַּח וְרָכַב עַל אֶחָד הַחֲמוּרִים . סָפַר
אֶת חֲמוּרָיו וְהִנֵּה רַק חֲמֵשׁ חֲמוּרִים לְפָנָיו תַּחַת הַשֵּׁשׁ . סָפַר אֹתָם
שְׁנֵית וּשְׁלִישִׁית וּבְכָל-פַּעַם שָׂכַח אֶת הַחֲמוּר אֲשֶׁר הוּא רוֹכֵב
עָלָיו . הוּא תָמָה מְאֹד וְהִיא הַדְּבָר בְּעֵינָיו לְפָלֵא גָדוֹל .

כְּאֶשֶׁר בָּא הַפֶּלֶחַ הַבֵּיתָהּ קָרָא לְאִשְׁתּוֹ , וְהוּא עוֹד רוֹכֵב
 עַל הַחֲמוֹר , וְסִפֵּר לָהּ אֵת אֲשֶׁר קָרָה לוֹ , הִיא צָחָקָה וְאָמְרָה :
 בְּעֲלֵי הַחֲכָם , אַתָּה רוֹאֶה רַק חֲמֹשֶׁה חֲמוֹרִים וְאֲנִי רוֹאֶה שִׁבְעָה .

السَّوَّةُ : דְּגִישׁ

الشدة في اللغة العبرية نقطة تقع داخل الحرف هكذا : ל , ט لتشديد
 هذا الحرف أو لتغيير نطقه . فالشدة في العبرية على نوعين :

- ١ - شدة ثقيلة (דְּגִישׁ חֲזָק) ووظيفتها تشديد الحرف .
- ٢ - شدة خفيفة (דְּגִישׁ קָל) ، ووظيفتها تغيير نطق بعض الحروف .
 والشدة بنوعها لا تقع مطلقاً في الأحرف : א , ה , ח , ל , ר .
 وتأتي الشدة ثقيلة وخفيفة في حروف : בְּגֵד כְּפֹת . وتكون الشدة ثقيلة
 فقط في حروف : טָס שָׁקָץ נוֹזְלִים :

السَّوَّةُ الثَّقِيلَةُ : דְּגִישׁ חֲזָק

الشدة الثقيلة وضعت كما في العربية لتشديد نطق الحرف . وتأتي هذه
 الشدة في الأحوال الآتية :

- ١ - في الحرف الأول من اسم دخلت عليه أداة التعريف وهي ال (ה)
 مثل : הַסֵּפֶר (الكتاب) و הַשֶּׁמֶשׁ (الشمس) .
- ٢ - في الحرف الأول من اسم دخل عليه حرف من حروف النسب בכל
 (الباء والكاف واللام) مع افتراض أن هذا الاسم معرفت بهاء التعريف ،
 إذ تحذف هذه الهاء وتُعطى حركتها لحرف النسب مثل : בְּנֵי
 (في البستان) و בְּיָד (باليد) و בְּשֶׁמֶשׁ (كالشمس) و לְיָדָד (للولد) .

٣ - في حرف المضارعة^(١) من فعل دخلت عليه واو القلب مثل : **יִשְׁמְלָא** (أي وسمع) . و **יִשְׁמְלָא** (يسمع) هو فعل مضارع قد تحول معناه إلى ماض بسبب دخول واو القلب عليه .

٤ - في حالة الإدغام نحو : **יִנְטִי** (يُنطي أو يعطي) . وأصل الفعل الماضي **יָנַח** (أعطى) ، فلما دخل حرف المضارعة (٦) على الفعل أصبح **יִנְטִי** فأدغمت النون في التاء وشدت عين الفعل دلالة على هذا الإدغام فصار **יִנְטִי** . وكذا الحال في كلمة **יִשְׁמְלָא** (من شتم أو من هناك) . وهذه الكلمة مكوّنة في الأصل من كلمتين هما **יָמַח** (حرف الجر من و **יָשַׁח** (شتم) أو هناك) فأدغم حرف النون في حرف **יָ** وشدت الشين دلالة على هذا الإدغام^(٢) .

٥ - في بعض الأفعال التي ترد على التركيب المشدد للتعدية مثل : **יִשְׁב** (أجلس) أو للمبالغة مثل : **יִשְׁבֵּר** (كسّر) أو للمطאوعة مثل : **יִתְחַזֵּק** (تقوى) .

٦ - وتأني الشدة أحياناً لتحسين نطق بعض الكلمات مثل : **יִלְאָה** (هؤلاء) و **יִשְׁמָה** (إلى هناك) و **יִלְמָה** (لماذا) و **יִהְיָה** (هم) .

٧ - في أول حرف من كلمة سبقتها كلمة مؤلفة من مقطع واحد ومعتة الآخر مثل : **יִמָּה-יָה** (ما هذا) و **יִמָּה-יָה** (ما أطيّب) . فأصبحت الكلمتان ككلمة واحدة ولذا جاءت وصلة ال **יִ** رابطة بينهما . ويندر جداً أن ترد الشدة الثقيلة بعد حركة كبرى ، أي أن أكثر ورودها بعد حركة صغرى مثل : **יִפָּא** (أنفه) .

ملحوظة : في الحالتين الأولى والثانية لا يعدو أن يكون عامل التشديد هو الإدغام ، ففي الحالة الأولى يفترض اللغويون اليهود أنهاء التعريف عندهم أصلها

---

(١) حروف المضارعة هي : **אָנִית** (أنيت) كما في العربية ولا تسري هذه القاعدة على حرف المضارعة **א** لأنه حرف حلقى .

(٢) قد تدغم النون في العربية في الباء أو اللام أو الميم في كلمتين متجاورتين ويشدد الحرف الذي يلي النون دلالة على هذا الإدغام مثل : (**وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَبِهْدَى** . فيومئذ لا يعذب عذابه أحد . فسقناه إلى بلدٍ ميت) ولا يكون ذلك إلا في التجويد .

«هل» وهي لغة في «ال» التعريف عند بعض القبائل العربية . وهم يرون أن عامل التشديد في هذه الحالة هو الإدغام ، إذا أدغمت اللام المحذوفة في الحرف الأول من الاسم المعرف مثل : הַשֶּׁמֶשׁ (الشمس). وهذا العامل واضح تماماً في اللغة العربية عند دخول لام التعريف على اسم مبدوء بحرف شمسي .

وفي الحالة الثانية ترتكز القاعدة على افتراض أن الاسم الذي دخل عليه حرف النسب هو معرف . فتشديد الحرف الأول من هذا الاسم ناجم عن إدغام هاء التعريف المحذوفة في هذا الحرف .

ويرى اللغويون اليهود أن النون حرف شبه معتل ، وكثيراً ما يستغنون عنه أو يدغمونه في الحرف الذي يليه كما في الحالة الرابعة من أحوال الشدة الثقيلة ، وهي حالة الإدغام . وهم يعتمدون اعتماداً كبيراً على اللغة العربية فيرون أن אָף (أنف) و אָב (ظهر أو جنب) و אָז (عنز) وما إلى ذلك من الكلمات أصلها אָפֶף و אָבֶב و אָזֶז ، كما هو الحال في اللغة العربية ، وأن هذه الكلمات وإن كانت محذوفة النون في حالة الإفراد ، فإن أثر هذه النون المحذوفة يبدو جلياً في تثنية هذه الأسماء أو جمعها مثل : אָפִים , אָבִים , אָזִים , إذ يدغم حرف النون المحذوف في الحرف الذي يليه فيشدد . وتبدو هذه الظاهرة كذلك في حالة إضافة مثل هذه الأسماء إلى ضمائر الجر المتصلة مثل : אָפִי و אָבִי و אָזִי وهم يرون أن ضمير المخاطب אָתָה أصله أنت (أنته) كما هو في اللغة العربية وأن تشديد التاء في هذه الكلمة إنما هو بسبب إدغام النون المحذوفة فيها .

تمرين : תְּרַגֵּל

اقرأ الكلمات الآتية وبين أحوال الشدة فيها :

נָפַח . הֵיָלַד הָזָה . נָגַר . הַשָּׁמַיִם . אָתָה . תִּשְׁבֵּר . הַמְּלֶךְ . עֹזוּ .

יָפֵל . מָטָה . נִבְאָ . לְבֵית . נִסַּע . שָׁשִׁים אָמָה . מָכָה . יִנְעָד .
 לָמַד . יִבְשָׁה . וְנִשְׁמַע . כְּפָרִי . בְּדָרָךְ . הַיּוֹם . כְּצָבִי . לְמוֹד .
 פִּלָּח . הִתְפַּזֵּר . מֵה־לִּי . הִתְחַמֵּן . עֵזֶר . יָקָם .

السُّدَّةُ الخفيفة : دِغَش קל

تأتي الشدة الخفيفة في حروف בגד כפת لتغيير نطقها فقط ، كما ذكرنا
 آنفاً . وهذه الشدة حالتان :

- ١ - إذا وقع أحد هذه الأحراف في أول الكلمة مثل : בְּאֵר (بئر)
 וְיָדִי (جدي) و דְּרָךְ (طريق) و כְּבֶשׂ (خروف) و פָּרָה (بقرة)
 ו תֵּשׁ (تيس) .
- ٢ - وتقع في وسط الكلمة بعد سكون ساكن مثل : עֲכָבֶר (فأر)
 וּמִסְגָּד (مسجد) וּמְגִדֵל (بُرج) וּמְשַׁכֵּב (مضجع) וּפְרָפֶר (فراشة)
 וּמְכַתֵּב (رسالة) .

ملحوظة :

لا يجوز استعمال الشدة الخفيفة في الحروف الستة المذكورة بعد ساكن
 مستتر נח יסתר ، أي إذا كانت الكلمة السابقة منتهية بحركة كبرى مثل :
 דְּבָרִי פִיךָ (أي أقوال فك) ومثل : יְשִׁי בְּיָדְךָ (أي نساء بنيك) .

تمرين ١

اذكر السبب في وجود الشدة الخفيفة أو عدم وجودها في حروف בגד
 כפת في العبارات الآتية :

בְּרַפְתָּ יָהּ תַעֲשִׂיר . הָאֲנָשִׁים יוֹשְׁבִים בְּבֵית שֶׁל אֶבְנֹן . הַתְּלָמִיד

שם את מחברותיו בארגון של ניר . התלמיד כותב בעט . הרופא
 צוני ללבש כתנת של צמר . החיט תופר בחוט של פשתן .
 כבש אבי את כעסו . אלה בני שם . אם אין גדיים אין תישים .
 ויהי ערב ויהי-בקר יום שני . שרצו בארץ ורכו-בה . דין
 פרוטה כדין מאה .

تمرین ۲

ضع الشدة بنوعها في أماكنها المناسبة من القطعة التالية :

חמור עמוס שקים מלאים מלח עבר על גשר . מעדו רגלי
 החמור ונפל אל המים . יצא וראה כי קלו השקים אשר עליו
 כי המלח נמס במים . אחרי ימים אחדים עבר החמור עוד
 פעם על הגשר והיה עמוס ספוגים . זכר החמור את המקרה
 עם המלח ונחפץ להקל גם עתה את משאו ונתפל בצדיה
 אל המים . אבל הספוגים מלאו מים ויהיו כבדים , ולא יכל
 החמור לקום-ויטבע .

القصاص مطوف : קמץ חטוף

القصاص ، كما بيننا آنفاً ، هو حركة الفتح الطويلة . بيد أن هناك خمسة
 أحوال يجب فيها أن ينطق هذا القصاص كالضمة المفتوحة (O) . وتسمى هذه
 الحركة في هذه الأحوال « كَمِزْ حَطُوف » . وإليك هذه الأحوال :
 ١ - إذا تلا القصاص حرف ساكن غير مفضول بينها بالمتغ ينطق هذا
 القصاص كالضمة المفتوحة ويدعى « قاص حطوف » مثل : كَرِجَن (قربان) . أما

إذا جاء المبتغ فاصلاً بين الحرف المشكول بالقماص والحرف المشكول بالسكون فإنه يجب أن ينطق القماص مفتوحاً مثل : אָרְבָּבָה (قالت).

٢ - إذا تلا القماص حرف مشدّد بالشدة الثقيلة مثل : אָרְבָּבָה (أي قيسي) ومثل : אָרְבָּבָה (انتموا).

٣ - إذا جاء القماص آخر حركة في الكلمة وكانت هذه الكلمة متصلة بما بعدها بالمقاف «אָרְבָּבָה» (أي الوصلة -) مثل : אָרְבָּבָה-אָרְבָּבָה (كل الأرض) ومثل : אָרְבָּבָה (أي اكتب لي).

٤ - إذا جاء الفعل مضعفاً في صيغة المضارع ودخلت عليه واو القلب المشكولة بالبفتح (1) وحوّلت معناه إلى الماضي، حذفت لام الفعل وسُكّلت فاؤه بالقماص حطوف . فالفعل المضعّف «אָרְבָּבָה» (قاس) مضارعه «אָרְבָּבָה» (يقيس) ، فبعد دخول واو القلب عليه يصبح «אָרְבָּבָה» (وقاس) . وفي هذه الحالة تشكل فاء الفعل وهي الـ (ו) بالقماص ، وكذلك الفعل «אָרְבָּבָה» (سلب) يصبح مضارعه بعد دخول واو القلب عليه «אָרְבָּבָה» (أي وسلب).

٥ - إذا جاء الفعل الأجوف في صيغة المضارع مثل : אָרְבָּבָה (يثوب أي يرجع) ومثل : אָרְבָּבָה (يهرب) ودخلت عليه واو القلب المشكولة بالبفتح (1) والتي تقلب معنى هذا الفعل إلى ماض ، وجب حذف عين الفعل (1) (أي حرف العلة) وتشكل فاء الفعل بالقماص فيصبح الفعل «אָרְבָּבָה» (ورجع) و«אָרְבָּבָה» (وهرب) . والقماص الأخير في كل من هاتين الكلمتين ينطق ضمّة مفتوحة ويسمى قماص حطوف .

(١) يلاحظ أو واو القلب في العبرية تعمل عمل (لم) النافية في العربية من حيث قلب معنى الفعل المضارع إلى ماض ، ومن حيث جزم الفعل الأجوف بحذف عينه . كما يظهر هذا العمل عند دخول واو القلب على فعل مثل الآخر إذ تحذف لامه مثل : אָרְבָּבָה (واشترى) من אָרְבָּבָה אָרְבָּבָה . ويندر استبدال واو القلب في الأساليب العبرية الحديثة .

تمرین ۱

اقرأ الكلمات الآتية مراعيًا أحوال القماص حطوف :

- חָתָן . חָכָם . חֲכָמָה . קַרְבָּן . חֲדָשׁוּ . חָצַר . קִדְשׁוּ .
עֲרָמָה . תּוֹשֵׁב . מְקוֹם . כְּתַנְתִּי . כְּתַנּוֹת . בָּשָׂר . אִמְרָה .
שָׁכַחוּ . אֲזַנְכֶם . פָּרָה . מְתַנִּים . שָׁנָה .

تمرین ۲

اقرأ الجمل الآتية مراعيًا أحوال القماص حطوف :

- עֵינַיִם לְהַרְיִים וְאֲזַנִּים לְכַתְלִים .
זוֹרַעַ עוֹלָה יִקְצֹר אֶנּוּ .
גְּדוֹל הָעוֹשָׂה צְדָקָה יוֹתֵר מִכָּל-הַקְּרִבָּנוֹת .
בְּסִגְרָה אֵת הַשַּׁעַר , לֹא סִגְרָה אֵת הַדְּלֵת .
סִתְּמִ-פִּי הַשֵּׁטֶן , דְּבַרְיֹו הָיִו סִתְּמִ .
וַיְגַז אֵת הַכְּבָשִׁים וַיֵּשֶׁב אֶל הָעַרְבּוֹת .
וַיִּרְץ הַיֵּלֶד וַיִּלָּךְ לְקִרְאָת אִמּוֹ .
אֲנִי אֶבְטַח בְּאֱלֹהִים כִּי הוּא עֲזִי וּמְעֻזִי .
לְפִי מָה שֶׁהִיָּתָה עֲרַמְתּוֹ שֶׁל נָחַשׁ כִּפּוֹ הִיָּתָה מִכְּתוֹ .

الفحة المستعارة : פתח בגובה

قد يقع أحد الأحرف الثلاثة ה , ח , ל في آخر الكلمة مشكولاً بالبتاح هكذا : ה , ח , ל .

فإذا كان مسبوفاً بجرّة من حركات الكسروية نطقه «يه» أو «يخ» ، أو «يغ» ، مثل : מַיְיָ (منقح) و שִׁיחַ (شجيرة) و יַלָּ (رفيق) .
وإذا كان أحد هذه الحروف مسبوفاً بجرّة من حركات الضم وجب نطقه «و» أو «وح» أو «وع» ، مثل : תְּמוּנָה (مدهش) و לוּחַ (لوح) و קְרוּעַ (ممزّق) .

תּמרינ

١ - اقرأ الكلمات الآتية :

רוּחַ . זַח . תּפּוּחַ . פְּתוּחַ . רִיחַ . אוּרֵחַ . שָׁמַח . קָרַח .
פָּקַח . נוּחַ . זוּרַע . בּוּלַע . שׁוּמַע . זָרוּע . פְּלוּע . שְׁבוּע .
גְבוּהַ . הַתְּמַהֵמָה .

٢ - اقرأ ما يأتي مراعيّاً أحوال الفحة المستعارة :

- אֵיפֹה הָיִיתָ , יְהוֹשֻׁעַ , כָּל-יְמֵי הַשְּׁבוּעַ ?
- בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיָה בְּגֵדֵי קְרוּעַ , בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי קָנִיתִי צַעֲצוּעַ ,
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הִלְכֹתִי אֶל הַמְּבוּעַ , בַּיּוֹם הָרְבִיעִי אֵינִי זוֹכֵר
מִדּוּעַ וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי הָיָה שַׁעֲרֵי פְרוּעַ .
- וְהַיּוֹם , לָמָּה בָּאתָ , יְהוֹשֻׁעַ ?
- גַּם אֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ מִדּוּעַ .

النبرة : הַנְּבִירָה

الكلمات في العبرية على نوعين : **מְקַלֵּיל** (مدودة الصدر) و **מְקַרְעָל** (مدودة العجز) . ومعظم الكلمات ينتمي الى النوع الثاني ، أي إلى المدود العجز ، أي أن النبرة تقع على المقطع الأخير من كلمة تتألف من مقطعين أو أكثر مثل : **לַעֲשֶׂה** (صنع) و **שָׂדֵה** (حقل) و **אַבְרָהָם** (إبراهيم) . ففي مثل هذه الكلمات يجب أن يرتفع الصوت ، ويحدث بعض الضغط عند النطق بالمقطع الأخير من الكلمة ، بينما تنطق سائر المقاطع بخطوفة . ويرمز إلى هذه النبرة بالمتبع (**מְבַרֵּךְ**) وهو ، كما أسلفنا ، عبارة عن خُطِيط عمودي يوضع على يسار الحركة مثل : **קָרָא** و **שָׁמַע** .

وهناك طوائف معينة من الكلمات تأتي بمدودة الصدر **מְקַלֵּיל** ، أي أن النبرة فيها تقع على المقطع الذي قبل المقطع الأخير من الكلمة ، وإليك أهمها :

١ - أسماء تأتي على الأوزان التالية أو منتهية بهذه الأوزان . :

- أ - وزن **פִּעֵל** مثل : **מִלֵּךְ** (ملك) و **יַעֲבֹד** (عبد) و **מַחְבֵּרֶת** (كراسة)
- ب - **פִּעֵל** : **סִפֵּל** (فنجان) و **יִיזָא** (كنز) .
- ج - **פִּעֵל** : **עִוֵּל** (إثم) و **אַוּן** (بهتان) و **צִלְמוֹת** (ظلمة) .
- د - **פִּעֵל** : **אָכַל** (أكل) و **צָרָךְ** (حاجة) و **מְכַמְרֶת** (شبكة) .
- هـ - **פִּעֵל** : **פִּנֵּעַ** (فاجعة) و **יָרַח** (شهر) .
- و - **פִּעֵל** : **טָהַר** (طهارة) و **רָמַח** (رُمح) .
- ز - **פִּעֵל** : **נָעַר** (صبي) و **שָׁחַר** (فجر) .
- ح - **פִּעֵל** : **עֵיַן** (عين) و **זֵיַן** (سلاح) و **שָׁמַיִם** (سما) .

٢ - الأفعال الماضية المسندة إلى ضمائر الرفع المتصلة للمتكلم والمخاطب

والمخاطبة مثل: שְׁמַרְתִּי (حرسْتُ) و שְׁמַרְתָּ (حرسْتَ) و שְׁמַרְתָּ (حرسْتَ)

٣ - جميع الكلمات المنتهية بالمقطع נו مثل: שְׁמַרְנוּ (حرسْنَا)

و שְׁמַרְנוּ (حرسْنَا) و סָפַרְנוּ (كتابْنَا) و לָנוּ (لَنَا) .

٤ - إذا كانت في آخر الكلمة حرف ليس من مبنائها الأصلي مثل:

הִמָּה (هم) ومثل: שָׁמָּה (هناك) . فأصل هاتين الكلمتين הֵם و שָׁם والهاء

الأخيرة فيها مزيدة . وكذا كلمة לַיְלָה (ليل) وأصلها לַיִל .

وشدّد عن هذه القاعدة كلمات قليلة تنطق بمدودة العجز مثل: אַיְקָה

وأصلها אַיִךְ (كيف) ، و אַיְקָה وأصلها אֵי (أين) ، و הַיְקָה وأصلها

הָיָה (ها) .

٥ - إذا كانت الكلمة بمدودة الصدر فالكلمة التي قبلها بمدّة صدرها

مراعاة للمجاورة وحفظاً لانسجام النطق مثل: קָרָא לַיְלָה (سَمَى ليلاً)

فأصل الوقف على الراء من קָרָא انتقل إلى القاف قبلها لأن الكلمة التالية

مدودة الصدر .

تمرين ١

اقرأ الجمل الآتية مراعيّاً أحكام النبرة:

לְדוּדֵי כֶּבֶשׂ וְאַרְנָבֶת . כָּרַם אַחֵי גְדוּל מִכַּרְמִי . דוּדֵי אֶכֶל

וְלֹא שָׁתָה . שָׁעַר בֵּיתִי פְתוּחַ . כֶּבֶשׂךָ גְדוּל מִכַּבְּשִׁי . אֶכְלֶנּוּ

וְלֹא שָׁתִינוּ . מִי מִכֶּם קָרָא וּמִי כָתַב ? אֲנִי כָתַבְתִּי וְאַתֶּם לֹא

קָרְאתֶם . לְדוּדֵי כָלֵב לָבֵן וְלִי מִישׁ שָׁחֹר .

تمرین ۲

اقرأ الكلمات التالية مراعيًا أحوال الـ مَلْرَع (مدود العجز) والـ مَلْعِيل (مدود الصدر).

שַׁעַר . גִּבֹר . אֲכָלְנוּ . נִעַר . עֵבֶר . סִפְרֵי . יָדוּ . עֲזֹבְתָּ . זֵית .
פָּרַח . אָמַר . עֵינַיִם . אֲזַנַיִם . מְלַכְנוּ . בָּנוּ . דָּלַת . לְקַחְנוּ . עֲבָדְנוּ .
בָּגַד . רַגְלֵי . גְדוּלָה . חֲבֹט . פְּלָדָה . עָדָה . יָפָה . צָדַע .
קָטַב . שָׁמַעְתִּי . לִישׁ . תִּישׁ . נִנַּע . גִּבְרַת . מְלַפְדַּת . הִלְכָה .

تمرین ۳

اقرأ القطعة التالية مراعيًا أحوال الـ مَلْرَع (مدود العجز) والـ مَلْعِيل (مدود الصدر) :

אִשָּׁה עֲנִיָּה נִשְׂאָה סַל בִּיּוֹצִים . הִיא הִלְכָה אֶל הַשּׁוּק לְמַכֵּר
אוֹתָן . פְּתָאם בָּא נִעַר שׁוֹבֵב . הַנִּעַר לֹא חָשַׁב הֶרְבֵּה , מִהֵר
אֶל הָאִשָּׁה , הִפְךָ אֶת הַסַּל , שָׁבַר אֶת הַבִּיּוֹצִים וּבְרַח מִשָּׁם . הָאִשָּׁה
עֲמָדָה וּבִכְתָה עַל בִּיּוֹצֵיהָ הַשְּׁבוּרוֹת . רָאָה זֹאת נִעַר טוֹב לֵב ,
רָץ לְבֵיתוֹ וַחִישׁ-מִהֵר שָׁב הַשּׁוּקָה . הַנִּעַר נָגַשׁ אֶל הָאִשָּׁה ,
הוֹצִיא מִתַּחַת מְעִילוֹ אֶת קַפְסַת הַחֲסֻכּוֹן שְׁלוֹ , הִרִיק אֶת
פְּרוּטוֹתָיו אֶל סִנּוֹר הָאִשָּׁה וּכְרַנַּע נִעְלָם . הָאִשָּׁה חָפְצָה לְהוֹדוֹת
לַנִּעַר , אָבַל הוּא לֹא הֵיךָ עוֹד שָׁם .

אִסְמֵי הַדְּבָרִים : חֵלְקֵי הַדְּבָרִים

תִּנְקַם הַכְּלָמָה בַּלִּשָׁן הָעִבְרִית לִשְׁלֹשָׁה אִסְמֵי : אִסְמֵי (שֵׁם) וּפְעֻלָּה (פְּעֻלָּה)
וְחֵרֶף (מְלָכָה) .

אִסְמֵי הַשֵּׁם : חֵלְקֵי הַשֵּׁם

יִנְקַם הַשֵּׁם לִשְׁמֵת אִסְמֵי :

- 1 – אִסְמֵי זֵדוּת שֵׁם עֵצִים מִיֵּץ (שֵׁמֶרֶץ) וְעֵפֶר (עָפָר) וְאִישׁ (רֶגֶל)
- 2 – אִסְמֵי מַעֲרָב שֵׁם מְקָרָה מִיֵּץ (מַעֲרָב) וְחֵכְמָה (חֵכְמָה)
וְחֵלְשָׁה (חֵלְשָׁה) .
- 3 – שֵׁם טָהוֹר מִיֵּץ (לָבָן) וְחֵלְשָׁה (חֵלְשָׁה) וְיָפָה (יָפָה)
- 4 – שֵׁם גִּוְף מִיֵּץ (אֲנִי) וְאִתָּה (אַתָּה) וְהוּא (הוּא) .
- 4 – עֲדָד שֵׁם מְסָפָר מִיֵּץ (אֶחָד) וְשְׁנַיִם (שְׁנַיִם) וְשְׁלֹשָׁה (שְׁלֹשָׁה)

אִסְמֵי הַזֵּדוּת : חֵלְקֵי הַזֵּדוּת

יִנְקַם אִסְמֵי הַזֵּדוּת אֲרֵבַע אִסְמֵי :

- 1 – עֲלֵמֵי שֵׁם עֵצִים מִיֵּץ (אֶלֶם) וְיִשְׁמַעֲלָל (יִשְׁמַעֲלָל) וְסוּרְיָה (סוּרְיָה)
וְדִמְשֵׁק (דִּמְשֵׁק) .
- 2 – אִסְמֵי מְנַקֵּשׁ שֵׁם עֵצִים מִיֵּץ (אֶלֶם) וְסוּרְיָה (סוּרְיָה) וְסוּרְיָה (סוּרְיָה)
וְכִפָּר (כִּפָּר) וְיָם (יָם) .

3 - اسم جمع ישם בפועל مثل : אִמָּה (אִמָּה) ו צָבָא (جيش)
ו יִשְׁבֵּט (قبيلة) .

4 - اسم جنس ישם חומר مثل : מַיִם (ماء) ו בַּרְזֵל (حديد)
ו זְכוּכִית (زجاج) .

تمرین 1

اقرأ القطعة التالية واذكر ما فيها من أسماء وأفعال وحروف ، ثم اذكر
نوع الاسماء الواردة في هذه القطعة : (الترجمة هنا حرفية) .

נַעַר קָטָן יָשָׁב תַּחַת עֵץ בַּיַּעַר וּבְכָה . עָבַר לְפָנָיו אִישׁ עָשִׂיר
סָבִי סָגִיר יָגִישׁ תַּחַת שֵׁטֶר בַּיַּעַר וּבְכָה . מֶרֶץ אִמָּה רַגְלֵי רַגְלֵי
לְזִכַּר בְּנָדִים יְקָרִים וַיִּפֵּס , רָאָה אֶת הַנַּעַר הָעָנִי וְשָׂאֵל אוֹתוֹ :
לָבִישׁ תְּיָאָבָא טִיבָה וְחִינֵה רְאִי - הַסָּבִי הַפָּוֶר וְשָׂאֵל אִיָּה :
מַדּוּעַ אִמָּה בּוֹכָה ? וְהַנַּעַר עָנָה : אִמִּי חוֹלָה , וְאָבִי שָׁלַח אוֹתִי אֶל
לָמָּה אַתְּ תִּבְכִּי ? וְהַסָּבִי אָגַב : אִמִּי מְרִיבָה , וְאָבִי אֶרְסַל אִיָּה לְ
הַעִיר הַקְּרוֹבָה לְקִנּוֹת רְפוּאָה לְאִמִּי , וּבְדַרְךָ אָבַד כִּסִּי עִם הַכֶּסֶף .
הַמְדִינָה הַקְּרִיבָה לְשָׂרָה לְאִמִּי , וּפִי הַטְּרִיק זָעַק כִּיִּסִי מֵעִם הַכֶּסֶף .
הָאִישׁ הוֹצִיא כִּסִּי חָדָשׁ וַיִּפֶּה מְלֵא מְטַבְּעוֹת זָהָב , וְשָׂאֵל אֶת הַנַּעַר :
הַרְגֵל אֲחֵר כִּיִּסָּא חָדִישׁ וְחִינֵה מְמִלָּה קָטַע זָהָב , וְשָׂאֵל - הַסָּבִי :
הִזָּה הוּא כִּיִּסָּךְ ? - לֹא , עָנָה הַנַּעַר , כִּיִּסִי הָיָה פְּשוּט וְזוּל וְגַם לֹא
אֲהָא הוּא כִּיִּסָּךְ ? - לֹא , אָגַב הַסָּבִי , כִּיִּסִי כָּאֵן בְּסִיטָא וְרַחֲבָא וְאַיִטָּא
הָיָה בּוֹ מְטַבְּעוֹת יָפִים כְּאֵלֶּה . אַחֲרֵי-כֵן הוֹצִיא הָעָשִׂיר כִּסִּי פְּשוּט
כָּאֵן אִיָּה קָטַע חִינֵה כֵּהֶזֶה . בְּעַד זֶה אֲחֵר אֲחֵר הַסָּבִי אֲחֵר בְּסִיטָא

מכיסו והראָה אֹתוֹ לַנֶּעֶר . - וְזֶה הוּא כִּיּוֹסִי ! , קָרָא הַנֶּעֶר בְּשִׂמְחָה
 מן גִּיבֵה וָאֵרָא אִבָּה לְלִבִּי . - هَذَا هُوَ كَيْسِي ! , صَاح الصَّبِي بِفَرَحَةٍ
 גְּדוֹלָה . אָז אָמַר הַעֲשִׂיר : נֶעֶר יִשָּׁר אַתָּה , לָכֵן אֲנִי נֹתֵן לְךָ גֵּם
 כְּבִירָה . عندئذٍ قال العنق : صبي مستقيم أنت ، لذلك أنا أعطي لك أيضاً
 אֶת הַכִּיס הַיָּפֵה עִם הַכֶּסֶף אֲשֶׁר בּוֹ .
 - الكيس الجميل مع النقد الذي فيه .

تمرین ۲

בייّن أنواع الأسماء الآتية باصطلاحاتها العبرية :

מֶלֶךְ , קַעֲרָה , כֶּסֶף , מַעֲרָה , אָבֵן , אֲנָשִׁים , בַּיִת , עֵץ , יָלֵד ,
 מַלְכִּי , אֵנָה , פֶּזֶז , מַעְרָה , חֲجֵר , רְגַל , בַּיִת , שֵׁנֵה , וָלֵד ,
 צַעֲצוּעַ , אֲרָז , נֵיֵר , גְּבוּר , תְּלֵמִיד , חֲרוּץ , פִּקֵּחַ , עוֹפֶרֶת , חֲמָאָה ,
 לַעֲבֵה , סַנְדוּק , וָרֵק , בַּטֵּל , תְּלִמִיד , מַחְתֵּד , זִכִּי , רִסָּס , זֵבֵד ,
 מֶר , מְתוּק , רֶחֶב , צַר , שְׁעוֹן , שְׂרָשֶׁרֶת , אֲרוּךְ , זָהָב , מָרְק ,
 מֶר , חַוֵּ , עֲרִיץ , זַיִץ , שָׁעָה , סַלְסֵלָה , טוּוֹל , זָהָב , חֲסָא ,
 נְחֻשֶׁת , קֶצֶר , כָּף , רוֹפֵא , חוֹלָה , כְּתָנִית , צֶמֶר , עוֹר , מִשִּׁי ,
 נְחָס , קְסִיר , מַלְעָקָה , טַיִיב , מְרִיץ , קִמִּיץ , סוֹף , גִּלְד , חֲרִיר ,
 יֶצְחָק , מֹשֶׁה , עֲדָה , עָם , מְרִים , קְבוּצָה , גְּדוּד , לְבָנוֹן .
 اسحق ، موسى ، طائفة ، شعب ، مريم ، فرقة ، فوج ، لبنان .

٣ - إذا كان من أعضاء الجسم المزدوجة أو المتعددة مثل : **עַיִן** (عين)
و **אָזְנוֹן** (أذن) و **שָׁנַן** (سنّ) .

٤ - جميع الأسماء المنتهية بالعلامات الآتية :

- أ - **תָּה** مثل : **יְלֵדָה** (بنت) و **תְּקֵרָה** (سقف) و **שְׂמֹחָה** (سرور)
ب - **תָּת** مثل : **שֶׁבֶת** (سبت) و **שִׁנַּת** (سنة أو نوم) و **צָבֶת** (منزعة)
ج - **תָּת** مثل : **קֶסֶת** (محبرة) و **יְדֵלֶת** (باب) و **אֲדָרֶת** (مئزر) .
د - **בֵּית** مثل : **רֵאשִׁית** (بداية) و **בְּרִית** (ميثاق) و **חֲבִית** (خابية)
هـ - **ות** مثل : **נְעֻרוֹת** (صبا) و **מְלָכוֹת** (مملكة) و **סְפָרוֹת**
(أدب اللغة) .

ملاحظة :

- ١ - الأسماء **אָבֵן** (حجر) و **אָרֶץ** (أرض) و **בָּאָר** (بئر) و **אֵש** (نار)
و **לְשׁוֹן** (لسان) و **כּוֹס** (كأس) و **צַפּוֹר** (عصفور) - مؤنثة ^(١) سماعاً .
٢ - هناك أسماء تُذكّر وتؤنث مثل : **שֶׁמֶשׁ** (شمس) و **רוּחַ** (روح
أو ريح) و **דְּרֶךְ** (طريق) و **עַצֵּם** (عظم) .
٣ - هناك أسماء يختلف لفظها تماماً عند تأنيثها مثل : **אָב** (أب) و **אִם**
(أم) ، و **בֵּן** (ابن) و **בֵּית** (ابنة) ، و **חֲמוֹר** (حمار) و **אֶתוֹן** (أتان) ،
و **עֶבֶד** (عبد) و **אִמָּה** (أمة) ، و **חָתָן** (عريس) و **כֶּלֶה** (عروس) ،
و **אֲרִיָּה** (أسد) و **לְבִיאָה** (لبوة) .
٤ - الاسم **לַיְלָה** (ليل أو ليلة) يُذكّر شذوذاً .

(١) وكذا الأسماء **פָּעַם** (مرة) و **נִפְשׁ** (نفس) و **עִיר** (مدينة) و **צַפְרָדֵּס** (ضفدع)
و **זָרָן** (جرن أو بيدر) و **חֶרֶב** (سيف) و **פֶּה** (مامقة) و **בֶּטֶן** (بطن) فهي مؤنثة وإن
لم تكن بها علامة التأنيث .

تمرین ۱

بین سبب تانیث כל من الأسماء الآتية :

דאָגה , אַצילות , מלפדת , משענת , משמעות , תרנגלת ,
قلق , نبل , شبكة , مسند , معنى , دجاجة
אַפּפּע , מלחמה , אמת , אטון , עיראק , אפירות , אגרת ,
اصبع , حرب , حقيقة , اتان , العراق , شجاعة , رسالة
מנבת , תמונה , כתף , פרה , הודו , צרפת , תגלית ,
منشفة , صورة , كتف , بقرة , الهند , فرنسا , اكتشاف
גבעה , תכנית , זכות , רגל , ברך , זרוע , פרס , יון .
هضبة , برنامج , حق , رجل , ركلة , ذراع , ايران , اليونان

تمرین ۲

بین سبب تذכיר כל من الأسماء الآتية :

היאור , אפעה , יעקב , פרמל , ארבה , מסמר , אפר ,
النیل , أفعى , يعقوب , جبل , الكرمل , جراد , مسمار , أكار , فلاح
חזן , נגר , תנור , חוזה , פלב , נמל , פלם , גרדן ,
عريس , نجار , تنور , صدر , كلب , جمل , غلام , نهر الأردن
אָרם , פּנען , לילה , תרנגול , כבש , צבי .
آرام , جبل , كنعان , ليله , ديك , خروف , ظبي .

المفرد والمتى والجمع

מִסְפָּר יְחִיד , מִסְפָּר זָוַי , מִסְפָּר רַבִּים

ينقسم الاسم من حيث عدده إلى ثلاثة أقسام: مفرد ومتى وجمع. فالمفرد مادل على واحد مثل: שִׁלְחָן (منضدة) و כִּסֵּא (كرسي). والمتى مادل على اثنين وعلامته في العبرية هي -ים تلحق الاسم المفرد، مذكراً كان أم مؤنثاً، أي أنه يشكل الحرف الأخير من الاسم المفرد بالبتاح^(١) ويضاف إليه -ים مثل: יָד (يد) و יָדַי (يدان) و רֶגֶל (رجل) و רַגְלַי (رجلان).

ولا تستعمل صيغة المتى في العبرية إلا في أحوال خاصة:

١ - في أسماء أعضاء الجسم المزدوجة مثل: עֵינַי (عين) و עֵינַיִם (عينان) و אוָזְן (أذن) و אוָזְנַי (أذنان).

٢ - في الأعداد المثناة مثل: שְׁנַיִם (اثنان) و שְׁתַּיִם (اثنان) و מאַתַּיִם (مائتان) و אַלְפַּיִם (ألفان).

٣ - في أدوات الصناعة المثناة مثل: רַחֲמַי (رحمى) و מְלַקְחַי (ملقط) و מִסְפָּרַי (مقاص) و מֵאֲזִינַי (ميزان).

٤ - في أسماء الملابس المزدوجة مثل: מְכַנְסַי (سراويل، بنطلون) و נַעְלַיִם^(٢) (حذاء) و זְרָבַי (جوارب).

٥ - في أسماء الزمن المزدوجة مثل: יוֹמַי (يومان) و שְׁבוּעַיִם (اسبوعان) و שְׁנַתַּי (سنتان).

(١) تكون الذبارة دائماً على البتاح.

(٢) في التنزيل: (اخلع نعلتيك إنك بالوادي المقدس طوى).

מורפאות :

- 1 - هناك أسماء تأتي على صيغة المثنى وإن لم تكن منها مثل : מים , ماء , ושמים , سماء , و צהררים , ظهر , و ימצים , أمعاء .
- 2 - وهناك أسماء تأتي على صيغة المثنى وجمع المؤنث مثل : כנפים , וכנפות , أجنحة , ושפתים , ושפות , شفاة , و כתפים , و כתפות , و أكتاف .
- 3 - الطريقة العامة لتثنية الأسماء ، فيما سوى ذلك من الأحوال ، هي أن يؤتى بلفظ שני , اثنا ، قبل الاسم المذكر أو שתי , اثنتا ، قبل الاسم المؤنث يلي ذلك الاسم مجموعاً مثل : שני ילדים , ولدان , שתי ילדות , بنتان , שני אנשים , رجلان , و שתי נשים , امرأتان .

جمع المذكر : מספר רבים

علامة جمع المذكر هي -ים تلحق آخر المفرد ، أي أن يشكل الحرف الأخير من الاسم بالخبريق جدول ثم يضاف إليه حرف ם مثل :

ספר - ספרים (كتاب و كتب)   ספל - ספלים (فنجان و فناجين)
כלב - כלבים (كلب و كلاب)   גמל - גמלים (جمل و جمال)
מוקד - מוקדים (موقد و موقد)   קן - קנים (عش و أعشاش)

בְּשֵׁם הַמְּאֻנָּת : מְסַפֵּר רַבּוֹת

בשׂאג גַּם הַמְּאֻנָּת בְּאַזְרָא עֵלֶּם הַגְּמֵעַ (אֶת) אֶלִּי הַאִסְמַ הַמְּאֻנָּת הַמְּפֻרָד אִזָּא
 קָאן מְמַתְּיָא בְּ-ָהּ אֹו בְּ-ַת אֹו בְּ-ַת , אֹו עֵלֶּם (יֵזוֹת) אִזָּא קָאן הַאִסְמַ מְמַתְּיָא
 בְּ-ַת אֹו -וֹת , וְזֶלֶק בַּעַד חִזְף עֵלֶּם הַתְּאֵנִית מִן הַאִסְמַ הַמְּפֻרָד . מֵתָל זֶלֶק :

- יְלֻדָּה (בֵּנִת) תְּגַמַּע עַל יְלֻדוֹת
- וּ שְׁבַת (סְבִיט) תְּגַמַּע עַל שְׁבַתוֹת דּוֹן חִזְף עֵלֶּם הַתְּאֵנִית .
- וּ אֶדְרָת (מְזֻר) תְּגַמַּע עַל אֶדְרוֹת
- וּ חֶבֶית (חַבִּיבָה) , , חֶבִיּוֹת
- וּ חֲנוּת (חַנוּת) , , חֲנִיּוֹת

מְרַמְזֵת :

- א - מֵנָאק אִסְמַא מֵזְכֵּרָה תְּגַמַּע עַל סִיפָה גַּם הַמְּאֻנָּת מֵתָל :
 אָב (אָב) תְּגַמַּע עַל אָבוֹת לֵאלֵלִי אֲבִימ , וְכִזָּא יִשָּׁם (אִסְמַ) תְּגַמַּע עַל
 שְׁמוֹת לֵאלֵלִי יִשָּׁמִים וּ לְזוֹף (פְּטִיר) תְּגַמַּע עַל לְזוֹפוֹת .
 וְכִזָּא הַאִסְמַא : חֶשְׁבוֹן (חֶסֶב) וּ לְזוֹחַ (לּוּחַ) וּ כִסָּא (כִּרְסִי)
 וּ יָר (מְסַבַּח) וּ אֶשְׁכּוֹל (עֲנָקוֹד) וּ אֶרְחַ (פְּרִיטַ) וּ לְזִיל (לֵיל)
 וּ גֹרְלַ (נְסִיב) וּ בּוֹר (בִּר) וּ קוֹל (סוֹת) וּ מִקְלַ (עֶסָא) וּ לְזוֹר
 (גִּלַּד) וּ מְקוֹם (מְכָאן) וּ מְזִלְגַ (שׁוֹקָה) וּ סְלָם (סְלֵם) וּ יָב (לֵב)
 וּ יָבֵב (לֵב) וּ יָפְפַר (תְּרַב) וּ מְטַר (מְטַר) וּ לְזוֹן (דְּנִסְב) וּ יָבֵב
 (דְּנִסְב) וּ חֶלּוּם (חֶלֶם) וּ אֹזְרַ (כֶּזַר) וּ חוּץ (חָרַג) .
- ב - וְהֵנָאק אִסְמַא מְאֻנָּתָה תְּגַמַּע גַּם מְזְכֵּרָה מֵתָל : דְּבוֹרָה (נְחֶלָה) , מְהִי
 תְּגַמַּע עַל דְּבוֹרִים וּ בִּיזָה (בֵּיזָה) תְּגַמַּע עַל בִּיזָים .

وكذا الأسماء: **יונה** (حمامة)، و **נמלה** (نملة)، و **אבן** (حجر)، و **שושנה** (سوسنة)، و **לבנה** (لبننة)، و **אשה** (امرأة)، و **שבילת** (سبيلة)، و **עדשה** (عدسة)، و **דבילה** (تين مجفف)، و **אפון** (كرمة)، و **נחלת** (جمرة)، و **חטה** (حنطة)، و **צפור** (عصفور)، و **ליא** (عنز).

٣ - وهناك أسماء تجمع جمع مذکر وجمع مؤنث مثل: **קבר** (قبر)، فانها تجمع على **קברים** وعلى **קברות** و **נהר** (نهر) تجمع على **נהרים** و **נהרות**. وكذا الأسماء: **היכל** (هيكل)، و **דוד** (جيل)، و **יום** (يوم)، و **יער** (غابة)، و **מגדל** (برج)، و **חצר** (فناء)، و **זרוע** (ذراع)، و **שבוע** (اسبوع)، و **כנף** (جناح)، و **שנה** (سنة)، و **מאור** (منار)، و **אלמה** (حزمة)، و **חלון** (نافذة)، و **עצם** (عظمة)، و **קרדם** (قدوم)، و **צואר** (رقبة)، و **כפר** (رغيف)، و **כתף** (كتف)، و **שדה** (حقل).

٤ - وهناك أسماء لا تجمع مطلقاً كالأعلام وأغلب أسماء المعاني مثل: **משה** (موسى)، و **אקנה** (شيخوخة). ومن هذه الأسماء **שמש** (شمس)، و **ירח** (قمر)، و **קיץ** (صيف)، و **חורף** (شتاء)، و **קר** (برد)، و **חם** (حرارة). ومعظم أسماء الجنس لا يجوز جمعها مثل: **כסף** (فضة)، و **זהב** (ذهب)، و **נחשת** (نحاس)، و **יין** (١) (خمر)، و **חלב** (حليب)، و **אבק** (غبار).

٥ - وهناك أسماء لا ترد إلا بمجموعة ولا مفرد لها مثل: **פנים** (وجه)، و **ילומים** (شباب)، و **אקנים** (شيخوخة)، و **נעורים** (صبا)، و **בתולים** (بتولة)، و **חיים** (حياة)، و **דודים** (حب)، و **אקבים** (عزل).

٦ - من الأسماء المثناة أسماء ترد على صيغة الجمع، وهي إن وردت مثناة دلت على المعنى الحقيقي مثل: **רגלים** (رجلان)، وإن وردت بمجموعة دلت على المعنى

(١) يقابل هذه اللفظة في العربية الـ **وین** وهو العنب الأسود. ويستعمل هذا اللفظ عينه في الانكليزية «Wine» وفي الفرنسية «Vin»، وهو في اللاتينية «Vinum».

المجازي مثل : رגלים (بمعنى أعياد ، وكذا כנפים (جناحان) ، و כנפים (جوانب) ، כפים (كفتا اليد) ، כפות (ملاقع) ، וידים (يدان) ، וידות (مساند) ، ושפתים (شفتان) ، ושפות (لغات) ، וקרניים (قرنان) ، וקרננות (رؤوس أموال) ، וכתפים (كتفان) ، וכתפות (أطراف) .

٧ - الأسماء المثناة إذا أريد بها المعنى الحقيقي وأريد جمعها فانها تبقى على صيغة المثنى مثل : ארבע רגלים (أربع أرجل) ، ושלושה מאזניים (ثلاثة موازين) ، ושבעה מכנסים (سبعة سراويل) .

٨ - وهناك أسماء مؤنثة محتومة بال (ت) تجمع جمعاً غير قياسي مثل : כסת (وسادة) ، وجمعها כסתות (وكסת (محبرة) ، وجمعها כסתות (ودלת (باب) ، وجمعها דלתות (وكשת (قوس) ، وجمعها קשתות (وكשת (شبكة) ، - רשתות (وרפת (اصطلح) - רפתים (وפחת (حفرة) - פחתים (וחיית (رمح) - חייתות .

٩ - وهناك أسماء مذكرة ومؤنثة تجمع جمعاً غير قياسي مثل : אות (١) (حرف) ، وتجمع على אותיות (واحو (مرج) - אחים (وأخت) - אחיות (و איש (رجل) - אנשים (وأשה (امرأة) - נשים (و בית (بيت) - בתים (و בית (ابنة) - בנות (و יא (واد) - יאיות (و טלה (و طلي - صغير الضأن) - טלאים (و יום (يوم) - ימים (و יאר (مدينة) - יארים (و פסל (صنم) - פסילים (و צפור (عصفور) - צפורים (ושוק (سوق) - שוקים (ושור (ثور) - שורים .

١٠ - قد يرد إلى الاسم عند التثنية وعند الجمع ما فقده في حالة الأفراد مثل : אף (أنف) - אפים (جاءت الشدة عوضاً عن النون المحذوفة) ومثل : יא (عنز) - יאים (و בית (ابنة) - בנות (و קל (خفيف) - קלים (ويرد المفقود إلى الكلمة عند إضافتها إلى الضمير مثل : בתי (ابنتي) ، و יא (عنزي) ، و אפי (أنفي) - جاءت الشدة في كل من هذه الكلمات عوضاً عن النون المحذوفة .

(١) אות (بمعنى اعجوبة) فتجمع على אותות وتساها في العربية لفظة «آية» بالمعنى ذاته .

תמרינ

1 – יבטן המרד ומתני ומגע בנעויע ועלמל כלל פי אלמלל אלללל :
תלמלדלם , שוקלם , מורה , כדלם , ברפלם , קומות ,
רחובות , שועל , זולת , תרבות , ירכלם , אזולם , תלללם ,
תחירלם , ענות , בלללם .

2 – אגע על זון בנד , בנדלם אלמלל אלללל :
כלב , מלוד , דבר , ספל , נצל , צמח , זרע , פשע ,
גפן , משל , נהר .

3 – אגע על זון חדר , חדרלם אלמלל אלללל :
עבר , אלם , אבר , אכך , אכן , הכל , חסד , חדש ,
חלב , חפץ , עדן , חכם , עדר , ענב , אחד , חלק .

4 – אכב القطعة الاللة واجمع الاللל الال للللل خط :
הללנה שרופה באש . החוללם אכלו בללל . הללללם מלוקה
מלמפול . הללללם רחמלנה מללל . הלללללם צדה זובב . הלללללם זחללל
כלל מללמל . הלללללם רועלם בלחו . הלללללם עומדות פלה . הלללללם צדלם
זאב . הלללללם יושבת על צץ . הללללללם הלללללם רללל . הללללללם
הלללללם הללללללם על הללללללם מלללללם בלל .

تغير مرطبات الاسم في صيغة الجمع

أ - جمع المذكر :

بالإضافة إلى زيادة ياء وميم في آخر الاسم مكسوراً ما قبلها في صيغة الجمع تتغير أيضاً حركاته في بعض الأحوال. وقد قسم اللغويون الأسماء إلى قسمين :

١ - أسماء ثلاثية بمدودة الصدر (مְקַלֵּיל) تأتي فاؤها أو عينها مشكولة في حالة الإفراد بالسيجول (ַ) مثل : מְקַלֵּךְ و סִפֵּר .

وهذه الأسماء تأتي في صيغة الجمع على وزن פְּעָלִים ، أي انه بعد إضافة علامة الجمع في آخر هذه الأسماء تشكل فاؤها بالشفا (:) وعينها بالقماص (ַ) مثل : מְקַלֵּךְ - מְקַלְכִים و סִפֵּר - סִפְרִים و כְּלָב - כְּלָבִים . وكذا الأسماء التي تكون عينها أو لامها حرفاً حلقياً ومشكولة بالبتاح والتي تعد بمدودة الصدر مثل : יַעַר - יַעְרִים و זֶהָר - זְהָרִים و יַצַּח - יַצְחִים .

٢ - أسماء بمدودة العجز (מְקַרְעָ) لا تأتي حركة السيجول في فائها أو عينها مثل : דְּבָר - דְּבָרִים . فالأسماء التي يكون أحد حروفها مشكولاً بالقماص أو يكون حرفها الأول مشكولاً بالبتاح مثل : מְשַׁל - מְשַׁלֵּךְ و מְקוֹם - מְקוֹמִים و מְשַׁל - מְשַׁלֵּים و מְשַׁלֵּךְ - מְשַׁלְכִים و מְקוֹם - מְקוֹמוֹת . ولما كانت الأسماء الممدودة العجز تعتمد على السماع في صيغة الجمع نورد فيما يلي جدولاً يبين ما يطرأ من تغيير على معظم الأوزان تردداً في اللغة :

- ١ - פֻּעַל - פְּעָלִים مثل : זָקַן - זְקָנִים (شَيْخ - شَيْوخ) .
 פֻּעַל - פְּעָלִים , : מָשַׁל - מְשָׁלִים (مثل - أَمْثَال) .
 פְּעוּל - פְּעוּלִים , : גָּדוּל - גְּדוּלִים (كبير - كِبَار) .
 ٢ פֻּעַל - פְּעָלִים , : עוֹר - עוֹרִים (أعمى - عَمِيَان) .
 פֻּעַל - פְּעָלִים , : חָרַשׁ - חָרְשִׁים (أحم - حُمّ) .
 פּוּעַל - פּוּעָלִים , : שׁוֹמֵר - שׁוֹמְרִים (حارس - حِرَاس) .
 ٣ - פֻּעַל - פְּעָלִים , : זִית - זֵיתִים (زيتونة - زَيْتُون) .
 ٤ - פֻּל - פְּלִים , : דָּב - דְּבִים (دب - دَبِيَّة) .
 ٥ - פֻּל - פְּלִים , : עֵת - עֵתִים (حين - أَحْيَان) .
 ٦ - פְּלִי - פְּלִיִּים , : גְּדִי - גְּדִיִּים (جدي - جِدَاء) .

ב - جمع المؤنث :

الاسماء المؤنثة التي ترد في حالة الافراد على وزن فَعْلَةٍ أو على وزن فَعْلَةٍ يتحول وزنها في صيغة الجمع الى فَعْلَوَاتٍ مثل : شَمْلَةٌ - شَمْلَوَاتٍ و شَفْحَةٌ - شَفْحَوَاتٍ و يَلْدَةٌ - يَلْدَوَاتٍ .

تمرين

اكتب الاسماء الآتية مجموعة مع الضبط بالشكل :

שָׁמֶן , עוֹר , סוּפֵר , סֶפֶר , נוֹדֵד , כָּנָף , מַחְבֵּרֶת , מְלָכּוֹת ,
 זֵית אֵמִי , כּוֹתֵב , כְּתָב , תָּאֵה , חֲנָף , כְּרֵאֵה , מְלָכָה

מַעֲרָה , נֶהָר , נִמְר , נַעֲרָה , נִפְש , פֶּתַח , צְבִי , חֶטֶה , חִלּוֹן , יוֹם ,
 מַגָּרָה נֶהַר נַר נַר פְּתָה נֶפֶס מִנְפֵד זְטִי חֶטֶה נֶאֱפֵד יוֹם
 יָלַד , כָּרַם , כִּיָּצָה , כָּקַר , יָתוֹם , זָאֵב , בְּצָל , בְּעָרוֹת , בֵּית , דָּב .
 וְלֵד כְּרָם בֵּיזָה בֶּקֶר יֵתִים זָבִב בִּסְל בִּהְלִי בֵּית דָּב

أداة التعريف : הא הידיעה

أداة التعريف في العبرية هي حرف الهاء « ה » . والاصل فيها أن تشكل
 بالبتاح مع تشديد الحرف الأول من الاسم الذي يليها ، ذلك لأن النحاة
 اليهود يفترضون - كما قدمنا - ان هاء التعريف عندهم أصلها « هل » وهي لغة
 في « ال » التعريف عند بعض القبائل العربية . وهم يرون أن عامل التشديد
 في هذه الحالة هو الادغام ، إذ تدغم اللام المحذوفة في الحرف الأول من الاسم
 المعرف مثل : הַשֶּׁמֶשׁ (الشمس) و הַסֶּפֶר (الكتاب) .

والحروف الحلقيّة (אחהער) لا تقبل الشدة كما قدمنا في باب الشدة
 الثقيلة . فاذا دخلت هاء التعريف على اسم مبدوء بأحد هذه الأحراف فان
 الحرف الحلقي يخلو من الشدة ويتغير شكله كالاتي :

١ - إذا دخلت هاء التعريف على اسم مبدوء بـ (א) أو (ר) مها كان
 شكلها أو على اسم مبدوء بحرف الـ (ל) مشكول بأية حركة دون القماص
 فيجب شكلها عندئذ بالقماص مثل : הָאֵבֶן (الحجر) و הָרֹאשׁ (الراعي)
 و הָעָרֵב (المساء) .

٢ - وتشكل هاء التعريف بالبتاح إذا دخلت على اسم مبدوء بـ (ה) أو
 (ח) مشكولين بأي حركة غير القماص مثل הַחֶרֶב (السيف) و הַהָד (الصدى)

٣ - وإذا دخلت هاء التعريف على اسم مبدوء بـ « ה » أو « ח » أو « ל » ، مشكولة بجرمة القماص فيجب شكلها حينئذ بالسيجول هكذا « ה » مثل : **הַהָרִים** (الجبال) و **הַחֵלֶב** (الحليب) و **הַעֲנָן** (العنان أي السحاب) .
 ٤ - أما إذا دخلت أداة التعريف على اسم مؤلف من مقطع واحد أوله « ה » أو « ל » ، مشكولاً بالقماص فيجب في هذه الحالة أن تشكل هاء التعريف هي الأخرى بالقماص مثل : **הָעָם** (الشعب) و **הַהָר** (الجبل) .

ملاحظات :

- ١ - عند دخول حرف من حروف النسب الثلاثة « בכל » على اسم معرف بهاء التعريف تحذف هاء التعريف من هذا الاسم وتنقل حركتها معها كانت إلى حرف النسب مثل : **בֵּן** (في البستان) عوضاً عن **בְּהֵן** ومثل : **בְּעֵץ** (كالشجرة) عوضاً عن **בְּהֵעֵץ** ومثل : **בְּעֵבִיר** (للفقير) عوضاً عن **בְּהֵעֵבִיר** .
- ٢ - يرى بعض المستشرقين أن أداة التعريف كانت في الأصل أداة إشارة وأنها قد تحل محل اسم الإشارة كما في أسماء الزمان مثل : **הַיּוֹם** (اليوم ، أو هذا اليوم) و **הַשָּׁנָה** (السنة ، أو هذه السنة) و **הַלַּיְלָה** (هذه الليلة) و **הַפַּעַם** (هذه المرة) .
- ٣ - إذا كان الاسم مبدوءاً بياء ساكنة ودخلت عليه هاء التعريف فإن هذه الباء لا تتشدد مثل **הַבְּרִיעָה** (المعرفة) و **הַבְּרִידִים** (الأولاد) .
- ٤ - تدخل هاء التعريف على النكرة فتعرفها وتخصيص معناها ، ولكنها لا تدخل على الاسم المضاف لأنه معرف بالإضافة بل تدخل على المضاف إليه كما في العربية مثل : **תְּמוּנַת הַמֶּלֶךְ** (صورة الملك) .
- ٥ - لا تدخل هاء التعريف على العلم لأنه معرف بالعلمية . ومن الأسماء ما يستعمل دون أداة تعريف مثل : **הַיָּבֵל** (العالم) و **הַזֶּהוּם** (الغمر) .

- ٦ - يتبع النعت المنعوت في تنكيهه وتعريفه مثل : **זֶה אִישׁ נָדִיב** (هذا رجل كريم) و **זֶה הָאִישׁ הַנָּדִיב** (هذا الرجل الكريم) .
- ٧ - تدخل هاء التعريف على اسم الإشارة المحلى بالهاء بعد الاسم المشار اليه ويكون بمنزلة البدل من المشار إليه فيقال : **הַיְלֵד הַזֶּה בְּנֵי** (هذا الولد ابني) و **הַדָּלָת הַזֹּאת רַחֲבָה** (هذا الباب عريض) و **הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה חֲדָשִׁים** (هذه الكتب جديدة) .
و **הַתְּמוּנֹת הָאֵלֶּה יְפוֹת** (هذه الصور جميلة) .

تمرين ١

- أدخل هاء التعريف على الأسماء الآتية واضبطها بالحركة المناسبة :
- קַיִץ** , **שָׁדוֹת** , **אַרְיָה** , **זֶאֵב** , **אַהֶל** , **בְּרִזָּל** , **אָפֶר** , **אֲדָמָה** ,
עָרֵב , **חֶרֶף** , **שָׁלֵג** , **שָׁמַיִם** , **נְהַרֹת** , **שׁוּעָל** , **חַיּוֹת** , **רַחוֹב** , **עָנָן** ,
חָכָם , **אֲוִיר** , **עָצוֹם** , **אֶהוֹב** , **חֶמֶן** , **עַקֵּב** , **אֵלֶּה מְלַמְּדִים** ,
זֶה סֵפֶר , **זֹאת יְלָדָה** , **הַיְכָל** , **מֶלֶךְ** , **סֵפֶר** , **תּוֹרָה** , **יְבוּל** .

تمرين ٢

- اكتب الأسماء الآتية مسبوقة بأحد الأحرف «بكل» مضبوطاً بالشكل :
- הַנָּמֶל** , **הָאָדָם** , **הָעוֹף** , **הַכֶּנֶף** , **הָעוֹר** , **הַכֶּלֶב** , **הַדָּבָר** ,
הַחֹדֶשׁ , **הַמֶּנֶת** , **הָרֵאשׁ** , **הַבְּגָד** .

تمرين ٣

- اضبط حروف «بكل» بالشكل المناسب في الجمل الآتية :
- בְּנֶהָר דְּגַיִם רַבִּים** . **לְשִׁלְחֹן אַרְבַּע רַגְלִים** . **בַּחֶצֶר הָיָה קוֹטָן** .
בְּנְהַר סַחַק כְּתוּר . **לַמְנַזְדָּה אַרְבַּע אַרְגָּל** . **בְּהַגְּנָה בְּסַתָּן סְגוּר** .

הסוס עומד בארנה . לארניה רעמה על צנארו . הכסיל אינו
 الحصان واقف في الاصلب . للأسد عفرة على رقبته . الأحمق ليس
 מבין דבר כחכם . אל תאמין באיש הזה . המים בבאר קרים .
 يفهم شيئاً كالذكي . لا تثق بالرجل هذا . الماء في البئر بارد .
 בהרים ברזל וכסף . לעני רעים מעטים . ומי אהוב כעשיר !
 في الجبال حديد وفضة . للفقير رفاق قليلون . ومن محبوب كالغني .

أدوات الاستفهام : מילות השאלה

في العبرية حرف استفهام واحد وهو الهاء^(١). وبقية أدوات الاستفهام أسماء.
 وهاء الاستفهام تكون مشكولة بالخطف بتاح هكذا (ה) مثل : הַקְרֵאתָ
 אֶת הַסֵּפֶר ? (أقرأت أو هل قرأت الكتاب ?) ومثل : הַלְמַדְתָּ הַיּוֹם ?
 (أدرست اليوم ?) .

وإذا دخلت هاء الاستفهام على كلمة مبدوءة بحرف اليود مشكولاً بالشفاء
 فانها تشكل عندئذ بالبتاح هكذا (ה) مثل : הִיְרַדְתָּם הָעִירָה ? (أنزلتم
 إلى المدينة ?) . وتشكل هاء الاستفهام بالبتاح كذلك إذا دخلت على كلمة
 مبدوءة بحرف حلقي غير مشكول بالقماص مثل : הֲעֵטָה יָדְךָ ? (أقمك هذا ?) .
 أما إذا كان الحرف الحلقي مشكولاً بالقماص فالهاء تشكل بالسيجول مثل :
 הֲאַמְרַתְּ זֹאת ? (أقلت ذلك ?) ومثل : הֲעֵנִי אִתָּה ? (أفقير أنت ?) .

(١) ورد في بعض اللهجات المربية استعمال الهاء بدل همزة الاستفهام كقول الشاعر :
 وأناي سواحبها فقلن : هذا الذي منح المودة غيرنا وجفانا ?

أما أسماء الاستفهام فهي :

- ١ - מַי (من) ويسأل بها عن العقلاء مثل : מַי יוֹשֵׁב שָׁם (من جالس هناك ?) .
- ٢ - מַה (ما) ويسأل بها عن غير العقلاء مثل : מַה- לָּךְ (مالك؟ ما بك؟) وتشكل الميم بالقفاص إذا دخلت מַה الاستفهامية على اسم مبدوء بأحد الأحرف א א ה ע ר مثل : מַה עוֹשֶׂה אַבְרָהָם (ماذا يصنع أبوك ?) . أما إذا دخلت מַה الاستفهامية على اسم مبدوء بأحد الأحرف א א ה ק ע مشكولاً بالقفاص فإن الميم تشكل بالسيجول هكذا : (מָה) مثل : מָה עָשִׂיתָ (ماذا صنعت؟) . وفي حالة الوقف تشكل الميم بالقفاص مثل : אֲנִי לֹא אֹדַע מָה (أنا لا أعرف ماذا) .
- ٣ - מָתַי (متى) ويسأل بها عن الزمان مثل : מָתַי בָּאתָ (متى جئت؟) .
- ٤ - אֵיךְ (أين) ويسأل بها عن المكاف مثل : אֵיךְ בֵּיתְךָ ? (أين بيتك ?) .
- ٥ - אֵיךְ וְאֵיכָה וְאֵיכָכָה וְכִיֶּצֶד (كيف) ويسأل بها عن الحال مثل : אֵיךְ הִלַּכְתָּ ? (كيف ذهبت ?) .
- ٦ - לָמָּה (لماذا) ويسأل بها عن السبب مثل : לָמָּה בָּאתָ אֶל בֵּית הַסֵּפֶר ? (لماذا جئت إلى المدرسة ?) .
- ٧ - מַדּוּעַ (لماذا) ويسأل بها عن السبب أيضاً مثل : מַדּוּעַ לֹא בָאתָ אֵלַי הַיּוֹם ? (لماذا لم تأت إليّ اليوم ?) .
- ٨ - כַּמָּה (كم) ويسأل بها عن العدد مثل : כַּמָּה יָמִים בִּשְׁבוּעַ (كم يوماً في الأسبوع ?) .
- ٩ - אֵיזָה (أي) ويسأل بها عن جميع ما تقدم مثل : אֵיזָה סֵפֶר קָנִיתָ ? (أي كتاب اشتريت ?) .
- ١٠ - אֵנָה (إلى أين) مثل : אֵנָה תֵּלֵךְ ? (إلى أين تذهب ?) .

ملاحظات :

- ١ - أدوات الاستفهام لها الصدارة ، كما هو الحال في العربية .
- ٢ - هناك أسماء استفهام أخرى يُسأل بها عن المكان مثل : **איפה** و **אי** و **אן** وهي كلها بمعنى أين .
- ٣ - هناك أسماء استفهام مركبة ، مسبوقة أو ملحقة بحروف جر أو ظروف منها : **למי** (لمن) و **ללמי** (على من) و **במי** (بمن) و **עם מי** (مع من) و **במה** و **במה** (بـ) و **ללמה** (علام) و **אי-מה** (من أين) و **מאין** (من أين) و **מה-זה** (ماذا) و **מלכם** (ما لـ) و **מאלکم** (بأي) و **מאיפה** (من أين) .
- ٤ - **אי** بمعنى أيّ تكون متبوعة بـ **זה** إذا كان المستفهم عنه مذكراً مثل : **איזה איש** (أي رجل ؟) وتكون متبوعة بـ **ה** إذا كان المستفهم عنه مؤنثاً مثل : **איזה אשה** (أية امرأة ؟) . وتكون متبوعة بـ **אלה** إذا كان المستفهم عنه جمعاً مذكراً أو مؤنثاً مثل : **אי-אלה ספרים** (أي كتب ؟) .
- ٥ - تستعمل **מה** للتعجب مثل : **מה-רבו מעשיך יהנה !** (ما أعظم صنائعك يارب !) ومثل : **מה יפה הפרח !** (ما أجمل الزهرة !) .
- ٦ - قد تستعمل الهاء حرف نداء مثل : **האיש** (يا رجل أو أيها الرجل)
- ٧ - في العبرية الحديثة تستعمل (**האם**) بمعنى (هل) ومثلها : **כלום** و **האמנם** ، وهي جميعاً أحرف .
- ٨ - تستعمل الهاء الاستفهامية في العبرية الحديثة للتصور ، كما تستعمل **האם** (هل) للتصديق مثل : **החלב שתיית אם מים؟** (أحليباً شربت أم ماء؟) . ومثل : **האם קנית פית אחר** ؟ (هل اشتريت بيتاً آخر ؟) . قد يستغنى عنها في الجملة الاستفهامية فيقال : **אכלתם ענבים היום؟** (أأكلتم أو هل أكلتم عنباً اليوم؟)

٩ - قد تأتي الهاء زائدة في آخر الاسم المشكول بالقصاص وتفيد معنى حرف الجر « إلى » مثل : הָלַכְתִּי הָעִירָה (ذهبت إلى المدينة) ومثل : יִסְעֵתִי מִצְרַיִם (سافرت إلى مصر) . وهذه الحالة شبيهة بالمنصوب على نزع الحافض في العربية ، مما يدل على وجود الإعراب قديماً في العبرية .

١٠ - قد تلحق الهاء الفعل المضارع أو فعل الأمر فتفيد الرجاء مثل : תִּלְכֶּה (أي أرجوك الذهاب) ومثل : לָכֶה (اذهب أرجوك) . وهذه الهاء شبيهة بنون التوكيد الخفيفة . التي تلحق المضارع أو الأمر في العربية - عند الوقف . وقد يلحق حرف الرجاء « יָא » المضارع أو الأمر مثل : תִּכְתְּבֵנָא ومثل : כְּתֹבֵנָא . وهذا الحرف شبيه بنون التوكيد في العربية ، إلا أن نون التوكيد في العربية تفيد غالباً الزجر والتخضيق ، وهي في العبرية تفيد الرجاء . وقد تلحق الهاء و « יָא » الفعل مثل : תִּלְכֶּה־יָא و לָכֶה־יָא .

تمرين ١

ضع الهاء الاستفهامية قبل كل كلمة من الكلمات الآتية مع مراعاة قواعد الضبط :

יֵשֵׁב . חָלַב . שְׂמוּאֵל . עָמַד . עוֹמֵד . שָׁכַח . שָׁכַחְתָּם .
קְרוּבִים . אָבֵן . אָמַר . אָכְלוּ . הוֹלֵךְ . הִלְכוּ . חָטָא . חָרוּז .
הוֹרֵג . עָף . שָׁמַיִם . יָדַלַת .

تمرین ۲

حوّل الجمل الآتية إلى جمل استفهامية ، مع استعمال أدوات الاستفهام المناسبة لكل منها :
(الترجمة هنا حرفية)

- דודי הנזן מורה . הסוס חורש את השדה . הנער הנזה עצל .
- عمي الشيخ معلم . الجواد يحرث - الحقل . الصبي هذا كسول .
- אחי הולך אל בית-הספר . אתמול הוא קלה . זה ארמון המלך .
- אחי יذهب الى المدرسة . أمس هو مرض . هذا قصر الملك .
- רוקב קלף אחיק . הספר על השלחן . אל הנזן קלקמי . אבי
- רاکבא דהב אחוק . الكتاب على المنضدة . الى البستان ذهبت . أبي
- נסע . שקצה ימים בשבוע . את המלמד החרוז אני אוהב . בבית
- סافر . سبعة أيام في الأسبوع . - التلميذ المجتهد أنا أحب . في البيت
- נתאסף . אחיק ידידי .
- נجتمع . אחוק صديقي .

تمرین ۳

انسخ القطعة الآتية واضبط و מה « بالشكل المناسب :

מה קר ומה עם ? מה חסיד האיש הנזה ! מה חכם הוא ! מה רע
שקננו ! מה פשימי לך ? מה זה קפצת עליו ? מה חשוב דורך לעשות ?
מה גבוה העץ הנזה ! מה רבוי הפרחים פה ! מה רמים העצים ! על מה
רכבת אתמול ? מדוע מתקצף עלי ? הלא אתה האיש ואני מה ? מה סד
הספין הנזה ! בלקמי , ברכמי על דבר מה . מה ששצי ומה ספאתי לפניך ?
מה אהוב ומה חביב מורך בקל העיר !

الإضافة : סמיכות

الاسم في حالته الأصلية ، غير مضاف إلى اسم بعده ، يدعى في العبرية « **ישם ישר** » (اسم مطلق) مثل : **לאין** و **מלכים** و **שדה** .

والاسم المضاف إلى اسم بعده يدعى « **יסמך** » مثل : **לאין המים** (عين الماء) أو **מלכי ישראל** (ملوك اسرائيل) أو **שדה אילן** (حقل شجر) .

ويلاحظ أن المضاف تتغير حروفه وحركاته ، أما المضاف إليه فيبقى على حالته من غير تغيير فيه ويدعى المضاف إليه « **סומך** » .

فكلمة **לאין** يتحول شكلها عند إضافتها إلى **לאין** وهي في صيغة الإفراد . وعند التثنية تتحول من **לאינים** إلى **לאיני** . وكلمة **בית** يتحول شكلها عند الإضافة إلى **בית** في حالة الإفراد . وأما في صيغة الجمع فتتحول من **בתים** إلى **בתי** . وكذا **מלכים** تحول إلى **מלכי** في حالة الإضافة .

ويلاحظ أن الاسم المضاف إذا كان جمعاً حُذفت الميم من آخره وشُكّلت لامه بالصيري (יי) بدل الخيريقي (י) .

والاسم المؤنث المنتهي بـ **ה** تُبَدَل فيه ال **ה** تاء عند إضافته مثل : **פרה** (بقرة) فيقال : **פרת האפר** (بقرة الفلاح) .

ولصيغة الأسماء المضافة وضبطها قواعد خاصة تختلف حسب أوزانها ، كما يتبين من الجدول الآتي :

جدول اضافة الاءسماء
في حالي الافراد والجمع

الوزن	الاسم	معناه	مضاف مفرد	جمع	مضاف جمع
سّقل	دّكر	شيء	دّكر	دّكرים	دّكری
سّقل	دّكن	شيخ	دّكن	دّكنים	دّكنی
سّقل	دّگید	قائد	دّگید	دّگیدים	دّگیدی
سّقل	دّدول	كبير	دّدول	دّدولیم	دّدولی
سّقل	دّنب	عنة	دّنب	دّنבים	دّنبی
سّقل	دّسّر	كتاب	دّسّر	دّسّریم	دّسّری
سّقل	دّملّך	ملك	دّملّך	دّملّכים	دّملّکی
سّقل	دّצל	بعل	دّצל	دّצלیم	دّצلی
سّقل	دّזור	منطقة	دّזור	دّזורیم	دّזורی
سّقل	دّولّم	عالم	دّولّم	دّولّمیم	دّولّمی
سّقل	دّقدس	قدس	دّقدس	دّقدشیم	دّقدشی
سّقل	دّوینب	مزمار	دّوینب	دّوینبیم	دّوینبی
سّقل	دّکتب	كتابة	دّکتب	دّکتبیم	دّکتبی
سّقل	دّگیر	سید	دّگیر	دّگیریم	دّگیری
سّقل	دّמן	زمان	دّמן	دّمنیم	دّمنی
سّقل	دّنب	لس	دّنب	دّنבים	دّنبی
سّقل	دّכیر	كبير	دّכیر	دّכیریم	دّכیری
سّقل	دّکر	رغيف	دّکر	دّکریم	دّکری
سّقل	دّور	أعمى	دّور	دّوریم	دّوری

מזאם אע	אע	מזאם מפרד	מעא	אסם	אזן
אבורי	אבורים	אבור	אבطل	אבור	פעול
אצקות	אצקות	אצקת	אצقة	אצקה	פעלה
אאדות	אאדות	אאדת	אאارة	אאדה	פעלה
אאנינות	אאנינות	אאנית	אאحن	אאניה	פעילה
אאגורות	אאגורות	אאגורת	אאזאם	אאגורה	פעולה
אאועבות	אאועבות	אאועבת	אאرجس	אאועקה	פועלה
אאצרות	אאצרות	אאצרת	אאفتاة	אאצרה	פעלה
אאקמות	אאקמות	אאקמת	אאחكمة	אאקמה	פעלה
אאפרות	אאפרות	אאפרת	אאكفارة	אאפרה	פעלה
אאצרות	אאצרות	אאצרת	אאاكلي	אאצרת	פעלת
אאגרות	אאגרות	אאגרת	אאرسالة	אאגרת	פעלת
אאבדיות	אאבדיות	אאבדות	אאثقل	אאבדות	פעלות
אאמקיות	אאמקיות	אאמכות	אאملكة	אאמכות	פעלות
אאחריות	אאחריות	אאחרית	אאآخرة	אאחרית	פעלית
אאזרונות	אאזרונות	אאזרון	אאذكرى	אאזרון	פעלון
אאשפט	אאשפטים	אאשפט	אאحكم	אאשפט	מפעל
אאשנבי	אאשנבים	אאשנב	אאحصن	אאשנב	מפעל
אאנבחות	אאנבחות	אאנבח	אאمذبح	אאנבח	מפעל
אאמחמות	אאמחמות	אאמחמת	אאحرب	אאמחמה	מפעלה
אאמפארות	אאמפארות	אאמפארת	אאمجد	אאמפארת	תפעלת
אאצבעות	אאצבעות	אאצבע	אאإصبع	אאצבע	אפעל
אאשכולות	אאשכולות	אאשכול	אאعنقود	אאשכול	אפעול
אאזקרות	אאזקרות	אאזקרת	אאتأين	אאזקרה	אפעלה
אאמטעי	אאמטעים	אאמטע	אאغرسه	אאמטע	מפל
אאמתנות	אאמתנות	אאמתנת	אאهدية	אאמתנה	מפעלה

מזאף זכ	זכ	מזאף מפרד	מנא	אזם	אוזן
מטי	מטים	מטה	قضيبي	מטה	מצה
מוקשי	מוקשים	מוקש	لغم	מוקש	מוצל
מוצעות	מוצעות	מוצעת	مجلس استشاري	מוצעה	מוצלה
מולדות	מולדות	מולדת	موطن	מולדת	מוצלת
צדות	צדות	צדת	طائفة	צדה	צלה
צדי	צדים	צד	شاهد	צד	פל
שירי	שירים	שיר	قصيدة	שיר	פיל
גורי	גורים	גור	شبل	גור	פול
זיתי	זיתים	זית	زيتون	זית	פזיל
שפות	שפות	שפת	لغة	שפה	שצה
פאות	פאות	פאת	جانب	פאה	שצה
שדי	שדים	שדה	حقل	שדה	שצה
נקיי	נקיים	נקי	نهي	נקי	שציי
גליות	גליות	גלות	جالية	גלות	שעות
מקני	מקנים	מקנה	ماشية	מקנה	מפצה
מצוות	מצוות	מצנת	وصية	מצנה	מפצה
קניני	קנינים	קנין	مال	קנין	שצין
שני	שנים	שה	شاة	שה	שע
חקי	חקים	חק	قانون	חק	פל
חני	חנים	חן	حسن	חן	פל
סלי	סלים	סל	سلة	סל	פל
סבות	סבות	סבת	سبب	סבה	סלה
סלונות	סלונות	סלון	نافذة	סלון	שעון
מגלות	מגלות	מגלת	ملف	מגלה	מפלה
תהלות	תהלות	תהלת	ثناء	תהלה	תהלה

ملاحظات :

١ - الأسماء **אב** و **אח** و **קם** و **פה** (أب وأخ وحم وفم) تلحقها ياء في حالة الإضافة مثل : **אבי אברהם** (أبو إبراهيم) و **אחי דודי** (أخو عمي) و **חמי אחתי** (حمو أختي) و **פי היילד** (فم الولد) .

٢ - لا تحذف علامة التانيث من الاسم المؤنث في حالة الإضافة إذا كان في صيغة الجمع ، بل يكتبى بتغيير شكله .

٣ - الأسماء المنتهية بـ **ה** تعود الى صورتها الأصلية **ת** - كما تقدم - فيقال في **הנה** (حديقة) **הנה הבית** (حديقة البيت) .

٤ - تصاغ الإضافة اللفظية أحياناً - لا سيما في العبرية الحديثة - باستعمال كلمة **שָׁל** (خاصة) بين المضاف والمضاف إليه ، دون إجراء تغيير في حركات المضاف . فعوضاً عن **בית אבי** نستطيع أن نقول باستعمال كلمة **שָׁל** ؛ **הבית של אבי** وعوضاً عن **פרת אחות שכני** يمكننا أن نقول : **הפרה של האחות של שכני** .

٥ - هناك أسماء تشذ عن قاعدة هذه الأوزان منها : **גמל** تجمع على **גמלים** ، وفي حالة الإضافة تصبح **גמלי** ؛ و **דגל** (علم) تصبح في حالة الإضافة جمعاً **דגלי** ؛ و **בית** تصبح في حالة إضافتها مفردة **בית** وتجمع على **בתים** وفي صيغة الجمع المضاف **בתי** . و **בן** تجمع على **בנים** وفي حالة الإضافة **בני** ؛ و **עט** (قلم) تجمع على **עטים** وفي حالة الإضافة **עטי** . ومنها **איש** تجمع على **אנשים** وفي حالة الإضافة إلى اسم ظاهر تصبح **אנשי** . وكذا **אשה** في حالة الإضافة المفردة تصبح **אשת** وتجمع على **נשים** وفي حالة إضافة الجمع **נשי** .

(١) تتألف لفظة (של) من اسم الموصول (ש) (اختزال אש) وحرف النسب (ל) .

تمرین ۱

اجعل الأسماء المكتوبة بين قوسين فيما يأتي في حالة الإضافة :

- (אח) מורי חולה מאד . (פרי) קצץ מתוק . (פה) המנין רחב
אחו מעלמי מריצ גדא . נור השجرة חלו . פם التمساح واسع
מאד . (אב) אבי הוא זקני . (תפלה) הקני שומע יהוה . (חומה)
גדא . אבו אבי هو جدي . صلاة الفقير يسمع الله . سور
העיר גבוהה . (סלונות) הפית סגורים . (צינים) הפרה גדולות .
המדינה עאל . شبائيك البيت مغلقة . عينا البقرة كبيرتان .
הספר הזה הוא (מתנה) דודי ליום הולדתי . (דמעה) העיני .
הכתוב הזה הוא מדינה עמי ליום מילאדי . דמעה העיני .
(צינים) הנצר . (צינים) הילד . (קררים) החשה . (מנורות) החדר .
שער הגابة . עינא הולד . حب الخنطة . مصابيح الغرفة .
(תמונה) המלך . (ספינים) ברזל . (שקלה) משי . (גדים) הנצר .
صورة الملك . סכאקין חדיד . פסתאן חריר . ידא الصبي .
(מורים) הנצרים . (קנף) הצפור . (מלקטים) הנפח . (פצע)
מעמו الصبيان . جناح العصفور . ملقط الحداد . جرح
החולה . (סיים) האדם . (ביצה) היונה . (פנים) האיש . (תמד)
המריצ . حياة الإنسان . بيضة الحمامة . وجه الرجل . وتد
הברזל . (ברכה) יהוה מעשיר . (ליל) הקניץ קצר . הדב (קצר)
החדיד . ברכה אלה נעני . ליל העיף קציר . הדב קציר
הזנב . העורב (שחור) הנוצות . העיבי (קל) הברזלים . הסחול (קצוץ)
הזנב . העורב אסוד הריש . הזיפי חפייף הארגל . הקט מוקוס
הזנב . החולה (שבור) הקנל . הנצר (קרוצ) הקנדים .
הזנב . המריצ מקסור הרגל . الصبي مزيق الثياب .

تمرین ۲

احذف كلمة « **ישל** » من العبارات الآتية مع مراعاة ما يلزم من تغيير في الاسم المضاف : (الترجمة هنا حرفية)

הספרים של הנער העצל החדשים תמיד . הסלונות של הפינת
الكتب « خاصة » الغلام الكسول جديدة تماما . الشبايك « خاصة » البيت
עושה הנער . הבנים של שכננו מרוצים מאד . הנלד קרע את העלים
يصنع النجار . الأبناء « خاصة » جارنا مجتهدون جداً . الولد مزق - الأوراق
של הספר . השרשרת של אחותי נגנבה . הפרחים של העצים
« خاصة » الكتاب . السلسلة « خاصة » أختي سُرقت . الأزهار « خاصة » الأشجار
נובלים ונופלים . האזנים של הנער אָרְמוּ מִקָּר . המרפקה של
תזבל ותسقط . الأذنان « خاصة » الغلام أحمرّاً من برد . المركبة « خاصة »
אבי חדשה . הרים של השושנה נצים . הידים של הקוף ארכות .
أبي جديدة . الرائحة « خاصة » السوسنة لطيفة . اليدان « خاصة » القرد وبلتان .
המבוץה של השדה בשלה . העצה של הקאב גדולה .
الغلة « خاصة » الحقل ناضجة . البلية « خاصة » الأب كبيرة .

דרגות הנשיה בן الصفات : ערכי התאר

הנהן ثلاث درجات للتشبيه : مساواة ، وتفضيل ، ومبالغة .

١ - درجة المساواة ערך השווי : ويعبر عنها بوضع الـ כ הדالة على التشبيه بعد الصفة التي تساوت الدرجة فيها بين المشبه والمشبّه به مثل : האבן קשה כבבזל (الحجر قاس كالحديد) ومثل : התפוח מתוק כדבש (التفاح حلو كالعسل) .

٢ - درجة التفضيل ערך היתרון : وتكون بوضع מן (م ، م) بعد الصفة مثل : הדבש מתוק מהתפוח (العسل أحلى من التفاح) . ومن الممكن في هذه الدرجة أن نقول : התפוח מתוק והדבש מתוק יותר أو יותר מתוק (حلو أكثر) .

٣ - درجة المبالغة ערך ההפלה : وهي تفيد اتصاف الاسم بصفة هي أعلى من جميع الأسماء المماثلة له في هذه الصفة . وفي هذه الحالة تسبق هاء التعريف الصفة ويليهها كلمة « ככל » أو حرف الـ כ ، مثل : אחי הוא הקרוץ בכל התלמידים (أخي هو المجتهد في جميع التلاميذ) أو הקרוץ בתלמידים المجتهد في التلاميذ) . كما يجوز استعمال « מכל » بعد الصفة مثل : הקם מכל אדם (أحكم من كل إنسان) .

מلاحظات :

١ - يمكن الاستغناء - في العبرية الحديثة - عن هاء التعريف قبل الصفة في درجة المبالغة وأن نحل محلها كلمة : הכי مثل אחי הוא הכי קרוץ בתלמידים .

٢ - في درجة المبالغة يمكن الاستغناء عن الاسم الذي تضاف إليه كلمة
כל مثل : אחי החרוז מכל .

٣ - من صيغ درجة المبالغة أن تلي الصفة لفظة ب'יותר' (بالأكثر) مثل :
אחי הוא החרוז ביותר . وهذه الصفة مألوقة في العبرية الحديثة .

تمرین

بیّن درجات التشبيه فيما يأتي :

הסוס מוציל לאקר פפרה . הפיל גדול מהדב . הנזב יקר מהנסף .
השושנה נותנת ריח טוב פחבצלת . אחי הגדול במלמידים . הנזב הוא
היקר במתכות . השקרן שגוא פגנב . השמש גדול מהירח . העשיר נכבד
מן העני . הקרח קר מכל . שלמה היה החכם באדם . המסא לכה פשג .
פריז יפה מלונדון . העצל הוא האמלל באדם . האדם הוא החכם ביצורים .
פגן טוב פביצר . בני חכם ובנה חכם יותר .

حروف النسب : מלות היחס

حروف النسب أربعة وهي ب ك ل م .

والأصل في الحروف الثلاثة الأولى בכל أن تشكل بالشفا مثل : ספרי
בנדי (كتابي في يدي) ومثل : אחי עשיר באחיק (أخي غني كأخيك)
ومثل : לאבי בית גדול (لأبي بيت كبير) .

إلا أن هناك أحوالاً خاصة يتغير فيها شكل حروف בכל كما يأتي :

١ - إذا دخلت على حرف ساكن تشكل بالحريك مثل : במעילך
בפתורים יפים (في معطفك أزار جميلة) ومثل : התפוח מתוק בדבש
(التفاحة حلوة كالعسل) ومثل : לבני ספר קדש (لابني كتاب جديد) .
٢ - إذا دخلت على حرف الياء مشكولاً بالشفاء (ך) تشكل هذه الحروف
بالحريك . وفي هذه الحالة تحذف الشفاء من الياء ، وتغدو الياء حركة ، مثل :
ידידי ידידך (صديقي كصديقك) ومثل : ספרים בידיכם (كتبكم
في أيديكم) ومثل : יסעתי לירושלים (سافرت إلى أورشليم) .

٣ - إذا دخلت على حرف مشكل بحركة مركبة فيعطى حرف النسب
الحركة الثانية من الحركة المركبة مثل : לאסוף את העדר (لجمع القطيع)
ومثل : לעבוד בגנה (للعمل في البستان) ومثل : באנית מפרשים (كسفينة
ثراعية) . وشذ عن هذه القاعدة لفظ الجلالة אלהים فإذا دخل عليه حرف
النسب يصبح לאלהים (لله) وذلك بضبط حرف النسب بالصيرى وبتسكين
الألف ، وكذا لفظ אדני فإذا دخلت عليه اللام أصبح « לאדני » .

٤ - أما إذا دخلت هذه الحروف على اسم معرف فان هاء التعريف
تحدف منه ويأخذ حرف النسب حركة هاء التعريف المحذوفة مثل : בעיר
(في المدينة) عوضاً عن ע - העיר ومثل : בשמש (كالشمس) عوضاً عن
ש - השמש ومثل : לעני (للفقير) عوضاً عن ל - העני .

أما حرف الميم « מ » فيكون مشكولاً بالحريك متبوعاً بحرف النون
هكذا : « מן » إذا تلاه اسم معرف بالهاء مثل : מן האיש (من الرجل) .
وإذا تلاه اسم منكر حذفت منه النون وأدغمت في الحرف الأول من
هذا الاسم مثل : מבית (من بيت) ومثل : מפרם (من كرم) .
وإذا كان الحرف الأول من الاسم حلقياً فان ال « מ » تشكل

بالصيري عوضاً عن الحريق ويحلو الحرف الحلقي من الشدة مثل: **מַעִיר הַקֹּדֶשׁ**
(من مدينة القدس) ، ومثل: **מִהָרֵי הַגִּלְגַּל** (من جبال الجليل) .

تمرین ۱

اكتب الكلمات الآتية مسبوقة بحروف בכלם مضبوطة بالشكل المناسب:

איש , קנים , דרכי , ערב , אבדה , אמת , ילדים ,
אשר , כובע , קדש , פשיר , פני , אלהים , עין המים ,
שבת , פגון , ברכה , יצירה , ירושלים , יהודה , פגן .

تمرین ۲

اشكل حروف בכלם في العبارات التالية بالشكل الملائم :

לאיש הנה קנים וקנות . דודי שב מדרכו . התלמידים
משחקים בגן . האפרים שבים בערב מן השדה לביתם . הסוס
קהקח כחמור . בגן טוב כביצר . הנזיר לכן כשלג . אחי תקם
כאחיה . ביצר טוב מאשר בחדר . הנזב הוא הנקר במתכות .
בקנין טוב לשבת בצל העצים . נספתי היצירה במרפכה של דודי .
בימי השלטון האסלאמי היו היהודים בשלום . הנצר ישן במטה .

ואו העطف : ו" החבור

ו" החבור تقابل واو العطف في اللغة العربية ، وتأتي لعطف اسم على اسم أو لعطف فعل على فعل . والأصل في ضبطها أن تكون مشكولة بالشفاء ناع هكذا : (?) مثل : חִלּוֹן וְדִלְתָּ (نافذة وباب) ومثل : אָכַל וְשָׁתָה (أكل وشرب) ؛ إلا أن ضبطها يتغير في الأحوال التالية :

١ - إذا دخلت واو العطف على حرف ساكن فانها تشكل بالشروق هكذا : (?) وتنطق كالمهززة المضمومة (أُ) مثل : יָמִים וְנִהְרֹת (بجار وأنهار) ومثل : זָכַר וְיָקָה (ذكر وأنتى) . وتشكل واو العطف بالشروق كذلك إذا دخلت على كلمة مبدوءة بحرف من الحروف الشفوية ويجمعها قولك « בּוֹמֵם , מֵאֵב וְכֹנֵן (الأّب وابنه) ومثل : שֹׁשֶׁן וְיָרֵד (سوسن وورد) ومثل : יָתֵד וְמַסְמֵר (وتد ومسمار) ومثل : עָשָׂה וְפָעַל (صنع وفعل) .

٢ - إذا دخلت واو العطف على كلمة مبدوءة بحرف مشكول بحركة مركبة تُعطى واو العطف الحركة الثانية من الحركة المركبة مثل : לֵךְ וְאַמֵּר (اذهب وقل) ومثل : שָׁנִים וְחֳדָשִׁים (سنون وأشهر) ومثل : לִי אֶתוֹן וְחֲמֹר (لي أتان وحمار) ومثل : אָמַר וְעָשָׂה (قل وافعل) .

٣ - إذا دخلت واو العطف على كلمة مبدوءة بحرف اليود مشكولاً بالشفاء ناع فانها تشكل عندئذ بالحيريق هكذا (?) . وتحذف في هذه الحالة حركة الشفا من اليود التي تصبح حركة مثل : יְרִידָה (نزول) تصبح عند دخول واو العطف عليها יְרִידָה وكذا : יְרוּשָׁלַיִם (اورشليم) إذا دخلت عليها واو العطف أصبحت יְרוּשָׁלַיִם .

٤ - إذا دخلت واو العطف على لفظ الجلالة אֱלֹהֵי لا تظهر الألف في النطق

وتصبح حركة واو العطف بتاح مثل : **וְאֵלֶיךָ** . وإذا دخلت واو العطف على اسم الجلالة **אֱלֹהִים** لا تظهر الالف في النطق وتصبح حركة واو العطف صيري مثل : **וְאֱלֹהִים** .

واو القلب : **ו** **הַהֲפֹךְ**

قد تأتي واو العطف قبل الفعل الماضي فتقلب معناه إلى المستقبل وقد تأتي هذه الواو قبل الفعل المضارع فتقلب معناه إلى ماض وتسمى عندئذ واو القلب مثل : **וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי** (واذكر ميثاقي) ومثل : **וַיִּשְׁלַח פָּרְעֹה** (وأرسل فرعون) . وهذه الصيغة مألوقة في الأساليب العبرية القديمة لاسيما في العهد القديم ، وليست مألوقة في العبرية الحديثة إلا في بعض الأساليب القصصية . والاصل في واو القلب أن تكون مشكولة بالبتاح هكذا (**ו**) مع تشديد حرف المضارعة الذي يليها إذا دخلت على الفعل المضارع فقلبت معناه إلى ماض مثل : **וַיִּקַּח** (وأخذ) ومثل : **וַיִּשְׁכַּם** (وبكثرت) .

وتخلو ياء المضارعة من الشدة إن كانت ساكنة بعد واو القلب مثل : **וַיְהִי** (وكان) ومثل : **וַיִּסְפַּר** (وقص) . وإذا دخلت واو القلب على مضارع مسند إلى المتكلم المفرد تشكل بالقصاص مثل : **וְאָמַר** (وقلت) ومثل : **וְאָקְרָא** (ودعوت) .

تمارين

١ - اضبط واو العطف فيما يأتي بالحركة المناسبة :

אָח וְאָחוֹת - בֶּן וְאֵב - אָב וְבֶן - בַּת וְאִם - אִם וְבַת - פֶּסַח
וְשִׁלַּחַן - אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ - אַנְשִׁים וְנִשְׁיָהֶם - מְלָךְ וּמְלָכָה - הָרִים

וְעַמְּהִים - חֲתוּל וְכָלֵב - כְּלָבִים וְחֲתוּלִים - עִיר וְכֶפֶר - סֶפֶר
וּמַחְבֵּרֶת - עֵט וְנִיר - לֶף וְאַסֶּף - יְהוּדָה וּפְגִינָה - אֲנִי וְאַתָּה -
אַתָּה וְאֲנִי .

٢ - علل ضبط واو العطف بما ضبطت به فيما يأتي :

קִיץ וְסָתִיו . גִּנִּים וְשָׁדוֹת . נְהָרוֹת וּמַעֲנִינֹת . הֶלֶף וּכָא .
תְּמָרִים וְעַנְבִּים . בְּרוֹל וְנַחֲשֶׁת . זָאב וְשׁוּעָל . נְהוּגִים וּפְצוּעִים .
פְּצוּעִים וְהַרוּגִים . לָחֶם וְעֵבֹדָה . מִי עֲשִׂיר וּמִי עָנִי ? לִישׁ וְאַרִי .
זָהָב וְכֶסֶף . בָּיִם וּבְנֵהָר . סָתִיו וְחֶרֶף . יְלָדִים חֲרוּצִים וְיְלָדִים
עֲצָלִים . עֲלֵיָה וִירִידָה .

٣ - اضبط واو العطف بالحرکه المناسبة فيما يأتي :

רֵאשׁ הַחֲמֹר וּזְנָבוֹ . פִּי הַיֶּלֶד וְשִׁנָּיו . בְּתִי הָעִיר וְגִיָּה .
שָׂרֵי הַצָּבָא וּפְקִידָיו . עֲבוֹדַת הַפּוֹעֵל וּמְנוּחָתוֹ . צְחוּק הַיֶּלֶד
וּבְכֵיתוֹ . שְׂרָשֵׁי הָעֵץ וְעֵנְפוֹ . חַיֵּי הָאָדָם וּמוֹתוֹ . צַעֲקַת הַחוּלָה
וְאַנְחוּתָיו . אֲנִי הַנֶּעֱר וְיָדָיו . חֵלוּנוֹת וְדִלְתוֹת . מַחְבֵּרֹת וְסִפְרִים .
סוּס וְעִנְלָה . סוּס וּפָרָה . בָּנִים וּבָנוֹת . שְׂרָשֶׁרֶת וְטַבַּעַת .
עָלִים וּפְרָחִים . שְׂפָחָה וּמְשָׁרֶת .

٤ - علل سبب ضبط واو القلب بما ضبطت به فيما يأتي :

נִהְיִי אֲבָרָם בֶּן-מִשְׁעִים שָׁנָה וְתִשַׁע שָׁנִים נִירָא וְהִנֵּה אֵל-אֲבָרָם נִיאֲמַר
אֲלֵיו אֲנִי-אֵל שְׂדֵי הַתְּהַלֵּף לִפְנֵי וְהִנֵּה תָמִים . וְאַתְּנָה בְרִיתִי בֵינִי וּבֵינֶךָ
וְאַרְבָּה אוֹתָךְ בַּמָּאד מָאד . נִיפֹל אֲבָרָם עַל פְּנֵיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר .
אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְהִייתָ לְאָב תִּמּוֹן גּוֹיִם . וְהִפְרַתִּי אוֹתָךְ בַּמָּאד מָאד
וְנִתְמַיֶּךָ לְגוֹיִים וּמַלְכִים מִמֶּךָ נִצְאוּ . וְנִתְמַיֶּי לֶף וְלֹרְצָף אֲחֲרֶיךָ אֵת כָּל-אֲרֶץ
כְּנָעַן לְאַחוּזוֹת עוֹלָם וְהִייתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים .

النعته : شمس التآزر

يتلو النعت الاسم المنعوت ويطابقه في تعريفه وتنكيره ، وفي تذكيره وتأنيثه ، وفي إفراده وجمعه فيقال : **أَيْش** **טוֹב** (رجل طيب) و **הָאִישׁ הַטּוֹב** و **אִשָּׁה טוֹבָה** و **אֲנָשִׁים טוֹבִים** و **נְשִׁים טוֹבוֹת** . وإذا كان النعت خبراً لمبتدأ معرف فانه يجوز تنكيره مثل : **הָאִישׁ טוֹב** . ويجب أن يطابق الخبر المبتدأ من حيث النوع والعدد .

ويؤنث النعت بإلحاق **הָ** بالصفة المذكرة مثل : **טוֹב** - **טוֹבָה** و **רָחֵב** (واسع) - **רָחֵבָה** و **מְתוֹק** (حلو) - **מְתוֹקָה** و **נָקִי** (نظيف) - **נְקִיָּה** و **עֲבִיר** - **עֲבִירָה** . وقد يكون التأنيث بإلحاق **ת**) مثل : **כּוֹפֵר** (كافر) و **כּוֹפֵרָת** .

وإذا كان المنعوت من الأسماء المذكرة التي تجمع شذوذاً على صيغة جمع المؤنث ، أو كان من الأسماء المؤنثة التي تجمع شذوذاً على صيغة جمع المذكر مثل : **עוֹפוֹת** (عوفاً) و **דְּבוּרִים** (دبوراً) ، ففي حالة الجمع يتبع النعت القاعدة العامة للجمع ، أي أنه يجمع على (**ים**) مع الاسم المذكر وعلى (**ות**) مع المؤنث مثل : **עוֹפוֹת יְדוּלִים** و **דְּבוּרִים חֲרוּצוֹת** .

ويوصف المثنى بلفظ الجمع الملائم لنوعه مثل : **לְנִצְרָה עֵינַיִם שְׁחוּרוֹת** (للفتاة عينان سوداوان) .

ومن صيغ المبالغة في النعت ما يأتي على وزن **פְּעֻלָּן** مثل : **וְכָרָן** « ذكور » و **יְדֻעָן** « علامة » . ومن صيغ المبالغة أيضاً ما يأتي على وزن **פְּעוּל** أو **פְּעִיל** مثل : **רַחוּם** و **רַחִים** .

وفي العبرية صيغة للدلالة على قلة اتصاف المنعوت بالصفة ، وذلك بإضافة

الحرفين الاخيرين من الصفة إليها مثل : אדם «أحمر» و אדם «أحمر» و אדם «أحمر» و אדם «أحمر» قليلاً ، أو ضارب إلى الحمرة ، و צהוב «أصهب أو أشقر» و צהבה «أشقر قليلاً» و שחר «أسود» و שחר «ضارب إلى السواد» .
 وقد تفيد هذه الصيغة المبالغة في العبرية الحديثة مثل : קטן «صغير» و קטן «صغير جداً» .

المنسوب : שם היחס

المنسوب في العبرية كالمنسوب في العربية وهو ما لحق آخره ياء مكسور ما قبلها للدلالة على نسبه إلى مجرد منها .

فعلامه النسب في اللغة العبرية هي (-י) تلحق آخر الاسم المفرد المذكر و (-יה) أو (-ית) للمفردة المؤنثة مثل : סורי (سوري) و סוריה و סורيت (سورية) ومثل : מצרי (مصري) و מצריה و מצريت (مصرية) .
 ويجمع المنسوب بأن تضاف إلى آخر المنسوب المفرد علامة « -ים » للمذكر و علامة « -יות » للمؤنث مثل : סורי-סוריים و מצריה-מצרייות : إلا أنه كثيراً ما يحذف حرف اليود الاخير من الاسم المنسوب قبل إضافة علامة الجمع المذكر إليه تخفيفاً للنطق فيقال : סורים و מצרים عوضاً عن סוריים و מצריים .

وإذا كانت الاسم العلم مركباً مزجياً مثل : בית-לحم «بيت لحم» و בני-امين «بنيا مين» قيل في النسب إليه : בית-לחמי و בני-מיני .

تمارين

١ - اكتب ما يأتي في صيغة المفرد :

- כְּנִים תְּרוּצִים . כְּנֹת יָפוֹת . דוֹדִים עֲשִׂירִים . תַּלְמִידִים גְּדוֹלִים .
- תַּלְמִידוֹת קַטְנוֹת . סִפְרִים חֲדָשִׁים . תְּמוֹנוֹת יָפוֹת : אֲפָרִים תְּרוּצִים .
- תְּפוּחִים מְתוּקִים . עֲבָדִים נְאֻמָּנִים . הַכְּתָמִים הַחֲרָבִים . הַרוּחוֹת הַצְּחוּת .
- הַמְּלִים הַחֲרוּצוֹת .

٢ - اكتب ما يأتي في صيغة الجمع :

- מִשָּׁה רַבָּה . דְּבוּרָה תְּרוּצָה . עַץ פְּנֵכֶם . חֲרָב סָדָה . נֶקֶשׁ יָפָה .
- יָם עָמוּק . קֶצֶרָה גְּדוֹלָה . שָׂדֶה זְרוּעַ . לְבָנָה שְׂרוּפָה . מִפָּה פְּרוּשָׁה .
- אֶבֶן קֶשֶׁה . סוּס מוֹעִיל . שׁוֹשְׁנָה יָפָה . נֶהַר אַרוּךְ . שָׁם טוֹב . אֶב
- רַחֲמָן . אִשָּׁה אֶלְמָנָה . אִישׁ גְּבוּר . עוֹף בֵּיתִי . מְקוֹם קְדוֹשׁ . נֶר
- מְאִיר . בִּיצָה טְרָיָה . יוֹם טוֹב . הֵיכַל יָשָׁן . חֲלוֹן סָגוּר . שָׁנָה טוֹבָה .
- מַעֲזָן מְתוּק . עוֹ שְׁחוּרָה . יוֹנָה לְבָנָה . אֶזֶן מְקַשִּׁיבָה . יָד גְּדִיבָה .

٣ - انسخ إلى الامحاء الآتية :

- כְּמִשְׁק . סוּרְיָה . מְצָרִים . עֵבֶר . קַהֲלִיר . יְהוּדָה . כְּרַמֶּל .
- בְּנֵימִין . יִשְׁמַעֵאל . עֲרַפְתִּי . אֲוִיר . עוֹלָם . מַדְע . שָׁנָה . בֵּית .
- יוֹם . חֲדָשׁ . בְּרַלִּין . פְּרִיז . נֶקֶשׁ . בֵּית-לַחֶם .

الضمير : שם (הגוף)

الضمير هو ما وضع لمتكلم (מְדַבֵּר) أو مخاطب (נֹכַח) أو غائب (יָסָתֵר) مثل : אָנֹכִי (أنا) ، וְאַתָּה (أنت) ، וְהוּא (هو) .

والضمير نوعان : بارز (בּוֹרֵז) ومستتر (יָסָתֵר) . فالبارز هو ما كان ظاهراً في النطق كـ « הָיָה » ، « فِي » ، « כָּתַבְתִּי » (كتبت) . والمستتر ما ليست له صورة في النطق كضمير الغائب في « כָּתַב » .

والضمير البارز ينقسم إلى منفصل ومتصل . فالمنفصل هو ما كان ظاهر الاستقلال في النطق مثل : אַתָּה (أنت) ، וְאַתָּם (أنتم) ، وهو المتصل ما كان كجزء من الكلمة مثل : « הָיָה » ، « فِي » ، « כָּתַבְתִּי » ، « كَتَبْتَ » ، « فِي » ، « كָתַבְתֶּם » (كتبت) .

وتنقسم الضمائر المنفصلة حسب موقعها من الإعراب إلى قسمين :

(١) ويطلق على الضمير اسم (הַזְכוּר) ويقابله في العربية (الكناية) ، وهي تسمية مألوفة لدى بعض النحاة العرب ؛ فالضمير لا يعدون أن يكون كناية عن الاسم الظاهر ، إلا أن لفظة (הַזְכוּר) تطلق بوجه خاص على ضمائر النصب والجر المنفصلة .

١ - ما يختص بالرفع وهي :

אָנִי (١) أو אֲנִי	אָנִי	אָנִי אוּ נִהְנֶנּוּ אוּ אָנּוּ נִחְנֵנוּ
אַתָּה (٢)	אַתָּה	אַתָּה אוּ אַתָּם
אָתְּ	אָתְּ	אָתְּ אוּ אֶתְּ
הוּא	הוּא	הוּא אוּ הֵם
הִיא	הִיא	הִיא אוּ הֵן

٢ - ما يختص بالنصب وهي :

אֹתִי	אֹתִי	אֹתִי אוּ אֹתְךָ
אֹתְךָ	אֹתְךָ	אֹתְךָ אוּ אֹתְכֶם
אֹתְךָ	אֹתְךָ	אֹתְךָ אוּ אֹתְכֶן
אוֹתוֹ	אוֹתוֹ	אוֹתוֹ אוּ אוֹתָם
אוֹתָהּ	אוֹתָהּ	אוֹתָהּ אוּ אוֹתָנָן

وينقسم الضمير المتصل حسب موقعه من الإعراب إلى قسمين :

١ - ما يختص بالرفع وعددها ستة يجمعها قولك תהימוך (تهيومت)

ونوردها فيما يلي متصلة بالفعل הִלַּךְ (ذهب) :

הִלַּכְתִּי-תִי	ذهبتُ	הִלַּכְנוּ-נוּ	ذهبنا
הִלַּכְתָּ-תְּ	ذهبتَ	הִלַּכְתֶּם-תֶּם	ذهبتم
הִלַּכְתְּ-תְּ	ذهبتِ	הִלַּכְתֶּן-תֶּן	ذهبتن
הִלַּכְהוּ-הֵם	ذهبوا	הִלַּכוּ-וּ	ذهبوا

(١) ضمير المتكلم المفرد (אני) مماثل للضمير (أني) في إحدى اللهجات العربية القديمة وما زال مستعملاً في بعض اللهجات العامية في مناطق مختلفة من العالم العربي . أما אֲנִי فأخوذة عن (أناكو) وهو ضمير المتكلم المفرد باللغة الآشورية .

(٢) تشديد التاء في אַתָּה و אַתָּה و אַתָּה هو بسبب إدغام التون المحذوفة في هذا الحرف ، وهذا ما تقول به كتب النحو العبري المفصلة .

٢ - ما هو مشترك بين النصب والجر^(١) : فيكون ضمير نصب إذا وقع عليه فعل الفاعل ويكون ضمير جر إذا اتصل بالاسم .

أ - ضمير النصب

חַרְסְנָא	חַרְסְנִי	חַרְסְנִי	חַרְסְנִי
חַרְסְכִּי	חַרְסְכֶּם	חַרְסְכֶּם	חַרְסְכֶּם
חַרְסְכֵּן	חַרְסְכֵּן	חַרְסְכֵּן	חַרְסְכֵּן
חַרְסְמֵם	חַרְסְמֵם	חַרְסְמֵם	חַרְסְמֵם
חַרְסְמֵן	חַרְסְמֵן	חַרְסְמֵן	חַרְסְמֵן

ب - ضمير الجر

المضاف جمعاً

כְּתִיב	כְּתִיב
כְּתִיבְכֶם	כְּתִיבְכֶם
כְּתִיבְכֵן	כְּתִיבְכֵן
כְּתִיבְמֵם	כְּתִיבְמֵם
כְּתִיבְמֵן	כְּתִיבְמֵן
כְּתִיבְכֵם	כְּתִיבְכֵם
כְּתִיבְכֵן	כְּתִיבְכֵן
כְּתִיבְמֵם	כְּתִיבְמֵם
כְּתִיבְמֵן	כְּתִיבְמֵן

المضاف مفرداً

כְּתִיב	כְּתִיב
כְּתִיבְכֶם	כְּתִיבְכֶם
כְּתִיבְכֵן	כְּתִיבְכֵן
כְּתִיבְמֵם	כְּתִיבְמֵם
כְּתִיבְמֵן	כְּתִיבְמֵן
כְּתִיבְכֵם	כְּתִיבְכֵם
כְּתִיבְכֵן	כְּתִיבְכֵן
כְּתִיבְמֵם	כְּתִיבְמֵם
כְּתִיבְמֵן	כְּתִיבְמֵן

(١) هذا النوع من الضائر يسمى في العبرية (פְּנוּיִים) .

ملاحظة:

في حالة اتصال الجمع بضمير الجر تحذف ميم الجمع بسبب الإضافة وتبقى الباء دلالة على الجمع مع بعض التغيير في حركات الاسم.

اتصال الصمات ببعض الحروف والظروف

מלות היחס עם פנויים

يتصل بعض الحروف والظروف بالضمائر. فمنها ما يعامل معاملة الاسم المفرد عند الإضافة إلى ضمير الجر، ومنها ما يعامل معاملة الاسم الجمع.

ב (الباء أو في): בי, בך, בך, בו, בה, בנו, بכם, בכך, בכן, בהם, בהן.

ל (ل): לי, לך, לך, לו, לה, לנו, לכם, لכן, להם, להן.

אל (إلى): אלי, אליך, אליך, אליו, אליה, أليנו, أليכם, אליהם.

מן (من): ממני, ממך, ממנו, ממנה, מכם, מן, מן, أو כמו (الكاف أو مثل): כמוני, כמוך, כמוהו, כמוה, כמונו, כמוכם, כמוהם, ככם, כהם.

של (خاصة): שלי, שלך, שלך, שלו, שלה, שלנו, שלכם, שלהם.

(١) الصورتان الأخيرتان لا تستعملان في العبرية الحديثة.

על (על) : עָלִי , עָלִיךָ , עָלָיו , עָלֶיךָ , עָלֵינוּ , עָלֵינוּ ,
עָלֵיכֶם-עַן , עָלֵיהֶם-עַן .

עם (مع) : עָמִי , עָמְךָ , עָמְךָ , עָמָה , עָמָה , עָמְכֶם-עַן ,
עָמְסֶם-עַן .

את (علامة المفعول به تسبق الاسم إذا كان معرفاً) : אוֹתִי , אוֹתְךָ ,
אוֹתְךָ , אוֹתוֹ , אוֹתָהּ , אוֹתָנוּ , אוֹתְכֶם-עַן , אוֹתְסֶם-עַן .

את (مع) : אִתִּי , אִתְךָ , ... אִתָּנוּ , אִתְכֶם . . . . .

בין (بين) : בֵּינִי , בֵּינְךָ , בֵּינְךָ , בֵּינוּ , בֵּינָה , בֵּינֵינוּ ,
(בֵּינוֹתֵינוּ) , בֵּינֵיכֶם-עַן , בֵּינֵיהֶם-עַן .

למען , בשביל , בעבור , בעד , בגלל (لأجل ، بسبب) :
לְמַעַנִי , לְמַעַנְךָ . . . . .

אצל (عند) : אֶצְלִי , אֶצְלָה , אֶצְלְךָ , אֶצְלוֹ , אֶצְלָה ,
אֶצְלָנוּ , אֶצְלְכֶם-עַן , אֶצְלְסֶם-עַן .

הנה (هاه التثنية) : הִנְנִי , הִנְךָ , הִנְךָ , הִנּוּ , הִנָּה (הִנֵּה) ,
הִנְנוּ , הִנְכֶם-עַן , הִנְסֶם-עַן .

יש⁽¹⁾ (يوجد) : יֵשׁוּ , יֵשׁוּךָ , יֵשׁוּךָ , יֵשׁוּ , יֵשׁוּהָ , יֵשׁוּנוּ ,
יֵשׁוּכֶם-עַן , יֵשׁוּסֶם-עַן .

עוד (ما زال) : עוֹדֵנִי , עוֹדְךָ , עוֹדְךָ , עוֹדָנוּ , עוֹדְנָה ,
עוֹדָנוּ , עוֹדְכֶם-עַן , עוֹדְסֶם-עַן .

---

(1) تعابيل لفظة (יש) فعل (أيس) لتكون المات في اللغة العربية . وقد بقي أثر هذا
الفعل في الفعل الناقص (ليس) فهو منحوت من لا . التانية و (ايس) فعل الكون المات .

אין (ليس، لا يوجد) : אינני (אני) , אינך , איננו (אינו) ,

איננה , (אינה) , איננו , אינכם-ן , אינס-ן .

נכח (نجاه) : נכחי , נכחך , נכחו , נכחו . . . .

נגד (ضد) : נגדי , נגדך . . . .

בתוך (داخل، بين) : בתוכי , בתוךך . . . .

לבד (وحد) : לבדי , לבדך . . . .

לעמתי (مقابل) : לעמתי . . . . לעמתיכם-ן , לעמתי-ן .

לקראתי (نحو) : לקראתי , לקראתך , לקראתך . . . .

לקראתכם-ן , לקראתם-ן .

תחת (تحت) : תחתי , תחתך , תחתך , תחתיו . . . .

אדות (عن) : אדומי , אדומיך , אדומיך , אדומיו . . . .

לפנים (أمام، قبل) : לפני , לפניך , לפניך , לפניו , לפניו ,

לפניך , לפניכם-ן , לפניכם-ן .

אחר (بعد) : אחרי , אחריך , אחריך , אחרינו ,

אחריה , אחרינו . . . .

בלעדי (عدا) : בלעדי , בלעדיך , בלעדיך , בלעדיו , ...

בלעדיכם . . . .

---

(1) تعابيل (אין) إن التافية في اللغة العربية .

تصريف الأسماء : نبتة השמות

تحدثنا عن التغير الذي يطرأ على الاسم في حالة إضافته إلى اسم ظاهر. أما إذا أضيف الاسم إلى الضمير فيكون تصريفه كالآتي :

إضافته إلى الضمائر	إضافته إلى اسم ظاهر	الاسم	الوزن
דְּבַרְךָ , דְּבַרְנוּ ... דְּבַרְנוּ , דְּבַרְכֶם	דְּבַר	דְּבַר שֵׁי	פָּעַל
דְּבַרְיָךְ , דְּבַרְיָנוּ ... דְּבַרְיָנוּ , דְּבַרְיָכֶם	דְּבַרְי	דְּבַרִּים	פָּעֻלִים
זְמַנְךָ , זְמַנְנוּ ... זְמַנְנוּ , זְמַנְכֶם	זְמַן	זְמַן שֵׁיחַ	פָּעַל
זְמַנְיָךְ , זְמַנְיָנוּ ... זְמַנְיָנוּ , זְמַנְיָכֶם	זְמַנְי	זְמַנִּים	פָּעֻלִים
גְּדוּלְךָ , גְּדוּלְנוּ ... גְּדוּלְנוּ , גְּדוּלְכֶם	גְּדוּל	גְּדוּל כֵּבִיד	פָּעוּל
גְּדוּלְיָךְ , גְּדוּלְיָנוּ ... גְּדוּלְיָנוּ , גְּדוּלְיָכֶם	גְּדוּלְי	גְּדוּלִים	פָּעוּלִים
סִפְרְךָ , סִפְרְנוּ ... סִפְרְנוּ , סִפְרְכֶם	סִפֵּר	סִפֵּר כְּתָב	פָּעַל
סִפְרְיָךְ , סִפְרְיָנוּ ... סִפְרְיָנוּ , סִפְרְיָכֶם	סִפְרְי	סִפְרִים	פָּעֻלִים
מַלְכְּךָ , מַלְכְּנוּ ... מַלְכְּנוּ , מַלְכְּכֶם	מַלְךְ	מַלְךְ מֶלֶךְ	פָּעַל
מַלְכְּיָךְ , מַלְכְּיָנוּ ... מַלְכְּיָנוּ , מַלְכְּיָכֶם	מַלְכְּי	מַלְכִים	פָּעֻלִים
בְּעַלְךָ , בְּעַלְנוּ ... בְּעַלְנוּ , בְּעַלְכֶם	בְּעַל	בְּעַל בְּעַל	פָּעַל
בְּעַלְיָךְ , בְּעַלְיָנוּ ... בְּעַלְיָנוּ , בְּעַלְיָכֶם	בְּעַלְי	בְּעַלִים	פָּעֻלִים
אֲזוּרְךָ , אֲזוּרְנוּ ... אֲזוּרְנוּ , אֲזוּרְכֶם	אֲזוּר	אֲזוּר מְנַטְפָה	פָּעוּל
אֲזוּרְיָךְ , אֲזוּרְיָנוּ ... אֲזוּרְיָנוּ , אֲזוּרְיָכֶם	אֲזוּרְי	אֲזוּרִים	פָּעוּלִים
עֹגְבְּךָ , עֹגְבְּנוּ ... עֹגְבְּנוּ , עֹגְבְּכֶם	עֹגֵב	עֹגֵב מְזַמַּר	פּוֹעַל
עֹגְבְּיָךְ , עֹגְבְּיָנוּ ... עֹגְבְּיָנוּ , עֹגְבְּיָכֶם	עֹגְבְּי	עֹגְבִים	פּוֹעֻלִים
גְּבִירְךָ , גְּבִירְנוּ ... גְּבִירְנוּ , גְּבִירְכֶם	גְּבִיר	גְּבִיר סֵיד	פָּעִיל
גְּבִירְיָךְ , גְּבִירְיָנוּ ... גְּבִירְיָנוּ , גְּבִירְיָכֶם	גְּבִירְי	גְּבִירִים	פָּעֻלִים
זְמַנְךָ , זְמַנְנוּ ... זְמַנְנוּ , זְמַנְכֶם	זְמַן	זְמַן זְמַן	פָּעַל

إضافته إلى الضائر	إضافته إلى اسم ظاهر	الاسم	الوزن
זמני , זמניך . . . זמנינו , זמניכם	זמני	זמנים	ספלים
קפרי , קפריך . . . קפרנו , קפרכם	קפר	קפר רגيف	ספול
קפרי , קפריך . . . קפרינו , קפריכם	קפרי	קפרים	ספלים
אבדתי , אבדתך . . .	אבדת	אבדה خسارة	ספלה
אבדתי , אבדתיך . . .	אבדות	אבדות	ספלות
נגינתי , נגינתך . . .	נגינת	נגינה لحن	ספילה
נגינתי , נגינתיך . . .	נגינות	נגינות	ספילות
נצחתי , נצחתך . . .	נצחת	נצרה فتاة	ספלה
נצחתי , נצחתיך . . .	נצרות	נצרות	ספלות
חכמתי , חכמתך . . .	חכמת	חכמה حكمة	ספלה
חכמתי , חכמתיך . . .	חכמות	חכמות	ספלות
אנרתי , אנרתך . . .	אנרת	אנרת رسالة	ספלת
אנרתי , אנרתיך . . .	אנרות	אנרות	ספלות
תפארתי , תפארתך . . .	תפארת	תפארת مجد	תפפלת
תפארתי , תפארתיך . . .	תפארות	תפארות	תפפלות
אצבעי , אצבעך . . .	אצבע	אצבע اصبع	אפפל
אצבעתי , אצבעתיך . . .	אצבעות	אצבעות	אפפלות
מתנת , מתנתך . . .	מתנת	מתנה مدية	מפלה
מתנתי , מתנתיך . . .	מתנות	מתנות	מפלות
משורי , משורך . . .	משור	משור منشار	מעול
משורי , משוריך . . .	משורי	משורים	מעולים
מוצתי , מוצעתך . . .	מוצת	מוצעה مجلس	מופלה
מוצתי , מוצותיך . . .	מוצות	מוצות	מופלות
מולדתי , מולדתך . . .	מולדת	מולדת وطن	מופלת
מולדתי , מולדתיך . . .	מולדות	מולדות	מופלות
שירי , שירך . . .	שיר	שיר قصيدة	פיל

إضافته إلى الضمائر	إضافته إلى اسم ظاهر	الاسم	الوزن
شيري , شيريه ...	شيري	شירים	شילים
مقومي , مقومك ...	مقوم	مقوم مكان	مقاول
مقوموتي , مقوموتيه ...	مقوموت	مقوموت	مقاولوت
سفتي , سفتك ...	سפת	سפה لغة	سפה
سפותي , سפותيه ...	سפות	سפות	سפות
بنيني , بنينك ...	بنين	بنين بناء	سبنين
بنينتي , بنينتيه ...	بنينتي	بنينטים	سبنينטים
بني , بنك ...	بن	بن ابن	سب
بنيتي , بنيتك ...	بنيت	بنيت	سبنيت
سكتي , سكتك ...	سكت	سكت قانون	سكت
سكتي , سكتيه ...	سكتي	سكتים	سكتים

هناك أسماء ينتمي معظمها إلى الأوزان السابقة ، ولكن تصريفها يشذ عن تلك القواعد ، وإليك أهمها :

تمرين ١

- أب (أب) : أبى , أبية , أبية , أبية , أبية .
- أخ (أخ) : أخى , أخيه , أخيه , أخيه .
- أخيه (إخوة) : أخيه , أخيه , أخيه , أخيه .
- حم (حم) : حمى , حمى , حمى , حمى .
- فم (فم) : فمى , فمى , فمى , فمى .
- فיות (أفواه) : فיותى , فיותيه , فיותيه , فיותيه .
- بنت (ابنة) : بنتى , بنتك , بنتك , بنتك .
- بنوت (بنات) : بنوتى , بنوتيه , بنوتيه , بنوتيه .

- בְּהִמָּה (بهيمة) : בְּהִמָּתִי , בְּהִמָּתֶךָ , בְּהִמָּתְכֶם , בְּהִמָּתָם .
 בְּרוּזַל (حديد) : בְּרוּזִלִי , בְּרוּזֶלְךָ , בְּרוּזֹלְכֶם , בְּרוּזֹלָם .
 גִּלְגָּל (دوّلاب) : גִּלְגָּלִי , גִּלְגָּלְךָ , גִּלְגָּלְכֶם , גִּלְגָּלָם .
 גִּלְגָּלִים (دواليب) : גִּלְגָּלִי , גִּלְגָּלְךָ , גִּלְגָּלְכֶם , גִּלְגָּלֵיהֶם .
 דְּבִשׁ (عسل) : דְּבִשִּׁי , דְּבִשְׁךָ , דְּבִשְׁכֶם , דְּבִשָּׁם .
 דָּם (دم) : דָּמִי , דָּמְךָ , דָּמְכֶם , דָּמָם .
 חֶדֶר (غرفة) : חֶדְרִי , חֶדְרְךָ , חֶדְרְכֶם , חֶדְרָם .
 יָד (يد) : יָדִי , יָדְךָ , יָדְכֶם , יָדָם .
 לַחִי (خدّ) : לַחִיִּי , לַחִיְךָ , לַחִיְכֶם , לַחִיָּהֶם .
 לַחִיִּים (خدان أو حدود) : לַחִיִּי , לַחִיְךָ , לַחִיְכֶם , לַחִיָּהֶם .
 מַס (ضريبة) : מַסִּי , מַסְךָ , מַסְכֶם , מַסָּם .
 מַסִּים (ضرائب) : מַסִּי , מַסִּיְךָ , מַסִּיְכֶם , מַסִּיהֶם .
 נֶכֶד (حفيد) : נֶכְדִי , נֶכְדְךָ , נֶכְדְכֶם , נֶכְדָם .
 סֶף (عتبة) : סֶפִי , סֶפְךָ , סֶפְכֶם , סֶפָם .
 צַד (جانب) : צַדִי , צַדְךָ , צַדְכֶם , צַדָם .
 קֶדְקֶד (جمجمة) : קֶדְקֶדִי , קֶדְקֶדְךָ , קֶדְקֶדְכֶם , קֶדְקֶדָם .
 שְׁבוּעָה (اسبوع) : שְׁבוּעָי , שְׁבוּעָךָ , שְׁבוּעָכֶם , שְׁבוּעָם .
 שְׁבוּעוֹת (أسابيع) : שְׁבוּעוֹתִי , שְׁבוּעוֹתְךָ , שְׁבוּעוֹתְכֶם , שְׁבוּעוֹתֵיהֶם .
 שְׁכָנָה (جارة) : שְׁכָנָתִי , שְׁכָנָתְךָ , שְׁכָנָתְכֶם , שְׁכָנָתָם .
 שָׂה (شاء) : שָׂיִי , שָׂיְךָ , שָׂיְכֶם , שָׂיָם .

תּמּארינ

אזּף האּסמאּ האּתּיּאּ מּפּרדּאּ וּבּמּוּעּאּ אּלּיּ אּבּיּעּ זּמּאּר אּבּר אּתּוּסּאּ :

סל , ספּינ , נר , סלון

2 - אּסּבּדּל אּלּכּמּאּתּ שּלּי , שּלּיּדּ אּלּגּ אּתּיּ אּבּיּעּ זּמּאּר אּבּר אּתּוּסּאּ מּאּבּאּבּאּ :

הּמּנּוּרָה שּלּי גּדוּלָה מּהּמּנּוּרָה שּלּי וּמּדוּעּ הּמּחּיר שּלּהּ קָסוּן מּהּמּחּיר שּלּ מּנּוּרָתָךְ ? עַל הּכּסּאּוּת שּלּנוּ אָנּחּנוּ יוּשְׁבִים , וְעַל הּמּטּוּת שּלּנוּ אָנּחּנוּ יִשְׁנִים . מּדוּעּ לֹא אָכַלָה הּנּעֲרָה אֶת הַגְּבִינָה שּלּהּ ? הַדּוּבָרָה נוֹתְנָת לָנוּ אֶת הַדְּבַשׁ שּלּהּ . מּדוּעּ אֵינָךְ אוֹכֵל בּמּזֶלֶג שּלּיךְ ? אֵין אִישׁ שּׁמַח בַּחֶלֶק שּׁלוֹ . בּמָה אַכְלַתֶּם אֶת הַמֶּרֶק שּׁלְכֶם ? הַיֶּלֶד בָּכָה , וְאִישׁ לֹא שָׁמַע אֶת קוֹל הַבְּכִי שּׁלוֹ .

3 - חוּל זּמּיר אּתּסּכּמּ אּלּיּ אּבּיּעּ זּמּאּר אּבּר אּתּוּסּאּ מּפּרדּאּ , בּיּחַת יּכּוּן כּלּ אּבּר מּאּבּאּבּאּ לּכּלּ מּבּתּאּ וּהִיא :

« אַני חרויז »

4 - חוּל זּמּיר אּתּסּכּמּ אּלּיּ אּבּיּעּ זּמּאּר אּבּר אּתּוּסּאּ מּפּרדּאּ מּפּרדּאּ וּהִיא :

« אוּתי שָׁאַל הַמּוּרָה »

5 - אּאּבּ אּלּבּאּרָאּ האּתּיּאּ מּפּרדּאּ מּזּוּנָתָהּ וּבּיּחַת הַזּכּוּר וּבּיּחַת הַאִנּוּת וּהִיא :

« הַלּמּדָת אֶת שְׁעוּרָךְ »

6 - אּזּף האּסמאּ האּתּיּאּ אּלּיּ זּמּאּר אּבּר אּתּוּסּאּ :

נְשִׁים — עֵינִים — אֲבוֹת — נְעָרִים — סְרוּת — שְׁכָנִים — עֲזִים — כְּרָמִים — רְגִלִים — אָחִים .

اسم الإشارة : כַּנּוּי הַרְמוֹז

أ - للتقريب

للجمع بنوعيه	للمفرد	
	للمؤنث	للمذكر
אֵל , אֱלֹהִים , אֱלֹהִים הָאֵל , הָאֱלֹהִים , הָאֱלֹהִים הָאֵלֹהִים	זאת : זה ، هذه	זֶה ، זֵאת ، هذا
	הזאת : هذه	הִיא : هذا
	זו } זו } هذه	זו : هذا

ب - للبعيد

للجمع	للمؤنث	للمذكر
للجمع المذكر : הֵנּוּ , אוֹתָם للجمع المؤنث : הֵנָּה , אוֹתָן للجمع بنوعيه : הֵלָלוּ	הֵלָלוּ	הֵלָלוּ
	הֵלָלוּ	הֵלָלוּ
	הֵלָלוּ } הֵלָלוּ } تلك	הֵלָלוּ } הֵלָלוּ } ذلك

اسم الإشارة : هو ما دل على معين بمعونة إشارة حسية . وبطابق اسم الإشارة المشار إليه في تكبيره وتأنينه وفي إفراده وجمعه .

ملاحظات :

- ١ - يندر في العبرية الحديثة استعمال ׀ (للمذكر القريب) كما يندر استعمال הָלָז ו הַלְּזוּה ו הַלְּזוּ (١) (للمفرد البعيد بنوعيه) و אָלָל ו הָאָלָל (للجمع البعيد بنوعيه) .
- ٢ - يقابل זאת (للمؤنث القريب) لفظة ׀ ذات ، في اللغة العربية ، وقد نصت الكتب النحوية القديمة على أن ׀ ذات ، اسم إشارة للمؤنث القريب في بعض اللهجات العربية .
- ٣ - إذا كانت أداة الإشارة بمنزلة المبتدأ ذكرت قبل المشار إليه ، مثل :
זֶה אִישׁ עֹשֶׂיר (هذا رجل غني) و זאת אִשָּׁה עֹשֶׂירָה (هذه امرأة غنية)
ו זה הָאִישׁ (هذا هو ، الرجل) و אִלָּה בְּנֵי דוֹדֵי (هؤلاء أبناء عمي) .
- ٤ - إذا كان المشار إليه معرفاً وجب أن يسبق اسم الإشارة . وعندئذ يكون اسم الإشارة بمنزلة البدل من المشار إليه . ويجب أن يطابق البدل المبدل منه من حيث نوعه وعدده مثل : הָאֲנָשִׁים הָהֵם בְּדִיבִים (أولئك الرجال كرام) و הַנְּשִׁים הָהֵן בְּדִיבוֹת (أولئك النسوة كريمات) . أما אותו و אותה و אותם و אותן للمشار إليه البعيد فتستعمل استعمال اسم الإشارة في اللغة العربية ، أي أنها تسبق المشار إليه المعرف ويكون هو بمنزلة البدل منها ، مثل : אותו הָאִישׁ בְּדִידֵי (ذلك الرجل صديقي) و אותה הָאִשָּׁה בְּדִידָתִי و אותם הָאֲנָשִׁים בְּדִידֵי و אותן הַנְּשִׁים בְּדִידוֹתֵי .
- ٥ - إذا كان المشار إليه متلوأ بصفة ذكرت قبل أداة الإشارة مثل :
הָאִישׁ הַבְּדִיב הַזֶּה שְׂכֵנִי (هذا الرجل الكريم جاري) .
- ٦ - قد تدل أداة الإشارة المنكرة على معنى ׀ دونك ، أو ׀ دونكم ، الخ فيقال זה הַסֵּפֶר (دونك الكتاب) و אִלָּה הַסֵּפָרִים (دونكم الكتب) .

(١) يلاحظ استعمال اللام في هذه الأسماء للدلالة على البعد .

٧ - يأتي اسم الإشارة « זה » أحياناً لتحسين اللفظ ، ولا فائدة له غير ذلك ، وذلك بعد أسماء الاستفهام : מה و מה و מה و מי و למי و מדוע مثل : מה זה עשית ? (ماذا صنعت ?) و למי זה אמרת ? (لماذا قلت ?) و מי זה בא (منذا جاء ?) وقد تأتي « זה » قبل اسم عدد أو قبل اسم دال على الزمن^(١) مثل : זה עשר שנים (منذ عشر سنوات) ومثل : זה שנה אני לומד (منذ سنة أنا أدرس) و זה שבוע ימים אני נוסע (منذ أسبوع أنا مسافر) .

٨ - تدخل حروف النسب على أسماء الإشارة فتقول : לזה و בזה و מזה و כזה لله ذكر ، و בזאת و לזאת و מזאת و כזאת للمؤنث .
٩ - كثيراً ما يستعمل حرف التثنية « הנה » للإشارة ، ويكون المشار إليه ضميراً مقترناً بها فيقال : הנהי (هاأنذا) بدلاً من הנה אני ، وعند الوقف يقال : הנהי .

تمارين

١ - ضع اسم إشارة مناسباً في المكان الخالي مما يأتي :

מה זה ? ... כבש - הכבש ... גדול והקבש ... קטן - קח-לק
את התפוחים ... - התפוחים ... מתוקים והתפוחים ... מרים - האשה
... צעירה והאשה ... זקנה - ... קלב ו ... חתול - הבית ... חדש
והבית ... ישן - מי ... עומד שם פחת העץ ? - שם בגן ... יש תאנים ،
ופה בגן ... רק ענבים - הבית ... אשר אתה רואה נבנה ... שלש
שנים - מדוע ... אתה צנוב ? - מי ... בא שם עם הנצר ? - למי ...
באת אל בית הספר ?

(١) تكون عندئذ بمعنى منذ .

٢ - حوّل الإشارة في الجملة الآتية إلى المفردة المؤنثة ثم إلى الجمع بنوعيه:

המלמד הזה קטח את ספרו

٣ - תחדת بالعبارة الآتية عن المفردة المؤنثة ثم عن الجمع بنوعيه :

האיש שהוא קרע את בגדו

٤ - دلّ على أسماء الإشارة في العبارات التالية وعلل أسباب استعمالها :

לאיש הזה בנים ובנות . בנקר הזה יש דגים רבים . הסוסים הנם
עומדים בארנה . הפרות הן עומדות בקרפת . קטצר הזאת יש גן קטן .
אל מתחבר לרשע שהוא . אל תאמין לאשה הזאת . המים בבאר היא
קרים . בקרים האלה יש ברזל וקסף . לפניי הוא רעים מעשים . מי
אהוב כפשיר הזה ! הקרים הללו גבוהים . הבתים הללו בצירנו קטנים .
הנשים הן צניות . הביצים הללו טריות .

الاسم الموصول : כנוי ההמשך

الموصول : هو ما دل على معين سبب تعيينه جملة الصلة التي تليه . ويدل على
الموصول في العبرية كلمة « **אֲשֶׁר** » التي تستعمل للمفرد والجمع بنوعيهما مثل :
הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּא אַחִיקָה הוּא (الرجل الذي جاء أخوك هو) و **הָאִשָּׁה**
אֲשֶׁר בָּאָה אַחֲוֹתִי הִיא و **הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בָּאוּ אַחִיקָה הֵם** و **הַנְּשִׁים**
אֲשֶׁר בָּאוּ אַחֲוֹתִי הֵן .

وقد يقتصر أحياناً على حرف الشين وحده مشكولاً بالسيجول (ש) بدلاً

من كلمة **أَشْر** مثل : **أَيَّ يَدْعَ أَتَ المَوْرَةَ سَلْمَدَ أَوْتَدَ** (أنا أعرف المعلم الذي علمك) . وفي هذه الحالة ينبغي تشديد الحرف الذي يلي الشين إذا لم يكن من حروف الخلق . ويكثر استعمال هذه الصيغة في العبرية الحديثة . وقد تدخل هاء التعريف على بعض المشتقات فتفيد معنى الموصول وتنبؤ عنه^(١) مثل : **הָאִישׁ הָעוֹשֶׂה צְדָקָה שְׂכָנִי** (الرجل الذي يصنع صدقة جاري) بدل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר עוֹשֶׂה צְדָקָה** .

وقد تفيد **« مَה »** و **« מִי »** معنى الموصول إذا كانتا متلوتين بحرف **« ש »** وتستعمل الأولى لغير العاقل ، كما تستعمل الثانية للعاقل مثل : **מֶה-שֶׁהָיָה הוּא שֶׁהָיָה** (ما كان هو ما سيكون) ومثل : **רְאִיתִי אֶת מִי שֶׁהִלֵּךְ** (رأيت من ذهب) .

وقد يحذف الاسم الموصول إذا دل السياق عليه مثل : **בְּעִיר כָּה נִזְדַּדְתָּ** (في المدينة التي فيها وُلدت) و **הָאִישׁ אֲלֵיו הִלַכְתָּ** (الرجل الذي إليه ذهبت) . وصلة الموصول تأتي جملة فعلية مثل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר הִלֵּךְ** ، أو اسمية مثل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנו חֲרוֹץ** ، أو ظرفاً مثل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר תַּחַת הָעֵץ** ، أو جاراً ومجروراً مثل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר בְּבֵית** .

ويجب أن تشمل صلة الموصول على ضمير يعود على الموصول بسمى عائداً ، وكثيراً ما يحذف هذا العائد إذا فهم المعنى مثل : **זאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם** (هذا العهد الذي تحفظونه « بيني وبينكم ») ومثل : **וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ** (واتخذوا لأنفسهم نساء من كل ما اختاروا « . ») . وإذا دخلت الباء على **أَشْر** أفادت معنى الظرفية المكانية مثل : **בְּאֲשֶׁר תִּגְוֹר** **אֲגוֹר** (حيثما تسكن أسكن) وإذا دخلت الكاف على **أَشْر** أفادت معنى

(١) يشبه ذلك استعمال أداة التعريف في اللغة العربية اسماً موصولاً وهي الداخلة على اسمي الفاعل والمفعول أو على المضارع الذي يفيد الاستمرار التجديدي كقول الشاعر :
 ما أنت بالحكم الترضى حكومته ولا الأصيل ولا ذي الرأي والجدل

الظرفية الزمانية مثل : כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל הָעִיר (حينما اقترب إلى المدينة) .
ورد في العبرية القديمة استعمال « זָה » و « אֵה » اسمي^(١) موصول للمفرد
المذكر والمؤنث . ويندر هذا الاستعمال في العبرية الحديثة .

تمرین

اضبط بالشكل المناسب حرفي ال « ה » وال « ש » الواردین اسماً موصولاً
في القطعة التالية :

הנער שמתעצל בלמודו לא יצלח . מי הוא האורח הקא אליך ?
האיש שמכבד אחרים , מכבדים אחרים גם אותו . מה הוא הדבר שאבד
לך ? הבית הקנוי מצצים לחים לא טוב לדיקה . הכלב שקשור תמיד אל
הקיר רע מאד . האנשים העושים טוב חביבים לכל . תן לי צט שכוחב
היטב . האיש העובר אינו רצב ללחם . זה הוא האיש האוהב את מולדתו .

العمر : שם המספר

العدد من ثلاثة إلى عشرة على عكس المعدود : فيذكر إذا كان المعدود
مؤنثاً ، ويؤنث إذا كان المعدود مذكراً فنقول : אַרְבָּעָה יְלָדִים (أربعة
أولاد) و אַרְבַּע יְלָדוֹת (أربع بنات) .

(١) هذا الاستعمال شبيه باستعمال « ذو » اسم موصول في بعض اللهجات العربية القديمة
كقول الشاعر :

فان الماء ماء أبي وجدي   وبثري ذو حفرت وذو طويت
وفي لهجة طرية : (هذا ذو قال ذاك) .

وفيا يلي بيان العدد مذكراً ومؤنثاً، مطلقاً ومضافاً :

مع المؤنث		مع المذكر	
مطلقاً	مضافاً	مطلقاً	مضافاً
أحده	أحده	واحد	أحده
اثنان	اثنان	اثنان	اثنان
ثلاث	ثلاث أو ثلاث	ثلاثة	ثلاث
أربع	أربع أو أربع	أربعة	أربع
خمس	خمس أو خمس	خمسة	خمس
ست	ست أو ست	ستة	ست
سبع	سبع أو سبع	سبعة	سبع
ثمان	ثمان	ثمانية	ثمان
تسع	تسع أو تسع	تسعة	تسع
عشر	عشر أو عشر	عشرة	عشر

والأعداد المركبة من أحد عشر إلى تسعة عشر هي كالوضع العربي من حيث التذكير والتأنيث وهي :

أحد عشر (مذكر) ، اثنا عشر (مؤنث) ، ثلاثة عشر (مؤنث) ، أربعة عشر (مؤنث) ، خمسة عشر (مؤنث) ، ستة عشر (مؤنث) ، سبعة عشر (مؤنث) ، ثمانية عشر (مؤنث) ، تسعة عشر (مؤنث) .

(١) في حالة الوقف **أحده** .

אחד או צפתי ^(١)	אחת או צפתי ^(١)	אחד עשר	אחד עשר
שנים	שנים	אשר	אשר
שלושה	שלוש	אשר	אשר
ארבעה	ארבע	אשר	אשר
חמשה	חמש	אשר	אשר
ששה	שש	אשר	אשר
שבעה	שבע	אשר	אשר
שמונה	שמונה	אשר	אשר
תשעה	תשע	אשר	אשר

אלفاظ العقود :

עשרים עשרון - שלשים ثلاثون - ארבעים أربعون - חמשים
 خمسون - ששים ستون - שבעים سبعون - שמונים ثمانون - תשעים تسعون .

המئات والآلاف :

מאה מئة - מאתיים مائتان - שלש מאות ثلاثمائة - ארבע מאות
 أربعمئة - חמש מאות خمسماية - שש מאות - שבע מאות - שמונה מאות -
 תשע מאות - אלהף ألف - אלפים ألفان - שלשת אלפים ثلاثة آلاف -
 ארבעת ... חמשת ... ששת ... שבעת ... שמונת ... תשעת ...
 עשרת אלפים عشرة آلاف - או רבוא^(٢) או רבבה - עשרים אלהף
 עשרון ألفاً - שלשים אלהף ثلاثون ألفاً או שלש רבבות - מאה אלהף
 מאה ألف .

(١) بندر جداً استعمال هذا اللفظ في العربية الحديثة .

(٢) يقابل هذا اللفظ في العربية الروم وهي عشرة آلاف .

عطف الأعداد :

في حالة عطف الأعداد على ألفاظ العقود يجب مراعاة جعل العدد على عكس المددود .

فإن كان المددود مذكراً نقول :

עשרים ואחד أو אחד ועשרים (الصيغة الأولى هي المألوفة ، لا سيما في العبرية الحديثة) - עשרים ושניים اثنان وعشرون - עשרים ושלושה ثلاثة وعشرون - עשרים וארבעة أربعة وعشرون - חמשים ותשעה تسعة وخمسون - ששים ושמונה ثمانية وستون - שבעים ושלושה ثلاثة وسبعون - ثمانون - תשעים ואחד واحد وتسعون .

وإن كان المددود مؤنثاً نقول :

עשרים ואחת واحدة وعشرون - חמשים ושתיים اثنتان وخمسون - سבעים וארבע أربع وسبعون - תשעים ושלוש ثلاث وتسعون .

قواعد عامة :

١ - الأعداد من ثلاثة إلى تسعة على عكس المددود مفردة أو مركبة أو معطوفاً عليها :

٢ - العدد عشرة يكون على عكس المددود إن كان مفرداً ، وعلى وفقه إن كان مركباً .

٣ - العددان واحد واثنان يوافقان المددود مفردين أو مركبين أو معطوفاً عليها .

٤ - مائة وألف وألفاظ العقود تلزم صورة واحدة ، سواء أكان المددود مذكراً أم مؤنثاً .

٥ - تمييز العدد يكون جمعاً مع الاثنين والثلاثة والعشرة وما بينها ، ويكون مفرداً مع الأعداد المركبة وألفاظ العقود والمائة والألف .

العدد الترتيبي : המספר הסדורי

מזכורاً	جمع المذکور	מוثلاً	جمع المؤنث
ראשון	ראשונים	ראשונה	ראשונות
שני	שניים	שנית או שניה	שניות
שלישי	שלישים	שלישית	שלישיות
רביעי	רביעים	רביעית	רביעיות
חמישי	חמישים	חמישית	חמישיות
ששי	ששים	ששית	ששיות
שביעי	שביעים	שביעית	שביעיות
שמיני	שמינים	שמינית	שמיניות
תשיעי	תשיעים	תשיעית	תשיעיות
עשירי	עשירים	עשירית	עשיריות

מلاحظات :

- 1 - لا تأتي أعداد ترتيبية خاصة بعد العشرة، لكن يؤتى بالأعداد الأصلية معرفة بهاء التعريف مسبقة بالاسم المعدود مثل : **היום העשירי** (اليوم العشرون) و **התלמידה השבע עשרה** (التلميذة السابعة عشرة) .
- 2 - يتلو العدد الترتيبي المعدود ويتبعه في تعريفه وتذكيره ، وفي أفراده وجمعه، وفي تذكيره وتأنينه مثل : **שבוע ראשון** (أسبوع أول) و **השבוע הראשון** (الأسبوع الأول) و **השנה הרביעית** (السنة الرابعة) و **השנים הראשונות** (السنون الأولى) .
- 3 - قد يضاف الاسم المعدود إلى العدد مثل : **שנת המאה** (ولا يقال **השנה המאה**) ومثل : **שנת האלף** .

الكسور : המספר החלקי

חצי (وفي حالة الوقف حצי) نصف - שלישית או שליש (ثلث) -
רביעית או רבע (ربع) - חמישית או חמש (خمس) - ששית
(سدس) - שביעית (سابع) - שמינית (ثمن) - תשיעית (تسع) -
עשירית או עשרון או עשיריה (عشر) .

بعد العشرة لا توجد ألفاظ خاصة للكسور وإنما يؤتى بالعدد الأصلي بإضافة

كلمة « حלק » (جزء) مثل : חלק אחד עשר $(\frac{1}{11})$ ו חלק שבועה

עשר $(\frac{1}{11})$. أما في الجمع فيؤتى بكلمة « חלקי » (أجزاء) فيقال שלשה

חלקי עשרים $(\frac{3}{20})$ و ארבעים וחמשה חלקי מאה ועשרים $(\frac{45}{100})$

الخ . وفي حالة التعريف نقول : החלק המאה $(\frac{1}{100})$ ותשעת חלקי

הארבעים $(\frac{9}{40})$.

تعريف العود : יהוצח חמספר

إذا أريد تعريف عدد بالهاء ، فإن كان مضافاً أدخلت الهاء على المضاف إليه

مثل : ארבעת האנשים (أربعة الرجال) و חמש השנים (خمس السنين)

ו תשעת אלפי הליירה (ستة آلاف الليرة) ؛ وإن كان مرسباً أدخلت على

عجز العدد المركب أو على تمييزه مثل : שנים העשר איש (الاثناعشر رجلاً)

ומثل : שתים עשרה האבנים^(١) (الاثناعشرة حجارة) . هذا إذا كان

(١) تمييز العدد المركب يكون مفرداً ، ويجوز أن يؤتى به جمعاً في العبارة الحديثة كما

في هذا المثال .

العدد المركب أصلياً . أما إذا كان ترتيبياً فإن كان العدد مذكراً أدخلت هاء التعريف على عجزه مثل : **היום אחד העשר** (اليوم الحادي عشر) وإن كان العدد مؤنثاً أدخلت هاء التعريف على صدره مثل : **השנה האחת עשרה** (السنة الحادية عشرة) . وإذا كان العدد من ألفاظ العقود دخلت الهاء على الاسم المعدود الذي يليه مثل : **ארבעים היום** (الأربعاء يوماً) ، وإذا كان العدد معطوفاً ومعطوفاً عليه أدخلت هاء التعريف على المعطوف عليه مثل : **החמשים ומאתים** (المائتان والحسون) . هذا إذا لم يذكر المعدود بعد المعطوف . فإن ذكر المعدود بعده أدخلت الهاء على المعدود وحده فتقول : **עשרים ושבעת האנשים** (السبعة والعشرون رجلاً) .

ملاحظات :

- ١ - قد تضاف الأعداد إلى ضمائر الجر المتصلة فيقال : **שלושתנו** (ثلاثتنا) بدل : **אנחנו השלושה** (نحن الثلاثة) و **שניכם** عوضاً عن : **אתם השנים** (أنتم الاثنان)
- ٢ - للدلالة على مضاعفة العدد يؤتى باللاحقة « **-ים** » مثل : **ארבעותים** (أربعة أضعاف) و **שבעותים** (سبعة أضعاف) كما يقال : **שלושתים** و **תשעתים** و **עשרותים** (١١) .
- ٣ - إذا سبقت كاف التشبيه اسم العدد أفادت التقريب مثل : **כעשרים איש** (نحو عشرين رجلاً) ومثل : **כארבעים يوم** و **כמאה לירה** .

(١) للدلالة على مضاعفة العدد بعد العشرة يؤتى بكلمتين « **פצמים ככה** » مثل : **עשרים פצמים ככה** .

تمارين

١ - اقرأ الأعداد الآتية مميّزة بمذكر مرة وبؤنث أخرى :

5 - 8 - 12 - 18 - 24 - 37 - 40 - 68 - 79 - 103 - 217 -

436 - 1957 .

استبدل الأرقام فيما يأتي بكلمات عبرية :

בשבויע (7) ימים . ביום (24) שעות . בשעה (60) דקה . בדקה (60) שניה .
בשנה (12) חודש . בחודש (30) יום . בשנה (365) יום . בשנה (4) תקופות .
בתקופה (3) חדשים .

٣ - اكتب الأرقام التي في الجمل الآتية بكلمات عبرية ، ثم بين حكم الأعداد من حيث التذكير أو التأنيث أو البقاء على صورة واحدة :

היום למדתי (2) שעות ומחר אלמד (4) שמים . יהנה ישלם לה
שבע שמים על הטוב שעשית לנו ה (2) לי ולאחי . איה היה המורה ב (40)
ימים (*). אשר לא בא אל בית-הספר ? אני יושב בציר הזאת בצרף (15) שנה .
(25) אנשים נסעו בצנלה הקטנה הזאת .

٤ - ضع الأعداد الآتية مُعرّفة في جمل تامة :

25 יום - 503 תילים - 19 בית - 68 לירות .

٥ - ضع أعداداً ترتيبية مكان الأرقام في الجمل الآتية :

בקרתי בביתך ביום 15 לחודש זה . קראתי את החלק 3 מן הספר . שחקנו
את המרנגולת 5 . שתימי את הפוס 10 . נולדתי ביום 21 לחודש יולי . אחי נולד
ביום 12 לחודש מאי .

(١) يجوز في العبرية الحديثة أن يأتي تمييز ألفاظ العقود جمعاً كما في هذا المثال .

הפעל : الفعل

تقسيم من حيث الزمن : זמני הפעל

ينقسم الفعل من حيث زمنه إلى ماضٍ **זמן עבר** مثل : **שָׁמַר** (حَرَسَ)
ومستقبل **זמן עתיד** مثل : **יִשְׁמַר** (يحرس) وحال **זמן הווה** مثل : **אֲנִי**
שׁוֹמֵר (أنا حارسٌ الآن) وأمر **צווי** مثل : **שָׁמַר** (أحرُسْ) .

اللزوم والعنوي : פעל עומד ופעל יוצא

ينقسم الفعل إلى لازم ومتعد . فاللازم مالا يحتاج إلى مفعول مثل :
שָׁכַב (نام) و**בָּקָה** (بكى) . والمتعدي يحتاج إلى مفعول واحد مثل :
הֶעֱנִי אֶכֶל אֶת הַלֶּחֶם (أكل الفقير الخبز) أو إلى مفعولين مثل : **אָבִי**
הֶאֱכִיל אֶת הֶעֱנִי אֶת הַלֶּחֶם (أطعم أبي الفقير الخبز) . فالفعل **אֶכֶל** في
الجملة الأولى متعدٍ لواحد والفعل **הֶאֱכִיל** في الجملة الثانية متعدٍ لاثنين .
وإذا زيد في أول الفعل **ה** ، وبين عينه ولامه **ה** ، أو ضَعَّفَ ثانيه -
تعدى لواحد إن كان لازماً ، وتعدى لاثنين إن كان أصله متعدياً لواحد
مثل : **עָבַר** و **הֶעֱבִיר** (مرّ وأمر) و **שָׁכַב** و **הֶשְׁכִּיב** (رقد وأرقد)
و **קָרָא** و **הֶקְרִיא** (قرأ وأقرأ) ومثل : **לָמַד** و **לִמְדוּ** (درس ودرس)
و **אָבַד** و **אֶבְד** (ضاع وضيع) و **כָּתַב** و **כָּתְב** (كتب وكتب) .
وإذا كان الفعل متعدياً لواحد كان مطاوعه لازماً مثل : **שָׁמַעְתִּי אֶת**

הקול (سمعتُ الصوت) והקול בשמע (فانسع الصوت) .
 وهناك أفعال متعدية تنصب مفعولين أصلها مبتدأ وخبر مثل : חשבתי
 את הצדיק לרשע^(١) (حسبت الصالح طالحاً) .
 وهناك أفعال متعدية تنصب مفعولين ليس أصلها مبتدأ وخبراً مثل :
 נתן אחי לפני^(٢) לחם (أعطى أخي الفقير خبزاً) ومثل : ויקרא אליהם
 לאור יום (وسمى الله النور نهاراً) .

تمارين

١ - ميّز الأفعال اللازمة والمتعدية فيما يأتي :

האיש יצא . הילד שמח במתנה . האורח ישב . אבדתי את הספר .
 חשבתי את האורח . התלמיד הבין את השעור . השר רכב על הסוס .
 השר הרקיב את בנו על הסוס . התלמידים למדו את השפה . המורה למד
 את תלמידיו את השפה .

٢ - اكتب الأفعال الآتية وضع خطأ واحداً تحت الفعل اللازم وخطين

تحت الفعل المتعدي :

גבר (اشتد) . גדל (كبر) . גבה (جى) . אסר (منع) . אסף
 (جمع) . ברח (هرب) . בלע (بلع) . בגד (خان) . בקש (طلب) .
 תמה (دهش) . צחק (ضحك) . בכה (بكى) . גר (أشرق) .
 חשב (حسيب) . טעה (أخطأ) . תעה (ضل) . פנה (أجه) . קוצף
 (حنق) . שבה (سى) . שכח (نسي) . תפס (أمسك) .

(١) تكون التعدية الى المفعول الثاني في هذه الحالة باللام .
 (٢) تكون التعدية الى المفعول الأول في هذه الحالة باللام . وقد يستغنى عن هذه اللام
 في مثل : הודעתיה את הדבר (أعلمتك الأمر) ومثل : הלבושתיהו בגד (كسوته ثوباً)

المجرد والمزید : הקל והנוסף

المجرد הקל ما كانت جميع حروفه أصلية . والمزید הנוסף ما زيد فيه حرف أو أكثر على حروفه الأصلية .

والمجرد نوعان : ثلاثي مثل : שָׁמַע (سمع) וישב (جلس) و מָלַךְ (ملك) ورباعي مثل : בָּלַבַּל (بلبل) ו צָלַצַל (صلصل) ו גָּלַגַּל (دحرج) .

والمزید قسمان : مزید الثلاثي ومزید الرباعي .

مزید الثلاثي قد تكون زيادته بحرف واحد مثل : נִשְׁפַּר (انكسر) و נִמְלֵא (ملئ) و שָׁפַר (كسر) ، وإما بحرفين مثل : הִלְבִּישׁ (ألبس) و הַעֲבִיד (سقل) ، وإما بثلاثة أحرف مثل : הִתְנַפֵּר (تغلب) و הִתְאַבֵּד (اتحر) و הִתְאַבַּק (تصارع) .
ومزید الرباعي تكون زيادته بحرفين مثل : הִתְחַלְחַל (ارتجف) و הִתְדַדְּדַל (افتقر) و הִתְגַּלְּגַל (تدحرج) .

أوزان الفعل : בניני הפעל

تنقسم الأفعال في اللغة العبرية إلى سبعة أوزان בנינים ، واحد منها مجرد والستة الباقية مزيدة ، وترتيبها كالآتي :

- (١) هذا الفعل مزید بالتضعيف .
- (٢) هذا الفعل مزید بالهاء والتاء والتضعيف .

- ١ - קל (مجرد) : פֻּעַל يقابله في العربية فَعَلَ مثل : פָּתַח كָּתַב
- ٢ - נוֹסַף (مزيد) : נִפְעַל - - - - - انפעל - : נִכְתַּב انכתب
- ٣ - - - - - : פֻּעַל - - - - - فَعَلَ - : פָּתַח كָּתַב
- ٤ - - - - - : פֻּעַל - - - - - فَعَلَ - : פָּתַח كָּתַב
- ٥ - - - - - : הִפְעִיל - - - - - أفعّل - : הִכְתִּיב אִכְתַּב
- ٦ - - - - - : הִפְעַל - - - - - أفعّل - : הִכְתַּב אִכְתַּב
- ٧ - - - - - : הִתְפַּעֵל^(١) - - - - - افتعل^(٢) - : הִתְכַּתַּב תִּכְתַּב

ملاحظة :

الأول والثالث والخامس من هذه الأوزان أفعال مبنية للمعلوم، والثاني والرابع والسادس أفعال مبنية للمجهول. أما السابع فيسمى في العبرية **חזיר** (مطاوع) ويدلّ على الفاعلية والمفعولية في آن واحد، وعلامته زيادة حرفي **הת** في أوله مع تشديد عينه.

تمارين

- ١ - بين المجرّد والمزيد من الأفعال الآتية ، والحروف الزائدة في كل مزيد :
- אָחַז (أمسك) - אָיַם (هدّد) - הִאָּכִיל (أطعم) - בָּצַבֵּץ (ندفق) -

(١) المفروض أن تكون الـ (ה) مشددة في الوزن الثالث والرابع والسابع ، لكن لما كانت العين حرفاً حلقياً لا يقبل الشدة لم تُشَبَّكْ منقوطة للطباعة .

(٢) وقد يقابل هذا الوزن في العربية : تفعّل - أو تفاعل - .

בָּצַר (חֲסַן) - בָּקַע (שָׁק) - בָּקַע (אִשְׁק) - בָּקַשׁ (طَلَب) -
 הִתְבָּרַר (اَتَضَّح) - נָאַה (فاض) - נָלְה (كَشَف) - דָּרַךְ (داس) -
 נִדְרַשׁ (اِنطَلَب) - זָיַף (زَيْف) - זָרַם (سَالَ) - חָבַל (أَتْلَف) -
 הִתְחַבֵּר (اِنصَل) - הִחְטִיא (اَخْطَأ المرمى) - חָלַץ (خَلَّص) - חָמַק
 (فرّ) - הִתְחַנֵּן (توَسَّل) - יַחְנֹק (اِنخَنَق) - הִחְרִיב (خَرَّب) -
 חָלַח (زَعَزَع) - הִתְחַלַּח (ارتجف) .

٢ - اجمل الافعال المزيدة الآتية مجردة ، ثم ضع ثلاثة أفعال مجردة في
 جمل مفيدة :

המליך - התפחם - נלחם - למד - נסגר - התאבד

٣ - اجمل الافعال المجردة الآتية مزيدة ، ثم ضع ثلاثة أفعال مزيدة
 في جمل تامة :

אכל - שמע - שלח - אסו - נבש - נחב

* * *

أبنية المزيد : בניני הנוסף

أشهر المعاني المسفارة من نقل المجرد الى أوزان المزيد

١ - פעיל (فعل)

يُنقل المجرد الثلاثي إلى وزن פעיל (بتضعيف عينه) لمعانٍ منها :

١ - التعدية نحو : שמח (فرح) و אכד (ضيّع) فإن مجرد كل منها لازم : שמח אכד .

٢ - الدلالة على التكاثر نحو : שפר (كثر) و חתך (قطع) .

٣ - النسبة إلى أصل الفعل نحو : קדש (قدس) أي نسب إلى القداسة

(קדשה) .

٤ - السلب نحو : קלה (قشر) أي نزع القشرة (קלפה) .

٥ - اتخاذ الفعل من الاسم نحو : אהל (خيم) أي ضرب خيمة

(אהל) .

٢ - הפעיל (أفعل)

يُنقل المجرد إلى وزن הפעיל لمعانٍ منها :

١ - التعدية نحو : הגדיל (كبر) و הקטין (صغر) فإن مجرد

كل منها لازم : גדל و קטן .

٢ - الدخول في الشيء نحو : העריך (أمسى) أي دخل في المساء (ערב) .

٣ - وجود ما اشتق منه الفعل في صاحبه نحو : הפרה העץ (أثمرت الشجرة) أي وُجد فيها الثمر (פרי) .

٤ - المبالغة نحو : העסיק (أشغل) أي بالغ في الشغل (יעסק) .

٥ - الصيرورة نحو : האדים (احمّر) أي صار أحمر (אדום) .

٦ - ويكون הפעיל بمعنى פעיל نحو : האבד بمعنى אבד (ضيع) .

٧ - وقد يكون הפעיל بمعنى المجرّد نحو : הבין (فهم) بمعنى בין .

٣ - התפעّل (افعل ، تفعل ، تفاعل)

يُنقل المجرّد الثلاثي إلى התפעّل (بتضعيف عينه) لمعانٍ منها :

١ - لطاوعة פעיל . والمطاوعة هي حصول الاثر عند تعلق الفعل المتعدي

بفعوله نحو : הממתי את החולה והתחמם (دفأت المريض فتدفتاً) .

٢ - للتكلف وهو معاناة الفاعل ليفعل نحو : התאמץ (تشجع)

أي تكلف الشجاعة (אמיצות) وعانها لتحصل .

٣ - للصيرورة نحو : התיתם (تيتّم) أي صار يتيماً (יתום) ،

و התאلمן (ترمّل) أي صار أرمل (אלמן) .

٤ - لاتخاذ الفعل من الاسم نحو : התכסה (اكنسى) أي اتخذ الكسوة

(כסות) .

٥ - لظهور ما ليس في الباطن نحو : התחלה (تمارض) أي أظهر

المرض (חלי) وليس به مرض .

٦ - للوقوع تدريجياً نحو : התקדם הצבא (تقدّم الجيش) أي

حصل تقدمه دفعة بعد أخرى .

٧ - لطاوعة הפעיל أحياناً نحو הרחקתיו והתרחק (باعدته فتباعده) .

٨ - للمشاركة نحو : השתתף (تشارك) .

٩ - وقد يكون התפעّل بمعنى المجرّد نحو : התעלה (تعالى) بمعنى

עלה (علا) .

٤ - نَفَعَل (انفعل)

ينقل المجرد إلى وزن نَفَعَل :

- ١ - مطاوعة فَعَل نحو : شَبِّهْتِي وَنَشَبِر (كسرتُهُ فأنكسر) .
- ٢ - مطاوعة نَفَعِل أحياناً نحو هَبَّه لَتِي وَنَبَّهَل (أذعرتُهُ فأنذعر) .
- ٣ - وقد يكون نَفَعَل بمعنى المجرد نحو : نَلَّحَم (حارب) بمعنى لَحَم .
ولا يُبنى انفعل - في العربية - إلا بما فيه علاج وتأثير . ولهذا لا يقال : علمتُ
المسألة فأنعملتُ ولا ظننتُ الأمر فأنظنتُ . أما في العبرية فإن وزن نَفَعَل
يصلح مطاوعاً لكل مجرد ثلاثي متعدٍ مهما كان نوعه فنقول : הִשָּׂא לָהּ נוֹדָעָה
و הִדְבָר נִחְשַׁב .

ويلاحظ أن معظم هذه المعاني ذاتها يستفاد من المزيادات في العربية .
وهناك أغراض أخرى غير هذه . وأكثر أبنية هذه المزيادات سماعية
لا يقاس عليها . ولا يلزم في كل مجرد أن يُستعمل له مزيد ، ولا في كل مزيد
أن يكون له مجرد مستعمل ، ولا فيما استعمل له بعض المزيادات أن يستعمل
له القسم الآخر . والمدار في ذلك على كتب اللغة .

تمرين ١

بين الأَحرف المزيادة في الأفعال الآتية واذكر المعاني الطارئة عليها بسبب
هذه الزيادة :

نָשַׁم - كَبَد - هَمَلِيף - הוציא - התעשר - נזק

تمرين ٢

زد على الأفعال الآتية ما يمكن من أحرف الزيادة ، ثم اذكر ما تحمل
هذه الزيادات من المعاني الجديدة :

זרע - תבט - טבע - נלד - לבש - קצר - תפר - קשר

صيغ الفعل : זָרוּת הפעל

بأبي الفعل الثلاثي في اللغة العبرية على وزن فَعَلَلَ مثل : כָּתַב וּפָלַע
 ושָׁמַע ، غير أن هناك صيغاً خاصة يختلف فيها هذا الوزن .

وقد وضع النحاة العبريون خمس صيغ للفعل العبري تسمى זָרוּת (صيغ)
 ومفردھا זָרָה (صيغة) ، وإليك بيانها :

١ - صيغة الفعل السالم : זָרָת השלמים وهي إذا كان الفعل خالياً من
 حروف العلة (א ה ו) ومن التضعيف مثل : שָׁמַר (حرس) و מָלַךְ
 (ملك) و סָפַר (عدّ) .

٢ - صيغة الفعل المعتل : זָרָת הנחיים وتشمل الأفعال التي يكون
 بعض حروفها الأصلية من أحرف العلة . وهي أنواع ثلاثة :

(أ)	المعتل الغاء بالألف :	נָחַי פָּא مثل : אָכַל (أكل)	(ويقابله المثال في العربية)	(ب)	المعتل العين بالواو :	נָחַי עָו : קָם ^(١) (قام)	(ويقابله الاجوف في العربية)	(ج)	المعتل اللام بالألف :	לָא = : בָּרָא (برأ)	(ويقابله الناقص في العربية)						
												==	==	==	==	==	==
												==	==	==	==	==	==

٣ - صيغة الفعل المضعف : זָרָת הכפולים وهي صيغة الفعل الذي
 يكون حرفاه الثاني والثالث من جنس واحد مثل : מָדַד (قاس) و כָּפַף
 (حنى) و מָשַׁשׁ (جسّ) .

(١) لأنه مشتق من קום وهو معتل العين بالواو .
 (٢) * « שיר » « بالياء .

٤ - صيغة الفعل الناقص^(١) : **הִזְרַת הַחֲסָרִים** وهي صيغة الفعل الذي تكون فائده **ז** أو **ה** ، ويدعى ناقصاً لأن فاءه تحذف في زمن الاستقبال مثل : **יָפַל** و **יָפַל** (سقط ويسقط) و **לָקַח** و **יָקַח** (أخذوا يأخذ) و **יָנַע** و **יָנַע** (لمس ويلمس) .

٥ - صيغة الفعل المركب : **הִזְרַת הַמְרַכְּבִים** وهي صيغة الأفعال التي تنتمي إلى صيغتين معاً مثل : **אָכַה** (شاء) و **נָשָׂא** (حمل) و **יָצָא** (خرج) و **יָפַה** (حسُن) و **בָּא**^(٢) (جاء أو دخل) . ويقابل هذه الصيغة اللغيف المفروق أو اللغيف المقرون في العربية .

تمرین

بیّن صیغ الأفعال وأنواعها فيما يأتي :

- אָחַז** (قبض) - **אַסַּף** (جمع) - **בָּעַר** (أحرق) - **בָּדַק** (فحص) -
נָבַה (جنى) - **נִבְרַח** (اشتد) - **נָלַה** (جلا) - **נָל** (ابتهج) - **נָלַל** (دحرج) -
נָרַף (جرف) - **הִפִּיךְ** (قلب) - **נָכַה** (فاز) - **נָכַר** (ذكر) - **נָכַד** (زكا) - **חָפַף** (غطى) - **יָרַד** (نزل) **יָלַד** (ولد) - **יָכַל** (استطاع) -
יָאָה (تلامم) - **יָרַשׁ** (ورث) - **יָצַד** (صاد) - **יָם** (نام) - **יָשָׂן** (وسن) -
יָרַה (أطلق النار) - **יָרַר** (جرّ) - **יָבַח** (ذبح) - **יָבַל** (ذبل) - **יָעַ** (تحرك) - **יָם** (فرّ) - **יָשָׂה**^(٣) (أقرض) - **תָּפַר** (خاط) - **אָפַה** (خبز) .

أبواب المجرود : מְשֻׁקְלֵי הַקָּל

الفعل المجرود قسمان : ثلاثي ورباعي . فالثلاثي له مع مضارعه خمسة أبواب هي :

- (١) الناقص العبري غير الناقص العربي .
(٢) لأن عينه واو فهو مشتق من **בָּא יְבוֹא** (باء يبوء) .
(٣) يقابله في العربية « نساء » . يقال نساء البيع أي باعه وأخر له دفع الثمن .

- ١ - كَتَبَ يَكْتُبُ (كَتَبَ يَكْتُبُ) ويقابله بالعربية باب نصرَ ينصرُ .
 ٢ - فَتَحَ يَفْتَحُ (فَتَحَ يَفْتَحُ) = = فَتَحَ يَفْتَحُ .
 ٣ - أَعْطَى يَعْطِي (أَعْطَى يَعْطِي) = = ضَرَبَ يَضْرِبُ .
 ٤ - شَاخَ يَشِيخُ (شَاخَ يَشِيخُ) = = فَرِحَ يَفْرَحُ .
 ٥ - صَغُرَ يَصْغُرُ (صَغُرَ يَصْغُرُ) وهذا الباب يقابل في ماضيه باب كَرُمُ ، إلا أن مضارعه يَكْطُرُ مفتوح العين .

أما الرباعي المجرد فله وزن واحد : فَعَلَّلَ يَفْعَلِّلُ مثل : نَلَّلَ يَنْلِّلُ (دحرجَ يُدحرجُ) .

وقد رتبت أبواب المجرد الثلاثي على حسب كثرتها : فأفعال باب كَتَبَ وكَثَرُ أكثر من أفعال باب فَتَحَ يَفْتَحُ وهكذا .

والماضي المفتوح العين إن كان معتل اللام بالهاء أو أجوف يائياً فهو من باب نَتَمَنَ يَتَمَنُّ ، أي مكسور العين في المضارع مثل : كَنَنَهُ يَكْنِنُهُ (اشترى يشتري) ومثل : تَشَرَّ يَتَشَرَّرُ^(١) (غتسى يغتسى) . والأجوف الواوي مضموم العين في المضارع مثل : كَسَمَ يَكْسِمُ^(٢) .

وإن كان الماضي المفتوح العين مضعفاً ، فإن كان متعدياً فهو من باب كَتَبَ يَكْتُبُ أي مضموم العين في المضارع كثيراً مثل : مَدَدَ يَمُدُّ (قاس يقيس) وإن كان لازماً فهو من باب فَتَحَ يَفْتَحُ غالباً مثل : نَدَدَ يَنْدُدُ (طاف يطوف) . وإن كان الماضي المفتوح العين مثلاً يائياً فهو من باب نَتَمَنَ يَتَمَنُّ غالباً مثل : يَتَشَبَّ يَتَشَبَّبُ (جلس يجلس) و يَرَدُّ يَرُدُّ (نزل ينزل) .

ومن خصائص الفعل الثلاثي أيضاً أن معظم الأفعال التي هي من باب فَتَحَ يَفْتَحُ يكون وسطها أو آخرها حرف حلق من حروف (ا ح ه ع) مثل : نَعَدَ يَنْعِدُ (انتهر ينتهر) ومثل : كَرَعَا يَكْرَعَا (مزق يمزق)

(١) في هذه الكلمة إعلال بنقل حركة حرف العلة إلى الساكن قبله كما هو الحال في العربية .

و **שָׁאַל** **יִשְׁאַל** (سأل يسأل) و **סָחַב** **יִסְחַב** (سحب يسحب) و **תָּמַה**
יִתְמַה (عجب يعجب) و **נָהַג** **יִנְהַג** (ساق يسوق) .
 والأفعال المعتلة اللام بالألف مفتوحة العين في المضارع ، مثل : **יִכְרָא**
יִקְרָא و **יִכְרָא** **יִקְרָא** .

تمارين

١ - بيّن باب كل فعل من الأفعال الآتية :

כָּרַח — **יִכְרַח** . **כָּגַד** — **יִכְגַּד** . **נָזַל** — **יִנְזַל** . **נָמַם** — **יִנָּמֵם** . **דָּחָה** — **יִדְחֶה** .
יָצַק — **יִצְצַק** . **זָרַח** — **יִזְרַח** . **חָגַג** — **יִחַגַּג** . **חָרַד** — **יִחַרְדַּד** . **טָמַן** — **יִטְמֶן** . **טָעָה** —
יִטְעֶה . **יָרַד** — **יִרַד** . **קָטַף** — **יִקְטֹף** . **רָאָה** — **יִרְאֶה** . **שָׁמַן** — **יִשְׁמֶן** . **נָתַן** —
יִתֵּן . **שָׁקַד** — **יִשְׁקַד** . **יָכַל** — **יִוָּכַל** . **יָרָא** — **יִירָא** . **שָׁתָה** — **יִשְׁתֶּה** .

٢ - هات الماضي لكل مضارع مما يأتي واذكر بابه ، وضع أربعة أفعال

في جمل مفيدة :

יִרְמֹז — **יִשְׁבֵּר** — **יִשְׁאַל** — **יִשְׁמַע** — **יִמַּץ** — **יִנָּעַם** — **יִסְחַב**

٣ - اذكر مضارع كل فعل مما يأتي ، ثم ضعه في جملة مفيدة :

תִּרְגַּם — **עָלָה** — **שָׁמַח** — **אַחַז** — **לָקַט** — **מָלַף** — **רָמַם** — **קָרַקַר**

٤ - بيّن باب كل فعل من الأفعال الآتية مع ذكر السبب ، ثم ضع ثلاثة

منها في جمل تامة :

יָרַד — **שָׁבַד** — **רָמָה** — **קָשָׁה** — **נָזַז** — **שָׁר** — **נָר** — **נָל**

تصريف المجرّد في الماضي : נִסְתַּח הַקָּל בְּעֵבֶר

أ - صيغة السالم : גִּזְרַת הַשְּׁלָמִים

تقدم في بحث «أبواب المجرّد» أن للفعل السالم في الماضي ثلاثة أوزان هي :
 فَعَلَّ (فَعَلَّ) و فَعَّلَ (فَعَّلَ) و فَعَّلَ (فَعَّلَ) .

١ - وزن فَعَّلَ (فَعَّلَ) مثل : שָׁמַר (حَرَسَ) فنقول :

שָׁמַרְתִּי (حَرَسْتُ)   שָׁמַרְנוּ (حَرَسْنَا)
 שָׁמַרְתָּ (حَرَسْتَ)   שָׁמַרְתֶּם (حَرَسْتُمْ)
 שָׁמַרְתָּ (حَرَسْتَ)   שָׁמַרְתֶּן (حَرَسْتُمْ)
 שָׁמַר (حَرَسَ)   שָׁמְרוּ (حَرَسُوا)
 שָׁמַרְהָ (حَرَسْتُ)   שָׁמְרוּ (حَرَسْنَا)

ويلاحظ أن السالم في الماضي يأتي على وزن فَعَّلَ تَمَّ فَعَّلَ تَمَّ للمخاطبين
 والمخاطبات أي أن فاءه تشكل بسكون متحرك (شָׁמַרְתָּ) مثل : סָגַרְתָּ
 (أغلقت) و סָגַרְתֶּן (أغلقتن) .

وإذا كانت فاء الفعل حرفاً من حروف الحلق (א ה ח ע) وجب تشكيلها
 بالخطف بتاح (חָטַף פִּתַּח) مثل : אָמַרְתָּ (قلت) و אָמַרְתֶּן (قلتن) -
 חִזַּרְתָּ (رجعت) و חִזַּרְתֶּן (رجعتن) و עָבַדְתָּ (علمت) و עָבַדְתֶּן
 (علمتن) و הִרְסָתָּ (هدمت) و הִרְסָתֶּן (هدمتن) .

وإذا أسند الفعل إلى الغائبة أتى على وزن **פִּעְלָהּ** ، أي أن عينه تشكل بالسكون المتحرك مثل : **כָּתְבָהּ** (كتبتْ) . وإذا كانت عينه حرفاً حلقياً فإنها تشكل بالحذف بتاح مثل : **נִאְמְרָה** (خطبتْ) و **פָּחַדָה** (خافت) و **סִעְדָה** (أكلتْ) و **נִהְגָה** (اعتادت) . أما إذا ورد هذا الوزن في حالة الوقف فإنه يصبح على وزن **פִּעְלָהּ** ^(١) مثل : **בָּא הַיּוֹם וְהָעִיר רָעָשָׁה** (جاء النهار والمدينة ضجّت) .

والماضي المسند إلى جماعة الذكور أو إلى جماعة الإناث يأتي على وزن **פִּעְלוּ** مثل : **שָׁמְרוּ** (حرسوا أو حرسن) ، وتشكل عين الفعل بالحذف بتاح إذا كانت حرفاً حلقياً مثل : **נִאְמְרוּ** (خطبوا أو خطبن) و **נִהְגּוּ** (اعتادوا أو اعتدن) و **פָּחַדוּ** (خافوا أو خفن) و **סִעְדּוּ** (أكلوا أو اكلن) . أما إذا وُقف على هذا الوزن فإنه يصبح على وزن **פִּעְלוּ** ^(٢) مثل : **בְּאַחֲרֵינוּ הִלְכוּ וְאַחֲיֵכֶם לֹא הִלְכוּ** (اخوتنا ذهبوا وإخوتكم لم يذهبوا) .

وإذا كانت لام الفعل **ת** كما في مثل : **תָּרַת** (نقش) و **נָחַת** (هبط) و **לָפַת** (لف) فإن هذه الـ **ת** تسقط عند اتصال الفعل بضمائر الرفع المتصلة : **תִּי - תְּ - תָ - תֵ - תֶ - תִ - תָּ** ، ويشدد حرف الـ **ת** من هذه الضمائر دلالة على هذا الإدغام ^(٣) مثل : **תָּרַתִּי** (نقشتُ) و **תָּרַתְּ** (نقشتِ) و **תָּרַתְּ** (نقشتِ) ويظل الفعل دونما تغيير عند إسناده إلى الضمائر الأخرى مثل : **תָּרַתְנוּ** (نقشنا) و **תָּרַתְהָ** (نقشتْ) و **תָּרַתְו** (نقشوا) .

وإذا كانت لام الفعل **ל** مثل : **לָחַץ** (طحن) فإن هذه النون تحذف وتدغم في ضمير الرفع المتصل **לו** ، وتشدد نون الضمير دلالة على هذا الإدغام ^(٤) فنقول :

(١) هذا الوزن غير مألوف في العبرية الحديثة إلا في الشعر .
(٢) إذا كانت لام الفعل الثلاثي **تاه** وأسند إلى **تاه** الفاعل في اللغة العربية أدغمت التاء في التاء كما في « بت » . وإذا كانت لامه نوناً وأسند إلى ضمير المتكلمين أو نون النسوة أدغمت النون في النون كما في « كنتا » و « كنت » .

טַחְנוּ (طَحْنَا) و טָמְנוּ (دَفْنَا) .

وإذا كانت لام الفعل ح أو لا مثل : שָׁכַח (نسي) و פָּלַע (بلع) فإنه يجب شاكلها بالبتاح عند اسناد الفعل الى ضمير المخاطبة ה بدل أن تكون مشكولة بالسكون مثل : שָׁכַחְתְּ عوضاً عن שָׁכַחְתָּ و פָּלַעְתְּ عوضاً عن פָּלַעְתָּ

تمارين

١ - ضع ضمير الرفع المنفصل المناسب أمام كل فعل من الافعال الآتية :

יָדַעְתָּם - מָלְכוּ - מְרַדְנוּ - תְּפַרְתָּ - יִשְׁכַּחְתִּי - שָׁכַחְתָּ - בָּרַח -
בְּחַרְתָּם - סָבְלוּ - פָּגַעְתָּם - סָגַרְה - הָלְפוּ - גְּמַרְנוּ - הָכֵנוּ - שָׁבַחְהָ .

٢ - ألحق كل فعل فيما يأتي بضمير متصل بدل الضمير المنفصل واضبط الفعل بالشكل المناسب :

אתמול הלך (אני) אל השוק . בני רכב (הוא) על תמורו הקטן .
היונים ישב (הן) בארבה . במה כתב (אתה) על הלוח ? הקלבים נבח (הם)
בלילה . התוסרת תפר (היא) את השמלה . החיטים תפר (הם) בגדים .
אנה הלך (את) אתמול עם אחיך ? (אנחנו) קטף היום את התפוחים .

٣ - أسد الأفعال الآتية إلى جميع ضمائر الرفع المتصلة :

פָּחַח - פָּסַח - שָׁבַח - אָכַל - קָשַׁר - הִלֵּךְ - טָמַן

٢ - وزن פֿעלל (فعل) :

تقدم في بحث أبواب المجرّد ان هناك أفعالاً تأتي على وزن פֿעלל יפֿעלל
مثل : זָקַן זָקְנָה (شاخ بشيخ) . ويرى بعض اللغويين العبريين أن هذا الفعل
هو في الأصل صفة على وزن פֿעלל . فعوضاً عن قولك : הוּא הָיָה ( ) לָזָקַן
(أصبح شيخاً) جاز أن تقول : זָקַן (شاخ) باستعمال الصفة استعمال
الفعل . وعوضاً عن قولك : אָתָּה הָיִיתָ ( ) לָרַעַב (أصبحت جائعاً) لك
أن تقول : רָעַבְתָּ (جُعت) باستعمال الصفة רַעַב فعلاً ماضياً مسنداً إلى
ضمير الرفع ה .

وعلى ذلك يرد هذا الفعل في حالة إسناده إلى الغائب المفرد على وزن פֿעלל
أي أن عينه تشكل بالصيري (יל) عوضاً عن البتّاح ، وفي حالة إسناده إلى
سائر الضمائر يشكل وفق القواعد السابقة . ففي تصريف (רַעַב) (جاع) تقول :

רָעַבְתִּי	جُعت	רָעַבְנוּ	جُعنا
רָעַבְתָּ	جعت	רָעַבְתֶּם	جعتم
רָעַבְתָּ	جعت	רָעַבְתֶּן	جعنتن
רָעַב	جاع	רָעַבוּ	جاعوا
רָעַבָה	جاعت	רָעַבוּ	جُعن

تمرين

أسند الأفعال الآتية إلى جميع ضمائر الرفع المتصلة :

יָבֵשׁ (يبیس) - פָּבֵד (ثقل) - יָשַׁן (نام) - קָרַב (قرب) -

(١) إذا كانت הָיָה بمعنى « صار » وقعت اللام زائدة في خبرها كما في هذا المثال .

לָבַשׁ^(١) (لبس) - לָמַד^(٢) - (تعلم) - שָׁפַל (سفل) - אָחַז (شاح) -
שָׁלַם (سلم) .

٣ - שָׁפַל (فعل) :

ذكرنا في بحث أبواب المجرد أن من الأفعال ما يأتي على وزن سَفَلَ^(٣)
(فعل) ففي تصريف (سَفَلَ) (استطاع) نقول :

يَسْفِلُونِ	اسْتَطَعْتُ	يَسْفِلُونَ	اسْتَطَعْنَا
يَسْفِلْتُمْ	اسْتَطَعْتُمْ	يَسْفِلْتُمْ	اسْتَطَعْتُمْ
يَسْفِلْتَنِي	اسْتَطَعْتَنِي	يَسْفِلْتَنِي	اسْتَطَعْتَنِي
يَسْفِلُوا	اسْتَطَاعُوا	يَسْفِلُوا	اسْتَطَاعُوا
يَسْفِلُونَ	اسْتَطَاعُوا	يَسْفِلُونَ	اسْتَطَاعُوا

ويلاحظ أنه في حالة إسناد الفعل إلى جماعة المخاطبين والمخاطبات يَسْفِلْتُمْ
و يَسْفِلْتَنِي قد تغيرت عين الفعل من حو لام إلى قاص حطوف ، وهكذا بقيت
عينه مضمومة .

تمرين

أسند الأفعال : كָسַفَ (صفر) و يَزِدُّ (خشي) و يَكْشِ (نصب فخاً)
إلى جميع ضمائر الرفع المتصلة .

(١) أكثر استعماله على وزن سَفَلَ - لَبَسَ .

(٢) « » « » « » - لَمَدَ .

(٣) الأفعال التي على هذا الوزن قليلة جداً .

إسناد الأفعال المعتلة الفاء إلى ضمائر الرفع المتصلة

أَمَرْتِي	قَلْتُ	הִלַכְתִּי	ذَهَبْتُ	יָרַדְתִּי	נָזַלְתִּי
أَمَرْتُ	قَلْتُ	הִלַכְתְּ	ذَهَبْتَ	יָרַדְתְּ	נָזַלְתְּ
أَمَرْتُ	قَلْتُ	הִלַכְתְּ	ذَهَبْتَ	יָרַדְתְּ	נָזַלְתְּ
أَمَر	قَالَ	הִלַךְ	ذَهَب	יָרַד	נָזַל
أَمَرْنَا	قَالْنَا	הִלַכְּהָ	ذَهَبْنَا	יָרַדְהָ	נָזַלְתְּ
أَمَرْنَا	قَالْنَا	הִלַכְנוּ	ذَهَبْنَا	יָרַדְנוּ	נָזַלְתְּ
أَمَرْتَهُمْ	قَلَّمْ	הִלַכְתֶּם	ذَهَبْتُمْ	יָרַדְתֶּם	נָזַלְתֶּם
أَمَرْتֵן	قَلْتֵן	הִלַכְתֵּן	ذَهَبْتֵן	יָרַדְתֵּן	נָזַלְתֵּן
أَمَرُوا	قَالُوا	הִלְכוּ	ذَهَبُوا	יָרְדוּ	נָזְלוּ
أَمَرُوا	قَلْنِ	הִלְכוּ	ذَهَبִין	יָרְדוּ	נָזְלִין

تمرین

اسناد الأفعال الآتية إلى جميع ضمائر الرفع المتصلة :

أَكْبَدَ (بَادَ) أَعْدَدَ (عَدَدَ) أَدَمَ (أَحْمَرَّ) أَهَبَ (أَحَبَّ) أَزَلَ (زَالَ) ،
 نَفَيْدَ (أَخَذَ ، أَمَسَكَ) أَسَرَ (أَسْرَ ، مَنَعَ) أَفْطَلَ (أَفْلَ) أَشَمَّ
 (أَيْمَ) أَصْفَى (جَمَعَ) هَرِغَ (قَتَلَ) هָפַף (قَلَبَ) هَلَمَّ (خَبَطَ) .

(٢) الأجوْف : ڤڤڤ لاَّ وهو نوعان :

- أ - المعتل العين بالواو : ڤڤڤ لاَّ مثل : ڤَر (مال) ومصدره ڤَر .
ب - المعتل العين بالياء : ڤڤڤ لاَّ مثل : ڤَر (غنى) ومصدره ڤَر .

أ - المعتل العين بالواو : ڤڤڤ لاَّ

يأتي هذا الفعل على ثلاثة أوزان : ڤَل مثل : ڤَر (مال) و ڤَل مثل :
ڤَت (مات) و ڤَل مثل : ڤَش (خجل).

ففي الوزن الأول تشكل فاء الفعل بالقصاص (٢) عند إسناده إلى الغائب
والغائبة والغائبين مثل : ڤَر (مال) و ڤَرَه (مالت) و ڤَرَو (مالوا أو
ملن) وعند إسناده إلى سائر الضمائر تشكل فاؤه بالبتاح (=) مثل : ڤَرَتِي
(ملت) و ڤَرَتَهُم (ملتّم) الخ .

ففي الوزن الأول تشكل فاء الفعل بالصيري (=) عند إسناده إلى الغائب
والغائبة والغائبين مثل : ڤَت (مات) و ڤَتَه (ماتت) و ڤَتَو (ماتوا) .
وعند إسناده إلى سائر الضمائر تشكل فاؤه بالبتاح (=) مثل : ڤَتِي (مئت)
و ڤَتَهُم (متنا) .

وفي الوزن الثالث تشكل فاء الفعل بالحولام قطان (٣) مثل : ڤَش
(خجل) و ڤَشَه (خجلت) و ڤَشَو (خجلنا) . وعند إسناده إلى جماعة
المخاطبين والمخاطبات تشكل فاؤه بالقصاص (٢) مثل : ڤَشَتَهُم (خجلتم)
و ڤَشَتَهُنَّ (خجلتن) وتنطق فاء الفعل مضمومة لأن القصاص متلو بالسكون .

إسناد المعتل العين بالواو إلى ضمائر الرفع المتصلة

وزن فعل مثل فعل	وزن فعل مثل فعل	وزن فعل مثل فعل
فعلت	فعلت	فعلت
فعلت	فعلت	فعلت
فعلت	فعلت	فعلت
فعل	فعلت	فعلت
فعلت	فعلت	فعلت
فعلنا	فعلنا	فعلنا
فعلتم	فعلتم	فعلتم
فعلت	فعلت	فعلت
فعلوا	فعلوا	فعلوا
فعلن	فعلن	فعلن

ب - المعتل العين بالياء نحيي لا .

يتصرف هذا الفعل كتصريف المعتل العين بالواو من وزن فعل مثل :
فعل . ففي تصريف الفعل فعل (وضع) نقول :

فعلت	فعلت	فعلت	فعلت
فعلت	فعلت	فعلت	فعلت
فعلت	فعلت	فعلت	فعلت
فعل	فعلت	فعلت	فعلت
فعلنا	فعلنا	فعلنا	فعلنا

تمارين

١ - صغ من المصادر الآتية أفعالاً ماضية وأسندها إلى ضمائر الرفع المتصلة مع استيعاب الضمائر جميعاً :

עוֹר (استيقظ) נוּחַ (استراح) בִּין (فهم) נוֹר (سكن) שִׁיר
(غنى) סוֹר (مال) קוּם (قام) שוּר (نظر) מוֹת (مات) לוֹן (بات)
דוּן (حكم) .

٢ - صغ أفعالاً ماضية من المصادر التي تحتها خط فيما يأتي مع استبدال ضمائر الرفع المنفصلة بضمائر رفع متصلة :

הֶאָכַר דּוֹשׁ (הוא) אֵת הַתְּבוּאָה בְּזֶרֶן . אָתָם לוֹן (אִתָּם) קִבִּית אַחֲיָכֶם .
הָאִישׁ אֲשֶׁר נָפַל אֶתְמוֹל מִצֵּל הַגַּג מוֹת (הוא) הַפְּקָר . אַחוּתְךָ קוּם (היא)
מִשְׁנֵתָה . רוּץ (אָנִי) הַבִּיטָה נְנוּם (אָנִי) מִצְמָלִי . הִעֵז נוּצ (הוא) קְרוּם .
הָאִם בֵּין (אֵת) לְדַרְבֵּי ?

٣ (المعتل اللام : נָחַי ל"ו وهو نوعان :

أ - المعتل اللام بالألف : נָחַי ל"א مثل : קָרָא (قرأ) و שָׁנָא (كرو)
ب - - - - - : נָחַי ל"ה مثل : קָנָה (اشترى) ו כָּנָה (بنى).

أ (المعتل اللام بالألف נָחַי ל"א

يأتي هذا الفعل على وزنين :

١ - على وزن פָּעָא مثل : קָרָא ו יָצָא وتشكل عينه بالقماص .
٢ - - - - - : פָּעָא مثل : יָצָא ו שָׁנָא وتشكل عينه بالصيري .

(١) يقابله في اللغة العربية شنيء بمعنى أبيض .

(١) وزن فَعَا ومثاله كَرَأ (قرأ) وتصريفه كالآتي :

كَرَأْتِي	قَرَأْتُ	كَرَأَانِي	قَرَأْنَا
كَرَأْتِ	قَرَأْتِ	كَرَأَاتِكُمْ	قَرَأْتُمْ
كَرَأَتْ	قَرَأَتْ	كَرَأَاتِنِي	قَرَأْتَنِي
كَرَأَ	قَرَأَ	كَرَأُوا	قَرَأُوا
كَرَأَهُ	قَرَأَهُ	كَرَأُوا	قَرَأُوا

ولام الفعل ، وهي الألف ، هي من قبيل ال نَح نَسْتَر أي أنها لا تظهر في النطق لأنها متلوة بحركة كبرى ، بيد أنها تظهر في النطق في كَرَأَهُ و كَرَأُوا لوقوعها بعد حركة صغرى وتكون في هذه الحالة من قبيل ال نَح نَرَأَهُ .

(٢) وزن فَعَا ومثاله ضَمَّأ (ظمىء) وتصريفه كالآتي :

ضَمَّأْتِي	ضَمَّئْتُ	ضَمَّأَانِي	ضَمَّأْنَا
ضَمَّأْتِ	ضَمَّئْتِ	ضَمَّأَاتِكُمْ	ضَمَّأْتُمْ
ضَمَّأَتْ	ضَمَّئَتْ	ضَمَّأَاتِنِي	ضَمَّأْتَنِي
ضَمَّأَ	ضَمَّئَ	ضَمَّأُوا	ضَمَّأُوا
ضَمَّأَهُ	ضَمَّئَهُ	ضَمَّأُوا	ضَمَّأُوا

تمرين

أسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة :

مَضَى (وجدَّ) ضَمَّأَ (حشدَ) بَدَأَ (زعمَ) مَلَأَ (امتلأَ) طَمَّأَ
 (دنسَ) ضَمَّأَ (شقَّ) بَرَأَ (برأَ) طَمَّأَ (أخطأَ) فَلَأَ (حبسَ) .

ب - المعتل اللام بالهاء יָחִי ל'ה ומثاله קָנָה (اشترى) وتصريفه كالآتي:

קָנִיתִי	اشتريتُ	קָנִינוּ	اشترينا
קָנִיתָ	اشتريتَ	קָנִיתֶם	اشتريتُم
קָנִיתָ	اشتريتَ	קָנִיתָן	اشتريتن
קָנָה	اشترى	קָנוּ	اشتروا
קָנְתָה	اشترتْ	קָנוּ	اشترين

ويلاحظ أنه عند إسناد هذا الفعل إلى ضمائر الرفع المتصلة بطراً عليه إعلال بقلب لامه وهي ال « ה » ياءً وتكسر عينه وهي ال « נ » بعد أن كانت في الأصل مفتوحة ، مثل : קָנִיתִי و קָנִיתָ و קָנִיתָם ، وبطراً عليه إعلال بإبدال لامه وهي ال « ה » تاءً عند إسناده إلى المفردة الغائبة ، مثل : קָנְתָה . ويحدث فيه إعلال بحذف لامه وهي ال « ה » عند إسناده إلى جماعة الغائبين والغائبات مثل : קָנוּ .

تمارين

١ - أسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة في صيغة الماضي :

קָנָה (بنى) שָׁתָה (شرب) יָצָה (أجاب) יָבֵה (جى) דָּקָה (أجّل)
 זָרָה (ذرا) שָׁעָה (أصفى) תָּלָה (علّق) מָנָה (أحصى) אָכָה (شاء) .

٢ - أسند الأفعال الآتية إلى الضمائر المذكورة في صدر كل طائفة منها ،

في صيغة الماضي :

אָנִי — אֲנִי — אָכַל — קָנָה — שָׁבַע — קָבַם .

- אתה — אתם : בלע — בקע — הפך — אמר .
 את — אתן : מלך — ילד — ידע — צלה .
 הוא — הם : פשה — דחק — חזק — שמח .
 היא — הן : דש — קם — שר — סר — גם .

٣ - أسند الأفعال الواردة بين قوسين فيما يأتي إلى الضمائر الملائمة ،
 في صيغة الماضي :

אני (ראה) את המלך . אחי ואחותי (פשה) את שעורכם . יוסף
 ומשה (קרא) את כל-הספר . אנחנו (שמח) על פי (מצא) אמה את
 כספה . אני חפץ לשמות פי (צמא) . אתה ואת (הלך) אל הנו .

ج - الفعل المضعف : إزرت הכפולים

وهو ما كانت عينه ولامه من جنس واحد مثل : מַדַּד (قاس) و יָזַר (جزّ) و סָכַב (طاف) . وعند إسناد هذا الفعل إلى ضمائر الرفع المتصلة في الماضي تشكل فاؤه بالبتاح (=) عوضاً عن القامص ، كما تدغم عينه في لامه وتشكل اللام دلالة على هذا الإدغام . فمن الفعل מַדַּד مثلاً نقول : מִדְּדוּתִי (قست) و מִדְּדוּתְךָ (قست) ومن יָזַר نقول : יְזוּרְתֶם (جززتم) و יְזוּרְתִּי (جززتي) . وعند إسناد هذا الفعل إلى الغائب المفرد تخلص عينه من الشدة (١) فنقول : מִדַּ (قاس) و יָזַ (جزّ) . ففي إسناد المضعف מַדַּד إلى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

(١) إذا كان المضعف متبهاً بجرفي רר وأسند إلى ضمائر الرفع تشكل فاؤه بالقامص عوضاً عن البتاح مثل : בְּרוּתִי و בְּרוּתֶם من الفعل בָּרַר (انقى) . وعند إسناده إلى الغائب المفرد تبقى فاؤه مفتوحة فنقول : בֵּר (انقى) .

מדותי	קט'	מדונו	קסנא
מדותך	קט'	מדותם	קסמ
מדותי	קט'	מדותן	קסנ'
מד	קס'	מדד	קסווא
מדה	קסט'	מדד	קסנ'

תמרינ

١ - أسند الأفعال الآتية الى ضمائر الرفع المذكورة في صدر كل طائفة منها:

- אנחנו — אהם — הן : סבב (טאפ) קבר (גר)
אני — אמה — אמן : קבר (انتقی) קלל (דחرج)
אמה — את — היא : קבר (صر) קצץ (مص)
אני — אהם — הם : קשש (מס) קצץ (رض)

٢ - أسند الأفعال الواردة بين قوسين فيما يأتي الى الضمائر المناسبة :

- אנחנו (חגג) את הקג קציר הקנש . אהם (מדד) את הקצמה .
הקבא (סבב) את הקציר . הצורקים (זקק) את הקסף . לקה (גלל)
אחוקך את הקבן ? הילדות (לקק) קבש . האקרים (ברר) את החשים .

ד - الفعل الناقص : غزرت الحسרים

تقدم أن الناقص العبري هو غير الناقص العربي وهو ما كان أوله (ن)^(١)

(١) هناك بعض أفعال تشبه في صيغتها الأفعال الناقصة وتلحق بها مثل لُقخ (أخذ) .

مثل : **נָסַע** (سافر) و **נָפַל** (سقط) و **נָתַן** (أعطى) . وسمي هذا الفعل ناقصاً لأن فاءه تسقط في زمن الاستقبال عند دخول حروف المضارعة عليها وتندغم في عينه وتشدد العين دلالة على هذا الإدغام مثل : **נָסַע** (يسافر) و **נָפַל** (يسقط) و **נָתַן** (يعطى) .

وتصريف هذا الفعل في الماضي مماثل تماماً لتصريف الفعل السالم . ففي اسناد الناقص (**נָסַע**) الى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

سافرنا	נָסַעְנוּ	سافرتُ	נָסַעְתִּי
سافرتُم	נָסַעְתֶּם	سافرتَ	נָסַעְתָּ
سافرتُن	נָסַעְתָּן	سافرتِ	נָסַעְתְּ*
سافروا	נָסְעוּ	سافر	נָסַע
سافرن	נָסְעוּ	سافرت	נָסְעָה

تمرين

أسند الأفعال الآتية الى ضمائر الرفع المتصلة المذكورة أمام كل طائفة منها :

- أני — أنتَ — أنا : **נָפַל** (سقط) **נָפַח** (نفخ)
 أمة — هم — هو : **נָבַל** (ذبل) **נָדַר** (نذر)
 هيأ — أتم — أتم : **נָטַש** (ترك) **נָסַף** (صب)
 هم — أنتَ — أنا : **נָסַع** (غرس) **لָקַח** (أخذ)

(*) تقدم أنه إذا كانت لام الفعل **ח** أو لا وأسند إلى ضمير المؤنثة المخاطبة **ה** ، فإنها تشكل بالبتاح عوضاً عن السكون مثل : **נָסַعְתְּ** و **נָפַعְتְ** .

٥ - الفعل المركب : זָרַחַת הַמְרַכְּבִים

يقابل هذه الصيغة اللفيف المفروق أو اللفيف المقرون في العربية ، ويراد به في العبرية ما كان ينتمي إلى صيغتين في آن واحد مثل : יָשָׂא (حمل) و אָכַה (شاء) و הָיָה (كان) و יָצָא (خرج) و יָפָה (حسن) و בָּא (باء أو جاء) .

فالفعل יָשָׂא مركب لأنه ناقص ومعتل اللام بالألف في آن واحد . والفعل אָכַה مركب لأنه معتل الفاء بالألف ومعتل اللام بالهاء ، والفعل הָיָה مركب لأنه معتل الفاء واللام بالهاء ؛ والفعل יָצָא مركب لأن فاءه ياء ولامه ألف ؛ والفعل יָפָה مركب لأن فاءه ياء ولامه هاء والفعل בָּא مركب لأن عينه واو ولامه ألف فهو مشتق من בָּוֵא (بمعنى البؤء أي المجيء) .

ففي إسناد المركب (יָצָא) (خرج) إلى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

יָצָאתִי	خرجتُ	יָצָאתִי	خرجنا
יָצָאתָ	خرجتَ	יָצָאתָם	خرجتم
יָצָאתָ	خرجتَ	יָצָאתָן	خرجتن
יָצָא	خرجَ	יָצָאוּ	خرجوا
יָצָאתָ	خرجتَ	יָצָאוּ	خرجنَ

وفي إسناد المركب (הָיָה) (كان) إلى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

הָיִיתִי	كنتُ	הָיִינוּ	كنّا
הָיִיתָ	كنتَ	הָיִיתָם	كنتم
הָיִיתָ	كنتَ	הָיִיתָן	كنتن
הָיָה	كانَ	הָיוּ	كانوا
הָיִיתָ	كانتَ	הָיוּ	كننَ

وفي إسناد المركب (بَاء) (جاء) إلى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

بِأَنْتِ	جِئْتُ	بِأَنْتِ	جِئْنَا
بِأَنْتَ	جِئْتَ	بِأَنْتُمْ	جِئْتُمْ
بِأَنْتِ	جِئْتِ	بِأَنْتُمْ	جِئْتُمْ
بِأَ	جَاءَ	بِأَوا	جَاءُوا
بِأَها	جَاءَتْ	بِأَوا	جَاءُوا

أسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة الواردة في صدر كل طائفة منها :

- أَنْتِ - أَنْتِ - أَنْتِ : كَذَبَ (كَذَبَ) هَمَى (هَمَى) أَتَى (أَتَى) .
- أَنْتَ - هُمْ - هُوَ : نَظَا (تَلَاوَمَ) نَظَا (مَال) نَظَا (أَقْرَضَ) .
- هِيَ - أَنْتِ - أَنْتُمْ : دَافَا (حَامَ) رَأَى (رَأَى) نَظَا (حَسُنَ) .
- هَمْ - أَنْتِ - أَنْتِ : نَظَا (تَكَبَّرَ) لَظَا (عَجَزَ) رَءَا (خَشِيَ) .

جدول تصريف المجرور في الماضي

نورد فيما بعد جدولاً مفصلاً يتضمن الأفعال المجرورة على اختلاف صيغها في الماضي .

المضارع الحالي

(أو اسم الفاعل^(١)) זמן הנה

يصاغ المضارع الحالي على وزن اسم الفاعل كما يأتي :

١ - פועל للمفرد المذكر ، المتكلم والمخاطب والغائب ، مثل : אני
אוכל (أنا آكل الآن) و אתה הולך (أنت ذاهب الآن) و הוא עומד
(هو واقف الآن) .

٢ - פועלת أو פועלה للمفردة المؤنثة ، المتكلمة والمخاطبة والغائبة ،
مثل : אני יושבת (أنا جالسة الآن) و את אומרת (أنت قائلة الآن)
و היא עובדת (هي مشغولة الآن) .

٣ - פועלים لجماعة الذكور ، متكلمين أو مخاطبين أو غائبين ، مثل :
אנחנו שומעים (نحن سامعون الآن) و אתם שומרים (أنتم حارسون)
و הם פותחים (هم فاتحون) .

٤ - פועלות لجماعة الإناث ، المتكلمات والمخاطبات والغائبات ، مثل :
אנחנו יושבות (نحن جالسات الآن) و אתן אומרות (أنتن قائلات)
ו הן עובדות (هنّ مشغولات) .

ونورد فيما يلي طريقة تصريف هذه الأوزان في صيغ مختلفة :

---

(١) قد يستعمل اسم الفاعل في العربية بمعنى المضارع الحالي مثل : (أرغب أنت عن آلهي
يا إبراهيم) . وقد يراد بهذه الصيغة في العربية والعبرية زمن الاستقبال .

מִדָּד	יָרַד	הִלָּךְ	אָמַר	שָׁמַר	الضمان
מוֹדֵד	יּוֹרֵד	הוֹלֵךְ	אוֹמֵר	שׁוֹמֵר	אֲנִי-אֶתֶּה-הוּא
מוֹדֶדֶת	יּוֹרֶדֶת	הוֹלֶכֶת	אוֹמֶרֶת	שׁוֹמֶרֶת	אֲנִי-אֶתֶּה-הִיא
או	או	או	או	או	
מוֹדְדָה	יּוֹרְדָה	הוֹלְכָה	אוֹמְרָה	שׁוֹמְרָה	אֲנִי-אֶתֶּם-הֵם
מוֹדְדִים	יּוֹרְדִים	הוֹלְכִים	אוֹמְרִים	שׁוֹמְרִים	אֲנִי-אֶתֶּן-הֵן
מוֹדְדוֹת	יּוֹרְדוֹת	הוֹלְכוֹת	אוֹמְרוֹת	שׁוֹמְרוֹת	

מטרופות :

תּוֹרָא בְּעֵצ הַתְּגִיבִירַת עַל הַאֲזָנ הַסַּבִּיקָה הַחַסָּה בַּמְזַרַע הַחַלִּי :
 פֶּאזָא כָּאן הַפְּעַל סַלְמָא וְכָאנֵת עִינֵהּ ח אֹו לַא מִלֵּל : סַחֲב (סַחֲבַ) אֹו
 שְׁעַל (שְׁעַל) פֶּאִינְהָ תִּשְׁכַּל בַּחֲטַפּ בַּתַּח (-) עֹוֶצָא עֵן הַשְּׁפָא (-) פִּי
 וְזָן כַּמֵּךְ הַזְּכוּר וְכַמֵּךְ הַאֲנָת פִּנְקוּל : אֶתֶּם סוֹחֲבִים וְ הֵן סוֹחֲבוֹת
 וְ אֲנִי-אֶתֶּן שׁוֹעֲלִים וְ אֶתֶּן שׁוֹעֲלוֹת

וְיִזָּא כָּאנֵת לַא הַפְּעַל הַסַּלְמָא ח אֹו לַא מִלֵּל : סַלַּח (סַלַּח) אֹו כַּלַּע
 (בַּלַּע) פֶּאִינְהָ תִּשְׁכַּל בַּלְּפִתְחָה הַמְּסַתָּרָה פִּי וְזָן הַמְּקוּרָה הַזְּכוּר פִּנְקוּל : אֶתֶּה
 סוֹלַח וְ הוּא בּוֹלַע וְפִי וְזָן הַמְּקוּרָה הַזְּכוּרָה תִּשְׁכַּל בַּלְּבַתַּח (-) עֹוֶצָא
 עֵן הַסִּיגוּל (-) מִלֵּל : הִיא סוֹלַחַת וְ הִיא בּוֹלַעַת . וְיַלְחַז אֵנֶה פִּי
 הַזֶּה הַחַלָּה תִּשְׁכַּל עֵן הַפְּעַל אִבְצָא בַּלְּבַתַּח עֹוֶצָא עֵן הַסִּיגוּל .

וְיִזָּא כָּאן הַפְּעַל הַסַּלְמָא עַל וְזָן פְּעַל (פְּעַל) אֹו פְּעַל (פְּעַל) פִּי הַמְּזַי
 מִלֵּל : כְּבִד (תְּקִיל) וְ קָטָן (כְּבִד) פֶּלֶא בַּטּוֹרָא תְּגִיבִירַת עַל וְזָנֵה פִּי הַזְּמַן הַחַלִּי
 פִּנְקוּל : הוּא כְּבִד (הוּא תְּקִיל) פִּי הַחַל כַּא יֻקָּא : הוּא כְּבִד (תְּקִיל הוּא) פִּי

الماضي ، وكذا **הוּא קָטַן** (هو صغير) في الحال كما يقال : **הוּא קָטַן** (صغر هو) في الماضي . وفي صيغة المفردة المؤنثة وجمع الذكور وجمع الإناث تشكل فاء الفعل بالشفا (־) عوضاً عن القماص (־) فنقول : **היא כְּבֵדָה** و **אתם כְּבֵדִים** و **הן כְּבֵדוֹת** .

وإذا كان الفعل أجوف مثل: **קָם** و **שָׁר** فإن المضارع الحالي (أو امم الفاعل منه يصاغ ، عند إسناده إلى المفردة المؤنثة ، على وزن الماضي مثل : **קָמָה** و **שָׁרָה** إلا أن المضارع الحالي منه ينطق بمدود العجز مثل : **קָמָה** و **שָׁרָה** .

وإذا كان معتل اللام بالهاء مثل : **קָנָה** فالمضارع الحالي منه يأتي على وزن **פּוֹעֵה** بضبط عين الفعل بالسيجول في وزن المفرد المذكر . وفي سائر الاحوال يحدث إعلال بالحذف فتصبح أوزان المضارع الحالي : **פּוֹעֵה** و **פּוֹעֵה** و **פּוֹעֵים** و **פּוֹעוֹת** فنقول : **קוֹנֵה-קוֹנֵה-קוֹנֵים-קוֹנֹת** .

وإذا كان معتل اللام بالالف مثل : **קָרָא** فيصبح وزن المفردة المؤنثة منه في المضارع الحالي **קוֹרֵאת** . وفي هذه الحالة لا تظهر لام الفعل وهي الـ (א) في النطق . وفي سائر الاحوال لا يطرأ على الفعل أي تغيير فنقول : **קוֹרֵא** و **קוֹרֵאים** و **קוֹרֵאות** .

وإذا كان الفعل مركباً مثل : **נָשָׂא** و **נָטָה** فإن تصريفه لا يختلف عن تصريف المعتل اللام . فإن كان المركب معتل اللام بالالف سرت عليه قاعدة المعتل اللام بالالف ، وإن كان معتل اللام بالهاء سرت عليه قاعدة معتل اللام بالهاء فنقول : **נוֹשֵׂא-נוֹשֵׂאת-נוֹשְׂאִים-נוֹשְׂאוֹת** و **נוֹטֵה-נוֹטֵה-נוֹטֵים-נוֹטוֹת** .

أما اللفيف المقرون **בָּא** (المشتق من **בוא**) فيصاغ المضارع الحالي منه صيغة الأجوف فنقول : **בָּא-בָּאה-בָּאים-בָּאות** .

تصريف المضارع الحالي

(أو اسم الفاعل) من الفعل المجرد

בבני הקל - זמן הנה

أ - الفعل السالم : שלמים

الفعل	وزنه	المفرد المذكر	المفردة المؤنثة	جمع الذكور	جمع الإناث
שָׁמַר	פָּעַל	שׁוֹמֵר	שׁוֹמֵרֶת	שׁוֹמְרִים	שׁוֹמְרוֹת
סָחַב	פָּעַל	סוֹחֵב	סוֹחֵבֶת	סוֹחְבִים	סוֹחְבוֹת
בָּלַע	פָּעַל	בוֹלַעַ	בוֹלַעֶת	בוֹלְעִים	בוֹלְעוֹת
סָלַח	פָּעַל	סוֹלַחַ	סוֹלַחֶת	סוֹלְחִים	סוֹלְחוֹת
כָּבַד	פָּעַל	כָּבֵד	כָּבֵדָה	כָּבִידִים	כָּבִידוֹת
יָכַל	פָּעַל	יָכוֹל	יָכוֹלָה	יָכוֹלִים	יָכוֹלוֹת

ב - الفعل المعتل : נחים

الفعل	صيغته	المفرد المذكر	المفردة المؤنثة	جمع الذكور	جمع الإناث
אָמַר	פ"א	אוֹמֵר	אוֹמֵרֶת	אוֹמְרִים	אוֹמְרוֹת
הִלָּךְ	פ"ה	הוֹלֵךְ	הוֹלֵכֶת	הוֹלְכִים	הוֹלְכוֹת
יָרַד	פ"י	יוֹרֵד	יוֹרֵדֶת	יוֹרְדִים	יוֹרְדוֹת
קָם	ע"ו	קָם	קָמָה	קָמִים	קָמוֹת
שָׁר	ע"י	שָׁר	שָׁרָה	שָׁרִים	שָׁרוֹת
קָרָא	ל"א	קוֹרֵא	קוֹרֵאת	קוֹרְאִים	קוֹרְאוֹת
קָנָה	ל"ה	קוֹנֵה	קוֹנֵהָ	קוֹנִים	קוֹנוֹת

תּמּארינ

א – אַסְתּיבּל אַפּעאַל אַמאַזיבּ פּי אַלְקעטּע אַתּאַלּיבּ מּזאַרע אַלּי :

הַכּלּבּ יוּשּבּ בּהַצּר וְשׁמּר אֶתּ הוּן אַדוּנוּ . פּאַשׁר בּא אִישׁ יוּר הוּא בּבּח
עָלּיו . הוּא אֶהּבּ מַאד אֶתּ אַדוּנוּ וְעוּר לְרוּעָה בּשׁמִירַת הַעֲדוּר .

ב – אַסְתּיבּל אַמּזאַרע אַלּי פּיּא יאַתּי בּאַפּעאַל מַאזּיבּ :

הַמּלּךְ אוּכּל בּקַצּרָה שׁל כּסּף . הַאָנּשִׁים גְּרִים בּבֵּית שׁל עַץ אוּ שׁל
אָבֶן . הַיּלד שׁם אֶתּ צַעצּוּצָיו בְּאַרְקוּז שׁל יָנֵר . הַמּלְמִיד כּוּתֵב בְּצֵט נוּבֵע .
הַעַנּי אוּכּל בְּכֶף שׁל בְּדִיל . הַסּוּדָר עוֹשֶׂה עוֹלָי עוּר . הַחִטּ תּוֹפֵר
אֶתּ הַבְּגָדִים . צַפְרִים עֹפּוֹת אֵל מְקוּמוֹת רְחוּקִים .

ג – אַסְתּיבּל אַפּעאַל אַמאַזיבּ פּיּא יאַתּי מּזאַרע אַלּי :

הַמּוֹרֶה נֹסֵע לְבֵיתוֹ . אֶבִּיךָ מְכַר אֶתּ בֵּיתוֹ . הַנּוּצַר יִשָּׁן עַד הַצִּי
הַיּוֹם . רַאשׁוּ כָּאֵב לוֹ . אַחֲרֵי הַצְּהָרִים קָם מִשְׁנָתוֹ . יוּשּבּ אֵל שְׁלֵחַן
וְלַמּד אֶתּ שְׁעוּרָיו . אַתֶּם אַכְלֶתֶם עֲנָבִים . הַסּוּס תּרַשׁ אֶתּ הַשָּׂדֶה .
הַתּוֹרְנֵלֵת יִשְׁבֶּה עַל בֵּיצָתָהּ .

ד – אַגַּל אַמּזאַרע אַלּי אַתּיבּל פּיּא יאַתּי מּזאַרעאַ מַתּיבּאַ :

הַיּוּד כּוּתֵבֵת וְהַרְגֵל הוּלֵכֵת . הַנּוֹקֵן יוּשּבּ נִשְׁעוֹן עַל הַיּוּד שׁל
הַכּסּא . אָנּי מַתּפּלל פּה בְּכָל חַג . הַסּפּלִים נוּשְׂאִים מַשָּׂאוֹת כְּבִדִים .
אַתָּה אוּהַב אֶתּ מוּלְדֶתְךָ . אַתָּה תּוֹפֵרֵת אֶתּ שְׁמֵלֶתְךָ . אָנּחְנוּ אוּכְלִים
בִּיצִים . הַיּוֹנִים יוּשְׁבוֹת עַל הַעַץ . אַתֶּם נוֹסְעִים אֵל הַעִיר .

المستقبل : זמן עתיד

تقابل صيغة المستقبل المضارع في العربية لفظاً وقد تدل على الحال مثله .
و حروف المضارعة التي تدخل على هذا الفعل لتعيين الفاعل ونوعه وعدده أربعة
يجمعها قولك (أنيت)^(١) . فإذا أردنا أن نضوغ المستقبل من כתב مثلاً قلنا :

- אכתב — المتكلم المفرد أو المتكلمة المفردة .
- ותכתבי — للمخاطبة المفردة .
- ויכתבו -- لجماعة الغائبين .
- ויכתב — لجماعة المتكلمين والمتكلمات .

تصريف (כתב) في المستقبل

אני	אכתב	أكتب	אני	אכתב	نكتب
אתה	תכתב	تكتب	אתם	תכתבו	تكتبون
את	תכתבי	تكتبين	אתן	תכתבנה	تكتبن
הוא	יכתב	يكتب	הם	יכתבו	يكتبون
היא	תכתב	تكتب	הן	תכתבנה	يكتبن

ضبط صروف المضارعة في السالم

تشكل الهمزة (א) بالسيجول (ם) ، وتشكل النون والياء والتاء

(١) وهناك أربعة أحرف أخرى تضاف إلى آخر الفعل للدلالة على نوع الفاعل وعدده
ويجمعها قولك : יאית .

بالحريق هكذا : ٦ - ٦ - ٦ مثل : אָפְתַח , יִשְׁמַע , תִּקְטֹף , יִסְגֵר .
 وإذا كانت فاء الفعل حرفاً حلقياً من حروف א ה ח لا تبقى الهمزة على شكلها
 الأصلي وهو السيجول (א) وبشكل الحرف الحلقى الذي يليها بحطف سيجول
 (ֶ) مثل : אָאָרַז (أربط) و אָחַלַש (أضعف) و אָהַרַם (أهدم)
 و אָעִזַר (أساعد) . أما سائر الحروف ، وهي النون والياء والتاء ، فتشكل
 بالسيجول إذا دخلت على حرف (א) ، أي إذا كان الفعل الذي دخلت عليه
 مهموز الفاء ؛ وتشكل فاء الفعل بحطف سيجول مثل : יָאָסַר (بأسر)
 و תָּאָרַךְ (تطول) و יָאָסַף (يجمع) .

وإذا دخلت الحروف الثلاثة (٦ - ٦ - ٦) على فعل مبدوء بـ ה أو ח أو لا
 فإنها تشكل بالسيجول إذا كان الفعل مفتوح العين في المضارع وتشكل فاء
 الفعل بحطف سيجول (ֶ) مثل : יִחַרְבּ (يحرب) و תַּעַרְבּ (تحلو) .
 وإذا كانت عين الفعل حرفاً من حروف כּ פּ ט ס كنت فاء الفعل
 لضرورة إعجام حروف כּ פּ ט ס بعد حرف ساكن مثل : יִחַדְל (يكف)
 و תִּחַכֵּם (تفتن) .

وإذا كان الفعل مضموم العين في المضارع شكلت حروف (٦ - ٦ - ٦)
 بالبتاح (ֹ) و فاء الفعل ה ח لا بحطف بتاح (ֹ -) مثل : יִהַלֵּם (يحبط)
 و תִּחַרֵּשׁ (تحرث) و יַעֲבֹד (نعمل) .

جدول تصريف المجرد في المستقبل

نورد فيما بعد جدولاً يتضمن تصريف الأفعال المجردة ، على اختلاف
 صيغها ، في المستقبل . وبدراسة الجدول الآتي بعناية يسهل تصريف أي فعل
 من الأفعال المجردة ، مهما كانت صيغته ، ومهما كانت علتة .

(١) لهجة بني تميم في العربية هي كسر أحرف المضارعة مطلقاً .

תמרינ

1 - ضع الأفعال الآتية في زمن الاستقبال وفقاً للضامات الواردة في صدر كل طائفة منها :

- א -- אָני - הם - היא : שָׁמַר (حرس) - קָדַף (اضطهد) - גָּמַר (قَتَمَ).
 ב -- אֲנִי - הוא - הוּא : סָלַח (صفح) - קָפַץ (قفز) - קָלַע (بلع).
 ג -- אַתָּם - אַתָּה - היא : מָלַךְ (ملك) - קָשַׁר (ربط) - שָׁכַח (نسى).
 ד -- אַתָּן - אַתָּה - הוּא : פָּתַח (فتح) - צָעַד (خطا) - אָנַר (جمع).

2 - هات مستقبل كل من الأفعال الآتية مع مراعاة ضبط حروف (أثبت) وفاء الفعل بالشكل المناسب :

- א -- אַתָּן - אַתָּה - הוּא : הָפַר (حفر) - הָרַס (هدم) - לָבַד (اشتغل).
 ב -- אָני - הם - היא : הָסַף (وفسّر) - אָרַף (طال) - אָסַף (جمع).
 ג -- אֲנִי - הוא - הוּא : הָלַב (حلب) - עָנַן (رسا) - עָצַב (حزن).
 ד -- אַתָּם - אַתָּה - היא : הָזַק (تقوى) - אָסַר (أسر) - הָלַם (حلم).

3 - خاطب بالعبارات الآتية المفردة المؤنثة ، ثم جمع الذكور ، ثم جمع الإناث واضبط الأفعال المستقبلية بالشكل المناسب :

- אל תגזל דל כי דל הוא . אל תלק רכיל בצמך ואל תעמד
 על דם רעה . לא תחלש בשור ונחמור . אל תריב עם אדם חנם .
 מה ששני עליך לא תעשה לחברך . אל תשפט צדיק עם רשע .

ד - אכתב הגל האתית בעד תגפיר כל פעל מאז פיהא בפעל מסתבל
ואשכל חרופ המזרעה בשכל המזשב :

הרנכת נסעה - הצפור צפה - הילד חלה - הגשם ירד - הסוחר מכר
את הסחורה - האכר חרש את האדמה - האיש רחץ את ידיו - הזאב טרף
את העז - הספר אבד - למדנו את השעור - קניתם לחם וגיבנה - קראו
את העתון - מצאתם מציאה - הלכה אל השוק - ירדת הצירה - נשאתן
את הכסא - נטית מן הדרך - יכלנו לאויבנו - סבותי בשוקים .

ה - אכתב הגל האתית בעד תגפיר כל פעל מסתבל פיהא בפעל מאז .

הנצר ישחה בנהר - התלמידים ילכו אל בית הספר - הסבלים ישאו
משאות - מה תמצאו ברחוב ? - נסור אליכם - הפדור יפל - אתן תקנה
נתן את כספנו - נירה ברובינו - אצא אליך - תיראו את זהוה - נבנה
בית - תשתו יין - תבואו לבדכם .

ו - ضع فعلاً مستقبلاً مناسباً في المكان الخالي بما يأتي :

האכר . . . אל העיר - התלמיד . . . אל בית הספר - האשה . . . את
הענבים בשוק - הציד . . . ארנכת ברובו - הילדים . . . על הספסלים -
האמהות . . . את לדיהן - הנוסעים . . . מדרךם - הנצר . . . במטה -
הצפרים . . . אל המקומות החמים - הנגרים . . . את הסלונות והדלתות .

الأمر : הַצְוֵי

يُصاغ الأمر من المضارع المسند إلى المخاطب بتجريدِهِ من حرف المضارعة (ت) . فمن المستقبل הַשְׁמֵר (تحرس) مثلاً يُصاغ الأمر : הַשְׁמֵר (احرس) ومن הַמְצִיא (نجد) يُصاغ : הַמְצִיא (جِدْ) ومن הַקְדֵּה (تشترى) يُصاغ : קֵדָה (اشتر) .

وعند إسناد الفعل إلى ياء المخاطبة أو إلى واو الجماعة تشكل فاؤه بالحرّيق (ـ) عوضاً عن السكون (ـ) لاستحالة التقاء ساكنين في أول الكلمة مثل :

الأمر	المستقبل
הַשְׁמֵר	ת - הַשְׁמֵר
הַמְצִיא	ת - הַמְצִיא

وفي حالة النهي يأتي المضارع مسبوقةً بـ **אל** النافية ، مثل : **אל תבזבז** (لا تسرق) ونادر استعمال **ל** النافية للنهي ، مثل : **ל**א תרצח (لا تقتل) .

وإليك طرق استعمال الأمر في مختلف الصيغ :

١ - في الفعل السالم : إذا كان مضارعه مضوم العين مثل : הַשְׁמֵר يأتي الأمر منه هكذا : הַשְׁמֵר (أحرس) و הַשְׁמֵר (أحرس) و הַשְׁמֵר (أحرسوا) و הַמְצִיא (أحرسن) . وإن كان مضارعه مفتوح العين مثل : הַרְכֵּב يأتي الأمر منه هكذا : הַרְכֵּב , הַרְכֵּב , הַרְכֵּב . وإن كانت فاؤه **ח** أو **لا** مثل : הַחֹרֵר و הַחֹרֵر فإنها تشكل بحطفت بتاح عوضاً عن السكون في حالة إسناد الفعل إلى ضمير المخاطب وإلى نون النسوة فنقول : הַחֹרֵר (عُدن) و הַחֹרֵر (ساعدن) و הַחֹרֵר (ساعدن) . ولا يطرأ على

فَاء الفعل أي تغيير عند إسناده إلى ياء المخاطبة وإلى واو الجماعة فنقول : **هָؤَلِ** (عودي) و **هَؤَلِي** (ساعدي) و **هَؤَلِي** (عودوا) و **هَؤَلُوا** (ساعدوا) .
 وإن كانت عين الفعل حرفاً حلقياً مثل : **هَؤَام** (خطب) و **هَؤَح** (ذبح) و **هَؤَد** (قاد) و **هَؤَع** (مضغ) فإن فاء الفعل تشكل بالبتاح وتشكل عينه بحطفت بتاح عند إسناد الفعل إلى ياء المخاطبة أو إلى واو الجماعة . وتبقى صيغة الأمر على حالها عند إسناد الأمر إلى ضمير المخاطب أو إلى نون النسوة مثل :

هَؤَام , **هَؤَامِي** , **هَؤَامُو** , **هَؤَامُونَا**
هَؤَح , **هَؤَحِي** , **هَؤَحُو** , **هَؤَحُونَا**
هَؤَد , **هَؤَدِي** , **هَؤَدُو** , **هَؤَدُونَا**
هَؤَع , **هَؤَعِي** , **هَؤَعُو** , **هَؤَعُونَا**

٢ - في الفعل المعتل : إذا كان الفعل معتل الفاء بالألف مثل : **هَؤَل** و **هَؤَمَر** يأتي الأمر منه على وزن **هَؤَلَال** إن كان الفعل مضموم العين في المضارع أو على وزن **هَؤَلَال** إن كان مفتوح العين في المضارع وتشكل فاء الفعل بحطفت سيجول (٣) عند إسناد الفعل إلى ضمير المخاطب أو إلى نون النسوة فنقول : **هَؤَلَال** و **هَؤَمَرَال** و **هَؤَمَرَال** . وتبقى فاء الفعل على شكلها الأصلي مكسورة عند إسناده إلى ياء المخاطبة أو إلى واو الجماعة فنقول : **هَؤَلَالِي** و **هَؤَمَرَالِي** و **هَؤَمَرَالِي** .

وإذا كانت عين الفعل حرفاً حلقياً مثل : **هَؤَدَد** (عطف) و **هَؤَحُح** (أمسك) فإن فاء الفعل تشكل بالسيجول (٣) عوضاً عن الحريق ، وتشكل عينه بحطفت سيجول (٣) عند إسناد الفعل إلى ياء المخاطبة أو إلى واو الجماعة فنقول : **هَؤَدَدَال** و **هَؤَحُحَال** و **هَؤَحُحَال** .

وإذا كان معتل الفاء بالهاء مثل : **هَؤَلَم** (خبط) و **هَؤَلَب** (قلب) فإن الأمر منه يأتي على وزن **هَؤَلَال** بشكل فائه بحطفت بتاح (٣) عند إسناده إلى

ضمير المخاطب ونون النسوة وتبقى على شكلها الأصلي عند اسناده الى ياء المخاطبة
وواو الجماعة فنقول : هَفَكَوْ و هَفَكُوْ و هَفَكُوْه .

وإن كان معتل الفاء بالياء مفتوح العين في المضارع مثل : يَشِيْخُ (نامَ)
و يَضِيْخُ (رضعَ) و يَلْعَلُ (كدَّ) فإن الأمر منه يأتي على صيغة الأمر في الفعل
السالم فنقول : يَشِيْخُ و يَضِيْخُ و يَلْعَلُ .

وفي الأفعال التي تكون مكسورة العين في المضارع مثل : يَشِيْبُ (من
يَشِيْبُ) و يَرِدُ (من يَرِدُ) يأتي الأمر على وزن يَلْعَلُ بجذف فاء الفعل المثال مثل :
يَرِدُ و يَرِيْ و يَرِيْوْ و يَرِيْوْه ، وإن كان المعتل الفاء بالياء منتهياً بجرف لا مثل :
يَدْعَلُ (عرف) فالأمر منه يأتي على وزن يَلْعَلُ مثل : يَدْعَلُ ، يَدْعَلِيْ ، يَدْعَلُوْ ، يَدْعَلُوْه .
والأمر من هَلْجَلْجَلْ يصاغ هو الآخر على وزن يَلْعَلُ لأنه يُعامل في الاستقبال
معاملة المعتل الفاء بالياء فنقول : يَلْجَلْجَلْ ، يَلْجَلْجَلُوْ ، يَلْجَلْجَلُوْه .

وإذا كان الفعل أجوف فإن الأمر منه يصاغ بجذف حرف المضارعة من
مستقبله مثل : يَكُوْمُ (من يَكُوْمُ) و يَشِيْرُ (من يَشِيْرُ) ، ويكون تصريفه كالاتي :

من يَكُوْمُ : يَكُوْمُ ، يَكُوْمِيْ ، يَكُوْمُوْ ، يَكُوْمُوْه .
ومن يَشِيْرُ : يَشِيْرُ ، يَشِيْرِيْ ، يَشِيْرُوْ ، يَشِيْرُوْه .

وإذا كان الفعل معتل اللام بالهاء فالأمر منه يصاغ بجذف حرف المضارعة
من مستقبله وتشكل عينه بالصيري عوضاً عن السيجول فمن يَكُوْمُ - يَكُوْمُوْه
يصاغ الأمر هكذا : يَكُوْمُوْ ، يَكُوْمُوْه ، يَكُوْمُوْه .

٣ - في الفعل المضعف : يصاغ الأمر بجذف حرف المضارعة من مستقبله
فمن يَكُوْبُ - يَكُوْبُوْه فنقول : يَكُوْبُ ، يَكُوْبِيْ ، يَكُوْبُوْ ، يَكُوْبُوْه .

٤ - في الفعل الناقص : إذا كان الناقص مضموم العين في المضارع
مثل : يَكُمُ (من يَكُمُ) يأتي الأمر منه على وزن يَلْعَلُ مثل :

الأمر	المستقبل
תְּקַח	תִּקַּח
תִּקְחֵנִי	תִּקְחֵנִי
תִּקְחוּ	תִּקְחוּ
תִּקְחֶנָּה	תִּקְחֶנָּה

وإذا كان الناقص مفتوح العين في المضارع مثل : יִנְעַל (من יְנַעַל) تحذف فاء الفعل من الأمر فيقال : נַעַל , יְנַעַל , יְנַעַר , יְנַעֲנֵה .

وإذا كانت عين الفعل الناقص حرفاً حلقياً مثل : יִנְאֵם (خَطَبَ) يأتي الأمر على وزن الفعل السالم المفتوح العين في المضارع فنقول : יִנְאֵם , יִנְאֲמֵי , יִנְאֲמֶנָּה .

ويعامل الفعل لְקַח معاملة الفعل الناقص فتحذف فاؤه في الأمر فنقول : קַח , קַחֵי , קַחוּ , קַחְנֵה וְيَأْتِي الأُمر من נִתַּח كَمَا يَأْتِي תִּחַ , תִּחֵי , תִּחוּ , תִּחְנֵה .
 ٥ - في الفعل الموكب : يصاغ الأُمر من هذا الفعل بحذف حرف المضارعة من مستقبله وتشكل فاؤه بالسكون المتحرك أو بحذف بتاح (=) إن كانت فاء الفعل حرفاً حلقياً .

- فمن תִּאָכֵה (من אָכַה) نقول : אָכֵה , אָכֵי , אָכוּ , אָכְנֵה .
- ومن תִּצָּא (من יָצָא) نقول : יָצָא , יָצָאֵי , יָצָאוּ , יָצְאֵנָה .
- ومن תִּיָּרֵה (من יָרַה) نقول : יָרַה , יָרֵי , יָרוּ , יָרְנֵה .
- ومن תִּשָּׂא (من יָשָׂא) نقول : יָשָׂא , יָשָׂאֵי , יָשָׂאוּ , יָשְׂאֵנָה .
- ومن תִּנְטֵה (من נָטַה) نقول : נָטַה , נָטֵי , נָטוּ , נָטְנֵה .
- ومن תִּבְרֹא (من יִבְרָא) نقول : יִבְרָא , יִבְרָאֵי , יִבְרָאוּ , יִבְרְנֵה .

(١) أجوف وممثل اللام بالألف لأنه مشتق من ברא فهو ليفي مقرون .

تمارين

١ - هات الأمر مما يأتي :

قَر - نَعَلَ - قَبَد - حَلَا - رَضِز - نَشَق - يَضَب - يَصَأ - هَلَف -
رَأَا - سَحَب - سَلَح - مَضَأ - زَمَن - لَزَن - مَدَد - سَبَب - شَبَر .

٢ - حوّل الجملة الآتية إلى خطاب المفردة المؤنثة ، ثم جماعه الذكور ،
ثم جماعه الإناث :

شَمِعَ ، بَنِي ، مَوَسَّرَ أَكْبِيَهُ وَأَلَّ تَطَّشَ تَوَرَّتْ أَمَّه .

٣ - هات أفعال الأمر من الأفعال المضارعة الآتية مع المحافظة على
ما اتصل بها إن كانت متصلة بشيء :

تَأَمَّرُوا - تَمَضَّأ - تَلَفَّ - تَشَوَّبِي - تَشَنَّأُوا - تَهَقَّقُوا - تَشَمَّرِي -
تَغِيلُوا - تَشَكَّنُوا - تَشَكَّحَ - تَسَكَّرْنَا - تَهَيَّأُوا - تَشَكَّبَ - تَفَحَّصُوا - تَهَيَّأُوا -
تَبَأَّنَا - تَمَنَّعِي - تَرِيبَ - تَهَيَّأْنَا - تَهَيَّأْنَا - تَمَضَّأْنَا .

تصريف المزيد

בְּטִירַת הַנּוֹסֶף

في الصفحات التالية جداول مفصلة تتضمن تصريف الأفعال المزيدة ، على اختلاف صيغها ، كما تتضمن صيغ الأفعال المجردة التي أوردنا قواعدها فيما سبق .

وبدراسة هذه الجداول بعناية يسهل تصريف أي فعل من الأفعال المزيدة مهما كانت صيغته ، ومهما كانت علمته .

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳

۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰

کتاب	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۰	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۱	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۲	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۳	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۴	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۵	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۶	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۷	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۸	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۰۹	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
۱۱۰	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح
کتاب	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح	تصحیح

ابن کثیر (مفتی البیت المالی) : ۱۰۰ تا ۱۱۰

المصادر والمشتق : יסודי ונגזר

الاسم قسمان : جامد ישם יסודי ومشتق ישם נגזר . والجامد ما لم يؤخذ من غيره مثل : שמים (سماء) و ארץ (أرض) و עפר (تراب) و רוח (ريح) و כסא (كرسي) . والمشتق ما أخذ من غيره مثل : סוער (تثر) فهو مشتق من סער (تآ) ومثل : נקוב (منقوب) فهو مشتق من נקב (ثقب) و יפה (جميل) فهو مشتق من יפה (جمل) .
والجامد نوعان : اسم ذات ישם עצם مثل : אבן (حجر) و אש (نار) و מים (ماء) ، واسم معنى ישם מקרה مثل : חכמה (حكمة) و נבונה (بطولة) و דעת (معرفة) .

المصدر : המקור

المصدر ما دل على حدث مجرد من الزمان وهو أصل جميع المشتقات .
ولمصادر الأفعال الثلاثية في العبرية ثلاثة أوزان قياسية هي :
١ - פעלל : وهذا المصدر هو أكثر المصادر استعمالاً . ويستعمل لجميع الأفعال الصحيحة والمعتة ، باستثناء الفعل الأجوف بنوعيه . فصدر כתב - כתב ، ومصدر קנה - קנה ومصدر אכל - אכל و מצא - מצא .
٢ - פול או פול : وهو خاص بالفعل الأجوف بالواو مثل : גוד

(من יָרַד : سَكَنَ) و שָׁב (من שָׁב : رَجَعَ) و בָּאשׁ (من בָּאשׁ : خَجِلَ) .
 ٣ - פִּיל وهو خاص بالفعل الأَجوف بالياء مثل : שִׁיר (من שָׁר : غَنَى)
 و שִׁים (من שָׁם : وَضَعَ) و יָיִל (من יָיִל : ابْتَهَجَ) .

إضافة المصدر : إذا كان مصدر الفعل على وزن פִּעֻלָּל وأضيف إلى اسم
 بعده فإن فاءه تشكل بالشفاء ويصبح على وزن פִּעֻלָּל مثل : שָׁמַר בֵּית
 (حراسة بيت) ويصبح على وزن פִּעֻלָּא إن كان معتل اللام بالألف مثل :
 קָרָא מִקְרָב (قراءة رسالة) أو على وزن פִּעֻזֹת إن كان معتل اللام بالهاء
 مثل : קָנֹת חֲטָה (شراء حنطة) .

وإذا كان المصدر معتل الفاء بالياء مثل : יָרַד تحوّل إلى יָרַדָת في حالة
 الإضافة ، وإن كانت لامه ألفاً مثل : יָצָא تحوّل إلى יָצָאת .

وإن كان الفعل نوني الفاء ومفتوح العين في المضارع مثل : יָנַשׁ - יָנַשׁ يأتي
 مصدره مضافاً على وزن יָנַשׁت أو على وزن יָנַשׁت إن كانت لامه
 حاء أو عيناً مثل : יָנַע - יָנַע - יָנַע . وإذا كانت لامه ألفاً مثل : יָנַשׁ
 فإنه يتحول في حالة الإضافة إلى وزن יָנַשׁت مثل : יָנַשׁت .

وإن كان الفعل مضعفاً مثل : מָדַד و סָבַב أتى المصدر المضاف منه على
 وزن פִּעֻלָּא مثل : מָדַד و סָבַב .

ملاحظة :

المصدر المضاف من לָקַח يتحول إلى קָחַת والمصدر المضاف من יָתַן
 يتحوّل إلى יָתַת .

اتصاله بحروف النسب : قد تقترن حروف النسب ׁ ׁ ׁ ׁ ، بالمصدر
 פִּעֻלָּל فيصاغ عندئذ صيغته في حالة الإضافة كما يأتي :

٤ - من הפעיל (אָפֵּל) יאָטי המסדר על זון הפעיל מל: הרָכִיב (אָרָכַב) ומסדר הרָכִיב . ואס המסדר מנ הרָכִיבָה .

٣ - מן הפעל (אָפֵּל) יאָטי המסדר על זון הפעל מל: הרָכַב (אָרָכַב) ו הרָכַב .

٤ - מן פעל (פִּעַל) יאָטי המסדר על זון פִּעַל מל: שָׁבַר (כָּסַר) ו שָׁבַר . ויאָטי אס המסדר מנ על זון פִּעוּל מל: שָׁבַר . ונאָך אסמא מואר סמאעא לוזן פִּעַל מנא: תַּפְּעִיל מל: תַּשְׁמִישׁ (אִסְתֵּמַל) ו תַּפְּעֻלָּת מל: תַּרְכִּיבָת (תַּרְכִּיב) ו תַּפְּעֻלָּה מל: תַּרְדֵּמָה (נומ עמיק) ו תַּפְּעוּל מל: תַּנְמוּל (מואָה) ו תַּפְּעוּלָּה מל: תַּחְבוּלָּה (אַחְטִיאל) .

٥ - מן פעל (פִּעַל) יאָטי המסדר על זון פִּעַל מל: לָקַט .

٦ - מן התפעל (אִתְּפַעַל או תַּפְּעַל או תִּפְּעַל) יאָטי המסדר על זון התפעל מל: התקשר (אִרְטַבַּט) ומסדר התקשר ויאָטי אס המסדר מנ על זון התפעלות מל: התקשרות (אִרְטַבַּט) .

מסדר הרבاعي : מקור הרבוע

אִזא אָן הרבاعي מָרדָא מל: גָּלַגַּל (דַּחַרַּג) פּאמסדר מנ יאָטי כָא תַּקְדַּם על זון פִּעַל מל: גָּלַגַּל ויאָטי אס המסדר מנ על זון פִּעַל מל: גָּלַגַּל (דַּחַרַּג) ו גָּלַקוּל (פִּלְקָה) .

וּאִזא אָן הרבاعي מָרִידָא מל: הַתְּגַלְגַּל (תַּדַּחַרַּג) פּאמסדר מנ יאָטי על זון התפעל מל: הַתְּגַלְגַּל . ויאָטי אס המסדר מנ על זון התפעלות מל: הַתְּגַלְגַּלוּת (תַּדַּחַרַּג) ו הַתְּרַבְּרוּת (תַּפְּטַרַּס) .

הַמַּסְדֵּר הַמִּימִי: מַסְדֵּר מִבְּדוּעַ עִיַּם זָאִידָה וְהוּא לֹא יאָטי אִלָּא מִן האַפְעַל הַתְּלָאִיתָה . פִּיֵּן אָן הַפִּעַל סַלְמָא סַחִיחָא אָן מַסְדֵּר הַמִּימִי עַל זון מַפְעַל

مثل : מְשַׁפֵּט (قضاء) من שָׁפַט و מְשַׁחֵה (لعب) من שָׁחַה و מְכַתֵּב (كتابة) من כָּתַב .

وإذا كان الفعل ثلاثياً مثلاً صحيح اللام محذوف الفاء في المضارع مثل :
יָרַד و יָשַׁב و יָלַד ، كان مصدره الميمي على وزن مَوْعَل مثل : מוֹרַד
و מוֹשֵׁב و מוֹלֵד .

وقد تزداد على صيغة المصدر الميمي هاء في آخره مثل : מוֹדְעָה (إعلان)
و מְהַמְלִיחָה (سفريّة) و מְלַחֶמֶה (ملحمة) و מְתַנְּה (هدية) .

تمرين ١

هات المصادر القياسية للأفعال الآتية ثم أدخل عليها حروف ב כ ל ם :

קָנַד — זָרַע — חָרַשׁ — קָלַף — שָׁמַע — קָלַף — אָכַל — אָפַה — מָרַד
יָדַע — פָּנָה — דָּשׁ — דָּן — חָסַף — תָּלַה .

تمرين ٢

أدخل على الفعل الثاني من كل جملة مما يأتي حرف ل بعد صوغ المصدر
القياسي منه :

האורס קם (קָלַף) . הפועלים באו (פָּבַד) . התלמיד התחיל (קָרַא)
התלמידות התחילו (שָׁר) . אבי אהב (יָשַׁב) בקפר . החולה אינו יכול (קָם)
ממטחו . מדוע רוצה אתה (לָקַח) אתספרי ? באמי (שָׁמַע) את השעור .
האפר יודע (נָטַע) עצים .

تمرين ٣

هات المصادر الميمية للأفعال الآتية واضبطها بالشكل :

שָׁמַר — קָלַף — פָּשַׁה — יָצַא — צָעַד — חָנַק — נָהַג — נָשָׂא — נָגַע .

(١) في هذه الأمثلة حدث إعلال بقلب الياء واواً .

أقسام المشتق : חלקי המגזר

١ - اسم الفاعل : שם הפועל

اسم الفاعل : اسم مصوغ لما وقع منه الفعل أو قام به . وبصاغ من الثلاثي المجرد على وزن **פועל** أي على وزن الفعل في صيغة المضارع الحالي ، ومن مزيد الثلاثي على وزن مضارعه بابدال حرف المضارعة ميماً . فمن **יִרְכִּיב** (يُرْكِب) بصاغ اسم الفاعل **מִרְכִּיב** ، ومن **יִשְׁכֵּר** (يَكْتَسِر) بصاغ اسم الفاعل **מְשַׁכֵּר** ، ومن **יִתְקַשֵּׁר** (يرتبط) بصاغ اسم الفاعل **מִתְקַשֵּׁר** . ومن الرباعي **יְגַלְגֵּל** - **מְגַלְגֵּל** .

ويحوّل اسم الفاعل عند قصد المبالغة إلى **פֻּעַל** ^(١) مثل : **חָטָא** (خطّاء) ، أو إلى **פֻּעְלָן** مثل : **יִדְעָן** (علام) ، أو **פֻּעְלוּ** مثل : **רַחום** (رحيم) أو **פֻּעִיל** مثل : **חָכִיב** (حبيب) . وهذه الصيغ سماعية ولا تُبنى إلا من الثلاثي .

تمرين ١

يَتَن فِيمَا يَأْتِي صِيغَ الْمُبَالَغَةِ وَأَسْمَاءِ الْفَاعِلِينَ :

המאמין סבֵּלָן , לא מלשין ולא קנאי , לא נוכח ולא רמאי , לא

(١) أكثر استعمال هذا الوزن للدلالة على ذي حرفة مثل : **נָבֵר** (نجار) و **נֶפֶח** (حداد)

و **קָצֵב** (قصاب) .

גָּנַב וְלֹא זָנַף . זוֹרְעֵי עֵמֶל יִקְצְרוּהוּ . אֵין הַבּוֹר מִתְמַלֵּא מִחֻלְיָתוֹ .
 זָכְרָן טוֹב מִשְׂכָּחֵן . אֵין אָדָם חוֹטֵא וְלֹא לוֹ . הָאִישׁ הַזֶּה דָּבָרָן וַיּוֹדַע
 לְמַתְמַק אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל . הַשּׁוֹנֶה וְאֵינוֹ עֵמֶל דּוֹמָה לְיוֹרֵעַ וְאֵינוֹ קוֹצֵר .
 שְׁנָאָה מִבְּטָלַת שׂוֹרָה שֶׁל גְּדוּלָּה . מִשְׁנֵה מְקוֹם מִשְׁנֵה מִזֵּל .

تمرین ۲

صُغِ اسْمَاءَ الْفَاعِلِينَ مِنَ الْأَفْعَالِ الْآتِيَةِ :

טָנָה — רָצָה — הִתְמַלֵּא — טָעָה — אָהַב — יָדַע — קָטַר — קָבַש —
 הִגְדִּיל — חִזַּק — הִתְרוֹמַם — הִתְעַשֵּׂר — הִלְבִּישׁ — דָּבַר — נִגְנַב .

۲ — اسم المفعول : שם הפעול

اسم المفعول : هو اسم موصوغ من الفعل المتعدي للدلالة على ما وقع عليه
 الفعل . ويصاغ من الثلاثي على وزن فَعُولٍ أو على وزن نَفْعَلٍ مثل : **مُنَوَّب**
 و **مُنَوَّب** (مسروق) . وإذا كان الفعل معتل اللام بالهاء صيغ اسم المفعول منه
 على وزن فَعُولِي ، أي بإبدال لام الفعل وهي الهاء ياء . فمن الفعل **كَلَّمَ** نقول :
كَلْمِي ومن **بَنَى** - **بِنَاي** ومن **صَلَّى** - **صَلَاتِي** .

ولا يصاغ اسم المفعول من فعل لازم .
 ويصاغ اسم المفعول من غير الثلاثي كما يأتي :

- ١ - من فَعَّلَ بصاغ اسم المفعول على وزن مَفْعَلٍ مثل : مَشْفَر (مكسّر)
 ٢ - من هَفَعَلَ / / / / مَفْعَلٍ مثل : مَلْبَس (مُلبَس)
 ٣ - من فَعَّلَلَ / / / / مَفْعَلَلٍ مثل : مَدْحَرَج (مدحرج)

تمرین ١

ضع بدل كل فعل في الجمل الآتية اسم مفعول مع المحافظة على المعنى
 وإحداث ما يتطلبه ذلك من التغيير في كل جملة :

סגרתני את הדלת . הרוס שקרה את ענפי העצים . קראתי את
 העתון . אני נדעתי את הדבר . האקר הרכיב את בנו על החמור .
 האם הלבישה את בתה . שחקנו יונים . אבדתי את ספרי . שמרנו
 את הגן . הפלח תרש את אדמתו . העשיר בנה בית ספר . המורה
 מלמד את תלמידיו . הקמפן הסתיר את כספו . הילד גלגל את הגלגל .

تمرین ٢

صغ أسماء المفعولين من الأفعال الآتية ، وضع كلاً منها في جملة مفيدة :

הוקם — נאכל — פור — לקט — הרקב — נדנש — ספר — שכלל
 הרסב — קדלק — רפז — נשרף — גלח — החזר .

٣ - الصفة المشبهة باسم الفاعل

اسم مصوغ من الثلاثي اللازم للدلالة على من قام به الفعل على وجه الثبوت .
وتأتي الصفة المشبهة من باب **فَعَّلَ** (فعِلَ) على الوزن ذاته مثل : **اِحْمَرَّ** (شِيخ)
و **كَبِد** (ثَقِيل) و **تَمَمَّ** (نَجَس) . وتأتي من باب **فَعَّلَ** على هذا الوزن
مثل : **كَبِل** (قَادِر) و **كَبِط** (صَغِير) .

وتأتي الصفات المشبهة من غير هذين البابين ، وحينئذ تكون لها أوزان
أخرى : فكل ما جاء من الثلاثي اللازم بمعنى **فَعَّلَ** (فاعِل) ولم يكن على
وزنه فهو صفة مشبهة مثل : **اِحْمَر** (أَحْمَر) فهو مشتق من **اِحْمَر** (احمر)
و **اِحْمِر** (نَبِيل) مشتق من **اِحْمِر** (نَبِل) و **اِحْمِر** (طَوِيل) من **اِحْمِر**
(طَال) و **اِحْمِر** (جَمِيل) من **اِحْمِر** (جَمَل) و **اِحْمِر** (طَيِّب) من **اِحْمِر**
(طَاب) و **اِحْمِر** (غَضِيان) من **اِحْمِر** (غَضَب) و **اِحْمِر** (قَوِي)
من **اِحْمِر** (قَوِي) .

تمرين ١

ميز الصفة المشبهة من اسم الفاعل في القطعة التالية :

הָרוּם הָבִיא בְּכַפְי מִן הַשָּׂדוֹת רִים אֲכִיב בְּעֵץ . וְזוֹרֶסֶת הַשָּׁמֶשׁ
הַבְּהִיכָה וְהוֹמִים וְעֹלְיָיִם הַרְחֹבוֹת בְּצִיר . וּבְחֹדֶר קָטָן . עַל מִטָּה קְטָנָה .

(١) يستعمل الفعل **كَبِل** لازماً ومتعدياً .

- (٢) إذا كان وزن **فَعَّلَ** مشتقاً من فعل لازم فهو صفة مشبهة مثل : **اِحْمَر** (احمر)
فهو مشتق من **اِحْمِر** (لَطْف) وإن كان مشتقاً من متعد فهو صيغة مبالغة مثل : **اِحْمِر**
(حَبِيب) فهو مشتق من **اِحْمِر** (أَحَب) .
- (٣) إذا كان وزن **فَعَّلَ** مشتقاً من فعل لازم فهو صفة مشبهة مثل : **اِحْمِر** (سَكُوت)
فهو مشتق من **اِحْمِر** (سَكَت) . وإن كان مشتقاً من متعد فهو صيغة مبالغة مثل : **اِحْمِر**
(رَحِيم) فهو مشتق من **اِحْمِر** (رَحِم)

שוכבת נצרה רכה , היא חולה מחלה קשה . כל החרף קצו התמסכה
בחלנה : קוני השמש הבהירים החיו את רוחה , נתאמר אל אמה השומרת
את משתה :

— אמא ! מה קהיר היום ! מצל לחלוני מומרת הצפור .
מה נצים קאויר הזר !

تمرین ۲

גָּדַל — גָּאָה — גָּבַה — שָׁמַח — צָמֵא — שָׁכַח — גָּבַר — שָׁרַב — נָצַח —
בָּקָה — מָסַח — חָלַשׁ — קָצַר — רָוַה — שָׁבַע — רָצַב — רָסַק — קָרַב —
רָב — קָצַט .

۴ — اسما الزمان والمكان : שמות הזמן והמקום

هما اسمان موصوغان للدلالة على زمان الفعل أو مكانه . ويصاغان من الثلاثي
على وزن (مَفْعَل) مثل : مَطْبَخ (مطبخ) من طَبَخ (طبخ) و مَشْكَب
(مضجع) من شَكَب (ضجع) و مِرْكَب (مركب) من رَكَب (ركب) .
وإذا كان الفعل أجوف كان اسم الزمان والمكان منه على وزن (مَفْعُول) مثل :
مَقْوَم (مقام ، مكان) من قَم (قام) ؛ وإذا كان الفعل مثلاً صحيح الآخر
كان اسم الزمان والمكان منه على وزن (مَوْعَل) مثل : مَوْشَب (مجلس) من
يَشَب (جلس) و مَوْرَد (مهبط) من رَد (هبط) و مَوْعَد (موعد)

من **יָעַד** (وعد) . وقد يأتي على وزن **מוֹעֵד** مثل : **מוֹעֵד** (موعد) .
 والمثالان الآخران **מוֹעֵד** و **מוֹעֵד** يراد بالأول منها اسم المكان ويراد
 بالثاني اسم الزمان . وإذا كان الفعل لفيماً مفروقاً كان اسم المكان منه على وزن
מוֹעֵד مثل : **מוֹעֵד** (مخرج) من **יָצָא** (خرج) ؛ وإذا كان لفيماً مقرونأً
 كان اسم المكان منه على وزن **מִפּוֹא** مثل : **מִבּוֹא** (مدخل ، مباءة) من
בָּא (باء المشتق من **בוא**) .

أما الفعل غير الثلاثي فلا يصاغ منه اسماً زماناً ومكاناً .
 وقد تلحق **מִפְעֵל ה** التأنيت كما في **מִכְבֵּלָה** (زربية) من **כָּבַל** (زرب
 أو حبس) و **מְלוּנָה** (مبات) من **לָן** (بات) و **מְמַשְׁלָה** (حكومة) من
מָשַׁל (حكم) و **מְסַעֲדָה** (مطعم) من **סָעַד** (تغدى) .

تمرين ١

صغ اسمي الزمان والمكان من الأفعال الآتية :

— **צמד** — **ץ** — **שמה** — **צבר** — **ילד** — **רכב** — **זבח** — **צרב** — **קם** —
שכן — **בא** — **חסק** — **חסז** — **דרש** — **לן** — **יקד** .

تمرين ٢

اضبط أسماء المكان فيما يأتي وضع كلاً منها في جملة تامة :

— **מבראה** — **מארב** — **מאפיה** — **מכון** — **מעון** — **מפרץ** — **משפך** —
מרעה — **مسجد** .

٥ - اسم الآلة : שם הכלי

اسم الآلة : اسم مصوغ من الثلاثي المتعدي للدلالة على ما وقع الفعل بواسطته . ولاسم الآلة أوزان سماعية أشهرها .

- ١ - مَفْعَل مثل : مَسْرِك (مشط) و مَفْتַח (مفتاح) و מְלַקֵּט (ملقط)
  - ٢ - مَفْعَلَت مثل : מְשַׁחֶזֶת (مسنن) و מְנַדְּלֶת (مجهر) و מְנַבֶּת (منشفة)
  - ٣ - مَفْعֵלָה مثل : מְנַוְּרָה (معزفة) و מְאַפְרָה (منفضة) و מְצַלְפָה (سوط)
- وهناك أوزان سماعية أخرى أقل استعمالاً ، منها : مَفْعֵל مثل : מְנַזֵּל (منجل) و مَفْعֵלָה مثل : מְחַבְּטָה (محبطة) و مَفְעוּל مثل : מְנַעוּל (قفل) و מַפְעָה مثل : מְרַדָּה (راحة الحياض) و מְפּוּל مثل : מְשׁוּר (منشار) و מַפְעָלִים مثل : מְסַפְּרִים (مقص) . وهذا الوزن الأخير من الأسماء التي تطرد فيها صيغة التثنية في اللغة العبرية .

ومن أسماء الآلة : מְסַמֵּר (مسمار) و מְזַלְג (شوكة) و מְרַדֵּע (عصا لضرب البقر) و מְרַזֵּב (ميزاب) و מְשַׁאֲכָה (مضخة) و מְאַכְּלֶת (سكين) و מְאַזְנֵים (ميزان) و מְלַקְּחִים (ملقط) و מְשַׁקְּפִים (نظارة) و מְצַבּוּע (منقش) و מַפְצָח (كسّارة الجوز) و מַפְלִצָת (مجدارلزجر السباع والطيور) و מְעַשְׂנָה (مدخنة) و מְלַפְדָּת (مصيدة) و מְכַתֵּש (هاون) و מְכַמְרֶת (شبكة) .

أما اسم الآلة غير المشتق فلا ضابطه وبأقي على أوزان مختلفة نحو : קַרְדָּם (قدوم) و סַכִּיץ (سكين) و גְּרִיזָן (فأس) و פְּטִישׁ^(١) (مطرقة) .

(١) يقابل هذه اللفظة في العربية كلمة « فطيس » . ومن أفعالهم : « إصبر على أدب الفطيس ولو ضربك بالفطيس » .

تمرین ۱

بیّن أنواع المشتقات فیما يلي :

מאַרבע רוחות רצות צוים למקום האסף המקנה . ומשם יוצא העדר .
הצוים והתלשים צוי הפנים מגביהים זנבם וקופצים בראש , והפרות פוסעות
אחריהן , וקול נהימה משנה בקול שופר מרסק יוצא מפיהן . בר האנו
מתגודד לרגל ולדיו הרבים , נטוי גרון ומשקר צינים ומליף ומוריד את טפו אל
המים . היום צח ונעים !

تمرین 2

ביّن نوع כל من المشتقات الآتية :

גבור — קפה — נאה — צוב — רוגז — משכלל — קווי — קיאה —
צמא — אימן — בצנו — נרדף — מקשעה — מרסב — מרעה — זקיף —
טבח — משפך — מאמין — רואה — חכם — חולה — מנבר — אלם —
חרש — צרום — יחף — מתוק — כואב — בוכה — תום — אלקן — מלמד —
מתקשר — מרפב .

البرال : הלוגה האותיות

הוא جعل حرف مكان حرف آخر . وتقتصر هنا على ذكر أبرز صورته :
 فاذا كان أول الثلاثي أو الرباعي (د) أو (ا) وبُني على وزن **התפעל** تبدل
 (ת) **התפעל** (ד) مثل : **הדביק** (التصق) عوضاً عن **התדביק** ومثل :
הודין (نسلح) عوضاً عن **הזמין** ومثل : **הדרדר** (تبعثر) عوضاً عن
התדרדר . ومثل ذلك يحصل في مصدر **התפעל** ومشتقاته مثل : **הדמות**
 (تشبه) عوضاً عن **התדמות** و **מדמה** (منشبه) عوضاً عن **מתדמה**
 و **מודקה** (منتصب) عوضاً عن **מוקה** .

وإذا كان أول الثلاثي أو الرباعي (צ) أو (ט) وبُني على وزن **התפעל**
 تُبدل (ת) **התפעל** (ט) مثل : **הצטיר** (تصور) عوضاً عن **הצטיר**
 ومثل : **הטמא** (تدنس) عوضاً عن **התטמא** . ومثل : **הצטמצם** (انحصر)
 عوضاً عن **הצתמצם** . ومثل ذلك يحصل في مصدر هذا الفعل ومشتقاته فنقول :
הצטירות و **מצטיר** و **מטמא** و **מצטמצם** .

وإذا كان أول الثلاثي أو الرباعي (ס) أو (ש) أو (א) أو (צ) بُني
 على وزن **התפעל** تصبغ صيغته على وزن **הפתעל** مثل : **הסתדר** (انتظم)
 عوضاً عن **התסדר** ومثل **השתמש** (استعمل) عوضاً عن **התשמש** ومثل :
השתעמם (مل) عوضاً عن **התשעמם** .

تمارين

١ - كيف تأتي بوزن **התפעל** من الأفعال الآتية :

דבר - דלדל - דחה - דכא - דמן - דד - דבר - צחק -
 צרף - טמא - טהר - טמע - סגר - שתק - שצל .

٢ - ما مجرد الأفعال الآتية وما أحرف الزيادة التي بها :

הַדּוּג - הַדּוּמָן - הַדּוּיָף - הַצֵּיזֵן - הַצֵּטָזֵן - הַצֵּטָדֵק - הַטָּנֵף -
הַטָּמֵץ - הַצֵּטָמֵק - הַטָּמָטָם - הַטָּיֵב .

٣ - هات المصدر ثم اسم الفاعل من كل فعل مما يأتي واشرح ما في إحدى
هذه الكلمات من الابدال :

הַצֵּטָבֵר - הַצֵּטָלֵם - הַדָּדָה - הַדּוּגָב - הַצֵּטָרָף - הַצֵּטָפָף - הַטָּפָשׁ .

اتصال الفعل بضمائر النسب

يتصل الفعل المتعدي - ماضياً ومستقبلاً وحالاً وأمرأ - بضمائر النسب
منفصلة ومتصلة مثل : **שָׁמַר אוֹתִי** أو **שָׁמַרְנִי** (حَرَسَنِي) ومثل : **יָקַנּוּ**
אוֹתוֹ أو **יָקַנּוּהוּ** (يَشْتَرُونَهُ) ومثل : **אַתָּה לּוֹקֵחַ אוֹתָהּ** أو **לוֹקֵחָהּ** (تَأْخُذْهَا
أو آخِذْهَا) ومثل : **זָכַרְנִי** أو **זָכַר אוֹתִי** (أذْكَرْنِي) . ويلاحظ أنه عند
اتصال الفعل بضمير النسب المتصل يطرأ بعض التغيير على حركاته . ففي حالة
اتصال الفعل الماضي بضمائر النسب المتصلة نقول :

שָׁמַרְנִי , שָׁמַרְךָ , שָׁמַרְוּ , שָׁמַרְהָ , שָׁמַרְנוּ , שָׁמַרְכֶם-כֶּן
שָׁמַרְם-ן .

وعند اتصال الفعل المستقبل بضمائر النسب المتصلة نقول :

יָשַׁמַרְנִי , יָשַׁמַרְךָ , יָשַׁמַרְוּ , יָשַׁמַרְהָ , יָשַׁמַרְנוּ ,
יָשַׁמַרְכֶם-כֶּן , יָשַׁמַרְם-ן .

وعند اتصال المضارع الحالي بهذه الضمائر نقول :

שׁוֹמַרְנִי , שׁוֹמַרְךָ , שׁוֹמַרְוּ , שׁוֹמַרְהָ , שׁוֹמַרְנוּ ,
שׁוֹמַרְכֶם-כֶּן , שׁוֹמַרְם-ן .

وعند اتصال الهمزة بهذه الضمائر نقول :

شَمَرْنِي ، شَمَرْتَهُ ، شَمَرْتَهُ (شَمَرْتَهُ-شَمَرْتَهُ) شَمَرْنُو ، شَمَرْمَنْ .

تعبير مرآت الفعل في حالة الوقف

بطوراً بعض التغيير على ضبط الفعل في حالة الوقف .

فإذا كان الفعل الماضي مسنداً إلى ضمائر المتكلم والمخاطب والغائب تصبح حركة عينه قماص بدلاً من بتاح مثل : شَمَرْتِي و شَمَرْتِكَ و شَمَر . وعند إسناده إلى ضمير الغائبة وجماعة الغائبين تصبح حركة عينه قماص بعد أن كانت سكوناً متحرراً كماً مثل : شَمَرْتَهُ و شَمَرُو .

وإذا كان المستقبل مفتوح العين تصبح حركة عينه قماص بعد أن كانت سكوناً متحرراً كماً وذلك عند إسناده إلى ضمائر المخاطبة والمخاطبين والغائبين مثل : تَشْمَرِي و تَشْمَرُو و تَشْمَرُو . وإذا كان المستقبل مضموم العين أو مكسوراً تشكّل عينه بالحركة الأصلية عند إسناده إلى ضمائر المخاطبة والمخاطبين والغائبين . فنن : تَشْمَرِي : تَشْمَرِي نقول : تَشْمَرِي ومن : تَشْمَرِي : تَشْمَرِي نقول : تَشْمَرِي . ومن : يَشْمَرِي : يَشْمَرِي نقول : يَشْمَرِي .

ولما كان الأمر مضموناً من المستقبل بعد حذف حرف المضارعة منه فإنه يعامل في حالة الوقف معاملة المستقبل فنقول :

عند الاسناد إلى ياء المخاطبة : شَمَرِي بدل شَمَرِي .
وعند الاسناد إلى ضمير المخاطبين : شَمَرُو بدل شَمَرُو .

المفعول فيه والمفعول المطلق والحال : תאור הפעול

يطلق في النحو العبري على ثلاثة من أبواب النحو العربي^(١) وهي :

١ - المفعول فيه : وهو الاسم الذي يبين زمن حصول الفعل أو مكانه

مثل : היום הלכתי אל השוק (اليوم ذهبت إلى السوق) ومثل : שם ישבתי (هناك جلست) . وقد حدد النحاة العبريون المفعول فيه بنوعيه باسم (זמן ומקום הפעולה) .

ومن ألفاظ ظرف الزمان في العبرية : אז (حينئذ) و אחמול (أمس)

و מחר (غداً) و תמיד (دائماً) و שלושום (أمس الأول) و מחרתים

(بعد غد) و פתאום (فجأة) و לעולם (إلى الأبد) و עד-עולמי עד

(إلى أبد الأبدين) و מתי (متى) و מעולם (منذ القدم) و לפנים (من

قبل) و טרם (قبل أن) و כל-עוד (مادام) و עתה (الآن) و לפני

(قبل) و אחרי (بعد) .

ومن ألفاظ ظرف المكان : שם و שמה (هنا أو هناك) و פה (هنا)

و מטה (أسفل) و מעלה (أعلى) و הנה (هنا) و הלום^(٢) (هنا)

و הלאה (بعيداً) و איה و אנה (أين) .

٢ - المفعول المطلق : ويراد به هنا ما ينوب عن المصدر في باب المفعول

المطلق كصفته مثل : אמר מעט ועשה הרבה (قل قليلاً وافعل كثيراً)

أو ما يدل على نوع المصدر مثل : עבדתי הנם (اشتغلت مجانا) . وقد يراد

به التأكيد مثل : אכן הצליח התלמיד (حقاً نجح التلميذ) و אמנם ידעתי

את הדבר (حقاً علمت الأمر) .

(١) يقابل תאור הפעול في الأجرومية العبرية ما يسمى Adverb في الأجرومية الانكليزية.

(٢) يقابل هذه اللفظة كلمة « هلم » في العربية إلا أنها اسم فعل أمر بمعنى « أقبل » .

ويعرف هذا الباب في النحو العبري باسم (**אֵיכוֹת הַפְּעוּלָה**) . ومن
 ألفاظه : טוב مثل : טוב לעשות (حسناً فعلت) و פביר (كثيراً) و לשוא
 (باطلاً) و לריק (سدى) و מאד (جداً) و לפי (بمقدار) و כמעט
 (تقريباً ، سرعان ما) و יותר (أكثر) و פחות (أقل) و עוד (أيضاً)
 ודי (كفاية) و טוב (ثانية) و פעם (مرة) و כאשר (مثلاً) .

٣ - الحال : وهو الاسم المبين لهيئة الفاعل أو المفعول به حين وقوع الفعل
 مثل : **שְׁכַנְתִּי בְּטַח** (سكنت مطمئناً) ومثل : **פָּדַד עוֹבְדֵי ה'** (وحيداً
 تركتك) و איד (كيف) إذا تلاها فعل .

وأكثر ورود الحال في العبرية اسماً مشتقاً (أي اسم فاعل أو اسم مفعول
 أو صفة مشبهة) ، ويندر ورودها مصدرأ جامداً شاذاً كما في المثالين السابقين
 وكما في **יְלַמְּדוּ** (وحيداً) و **יִרְיָקוּם** (سدى) و **שִׁבְּעוּ** (مطمئناً) .

ويرى النحاة العبريون ان معظم أفعال **הפעול** ، على اختلاف أنواعها ،
 هي مصادر شاذة التركيب تذكر بعد الفعل أو قبله ، للغايات السابقة . ولا
 يطرأ تغيير على صيغة هذه الكلمات ، بمعنى انها لا تطابق العامل من حيث
 نوعه وعدده .

وقد يصاغ المفعول المطلق أو الحال بادخال أحد حرفي النسب (**כל**)
 على اسم المصدر مثل : **עָבַד בְּהַצְלָחָה** (عمل بنجاح) و **הָלַךְ לְשָׁלוֹם**
 (ذهب بالسلامة) .

وقد يدخل حرف النسب (**מ**) على اسم المصدر فيؤدي معنى المفعول لأجله
 الذي يبين سبب الفعل وعلته حصوله مثل : **יָתַ מִרְעָב** (مات جوعاً) و **רָקַד**
מִשְׂמֵחָה (رقص فرحاً) و **פָּרַח מִפַּחַד** (هرب خوفاً) .

الميزان الصرفي : המשקל הדקדוקי

لما كان أكثر الكلمات في العبرية ثلاثيا جعل علماء الصرف العبري لوزنها ثلاثة أحرف ، هي الـ **פ** للحرف الأول من الكلمة ، والـ **ל** الثاني ، والـ **ל** الثالث . وتضبط أحرف الميزان على حسب ضبط أحرف الموزون دائما. فوزن **כתב-פעל** ، ووزن **קטן-פעל** ، ووزن **זקן-פעל** ووزن **דבר-פעל** ويوزن الرباعي بزيادة لام عليه . ففي **גלגל** مثلا نقول : **פעלל** ، وفي **גלגל-פעלל** ، وفي **צלצל-פעלל** .

وإذا كانت الكلمة مزيدة بتضعيف حرف ضُعتف الحرف المقابل له في الميزان . ففي **למד** مثلا نقول : **פעל** ، وفي **למוד-פעول** .

وإذا اشتملت الكلمة على حرف زائد أو أكثر وُضع الزائد مكانه في الميزان ففي **נשבר** مثلا نقول : **נפעל** ، وفي **הרפיב-הפעיל** ، وفي **התקשר-התפעל** ، وفي **המנעות-הפעלות** وفي **התמנוגות-התפעלות** . وإذا حُذف من الكلمة بعض أحرفها حُذف نظير ذلك من الميزان . ففي **שב** مثلا نقول : **פעל** ، وفي **קנו-פעו** ، وفي **ישם** و **בן-פע** .

تمرین

زن الكلمات الآتية مع ضبط الميزان بالشكل :

- שמש — כתף — עולם — גדול — נגר — חכמה — מולדת — משור —
 שיר — גור — שפה — גלות — בנין — סבה — מגלה — צלצל — יכבו —
 התעטף — דע — נשמר — סר — הוצינן — הצטרך — ישא — מבוא — מת .

الحرف : המלה

الحرف هو ما دل على معنى في غيره، وتنقسم الحروف العبرية عشرة أقسام:
١ - מלות היחס (حروف النسب) وأهمها حروف כ כל ם وقد
تكلمنا عنها مفصلاً في بحث خاص .

ومن أحرف النسب לאל (على) و אל (إلى) و בעד (عن) و עד
(حتى) و את (مع) وحرف التعدية את .

وهناك كلمات يعتبرها النحاة العبريون أحرف نسب ، بينما يعدّها النحاة
العرب ظروف زمان أو مكان ، منها : תחת (تحت) و ממעל (فوق)
و בין (بين) و יחד (أمام) و מול (تجاه) و אצל (عند) و עם (مع)
و תוך و בתוך (ضمن) .

٢ - מלות החבור (حروف العطف) وهي ׀ החבור׀ (و او العطف)
و ׀ הפוך (و او القلب) وقد تحدثنا عنها مفصلاً في بحثين خاصين . ومن
حروف العطف : אי׀ (أو) و גם (أيضاً) و אך (حتى) و כי אם (بل) .

٣ - מלות המבטלות (حرف النفي أو الاستثناء) وأشهرها : לא
(لا) و בל (لم أو لن) و בלתי (دون) و בלעדי (سوى) و זולתי
(ما عدا) و בלבד (لا غير) .

٤ - מלות הטעם (حروف السبب) وهي : בעבור و למען و יען
(لأجل) و אחרי ׀ (حيث إن) و לכן و על כן (لذلك) و פן (لتلا)
و כי (إذ أن) .

---

(١) هذا الحرف يؤدي معنى الواو والفاء وثم في العربية ، وقد يستعمل استعمال واو
رُبَّ في الشعر العبري القديم .
(٢) تفيد التخيير أو الشك كما في العربية .

٥ - מלות התשובה (أحرف الجواب) وهي: כֵּן וְהֵן^(١) (نعم) וְלֹא וְלֹא (لا)
 ٦ - מלות התנאי (أحرف الشرط) وهي: אִם (إن وإذا) וְ לֹא
 וְ אֵלּוּ (لو) וְ לֹא וְ אֵלּוּ (لولا) .
 ٧ - מלות הדמיון (أحرف التشبيه) وهي: כִּי (كاف التشبيه)
 וְ כִּמוֹ (مثل) וְ כִּאֲשֶׁר (كما) וְ כֵּן (كذلك) .

٨ - מלות הקריאה (أحرف النداء) : يأتي حرف الاء قبل المنادى
 للدلالة على طلب إقبال مدلوله مثل: הַאִישׁ (بارجل) وقد يستغنى عن هذا الحرف.
 ومن حروف النداء ما يستعمل للندبة ، وهي نداء المتفجع عليه أو المتوجع
 منه ، مثل: הֵי וְ הָה וְ אָהָה וְ הוּי וְ אֲבוּי וְ אָה וְ אָח וְ יֵי וְ אֵלּוּי ؛
 ومنها ما يستعمل للدلالة على الابتهاج مثل: הָאָח וְ הַיָּדָד ؛ ومنها ما يستعمل
 للإغراء والتشجيع والاستحثاث مثل: הָבָה וְ לָכֹה ؛ ومنها ما يستعمل للرجاء
 والتوسل مثل: בֵּי וְ אֲחֵלֵי וְ אֲנָא וְ נָא ؛ ومنها ما يكون للتعجب مثل: מָה
 וְ רֵאָה וְ צֵא וְ סוּר וְ אֵיכָה ، وللزجر: הֵס (صه) وللتمني: לו^(٢)
 וְ מִי יִחַן (ليت) .

وحروف الإغراء والرجاء والتوسل والتعجب والزجر تكون بلافظ واحد
 مع المفرد والجمع والمذكر والمؤنث . أما אֲשֶׁרִי (طوبى) فيجوز أن تلحقها
 ضمائر الجر فيقال: אֲשֶׁרִיךָ וְ אֲשֶׁרִי .

٩ - מלות השאלה (أحرف الاستفهام) : حرف הֵךְ وتقابله همزة
 الاستفهام في اللغة العربية . وهناك ثلاثة أحرف أخرى تستعمل بمعنى هل وهي
 הֵאֵם וְ כָלוּם וְ הֵאֲמָנָם . وقد ورد تفصيل ذلك في بحث أدوات الاستفهام .
 ١٠ - מלות ההפוך והסתירה (أحرف الاستدراك) وهي: אֶךְ
 וְ אוֹלָם וְ אֲבָל (لكن) .

(١) تقابل هذه اللفظة « إن » التي تأتي حرف جواب في العربية بمعنى نعم كقوله :

ويقلن شيب قد علا ك وقد كبرت . فقلت إنه

(٢) يشبه ذلك استعمال « لو » للتمني في العربية .

...
...
...

الأعراب في العبرية (تمتلكه مكتبة جامعة القاهرة)

...
...

يرى المستشرقون أن اللغة العبرية كانت في الأصل معربة الأسماء دون الأفعال ، وأن هذا الأعراب قد اختلف من عبرة العهد القديم ، وتبقت منه آثار ضئيلة ، أهمها ما بقي في حالة النصب .

بيد أن هناك آثاراً تبدل على وجود الأعراب في الفعل العبري . فقد لوحظ أن واو القلب (6) تعمل عمل لم ، النافية في العربية من حيث قلب معنى الفعل المضارع إلى ماض ، ومن حيث جزم الفعل الأجوف بحذف عينه مثل : **יִקַּח** (المشتق من **קָח** **יקח**) ومثل : **יִבֵּן** (المشتق من **בָּן** **יבן**) .

كما يظهر هذا العمل عند دخول واو القلب على فعل معتل الآخر بالهاء إذ تحذف لامه مثل : **יִבֵּן** (المشتق من **בָּנָה** **יבנה**) ، ولوحظ كذلك أن الفعل المضارع المقترون بياء المخاطبة أو واو الجماعة يكون مجرداً من النون في آخره ، وهي النون التي تكون علامة لرفع الفعل في اللغة العربية ، إلا أن هناك نصوصاً شتى ونثرية ، لاسيما في الأدب العبري القديم ، تحتوي أفعالاً لحقت بها هذه النون مما يدل على استعمالها علامة لإعراب الفعل المضارع في العبرية القديمة ، كما ورد في سفر أرميا : **עַד-מָתִי תַתְּחַמְּקוּן הַבַּת הַשׁוֹבְבָה . . .** ، وكما ورد في

قصيدة لابراهيم بن عزرا : ...

לו אֶהְיֶה סוֹחֵר בְּתַכְרִיכִים   לֹא יִגְלוּן אִישִׁים בְּכָל-יָמָם . . .

ويرى المستشرقون أن علامة النصب في العبرية القديمة كانت الفتحة الطويلة ونشأ عنها حرف **ה** الشبيه بالألف اللينة فصارت **הה** . وأكثر ظهور هذه العلامة في المنصوب على نزع الحافض . إذ كثيراً ما تحذف أحرف الجر **ב** ، **ל** ، أو **ה** ، وينصب المجرور بعد حذفها بشكل آخر حرف من الاسم

بالقاص وبإضافة « ه » في آخر الكلمة مثل : הַלְכֹתִי הַעֵרָה بدل : הַלְכֹתִי
 אֶל הַעֵיר ومثل : לֶךְ מְצַרִּימָה و קום שָׁמָּה عوضاً عن : אֶל שָׁם .
 وقد تدل هذه العلامة (ה־) على الظرفية الزمانية مثل : עֲתָה (الآن)
 من יָצֵאת بمعنى حين و לַיְלָה (ليلاً) من לַיְל .

وقد تفيد الاستغاثة مثل : עֲזָרְתָה (العوذ) أو الندبة مثل : אוֹיָה
 (وبلاء) .

ومن علامات (١) النصب ה־ التي تحول معنى الاسم إلى الظرفية أو المفعول
 المطلق ، ويبدو أن الميم هنا عوض عن نون التنوين مثل : יוֹמָם : نهاراً (من
 יום : نهار) و חָפֶז : مجاناً (من חָזַן : فضل) و שָׁלֵשׁ : أول أمس (من
 שָׁלֹשׁ : ثلاث) و רִיקָם : سدى (من רִיק : خال) .

وعلامة الرفع كانت الضمة ولم يبق منها سوى آثار ضئيلة جداً في بعض
 الأعلام مثل : פְּנוּאֵל ، وفي بعض الأسماء عند إضافتها مثل : לְמַעֲיָנוּ-מִים
 (لينبوع ماء) و חַיִּתוֹ-אֶרֶץ (حيوان الأرض) .

أما علامة الجر فقد كانت الكسرة . ونجد آثارها في مثل : פְּנִיָאֵל ومثل :
 שָׁרְתִי בְּמַדְיָנוֹת הַיְתָה לְמִם (أميرة في المقاطعات صارت تحت الجزية)
 ومثل : בְּנִבְתֵי יוֹם וּבְנִבְתֵי לַיְלָה (مسروقة النهار ومسروقة الليل) .

تمرين

احذف أحرف الجر من الجمل الآتية وألحق بالأسماء التي تلي أحرف الجر
 علامة (ה־) .

הַנֶּזֶר נָסַל אֶל הַמִּים . הַבְּנָאִי עָלָה עַל הַגֶּג . הַסּוֹס נָסַל אֶל הַבוּר .
 הַשּׁוּפָל נָרַד אֶל הַבְּאֵר . אָבִי הִלַּךְ אֶל הַגֶּג . הַזָּאב נָס אֶל הַעֵר . הַסּוֹס
 שָׁב אֶל הַבַּיִת . אֵלֶיהוּ עָלָה אֶל הַשָּׁמַיִם . הַסּוֹחֵר נָסַע לְפָרִיז . אֲנִי שָׁבְתִי
 אֶל הַמְּלוֹן בְּעָרֵב .

(١) مدارج الفراءه والانشاء في اللغة العربية للدكتور عبد العزيز برهام .

القصة الثالثة

قصص وفكاهات

חלק שלישי

מעשיות וקדיחות

העור והפנס

איש עור^(א) הלך בלילה בדרך ובגדו פנס^(ב). בדרך פגש^(ג) בו איש פקח^(ד) ושאל אותו: למה לך הפנס ואתה עור? העור ענה^(ה): הפנס נחוץ^(ו) לי: אנשים פקחים יראו אותי ויטו^(ז) מדרכי.

(« שפת ילדים » - עם שנויים)

المفردات :

(א) أعمى (ב) فانوس (ג) التقى (ד) بصير (ה) أجاب (ו) ضروري (ז) فيعيدون .

تمرین — תרגיל

איפה הלך העור בלילה? — מה היה בגדו? — מי פגש בו בדרך? —
מה שאל הפקח את העור? — מה ענה העור?

העני הרחמן

עני עור ישב ברחוב. הוא היה רעב. פעם^(א) אחת עבר משם עני פקח. כאשר ראה העני הפקח את העני העור רחם עליו. נגש^(ב) אליו ואמר: « אני עני ואתה עני אף^(ג) אתה עור ואני פקח. אני יכול ללכת ולבקש^(ד) לחם, ואתה אינך יכול

לָלַכְתָּ וּלְבַקַּשְׁתָּ לֶחֶם. הֲאֵל לָךְ? כָּל-לֶחֶמִי וְאֲנִי אֵלֶיךָ לְבַקַּשׁ לִי
לֶחֶם אַחֵר. »

المفردات :

(١) مرة (٢) تقدم (٣) لكن (٤) واطلب (٥) مالك .

عمرین — תרגיל

איפה נשב העני העוור ? — הקניה העני שבע ? — השכב אמה עכשיו ?
מה אמה עושה בהיותך רעב ? — מי עבר על יד העוור ? — הנכול העוור
לראות ? — מה אמר העני השקס לעני העוור ? — הנכול השקס לראות ?
מה קוראים לאדם המכחם על הקריות ? — ומה קוראים לזה שאינו מכחם
על הקריות ?

השוּעַל (י) וְהַכֶּלֶב

אָמְרוּ לְשׁוּעַל : « הַתְּשֵׂא מִכְתָּב אֶל הַכֶּלֶב וּתְקַבֵּל (י) שְׂכָר (י) »
בְּסֵד (י) « מֵאֵה לִירוֹת ? » .
עָנָה הַשׁוּעַל : « הַשְּׂכָר גָּדוֹל וְכַנְדֹּלוֹ-הַסַּכְּנָה (י) » .

المفردات :

(١) التعلب (٢) فتأخذ (٣) أجرة (٤) يبلغ (٥) الخطر .

הַצְּבִי (י) וְהַכֶּלֶב

כָּלֵב צִיד רְדָף (י) אַחֲרַי צְבִי .

« למה תרדף אחרי ? » שאל הצבי « לא תשיגי (3) » .
 « מדוע ? » שאל הכלב .
 « כי אני רץ כדי להציל (4) את עצמי (5) » ענה הצבי ,
 « ואתה—למען אדונה » .

المفردات :

(1) الظبي (2) لحق (3) تدر كني (4) لا تقاذ (5) نفسي .

השועל והארנבת

שועל תפס (1) ארנבת והתחיל (2) להתפאר (3) בכחו (4) .
 « אל תתהלל (5) » אמרה הארנבת , « לא מפני (6) שאמה
 חזק תפסת אותי , אלא מפני שאני חלשה (7) » .

المفردات :

(1) أمسك (2) وبدأ (3) يفتخر (4) بقوته (5) نتباهى (6) بسبب
 (7) ضعيفة .

גרם (1) מפאן (2) ומפאן

לאיש אחד היו שתי נשים : אחת צעירה (1) ואחת זקנה (2) .
 רצתה (3) כל אחת מהן כי הבעל יהיה כמוה . לקטה הצעירה
 מראשו ומזקנו (4) את השערות הלבנות , והזקנה את השחורות .

נִמְצָא^(ו') הָאִישׁ קָרַח מִכָּאֵן וּמִכָּאֵן .

(ספר היסוד - עם שנויים)

المفردات :

- (1) أطلع (2) من هنا (3) شابة (4) عجز (5) أرادت (6) ومن لحينه
(7) وُجِدَ ، أصبح .

تمرین - תרגיל

במה נשים היו לאיש ? - הקיו שפיהן צצירות ? - מה נצתה כל אחת ? - מה ששמה הצצירה ומה ששמה הזקנה ? - הגש לך שצרות לבנות ? -- איך נמצא האיש בסוף ?

הנצרים והתפוח

שני נצרים מצאו תפוח⁽¹⁾ . האחד אמר : אני מצאתיו והשני אמר : אני מצאתיו . האחד אמר לשני : אתה שקרן⁽²⁾ ! הנצרים הכו⁽³⁾ זה את זה . התפוח נפל על הארץ ונרמס⁽⁴⁾ ברגליהם . הביטו⁽⁵⁾ הנצרים זה בפני זה והתחרטו⁽⁶⁾ על מה שקרה⁽⁷⁾ ביניהם .

(בית ספר עברי - עם שנויים)

المفردات :

- (1) تفاحة (2) كذاب (3) ضربا (4) وديس (5) نظرا (6) وندما
(7) ما حدث .

تمرین — תרגיל

(מציאות וכו')

מה מציאו שני הנצרים ? — מה אמר הראשון ? — ומה אמר השני ?

למה הכוונה את זה ? — מדוע נרמס הפנים ? — האוהב אתה את
התפוחים (1) האבן (2) הקנה (3) הקנה (4) האבן (5) האבן (6)

התפוחים (7)

הנער והאגוזים

נער אחד שם⁽¹⁾ את ידו תוך כד אגוזים ולקח מלא ידו
מהם: רצה להוציא⁽²⁾ את ידו המלאה מן הכד ולא יכול, כי
פי הכד צר. הנער צעק⁽³⁾ בקול⁽⁴⁾ רם. אמו באה וראתה את
אשר בנה עושה. היא צחקה⁽⁵⁾ ואמרה: אם תשיב⁽⁶⁾ את
האגוזים אשר גנבת⁽⁷⁾ תוכל להוציא את ידך מן הכד.

(בית ספר עברי - עם שניים)

المفردات: (1) وضع (2) أن يخرج (3) صرخ (4) بصوت (5) ضحكت
(6) ترجع (7) سرقت

تمرین — תרגיל

איפה היו האגוזים ? — למה לא יכול הנער להוציא את ידו מן הכד ?

מה אמרה האם לבנה הצועק ? — הקנה פי הכד רחב ?

העורב (א) והשוּעַל

עורב צמד על עץ . בפיו הנה גתח (א) בֶּשֶׂר . שוּעַל רָעַב (ב) עָבַר עַל יַד (ג) הָעֵץ , הַרִיחַ (ד) אֶת רִיחַ (ה) הַבֶּשֶׂר , קָרַב אֶל הָעֵץ וְאָמַר לְעוֹרֵב : אַתָּה עוֹף (ו) טוֹב , אַתָּה עוֹף יָפֵה , וְאָמַר לִי מַעֲט .

העורב פתח את פיו לומר , הַבֶּשֶׂר נִפְלֵא (ז) עַל הָאָרֶץ : הַשּׁוּעַל לָקַח אֶת הַבֶּשֶׂר וְהִלֵּךְ .

(בית ספר עברי - עם שנויים)

المفردات :

(١) الغراب (٢) قطعة (٣) جائع (٤) بجانب (٥) ثم (٦) رائحة (٧) طائر (٨) سقط .

تمرین — תרגיל

איפה צמד העורב ? — מה הנה בפיו ? — מה עבר על יד העץ ? — מה אמר השועל כאשר הריח את ריח הבשר ? — מה עשה העורב ? — ומה עשה השועל ?

השוּעַל וְהַכֶּרֶם

שוּעַל מְצָא כֶּרֶם . הַכֶּרֶם הָיָה גָדוֹר (א) מִכָּל-פְּנוֹתָיו (ב) .

וְהָיָה שֶׁם נִקְבַּב (י) אֶחָד . בִּקְשׁ (ז) הַשּׁוֹעֵל לָבֵא אֶל הַכָּרֶם ,
 דְּרֹךְ הַנִּקְבַּב , וְלֹא יָכֹל . מָה עָשָׂה ? צָם שְׁלֹשָׁה יָמִים עַד
 שֶׁפָּחַשׁ (ח) וְנִכְנַס (ט) בְּאוֹתוֹ (י) נִקְבַּב וְאָכַל וְשָׁמַן (יא) . בִּקְשׁ לְצֵאת
 וְלֹא יָכֹל . שָׁב וְצָם שְׁלֹשָׁה יָמִים עַד שֶׁפָּחַשׁ וְהִפְךָ (יב) כְּמוֹ
 שֶׁהָיָה וַיֵּצֵא דְרֹךְ הַנִּקְבַּב שָׁבָא בּוֹ . כְּשִׁיצָא הִפְךָ (יג) פָּנָיו
 וְהִבִּיט בַּכָּרֶם וְאָמַר : כָּרֶם , כָּרֶם ! מָה טוֹב אַתָּה וּמָה
 טוֹבִים פְּרוֹתֶיךָ (יד) ! אֲבָל מָה הַנְּאֻה (טו) מִמֶּךָ ?

(בית ספר עברי - עם שנויים)

المفردات :

- (1) محاط بجدار (2) جوانبه (3) ثقب (4) أراد (5) أن هزل
 (6) ودخل (7) في ذلك (8) وسمن (9) وصار (10) قلب ، أدار
 (11) تارك (12) فائدة .

تمرین — תרגיל

מה מצא השועל ? — איך היה הכרם ? — למה לא יכול השועל לבוא
 אל הכרם ? — דרך מה נכנס השועל אל הכרם ? — מדוע פחש השועל ?
 — למה לא יכול השועל לצאת מן הכרם ? — מה עשה כדי לכחוש ? — מה
 אמר השועל לכרם אחרי צאתו ממנו ?

שני הכלבים והלחם

כָּלֵב פָּגַשׁ (א) בַּחֲבֵרוֹ וּבִפְּנֵי כֹפֶר (ב) לָחֵם חֲרוֹף (ג) .

« אֵיזָה לָחֶם שָׂרוּף »^(א) יֵשׁ לָךְ , אָמַר הַכֶּלֶב , « זֶרֶק »^(ב)
אֹתוֹ ! » .

« לֹא אֶזְרַק אֹתוֹ » , עָנָה בְּעַל הַכֶּפֶר , « בְּטָרָם »^(ג)
אֶמְצָא טוֹב מִמֶּנּוּ » .

المفردات :

(1) التقى (2) رغيف (3) محروق (4) لرم (5) قبل أن .

הַעֲקָרְב וְהַסְּלַע^(א)

עוֹבֵר אֶרֶח^(ב) רָאָה עֲקָרְב הָעוֹקֵץ^(ג) סְלַע .
« לָמָּה תַעֲקֹץ אֹתוֹ ? » , הִשְׁתָּאָה^(ד) , « זֶה סְלַע » .
« יִדְעָתִי זֹאת » , הִשִּׁיב הָעֲקָרְב , « אַךְ רוֹצָה אֲנִי
שִׂיכִיר^(ה) אֹתִי וַיִּדַע לִירוּא^(ו) אֹתִי » .

المفردات :

(1) والصخر (2) سبيل (3) يلدغ (4) دُهِش (5) أت يعرف
(6) أن يخاف .

הַזָּאֵב וְהַגְּדִי

זָאֵב פָּגַשׁ בְּגְדֵי רֶךְ^(א) וַרְצָה לְטָרוֹף^(ב) אֹתוֹ .
« סוֹף סוֹף^(ג) מְצָאתִי אוֹתְךָ ! » קָרָא בְּזַעַם^(ד) , « אַתָּה
קָלְלָתָ^(ה) אֹתִי פַעַם . לֹא תִמְלֹט^(ו) מֵעֵנְשׁ^(ז) ! » .

« מתי היה זה ? » שאל הגדי בעודו⁽¹⁾ רועד⁽²⁾ בְּכַל גּוֹפּוֹ⁽³⁾ .

« לפני שנתיים » אמר הזאב .

« אבל רק השנה נולדתי » השיב הגדי .

« אם כן⁽⁴⁾ » , אמר הזאב , « היה זה , בודאי⁽⁵⁾ »

אביך . »

المفردات :

(1) صغير السن (2) أن يفترس (3) أخيراً (4) بسخط (5) شتمت

(6) نقلت (7) من عقاب (8) بيننا (9) يرتجف (10) جسمه (11) إذأ

(12) بالطبع .

צפור חכמה

צפור אחת הייתה בשדה⁽¹⁾ . היא הייתה צמאה⁽²⁾ ומים

לא היו בשדה . הצפור מצאה כד⁽³⁾ מים על הארץ . כד

היה מעט⁽⁴⁾ מים והצפור לא יכלה לשתות מן המים , כי פי

הכד צר⁽⁵⁾ ולא יכלה הצפור לבוא אל תוך⁽⁶⁾ הכד . הצפור

לקטה אבנים קטנות והשליכה⁽⁷⁾ אותן אל הכד . המים עלו

ושחתה הצפור .

(בית ספר עברי . עם שנויים)

المفردات :

(1) في الحقل (2) ظمأى (3) جرة (4) قليل (5) ضيق (6) داخل

(7) وألقت .

מרין — פרציל

איך הייתה הצפור ? — למה לא נכלה הצפור לשותות ? — מה עשתה הצפור כדי לשותות ? — איפה מצאה את האכנים הקטנות ? — הצמא אמה ? — מה עושה אמה בהיותה צמא ?

העורב והזמיר^(א)

העורב והזמיר רבו^(ב) זה עם זה . זה אמר : « קולי ערב^(ג) מקולך » וזה אמר : « קולי ערב מקולך » . התערבו^(ד) שניהם ואמרו : נשביע^(ה) את זה שיעבר תחלה^(ו) וישפט^(ז) בינינו , ומי שקולו ערב יותר ינקר את עין השני . העורב הראשון היה חזיר . עמדו ושרו^(ח) שניהם לפניו ובקשו את משפטו^(ט) . « קול העורב ערב יותר ! » — אמר החזיר . העורב נקר אחת מעיני הזמיר . ישב הזמיר על אחד מעופי^(י) העץ וככה . — למה אמה בוכה ? על עינה שנקרתי ? — שאל העורב . — לא על עיני אני בוכה , אלא על שהחזיר היה לי לשופט — ענה הזמיר .

(שפיינברג - עם שנויים)

المفردات :

- (١) والبلبل (٢) اخنصا (٣) أعذب (٤) تراامنا (٥) غلّفت (٦) أولاً
(٧) فيحكّم (٨) وأنشدوا (٩) 'حكّمه (١٠) من أغصان .

تمرین — תרגיל

על מה רבו העורב והזמיר ? — מה אמר כל אחד מהם ? — על מה
התעקבו ? — מי עבר תחלה ? — מה עשו שניהם לפניו ? — מה אמר
הזמיר ? — הצדק החזיר במשפטו ? — למה נקר העורב את צין הזמיר ?

האָפּר (') והתּרופּה (')

לאָפּר אָחד כּאָבּה (') הַבֶּטֶן . הוא נִסַּע הָעִירָה וּבָא אֶל
הָרופֵא ('). בְּדַק (') הָרופֵא אֶת גּוּפוֹ ('), דָּפַק (') בְּאַצְבָּעוֹ עַל
בֶּטְנוֹ , רָשַׁם (') לוֹ תְּרֹפָה עַל נֶזֶר וְאָמַר לוֹ : אַתָּה תִּשְׁתָּה
וּתְהִיָּה בְּרִיא (').

בָּא הָאָפּר הַבִּיטָה וְשָׁתָה אֶת הַנֶּזֶר בְּמִים , אָכַל (')
כֵּאֲבוֹ (') לֹא חָדַל ('). תָּמָה (') הָאָפּר וְאָמַר : הֲלֹא אַתָּה
הַתְּרֹפָה כִּכְּר שְׁתִּיתִי וּמְדוּעַ זֶה בֶּטְנִי עוֹד (') כּוֹאֶבֶת ...?

(ספר היסוד)

المفردات :

- (١) الفلاح (٢) والدواء (٣) وجعت (٤) الطيب (٥) فحص (٦) جسده

(7) דק (8) דון (9) صبيح الجسم (10) لكن (11) أله (12) انقطع
(13) عجب (14) لا يزال .

تمرین — תרגיל

למי נאבקה הנבטן ? — למה הלך אל הרופא ? — מה צשה לו הרופא ?
ומה אמר לו ? — מה צשה האקר בבואו הביתה ? — למה לא חדל כאבו ?
מה אמר האקר ? — איפה חי האקר ? — מה עושה הרופא ?

האקר (1) והמשקפים (2)

אקר בא אל חנות (3) לקנות משקפים . נתן לו החנוני (4)
זוג (5) משקפים . שם (6) האקר את המשקפים על עיניו , לקח
ספר והסתכל (7) בו .

— לא טובים הם המשקפים האלה , אמר האקר , תן לי
אחרים .

נתן לו בעל החנות זוג אחר . הסתכל האקר עוד פעם
בספר ואמר : גם אלה רעים .

נתן לו החנוני עוד זוגות אחדים . האקר הפך (8) והפך
בספר , הסתכל בו הנה והנה ובסוף אמר : כל-המשקפים
שלה לא יצלחו (9) .

שאל אותו החנוני :

— אמר - לי , אדוני , היודע אתה לקרא בספר ?

المفردات :

- (١) شخص (٢) الذي طلب (٣) وافق (٤) الأجنبي (٥) بتأثر
(٦) ما أقوى (٧) وبعد مضي (٨) بضع دقائق (٩) صديقي (١٠) فوراً .

ישׁר לב^(١)

הרב^(٢) הגדול , רבי שמעון בן שטח , קנה חמור מנכרי^(٣).
פאשר הביא^(٤) את החמור אל חצרו^(٥) , ראו תלמידיו והנהיגו^(٦)
אכן יקרה^(٧) תלינה^(٨) בצוארו^(٩) של החמור , וירוצו^(١٠) אל
רפם ויאמרו לו : « ברפת יהנה העשירה^(١١) אותך . יראה
רפנו את האכן הטובה שהיתה על צואר החמור שקנית היום » .
ויען הרב רבי שמעון לתלמידיו : לא ! תלמידי הטובים , רק
חמור קניתי ואכן טובה לא קניתי . לכו והחזירו^(١٢) אותה
לבעליה^(١٣) » . ויעשו כן^(١٤) . הנכרי התפלא^(١٥) על ישׁר
לבו של הרב .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

- (١) استقامة (٢) الرباني ، الحبر (٣) من أجنبي (٤) جلب (٥) فناء داره
(٦) فإذا (٧) ثمنه (٨) معلقة (٩) برقبته (١٠) فجزوا (١١) أغنت
(١٢) فأعيدوا (١٣) لصاحبها (١٤) كذلك (١٥) تعجب .

تمرین — תרגיל

מה קנה רבי שמעון ? — ממי קנה את החמור ? — מה היה תלוי
בצנארו של החמור ? — מה אמרו הסלמידיים לרבם ? — מה צנה להם ?
— על מה התפלא הנכרי .

הגמל והחמור

גמל וחמור ברחו^(א) מבית בעליהם ונפגשו ביער^(ב) . שם
חיו יחד^(ג) בשלום ובשלנה^(ד) , עד לאותו יום מר , בו התאנה^(ה)
החמור לשיר . הגמל נסה^(ו) למנוע אותו מלבצע^(ז) את
מחשבתו^(ח) , אולם^(ט) לשוא^(י) . החמור פער^(יא) את פיו , ולקול
נעירתו^(יב) באו אנשים ותפסו את שני הבורחים , העמיסו^(יג)
את החמור על גב הגמל ויצאו לדרך .

באמצע^(יד) הדרך אמר הגמל לחמור : « רוצה אני
לרקוד^(טו) » . « השתגע^(טז) ? » נאק^(יז) החמור , « אתה תפיל
אותי ארצה ! » « אני מכרח^(יח) לרקוד » , השיב הגמל
« עד כדי כך^(יט) נהיית^(כ) משירתך » .

הוא החל לקפוץ , והחמור נפל ארצה ושבר את צלעיו^(כא) .

المفردات :

(א) مربا (ב) في الغابة (ג) معاً (ד) وهدوء (ה) اشتى (ו) حاول

(7) من تنفيذ (8) فكرته (9) لكن (10) عبثاً (11) ففّر (12) نيهقه
 (13) حملوا (14) في منتصف (15) أن أرقص (16) جنتت (17) غنق
 (18) مضطر (19) حتى الآن (20) تمتعت (21) ضلوعه .

הירושלמי והתגר⁽¹⁾ מאתונה

פעם אחת בא אורח⁽²⁾ ירושלמי אצל תגר מאתונה . מצא
 בחנותו בני אדם אוכלים ושותים . אכל ושטה גם הוא עמָהם .
 בערב בקש לישון שם . אמרו לו : המנהג⁽³⁾ אצלנו שלא נקבל
 אורח אלא עד שיקפץ⁽⁴⁾ שלש קפיצות . אמר להם : וכי⁽⁵⁾
 יודע אני איך אתם קופצים ? יעמד אחד ויקפץ לפני ואני
 אעשה כמותו . עמד אחד וקפץ אחת ונמצא באמצע⁽⁶⁾ החנות ,
 קפץ שנית ונמצא על פתח החנות , קפץ שלישית ונמצא בחוץ⁽⁷⁾
 הלך הירושלמי וסגר את הדלת בפניו . אמר להם : חייכם⁽⁸⁾
 מה שבקשתם לעשות לי עשיתי לכם .

(א . רבינון - עם שנויים)

المفردات :

(1) والتاجر (2) ضيف (3) العادة (4) أن يقفز (5) وهل (6) في وسط
 (7) في الخارج (8) وحياتكم .

تمرین — תרגיל

לאן בא האורח הירושלמי ? — מה עשו האנשים בחנותו של התגר ?

מה צָשָׂה הַיְרוּשָׁלַמִי ? — אֵיפֹה רָצָה לִישׁוֹן ? — מָה אָמְרוּלוּ ? — מָה
צָנָה לָהֶם ? — מָה צָשָׂה אַחַד מֵהֶם ? — מָה צָשָׂה הַיְרוּשָׁלַמִי ? — וּמָה
אָמַר לָהֶם ?

חִכְמַת יְלָדִים

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וּמֵצֵא יְלֵד אֶחָד וּבִיָּדוֹ כְּלִי^(א)
מִכֶּסֶה^(ב). שָׁאַל אוֹתוֹ : מָה בִּיָּדֶךָ בְּכִלֵּי זֶה ? — עָנָה לוֹ הַיְלֵד :
אֵלוֹ^(ג) רֹצֵחַ אִמִּי שֶׁתָּדַע מִה בְּכִלֵּי , לֹא הֵייתָה מִכֶּסֶה אוֹתוֹ .
הֲלֹךְ מִשָּׁם וּמֵצֵא יְלֵדָה שׁוֹאֵבֶת^(ד) מִים מִן הַעַיִן , אָמַר לָהּ :
הִשְׁקִינִי^(ה) מֵעַט מַיִם . אָמְרָה לוֹ : לָךְ וּלְחַמּוֹרְךָ . אַחֲרַי שִׁשְׁתָּה
אָמַר לָהּ : בְּתִי , עֲשִׂיתְּ כַּמַּעֲשֵׂה רַבָּקָה אֲמַנּוּ עָלֶיךָ הַשָּׁלוֹם .
אָמְרָה לוֹ : אֲדוֹנִי , אֲנִי עֲשִׂיתִי כַּמַּעֲשֵׂה רַבָּקָה , וְאַתָּה לֹא עֲשִׂיתְ
כַּמַּעֲשֵׂה אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲבִינוּ , עָלִיו הַשָּׁלוֹם .
(מֵאַנְדוֹת יִשְׂרָאֵל)

الفردات :

(١) وعاء (٢) مغطى (٣) لو (٤) تستقي (٥) اسقيني .

تمرین — תרגיל

את מי מצא ר' יהושע בדרך ? — מה היה ביד הילד ? — מה שאל
ר' יהושע את הילד ? — מה צננה הילד ? — הצדק הילד בתשובתו ?
— מניין שאבה הילדה מים ? — מה אמר לה ר' יהושע ? — מה השיבה הילדה ?
— מה אמר לה ? — ומה השיבה אָו ? — הצדקה הילדה בתשובתה ?

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וְהַדְּבֹרִים

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ , עָלָיו הַשְּׁלוֹם , הָיָה חָכֵם מְכֹל-אָדָם . פַּעַם אַחַת , אָמַר שְׁלֹמֹה : מִי חָכֵם כְּמוֹנֵי בְּכָל-הַחַי ? וְאִיזָה דָּבָר נִעְלָם ^(א) מְמוֹנֵי ? אָמַר לוֹ נָתָן הַנְּבִיא : בְּרִיָּה ^(ב) קִטְנָה יֵשׁ וְדְבוּרָה שְׁמָה , הִיא עוֹשֶׂה דְבַשׁ וְשִׁעוּנָה ^(ג) וְאַתָּה אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵיךְ הִיא עוֹשֶׂה אוֹתָם . מָה עָשָׂה שְׁלֹמֹה ? הֲעֵמִיד בְּנֵגוֹ כְּנֹרוֹת ^(ד) שֶׁל זְכוּכִית , אָמַר בְּלִבּוֹ : « עֲתָה אֶרְאֶה אֶת כָּל עֲבוֹדָתְךָ ! » מָה עָשׂוּ הַדְּבֹרִים ? טָחוּ ^(ה) אֶת קִירוֹת הַכְּנֹרוֹת בְּשִׁעוּנָה , וְלֹא יְכוּל שְׁלֹמֹה לְרֹאוֹת מְאוּמָה ^(ו) . וּמֵאֲזוֹ ^(ז) לֹא הִתְנַצָּה ^(ח) עוֹד בְּחֻכְמָתוֹ .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

- (א) خفيّ ، مجهول (ב) مخلوقة (ג) وشمع (ד) خلايا (ه) طلوع (و) شيء
(ז) ومنذ ذلك الحين (ח) تباهى .

تمرین — תרגיל

איך הנה שלמה המלך ? — מה אמר לו נתן הנביא ? — מה עשה שלמה כדי לדעת איך עושה הדבורה את הדבש ? — מה אמר בלבבו ? — מה עשו הדבורים ? — למה לא יכול שלמה לראות את עבודתן ? — היתה תנצאה אחרי - כן בחכמתו ?

הַחֶכֶם וְהַגֵּב

בְּאַחַד הַלַּיְלוֹת הָאֵפְלִים , בָּא גֵב^(א) אֶל בֵּית חֶכֶם אֶחָד
לְגֵב . הַחֶכֶם הָיָה עָנִי , וְאֵין בְּבֵיתוֹ זוּלַת^(ב) כֶּסֶף , שֶׁלָּחַן וּמְגוֹרָה^(ג)
וְאִי-אֵלֹה^(ד) סְפָרִים . הַגֵּב חִפְּשׁ^(ה) בְּכָל-הַבַּיִת לְמָצָא כֶּסֶף , אוֹ
דָּבָר שְׁשׁוּנָה^(ו) כֶּסֶף , וְלֹא מָצָא . וַיִּפְנֶה^(ז) לָלֶכֶת . אָז פָּרַץ^(ח)
צְחוּק^(ט) מִפִּי הַחֶכֶם . כַּאֲשֶׁר שָׁמַע הַגֵּב אֶת צְחוּק הַחֶכֶם , שָׁב
אֵלָיו וַיִּרָם^(י) אֶת יָדוֹ לְהַכּוֹתוֹ . וַיֹּאמֶר לוֹ הַחֶכֶם : יִסְלַח^(יא)
נָא לִי אֲדוֹנָי . לֹא עָלִיךָ אֲנִי צוֹחֵק ! כִּי אִם^(יב) עַל אֲשֶׁר בָּאת
לְחַפֵּשׂ בְּבֵיתִי בְחֻשְׁפַת^(יג) הַלַּיַל עַל דְּבַר שְׂאִין אֲנִי מוֹצֵא אוֹתוֹ
גַּם בַּיּוֹם לְעַת הַצְּהָרִים^(יד) . וַיְבוֹשׁ^(טו) הַגֵּב וַיֵּלֶךְ לוֹ .

(ס פ ר ה י ס ו ד)

المفردات :

(١) لصّ (٢) سوى (٣) ومصباح (٤) وبعض (٥) بحث (٦) مايساوي
(٧) فاتجه (٨) انفجر (٩) ضحكة (١٠) فرفع (١١) بصفح (١٢) بل (١٣) في
ظلمة (١٤) الظهر (١٥) فضجل .

تمرین — תרגיל

מִמֵּי הַלֵּךְ הַגֵּב לְגֵב ? — אֶל בֵּית מִי בָּא לְגֵב ? — הַהֵי הַחֶכֶם
עָשִׂיר ? — מֶה הָיָה בְּבֵיתוֹ ? — הַמָּצָא הַגֵּב כֶּסֶף בְּבֵית הַחֶכֶם ? — הַמָּצָא

דָּבַר שְׁשׁוֹנָה כֶּסֶף ? — מָה עָשָׂה הַחֶקֶם כְּאֲשֶׁר פָּנָה הַגָּנֵב לְלַכֵּת ? — לְמָה
רָצָה הַגָּנֵב לְהַכּוֹת אֶת הַחֶקֶם ? — מָה אָמַר לוֹ הַחֶקֶם ? — בְּמָה הִרְגִיעַ
הַחֶקֶם זֶת רִגְזוֹ הַגָּנֵב ? — מָה עָשָׂה אִזּוֹ הַגָּנֵב ?

חושם רע המזל^(א)

חושם רע המזל נולד בשעה רעה ומרה^(א). מן הבקר עד
שעה מאחרת בלילה רודף אחריו מזלו הרע. מיד^(ב) כשהוא
קם בבקר ופוקח את עיניו-נכנס וזוב^(ג) קטן לתוף עינו. יורד
הוא ממטתו-נפצעה^(ד) כף רגלו היחפה^(ה) במסמר חד. יושב הוא
לאכול את ארחת הבקר-מוצא הוא את הקפה קר^(ו). מעשן^(ז)
הוא סיגרה-שם אל פיו את הקצה^(ח) הבוער^(ט) באש. מפצח^(י)
הוא אגוזים-נמצאים הם כלם ריקים^(יא). אוכל הוא דגים^(יב)
עומד לו עצם בגרונו^(יג).

כותב חושם מכתב נחויץ^(יד) - שופף הוא עליו את הדין
במקום חול^(טו). הולף הוא להתרחץ-גונבים ממנו את מכנסיו^(טז)
שב הוא לביתו, בשעה מאחרת בלילה, ורוצה לפתח את
הדלת-נזכר הוא, כי שכח את המפתח בבית חברו.
צרות^(יז) כאלה וכאלה סובלי^(יח) חושם רע המזל בכל-יום
מן הבקר עד שעה מאחרת בלילה.

(למדו עברית)

المفردات :

- (١) سيء الحظ (٢) ومُرّة (٣) في الحال (٤) ذبابة (٥) انجرت
(٦) الحافية (٧) بارد (٨) يدخن (٩) الطّرف (١٠) المحترق (١١) يكسر
(١٢) خالية (١٣) سمك (١٤) في حلقه (١٥) ضروري (١٦) رمل (١٧) سراويله
(١٨) مصائب (١٩) يقاسي .

تمرین — תרגיל

ההנה חושם בר - מנל ? — מה הן הצרות שצברו עליי במשך היום ?
במה נפצעה כף רגלו ? — את מה שכח חושם בבית חברו ? — מתי בא
אל ביתו ? — מה שפך על המכתב ? — השוכח אתה לפעמים את
ספרך בבית ?

רחמי משה רבנו^(א)

משה רבנו היה רועה את צאן^(ב) יתרו^(ג) התנו^(ד) במדבר^(ה).
ניהי היום וירא משה והנה שם^(ו) אחד נפרד^(ז) מן העדר^(ח)
וילך לבדו במדבר . ויחשוב משה כי הוא תועה^(י) , וירץ^(יא)
אחריו להשיבו^(יב) אל העדר . וירץ השם , עד אשר בא אל
מעין מים ויעמד וישת . ויבן^(יג) משה , כי צמא היה השם
למים , ויאמר משה : שם מסכן ! אך לשוא^(יד) רדפתי^(טו)
אחריו עד כי יגעתי^(טז) , ולכן אקנה על זרועותי , ואשאף

אֵל הַעֲדָר , וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר אָמַר .
 וַיִּיטֹב^(י) הַדְּבָר הַזֶּה מְאֹד בְּעֵינֵי יְהוָה , וַיֹּאמֶר אֵל מֹשֶׁה :
 מָה רַבּוּ רַחֲמֶיךָ^(י) ! רָאִיתִי אֶת טוֹב לְבָךְ , עַל כֵּן^(י) לְרוּעָה
 עַל יִשְׂרָאֵל נִתְחַיֶּה^(י) .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

- (۱) سيدنا موسى (۲) غم (۳) شعيب (۴) حموه (۵) في الصحراء
 (۶) حمل (۷) انقرد (۸) القطيع (۹) تائه (۱۰) فر كض (۱۱) لارجاعه
 (۱۲) فأدرک (۱۳) عبثاً (۱۴) لحقت (۱۵) كلت (۱۶) فحسُن (۱۷) وأفتك
 (۱۸) لذلك (۱۹) جملتك .

تمرین — תרגיל

מה צבד משה במדבר ? — למה נפרד השה מן העדר ? — מה חשב
 משה ? מדוע רץ משה אחרי השה ? — לאן הגיע השה ? — ומה עשה
 שם ? — הצימא אתה עקשו ? — מה עושה ומה בהיותה צמא ? — מה אמר
 משה אז ? — ומה עשה ? — מה אמר יהוה אל משה ?

סחורת^(י) גדולה

מעשה בחבר^(י) שנסע בספינה והיו שם סוחרים שהביאו
 עמיהם סחורה רבה . שאלו הסוחרים את החבר : ואתה , איזה
 סחורתך ? ענה להם : סחורתי אני גדולה משלכם . בדקו^(י)

בספינה ולא מציאו כלום . התחילו הסוחרים שוחקים⁽⁴⁾ עליו .
 בדרך נפלו עליהם לסטים⁽⁵⁾ ולקחו כל מה שנמצא בספינה .
 יצאו ליבשה⁽⁶⁾ ונכנסו לעיר ולא היה להם מה לאכל . מה
 עשה אותו חבר ? נכנס לבית המדרש⁽⁷⁾ , ישב ודרש⁽⁸⁾ כשראו
 בני העיר שהוא בן תורה נהגו בו כבוד⁽⁹⁾ גדול והתחילו
 לפרנסו⁽¹⁰⁾ . ראו זאת הסוחרים ובאו אצלו לפיסו⁽¹¹⁾ . אמרו
 לו : בבקשה ממך , בשביל⁽¹²⁾ שאתה מכיר אותנו , דבר נא
 עלינו טובות באנני בני העיר ולא נמית ברעב . אמר להם :
 זה הוא שאמרתי לכם : סחורתי גדולה משלכם , כי הנה
 סחורתכם נאבדה⁽¹³⁾ ושלי קימת⁽¹⁴⁾ .

(א. רבינון-עם שניים)

المفردات :

- (1) بضاعتي (2) بحبر (3) بحثوا (4) يضحكون (5) لصوص (6) لليابسة
 (7) للمدرسة (8) ودرس (9) تكريم (10) للاتفاق عليه (11) لترضيته
 (12) من أجل (13) ضاعت (14) قائمة ، موجودة .

تمرين — תרגיל

- במה נסע החבר ? — מי היו בספינה ? — מה הביאו איתם ? — מה
 שאלו אותו הסוחרים ? — מה צנה ? — הם יצאו את סחורתו ? — למה שחקו
 עליו ? — מה עשו להם הלסטים ? — לאן נכנסו ? — מה עשה החבר ?
 — למה נהגו בו כבוד ? — מה אמרו לו הסוחרים ? — מה צנה להם ?

בְּעַד (א) כִּסְפֵי (ב)

אִישׁ אֶחָד וְכֵּןס (ג) אֶל מְסַעְדָּה (ד) . פְּנֵה (ה) אֶל הַמְּלַצֵּר (ו)
וְשָׂאל אוֹתוֹ :

– הַאֲפֹשֵׁר (ז) לִי לְסַעוֹד פֹּה בְּעַד כִּסְפֵי ?

– לָמָּה לֹא ? עָנָה הַמְּלַצֵּר . הֲלֹא כָל-אִישׁ סוֹעֵד בְּעַד
כִּסְפוֹ . יָשָׁב נָא , אֲדוֹנָי , אֶל הַשְּׁלֶחֶן וַיֹּאמֶר מָה אֲנִישׁ לָךְ .

הָאִישׁ יָשָׁב לְשְׁלֶחֶן , עֵינָי (ח) בְּרִשְׁמִית (ט) הַמְּאָכְלִים וְצָנָה (י)
לְהַגִּישׁ (יא) לוֹ דָגִים , צָלִי (יב) וּפְרוֹת שׁוֹנִים (יג) .

אַחַר הַסְּעוּדָה רָמַז (יד) לְמְלַצֵּר וְנָתַן לוֹ גְרוּשׁ אֶחָד .

הָלוּ תִּמְהָ וְשָׂאל :

– מָה הוּא גְרוּשׁ זֶה שֶׁנָּתַתָּ לִי , אֲדוֹנָי ? הֲלֹא סְעוּדָה זֹאת

עוֹלָה בְּעִשְׂרָה גְרוּשִׁים .

– אֲמַנָּם (טו) כֵּן , אֲדוֹנָי , עָנָה הָאִישׁ , אֲכַל הֲלֹא שְׂאֵלֹתַי

אוֹתָךְ , אִם אוֹכֵל לְסַעוֹד בְּעַד כִּסְפֵי וְגִירֹשׁ זֶה הוּא כָל-כִּסְפֵי .

(לַמְדוֹ עֵבְרִית)

المفردات :

(١) في مقابل (٢) نقودي (٣) دخل (٤) مطعم (٥) التفت (٦) النادل ،
خادم المطعم (٧) أمكن (٨) تأمل (٩) في قائمة (١٠) وأمر (١١) بتقديم
(١٢) سواء (١٣) مختلفة (٤) أشار (٥) حقاً .

تمرین — תרגיל

לאן נכנס האיש ? — מה שאל את המלצר ? — ומה ענה המלצר ?
— מה עושים אנו במסעדה ? — מה עושה המלצר ? — מה בקש האיש
להגיש לו ? — מה שלם למלצר אחר הסעודה ? — למה תמה האכר ?
— כמה עולה הסעודה ? — מה שאל המלצר את האיש ? — ומה ענה לו האיש ?

שני רעים (א)

מילדותם אהבו איש את רעהו ושבועת^(א) אמוני^(ב) עד עולם^(ג)
ושבעו זה לזה . בלקתם לבקש להם דרך בחיים ופרדו^(ד) .
האחד מצא גם עשר וגם כבוד . השני לא מצא בלתי אם עני
וקלון^(ה) . אחרי שנים רבות נפגשו^(ו) וישמחו איש לקראת אחיו .
המצליח^(א) התאמץ^(ב) להניח^(ג) את דעת האמלל ויהי מקמט^(ד)
בעצב את מצחו^(ה) ופורט^(ו) לפניו את הדאגות^(ז) הרבות
אשר לו לרגל עשרו ואשר לא יתנו לו מנוח^(ח) . והאמלל^(ט)
הצהיל^(א) את פניו להראות כי שמח הוא באשר^(ב) רעהו
והרבה לפצור^(ג) בחברו כי יספר לו את כל-הטוב אשר
מצא . אך פתאם הרימו שניהם כאחד את ראשם וביטו איש
בפני רעהו .

— לועג^(א) הוא לי ! חשב האמלל בלבו .

— מקנא^(א) הוא בי ! חשב המצליח .

ברגע הזה נפרדו , ולא יספו^(א) עוד לראות איש את אחיו .

(א . רבינון-עם שנויים)

المترادات :

- (١) رفيقان (٢) وعين (٣) إخلاص (٤) إلى الأبد (٥) افترقا (٦) وخزي
- (٧) التقيا (٨) الناجح (٩) حاول (١٠) يطمئن (١١) يقطب (١٢) حينه
- (١٣) ويسرد (١٤) الموم (١٥) راحة (١٦) والشقي (١٧) بش (١٨) بسعادة
- (١٩) الإلحاح (٢٠) مستهزئ (٢١) حاسد (٢٢) عادا .

تمرین — ترجمیل

ממתי מכירים הם איש את רעהו ? — מדוע נפרדו זה מזה ? — מה
 מצא האחד ומה מצא השני ? — מתי נפגשו ? — הש מחו לפגוש זה את
 זה ? — למה קמט המצלם את מצחו בפני חברו ? — היש לה דאגות
 רבות ? — למה הצהיל האמלל את פניו ? — מה חשב כל אחד מהם
 בהביטם זה בפני זה ?

מלך העצים

הלך הלכו העצים למשוח עליהם מלך ויאמרו לוית :
 « מלכה עלינו ! » ויאמר להם הזית :

— החדלתי ⁽¹⁾ את דשני ⁽²⁾ , אשר בו יכבדו ⁽³⁾ אלהים ואנשים ,
 והלכתי לנוע על ⁽⁴⁾ העצים ?

ויאמרו העצים לתאנה : לכי את מלכי עלינו !
 ותאמר להם התאנה :

– הַחֲדַלְתִּי אֶת מִתְקִי⁽⁶⁾ וְאֶת תְּנוּבָתִי⁽⁷⁾ הַטּוֹבָה וְהַלְכֹתִי לְנוּעַ

עַל הָעֲצִים ?

וַיֹּאמְרוּ הָעֲצִים לְגִפֶּן⁽⁸⁾ : לְכִי אִתָּה מְלָכִי עָלֵינוּ ! וַתֹּאמֶר

לָהֶם הַגִּפֶּן :

– הַחֲדַלְתִּי אֶת תִּירוּשֵׁי⁽⁹⁾ , הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים , וְהַלְכֹתִי

לְנוּעַ עַל הָעֲצִים ?

וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעֲצִים אֶל הָאֵטָד⁽¹⁰⁾ : לָךְ אַתָּה מְלֶךְ עָלֵינוּ :

וַיֹּאמֶר הָאֵטָד אֶל הָעֲצִים :

אִם בְּאַמַּת אַתֶּם מוֹשְׁחִים אוֹתִי לְמֶלֶךְ עָלֵיכֶם , בּוֹאוּ חֲסוּ

בְּצַלִּי⁽¹¹⁾ ... וְאִם אֵין , תֵּצֵא אֵשׁ מִן הָאֵטָד וְתֹאכַל אֶת אַרְוֵי

הַלְבָּנוֹן ...

(שׁוֹפְטִים ט , ח-טו)

المفردات :

(1) أقطعت⁽¹⁾ (2) دُهني (3) يُكرِّمون (4) لا تُسكِّع (5) حلاوتي

(6) ثمری (7) للكرمة (8) عصيري، حمري (9) العوسج (10) نفيًا وابظلي.

تمرین — תרגיל

לָאֵן הִלְכוּ הָעֲצִים ? — מָה אָמַר לָהֶם הַגִּפֶּן ? — מָה אָמְרוּ הָעֲצִים

לְתֹאנָה ? — מָה צָנְתָה הַתֹּאנָה ? — מָה הָיְתָה תְּשׁוּבַת הַגִּפֶּן ? — מָה

אָמְרוּ כָּל הָעֲצִים אֶל הָאֵטָד ? — מָה צָנְתָה לָהֶם הָאֵטָד ?

الْقِسْمَةُ الرَّابِعَةُ

العبرة الحديثة

في الحياة اليومية

(محاورات وتمارين)

ח ל ק ר ב י ע י

העברית החדשה

בחיי יום יום

(שיחות ומרגלים)

א - في المدرسة : בבית הספר

מחלקה	صف	שולחן	منضدة	גיר	ورق
חדר	غرفة	לוח	لوح	צט	قلم حبر أو ريشة
דלת	باب	מפה	خريطة	סרגל	مسطرة
חלון	نافذة	ספסל	مقعد الدراسة	קסת	مخبرة
קיר	حائط	תנור	موقد	מחברת	كراسة
תקרה	سقف	רצפה	أرض الحجرية	קפסה	علبة
פנה	زاوية	תמונה	صورة	דיו	حبر
כסא	كرسي	ספר	كتاب	גיר	طباشير
עפרון	قلم رصاص	מחק	ممحاة	ספוג	نشافة

בבית הספר ארבע מחלקות . במחלקה יש ספסלים , שולחן וכסא . התלמידים יושבים על הספסלים והמורה יושב על הכסא . המורה כותב בגיר על הלוח והתלמידים כותבים במח - ברותיהם בעטים או בעפרונות . לכל תלמיד ספרו . התלמיד קורא בספר וכותב על הגיר . יש לי גיר ואין לי דיו . על השולחן יש קסת , סרגל , קפסה וגיר . המפה והתמונות על הקיר . התקרה למעלה והרצפה למטה . התנור בפנה . הדלת פתוחה והחלון סגור . כמה חדרים בבית הזה ? על הקיר יש שתי תמונות .

טריין - תרגיל

כמה מחלקות בבית-הספר ? — מה יש במחלקה ? — איפה יושבים התלמידים ? — איפה יושב המורה ? — במה כותב המורה על הלוח ? — היש לך מחברת ? — במה כותב התלמיד על הניר ? — איפה הדין ? — מה יש על הקיר ? — ומה יש בפנה ? — כמה חדרים בבית הזה ?

2 — השיב : התגידים

חליפה	בדלה	ממחטה (מטפחות) מנדיל	כיס	גייב
מעיל	מעطف	חזיה	שרוול	כסמ
מכנסים (סראויל, בטלון)		בגד	שמלה	פסגאן
כובע	קבעה	נעלים	משקפים	מנזאר
כתנת	קמיס	גרבנים	מצנפת	עממה
צנארון	קסטה	חגורה	כפתור	זר
עניבה	רباطענץ	כפפות	לוג'אה	ערוה

חליפתי חדשה . מעילך קרוע . מכנסיו על הכסא . כובעך על ראשך . העניבה יפה . אין לי חזיה . נעליך קרועות . מטפחתי בכיסי . האשה לובשת שמלה . האיש לובש חליפה . הילד חובש כובע . אני מרכיב משקפים . אתה נועל נעלים יפות . הזקן חובש מצנפת . אין לי כפפות . שרוול אחד של המעיל ארוך והשני קצר . למעיל יש שנים או שלשה כפתורים . כפתר את מעילך . הנער ההוא לובש כתנת , מכנסים ומעיל לא ארוך ולא קצר .

עֲרִיבֵי — תַּרְגִּיל

מה אתה חובש על ראשך ? — החליפתך חדשה ? — מה לובשת האשה ? — כמה כיסים יש במעילך ? — היש לך חזיה ? — איפה מטפחתך ? — מי מרכיב משקפים ? — מה חובש הזקן על ראשו ? — היש לך גרביים קצרים ? — האוהב אתה ללבוש מכנסים ארוכים ? — ההולך אתה בלי כובע ברחוב ? — מה אתה נועל ברגליך ? — איפה אתה שם את בגדיך ? — כמה כפתורים יש למעילך ? — העונד אתה עניבה שחורה ?

א — אַלְלוּאן : הַצְּבָעִים

סמאוי	תַּכְּלֵת	אֵיבִישׁ	לָבָן	לוֹן	צְבָע
אַרְגוּאֵי	אַרְגָּמָן	רמאדי	אַפְרָא	אַחַר	אַדָּם
ורדי	נָרָד	בִּנִי	חֹום	אַזְרוֹק	קָחַל
אַשְׁהָב	לְבַנְדָּן	אַסַּר	שְׁחֹום	אַצְפֵּר	קָתָם
צְבָע בְּהִיר לֹון זָאָה		בִּנְפִסְגִּי	קָגַל	אַחְצֵר	יָרוֹק
צְבָע יְפֵהָ לֹון קָאָתַם		אַשְׁפֵּר , אַצְפֵּר	צְהָב	אַסוֹד	שְׁחָר

מה זה ? — זה ספר אדם (אדום) . ומה זה ? — זה עפרון כחול . הניר לבן והלוח שחור . האיש לבן והכובע שחור . האשה לבנה והשמלה שחורה . הקופסה כתומה והעניבה ירוקה . הכפפה אפורה והמעיל חום . מה צבע העפרון ? — צבע העפרון אדום , העפרון אדם . הספר חום ? — לא ! הספר אינו חום . מה צבע השמלה ? — צבע השמלה ירוק , השמלה ירוקה .

שמלה אחת לבנה	צוארון אחד לבן
דלת אחת חומה	עפרון אחד חום
עניבה אחת אפורה	כובע אחד אפור
קופסה אחת ירוקה	ניר אחד ירוק

אַרְךָ (אַרְוֶךְ) طویل	צַר	עֵבֶה (סָמִיד)	ضیّق
רָחֵב	קָצָר (קֶצֶר) قصير	רַחֵב	كَبִיר
קָצָר	קָטָן	רָחֵב	صغیر
عريض	גָדוֹל	רַחֵב	دقیق ، رقیق

העפרון השחור ארוך . העניבה האדומה ארוכה . העניבה השחורה קצרה . הארוך הוא העפרון השחור ? הקצרה היא העניבה השחורה ? הספר החום רחב . הספר האדום אינו רחב , הוא צר . החלון רחב , הדלת צרה . הספר האדום ארוך ורחב , הוא גדול . הספר הקצר קצר וצר , הוא קטן .

٤ — أعضاء الجسم : אֲבָרֵי הַגּוּף

ראש	رأس	שָׁפָה	شفاة	סְנַיִטָר	ذقن
שֵׁעָר	شعر	שָׁפִים	شارب	זָקָן	لحیة
עֵינַיִן	عین	לְשׁוֹן	لسان	עַפְעָף	جفن
אָזְנוֹת	أذن	שֵׁן	سنّ	רִיָּסִים	أهداب العين
אָף	أنف	מִצָּח	جبهة	גְּבוּת הָעַיִן	حاجب العين
פֶּה	فم	לְחִי	خدّ	פְּנִים	وجه

גֵּב	עֶקֶב	כֶּף	חֵלֶק	זָרוֹן
מֵרֶפֶק	מֵרֶפֶק	אֶצְבָּע	עֵנִי	צִנָּאר
שׁוֹק	שׁוֹק	בֶּטֶן	ظَهر	גֵּב
גִּי	גִּי	وَرَك ، فَخْذ	صَدْر	חֶזֶה
		رَجْل ، قَدَم	ذِرَاع	זְרוּעַ
אֶבֶר	אֶבֶר	رَكْبَة	يَد	יָד

זאת היד הנקמנית, היד השמאלית. אלה הן הידיים ואלה הן הנגלים.
 עין אחת, העיניים. אֶזֶן אחת, האזניים. שוק אחת, שתי אצבעות, עשר אצבעות.
 אנחנו רואים בעיניים ושומעים באזניים. אני סוגר את העיניים, איני רואה. אני פותח את העיניים, אני רואה. אתה עומד לפני (1) אני רואה אותך.
 הרואה אתה את החלון? האם החלון מאחוריך (2)? סגר את העיניים. הרואה אתה? מה אתה רואה על השלחן? את מי אתה רואה פה?
 אני מדבר (3) אתה שומע אותי מדבר. את מי אתה שומע? אני שומע את המורה. אני מכה בְּיָדִי על השלחן, מה אתה שומע? אני שומע אותך מכה בידך על השלחן. השומע אתה את המכונות בְּרֶחֱבֵי אָזְנוֹתָי (4) את אונניך באצבעותיך. השומע אתה?— לא, איני שומע כלום. אנחנו מריחים (5) באף.
 חֲמֵשֶׁת הַחוּשִׁים (6):

לֵאדָם חֲמֵשֶׁת חוּשִׁים: חוֹשׁ הַשְּׁמִיעַ, חוֹשׁ הַרְאוֹת, חוֹשׁ הַרְחִים, חוֹשׁ הַטַּעַם וְחוֹשׁ הַמְּשׁוֹשׁ.
 מה עושה האדם בפיו?— הוא טועם את המאכלים, ומה עוד (7)?
 — הוא אוכל, הוא שותה. ומה עוד?— הוא מדבר. בְּאִזְנוֹ שָׁפָה הוא מדבר?
 — הוא מדבר בְּשִׁפּוֹת רַבּוֹת: עִרְבִית, צְרֶפְתִּית, אֲנִגְלִית, אִיטָלְקִית וכו' (8). השומע

(1) أمامي (2) وراءك (3) أنكلم (:) سد (5) نشم (6) الحواس الخمس (7) أيضاً (8) الخ .

אתה את קולי כשאני מדבר ? — כן , אני שומע את קולך . אתה מדבר בקול
 רם (1) . אני מדבר בקול נמוך (2) . האדם שאינו שומע באוזניו הוא חרש (3)
 האדם שאינו רואה בעיניו הוא צור (4) . האדם שאינו מדבר בפיו הוא אלם (5) .

5 — الأسرة : המשפחה

אָב	אָב	חַמָּתָה	חַמָּה	זוּגַת הָאֵלֶּךְ	זוּגַת הָאֵלֶּךְ
אָמ	אָמ	בַּעַל	בַּעַל , זוּג	צִי	צִי
אָח	אָח	אִשָּׁה	זוּגַת	עֵלָם	עֵלָם
אָחוֹת	אָחוֹת	חַתָּן	חַתָּן (6) , סוּר	צָעִיר	צָעִיר
בֶּן	בֶּן	חַתָּנָה	סוּרָה	בַּחוּר	בַּחוּר
בַּת	בַּת	מִשְׁפָּחָה	אִסְרָה	זָקֵן	זָקֵן , מִסְנֵן
דּוֹד	דּוֹד	חַתָּן	עַרְיֵס (7)	זָקֵנָה	עַבְזוֹר
דּוֹדָה	דּוֹדָה	כַּלָּה	עַרְוֵס , כַּנָּה	יְשִׁישׁ	שִׁיחַ הַרִּמ
סָב	סָב	אָרוּס	חַטִּיב	צָרָה	צָרָה
סָבָה , סָבָה	סָבָה , סָבָה	אָרוּסָה	חַטִּיבָה	רָבֵק	אֵעֵזֵב
חָם	חָם	גֵּיס	אֲחוֹ הַזּוּג	נְשׁוּי	מֵתוּז

חַמְשָׁה אַנְשִׁים בַּמִּשְׁפָּחָה : אָבִי , אָמִי , אָחִי , אָחוֹתִי וְאָנִי . אָחִי
 קָטָן מִמֶּנִּי בְּשְׁנַתִּים וְאָחוֹתִי קָטָנָה מִמֶּנִּי בְּחַמֵּשׁ שָׁנִים . אָחוֹתִי בַת שֶׁבַע שָׁנִים ,
 אָחִי בֶן עֶשֶׂר וְאָנִי בֶן שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה . אָחוֹתִי הַקָּטָנָה בַּמִּשְׁפָּחָה . לִי דוֹד אֶחָד

(1) عالٍ (2) منخفض (3) أمّ (4) أعمى (5) أبكم (6) الحتن : كل من كان
 من قبل المرأة مثل الأب والأخ (7) « العريس » لفظ مولد في العربية .

ודודה אחת . לדודי בן אחד ושתי בנות . דודתי מורה בבית הספר . לי
 דוד בן־בן ודודה נְשׁוּאָה . סבי אבי , אבי , גֵּר (1) אתנו בבית . סבתי , אם אבי , מֵתָה
 מזמן . סבי , אבי אמי , מת גם הוא , עליו השלום (2) . סבתי , אם אמי ,
 גרה אַצְלִי (3) דודתי בדמשק . סבי , אבי אבי , זקן מֵאֹד (4) , הוא ישיש .
 גם סבתי זקנה מאד . בנות דודי לומדות עמי בבית־הספר . האישה הזו בִּנְךָ
 האשה ההיא נשואה . לה שני בנים ושתי בנות . הבנות גדולות מן הבנים .

6 — عبارات التحية : פְּרִיסַת הַשְּׁלוֹם

— שלום	— سلاماً
— שלום וברכה	— سلاماً وتحية
— בְּקֶרֶט טוֹב	— صباح طيب
— בְּקֶרֶט טוֹב וּמְבוֹרָךְ	— صباح طيب ومبارك
— עֶרֶב טוֹב	— مساء طيب
— עֶרֶב טוֹב וּמְבוֹרָךְ	— مساء طيب ومبارك
— לַיְלָה טוֹב , לַיְלַל מְנוּחָה	— ليلة طيبة , ليلة راحة
— לַיְלָה טוֹב וּמְבוֹרָךְ	— ليلة طيبة ومباركة
— חַג שְׂמֵחַ , מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה	— عيد مسرور , أعياد للسرور
— חַג שְׂמֵחַ וּמְבוֹרָךְ	— عيد مسرور ومبارك

(1) يسكن (2) عليه الرحمة (3) عند (4) جداً .

– מה שלומך ?

– ما سلامتک ؟ (کیف حالک ?)

– טוב , תודה לאל

– طیب ، حمد لله

– תודה רבה

– شكراً كثيراً

– בבקשה

– تفضل

– פתח את הדלת , בבקשה

– افتح الباب ، من فضلك

– בבקשה , אבקשך , אנא

– أرجوك ، من فضلك

– בבקשה לשמות קפה

– تفضل اشرب قهوة

– עשה טובה

– اصنع معروفاً

– סליחה

– عفواً

– ברכון רב

– بارتياح كثير (عن طيب خاطر)

– מתחדש⁽¹⁾

– مبارك (للألبسة الجديدة)

– מזל טוב⁽²⁾

– مبارك (تهنئة النجاح والزواج النخ)

– סמן טוב⁽³⁾

– נסיעה טובה

– سفرة طيبة

– בהצלחה פוריה⁽⁴⁾

– وفقك الله

– דרש בשלום אביך

– سلّم على أهلك

– להתראות⁽⁵⁾

– وداعاً

– לך לשלום

– مصحوباً بالسلامة

(1) تنجدد (2) حظ طيب (3) علامة طيبة (4) بنجاح منمّر (5) لتراي .

7 - الطعام وأدواته : האכל וכליו

לֶחֶם	חֶבֶז	רֶבֶה	מֵרֵבִי	פִּרוֹת	תָּאֵר , פּוֹאֵכֶה
בָּשָׂר	לֶחֶם	מָרֶק	חֶסֶא	סֶפֶר	סִכְרֵר
מַיִם	מַאֵ	בֵּיצָה	בֵּיضָה	מְסֻפֶּרֶת	וּעֵאֵל סִכְרֵר
דָּגִים	سَمَك	שֶׁמֶן זַיִת	זַיִת	סִכִּין	סִכִּינִים
חֶמְאָה	زَبَدَة	זַיִת	זַיִתוֹן	מִזְלֵג	שׁוֹאֵה
גְּבִינָה	جَبْنَة	אֶכֶל	טַעַם	סִיר	قَدِر
חָלָב	حَلِيب	יַיִן	خَمْر , نَبِيذ	צִלְחַת	صَحْن , صَفْحَة
עֵגֶה	كَعْكَة	תֵּה	شاي	כּוֹס	כָּאֵס
חֲבִיתָה	عُجَّة	קֶפֶה	قَهْوَة	סֶפֶל	فَنجَان
דְּבֶשׁ	عسل	יִרְקוֹת	خَضَر	קַצֶּרֶה	طَبَق مَجْوَف

בפה אנחנו אוכלים ושותים. אנחנו אוכלים לחם, בשר, ירקות ופרות. אנחנו שותים מים, יין, תה, הלב וקפה. אני אוכל לזם ואיני אוכל בשר. אני שותה תה ואיני שותה יין. המוסלמים אינם שותים יין. זה אָסוּר (1). השותה אתה יין? האוכל אתה פרות? הֵנָּה (2) מסכרת. יש סֶפֶר במסכרת. אתה שֶׁם (3) סכר בקפה ובתה. אתה שם חלב בקפה. אני שותה קפה בחלב. איני שותה תה בלי (4) חלב. השם אתה חלב או לימון בתה? האוכל אתה לחם לבן? השותה אתה יין לבן או אדום? מה אתה שם בקפה או בתה? אנחנו אוהבים לֶאֱכֹל את הדברים הטובים. אין אנחנו אוהבים לאכל את הדברים הַרְעִים (5). האוהב אתה לאכל גבינה? האוהבים אתם לשתות מי

(1) حرام (2) ها (3) أداة تنبيه (4) تضع (5) بدون (6) الرديئة.

לימון? האוהב אתה לדבֵר עברית? האוהב אתה את המוסיקה? הרוצֵחַ (1)
 אתה לאכל דבר? לא, תודה, איני רוצה לאכל מאומָה (= פְּלוֹם). מה אתה
 רוצה לשתות?

כְּדִי (2) לאכול את המרק מוכֶרֶח (3) אני לְהִשְׁתַּמֵּשׁ (4) בכף. במה מוכרחים
 אנחנו להשתמש כדי לחתוך (5) את הבשר? — אנו מוכרחים להשתמש בסכין.
 מה אתה מוכרח לעשות כדי לדבר? — אני מוכרח לפתוח את הפה. בסיר
 אנחנו מְבַשְׁלִים (6) את האכל. את המרק אנחנו שמים בקערה. יש לנו רבה
 ואין לנו דבש. מה שמים בצלחת?

٨ — الفواكه والخضراوات والزهار

הפרות, הירקות והפרחים

עֲנָבִים	عنب	אַפְרִסְקִים ^(v)	خوخ، دراق	בָּצֵל	بصل
תְּאֵנִים	تين	צְמוּקִים	زبدب	פּוֹלִים	فول
תְּפוּחִים	تفاح	שְׁקָדִים	لوز	כְּרוֹב	ملفوف
אַנְסִים	أجاص	אַגֻּזִים	جوز	כְּרוֹבִית	قنبيط
אַבְטִיחַ	بطيخ	תּוֹת	توت	תְּפוּחֵי אֲדָמָה	بطاطا
תְּמָרִים	تمر	שְׁזִיפִים	برقوق	חֲצִילִים	بادنجان
לִימוֹנִים	ليمون	תְּפוּחֵי זָהָב	برتقال	גִּזְר	جزر
רְמֻזִים	رمان	עֲגֻבָּנִיּוֹת	بندورة	כְּנוֹז	فجل
מִזֵּז (בְּנִנּוֹת) מוֹז	موز	שְׁעוּעִיּוֹת	فاصوليا	שׁוּם	ثوم

(1) أتريد (2) كي (3) مضطر (4) لاستعمال (5) لقطع (6) تطبخ (7) يقابلها
 في العربية الفرسك وهو الخوخ.

מְלִפְפוֹנִים	خيار	פְּרָחִים זֶהַר (أزهار)	שׁוֹשׁוֹן	ورد
קְשׁוּאִים פִּשְׁאָא, קוּסִי	צִפְרֵן	قرفل	סִגְל	بنفسج
פְּרַח זְהֵרָה	יִסְמִין	ياسمين	חֲבַצְלֵת	زنبق

הַרְבֵּה חֲנוּיּוֹת(1) יש בשוק . אֲנִי עֲכָשִׁיו(2) בשוק הִירְקוֹת וְהַפְרוֹת .
הִירְקוֹת מוֹנָחִים(3) עַל רַפִּים(4) בְּפָנִים(5) וְהַפְרוֹת מוֹנָחִים עַל רַפִּים בַּחוּץ(6)
הַפְלָחוֹת מוֹקְרוֹת(7) עַל הַרְצִיף . הֵן מוֹכְרוֹת יִרְקוֹת , תְּרַגְגוּלוֹת(8) וּבִצִּים .
הַפְלָחִים מְבִיאִים(9) יִרְקוֹת יָפִים וְטוֹבִים מִן הַכַּפְרִים . מֵהֵם הִירְקוֹת שֶׁאֲנִי
רוֹאִים בַּחֲנוּיּוֹת ? מֵהֵם הַפְרוֹת שֶׁאֲנִי רוֹאִים בְּקִיץ(10) ? מֵהֵם הִירְקוֹת שֶׁאֲנִי
אֲנִי רוֹאִים בַּחֲרֹף(11) בַּחֲנוּיּוֹת ?
אֲנַחְנוּ מְרִיחִים בָּאֵף . לְפָרָחִים רִיחַ טוֹב . לְנֶפֶט אֵין רִיחַ טוֹב .
לְנֶפֶט רִיחַ רַע .
הֵנָּה פְּרָחִים ; הַשׁוֹשׁוֹן , הַצִּפְרֵן , הַסִּגְל וְהַיִּסְמִין .

9 — الساعة : השעון

שְׁעוֹן	ساعة	פְּחוֹת	إلا	הַשְּׁעוֹן עוֹמֵד הַשָּׂעָה וְאִתָּהּ
שָׂעָה	ساعة زمنية	כּוֹיֵן אֶת שְׁעוֹנְךָ		נִכּוֹן = مضبوطة
דְּקָה , רִגְעַ	دقيقة	הַשְּׁעוֹן מְקַדִּים	اضبط ساعتك	שְׁעוֹן יָד ساعة يد
שְׁנֵיָה	ثانية	הַשָּׂעָה תִּקְדָּם	الساعة تقدم	קִיר - حائط
רִבְעַ	ربع	מְפַיֵר = תּוֹחֵר	مفیر = توخر	כִּיס - جيب
חֲצִי(12)	نصف			שְׁעוֹן מְעוֹרָר - منبه

(1) דְּכָאִין כְּתִירָה (2) אֲלָן (3) מוּזוּעָה (4) רִפּוּף (5) בַּדְּאִחַל (6) בַּי
הַחָרַג (7) יַעֲנִין (8) דְּגָאָג (9) יַגְלִיבּוֹן (10) בַּיִשִּׁיף (11) בַּיִשְׁתָּא (12) בַּי
חַלָּה הַוּוּף חֲצִי .

הנה פה(1) שֶׁעוֹן כִּיס וְשֵׁם(2) שֶׁעוֹן קִיר . הַשְּׁעָה אַחַת , שְׁתַּיִם , שְׁלֹשׁ . הַשְּׁעָה אַרְבַּע וּרְבַע , אַרְבַּע וְחֲצִי . הַשְּׁעָה שֵׁשׁ פַּחוֹת עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ , שֵׁשׁ פַּחוֹת עֶשְׂרִים , פַּחוֹת עֶשֶׂר , פַּחוֹת חֲמֵשׁ . הַשְּׁעָה אַחַת עֶשְׂרֵה , הַשְּׁעָה שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה (שְׁעַת הַצְּהָרִים)(3) , מַה הַשְּׁעָה ? הַשְּׁעָה אַחַת . אַתָּה בֹּא הִנֵּה בַשְּׁעָה אַחַת עֶשְׂרֵה . אַתָּה יוֹצֵא(4) בְּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה (בַצְּהָרִים) . אַתָּה אוֹכֵל סְעוּדַת(5) הַצְּהָרִים בַשְּׁעָה אַחַת . בַּאִיזוֹ שְׁעָה אַתָּה בֹּא הִנֵּה ? בַּאִיזוֹ שְׁעָה אַתָּה יוֹצֵא ? בַּאִיזוֹ שְׁעָה אַתָּה אוֹכֵל אֶת סְעוּדַת הַצְּהָרִים ? בַשְּׁעָה אַחַת שְׁשִׁים דָּקָה . בַּחֲצִי שְׁעָה שְׁלֹשִׁים דָּקָה . בְּרַבַּע שְׁעָה חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה דָּקָה . כַּמָּה דְּקוֹת בַשְּׁעָה אַחַת ? בַּחֲצִי שְׁעָה ? בְּרַבַּע שְׁעָה ?

שֶׁעוֹן הַקִּיר גָּדוֹל מִשֶׁעוֹן הַכִּיס . הַמַּעֲיֵל אַרוּךְ מִן הַחֲזוּיָה . דַּמְשֵׁק גְּדוֹלָה מִחַמֶּזֶק . הַגְּדוֹל שֶׁעוֹן הַקִּיר מִשֶׁעוֹן הַכִּיס ? הַאִם הַחֲזוּיָה גְּדוֹלָה כַּמַּעֲיֵל ? אֵת שֶׁעוֹן הַקִּיר אֲנִי תוֹלֵם(6) בְּקִיר וְאֵת הַשֶּׁעוֹן הַקָּטָן אֲנִי שְׂמִים בְּכִיס . כָּל שֶׁעוֹן מוֹרָה(7) אֵת הַשְּׁעוֹת . בַשְּׁעָה שְׁשִׁים דָּקָה . עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שְׁעוֹת הֵן יוֹם אֶחָד .

בְּאוֹלָם(8) הַזֶּה יֵשׁ שֶׁעוֹן קִיר עוֹמֵד . הוּא עוֹמֵד כִּי(9) לֹא כּוֹנֵנוּהוּ . צְרִיךְ(10) לְכוֹנֵן אוֹתוֹ . הִנֵּה הַמַּפְתָּח . אֲנִי מְכוֹנֵן אֵת הַשֶּׁעוֹן . שֶׁעוֹנְךָ נֶכּוֹן : הוּא אֵינִי מְקִידִים וְאֵינִי מַפְגֵּר . שֶׁעוֹרֵךְ הָעֵבְרִי מִתְחִיל(11) בַּאֲחַת עֶשְׂרֵה וְנִגְמָר(12) בַצְּהָרִים . הוּא יֵאָרֵךְ(13) שְׁעָה אַחַת . בַּאִיזוֹ שְׁעָה מִתְחִיל שֶׁעוֹרֵךְ ? בַּאִיזוֹ שְׁעָה הוּא נִגְמָר ? הַנִּגְמָר הַשֶּׁעוֹרֵךְ(14) ? . בַּאִיזוֹ שְׁעָה אַתָּה בֹּא אֶל בֵּית הַסֵּפֶר ? בַּאִיזוֹ שְׁעָה אַתָּה אוֹכֵל (סוּעֵד) בַצְּהָרִים ?

تمرین — תרגיל

עֲנֵה(15) לַשְּׁאֵלוֹת הַבְּאוֹת :

הֵישׁ שֶׁעוֹן קִיר בְּאוֹלָם הַזֶּה ? אֵיךְ ? הֵישׁ לְךָ שֶׁעוֹן ? הַאִם הוּא

(1) هنا (2) وهناك (3) الظهير (4) تخرج (5) وجبة (6) نملق (7) يدل على (8) في القاعة (9) لأن (10) يجب (11) يبدأ (12) وينتهي (13) يطول (14) الدرس (15) أجب .

בכיסך ? אינה אנחנו שמים את שעון הקיר ? המורה שעונך את הדקות ? מה השעה ? כמה שעות ביום ? העומד שעונך ? המקדים שעוני ? המפגר שעוני ?

١٠ — الزمن : הזמן

יום	יום	החדש הבא	השנה	אמס الاول
שבוע	أسبوع	אשתקד	שנה	فصل
חדש	شهر	מחר	שנה	ربيع
שנה	سنة	מחרתים	שנה	صيف
החדש שעבר		אתמול	החדש שעבר	خريف
الشهر الماضي		אמש		شتاء

ביום עשרים וארבע שעות. בשבוע שבעה ימים. שבצת ימי השבוע הם: יום הראשון, יום השני, יום השלישי, יום הרביעי, יום החמישי, יום הששי, שבת. בחדש 30 או 31 יום. בשנה 365 יום. שמות החדשים העבריים הם: תשרי, חשוון, כסלו, טבת, שבט, אדר, ניסן, אייר, סיון, תמוז, אב, אלול. החדש הזה הוא פקרוואר. היום הוא החמשה עשר בחדש. החדש שעבר היה פנואר. החדש הבא יהיה מרץ. היום השלישי (ג). אתמול היה יום השני (ב). מחר יהיה יום הרביעי (ד). היום החמשה עשר בחדש. אתמול היה הארבעה עשר. מחר יהיה הששה עשר. בשנה ארבע תקופות: האביב, הקיץ, הסתו והחרף.

אנחנו עובדים (1) ששה ימים בשבוע ונחתים (2) יום אחד. היום יום עבודה. מחר יום מנוחה.

(١) نشغل (٢) نستريح .

تمرین — תרגיל

כמה ימים בשנה ? כמה שבועות בשנה ? כמה ימים בשבוע ? מתי מתחילה השנה ? מתי היא נגמרת ? איזהו החדש הראשון , השלישי , בשנה ? איך קוראים לחדש האחרון בשנה ? ואשר לפני האחרון ? מה הם שבעת ימי השבוע ? איך קוראים ליום האחרון בשבוע ? מה היום בשבוע ? באיזה יום אתה בא הנה ? התבוא מחר ? כמה זמן אתה נשאֵר(1) פה ? כמה יארך השעור ? כמה בחדש היום ? ביום החמישי האחרון כמה היה בחדש ? המחור סוף(2) החדש ? מה היא תקופה זו ? כמה תארך התקופה ? מה הם חדשי הקיץ ? מה שם התקופה הבאה אחרי תקופת החרף ? האביב עכשיו ? מה השעה עכשיו ? באיילה ימים עובדים אנחנו ?

١١ — النهار والليل : היום והלילה

יום	نهار	אור	نور ، ضوء	ערב	مساء
לילה	ليل ، ليلة	חשך	ظلمة	מזרח	شرق
שמים	سما	שחר	فجر	מערב	غرب
ירח	قمر	בקר	صباح	צפון	شمال
כוכב	كوكب ، نجم	צהרים	ظہر	דרום	جنوب

השמש בשמים . אנחנו רואים את השמש ביום . אנחנו רואים את הירח (הַלְכָנָה) ואת הכוכבים בלילה .

ביום אנו רואים היטב(3) . כי יש אור השמש . בלילה אין אנחנו רואים

(١) باقی (٢) آخر (٣) جيداً .

מפני (1) החשך . בלילה אנו מדליקים (2) את אור השמש (3) . בחדר הזה יש חשמל . החשמל מאיר (4) את החדר . אני מדליק . אני מכבה (5) את המנורה (6) אנחנו מדליקים את הגז בגפרור (7) . השמש זורחת (8) בבקר ושוקע (9) בערב . היום מתחיל בבקר ונגמר בערב . הלילה מתחיל בערב ונגמר בבקר . בקיץ מאיר היום משעה ארבע בבקר . בחרף מתחיל הלילה מחמש בערב . בקיץ השמש מקדים (10) לזרוח ומאחר לשקוע . מזרח , מערב , צפון , דרום—הן רוחות השמים . ביום אנחנו עובדים . בערב אנחנו שוכבים (11) במטה (12) . בלילה אנחנו ישנים (13) . בבקר אנחנו קמים , מתרחצים (14) , לובשים את בגדינו ואוכלים את ארוחת הבקר .

تمرین — תרגיל

מתי יש אור ? החשך קצת (15) ? מנין בא אור היום ? איה השמש ? המאיר השמש בלילה ? כמה מואר האולם הזה בלילה ? מה עושים אנחנו בלילה קדי (16) לראות ? מה אתה רואה בשמים בלילה ? מה הן ארבע רוחות השמים ? מתי זורח השמש ? באיזו שעה הוא זורח בחדש מרץ ? המקדים השמש לשקוע בקיץ ? באיזו שעה הוא שוקע עכשו ? באיזו תקופה הימים הם ארוכים ? הארוכים הם הלילות עכשו יותר מן הימים ? אם אין אור , היכול אתה לראות ? מתי אנו מדליקים את החשמל ? מתי אתה הולך לישון ? איפה אתה ישן ? מה אתה עושה בבקר ? באיזו שעה אתה סועד בצהרים ? עד איזו שעה אתה עובד ? האזהב (17) אתה לעבוד ? מתי יאיר הירח ? היכול אתה לספור את הכוכבים ? המאחר אתה לישון בקיץ ? המקדים אתה לקום בקיץ ? אני סועד בתשע בערב , האם זה מאוחר ? המאחר אני לסועד יותר ממך בערב ?

(1) بسبب (2) نشعل (3) الكهرباء (4) ينير (5) أطفئ (6) المصباح (7) بكبريت
 (8) يُشرق (9) ويغيب (10) يبكر (11) تضطجع (12) في الفراش (13) نائمون
 (14) تغتسل (15) الآن (16) كي (17) أتحب .

12 — الطقس : מזג האוויר

מזג אוויר	طقس	שָׁלֵג	ثلج	לְעוֹלָם	أبدآ
גשם	مطر	תַּנּוּר	مدفأة ، موقد	פַּעַם	مرة
הגשם יורד	المطر يهطل	קָר	بارد	פַּעַמִּים	مرتان
מְטַרְיָה	مظلة	חֶם	حارّ ، دافئ	לְפַעַמִּים	أحياناً
שִׁמְשִׁיָּה		קָר לִי	أشعر بيبرد	לְעֵתִים קְרוֹבוֹת	
עָנָן	سحابة	חֶם לִי	أشعر بجرّ	לְעֵתִים רְחוֹקוֹת	في أحيان متقاربة
רוּחַ	هواء ، ربح	תָּמִיד	دائماً	לְעֵתִים רְחוֹקוֹת	في أحيان متباعدة

עכשיו מזג האוויר יָפֵה(1) , טוב . פֶּאֶשֶׁר(2) השמים מכוסים(3) עננים הם אפורים . כאשר השמים מכוסים הגשם יורד . בחרף יורד שלג . השלג לבן . השמים כחולים . השמש מאיר . מזג האוויר טוב . הנה מטריה . פְּרָדָת(4) הגשם , אנו פותחים את המטריה . במה מכוסים הבתים בימי החרף בְּלִכְנוֹן ? הפותחות הנשים את מטרייתיהן כאשר השמש זורח ? — לא ! מה הן פותחות ? — שמשיות . בקיץ אתה לובש בגדים קְלִים(5) . בחרף אתה לובש בגדים חֲרִיבִים . בקיץ אנו פותחים את החלונות ואת הדלתות . בחרף אנו יושבים אצל התנור . בקיץ חם . בחרף קר . הלובש אתה אֶדְרֵת(6) בחרף ? בְּקִטְב(7) הצפוני קר . אם אתה לובש בגדים הרבה או(8) חם לך . אם אתה יוצא בחרף בלי אדרת קר לך . התנור חם מאד . אינך יכול לנגוע בו(9) . מרק קר אינו טוב . הקפה חם מאד , אינך יכול לשתותו (לשתות אותו) . בקטב הצפוני קר בחרף ובקיץ . תמיד קר שם . לעולם לא

(1) حَسَن (2) حيناً (3) منطاة (4) ينزول (5) خفيفة (6) معطف شتوي (7) في القطب (8) عندئذ (9) له .

ח. היורד לפעמים גשם באפריל? - כן, לפעמים. היורד לפעמים גשם ביולי? לעולם לא יורד גשם ביולי. בלונדון יורד גשם לעתים קרובות. בדמשק יורד גשם לעתים רחוקות. על פי קרוב(1) יפה פה מזג האויר. אני סועד את ארוחת הצהריים בשעה אחת, ולעתים רחוקות בשעה מאוחרת יותר.

تمرین - תרגיל

מה צבע השמים בְּצֶת הגשמים? המכוסים השמים היום? היורד גשם עכשיו? מה יורד מן השמים בחרף? הטוב לְלֶכֶת בחרף כשיורד הגשם? מה אתה מְחַזֵּק(2) בדרך כדי לְחַסוֹת(3) מגשם? מה מזג האויר היום? הקר בחוץ? באיזה חדש יורד שלג? הקר לך? במה אנו מְסִיקִים(4) את האולם בחרף? המסיקים את התנור בקיץ? במה מסיקים את התנור? במה אנו חוסים מן הקר? איפה אתה יושב כדי לְחַמֵּם את עצמך(5)? מתי הרוח מְנַשֵּׁב(6)? באיזה חדש אתה לובש בגדים כְּבֵדִים(7)? מה מזג האויר על פי הרוב בדמשק? היורד שלג פעמים באוגוסט? התמיד קר בקטב הצפוני? היורד הגשם בלונדון פעמים רחוקות? באיזו שעה אתה אוכל סעודת הצהריים על פי הרוב?

١٣ - البرهائم والحيوانات والطيور

הבהמות, החיות והעופות

סוס	حصان	פֶּרָה	بقرة	אֵיל	كباش
סוּסָה	فرس	חֶמּוֹר	حمار	רְחֵל	نمجة
שׁוֹר	ثور	אֶתוֹן	أتان	פֵּיֶשׁ, יַעַז	تيس، عنز

(1) في الغالب (2) تمسك (3) للاحتواء (4) تشمل (5) نفسك (6) يهب (7) ثقيلة.

בַּטֶּה	בִּרְוֹן	דָּב	דָּב	נָמֵל , נִקָּה , גִּמְל , נָאָה	נָמֵל
	תְּרַנְגוּל הוֹדוּ	זֵיב	זֵאֵב	חַרּוּף	כִּבְשׁ
דֵּיִק רומי		תַּעֲלָב	שׁוּעָל	עֵגֶל	עֵגֶל
טַאוּוּס	טַוּוּס	נֶמֶר	נֶמֶר	חֶמֶל	שֶׁה
גְּרָאֵב	עוֹרֵב	דֵּיִק	תְּרַנְגוּל	בִּגֵּל	פֶּרֶד
נֶסֶר	נֶשֶׁר	דְּجָאָה	תְּרַנְגֵּלֶת	פֶּט	חֶתוּל
בִּיגָאָה	תְּכִי	חַמָּאָה	יּוֹנָה	כֶּלֶב	כֶּלֶב
נְעָמָה	בֵּת יַעֲנָה	אִוְזָה	אִוּוּ	אֶסֶד	אֶרֶיָה

אֲסוּאֵת הַבְּהֵמָה וְהַחַיָּוִת וְהַטְּוֵר

קוֹלוֹת הַבְּהֵמָה , הַחַיָּוִת וְהַטְּוֵר

הַאֲרִי נוֹהֵם . הַצִּפּוֹר מְצַפְצֵפֶת . הַתְּרַנְגוּל קוֹרָא . הַכֶּלֶב
 נוֹבֵחַ . הַפֶּרָה גּוֹעָה . הַשּׁוֹר גּוֹעָה . הַיּוֹנָה מְרַנֵּנֶת . הַחֶמֶז
 נוֹעֵר . הַסּוּס צוֹהֵל . הַצִּפְרָדֵּעַ⁽¹⁾ מְקַרְקֶרֶת . הַנָּמֵל מְחַרְחֵר .

תְּמִינִין — תְּרַנְגֵּל

מָה נוֹתֵנֶת הַפֶּרָה לְאָדָם ? מָה נוֹתֵנֶת עוֹד הַכֶּבֶשׂה ? אֵיפֶה יִשֵּׁן הַסּוּס ?
 — אֵיפֶה יִשְׁנֶה הַפֶּרָה ? — הַרְאִית פֶּעַם אֶרֶיָה ? — הָאוֹהֵב אֶתְּךָ לְאֹכֹל בָּשָׂר עוֹף ?
 — מָה עוֹשֶׂה הַסּוּס ? — אֵיפֶה יֵשׁ צִפְרָדַיִם ? — אֵיפֶה חַי הַצִּפְרָדֵּעַ ? — הַיֵּשׁ
 חֶתוּל בְּבֵיתְךָ ? — שְׁחוֹר הוּא אֹר לְבָן ? לְמָה שׁוֹחֲטִים (2) אֲנִי אֶת הַכֶּבֶשׂ ?

(1) الضفدعة (2) نذبح .

14 — السفر : המסע

ארץ	قطر ، بلاد	מזודה , ילקוט חצייה	נמל	ميناء
מדינה	دولة	כרטיס יסיעה	תכילה	رزمة
עיר	مدينة	بطاقة سفر	פקיד המשדד	פקיד המשדד
כפר	قرية	מספר	מوظף או מאמור המכתב	موظف أو مأمور المکتب
בירה	عاصمة	הלוח ושוב זهاباً ואיבא	סבל	حمال
רחוק	بعيد	דרך כיה	מקום תפוש	מקום תפוש
קרוב	قريب	אשרה	מקום פנוי	مكان محجوز
מלון	فندق	האניה מפליגה	מחלקה	محلقة
מרחק	مسافة	السفينة تبحر	תעודת מסע	تעודת מסע
מכונית	سيارة	האניה עוננת	אולם המתנה	أولم המתנה
רכבת	قطار	السفينة ترسو	קבוצה	قاعة انتظار
אווירון , מטוס	طائرة	מסלת ברזל	קבוצה	قاعة انتظار
מורה דרך	دليل	سكة حديد	קבוצה	قاعة انتظار
שדה תעופה	مطار	תחנה	קבוצה	قاعة انتظار

פריז היא בירת צרפת (1) . לונדון היא בירת אנגליה . ברלין היא בירת גרמניה . מדריד בירת ספרד (2) . לונדון עיר גדולה . זאת היא העיר הגדולה ביותר באנגליה . רוסיה ארץ רחבה (3) . הנמצאת (4) העיר חלב מצפון לדמשק ?

(1) فرنسا (2) اسبانيا (3) واسعة (4) موجودة .

ולדקיה המדרום לחלב היא? בירות קרובה לדמשק. סן-פרנסיסקו רחוקה מדמשק. כפר דומה קרוב מאד לדמשק. הרחוק מלונדון מפה? מפריז עד ורסיל 18 קילומטר. 18 ק"מ הוא המרחק שבין פריז לורסיל. כמה רחוקה חלב מדמשק? הָנָר (1) אתה הרחק מבית הספר? לא, ביתי רחוק עשר דקות מפה. כמה מפה עד התחנה? שלשה קילומטרים. חצי שעה ברגל. הנה שמות ערים: דמשק, לדקיה, קהיר, עיר הקדש (ירושלים), תל אביב, יפו, חיפה, אלכסנדריה, בגדד, מרסיליה, רומא, בריסל.

קרא, בבקשה, אֲחֻדוֹת מַצְרֵי אֵירוּפָה בְּשִׁמְךָ.

הנה שמות ארצות: סוריה, פלשתינה, לבנון, ירדן, מצרים, צרפת, אנגליה, גרמניה, רוסיה, אוסטריה, ספרד, איטליה, בלגיה, יוון, ארצות הברית (אמריקה) וכיו.

קרא, בבקשה, אֲחֻדוֹת מַאֲרְצוֹת אֵירוּפָה בְּשִׁמְךָ. הנה שמות חמשת חֲלָקִים (2) הַיִּפְשָׁה (3): אירופה, אפריקה, אמריקה, אסיה, אוסטרליה. אנו הולכים מארץ אל ארץ, מעיר אל עיר. אנו נוֹסְעִים (4). הרבים הם הנוסעים האמריקאים? הנוסע אתה בקיץ?

הנוסע רוכב ברכבת או באניה. מפריז לרומא אנו נוֹסְעִים במסלת — הברזל. מהאור עד ניו יורק אנו נוֹסְעִים באניה. בכמה ימים עוברים מאי — רופה לאמריקה? בשבוע אחד בקרוב (5). בכמה זמן הולכים מפה עד המלון הגדול? — בחמש דקות בקרוב. אני מְצִיֵן (6) במורה דרך. יש רכבת מיוחדת (7) יוצאת בשש בבקר.

הַנְּסִיעָה

כדי לְנַסֹּעַ אתה לוקח עמך בגדים. אתה שם אותם בְּאֲרָגָנִים (8) ובילקוטים או במזודות. הארגז גדול לא תוֹכֵל (9) לְשַׂאת (10) אותו. אתה

---

(1) أسكن (2) أجزاء (3) اليابسة (4) نساfer (5) تقريباً (6) أطلع (7) خاصة (8) في صناديق (9) تستطيع (10) حمل.

יכול לשאת את החבילות . הסבל נושא את הארגו שלי . אני שם בארגוני את הבגדים , המַרְקָשֶׁת (1) , המַסְרָק (2) ואת הַפְּצִי (3) האחרים . אני הולך אל התחנה . הרכבות באות אל התחנה ויוצאות . ההולך אתה אל התחנה ברגל ? הנוסע אתה במכונית ? מאיזה מקום יוצאות הרכבות ? בתחנה יש מסלות שונות (4) .

לפני צְלוֹתְךָ (5) אל הרכבת אתה קונה כרטיס . אתה הולך אל המשרד ואומר : כרטיס למחלקה הראשונה עד מרסיליה , בבקשה . בכמה ? הַגֵּד (6) לי שנית , בבקשה , איני מְבִינְךָ (7) אותך . דַּבֵּר נָא לְאַט (8) . המבין אתה עברית היטב ? מה אתה אומר אם אינך מבין את האיש המדבר אליך ? הסבל נושא את החבילות . לסבל יש מספר . אתה קוֹרָא (9) : « סבל ! » ואתה אומר : לָךְ לְהַרְשִׁים (10) את הארגונים . הנה שלש חבילות . את החבילות הקטנות אני נושא בְּעֵצְמִי (11) . הסבל הולך ומרשים את החבילות ונותן לך את הקבלה . אתה אומר אל הסבל : כמה לָךְ פְּלִי ? הסבל עונה : כמה שאתה רוצה .

על הרְצִיף קורא פקיד התחנה : « לְרַכַּבְת ! » . אנחנו עולים אל הַקְרוֹן (12) . אתה שואל : « היש מקום ? התפוש המקום הזה ? » .

تمرین — תרגיל

הַפְּלִיךְ לעשות הַכְנֹת (13) רבות לְדָם (14) לנסיעתך הארוכה ? הלוקח אתה מְלִבּוֹשִׁים רבים בנסעך ? איפה תְּשִׁימָם (תשים אותם) ? הלוקחות הנשים עמהן ארגונים רבים ? מה אתה עושה כדי להיות מוכן לנסוע ? היכול אתה לישון בַּמְנוּחָה אם עליך לנסוע למחר בבקר ? המאחר אתה לפעמים לבוא לשעורייך ? מה אתה שותה בבקר , קפה או תה ? מה שתית הבקר ?

---

(1) الفرشاة (2) المشط (3) أغراضي (4) مختلفة (5) صعودك (6) قل (7) أفهم
(8) علي (9) تنادي (10) لتسجيل (11) بنفسي (12) الطائفة (13) استمدادات
(14) قبل .

השולח אתה מכתבים בְּדֶאֱר ? (1) היכול אתה לשלוח חבילות קטנות בדאר ?
 מה עושה הסבל ? הרחוקה התחנה מפה ? מה מקויר(2) הכרטיס ? כמה אתה
 נותן לְנֶהֱג(3) מה אתה אומר לפקיד ? אם אין המורה שלך בא לשעת
 השעור , הַמְחַקֶּה(4) אתה לו ? הנוסעים תְּיָרִים(5) רבים כל שנה לסוריה ?
 הַבְּקָרָה(6) בדמשק ?

15 — מִמֵּ תִּשְׁעֵי אֲרֻסְיָא ? מִמָּה עֲשׂוּיִים הַדְּבָרִים ?

זָהָב	זָהָב	מְשִׁי	חַרִיר	קֶש	קֶש
כֶּסֶף	כֶּסֶף	קְטִיפָה	פְּטִיפָה (مخمل)	עוֹר	עוֹר
נְחֹשֶׁת	נְחֹשֶׁת	צֶמֶר	صوف	עֵץ	עֵץ
בְּרֹזֶל	בְּרֹזֶל	צֶמֶר	נֶפֶן	אֶבֶן	אֶבֶן
פְּלָדָה	פְּלָדָה	אֲרִיג	قماش ، نسج	שֵׁשׁ	שֵׁשׁ
זְכוּכִית	זְכוּכִית	לְבָד	لباد	נֶיר	נֶיר

השעון עשוי זהב , כסף , נִיֶּקֶל או פלדה . הַמְנְעוּל(7) עשוי נחשת .
 המפתח — ברזל . העט — פלדה . הקסת — זכוכית . השמלה — משי , קטיפה ,
 צמר או צמר גפן . החליפה עשויה אריג . הכובע — לבד , קש . הנעלים
 — עור . השלחן — עץ . הקיר — אבן . שעון הקיר — שיש .

(1) في البريد (2) ثمن (3) لسائق (4) أنتظر (5) سائحون (6) أذرت
 (7) القفل .

تمرین — תרגיל

מה צשוי שעונך ? — מה עשויה שמלת הצעירה ? — מה עשויות נעלי ? מה עשויים הכסאות האלה ? — והקסת הזאת ? הקיר הזה ? — הדלת ? עניבתי ? — מה עשוי המטבצ (1) של עשרה פרנקים ? — הטבצת ? (2) הספר ? — העט ? — כובע האדון (3) ? — צוארוני ? — מטפחתך ? — השיש הוא שעון הקיר הזה ? — מה הוא ? מה עשוי פסל (4) וינוס ? שעוני זהב , ומה שלך ? — נעלי שחורות , ומה צבע נעליך ? מה צבע עניבתו של הארון הזה ? — מה שם הגגרת (5) הזאת ? — מה שמי ? מה שמך ? — המטריתי בידך ? — איזו ספרות (6) יפה יותר , של הצרפתים או של האנגלים ?

١٦ — في الشارع : פרחוב

מחלקות הממשלה	בواب	שוער	رصيف	מדרכה
دوائر الحكومة	طابق ، دَوْر	קומה	جانب	צד
مشغول	إسوك	סחורה	صف	שורה
تنزلة	سِيل	מכונית		שדרות עצים
أفان	هَآير	עגלה	صفوف أشجار	
بناء	بِنَان	אופנים		
مخزن مخزن ، مستودع	بالجملة	בסיטונות	مسكن	מעון
طريق معبد	بالمفترق	בנק מעונים		דירה

(1) قطعة النقد (2) الخاتم (3) السيد (4) تمثال (5) السيدة (6) أدب .

בעיר יש בתים רבים . בין הבתים יש רחובות . משני צדי הרחוב
עומדות שתי שורות של בנינים .

בצד הרחוב יש מדרכות . על המדרכה הולכים ומטילים . על
המדרכות יש שדרות עצים , עמודי תלפון , תלגרף ופנסים . הפנסים מאירים
את הרחוב בלילה .

בתים יש דירות . אנו נראים (1) בדירות . לאיש שיש לו דירה אנו
קוראים נראים (2) . האיש השומר את הבית ומשגיחים (3) עליו הוא השוער .

הקהל (4) ונצא אל הרחוב הגדול . אנו עומדים עתה על המדרכה
מצד ימין . לפנינו בנינים בשתי קומות או יותר .

אנו קוראים לחנויות הגדולות מחסנים . במחסנים מוכרים סחורות
בסיטונות . בחנויות מוכרים סחורות בקמעונים . גם מחלקות הממשלה
ברחוב הזה .

אנשים רבים הולכים על המדרכות . באמצע הכביש עוברות מכוניות ,
אוטובוסים , עגלות ואופנים . פלחים רוכבים על חמורים עוברים באמצע
הכביש .

האנשים הולכים ובאים . הם נכנסים אל החנויות . הרבה גברות
יוצאות מן החנויות . קלם עסוקים .

تمرین — תרגיל

מה יש בין הבנינים ? מה עומד משני צדי הרחוב ? מה יש בצדי
הרחוב ? מה עושים על המדרכה ? מה יש על המדרכות ? למה הם

---

(1) نسن (2) ديار ، ساكن (3) ويراب (4) هيا .

הפנסים ? מה יש בבתים ? מה עושים בדירות ? איך קוראים לאיש אשר
 לו בית ? מי הוא האיש השומר את הבית ומשגיח עליו ? מה מוכרים
 בחנויות ? איפה הולכות המכוניות והעגלות ? העסוק אתה עכשיו ? המטיל
 אתה לעתים קרובות ברחוב ?

17 - في الفندق : במלון

צ'לצ'ל דק (الجرس)	תכף	הזמין חדר חגז' גרפה
צ'חצ'ח שכל , לטע	תכף ומיד (في الحال, فوراً)	אמבטיה חמא
מנכת פטילה (منشفة)	פצמון גרס	קומה טابق
עסיס עסיר	מלצר נادل (سفرجي)	השכם באכרא
מגהץ מקווי	משרת خادم	מעלית מעעד
חפצים אמתע	נקי نظيف	לבוים גסיל (بياض)
כובסת גסאלע	מלונק'ך وسخ	תקדם פכל האפשר
		באסרע מאימכן

מאורה : שיחה

- יוסף : הזמנו הבקר שני חדרים במבוק (1) .
פקיד המלון : כן ! האדונים יוסף וסעיד , הלא כן ? (2)
יוסף : כן , אדוני .
הפקיד : התקנו (3) בשבילכם חדרים סמוכים (4) , מספר 35 ו - 36 .
היש לכם חבילות ?
יוסף : כן , בתחנה . הנה הקבלות שלנו .
הפקיד : אשלח להביאן תכף , וכאשר יגיעו (5) נעלה אותן אל החדרים .
סעיד : היש אמבטאות בחדרים ?
הפקיד : לא , רק (6) אמבטיה אחת לכל קומה .
יוסף : רוצים אנחנו לקום בבקר השכם , היכולים אתם להעירנו ? (7)
הפקיד : באיזו שעה צריך להעירכם ?
יוסף : בשבע וחצי .
הפקיד : טוב , רבותי (= אדוני) אובילכם (8) אל חדריכם , אם רוצים אתם . דרך פה . הנה המעלית .
סעיד : יש לנו בגדים לכביסה . אבל נחוצים (9) הם לנו הקדם ככל האפשר .
הפקיד : לנו כובסת המטבח (10) את הכביסה לאחר עשרים וארבע שעות כשהם מכבסים ומגהצים .
יוסף : תשלח אותה אלינו אחרי שיביאו את חפצינו , תכף .
הפקיד : הנה הפעמון החשמלי , תלחצו (11) על הכפתור (12) פעם אחת בשביל המלצר לפעמם בשביל המשרתת . (הפקיד יוצא) .
סעיד : הנעלים שלנו מלוכלכות מאד , איפה נוכל לנקות אותן ?
יוסף : צלצל למלצר ויבוא לצחצה אותן .
המלצר : אדוני צלצל ?

-
- (1) برفية (2) أليس كذلك ? (3) أمهدنا (4) متجاوران (5) يصلون (6) فقط
(7) إياظنا (8) أفودكم (9) ضروريون (10) تعيد (11) تفضطون (12) الزرّ .

- סעיד : כן , התוכל לצחצח את נעלינו ולנקות את מעילינו תיכף ומיד?
 המלצר : כן , אדוני .
 סעיד : האם אפשר להביא לנו מים חמים , סבון ומגבות .
 המלצר : באמבטיה תמצאו כל מה שצריך(1) לכם .
 סעיד : המים האלה טובים לשתיה ?
 המלצר : כן , מי קצין טובים לשתיה . אבל אם אתם רוצים בגזוז ,
 בעסיס , אביא לכם .
 סעיד : לא , תודה .

تمرین — תרגיל

צנה לשאלות הבאות :

- מה אתה עושה בבוֹאֵךְ לעיר ? — מה עשו יוסף וסעיד כדי להיות
 בְּטוֹחִים(2) שימצאו חדרים פנויים במלון ? — מנין(3) פקיד המלון את
 שמות האורחים החדשים ? — מה מספר החדרים שהזמינו האדונים האלה ?
 — הרחוקים החדרים זה מזה ? — איפה נמצאים החפצים שלהם ? — מה יעשו
 כדי להביאם מן התחנה ? מה יעשו בהם כשיגיעו למלון ? — היש אמבטיות
 בחדרי המלון ? האוהב אתה לרחוץ במים קרים ביום חם ? הרוצים הם לקום
 בבקר השכם ? — המשכים אתה לקום כשאתה(4) מֵאֵד ? — היכול אתה
 לישון אם יש שְׂאוֹן(5) גדול סְבִיבָךְ(6) ? — היכול אתה לישון לְמֵרוֹת(7)
 השאון ? — מה על המלצר לעשות כדי להעיר את הנוסע ? — היש לך שעון
 מעורר בחדרך ? — באיזו שעה ובאיזה מקום שתו יוסף וסעיד את הקפה
 שלהם ? — הָפְלוּ לְבָדָם(8) אל חדריהם ? — העלו במדרגות ? — מה עושים
 בבגדים המלוכלכים ? — מי מְכַבֵּס אותם ? — מה עושה הכובסת אחרי שהיא
 מכבסת את הבגדים ? — מתי רוצים הם לתת את הכביסה לכובסת ? — מה

(1) لازم (2) والتين (3) عرف (4) متعب (5) ضجيج (6) حواك (7) رغم

(8) وحدم .

הם עושים כשהם רוצים לקרוא למשרתים? — מה עושה המשרת אם בגדינו אינם נקיים? — ומה אתה עושה אם נעליך מלוכלכות? — היש מצחצחי נעלים ברחוב? — מדוע הם רוצים במים חמים? — האם אֶפְשָׁר (1) להתרחץ היטב בלי סבון? — מה עושים כשהידיים רְטוּבוֹת (2)? — במה מְנַגְּבִים אותן? — האוהב אתה לשתות מים חמים? — האם בעיר גדולה המים נקיים תמיד? — מה עושים אם אינם נקיים?

18 — البريد : הדואר

מכתב	رسالة	תא תלפון	حجرة هاتف	ברור	واضح
מכתב רשום		אשנב	شباك	מסר	سلم
رسالة مسجلة		חוץ לארץ	خارج البلاد	קבל	تسلم
תעודת זהות		מעטפה	غلاف	דואר אווירי	بريد جوي
وثيقة هوية		מותר	مسموح	כתבת	عنوان
פנקס	سجل	הדביק	ألصق	הכרחי	إجباري
הרקה	تفريغ	הכיל	احتوى	רשמי	رسمي
חלוקה	توزيع	חתם	وقع	השתמש	استعمل
בול	طابع	מברק	برقية	אלחוט	لاسلكي
נוסח	إضافي	טפס	نموذج	רגיל	عادي

(1) ممکن (2) مبلوطة .

מאורע : שיחה

- יוסף : היש מכתב בשבילי ?
- הפקיד : יש שני מכתבים : האחד רשום והשני רגיל . היש לך תעודת זהות ?
- יוסף : פאָמט (1) אינני יודע (מחפש (2) בכיסוי) .
- הפקיד : האין לך דרכיה או כל ניר שהוא ?
- יוסף : הנה הניר הזה . המספיק (3) הוא ?
- הפקיד : גוֹדאי (4) . הנה מכתבך . הרוצה אתה לסתום בפנקס זה ?
- יוסף : באינו שעה ההרקה האחרונה בשביל בירות ?
- הפקיד : בשש . יש עוד הרקה נוספת בשבע ורבע . אבל אז פרוש (5) בול נוסף בעשרה גָנשים (6) .
- יוסף : השעה מאוחרת עכשיו . אני מצדיף (7) למלפן .
- הפקיד : תאי התלפון הם מצד זה , לימין .
- יוסף : איפה אוכל למצוא בולים .
- הפקיד : באשנב מספר 3 , כתוב « בולים » .
- יוסף : מה מחיר בול לחוץ - לארץ ?
- הפקיד : חמשה עשר גרוש .
- יוסף : איה משרד התלגרף ?
- הפקיד : הנה , שם .
- יוסף : אני רוצה לשלוח מברק לפריז .
- הפקיד : טוב , אדוני , קח בבקשה טפס וכתב עליו ברור את המברק וְאַחַר כֵּן (8) תמסר אותו לאשנב מספר 4 .
- יוסף : מה הוא התעריף למברקים ?
- הפקיד : בארץ התעריף הוא 50 גרוש ולחוץ ל 100 גרוש ויותר לכל מלָה (9) , לפי (10) המרחק .
- יוסף : תודה , אדוני , הנה מברק לבירות . כמה יעלה זה ?
- הפקיד : 125 גרוש .
- יוסף : רוצה אני לשלוח מברקים לפריז וללונדון . מה תעריף המברקים לצרפת ולאנגליה ?

(1) حقاً (2) يبحث (3) אֶכַף (4) بالتأکید (5) مطلوب (6) قروش (7) أفضل
(8) وبعدئذ (9) كلمة (10) حسب .

- הפקיד : יש תעריפים שונים לשתי הארצות .
 יוסף : האם אפשר לשלוח מכתב לחו"ל דרך האויר ?
 הפקיד : כן , ארבע פעמים בכל שבוע , התעריף הוא 20 גרוש לכל
 מכתב בן 20 גרם .
 יוסף : חן חן(1) , אדוני , הנך אָדיב(2) מאד .

تمرین — תרגיל

- אין שולחים מכתבים מעיר לעיר ? — מה מדביקים על המעטפה ? —
 אם תשלח מכתב רשום , הנותנים לך קבלה ? — אילה מכתבים אתה שולח
 רשומים ? — מה מראה יוסף לפקיד הדאר כדי לזהות את שמו ? — היוציל(3)
 כרטיס בקור בַּמְקוֹם(4) תעודת זהות ? — איך יכול הוא להוכיח שהוא מר(5)
 יוסף ולא אדם אחר ? — היכול אתה לנסוע לחוץ לארץ בלי דרכיה ? —
 היש דרכיה למר יוסף ? — איפה צריך מר יוסף לחתום את שמו ? — כמה
 פעמים מריקים את תְּבוּת(6) הדאר ביום ? — כמה פעמים מְסַלְקִים את
 המכתבים ? — מה מחיר בול למכתב מסוריה לחו"ל ? — האם הכרחי לכתוב
 מברקים על טפסים רשמיים ? — האם סִגְנוֹן(7) המברקים כסגנון המכתבים ?
 מתי נשתמש בסגנון מברק ? — הנותן הפקיד תמיד קבלה למברק ? — כמה
 זמן דרוש כדי להגיע מפריז ללונדון בַּרְכָּבַת וכמה באוירון ? — הכבר נסעת
 באוירון ? — המותר לַצְבִּיר(8) להשתמש באלחוט ? — ההראה פקיד הדאר
 אָדיבוֹת ליוסף ? — איך מוֹדֶה(9) יוסף לפקיד ?

- (1) شكراً (2) لطيف (3) أبنعم (4) عوضاً عن (5) سيد (6) صناديق
 (7) أسلوب (8) للجمهور (9) يشكر .

19 — محادثة في الهاتف : שיחה בתלפון

מְדַרִיךְ הַתֵּלְפוֹן	מְגַרֵשׁ	} قطعة أرض	קַרְקַע	אַרְضַ
דְּלִיל הַהַטָּף	חֶלְקַת אֲדָמָה		הַצֵּיג	قَدَم
קוֹל	עוֹלָה	يَكْتَف	הַכִּיר	عَرَف
מָה דַעְתָּךְ ? מָרְאִיכ	בְּיָקָר	غَالِبًا	רְצִינִי	جَدِّي
בְּנִידוֹן זֶה } אֻדוּת זֶה }	בְּזוֹל	رُخِيصًا	זְהִיר	حَذِرٌ
	הַתְּיַעַץ	تَشَاوِر	חֲבוּר	اتصال
פְּרִדְס בֵּסְטָן (בֵּיטָרֶה)	עֲצָה	نصيحة	הַפְּסִיק	قَطَعَ
עֵסֶק	סְרָסוֹר	سَمَسَر	קו	خطاً
הַצֵּיעַ	מְתַנֵּד	وسيط		

- יוסף : נא לתת לי את מדריך התלפון .
הפקיד : הנה , אדוני .
יוסף : אני רוצה מספר 28001 בבירות .
הפקיד : כן , אדוני .
יוסף : האתה מר אחמד ?
אחמד : כן , אדוני , מי מדבר ? איני מכיר את קולך .
יוסף : אני יוסף .
אחמד : אה , טוב מאד ! מה שלומך , אדוני ?
יוסף : תודה , לא רע , רק קצת עיף . הגד נא , מר אחמד ,
קבלתי את מכתבך הרשום .
אחמד : אם (1) מה דעתך בנידון זה ?

(1) إذن .

- יוסף : לא החלֵקְתִּי (1) צְדִיק (2) אם לקנות פרדס או עסק אחר . מציעים
 לי מִגְרֵשׁ (חלקת אדמה) בחלב . אבל זה עולה ביקר מאד .
 יש לי הרבה לדבר אליך . רצוני לשאול בעצתך . בעוד
 ימים אחדים אהיה בבירות ואז נתיעץ . מי זה הפסיק את
 הקו בינינו ? הִלָּלוּ ! מר אחמד ? חשומע אתה ?
- אחמד : מי הוא שהציע לך את המגרש בחלב ?
 יוסף : איש אחד , סרסור , מְטוֹף בין בְּצֵלִי (3) הקרקע והקונום .
 מר פואד הציג אותו לפני שלשום .
- אחמד : אני מכיר את האיש הזה , אינו רציני . מוֹטָב (4) שתהיה זהיר .
 יוסף : טוב , עוד נדבר אודות זה . שלום לך , שלום גם לביתך !
 אחמד : להתראות !

تمرین — تَرْجُمِ

- אם רוצה אתה לדבר עם אדם הנמצא בְּשִׁכּוֹנָה (5) רחוקה מבייתך מה אתה
 עושה ? — היש לך תלפון בבית ? — הנמצאים בעיר הזאת תאי תלפון לצבור ?
 — איפה אתה מוצא את מספר התלפון הדרוש לך ? — כשאתה רוצה לתלפן
 באיזו מלה אתה מתחיל ? — האפשר להכיר את קול המדבר ? — מדוע אמר יוסף
 שהוא עיף ? — מה אמר יוסף לאחמד תְּחִלָּה (6) ? — מה הגיד לו אחר כך ? —
 מדוע קָרָה (7) המגרש בחלב ? — מי הציע ליוסף לקנות מגרש כזה ? — האפשר
 לקנות אדמה בלי עזרת מְטוֹכִים ? — הַבָּיִם המתוכים בקניית אדמה ? — למה
 ילך יוסף לבירות ? — מתי ילך שמה ? מי הפסיק את שיחתם ? — מדוע
 הוֹפֵסֵק החבור ? — האפשר לתלפן מדמשק ללונדון ? — הַקָּל (8) החבור בין
 שתי הערים ? — אודות מי דברו האנשים האלה אחרי שחָבְרוּ שוב (9) ? —
 מדוע קִיָּצְוּ (10) אחמד ליוסף להיות זהיר ? — מה הם אומרים זה לזה בְּמִקְרָם (11)
 את שיחתם ?

- (1) قررت (2) بعد (3) أصحاب (4) خير (5) في حي (6) في البدء (7) غال
 (8) أسهل (9) ثانية (10) ينصح (11) يأنهائهم .

20. عند تأمر الأتاك : آآل سآر الرهآس

مقعد	موشب	طراز	سبنون	زبون	} לקוח קונה
طري ، لين	רף	أنقى	הוציא		
مريح	נוח	منجد	מרפד	من فضلك	בטובך
كامل	שלם	انتقى ، انتخاب	בחר	طقم	רהוט
عמד על המקח ساوم		أريكة	ספה	جنس	מין
مخير קצוב سعر محدود		مناسب ، ملائم	מתאים	صنف	סוג
שטיח سجادة ، بساط		مقآا חן בעיני وجد خيراً في عيني (أعبني)			

مآورة : שיחה

- הלקוח (הקונה) : הראה לי בטובך רהוט לטרקלין (1) .
הסוחר : הנה רהיטים ממינים שונים ? כמה אתה רוצה להוציא ?
הקונה : איני יכול להגיד מאומה בטרם (2) אראה את הרהיטים .
הסוחר : מה תאמר על רהוט זה ?
הקונה : איני אוהב אותו קלל (3) .
הסוחר : ועל רהוט זה של עץ שחור ומרפד בקטיפה אדומה ?
הקונה : אין זה מוצא חן בעיני . אבחר ברהוט זה . מה הוא מכיל ?
הסוחר : ספה , ארבע כורסאות (4) וששה כסאות .
הקונה : אין לך שולחן מתאים לרהוט זה ?
הסוחר : כן , אדוני , הנה שולחן מאתו סגנון ממש (5) .

(1) لعرفة الجلوس (2) قبل (3) البتة (4) كراسي كبيرة (5) تماماً .

- הקונה : אבל איני יודע אם המושבים האלה מְרֻפָּדִים היטב .
- הסוחר : שב נא בְּכֹרֶסָה הזאת ותראה כי המושב רך הוא .
- הקונה : אמנם הישיבה נוחה בה . מה מחיר הרהוט כלו . לאמר (1)
- עם השולחן ?
- הסוחר : 680 לירה . הנך רוצה לקנות גם רהיטים אחרים , הלא כן ?
- הקונה : עלי לְרַהֵט בית שְׁלָם . נראה כעת את הרהיטים הדרושים
- לי לחדר האכל . איזה עץ עשוי שלחן זה ?
- הסוחר : עץ אגוז .
- הקונה : חֹשֵׁב(2) אני כי אינו חזק לְמִדָּה(3) , הראה לי שלחן אחר .
- הסוחר : המוצא זה חן בעיניך ?
- הקונה : כן , למדי . האם יש לך כסאות ומונון מתאימים לזה ?
- הסוחר : בודאי .
- הקונה : הראה נא לי את המונון המתאים לשלחן ולכסאות .
- הסוחר : אני מיעץ לך לקחת את זה . הוא מאותו סוג מְרַשֵׁש(4) .
- הקונה : אבל בכמה יעלה לי הַדָּר האכל הזה ?
- הסוחר : ב 350 לירה .
- הקונה : הוזה הוא המחיר האחרון ?
- הסוחר : אף פְּרִיפֶּה(5) פחות , אדוני . אין צורך לעמוד על הַפְּקָח
- אצלנו . הכל נמכר פה במחיר הקצוב שהוא הנמוך ביותר .
- הקונה : איני רואה פה רהוט לחדר הַשְּׁנָה ?
- הסוחר : יש לנו רהוט יפה מאד בקומה הראשונה . נעלה בַּמְדַּרְגוֹת .
- הקונה : לך לפני בבקשה . הראה לי את הדרך .
- הסוחר : הרוצה אתה בחדר שנה של אגוז ?
- הקונה : רוצה אני סחורה טובה . הנה מה שמוצא חן בעיני מאד ,
- בְּיָחוּד(6) המטה . המוכרים אתם את פְּלִי המטה ?
- הסוחר : בקומה העליונה תמצא את שצריך לך .
- הקונה : אשוב פעם אחרת בשביל כל זה .

(1) أعني (2) أظن (3) إلى حد كاف (4) تماماً (5) درم (6) خصوصاً .

- הסוחר : קַחֶפֶץֶּךָ (1) , אדוני .
 הקונה : שלום לך , להתראות .
 הסוחר : להתראות .

تمرین — תרגיל

מה רוצה אחמד לראות ? — מה דעתו על הרהוט הראשון ? — מדוע אינו אוהב את הקטיפה ? — המצא סוף סוף (2) רהוט לפי (3) טעמו (4) ? — מה אמר קַמְצָאוּ את הרהוט ? — מה מכיל הרהוט שבחר בו ? — מה עשה אחמד כדי לדעת כי המושבים נוחים ? — מה מחיר הרהוט הזה ? — הגמר אחמד את קְנִייתו (5) ? — אילה רהיטים קָפֶץ מר אחמד לקנות בשביל חדר האכל שלו ? — מה דעת אחמד על השלחן הראשון ? — מדוע אין עושים רהיטים מְקֻטָּן ? — מה שם הרהוט ששמים בו את המאכלים ? — מה אתה מיעץ לי לעשות כדי ללמוד אנגלית ? — היקח אחמד כסאות מרפדים ? — בכמה יעלה לו הרהוט לחדר האכל ? — היכול אחמד לעמוד על המקח אצל הסוחר ? — העומד אתה על המקח בִּמְסֻקִּים (6) ? — באיזו קומה נמצאים הרהיטים לחדר המטות ? — מדוע עבר הסוחר לפני אחמד ? — העולה אתה במדרגות בבואך הנה ? — באיזה סוג של רהיטים בחר אחמד בשביל חדר האכל ? — התחזור לביתך אחרי השעור ? — מתי תשתה תה ? — מה אתה אומר קְהַפְרָךְךָ (7) מִדִּיד ? — האוהב אתה את הרהיטים המרפדים בקטיפה ? האם שלם אחמד את מחיר הרהיטים ?

---

(1) كمشيتك (2) أخيراً (3) حسب (4) ذوقه (5) مشترياته (6) في المخازن (7) عند توديبك .

21 - استخبارات : שכירת בית

דירה	مسكن	חדר אורחים	קומה	טابق
שכר	استأجر	רדמה استقبال	פנימי	داخلي
השכיר	آجر	חדר אמבטיה حمام	חיצוני	خارجي
שכר	أجرة	מבוא	מרתף	قبو
חדר שנה	غرفة نوم	מסדרון	תשלום	قسط
חדר אכל	غرفة طعام	בית כסא	למפרע	سلفاً، مقدماً
טרקלין	غرفة جلوس	שער	תקונים	تصليحات
תא	حجرة	מודעה	הואיל	تفضل
תצר	فناء	ידיעות	הורה	دل

אחמד (פונה לעובר ברחוב) : שליחה אדוני , התואיל להורות לי את רחוב בגדד ?

העובר : קרצון , אבל רחוב בגדד ארוך , איזה מספר דרוש לך ? אחמד : אני מבקש את המספר 52 .

העובר : טוב מאד , לך ישר לפניך וכאשר תגיע לרחוב השלישי , תפנה לימין ורחוב זה מוביל(1) לרחוב בגדד לא תרחק מהמספר הדרוש לך .

אחמד : תודה רבה , אדוני , (הולך בדרך שהורו לו עד בווא אל דירת מר דרובי . שם הוא מצלצל ונער אחד פותח לו את השער) .

(1) يؤدّي .

אחמד : המר דרובי בביתו ?
 הנער : כן אדוני , יואיל נא להכנס . מה השם ששלי להגיד ?
 אחמד : אין כל צורך בשם , מר דרובי אינו מכיר אותי . הגד לו
 כי בא איש לראות את הדירה העומדת לשכירה . (הנער
 מכניס את מר אחמד והולך לקרוא את אָביו) .
 מר דרובי : לְפָקוּדָתְךָ (1) , אדוני .
 אחמד : קראתי בין המודעות בעתון כי יש לך דירה להשכיר . האפשר
 לראותה ? כמה חדרים בה ?
 מר דרובי : ששה חדרים בה : מטבח , חדר אכל , חדר אורחים , טרקלין
 ושני חדרי שְׁנָה אשר לכל אחד מהם פֶּא בַחֲצָה . פֶּא
 הגדול יש אַמְבַּטְיָה .
 אחמד : היכול אתה להראות לי את הדירה ?
 דרובי : בחפץ לֵב (ברצון) .
 אחמד : באיזו קומה היא ?
 דרובי : בשניה , אדוני . הואיל נא לעלות דרך פה , בבקשה .
 הנה המטבח .
 אחמד : הוא אָפֵל יותר מְדִי , לאן פוֹנָה חלון זה ?
 דרובי : הוא פונה אל הַצֵּר פנימית . המטבח מחובר אל הַדֵּר
 האכל קֶסֶתַח זה . הנך רואה שחדר האכל בהיר מאד .
 אחמד : אמנם כן , אבל קטן הוא ואיני רואה איפה אוכל לשים
 את הַמְּזֻנֵן (2) .
 דרובי : יש די מקום בין שני החלונות . נעבור כעת אל הטרקלין .
 גם פה כמו בחדר האכל יש מְרָאָה פֶּה מאד .
 אחמד : לאן פונים שני החלונות האלה ?
 דרובי : הם פונים אל הרחוב .
 אחמד : הואיל נא לתת לי אילה ידיעות על אודות דִּרְי הבית .

(1) بأمرک (2) المصّف (البوفیه) .

דרובי : כְּפִי (1) שראית אני תּוֹפֵשׁ (2) את הקומה התחתונה . בקומה הראשונה דר פ . מנהל חֶבְרַת (3) בְּטוֹחַ (4) ובקומה הַקְּלִינָה דְרוֹת שתי משפחות של מורים בגמנסיה .

אחמד : שכחתי לשאול אותך אם יש לכם מים בדירה זו .
דרובי : כן , אדוני : מים וחשמל יש לנו כמו בכל בתי העיר .
אחמד : היכול אתה לתת לי מקום בַּמְרַתָּף לְעֵצִים (5) וְלִפְסָם ?
דרובי : כמובן .

אחמד : ומה הוא שֵׁכֵר הדירה .
דרובי : אלף וחמש מאות לירה לשנה בְּתַשְׁלוּמִים לְמַפְרָע לְכָל שלשה חדשים .

אחמד : דרושים אֵילָה תקונים . מתי אוכל להעביר את חפצֵי (6) ?
דרובי : בעוד שבועים . אני אעשה את התקונים תיכף ומיד . הפועלים יתחילו מחר .

אחמד : טוב , אני שוכר את הדירה . את הרהיטים שלי יביאו באחד לַחֲדָשׁ (בראש החדש) .

تمرین — تمرین

עם מי מדבר אחמד ? — מדוע הוא מבקש ממנו סליחה ? — מה הוא שאל אותו ? — מה מספר הבית שהוא מבקש ? — באיזו דרך עליו ללכת ? — הֵיכָן (איפה) נמצא המספר 52 ? — מה תאמר לאדם המורה לך את הדרך ? — מה עושים לפני שנכנסים לבית ? — מה עושים בני הבית בְּשִׁמְצָם את הַצְּלִיזָה ? — מה אתה שואל את הבא לפתוח לך את הדלת ? — מה שואל אותך הַפּוֹתֵם ? — מה אומרים לאדם שמזמינים אותו לְהִכָּנס או לְשִׁבֵּת ? — מה מְסַבֵּת (7) אחמד ? — מדוע לא הגיד אחמד את שמו לנער ? — מה עושה הנער בְּחִפְזוֹ להודיע לאביו על דְּבַר בְּקִירוֹ של

---

(1) כא (2) احتل (3) شركة (4) تأمین (5) للحطب (6) أجرة (7) أمتعي .

איש זר (1) ? — מה אמר הנער לאביו בעת שהאיש מחכה במסדרון ? — איך נודע לאחמד כי לדרובי יש דירה להשכיר ? — מה שאל אותו דרובי ? — מה שאל אחמד כשרצה לדעת את מספר החדרים שבדירה ? — באיזו קומה נמצאת הדירה ? — קרא בשם (2) את הקומות השונות (3) בבית ? — קרא בשם את החדרים השונים שבדירה ונגד מה עושים בכל אחד מהם ? — מה הן הידיעות שבעל הבית נתן אודות הדיירים (4) שלו ? — האם ביתך מוקטן מפני אש ? — אין קוראים לחלק התחתון של הבית ? — לאיזה דבר אחמד לא שם לב (5) ? — מה הוא שכר הדירה ? — מתי משלמים את שכר הדירה ? — האם הדירה היא במצב (6) טוב או גרוע (7) ? — השכר אחמד את הדירה ? — מתי ישלח את ההיטים שלו ? — מה הקטים (8) בעל הבית אודות התקונים ? — היעשה הוא בעצמו את התקונים ? — התקצח את נצליך בעצמך או יצשה אותן המצחצח ברחוב ?

٢٢ — عنر الخياط : اأجل الخيط

חליפה	بذلة	שרוולים	أكمام	גור לפי מדה
ארג	قماش	בטנה	بطانة	قصّ وفقاً للقياس (فصل)
בגד לנשפים	بذلة سهرة	תפר	خاط	הזמן וصى
אפנה	طراز	הולם, יאה	لائق	פשט خلع
מוכן	جامز	מדה	قياس	נסיון تجربة (بروفة)

(١) أجنبي (٢) سمّ (٣) المختلفة (٤) السكان (٥) لم يتبّه (٦) في وضع (٧) سيء (٨) وعدّ .

מחורו : שיחה

- אחמד : יוסף , חביבי , יש לך חליפה היאה לך מאד , הקנית אותה מן המוכן או גִּירִיָּה לפי מדתך ?
- יוסף : אני מזמין את כל בגדי לפי סגִּירָה(1) . הבגדים המוכנים אינם נוחים לי .
- אחמד : מי הוא החיט שלך ?
- יוסף : סעיד .
- אחמד : התרצה להובילני אליו ?
- יוסף : מה אתה רוצה לעשות שם ?
- אחמד : אני חפץ להזמין חליפה דוקה(2) לחליפתך .
- יוסף : בְּרִצוֹן .
- (אצל החיט) .
- יוסף : שלום , מר סעיד . אני מביא לך לְקוֹם .
- סעיד : תודה רבה ! בְּמָה אוכל לְשֶׁרְתְּכֶם(3) (לְשֶׁרֵת אֶתְכֶם) ?
- אחמד : היכול אתה לְתַפּוֹר לי חליפה דומה לשל ידידי ?
- סעיד : נְשָׂאֵר(4) בְּדִיּוֹק(5) דִּי אֶרְגֵּל לְחִלְפָה . הואילה-נא לפשוט את מעילך כדי שאוכל לקחת את מדתך . הרוצה אתה גם בחזיה ובמכנסים ?
- אחמד : כן , עֲשֵׂה לי חליפה שלמה .
- סעיד : איך אתה רוצה את המעיל ?
- אחמד : הלא ידעת היטב ממני מה לובשים עתה . עשה לי חליפה לפי האפנה האחרונה .
- סעיד : איזו בְּקָנָה רוצה אתה למעיל ?
- אחמד : בְּשֵׁן אותו במשי אם המשי טוב לדעתך .

---

(1) بالتفصيل (2) شبيهة (3) أخدمكم (4) نقي (5) بالضبط .

סעיד : טוב , הכל גמור . יכול אתה ללבוש את בגדך . למתי אתה רוצה את חליפתך ?

אחמד : בעוד שבוע אם אפשר .

סעיד : טוב מאד , אדוני , הכל יהיה מוכן . אולם אבקש ממך , אדוני , לשוב אלי מחרתים בארבע כדי לנסות אותה .

אחמד : אבוא בדיוק בזמן הנכון(1) .

סעיד : האין לך צרך בבגד לנשפים ?

אחמד : לא , תודה ! יש לי הכל .

تمرین — תרגיל

את מי פגש(2) אחמד ברחוב ? — מי הוא ידידו של יוסף ? — איך אתה יודע זאת ? — מה אומר אחמד ליוסף ? — מה הוא שאל אותו ? — באיזו חליפה בוחר הוא ? — מדוע אינו קונה חליפה מוכנה ? — מה שם החיט ? — התופר אתה בגדיך בעצמך ? — אצל מי אתה מזמין אותם ? — הקונה אתה בגדים משמשים(3) ? — מה רוצה אחמד ? — מה עשו שני הידידים אחר כך ? — ההלך אחמד לבדו אל החיט ? — מה אמר יוסף לחיט בבואו אליו ? — על מה החיט נתן לו תודה ? — היכול החיט לעשות שתי חליפות דומות לשל יוסף ? — מה צריך החיט לעשות בטרם יגזור את הארג ? — למה הוא מודד ? — מה שאל החיט את אחמד ? — ההסביר(4) אחמד את טעמו(5) לחיט ? — מדוע לא הסביר לו את טעמו ? — מה עשה אחמד אחרי שגמר החיט את המדידה ? — לאיזה יום הזמין אחמד את החליפה שלו ? — במה ענה החיט ? — מדוע אנו קנסים את הבגדים החדשים ? — היבוא אחמד אל החיט באחור ? — מה הציצ(6) החיט לאחמד ? — היש לאחמד צרך בזה ? — איפה פגש אחמד את יוסף ? — האם מחיר הבגדים התפורים לפי המדה גדול יותר ? — מה אתה עושה כשיש לך צרך בחליפה ? — מה פרוש(7) המלה « לקום » ? — האם יכולים אנו לדעת אם החליפה הולמת אותנו בלי נסיון ?

(1) المضبوط (2) صادف (3) مستعملة (4) شرح (5) ذوق (6) عرض (7) معنى .

23 - في الطعام : במסעדה

חָמוץ	חָמוץ	לֶבֶן	לֶבֶן	תּוֹפְרִיט	פּאָטעאָן אָלואן אָלואן
מֵר	מֵר	וּגְבֵה	מִנָּה	מִפִּית	פּוּטע אָלואן
חָלוּ	מְתוּק		בֶּשָׂר מְטוּזָה	אָשְׁכּוּלִית	קֵרִיב פּרוֹט
יַחַרְיֵף	קָרִיף	לֶחֶם מֻקְלֵי , (מֻחַר)		שְׁלוּק	מִסְלוּק
מֵלַח	מְלוּחַ	בֶּשָׂר צֵלִי לֶחֶם מְשׁוּי		צֵנִים	חֵזֶב מְחַמֵּר (מֻמַּטֵּר)
אֶחָל	חֻמָּץ	מִבְּשָׁל מִטְּבּוּחַ		פֶּרִיךְ	סַנְדְּוִיץ
חֶרְדָּל	חֶרְדָּל	חֶסֶב	חֶשְׁבוֹן	שְׁטִיבֵה	(סַנְדוויש)
				נֶקֶנִיק	נֶקֶנִיק

מחווה : שיחה

- אחמד : בקר טוב , סעיד .
- סעיד : בקר טוב ומבורך , אחמד .
- אחמד : מח שלומך הבקר ?
- סעיד : שלום לי , תודה .
- אחמד : אני רעב , הרוצה אתה ללכת אל המסעדה ?
- סעיד : גם אני רעב . הבה נלך .
- אחמד : היום יפה , אבל חם .
- סעיד : הנה המסעדה .
- המלצר : בבקשה לשבת , מה רוצה אדוני ?
- אחמד : אני רוצה תּוֹפְרִיט .

- המלצר : הנה מים , הנה פסית והנה תפריט . מה רוצה אדוני ראשונה ?
- אחמד : בבקשה לתת לי מיץ פפוזים (תפוחי זהב) .
- סעיד : אני רוצה מיץ אשכולית .
- אחמד : מלצר ! תן לי , בבקשה , פסית .
- המלצר : בכל הכבוד , ומה עוד ?
- סעיד : תן לי חביתה בשתי ביצים .
- אחמד : אני רוצה ביצה שלוקה . תן לי , בבקשה , סכין ומזלג .
- סעיד : ואיפה המלח ?
- המלצר : הנה מלח וגם סלפל .
- סעיד : ועכשו צננים בחמאה , בבקשה .
- אחמד : בבקשה , מלצר , תן לי סקר .
- המלצר : הנה המסקרת על השלחן .
- אחמד : תן לי את תפריט הצהריים .
- המלצר : הנה התפריט . המאכלים טעימים מאד .
- סעיד : איזה פריכים יש לך ?
- המלצר : יש פריכי גבינה , רקה , סרדין ונקניק .
- סעיד : אני רוצה פרייך גבינה . ומה יש לשתות ?
- המלצר : גוזו , חלב , תה , לבן . . .
- סעיד : תן לי לבן . זה טעים .
- אחמד : בבקשה להביא לי קפסת סיגריות .
- סעיד : אחמד , אני רעב מאד , יש לי תאבון גדול . מה יש בַּמְנָה הראשונה ?
- המלצר : מרק ירקות , מרק קטניות , מרק עדשים , מרק ארז ומרק תרנגלת .
- סעיד : אני בוחר במרק תרנגלת . בבקשה , תן לי קף למרק .
- המלצר : כן , אדוני , הנה גם מזלג וכפית . מה אתה רוצה לאכול עכשו—בשר עוף או בשר קבש ?
- אחמד : אני רוצה בשר קבש .

- סעיד : ואני רוצה בשר מבשר . אל תשקח את הסלט . אנו רוצים סלט ירקות . אולי יש גם חסה , מלפפון קמוץ וסרדל .
- המלצר : סליחה , אדוני , הנה גם חמץ ושמן .
- סעיד : בבקשה , תן לי את החשבון .
- המלצר : השבעת , אדוני ?
- סעיד : אכלתי , שבעתי וברכתתי(1) .
- אחמד : המסעדה טובה . אין קמנה . הבה נלך .
- המלצר : בואו עוד פעם .
- סעיד : להתראות מחר .

تمرین — תרגיל

לאן הלכו אחמד וסעיד ? — למה הלכו אל המסעדה ? — הרעב אתה עכשיו ? — איך קוראים לאיש המגיש את האכל במסעדה ? — מה עושים בכף ומה עושים בכפית ? — ממה עושים את החביתה ? — האוהב אתה את הביצים שלוקות או מטוננות ? — המבכר אתה את הבשר צלוי או מטונן ? — איזה פריך אתה מבכר לאכול ? — מה זה תפריט ? — מה עושים אנו במפית ? — מה עשויים הלגון , הגבינה והרקה ? — מי שלם את חשבון הארוחה ? — מה דעתו של אחמד על המסעדה הזאת ? — המעדיף אתה לאכול בבית או במסעדה ? — כמה ארוחות אתה סועד ביום ? — מה תאמר לחברך בראותך אותו אוכל ? — הסועד אתה לעתים קרובות במסעדות ? — המעדיף אתה את המאכלים המזרחיים ? — ממה עושים את הסלט ? — האוהב אתה לשותות מיץ תפוזים ביום ? — מה עושה אתה אחרי הסעודה ?

---

(1) بَارَكْتُ ، حَمَدْتُ اللهُ .

٢٤ - الزبارة : הבקור

השִׁלְחָן עָרוּךְ	תְּחִיבָה	בְּרָכָה	טוֹעָה	מְחַטֵּא
المائدة منصوبة	مكث	מִחְמָאָה	הֵלֵם	إلى هنا
הַגִּישׁ		שָׁהָה	הִנָּה	
قَدَّمَ	بمناز	מְצוּיָן	קָדַם	כל
لذيذ	أزرع	הַפְרִיעַ	קִבַּל	כל שׁיׁ , אֲוֹלָא
خادمة	أضاف	הוֹסִיף	חוּץ מִזֶּה	עֵד אֵעִן זֶלֶק
فضل	اغتاب	הוֹצִיא דָבָה	הַפְתָּעָה	مفاجأة
אי־נְעִים	رمز	סִמָּל	עֲנָג	سرور ، متعة
בְּכָל אַפְן עַל כָּל חַל	تزوج	נָשָׂא אִשָּׁה	יוֹם הַלְּדוּת	يوم ميلاد
הַרְגִישׁ				

كاورة : שיחה

אחמד : אם אינני טועה הנך מר סעיד בעצמו ! מה שלומך . ידידי ?
מה הַבִּיאָךְ הַלּוֹם ?

סעיד : קדם כל העסקים וחוזן מזה רציתי לראות את דמשק שלא
ראיתיה מזמן .

אחמד : מה טוב ! בקורך הוא הפתעה נעימה מאד בשבילי .

סעיד : גם אני מְרַגֵּשׁ (1) אותו הענג לראותך שוב (עוד פעם) .

(١) أشعر .

- אחמד : מה טוב עשית לבוא היום שהוא יום הולדתי .
- סעיד : אם כן קבל נא את ברכתי היוצאת מן הלב .
- אחמד : חן חן לך , ידידי . ועתה הגד נא לי כמה תשהה פה ?
- סעיד : איני יודע בדיוק , אבל לקל הפחות(1) כחדש ימים .
- אחמד : חדש מלא (שלם) ! זה מצוין ! מקנה(2) אני שתבוא לבקרני לעתים קרובות והיום תסעד(3) אתנו(4) .
- סעיד : בענג רב . אבל אני חושש(5) להפריע אותך .
- אחמד : כלל וכלל .
- סעיד : ומה תאמר אשתך ?
- אחמד : היא תשמח מאד להפיר אותך (הוא מצלצל) . (העוזרת נכנסת(6) : האדון צלצל ?
- אחמד : תגידי לגברת כי מר סעיד פה ויאכל אתנו ארוחת הצהרים . ואת הוסיפי-נא פלים בשביל האורח .
- אחמד : יש לי הענג להציג לך את ידידי מר סעיד .
- הגברת : שמחה(7) אני מאד להפיקך . בעלי ספר(8) לי הרבה אודותיך .
- סעיד : בשבח(9) או בגנותי(10) ?
- הגברת : זה לא יפה מצדך , אדוני . אתה יודע שבעלי אינו מוציא דבה על חבְּריו .
- סעיד : יודע אני שאחמד הוא סמל הטוב ורואה אני שנשא לו אשה נְּחמדה(11) .
- העוזרת : גברתי , השלחן ערוך . (שלשתם נכנסים לחדר האכל) .
- הגברת : (מראה על מקום לימינה) : הואילה-נא לשבת פה . (מביאים את המרק) . האינך מוצא , אחמד , שהמרק אינו מלוח דיו ?
- אחמד : אין דעתי כדעתך , יקירת(12) . הלא יודעת את שאיני אוהב את המאכלים הממלחים או המתבלים .
- סעיד : האפשר להגיש לך לחם , גברתי ?

(1) على الاقل (2) آمل (3) تأكل (4) معنا (5) אחشى (6) تدخل (7) مسرورة
(8) قص (9) بمدحي (10) بذمي (11) لطيفة (12) عزيزتي .

הגברת : הואילה-נא , אדוני . תודה רבה . הֶעָרַב לךְ הַדָּג הַזֶּה ?
סעיד : ערב מאד , גברתי , אין קְמוּהוּ . אה ! הנה הַמִּבְּשִׁיל(1)

שאני בוחר בו !

הגברת : בְּתַאֲבוֹן(2) ! הנה מֵאֲכִלִי הַמִּבְּכָר ! אל נא תִּתְּנֵנִי(3) , מר

סעיד . בעלי קְמוּךְ ! אינו אוכל את הירק עם הבשר . (אחרי

האכילה) האוהב אתה , מר סעיד , את הקפה מתוק(4) מאד ?

סעיד : התיכת(5) סָכַר אחת תספיק לי , חן חן לך , גברתי !

אחמד : ועכשיו , סעיד , הלא תִּעֲשֶׂן(6) סיגרה ?

סעיד : תודה , לא כעת .

אחמד : מדוע ?

סעיד : אני חושש שזה אי-נעים בשביל הגברת .

הגברת : כלל וכלל לא , אדוני . אני רְגִילָה(7) לִעֲשֶׂן(8) הַטֶּבֶק . בכל

אפן , עלי ללכת אל המטבח . הַאֲרָאָה אתכם אחרי הצהריים ?

אחמד : לא לפני סעודת הערב , יקרתי , כי עלי לטַיֵּל קֶצֶת(9) עם

ידידי , כדי להראות לו את העיר .

הגברת : אם כן , רבותי , לכו לשלום !

סעיד : תודה רבה , גברתי , להתראות הערב .

تمرین — תרגיל

הַחֶזֶק אחמד לידידו ? — מה אמר בראותו אותו ? — מדוע היתה זו

הפתעה ? — מה שאל אחמד את ידידו ? — מה סבת(10) בואו של סעיד לארץ ?

— מה סבת בואך הנה ? — ההיתה נסיעה זו לְשֵׁם(11) ענג בְּלֶבֶד(12) ? — הייתה

טְרוּד(13) במקצת ? — הִישַׁמְתָּ(14) בשמחת ידידו ? — הבא בזמן מתאים ? —

— מה עושים ביום הַלֵּלֶת של ידיד ? — כמה זמן חושב סעיד לשהות בדמשק ? —

(1) الطينخ (2) بشية (3) تحجيل (4) حاو (5) قطعة (6) تدخن (7) متعودة
(8) الدخان (9) قليلاً (10) سبب (11) لاجيل (12) فقط (13) مشغول (14) أشتترك.

הישהה שם פחות מחדש ? — האפשר כי נסיעתו תארך יותר מחדש ? — איך מצא אחמד את החלטת ידידו לשהות לכל הפחות כחדש ימים בעיר ? — למה הוזמן אותו ? — הקבל ידידו את הַמְּנָתוּ ? — את מי חושש סעיד להפריע ? — היפריע אותה באמת ? — למה צלצל אחמד ? — מה עשתה העוזרת ? — מה אמר לה אחמד ? — למי הציג אחמד את ידידו ? — מה ענתה אשתו ? — הכבר שמעה על אודותו ? — ממי ? — איך מדבר אחמד על ידידו ? — מה דעתו של סעיד על אחמד ואשתו ? — מה עשו כשהיה השלחן ערוך ? — איך אוהב אחמד את חמאכלים ? — באיזה מאכל אתה בוחר ? — מה הגיד אחמד לסעיד בַּזְמַן שְׁתִּיתָּ הַקֶּפֶה ? — במה היתה הגברת עֲסוּקָה (1) בזמן שהאדונים מעשנים ? — כמה זמן ישוה בחוץ ?

25 - في المسرح : פתיאטרון

חזיון	שַׁעַת הַהַפְּסָקָה	סִרָב	רִפּוּץ
מחזה	רֹאיִה תְּמִילִיֶּה	הַסְּכִימִים	וָאִפֻּק , קִבְּלִי
		תַּפְּקִיד	הַחֲלִיף
דו"ר , מְהֵמֵה , וְזַפִּיֶּה	אֹלָם	בְּלָה	קִצִּי
הַתְּבַדֵּד	תְּזַמְּרֵת	הַבֵּיט	נִזְרֵה , תִּטְלַע
הַצְּטוּפֵף	קִהֵל , הַמּוֹן	הַתְּעַכֵּב	תֵּאָחֵר
לְשִׁכָּה	הַצְּטָרֵף	נִגְמַר	אִתְּהִי
מְשַׁנֵּיח	שַׁחֲקוֹן	אֵין דְּבָר	לֹא בָּאֵס
תְּכַנִּית	מְשַׁעֲמִים	בְּנוֹזֵעַ	לְבַחֲשׁוּב
מְסַדֵּף	מְשַׁעֲשַׁע	בְּנִקֵּל	בְּסוּוֹלֵה
הַצְּנָה	חַתּוּנָה	פְּנָה	אִתְּהִי

(1) مشغولة .

مأورة : شتة

- סעיד : שלום לך , בן דודי , מה יפה מצדך כי באת לבקרני .
אחמד : גם אני מתגעגע (1) לך מאד : הכבר יצאה הגברת ?
סעיד : לא , אבל היום היה עליה לעסוק במטבח . הנה היא באה .
אחמד : טוב עשית , בת דודי ! שמעתי כי נעשית(2) למבשלת(3) טובה .
הגברת : כן , העוזרת שלי הלכה לתחונת אחותה ואני ממלאה היום את תפקידה , כפי שהנך רואה . בבקשה לסעוד עמנו הערב , אל תסרב . אני רוצה שתטעמו את תבשילי .
אחמד : אם כן , הנני מסכים בחפץ לב , ואחר כך אומינכם לתיאטרון .
הגברת : לתיאטרון ?
אחמד : אינך יוצאת כלל . צריך להתבדר קצת מזמן לזמן .
הגברת : אבל קל קל(4) לא נעים לסעוד , להתלבש בקפוזון(5) ולהקנס לתיאטרון בשעה מאוחרת !...
אחמד : אין דבר ! נבלה את הערב בקונצרט , כרצונך .
סעיד : ומדוע לא נלך לקולנוע(6) ?
הגברת : אני מקבלת את הזמנתך בענג רב . אך אם תרשו(7) לי לבחור . הנני מבפרת ללכת לתיאטרון מאשר למקום אחר .
אחמד : אם כן הסכמנו לתיאטרון . בנוגע לקולנוע אני מקוה כי נלך לשם בשבוע הבא . הבה נראה בעתון את מדור(8) ההצגות . לאן חפצים אתם ללכת ?
הגברת : החליטו בעצמכם . אני שבה אל המטבח .
אחמד : האופרה ? — אל נדבר על זה כי לשם , תלבשת ערב היא

---

(1) مشتاق (2) أصبحت (3) طباعة (4) جداً (5) بمرعة (6) للسینما (7) تسمحون
(8) قسم .

הכרחית , וקרובתי אינה רוצה להחליף את שמלתה . הבה
נלך ל « פרופיסור מנהיים » .

סעיד : אשתי תשמח מאד .

אחמד : באיזו שעה מתחילה ההצגה ?

סעיד : בתשע בדיוק . עלינו לסעוד מהר כי השעה כבר שבע וחצי .

אחמד : הנמצא מקום בנקל ? משרדי התיאטרון סגורים עכשיו והמון
רב מצטופף על פתחי התיאטרון .

סעיד : תיכף אתלפן ... נשארה עוד לשכך אחת .

אחמד : שכור אותה .

סעיד : הנה נגמר הדבר . הבה נלך לאכול .

אחמד : יש לנו די זמן כדי לסעוד במנוחה . נקח מכונית .

הגברת : מדוע לא נקח את האוטובוס מס. 6 העובר על יד ביתנו
ומוביל אותנו בקרבת התיאטרון .

אחמד : לא , יקירתי , לא ישאר לנו זמן רב . התחנות הן רבות
בקו זה והאוטובוס מוכרח להתעכב כל רגע . (הוא רואה
מכונית פנויה ומצמידה) .

נָהָג ! אל תיאטרון « אדיסון » בבקשה !

הגברת : הנה אנחנו מתקרבים . המון רב עומד ליד הפתח .

אחמד : דרך כאן , גברתי , הנה המשגיח . (אל המשגיח) .
אנחנו הזמנו לשכך בתלפון .

המשגיח : כן , אדוני , לשכך מספר ג' .

אחמד : כן , אדוני .

המשגיח : הנה הכרטיס שלכם ! 30 לירה בבקשה .

אחמד : הכבר הורם (1) המסך ?

המשגיח : זה רק חמש דקות .

הפותחת : לשכך מספר ג' הנה פה . הרוצים אתם לפשוט את מעיליכם ?

הרוצים אתם בתכנית ?

(בשעת ההפסקה) .

(1) רָפֵחַ .

הגברת : האולם מלא עד אפס מקום . ישנן תלבושות יפות מאד .
הביטו נא שם בניציע , גברת לבושה כחולים . האם אתה
רוצה במשקפת שלי ?

אחמד : תודה .

סעיד : הנה האדון והגברת פ. על יד התנמרת . חרואים אתם אותם
אחמד : רוצים אתם להקניט אל האולם ?

הגברת : לא , מוטב להתהלך במסדרון . שם רואים קהל רב יותר .
סעיד : אמנם מצוינים הם השחקנים (המשחקים) . כלם ממלאים
את תפקידיהם באפן מצוין .

אחמד : כבר מצלצלים . מוטב לקחת את בגדינו מהמלקשה ולא
נצטרך לחכות בשעת היציאה .

הפוחתת : מספר 20 הנה , רבותי (נותנים לו מסבצו 1) . תודה רבה .

تمرین — תרגיל

המשוחחים (2) בשיחה זו , הקרובים הם זה לזה ? — באילה מלים אתה
מביצ (3) לאדם שהנך שמח לבקורו ? — הרק סעיד בלבד שמח לראות את
בן דודו ? — איפה היתה אשת סעיד בבוא אחמד ? — איך קוראים לעוזרת
העובדת במטבח ? — מה היא עבודת המבשלת ? — מי מלא את מקום העוזרת ?
— מדוע יצאה המבשלת ? — מה עשתה אחות המבשלת ? — למה הזמינה
הגברת את בן דודה ? — מה בנתה (4) מהזמנה זו ? — מה עושה המבשלת
כדי לקחון (5) את טעם המאכלים ? — הסרב אחמד להזמנת קרובתו ? —
מה הציע (6) לעשות אחר הארוחה ? — למה הולכים לראות קומדיה ? — היש
צרך להשתמש אחר העבודה ? — המרבים סעיד ואשתו לצאת ? — מדוע

---

(1) قطعة نقدية (2) المتحدثون (3) تمر (4) قصدا (5) لخص (6) اقترح .

אינם הולכים לפעמים קרובות אל התיאטרון? — המשתעמם אתה כשאינ לך מה לעשות? — הנעים לגור בשכונת(1) אנשים המתלמדים לפרוט(2) על הפסנתר(3)? — איפה יבלו את הערב: בתיאטרון, בקונצרט או בקולנוע? — מה הם המחזות המוצגים? — הנשארה הגברת עם האדונים בעת שהם מצללים(4) בעתונים? — לאן היא הלכה? — על איזה מקשיר(5) מבשלים את המאכלים? — האוהב אתה את ההלצות(6)? — קרא בשם אחד מגדולי המשחקים ואחת מגדולות המשחקות בזמן הזה? — מדוע צריך להזמין מקומות בתיאטרון? — מה עשו כדי להזמין מקומות? — המוכרחים הם לסעוד בקפזון? — מדוע עוד יש להם פנאי(7)? — ההלכו ברגל אל התיאטרון? — השוה זמן רב בדרך? — איפה מצאו את כרטיסיהם? — מה נתן להם המשגיח וכמה שלמו לו? — מה מורה על תחלת ההצגה? — האחרו לבוא? — האחרו יותר מחמש דקות? — מי הראה להם את מקומותיהם? — המכביד(8) עליך מעליך בתיאטרון? — למה אנחנו נותנים אותו אל הפותחת? — הרב הקהל באולם? — איזו מלה מורה על זה? — במה השתמשו כדי לראות היטב בתיאטרון? — המצאו מקרים(9) בתיאטרון? — הישבו בלשכה בשעת ההפסקה? — הנכנסו אל האולם? — מדוע בקרו(10) לטיל במסדרון? — אודות מה דברו בטוולם זה? — מה ספרו על המשחקים? — את מה משחק(11) אותנו המשחק הטוב? — מה מורה על סוף ההצגה? — מה עשו לפני שובם הביתה? — מדוע הקדימו(12) לקחת את מעיליהם? — מדוע אמרה להם הפותחת « תודה »?

(1) بیوار (2) العزف (3) البیانو (4) يتصفحون (5) آلة (6) الفکامات (7) منسج
 من الوقت (8) أیتل (9) معارف (10) فضلوا (11) یئسی (12) بکروا .

26 — عند المريض : אצל החולה

רופא	طبيب	רפא	عالج ، داوى	בדיקה	فحص
חולה	مريض	שב לאיתנו		שלשול	إسهال
בריא	صحيح الجسم	استرد عافيته		עצירה	قبض الأمعاء
מחלה	مرض	הבריא	صح	שמן קיק	زيت خروع
בריאות	صحة ، عافية	מומחה	اختصاصي	מעיים	أمعاء
ראשי כואב לי		רוקם	صيدلي	קבה	معدة
ראשי יולמי		כאב	وجيع	דפק	نبض
חם	} حتى ، سخونة	כאב	وجع ، ألم	קליניקה	عيادة
קדחת					
תאבון	شهية	פג הכאב	زال الألم	נשם	تنفس
רפואה	} دواء علاج	טפל ב' עניי ב' ,	عالج	עצר את נשימתו	
תרופה			בדק	فحص	قطع نفسه

מאורה : שיחה

אחמד : סוף סוף באת .
 עלי : המסקנה אתה זה זמן רב ?
 אחמד : לפחות שעה אחת .
 עלי : הואיל נא לסלוח לי , לא ישנתי היטב בלילה שעבר . איני מרגיש את עצמי בריא .
 אחמד : באמת ! מה לך ?

- עלי : איני יודע בעצמי . זה ימים רבים שראשי כואב לו וגם קדחת תוקפת (1) אותי .
- אחמד : אבל צל פי רוב (2) בריאותך טובה מאד ! היש לך תאבון לאכילה ?
- עלי : לא , איני יכול לטעום כלום .
- אחמד : צריך ללכת לרופא .
- עלי : כבר עשיתי זאת , אבל תרופותיו לא הועילו (3) מאומה .
- אחמד : מה רשם לך ?
- עלי : ראשית , צנני (4) לקחת שמן-קיק , וימים אחדים אחר כך רשם לי רפואה להכינה אצל הרוקם .
- אחמד : מי הוא הרופא שלך ?
- עלי : רופא משפחתנו , הד"ר פ .
- אחמד : זה הוא שרפא את אמי .
- עלי : מה שלום אמך עכשיו ?
- אחמד : מצבה הוטב (5) הרבה . תודה .
- עלי : המוכרחת היא לשכב במטה ?
- אחמד : לא , יכולה היא לקום וגם לצאת מעט אל הגן אם מזג-האוויר אינו קר .
- עלי : שָׁמַם אני לְדַצַּת כי שבה בְּמַצַּט (6) לְאִיתָנָה (לבריאותה) .
- השמעת דבר מה אודות סעיד ? מה מצבו ?
- אחמד : הה ! מצבו לא הוטב כלל , אין כל תקוה (7) שִׁבְרִיא .
- עלי : באמת ! אם כן יִשָּׂאָר צוֹר .
- אחמד : כך (8) חושב הרופא שלו .
- ללי : איך התחילה מחלתו ?
- אחמד : מְעוֹרְרִיו (9) היו עיניו כּוֹאֲבוֹת .
- עלי : מדוע אינו שואל בעצת הרופא מ. שהוא מומחה למחלות עינים ועושה נפלאות (10) בְּמַצּוֹעוֹ (11) ?

(1) נדאם (2) غالباً (3) مانفعت (4) أوصاني (5) تحسّن (6) تقريباً (7) أمل
(8) هكذا (9) من صباه (10) أعاجيب (11) في مهنته .

אחמד : לא ידעתי אם כבר פָּנָה אֵלָיו או לא . אשאל אותו .
 המרגיש אתה את עצמך בריא לְפָנַי כדי לְטַיֵּל עִכְשָׁיו ?
 עלי : כן , פָּנָה כאב ראשי .
 אחמד : אם כן , הבה נצא !

تمرین — תרגיל

מה נושא(1) השיחה הקודמת(2) ? — כמה הצטרף(3) עלי על אשר נתן לידידו לחפות לו תְּרִיבָה ? — כמה חָפָה לו ? — מדוע שכב עלי במטה זמן רב כל כך ? — היודע הוא מה מחלתו ? — הכואב לך הראש פעמים קרובות ? - הלא היה לך מעולם כאב שֵׁנִים ? — הָחֵשׁ פָּאָב חוֹק בראשו סובל(4) הרבה ? — מה הם סימני(5) המחלה של עלי ? — החולה הוא לְעִתִּים קְרוֹבוֹת ? — מה יעץ לו ידידו ? — מה עשה הרופא המטפֵּל בידידו ? — איך הפירו ? — מה מצב אמו של אחמד ? — מתי יכול החולה לקום ממתו ? — האם הצטנָת(6) בימים האלה ? — מדוע אין אם אחמד יכולה לצאת בכל יום ? — השבה לבריאותה בְּשִׁלְמוֹת(7)? — מה אמר עלי בְּשִׁמְעוֹ כי אם ידידו התחילה מבריאה ? — מדוע נזְפַר(8) בסעיד ? — מה הוא שאל אודות סעיד ? — מה ענה לו אחמד ? — היִרְפָּא ממחלתו ? — מהי דַעַת רופאו ? — איך התחילה מחלתו ? — מי הוא הרופא מ . ? — מה הרְאָיָה(9) שד"ר מ. הוא רופא תְּרוּיָן(10) מאד ? — מה שלום עלי אחרי השיחה ? — העוֹדְנוֹ(11) חֵשׁ(12) בכאב ? — מה בדעת שני הידידים לעשות?

(١) موضوع (٢) السابقة (٣) اعتذر ، تنصل (٤) يقاسي (٥) علامات (٦) أخذت
 برداً (٧) تماماً (٨) تذكر (٩) الدليل (١٠) نشيط ، مجتهد (١١) ألا يزال (١٢) يحس .

27 — عند الطيب : אצל הרופא

מחור : שיחה

- עלי : שלום , אדוני הרופא .
הרופא : שלום וברכה . על מה אתה מתאונן (1) .
- עלי : אני עיף . אין לי תאבון , ראשי כואב לי . לפעמים יש לי כאב בטן . אני מרגיש בחם , אדוני הרופא .
הרופא : פשוט את מעילך כדי שאבדוק אותך בדיקה טובה . השפטסם (2)
על הספה הזאת אשר על יד החלון . נשום הרבה .
- עלי : הגרון כואב לי , אדוני הרופא .
הרופא : אין דבר . עכשיו עצר את נשימתך .
- עלי : מה אתה אומר , אדוני ?
הרופא : נשימתך טובה . נרצה (3) שקלקלת את מעיך .
- עלי : אתמול הוזמנתי לחתונת בן דודי ואכלתי יותר מדי .
הרופא : אתה צריך לשתות כף שמן קיק .
עלי : תן לי דבר אחר , בבקשה .
הרופא : החולה צריך לעשות כל מה שמצוהו הרופא .
- עלי : לפעמים אני מרגיש צממרת (4) .
הרופא : אני נותן לך פסק רפואה (5) . לך תגף אל בית המרקסם (6)
- עלי : כמה אני סוב (7) לך ?
הרופא : הבדיקה אצלי בעשר לירות , אך אקח ממך רק ממצית (חצי) השקר .
- עלי : תודה רבה לך . האלהים יאריך את ימך .
הרופא : שים לב על בריאותך . להתראות .

---

(1) تشكو (2) قَدَدٌ (3) يبدو (4) قشعريرة (5) تذكرة الطيب (روشتة)
(6) الصيدلية (7) مدين .

28 — الصناع وأدوات عملهم : בעלי מלאכה וכלי עבודתם

חייט	חיאט	פּסל	נַחַת	רַפֵּד	מנבד
סנדלר	חדא	צִיר	רסאם	מחט	إبرة
אשפך	אסקאפ	צֶלֶם	מסור שמי	מכונת תפירה	آلة الخياطة
נפח	חדאד	שָׁעָן , שָׁעָן	סאעתי	חוטים	חיوط
נגר	נגאר	נְהַג , נְהַג	סאנץ	מרצע	مخرز
פּחח	סבאק	מכונאי	מיקאניקי	קרדם	قدوم
מסגר	סאנע האפאל	חשמלאי	אמל קהרא	פטיש	مطرقة
זנג	זגאג	ספר	חלאק	סדן	سندان
צורף	סאנע	ספרן	כתי	מפחה	منفاخ
בנאי	בנא	אופה	חבאז	משור	منشار
צבע	נפאש , דמאן	קצב	פסאב	דבק	غراء
אכר , פלח	פלאח	חנוני	באל , סאב חאנוט	מלקחים	ملقط
חקלאי	מזאע	ציד	סידא	מחרשה	محرثات
גנן	בסאני	דיג	סידא סמק	מגל	منجل

החייט תופר לנו חליפות והתופרת תופרת שמלות . החייט משתמש במכונת תפירה , במחט ובחוטים . הסנדלר תופר מעור נעלים שונות . כלי

מלאכתו של הסנדלר הם: מרצע, צָבֶת(1), אָמוּם(2), מְסָמְרִים, סְכִין, מְבָרֶשֶׁת(3), חוטים ופטיש. הסנדלר המתקן(4) וְהַמְטִילֵיא(5) טְלָאִים על הנעלים הַקְרוּעוֹת(6) נִקְרָא אֶשְׁפָּף.

הַנְּפֹחַ עוֹשֶׂה פְּרָסוֹת(7), גְּרִוְנִים(8), פטישים. כלי מלאכתו הם: פטיש, סדן ומפחה.

הַנְּגַר עוֹשֶׂה רְהִיטִים: שֶׁלֶחַן, כֶּסֶא, מְזוּנֹן, אָרוֹן(9). הוּא חוֹטֵב(10) אֶת הָעֵצִים בַּגְּרוֹן, מְנַסֵּר בַּמְשׁוּר, תוֹקֵצַע(11) מִמְסָרִים בַּפְּטִישׁ, מוֹצִיא אוֹתָם בַּמְלַקְחִים וּמַדְבֵּק אֶת חֲלָקֵי הָרְהִיט בַּדְּבֵק. בֵּית מְלֹאכְתוֹ נִקְרָא נַגְרִיָּה. הַפַּחַח עוֹשֶׂה מִפְּחָח(12) דְּלָיִים(13), פְּנִסִּים, כְּפוֹת, מוֹלְגוֹת. הוּא עוֹשֶׂה מְרֻזְבִּים(14) לְמֵי הַגֶּשֶׁם.

הַמְּסַגֵּר עוֹשֶׂה מְנַעוּלִים(15), מַפְתָּחוֹת. הוּא עוֹבֵד בַּמְסַגְרִיָּה. הַזֶּגֶג קוֹבֵצַע(16) שְׁמִשׁוֹת(17) בַּחֲלוֹנוֹת. הוּא עוֹבֵד בּוֹגְגִיָּה.

הַצּוֹרֵף עוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן כְּלֵי זָהָב. הַבְּנָאִי בּוֹנֵה בָתִּים מְלֻבְּנִים(18) וּמֵאֲבָנִים.

הַצֶּבֶע צוֹבֵעַ אֶת הַבְּנִינִים בְּצֶבֶע. הָאֹכֵר חוֹרֵשׁ אֶת הָאֲדָמָה בַּמְחַרְשָׁה, קוֹצֵר אֶת הַשְּׁבָלִים(19) בְּמַגֵּל. הַגֶּנֶן מְטַפֵּל בְּגֵן. הַפֶּסֶל עוֹשֶׂה פְּסָלִים(20). הַצִּיָּר עוֹשֶׂה תְמוֹנוֹת. הַצֶּלֶם עוֹשֶׂה תְמוֹנוֹת אֹר. הַשֶּׁעָן מְתַקֵּן אֶת הַשְּׁעוֹנִים. הַנְּהַג נוֹהֵג אֶת הַמְּכֹנִיָּת. הַמְּכֹנָאִי עוֹסֵק בְּמְכֹנָה(21) וְיוֹדֵעַ לְתַקֵּן אוֹתָהּ. הַסְּפָר גּוֹזֵז שְׁעֵרוֹת אֲנָשִׁים. הַסְּפָרָן עוֹבֵד בְּסְפָרְיָהוּ(22). הָאוֹפֵה אוֹפֵה אֶת הַלֶּחֶם בַּתֹּנֹר. הַקֶּצֶב מוֹכֵר בֶּשֶׂר. הַחֲנוּנִי הוּא בַעַל חֲנוּת הַמְּפֻלָּת(23). בַּחֲנוּתוֹ הוּא מוֹכֵר צִרְכֵי מְזוּן(24). הַצִּיָּד צֹד חַיּוֹת וְהַדְּגָן דֵּג דָּגִים. הַחֲשַׁמְלָאִי עוֹסֵק בַּעֲבוּדוֹת הַחֲשַׁמַּל.

---

(1) منزعة (2) قالب (3) فرجون (4) المصلح (5) والمرقع (6) المنزقة (7) نعال (8) فؤوس (9) خزانة (10) يشق (11) يفرز (12) من صفيح (13) دلاء (ج: دلو) (14) مزاريب (15) أبقال (16) يثبت (17) ألواح زجاجية (18) من آجر (19) السنابل (20) قائل (21) بالآلة (22) في المكتبة (23) البقالة (24) غذاء.

تمرین — تَرْجِيْل

מה תופר לנו החיט? — מי תופר את השמלות? — האפשר לתפור בלי מכונת תפירה? — ממה עשויות הנעלים? — מי תופר אותן? — מי מתקן את הנעלים הקרועות? — במה משתמש הסנדלר? — מי עושה את הפרסות? — מה הם כלי הנפח? — מי עושה לנו את הרהיטים? — במה מדבק הנגר את חלקי הרהיט? — איך קוראים לבית מלאכתו של הנגר? — מי עושה את הדליים? — האפשר לעשות שעונים מפח? — מה היא עבודת המסגר? — איפה הוא עובד? — מי קובע את השמשות בחלונות? — מה היא עבודת הצורף? — מי בונה לנו את הבתים? — במה בונים את הבתים? — במה חורש האכר את אדמתו? — במה קוצר הוא את השבלים? — איך קוראים לאדם המטפל בגן? — מה עושה הפסל? — הצייר? — הצלם? — מי מתקן לנו את השעונים? — איך קוראים לאיש הנוהג את המכונת? — מה היא עבודת המכונאי? — מי גוזז לך את שערותיך? — ממי אתה קונה בשר? — לחם? — צרכי מזון? — מה הַקְבֵּד(1) בין צֵיד לבין דִּיג? — מי עוסק בעבודות החשמל?

---

(1) الفرق .

٢٩ - في القرية : בכפר

שדה	חقل	מלונה	مرفد الكلب	קציר	حصاد
צמח	نبات	משדדה	زحافة	בציר	قطاف العنب
חטה	حنطة	את	معزقة	זרע	زرع
שעורה	شعير	כרם	كرّم	נטע	غرس
אסם	مخزن الغلال	מורג	توزج	זרה	ذرا
ארנה	اططبل	גרורים	حبّ	דש	درس (الحنطة)
רפת	زربية	מזרה	مذراة	זרן	جرن , بيدر
לול	ماوى الدجاج	טחנה	طاحون	תבן	تبّن
שכך	ماوى الحمام	קמח	دقيق	תבואה	غلة

בכפר אין רחובות רבים. הבתים קטנים ונמוכים. בתי הכפר בנויים עץ: הגגות מכוסים תבן או קרשים (1). על יד כל בית יש גן ירק. בכפר יש גנים. מאחורי הבתים יש שדות שעליהם צומחים חטים, שעורים, דורה, תפוחי-אדמה ועוד.

האנשים היושבים בכפר הם אכרים. האכר עובד את האדמה. ביתו של האכר קטן ונמוך: רק חדר אחד או שנים יש בביתו. שם הוא יושב עם כל בני ביתו ועושה את כל עבודותיו. לאכר יש בנינים אחדים בחצרו: אסם לתבואה, ארוה לסוס, רפת לפרה, שבך ליונים ומלונה לכלב. בחצרו עומדת עגלה וכלי זריעה: מחרשה, משדדה, את ומוריגים. במחרשה הוא חורש את האדמה. את המחרשה מושכים השנרים או הסוסים.

(1) ألواح خشبية .

האכר חורש לזרוע . הוא חורש את האדמה . אחרי כן הוא זורע :
זורק גרגרים באדמה . מן הגרגרים צומחות שְׁבִלִים . בשבלים יש גרגרים .
בקיץ קוצר האכר את השבלים במגל . אחרי הקציר הוא מְאַלֵם
אֲלֵמִים (1) ומוביל אותן בעגלה אל הגרן . בגרן דשים את השבלים במוריגים .
את הגרגרים טוחן האכר בטחנה ועושה מהם קמח . מקמח
אופים לחם .

تمرین — תרגיל

היש רחובות רבים בכפר ? — היש בנינים גְבוּהִים (2) בכפר ? — ממה
בנויים בתי הכפר ? — מה יש על יד כל בית ? — מה יש בשדות ? — מה
קוראים לְתוֹשְׁבֵי (3) הכפר ? — מה היא עבודתו של האכר ? — איפה שם
האכר את התבואה ? — במה קוצרים את השבלים ? — במה חורשים את
האדמה ? — מה זורע האכר באדמתו ? — מתי קוצרים את השבלים ? — מה
עושים אחרי הקציר ? — במה דשים את החטה ? — במה זורים את
התבואה אחרי הַדִּישׁ (4) ? — איפה טוחנים את החטה ? — ממה עשוי
הקמח ? — במה אופים את הלחם ?

---

(1) يجمع حزمًا (2) عالية (3) لسان (4) الدراسة .

القسم الخامس

مقتطفات

من الصحف العبرية

ח ל ק ח מ י ש י

ל ק ט

מן העתונות העברית

פגישת (1) טיטו , נאצר ונהרו בכריוני

בלגראד , 15 — ביום ד' , 18 ביולי , ינצדו(2) מרשל טיטו וקולונל
עבד א-נאצר עם ראש ממשלת(3) הודו , נהרו , העומד להגיע לבקור של
יומים ביוגוסלביה . הנציגה(4) תתקים באי(5) בריוני , מעון הקיץ(6) של
נשיא(7) יוגוסלביה .

« דבר » 16 . 7 . 1956

المفردات :

- (1) اجتماع (2) مجتمعان (3) حكومة (4) المؤتمر (5) في جزيرة
(6) مصيف (7) رئيس .

מרכז מסחרי (1) יוקם בקהיר

קהיר , 15 (ס"ץ) — ההסכם(2) המצרי-סובייטי להקמת מרכז מסחרי
סובייטי בקהיר וכן באלכסנדריה נחתם היום על-ידי (ע"י) עבר-אל פתאח
חסן , סגן(3) מזכיר(4) במיניסטרוני החוץ המצרי , ומר קיסלב , שגריר(5)
ברית-המועצות(6) (בריה"מ) בקהיר .

« דבר » 16 . 7 . 1956

المفردات :

- (1) تجاري (2) الاتفاق (3) مساءد (4) سكرتير (5) سفير
(6) الاتحاد السوفياتي .

נפתחו שיחות לאֶחוד⁽¹⁾ כִּלְכְּלִי⁽²⁾

— מאת סופר (3) « הבקר » לעניני (4) הערבים —

בדמשק נפתחו אתמול השיחות לאֶחוד כלכלי בין סוריה וירדן בְּהִתְאָם (5) להסכם הֶעֱקָרוּנִי (6) בין המלך חוסיין ובין נשיא סוריה, שוכרי קוותלי, בשעת בקורו האחרון בְּבֵית זְמֹן (7), — מודיעות תחנות הַשְּׂדוּר (8) הערביות. הוסכם על בחירת (9) וְפָדְהָ (10) משותפת של מומחים (11) כדי לְהַנִּים (12) את הַיְסוּדוֹת (13) להקמת האֶחוד בין שתי הארצות.

« הבקר » 30.7.1956

المفردات :

(1) لانحداد (2) اقتصادي (3) مراسل (4) لشؤون (5) وفقاً
(6) المبدئي (7) في عمان (8) الاذاعة (9) انتخاب (10) لجنة (11) خبراء
(12) لوضع (13) الأسس.

תְּכִנִּית⁽¹⁾ צְבֵאִית⁽²⁾

שגריר ירדן בבגדד מסר, כי תכנית צבאית עיראקית ירדנית כדי לעמוד בפני התקפת-סֶמֶע (3) מֶצַד (4) ישראל על ירדן הונחה ב-12 ביוני, כאשר בקר בבגדד ראש משה (5) הלגיון הירדני, הגנרל עלי אבו נוואר-מודיע ראדיו בירות.

« הארץ » 15.7.1956

المفردات :

(1) مشروع (2) عسكري (3) هجوم مفاجيء (4) من جانب (5) أركان

המרשלד : אעשה הכל

לקדום⁽¹⁾ השלום במזרח התיכון

ניו-יורק (יו. פי.) - « אעשה כל מה שביכולתי כדי לקדם את השלום במזרח התיכון » - הכריז(2) קאן(3) אמש(4) מזכיר האו"ם (ארגון האומות המאוחדות)(5) מר דאג המרשלד עם שובו מבקורו השני באזור(6) .
« הבקר » 29 . 6 . 1956

المفردات :

(1) لتعجيل (2) أعلن (3) هنا (4) مساء أمس (5) منظمة الأمم المتحدة
(6) في المنطقة .

המתמרדים באלג'יריה

אלג'יר , 22 - 30 מרדמים(1) אלג'יריים נהרגו(2) בהתנגשויות(3) עם פחות(4) הפסחון(5) הצרפתיים ב - 24 השעות האחרונות . משטרת(6) אלג'יר הודיעה על מאסרם של 18 איש , שלדבריה היו אחראים(7) ל - 23 התקפות על אירופים ומושלמים מאז חדש פברואר שעבר .
« הבקר » 23 . 7 . 1956

المفردات :

(1) تأثرون (2) قتلوا (3) في اصطدامات (4) قوات (5) الأمن
(6) شرطة (7) مسؤولون .

מעבדים⁽¹⁾ חוקה⁽²⁾ חדשה בהונגריה

וינה , 15 - אריק מולנר , מיניסטר המשפטים(3) ההונגרי , אמר אתמול שחוק בחירות חדש נמצא בתהליך(4) תכנה(5) וכמו כן מנסחים(6)

מחדש את המִשְׁפָּט (7) הַפְּלִילִי (8) וְהַאֲרָחִי (9) – נמסר על ידי רדיו בודאפסט .
בשדור נאמר שמנסחים מחדש את כל חוקי הונגריה ויוכנסו בהם
תקונים (10) בְּמִדַּת (11) הַצֶּרֶךְ .

« הצופה » 16 . 7 . 1956

المفردات :

(1) יִהְיוּ (2) דִּסְטוֹר , צִוִּיּוֹן (3) הַצֶּדֶק (4) בְּפִי טָרִיק (5) אִעְדָּא
(6) יִסוֹדוֹן (7) הַצִּוּוֹת (8) הַחֲזָאִי (9) וְהַמְדִּינִי (10) תַּעֲדִילֹת
(11) בְּקִדְר .

מיניסטר החוץ היפני הגיע למוסקובה

מוסקובה . 9 – שר החוץ היפני , מר מאמורו שיגאמיטסו , הגיע לכאן
היום בדרך האויר כדי לְחַדֵּשׁ את שיחות השלום הסובייטיות-יפניות שֶׁנִּכְשְׁלוּ (1)
בלונדון במרס שעבר .
דוֹבֵר (2) יפני אמר כי עדיין גִּשׁ (3) לְהַחֲלִיט (4) אם שתי הַמְדִּינֹת (5)
צריכות לחתום על חוֹזֵה (6) שלום , או שאפשר לְהִסְתַּפֵּק (7) בְּהַחֲלֵפֵת (8)
שגירים בְּלִבָּד (9) .
הדובר השיב , כי שאלת תְּבִיעוֹתֶיהָ (10) הטרטוריאליות של יפאן מוסיפה
לְהוֹת (11) בְּצִיָּה (12) רְאִשִּׁית (13) .

« הבקר » 30 . 7 . 1956

المفردات :

(1) הַנִּי אַחֲפֵק (2) נֹאטִיק (3) יִיב (4) תְּקִיר (5) הַדּוֹל (6) עִקֵּד
(7) הַאִכְתָּא (8) בְּתִבָּדֵל (9) פְּחִסֵּב (10) מְטַלְבָּהָ (11) מֵאֵזַלְת תּוֹלֵמֵ
(12) מְשִׁלָּה (13) רִאִשִּׁיָּה .

נְצִיגָה רוסיה במזרח התיכון לוועידה במוסקובה

— מאת סופר « הבקר » לעניני הערבים

ועידה של הנציגים הדיפלומטיים של ברית המועצות במזרח התיכון כדי לדון (2) על ?חסי (3) רוסיה עם מדינות האזור, תתקים בימים הקרובים במוסקובה — זאת מוסרת סוכנות המודיעין (4) הערבית .
מר סרגי קיקטיב, הציר (5) הסובייטי בלבנון, עומד לצאת למוסקובה, לפי בקשת ממשלתו, כדי לדון על יחסי שתי הארצות. גם צירי רוסיה בדמשק וקהיר הזמנו (9) למוסקובה .

« הבקר » 19.7.1956

المفردات :

(1) يمثلو (2) للتداول (3) علاقات (4) وكالة الأنباء (5) الوزير المفوض (6) دعيا .

بولגנין : שלזיה לא תנותק (1) מפולין

ורשה, 27 (יו. פי) — ראש ממשלת ברית המועצות, מארשל בולגנין הכריז כאן אמש כי שטחי (2) שלזיה והודר-ניסה « ישארו (3) לנצח (4) בידי פולניה ולא יוחזרו עוד (5) לגרמנים » .
בנאום (6) לפני המון (7) פועלים בסטלינגרד שבשלזיה, קרא מר בולגנין אנקרת (8) משר ההגנה (9) הסובייטי המרשל גוקוב, שקה נאמר כי « שלזיה והגבולות (10) המערביים יהיו תמיד פולניים » .
« הבקר » 29.7.1956

المفردات :

(1) تفصل (2) أراضي (3) تظل (4) إلى الأبد (5) بعد الآن (6) في خطاب (7) جمهور (8) رسالة (9) الدفاع (10) والحدود .

נסִיגַת (1) המערב-אחרי דיוני אַרְצוֹת הַבְּרִית (2) - בריטניה

מאת סופר « הבקר » בלונדון

לונדון, 21 — חוגי (3) משרד החוץ הבריטי מדגישים (4) כי נסיגת המערב מהשתתפות קממיון (5) סְקָר (6) אסואן באה לאחר התנצצויות (7) אנגלו-אמרקניות וכי ההחלטה (8) נתקבלה (9) במשותף (10) .
חוגי משרד החוץ הבריטי מציינים (11) , כי לפי דעת מומחים כלכליים אין מצרים יכולה לבנות את הסכר וקצת וקצונה אסת (12) לשלם תמורת המלחמה הקרה .

« הבקר » 22 . 7 . 1956

المفردات :

(1) عدول (2) الولايات المتحدة (3) أوساط (4) يؤكّدون (5) في تمويل (6) سد (7) مشاورات (8) القرار (9) اتخذت (10) بالاشتراك (11) يذكرون (12) وفي آن واحد .

הצהרת שפילוב על מסע הידידות

מוסקובה, 21 (י.ו. פי.) — שר החוץ הסובייטי, מר דימיטרי שפילוב, הפריך (1) היום את השמועות (2) קאילו (3) בריה"מ החלה לנהל מסע (4) ידידות (5) חדש קלפי (6) ישראל .

« אין לנו כל ענין מיוחד בישראל », אמר שר החוץ הסובייטי בפני קבוצת (7) עתונאים מערביים במסבת (8) קבלת פנים (9) שהתקיימה היום בשגרירות הבלגית .

« עמדתנו (10) היא כי יש להפיג (11) את המתרחקות (12) הפין-לאומית (13) בכל מקום וקבלל זאת (14) גם במזרח התיכון », הוסיף (15) מר שפילוב .

« הבקר » 22 . 7 . 1956

המפרטים :

(1) דחש (2) האשאות (3) כאנא (4) חמה (5) שדאפה (6) נחו
(7) פריק (8) פי חפה (9) אשקבאל (10) מופנא (11) אפניפ (12) אאור
(13) האוליה (14) בא פי אא (15) אפא .

« פראאבה » : בריה"מ מוכנה (1) להענות (2) למצרים

מוסקובה , 29 — עאון המפלגה (3) הקומוניסאית הסובייאית « פראאבה »
אוב היום , כי בריה"מ מוכנה לכל « בקשה מעשית » מצד מצרים
לסיפא (4) בלפלי (5) .
העאון אינו מוכיר כל מפפאל (6) מיוחד או אכנית פאונ (7) מסימא (8)
שמצרים מבקשת לבפפא (9) בעאיד , אפ (10) הוא קופר (11) אא אבריו פפפא (12)
פמיקה (13) להפישא (14) פפאל (15) סואפ על ידי מצרים .
« הבקר » 30 . 7 . 1956

המפרטים :

(1) משאדה (2) לאליה (3) ארב (4) לעון (5) אאאדי (6) משרוע
(7) אנאש (8) מעינה (9) אאפניא (10) לכנ (11) ריבא (12) באאראב
(13) אאייד (14) לאאאל (15) פנא .

ראש ממשלת בלגיה לבקור בבריה"מ

בריסל ' 14 — ראש ממשלת בלגיה , א. ואן אקר , ושר החוץ שלו ,
פאול הנרי ספאק , יפני (1) להזמנאה של הממשלה הסובייאית לבקר בברית
המופצות לשם (2) שיחות על בעיות המפפנא (3) אא שני הצאדים — נאמר
פאופפה (4) רשמית שפפפפ (5) בליל שבת על ידי משרד החוץ הבלגי .

בהודעה נאמר , שהמדינאים (1) הבלגיים יסעו למוסקובה בראשית
חדש אוקטובר .

« קול העם » 15 . 7 . 1956

المفردات :

(1) لبسيا (2) من أجل (3) التي تم (4) في بلاغ (5) التي نشرت (6) أن
السياسة .

מתיחות בבורמה

ראנגון , בורמה , 15 (יו. פי.) — כחות צבאיים בורמיים היוצבו (1)
לארץ (2) הגבול בורמה-סין הקומוניסטית , לאור רפון (3) הכחות הקומוניסטיים
באזור — נמסר בידיעות שהגיעו לכאן היום .
בידיעות נאמר כי בורמה הציבה כחות צבאיים לאורך הגבול , במקום
כחות המשטרה , בתגובה (4) לרכוזי הכחות הקומוניסטיים . לא נרמז על
סקנת (5) תקפנות (6) כל שהיא .

« הצופה » 16 . 7 . 1956

المفردات :

(1) رُكِّزوا (2) على طول (3) تركزت (4) رداً (5) خطر
(6) عدوان .

פייסל ללונדון לבקור רשמי

לונדון , 15 — רחובות לונדון מתקשטים (1) בדגלים (2) בשעה שאנגליה
מתכוננת (3) להקביל את פני פייסל מלך עיראק העומד להגיע הנה (4)
לבקור רשמי של ארבעה ימים , בשבוע הבא .
זה יהיה בקורו הרשמי השני של המלך בן העשרים . הוא היה אורחה
של אליזבת המלכה לשבוע ימים בשנת 1952 .

המלך פייסל העומד להגיע בקָרְבָּת(5) עבדול אלאה יתקבל בתחנת
הרכבת ויקטוריה על ידי המלכה אליזבט ובעלה הַנְּסִיךְ(6) מאידנבורג
בהגיעו ביום השני אחר הצהריים , המלכה . פְּצֻרְךְ(7) בערב סעודה קְאָרְמוֹן(8)
בוקינגהאם לְקְבוֹד(9) פייסל .

16 . 7 . 1956 « הצופה »

المفردات :

(1) تزدان (2) بأعلام (3) نستعد (4) الى هنا (5) برفقة (6) الأمير
(7) تقيم (8) في قصر (9) لتكريم .

מיקויאן זְפִינְשׁ⁽¹⁾ עם טיטו

בלגרד , 22 — אנסטאס מיקויאן , סגן ראשון לראש הממשלה הסובייטי ,
הגיע אתמול קְאָרְח(2) בלתי צְפִי(3) למעון הקיץ של נשיא יוגוסלביה
המרשל טיטו באי בריונו שבים האדריאטי לבקור של יומים — מודיעה סוכנות
הַנְּדִיעוֹת היוגוסלבית הרשמית « טאניוג » .

מר מיקויאן הגיע מבודפסט , מקום שם ערך שיחות עם מְנְהִיג(4)
הממשלה ההונגרית .

23 . 7 . 1956 « הבקר »

المفردات :

(1) اجتمع (2) بصورة (3) متوقع (4) زعماء .

מרוקו בקשה להתקבל לאו"ם

ניו-יורק , 14 — מרוקו הגישה בקְשָׁה(1) להתקבל פְּתְבָּה(2) באו"ם .
הבקשה נְקָלְלָה(3) במכתב מאת מיניסטר החוץ המרוקני , אחמד
בלאטראג , אל הַמְּזִכִּיר(4) הַקְּלִי של האו"ם , דאג האמרשולד .

משקיפים(1) סבורים שהמדינות האסיאתיות-אפריקניות , המהוות מבחינה(6) מספרית את הקבוצה החזקה ביותר באו"ם , נצליחו(7) להביא לידי אשור(8) בקשתה של מרוקו .

מועצת הבטחון(9) צריכה קדם-ל(10) לדון בבקשה זו . המועצה צריכה לתת את אשורה לפני שהעצרת הכללית(11) של האו"ם תוכל לבחור בחברה חדשה .

« הצופה » 15 . 7 . 1956

المفردات :

(1) طلب (2) كعضوة (3) أدمجت (4) الأمين العام (5) مراقبون (6) من وجهة (7) ينجحون (8) تصديق (9) مجلس الأمن (10) قبل كل شيء (11) الجمعية العمومية .

חרושצ'וב מזהיר⁽¹⁾ מפני צעדים⁽²⁾ צבאיים

לונדון , 31 (יו. פי.) המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית , מר ניקיטה הרושצ'וב , הזהיר היום את המערב מפני בקיטת(3) צעדים « כמעט(4) צבאיים » נגד מצרים בעקבות(5) הלאמתה(6) את תעלת סואץ בגאומ(7) שנשא באיצטדיון לושיןסקי , והוקלט(8) ברדיו מוסקובה .

« הבקר » 1 . 8 . 1956

المفردات :

(1) يحذر (2) خطوات (3) اتخاذ (4) شبه (5) على أثر (6) تأميمها (7) في خطاب (8) والتقط .

18 נהרגו בְּהַתְּפוּצָצוֹת (א) בארה"ב

טקסס , ארה"ב , 30 (יו. פי) — 18 איש נהרגו ו 31 נפצעו (2) בהתפוצצות גדולה שאירעה (3) ביום א' בטקסס ארה"ב בבית-זקוק (4) מקומי . הדליקה (5) שפ רעה (6) בעקבות ההתפוצצות , נראתה במרחק של כמה מילין ממקום הקאסין (7) .

« הבקר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

(1) في انفجار (2) جُرحوا (3) التي حدثت (4) في معمل تكرير
(5) الحريق (6) التي شبت (7) الكارثة .

לבנון מְבַרְכֶת (א) את מצרים

בירות , 30 (סי"ז) — פה אָחַד (2) ובאִוְיָה (3) של התלֵהבות (4) הִצְבִיעַ (5) הפרלמנט הלבנוני על הִצְעַת (6) ועדת החוץ לברך את מצרים על הלאמת תעלת סואץ . ראש הממשלה הִצְהִיר (7) כי תמיכת לבנון למצרים אינה מתבטאת (8) בְּמִלִים (9) בלבד אלא תורגם גם במעשים בְּמִקְרָה (10) הִצְרָךְ (11) .
« הבקר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

(1) نحيي (2) بالاجماع (3) وفي جو (4) حماس (5) صوت (6) اقتراح
(7) صريح (8) تتجلى (9) بأقوال (10) في حالة (11) الضرورة .

חלופי גברי⁽¹⁾ בממשלת הונגריה

בודפשט, 30 (יו. פי.) — בית הנבחרים (2) ההונגרי אשר היום, עם
כנוס (3) מושבו (4) הראשון לאחר התפטרותו (5) של מאתיאס, מכל תפקידיו (6)
המפלגתיים והממשלתיים, שורת (7) חלופים בממשלתו של אנדריאס.
הורברט נתמנה (8) לשר החוץ במקום בולדוצקי. פן (9) התחלפו שרי
המעשה החימית (10), הננוף (11), המזון (12), המכרות (13) והאנרגיה
האטומית (14).

« הבקר » 31.7.1956

المفردات :

(1) تنقلات (2) مجلس النواب (3) عقد (4) دورته (5) استقالته
(6) مهياته (7) سلسلة (8) عين (9) كذلك (10) الصناعة الكيميائية
(11) التربة (12) الغذاء (13) المناجم (14) الذرية.

צרפת קוראת לחרם⁽¹⁾ בינלאומי על מצרים

לונדון, 30 — צרפת הציעה היום, בעת דיוני נציגי שלש
מעצמות (3) המערב בלונדון בדבר (4) הלאמת תעלת סואץ, חרם בינלאומי
מוחלט (5) על מצרים — על כך נודע ממקורות (6) צרפתיים מהימנים (7).

« הבקר » 31.7.1956

المفردات :

(1) لقاطعة (2) دولي (3) دول (4) بشأن (5) بات (6) من مصادر
(7) موثوقة.

בירנס יְמִשִּׁיף⁽¹⁾ בתפקידו

מרכז הא"ום , 2 (ס"ץ) —

המזכיר הכללי של א"ום , מר דאג האמרשלד , הכריז היום במספת צְתוֹנָאִים(2) בתשובה לשאלה , כי לא קבל שום דרישה מאת שום ממשלה לְשִׁים קָץ(3) לְקְהוֹנֵת(4) הגנרל בירנס , ראש משקיפי הא"ום . מר האמרשלד צין כי תִקְף(5) הַמְנַדָּט(6) של הגנרל בירנס פָּג(7) בסוף השנה .

« הבקר » 3 . 8 . 1956

المفردات :

(1) بواصل (2) في مؤتمر صحفي (3) لوضع حدّ (4) لخدمة (5) مفعول (6) الانتداب (7) ينتهي .

לונדון : לא נִסְפֵק⁽¹⁾ נְשֵׁק⁽²⁾ לישראל

לונדון . 1 (יו. פי.) —

סגן שר החוץ הבריטי לענינים פרלמנטריים , הלורד ג'ון הופ , מסר היום בבית הנבחרים , בתשובה לשְאֵלְתָא(3) , כי בריטניה לא תספק נשק מודרני לישראל , על אף(4) הלאמת תעלת סואץ בידי מצרים .

« המדיניות הבריטית בשאלת הנשק » , אמר הופ , « מְבוֹסָסֶת(5) על ההצהרה הַמְשוֹלָשֶׁת(6) משנת 1950 , הַמְתִּיחָסֶת(7) אל הַסְכָּסוּף(8) הישראלי-ערבי . הלאמת תעלת סואץ אינה מתיחסת לסכסוך זה » .

« הבקר » 2 . 8 . 1956

المفردات :

(1) تزوّد (2) سلاح (3) لاستفتاء (4) بالرغم (5) ترتكز (6) الثلاثية (7) التي تنتمي (8) النزاع .

1700 תִּילִים⁽¹⁾ בריטיים הגיעו לעדן

אניה צְמוּסָה(2) ב-2700 חילים בריטיים הגיעה היום לנמל עדן בדרכה לתעלת סואץ. משקיפים בלונדון עוקבים בְּעֵינֵינוּ(3) כיצד תהיה תְּגוּבַת(4) מצרים למעבר אניה זו בתעלה.

« הבקר » 31.7.1956

المفردات :

(1) جنود (2) مشحونة (3) باهتمام (4) رد فعل .

אילת יַנְעַד⁽¹⁾ עם לויד

(מאת סופר « הבקר » בלונדון)

לונדון, 30 — שגריר ישראל בבריטניה מר אליהו אילת עומד להִשָּׁגֵשׁ(2) השבוע עם שר החוץ הבריטי מר סלוין לויד לשיחה הַמְשָׁבֵר(3) בסואץ קְתָם(4) דיוני נציגי שלש מעצמות המערב בלונדון על עמדתן בעקבות הלאמת חברת תעלת סואץ על ידי מצרים.
בִּינְיָמִים(5) מתנהלות שיחות בְּדֶרֶג(6) נמוך יותר בין שגרירות ישראל בלונדון וה « פורין אופיס » הבריטי בענין זה.
שגריר מצרים בלונדון בקר היום במשרד האוצר הבריטי ותבע שְׁחֲרוּר(7) שטרלינגים לשם קיום(8) השגרירות.

« הבקר » 31.7.1956

المفردات :

- (١) يجتمع (٢) على وشك أن يجتمع (٣) الأزيمة (٤) لدى انتهاء
(٥) في هذه الأثناء (٦) في مستوى (٧) إفراج (٨) بقاء (نققات) .

מאירסון : נקדם בברכה'' בקור שפילוב

ישראל תקדם בברכה בקור של מר שפילוב או של כל מנהיג סובייטי
אחר , — הודיעה אמש בכנסת שרת החוץ בתשובה לשאלתא על דרך
הזמנת(2) שר החוץ הסובייטי לבקור בישראל .

« הבקר » 19 . 7 . 1956

المفردات :

- (١) نرحب (٢) دعوة .

ראש המטה הפלילי'' (הרמכ"ל) הסורי החדש

להתיעצות בירדן

— מאת סופר « הבקר » לעניני הערבים —

תופיק נזאם אדיו , הרמטכ"ל הסורי החדש , עומד לבקר בקרוב
בירדן כדי לדון עם הרמטכ"ל בירדן עלי אבו נוואר על הבעיות הצבאיות
בין ירדן וסוריה — מודיע « פלשתין » . זה יהיה הבקור הראשון של הרמטכ"ל
הסורי לאחר הדחתו(2) של הרמטכ"ל שוקייר .

« הבקר » 18 . 7 . 1956

المفردات :

(1) رئيس الأركان العامة (2) تنحيته .

צ'כיה הציעה נשק לתימן

משלחת(1) צ'כיה הציעה למכור נשק לתימן - הכריז האמיר סוף אל אסלאם אל בדר , יורש-העצר(2) התימני , שהגיע לבירות לאחר בקור ברוסיה וצ'כיה . כן הודיע על הסכם עם ברית המועצות , לפיו(3) יסיעו(4) הסובייטים בפתוח מפצלים(5) כלכליים בתימן . לצורך זה תפתח ברית המועצות משך(6) מיוחד בתימן .

« הבקר » 27 . 7 . 1956

المفردات :

(1) بعثة (2) ولي العهد (3) بموجبه (4) يساعدون (5) مشروعات (6) مكتب .

« איזבסטיה » : אין שגור⁽¹⁾ בידידות עם ערב

לונדון , 26 - עתון הממשלה הסובייטית « איזבסטיה » הקחיש(2) היום את דברי המצמולה(3) האמרקנית « שרוסיה הסובייטית הסתלקה(4) מידידותה עם מדינות ערב ושתה(5) את מדיניותה(6) במזרח התיכון .

« הבקר » 27 . 7 . 1956

المفردات :

(1) تبديل (2) كذّب (3) الدعاية (4) تخلت (5) وبدلت (6) سياستها .

האמרשלד תובע הפסקת האש⁽¹⁾

ג'ניבה , 26 (יו. פי.) — מזכיר האו"ם מר דאג האמרשלד פנה היום בקריאה נמרצת (2) לישראל ולמדינות ערב לקיים (3) את התחייבויותיהם (4) להפסקת אש שנתנו לו בבקורו במזרח התיכון , לאחר מקרי הפגיזה (5) במשקיפי האו"ם בהתנגשויות (6) שאירעו אתמול בין כחות ישראל וירדן .

« הבקר » 27 . 7 . 1956

المفردات :

(1) إيقاف النار (2) شديدة (3) تنفيذ (4) التزاماتهم (5) الاعتداء
(6) في الاصطدامات .

מוֹחָה⁽¹⁾ נגד הסכם הנפט רוסי-ישראלי

— מאת סופר « הבקר » לעניני הערבים —

במחאה (2) על חתימת הסכם הנפט בין רוסיה וישראל יצא ראש ממשלת לבנון , עבדאללה אל-יאפי , בשיחה עם העתון הבירותי « אל ג'רידה » . פעולה (3) זו-הדגיש (4) אל יאפי-מְעוֹרְרֵת (5) תמהון (6) ביחוד (7) לאחר שהרוסים הפגינו (8) את ידידותם כלפי הערבים .

אליאפי גלה (9) כי בזמן בקורו של שר החוץ הסובייטי מר שפילוב בבירות , הוא סרב (10) להבטיח (11) כי רוסיה לא תתן עזרה (12) לישראל . אל יאפי הודיע כי ממשלת לבנון תבוא בדברים (13) עם יתר (14)

מדינות ערב כדי להגיש מחאה משותפת לרוסיה על אמוץ(15) קש'יה(16)
עם ישראל .

« הבקר » 20 . 7 . 1956

المفردات :

(1) محتج (2) باحتجاج (3) عملية (4) أكد (5) تثير (6) دهشة
(7) بوجه خاص (8) أظهروا (9) أبدى (10) رفض (11) أن يعيد
(12) معونة (13) تتفاوض (14) سائر (15) توثيق (16) علاقاتها .

הרוסים מציעים ועידת אטום

ממוסקובה נמסר , כי הממשלה הסובייטית הציעה אתמול לקים
ועידה נוספת(1) לדיון בנצול האנרגיה האטומית לצרכי שלום , והזמינה
את ארה"ב להשתתף בוועידה זו . בהודעה הסובייטית , שנמסרה לשגרירויות(2)
המערביות במוסקובה נאמר , כי ועידה כזו צריכה לדון בהקמתו של
ארגון אירופי לנצול האנרגיה האטומית לצרכי שלום , בהשתתפותן של כל
מדינות אירופה המעונינות(3) בכך , לרבות(4) ארה"ב .

« הבקר » 15 . 7 . 1956

المفردات :

(1) إضافية (2) للسفارات (3) المعنية (4) لا سيما .

נאצר החליט לפוצץ⁽¹⁾ התעלה

קהיר , 11 — עתוננו של מי שהיה שר ההדקקה(2) הלאומית(3)

המצרי המיגור צלאח סאלם , « א-שעב » / חזר אתמול על איומו מלפני ימים מספר , לפוצץ את תעלת סואץ במקרה של התנקשות(4) מזוינת . מקורות מהימנים מוטרים , כי החלטה זו נתקבלה ע"י (על - ידי) ישיבה של הקבינט המצרי , בראשותו של עבדול נאצר .

« הבקר » 12 . 8 . 1956

المفردات :

(1) نسف (2) الارشاد (3) القومية (4) عدوان .

מצרים מְנִיסֵת (1) חיל (2) מְלוֹאִים (3)

עתוני מצרים מודיעים , בשם דובר מפקדת(4) הצבא המצרי , כי ביומים האחרונים נקראו לשרות(5) ארבעה אלפים מהחיל(6) המלואים והועברו לאזורים שונים . מצפים(7) כי בימים הקרובים יגויסו חילי מלואים נוספים . אתמול נצרך(8) תמרון(9) הג"א (התגוננות אֶנְרְחִיתית(10)) באזור התעלה , התמרון הקיף(11) את הערים פורט-סעיד , אסמאעיליה וסואץ . היום תופגז(12) אלכסנדריה מן האויר , מודיע רדיו קהיר .

ביום חמישי תוכנן בכל רחבי מצרים שביתה כללית כמחאה על כנוס הועידה בלונדון . שביתות מחאה כלליות תִּפְרָכְנָה גם בְּיֶתֶר(13) מדינות ערב קאות(14) תמיכה בפת(15) הצבאית במצרים . אתמול נמסר על הפגנה ושביתה בסוריה .

קהיר , 14 (יו . פי .) — שמונה מדינות ערביות - מצרים , סעודיה , עיראק , ירדן , לבנון , תימן , לוב וסוריה - הגיעו היום לכלל החלטה , כי הן תראינה את עצמן במצב מלחמה בארץ אוטומטי עם בריטניה וצרפת במקרה שמדינות אלו תאחזנה בפעולות צבאיות נגד מצרים בשאלת תעלת סואץ , מסרו כאן היום מקורות יודעי דבר .

« הבקר » 15 . 8 . 1956

المفردات :

- (١) تجنّد (٢) قوة (٣) احتياط (٤) قيادة (٥) للخدمة (٦) من جنود
(٧) يتوقعون (٨) أقيم (٩) مناورة (١٠) دفاع مدني (١١) شمل (١٢) تقصف
(١٣) في سائر (١٤) كعلامة (١٥) بالفتة .

זורين תוקף ודוחה^(١) תכנית המערב

לונדון , 27 (יו. פי.) — ההצעות מ — 2 באוגוסט בדבר פקידים (2)
אורי וקרקצי (3) למניעת התקפת-פתע הוקעו (4) היום על — ידי מר ולריאן
זורין , הנציג הסובייטי בוועידת פרוק החמוש (5) המקימת את דיוניה בלונדון .
בנאום בן 7 . 500 מלה שנשא במסגרת (6) ופדת המשנה (7) של ועדת
האום לפרוק החמוש תקף מר זורין את ההצעות המערביות ואמר כי התכנית
המערבית לאפשר טיסות (8) מעל לכל הטריטוריה של ארה"ב ובריה"מ (ברית
המועצות) אינה אלא תמרון שמגמתו (9) להסיח את תשומת הלב (10)
מן הבעיות הדחופות של פרוק החמוש להשיג (11) חפש פעולה מוחלט
בשביל שרות המודיעין (12) הצבאי המערבי למען האינטרסים של ההכנות
לתקפות .

» פרוק (13) — ממשיך מר זורין — שמגמתה של הצעה אמרקנית
וו היא , לאסוף אינפורמציה לצרכי שרות האינטלג'נס . הדבר אינו מוליך
לשפור אלא להחך (14) במצב הבינלאומי , ומגמתו לשרת את המשך (15)
של ההכנות למלחמה תקפנית ולא לסלק (16) את סכנת המלחמה .
» הבקר « 28 . 8 . 1957

المفردات :

- (١) ويرفض (٢) إشراف (٣) وأراضي (٤) استنكرت (٥) نزاع السلاح
(٦) ضمن (٧) اللجنة الفرعية (٨) تحقيقات جوية (٩) الذي غابته (١٠) صرف

الاتجاه (١١) للحصول على (١٢) خدمة الاستعلامات (١٣) واضح (١٤) إلى
تفاهم (١٥) الهدف (١٦) إزالة .

לויד דן בבלגרד בבעיות המזרח התיכון

בלגרד , 5 — עניני המזרח התיכון ובעית פרוק החמוש היו שני
הנושאים העקריים שהועלו לדיון על ידי שר החוץ הבריטי , מר סלוין
לויד , כאשר נפגש כאן היום עם שר החוץ היוגוסלבי מר קוצ'ה פופוביץ' .
לשם החלפת השקפות (1) על המצב הבינלאומי .

לאחר שבעית המזרח התיכון הועלתה על ידי הצד היוגוסלבי
הביע מר לויד את דעתו , כי פקור המתיחות בחלק עולם זה הוא הסכסוך
הערבי — ישראלי , ואת הסכסוך הזה יש לישב (2) לפני שאפשר יהיה לקנות
להשקנת (3) שלום של קבע (4) בחלק עולם זה . הוא הוסיף כי מערב אירופה
רוצה בראש ובראשונה (5) בשלום ויציבות (6) במזרח התיכון , שהוא המקור
העקרי שלה להשגת נפט . כפי שנמסר הציג מר לויד באור שלילי (7) את
משלוחי הנשק הסובייטיים למצרים , לתימן ולטוריה .

« הבקר » 6 . 9 . 1957

المفردات :

(١) آراء (٢) يجب تسوية (٣) لاقرار (٤) سلام دائمى (٥) قبل كل شيء
(٦) واستقرار (٧) سلبى .

עצמאות⁽¹⁾ הוענקה למלאיה

קולה לומפור , 31 (יו. פי.) מלאיה היתה היום למדינה עצמאית ,
לאחר 171 שנות שלטון בריטי .

בטקס חגיגי(2) שבו השתתפו 40.000 אנשים וביניהם נציגי 20 מדינות
מסר הדוקס(3) מגלוצ'אסטר , דודה של המלכה אליזבט , את הקונסטיטוציה
החדשה של מלאיה לידין של ראש ממשלתה , טננקו עבדול רחמן .
לקול תשואות(4) הקמו(5) הכריז רחמן : « קשרינו עם בריטניה ילכו
ויתעצמו » (6) .

מלאיה היא המדינה החמישית בקיטרו(7) הבריטית , שקבלה את
עצמאותה אחרי מלחמת העולם השניה ונכנסה לקבר(8) העמים הבריטי .
בראש הפרציה המלאיית עומד שליט(9) בן־צג(10) « מלך » וממשלה
כפופה(11) לבית נבחרים דוגמת(12) בית הנבחרים הבריטי . סינגאפור , האי
שנמצא ליד חצי האי(13) המלאיי , לא נכלל(14) בפרציה שיצאה היום
לעצמאות .

« הבקר » 1 . 9 . 1957

المفردات :

(1) استقلال (2) بهيج (3) الدوق (4) صخب (5) الجمهورية (6) تزداد
قوة (7) في الامبراطورية (8) المجموعة (9) حاكم (10) برتبة (11) خاضعة
(12) على غرار (13) شبه الجزيرة (14) لم يُشمل .

ספינות מלחמה סובייטיות נכנסו לים הצפוני

קופנהגן 24 (יו. פי.) שתי ספינות מלחמה סובייטיות עברו היום על פני דנמארק בדרכן לים הצפוני .

היתה זו היחידה הימית הסובייטית השניה שנסעה בכיוון זה בימים האחרונים .

המפקדה הימית הדנית בקופנהגן הודיעה כי הפירט(1) הסובייטית , « אוסחאקוב » , בת 14.450 טון , ומשחתת אחת עברו על פני חוף דנמארק בלילה שעבר בדרכן לים הצפוני . גתחלת(2) השבוע עברו הסירות « קוטזוב » ומשחתת אחרת לעבר התעלה האנגלית בדרכן מלנינגראד למזרח התיכון . הצי הסובייטי האשים היום את כוחות הים והאוויר של נאט"ו קהת-נהגות(3) גלתי הונגנת(4) כלפי שתי ספינות מלחמה סובייטיות , שעברו בשבוע שעבר בתעלה האנגלית .

הצי הסובייטי טען , כי מטוסים מערביים קגו(5) מעל הספינות בעוד שצוללות עקבו אחריהן וכמעט שספינת מוטור מערבית התנגקה(6) באחת מהן . הצי הבריטי סרב להגיב(7) על ההאשמה הסובייטית . הסיירת הסוב-ייטית « מיכאל קוטזוב » ומשחתת אחת היו בדרכן מלנינגראד אל הים התיכון ועברו בתעלה האנגלית ביום ג' ויום ד' שעבר .

« הבקר » 25 . 8 . 1957 .

المفردات :

- (1) سفينة الاستطلاع (2) في بدء (3) بسلوك (4) غير لائقة (5) حلفت
(6) اصدمت (7) التعليق .

בריה"מ הַדְּשָׁה הַנְּסוּיִים הַגְּרַעֲיִנִים

הקפאון בועדת פירוק הנשק — נמשך

ושינגטון 24, (יו. פי.) — בריה"מ חדשה את הַנְּסוּיִים (1) הַגְּרַעֲיִנִים (2) שלה בסיביריה — הודועה אתמול הועדה האמריקנית לאנרגיה אטומית . בהודעתו הקצרה של יו"ר הועדה האמריקנית לאנרגיה אטומית , לואיס שטראוס , נאמר : « פצוץ (3) בגודל נכר נערך בֶּשֶׁטַח (4) הַנְּסוּיִים הסובייטיים בסיביריה ב-22 באוגוסט » . דובר הועדה סרב למסור פְּרָטִים (5) על הפצוץ האחרון . היתה זו ההודעה ה-25 על הַנְּסוּיִים הַגְּרַעֲיִנִים הסובייטיים למן ה-3 בספטמבר 1949 , כאשר פְּרָטִים (6) נשיא ארה"ב לשעבר , הארי טרומן , את ההודעה הראשונה על הפעלת פְּלִי מְשֻׁחֶת (7) גרעיניים סובייטיים . הפצוץ הסובייטי נערך פְּחוֹת (8) מ-24 שעות אחרי שמעצמות המערב הודיעו בועדת המשנה של האו"ם לפירוק הנשק על הסכמתן לדרישה הסובייטית להפסיק את הַנְּסוּיִים הַגְּרַעֲיִנִים לְמִקְוֶה (9) של שנתים . הנציג הסובייטי לועדת המשנה של האו"ם , ואלריאן זורין , הִקְהִיר (10) אתמול . כי בריה"מ לא דחתה את ההצעות המערביות האחרונות , אלא שהיא רוצה לקבל יותר פרטים עליהם . הנציג הבריטי דאוויד אורמסבי - גור התקיף בִּמְרִיפּוֹת (11) את , בריה"מ על עמדתה הַדוּ — פְּרָצוּפִית (12) בשאלת הַנְּסוּיִים הַגְּרַעֲיִנִים .

« הבקר » 27 . 7 . 1957

المفردات :

- (1) التجارب (2) النووية (3) تفجير (4) في منطقة (5) تفاصيل (6) نشر
- (7) أدوات تدمير (8) أقل (9) لفترة (10) أوضح (11) بشدة
- (12) ذات الوجهين .

הונגריה מוחה על החלטה לדון באו"ם

על המצב בארצה

וינה, 23 — ממשלת הונגריה מחתה בפני או"ם נגד החלטתו לפתוח
בדיונים (1) מיוחד על המצב בהונגריה ב — 10 בספטמבר — אמר אתמול דובר
משרד החוץ ההונגרי .

רדיו בודפשט הביא את הודעת הדובר בה נאמר, כי ממשלת הונגריה
תקצה (2) הסרת הפצצות (3) על הונגריה מסך היום (4) של העצרת .
הממשלה ההונגרית רואה את ההחלטה לעורר (5) את הבעיה בפצצות (6)
חמורה (7) בענינים פנימיים של הונגריה וקפצה (8) של עקרונות או"ם .

« הבקר » 25. 8. 1957

المفردات :

(1) مناقشة (2) طالبت (3) البند (4) من جدول الأعمال (5) إثارة
(6) كمساس (7) خطيرة (8) وكنقض .

צוללת אטומית אמריקנית בים התיכון

לונדון 26 (יו. פי.) — יתכן (1) כי ארה"ב תשגר את הצוללת (2)
האטומית שלה להשתתף בתמרונים ספינות מלחמה המערביות בים התיכון
נוכח רכזי כלי השיט המלחמתיים הסובייטיים באזור .
230 ספינות מלחמה של ארצות נאט"ו ישתתפו בתמרון צנקה (3) הגדול
ביותר מאז מלחמת העולם השנייה — שייפתח ב-19 בספטמבר .

« הבקר » 27. 7. 1957

المفردات :

(1) يُحتمل (2) الغواصة (3) ضخمة .

נפתחו שיחות צרפת – מצרים

ג'נבה 26 – השיחות בנושאים כספיים כלכליים ותרבותיים בין צרפת לבין מצרים נפתחו כאן היום .

לאחר הפגישה הראשונה נמסרה הודעה ששתי המשלחות ישדורו (1) דין וחשבון (2) הלילה לממשלותיהן ויועדו שנית מחר .

ראש המשלחת המצרית אמר , כי « החלפנו השקפות (3) כלליות . זו היתה פגישתנו הראשונה והיא הוקדשה (4) כולה לחילופי דברים כלליים » .

מר רובר , ראש המשלחת הצרפתית אמר לעתונאים כי האוירה בעת הדיון שנמשך שעה ושלוש רבעי השעה היתה « נמוסית (5) וגלויה » . הוא אמר כי זה היה « שלב בו שקפנו (6) שתי המשלחות בצורה כללית את הצעותיהן » .

רובר הוסיף כי המשלחת הצרפתית רואה בהתקמת (7) הרכוש (8) הצרפתי במצרים את « הנקודה החשובה ביותר בשלב זה » .

המשלחת הצרפתית הגישה הערב אגרת למשלחת המצרית על פרטי הפגישה שנערכה היום – זאת נמסר מאוחר יותר ממקורות צרפתיים .

הובן (9) כי האגרת נגעה בעיקר בבעיית תפיסת הרכוש הצרפתי במצרים . רכוש זה מוערך (10) ב-100 מיליון לירות מצריות , רכוש זה אינו כולל את נכסי (11) חברת תעלת סואץ .

המשלחת המצרית תדון באגרת ותשגר אותה לקהיר . נמסר כי המצרים מקוים להשיב עליה מחר .

« הבקר » 27 . 8 . 1957

المفردات :

- (1) يبعثان (2) تقرير (3) آراء (4) كُرِّست (5) تجاملية (6) أبدوا
(7) في مصادر (8) الممتلكات (9) فهم (10) يُقدَّر (11) ممتلكات .

הערבים יעלו שאלת עומן בעצרת

קהיר, 21 (ע"ר) — בעקבות החלטת מועצת הבטחון מאמש לדחות את דרישת הערבים להעלות את בעית עומן על סדר יומה, אמר היום מקור מצרי רשמי, כי מדינות ערב יעלו את הבעיה בפני העצרת הכללית של האו"ם, כאשר תתכנס למושב ה-12 ב-17 לספטמבר.

בתגובה(1) על ההחלטה השלילית של מועצת הבטחון הכריז היום האימאם של עומן, שעמד בראש המרד נגד שולטן מושקאט, כי בני עומן ימשיכו במאבקם עד הסוף.

מקור מוסמך(2) בלונדון אמר היום, כי בריטניה תתנגד לכל נסיון להעלות אה שאלת עומן על סדר יומה של העצרת הכללית הבאה של או"ם.

בריטניה תנקוט(3) את אותו הלקו(4) שהיא נקטה במועצת הבטחון, כלומר שעניני עומן הם עניניו הפנימיים של שולטן מושקאט ועומן.

רוב של שני שלישים לפחות של החברות בארגון האומות המאוחדות דרוש לשם העלאת הסעיף על סדר יומה.

« הבקר » 22 . 8 . 1957

المفردات :

(1) ردأ (2) وثيق (3) تسلك (4) الخطة .

* * *

القسم السادس

قطع مختارة

من

الأدب العبري الحديث

ח ל ק ש ש י

קטעים נבחרים

מי הספרות העברית החדשה

א - نماذج من النثر

ח. נ. נ. ביאליק

שלמה ונתור^(א) המתהלל^(ב)

יהי היום ושלמה יושב בארמונו^(ג) על-יד החלון ופניו אל
הגן. וממעל לחלון, בפנת נג, ארבת^(ד) יונים קטנה, קן מב-
טחים^(ה) לתור ובת-זוגו. ויבא באוני המלך קול התור בהגותו^(ו)
לחברתו לאמר:

- יונתי, השמת לבך אל הארמון הזה אשר למלך? הלא
שניא^(ז) ונשגב^(ח) הוא בעיניך, בנין עדי-עד^(ט) - האין זאת?
ואולם בעיני - כמהו פראש שפלת. לו הואלתי ואפנע בו^(י)
בקצה מקורי - ונהפך^(יא) כרגע^(יב) לעי מפלה^(יג), ונהיה
כלא הנה.

וישלח המלך את-ראשו מן החלון, קראו אליו ויאמר בועף:
- האמה תתץ^(יד) את-ארמוני? איככה לא-בשת להתהלל
בשוא?

(א) ذکر الحمام (ב) التباهي (ج) في قصره (د) ماوى الحمام (ه) اطمنان (و) وهو
يسجع (ז) عظيم (ח) وشامخ (ט) أبدي (י) فأصيه (יא) فأصبح (יב) في الحال
(יג) كومة حطام (יד) تحطم.

מַנְעֶרֶת^(א) הַמֶּלֶךְ נַחַת^(ב) הַתּוֹר , כְּמַעַט הַתְּעַלְף^(ג) , וְאוֹלָם
עַד מְהֵרָה מָצָא אֶת-לְבוֹ וַיֹּאמֶר :

– חֲכַמְתָּךְ תִּסְעָדַנִי , אֲדוּנֵי הַמֶּלֶךְ ! לֵךְ תְּבִינָה^(ד) וְעַמְךָ
הַחֲנִינָה^(ה) . כִּי לִפְנֵי מִי הַתְּהַלַּלְתִּי ? הֲלֹא לִפְנֵי אֲשֶׁתִּי . הִיחָטָא
בְּעַל בְּהַתְּפָאָרוֹ מְעַט לִפְנֵי אֲשֶׁתּוֹ ?

וַיִּשְׁחַק^(ו) הַמֶּלֶךְ לְמַעֲנֵה הַתּוֹר וַיִּפְטְרֵהוּ^(ז) בְּשָׁלוֹם , וְאוֹלָם
צָוָהוּ לְבַלְתִּי יִשְׁנֶה עוֹד בְּאַנְלָתּוֹ^(ח) וְאֶת-פִּיּוֹ וּלְשׁוֹנוֹ יִשְׁמֵר .
וַיְהִי אַךְ שָׁב הַתּוֹר אֶל שׁוּבְכּוֹ , וְשָׁלְמָה שׁוֹמֵעַ שְׁנִית :

– תַּמְתִּי , הִיבְדַעְתָּ לָמָּה קָרָא לִי הַמֶּלֶךְ ? הֲטֵי^(י) אֲזַנְךָ וְאֶלְחַשׁ
לֵךְ : הַפֵּל הַפִּיל לִפְנֵי אֶת-תַּחֲנוּתּוֹ^(יא) , כִּי אַחוּס^(יב) עַל אַרְמוֹנוֹ
וְלֹא אֲשַׁחֲיָתּוֹ^(יג) , כִּי עַל בֶּן אַרְמוֹן מֶלֶךְ הוּא וְרַבַּת עֲמָלוֹ
בוּנָיו בּוֹ . וְאֲנִי גַם אֲנִי , כְּשִׁמְעֵי קוֹל תַּחֲנוּנָיו , רַךְ לְבָבִי וְאֲשָׂא
פָּנָיו^(יד) . הִנֵּה כִזְאֵת וְכִזְאֵת שְׂאֵל מַעֲמֵי הַמֶּלֶךְ וְכִזְוֵה עֲנִיתָיו .
מָה תִּדְבֹר בְּעֵינֶיךָ , יִפְתֵּי ?

כְּשִׁמְעַ הַמֶּלֶךְ אֶת-דְּבָרֵי הַתּוֹר לֹא רָגַע עוֹד וְלֹא שָׁחַק , כִּי
אָמַר בְּגִנוֹן^(טו) , נִקְל לְהַכְרִיעַ^(טז) שְׁבָעָה יִצְרִים^(יז) גְּדוֹלִים
מִהַכְרִיעַ יִצָר אֶחָד קָטָן .

(א) من انتهار (ב) فزاع (ج) اغمى عليه (د) الفطنة (ه) العفو (و) فضحك (ز) وسرّحه
(ح) بجبهه (ط) أميلي (ي) رجاؤه (ج) أشفق (د) أدمره (ه) فكرت متوجه
(و) مجزن (ز) التغلب على (ح) مخلوقات .

תפלה

” אֱלֹהֵי , הַבּוֹרָא וְהַיּוֹצֵר ! הִבֵּה (י) לָנוּ מִכַּחַךְ הַגְּדוֹל וּמֵר-
צוֹנָה הַכַּבִּיר לְהַשְׁתַּתֵּף עִמָּךְ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית (י).

כְּנֶהַר הַזּוֹרֵם תָּמִיד בְּשִׂמְחָה , כַּפְּרַח הַזּוֹלֵף (י) אֶת בְּשָׂמָיו (י)
בְּאַהֲבָה וּבְנִדְיבוֹת (י) כִּךְ נִהְיֶה גַם אֲנוּ שְׂשִׁים (י) וּשְׂמֵחִים תָּמִיד
בְּעִבּוֹרַת הַיְצִירָה (י).

תָּן כֹּחַ לְאַהֲבָה אֶת חַיֵּינוּ בְּשִׂמְחָתָם וְדַאֲנָתָם , בְּעֲלִיָּתָם
וּבִירִידָתָם ! תָּן לָנוּ עֹז (י) , עֵינַיִם לְרֵאוֹת וְאֲזִינוּם לְשִׁמוֹעַ וְלֵב
לְהִרְגִישׁ (י) אֶת גְּדֻלַּת הַיְצִירָה שְׁלָךְ , שְׁגַם אֲנִי זָכִיתִי לְהִיּוֹת חֵלֶק
מִמֶּנָּה . נִטַע נָא בְּקֶרְבְּנוּ אֶת הַחֶפֶץ לְחַיּוֹת חַיִּים מְלֵאִים , חַיִּי
עֲבוּדָה יְשָׁרָה , חַיִּי אַהֲבָה וְרַעוּת (י) עִם בְּנֵי עַמּוּנוּ , עִם כָּל
בְּנֵי הָאָדָם , עִם כָּל מֵה שִׁיצְרָתָ בְּעוֹלָמָךְ . טַהַר נָא אוֹתָנוּ
מִכָּל אֱלִילִיּוֹת (י) וְנַעֲבֹד אוֹתְךָ בְּלֵב שָׁלֵם . בְּשִׂמְחָה נִקְבַּל אֶת
מִתְנוּנָתְךָ הַגְּדוֹלוֹת וּבְשִׂמְחָה נִחְלֶקֶן בֵּינֵינוּ וּבֵין רַעֲיוֹנוּ .

הִנֵּה בְּמִקּוֹם שֶׁהָאֶפֶר פּוֹלֵחַ אֶת הָאֲדָמָה הַקֹּשָׁה , שָׁם תִּגְלֶה (י)
אַהֲבָתְךָ וְנִדְבַת יְדֶךָ בִּירֶק דְּשֵׁא (י) וְשִׁבְלֵי הַקָּמָה (י) וּבְמִקּוֹם

(י) מב' (י) التكوين (י) ينشر (י) أريج (ي) وسخاء (ي) مبهجون (י) الخلق
(י) قوة (י) لنشمر (י) صداقة , (י) وثنية (י) تجلي (י) عشب (י) الخطة .

שהוא חוצב אבנים וסולל דרכים שם תשרה⁽¹⁾ שכנתה⁽²⁾ ,
שכינת הסדר וההרמוניה⁽³⁾ .

השפן בתוכנו , אבינו ומורנו , את מדת החסד והנדיבות
שבה יצרת עולמך , את אהבת הסדר וההרמוניה שאותם השלמת
בכל חקי היצירה . האירה פניך אלינו ונאשע⁽⁴⁾ ! האירה
פניך אלינו וננאל⁽⁵⁾ .

מנדלי מוכר ספרים

סוף קיץ

באור העולם כלו אומר : « תשעה באב ! » עשב שדה
וירק דשא נובלים , עצים כפופי⁽¹⁾ קומה מנדעזעים לפני רוח
ואמרים קינות⁽²⁾ על העלים , המתחילים להתכמש⁽³⁾ , ועל
הקרח⁽⁴⁾ בצמרתם⁽⁵⁾ – עטרת⁽⁶⁾ ראשם . בעלי כנף אבלים ,
עומדים עצובים איש על סכו⁽⁷⁾ ואיש על סעיפו⁽⁸⁾ , מתנודים
בחרטום תחת כנפיהם , נושאים עין ומביטים כה וכה ,
מנדנדים⁽⁹⁾ נוצתם ונכנסים לתוך קניהם⁽¹⁰⁾ וישנים בלי קריאת
שירה של ערבית ...

---

(1) تسقى (2) روحك (3) والانسجام (4) وتخلص (5) فتتحرك (6) منحنية
(7) مرنیات (8) الآخذة في الدبول (9) المرعي (10) في ذروتها (11) تاج (12) شجيرة
(13) غصنه (14) بحر كون (15) أعشاشها .

יגון⁽¹⁾ מסביב !

רוח עצבנת חרישית⁽²⁾ שורה⁽³⁾ בחלל⁽⁴⁾ עולם. כל הלכות
פואכים ומתנענעים⁽⁵⁾ והנשמה משתפכת בלא אמר ובלא דברים
ובוכה במסתרים.

דוד פרישמן

שני גבורים

I

גבור הנה בארץ, אשר גרמיו⁽⁶⁾ כמטילי⁽⁷⁾ ברזל ואגרוסיו⁽⁸⁾ כפזקים
ועורקיו כחלים. והגבור הנה מלאה את כל סדרי לבו רק מתשקה אמת:
לכבש את הארץ ולהדביר⁽⁹⁾ את כל האדם תחת רגליו.

ואל הקרים יצא הגבור, ויחפר באבני המתכת⁽¹⁰⁾ ויחצב⁽¹¹⁾ ויבקש:
או מצא את אדמת הברזל.

ואת אדמת הברזל הקדיל מקרב⁽¹²⁾ האבן ומקרב הגיר ויבא אותה
אל תוך הכפצון⁽¹³⁾ ויבצר בה אש, ויצא הברזל הנתפך⁽¹⁴⁾. ואת הברזל הנתפך
הקציר ויצא הברזל השהור. ואת הברזל השהור הקציר ויצרפהו⁽¹⁵⁾ ויצא
ברזל העשתי⁽¹⁶⁾ הקשה.

או לקח הגבור את ברזל העשתי הקשה, ויפצלהו וימצא — החרב.
ועם החרב יצא, ויקם לכבש בה את הארץ ואת כל אשר עליה
וילהדביר את כל האדם תחת רגליו.

ואולם לשוא: לא נצטה⁽¹⁷⁾ החרב ולא כבשה את כל הארץ.

---

(1) حزن (2) صامتة (3) تسيطر (4) في فضاء (5) ويشتاقون (6) عظامه
(7) كفضبان (8) وقبضاته (9) وإفناء (10) المدن (11) ونحت (12) من بطن
(13) الأتون (14) المصور (15) وصهره (16) السبيكة (17) لم تنصر.

II

גבור הנה הארץ , אשר ציניו היו מאירות ולבו הנה סם תמיד .
ואת כל סדרי לבו הסם הנה מלאה רק ממשכה אחת : לכבש את הארץ ואת
כל הנשמה (1) אשר עליה .
ואל הקרים יצא הגבור , ויחפר ויצמל ויבקש . אז מצא את הברזל .
ויצרף את הברזל , אשר מצא , ויצא ברזל העשת .
אז הביא את ברזל העשת אל בית המלאכה (2) , ויצבד ויצמל בו
ויצט לו ממנו — צט ברזל .
ואם צט הברזל יצא הגבור , לבצבור (3) כבש את הארץ ואת כל
הנשמה אשר עליה ולהדביר את כל תחת רגליו .
ואת אשר חשב — מצא . נצח העט ויכבש את כל הארץ .

יעקב כהן

אמי

אמי ! האת היא ? מה החכמה לבוא (4) אל סדרי ומצמדי עלי
ולא שמצתי .
מבין פוכבי - הנצחים (5) נרדת אלי , לבנה ורפת - אור , וריס טוב
מצדן הבאת אתך .

(1) الروح (2) العمل (3) من أجل (4) حيث الهوينى (5) الازل .

אמי ! ציף אנכי . שימי - נא ידך על מצחי וראי , כמה

לוקט(1) הוא !

ראי , יחיד אני ואין איש אתי . חפצתי לנוס וציר(2) . לחוש

את - אצבעותיך הרוצפות(3) שלום על תלמי - ראשי(4) .

זה זמים רבים , רבים מאד , ושפתותי לא הגיו(5) את המלה

הקטנה והתמיכה אמי !

לא נסוגותי(6) אחר בקרסה(7) בקום עלי מקנאים(8) ומשנאים .

כי אם קלטתי אבניהם קדי ונחציהם(9) נפצו(10) אל קזי ואל שקריו(11)

וקבי .

ועם - קל - זה אוייתי(12) , קח אויתי להיות עוד פעם בעולל(13)

הרף , אשר תאלפנו(14) אמו ראשית - צעד נאשר ייליל אף ינצק עד

קצה - כחותי .

כמה פעמים חפצתי לבכות , לבכות אל חיקך(15) אמי , ואולם

בקשו ציני ונפשי שקחה את הדמעה בין חומות נאנשים וסופות(16)

החול הלוהט אשר לחיים .

כמה פעמים חפצתי לבכות , לבכות ולשפוף את - קל - נפשי אל

חיקך , אמי , כהשפוף(17) נקר לים .

---

(1) יטרף (2) قليلاً (3) التي تقطر (4) مُخصل شعري (5) ما لهبت (6) تهرمت

(7) بجزي (8) مُستاد (9) وسهام (10) مُطّمت (11) درع (12) اشتيت

(13) كالرضيع (14) تله (15) حِضنك (16) وعواصف (17) كالصبا .

ואולם את לא היית אתי , ומי אשר ישמע לי וירצה את נפשי ,
את-כל-נפשי מבלעדיך(1) ? !

אזכרה ימים בורחם(2) שמשך על ראשי וצל-פני אדמתי הקטנה
התחלתי ולא ידעתי דאגה .

כאגדת-תכלת רחוקה , לא ראשית לה ולא סוף , היו חיי , ואת
היא אשר קסמת(3) לי את האגדה .

יום יום תשפת(4) לי אוצרות-תמדה(5) חדשים ומתננות-מלך לאין
ספורות(6) הכברת עלי .

קרובי(7) זמר רפרפו ורגנו במרומים(8) , להקות(9) יונים שחקו
על שדמות(10) פרחי-פז(11) . באמרי-פיך המתוקים בקראת אותם
ובנשיקות(12) פיך .

כבן-מלך קטן תציתי בין אלה , ולא ידעתי , מאין הם לי , עד
אשר חרב יום אחד כל-עולמי .

הוי , מי קרע את צציפי(13) תכלתי הנאזים(14) ? מי גרש את
קרובי נישחט את יוני הנכות ? הוי , מי שודד אותך מאתי , אמי ?

---

(1) سواك (2) عند إشراف (3) سحرت (4) كشفت (5) كنوز هبة (6) لاصحى
(7) ملائكة (8) في عليين (9) أسراب (10) حقول (11) إبريز (12) وبقبلات
(13) حُجُب (14) الجميلة .

שׁוֹשְׁנִים

רְצוֹנְכֶם , וְאַסְפֵּר לָכֶם מִצְּשֵׁה בְּשׁוֹשְׁנִים אֲדָמוֹת .

- בְּיָמִים עוֹד רְחוֹב צְנוּם (1) כְּנֹה . הַבְּתִים כָּלָם הָיוּ אֲפוּרִים , כְּהִים , צִירְמִים (2) כְּלִי חֲצֵרוֹת כְּלִי כְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת . כָּכֵל הֶרְחֹב לֹא נִשְׁמַע צִפְצוּף אֲפֵרוֹס וּגְעִית-צֶגֶל צִלְיָה (3) . וְלֹא הָיָה סִמָּן (4) לִירֵק דָּשָׂא , לְעֵץ צוּמָם .
- וְהָנָה כָּא יוֹם סִינַן נִפְלֵא . מֵאֲזוּ הַבְּקָר כִּסּוּ צְנָנִים שְׁחוּרִים אֶת הַשָּׁמַיִם אַךְ רוּחַ לֹא הָיָה . הַצְּנָנִים נִתְלוּ (5) עַל גְּבֵי הָרֵאשׁ מִמֶּשׁ , וְכֵאלוּ (6) קָפְאוּ (7) כְּאוֹיֵר . בַּחֲדָר הֵיחָה אֲפֵלָה . לֹא הָיָה אוֹיֵר לְנֶשֶׁם . הַרְבֵּי וְהַתְּלִמִּידִים יָשְׁבוּ וְנִמְנְמוּ (8) עַל הַגְּמֵרוֹת . אֲנִי מִן הַבְּקָר לֹא יָדַעְתִּי אֶת נַפְשִׁי . לֹא שָׁמַעְתִּי אֶת הַלְמוּדִים וְלֹא הִגִּיתִי (9) כְּהֵם . לְבִי הָיָה מְלֵא חֶסֶךְ אֶחָד : לִפְקֹד עֲתָה אֶת הַגֵּן תַּחַת הַצְּנָנִים וְלִשְׁמַע אֶת רִנַּת הַעֲצִים .
- אַחַר הַצְּהָרִים יָבֵר גֶּשֶׁם כֶּף , מְהִיר , רִיחָנִי : הַרְבֵּי צִיף וְנִשְׁצוּן (10) עַל הַשְּׁלֶטֶן וְנִסְתַּר (11) כְּקוֹל , וְנִתְבְּרִי צִחְקוֹ (12) בְּשֶׁקֶט לְבַל יִצִּיר (13) אֶת הַרְבֵּי הַזּוֹצֵף (14) מִשְׁנָתוֹ .

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַתְּחַמְּקֵתִי (15) בַּסֵּתֵר וְיִצְאֵתִי הַחוּצָה .

- אַךְ הַשׁוֹשְׁנִים עַל הַשִּׁיחִים (16) לֹא פָּסְקוּ מְרִמּוֹ לִי וּמְקֵרָא כָּכֵל מִיָּנִי תְנוּעוֹת (17) חֵן . כְּאַבּוֹקוֹת (18) אֲדָמוֹת הַתְּנַצְנְעוּ עַל בְּדִיחָן (19) וְאֶת רִיחָן הַטּוֹב שָׁלְחוּ לִי : אֲלִינוּ בָּא , שׁוֹטָה שְׁבַעוֹלָם ! אֵין דְּבַר אֲשֶׁר יִיף מִשׁוֹשְׁנִים אֲדָמוֹת . מִקָּר אִם תְּבֵא-מִי יוֹדֵעַ-אוֹלֵי לֹא תִמְצְאוּנוּ עוֹד .

---

(1) כִּתִּיב (2) עֵרְיָה (3) בְּהֵיבָה (4) עֵלָמָה (5) תִּמְלֵקַת (6) וְכֵאלָמָּה (7) תְּחַמְּדַת (8) וְנִסְוָה (9) וְלֹא אִפְקֵר (10) וְאִתְכָּא (11) וְשִׁחְרָה (12) לִמְוָה (13) יוֹפְטוּוּ (14) אֶל-סִחְטָה (15) מְרִבְתִּי (16) אֶל-חֵיבָרַת (17) חֵרְכָת גֵּיבָה (18) כִּשְׁעָל (19) אֶגְזָנָהּ .

מי יורצ , כמה הייתי עוד נשאָר בָּגן . לולא הגשם הצו , שהתחיל מצליף(1) על פני . קפיצה אחת ועוד קפיצה - ואני שוב בחוץ ורגלי נושאות אותי במהירות אל החדר .

את דלת החדר פתחתי לאט ונכנסתי כמתגנב(2) . הרגשתי , שפני הבודרים אדמים כשושני הגן אשב בקיסי , ואשב אל קצה(3) השלסן לבל(4) יתנו לב אלי . הרבי הוסיף לנמנם והמלמידים לצחק , ואני האמנתי , כי נצלתי(5) . אך כרגע אחד התפשט(6) ריח השושנים הרצנן בחדר הממוניק , והילדים הרגישו בשנוי שנעשה באויר .

— הוי , שושנים ! — התחילו מתלחשים(7) ביניהם - מאין זה בא ריח השושנים אל החדר ?..

נכנסה גם הרבנית הטובה מן המטבח ופגייה מאירים .
— ריח שושנים עולה , בני ! — קראה בקול שמח : — צד המטבח הגיע . מאין זה בא ריח השושנים אל החדר ?..

כרגע הוא התעורר גם הרבי משנתו והתחיל שואף(8) את האויר שבקית .

— ריח של שושנים ! — קרא בקול זועף , מי זה הביא את ריח השושנים אל החדר ?..

הילדים התחילו מביטים(9) זה אל זה , וצינייהם נפלו עלי . פני אדמו עוד יותר . ראיתי , כי אין להסתיר עוד את סודי(10) . מתוך כיסי בלטי(11) שושנים אדמות , אשר בחפזי לא הרגשתי בקן .

— בא הנה , שקצק(12) — צצק הרבי ולקח את הרצועה(13) כידו מה זה שם בקיסיך ?

בכרפס כושלות(14) נגשתי אל הרבי , ומכיסו התחילו נושרות(15) השושנים האדמות , הנפלאות , רטבות הצלים ומתוקות הריח . עם כל שושנה

---

(1) يخبط (2) كتملص (3) طرف (4) لئلا (5) نجوت (6) انقشر (7) يتهامون
(8) ينشقق (9) ينظرون (10) سرّي (11) برزت (12) حشرة (13) السوط
(14) متفترتان (15) تسقط .

שָׁנָפְלָה מִכִּיסֵי הַתְּפֹשֶׁטוּ הַרְיחוֹת הַחֲרִיפִים יוֹתֵר בַּחֶדֶר. צִינֵי הַיְלָדִים הָאִירוּ מִגִּיל (1). הַרְבֵּנִית הַטּוֹבָה גָּחָנָה (2) צְלִיחֵן, הַרְימָה אֶחַת מֵהֶן, יִשְׁרָה בְּאַצְבָּעוֹתֶיהָ אֶת צְלִיחַ הַקְּמוּזָיִים (3) וְהַגִּישָׁה אוֹתָהּ בְּהִירוֹת אֶל אֶפֶס.

— שׁוֹשְׁנִים רַעֲנָנוֹת (4) — מִלְמֵלָה (5) וְצִינֵיהָ נִמְלָאוּ דְמָעוֹת — בַּפֶּצֶם הָרֵאשׁוֹנָה עוֹלָה רֵיחַ הַשׁוֹשְׁנִים פֶּה בַּחֶדֶר ...

גָּחָנוּ גַם הַיְלָדִים עַל צְרַמְתֵּי (6) הַשׁוֹשְׁנִים וְכָל אֶחָד הָרִים אֶחַת מֵהֶן. הַגִּישׁ אוֹתָהּ אֶל אֶפֶס, נָשַׁק לָהּ וְנִסְתֵּר אֶת צִינָיו בְּתוֹךְ צְלִיחַ (7).

וְרָאָה זֶה פֶּלֶא: גַּם פְּנֵי הַרְבֵּי הַזּוֹעֲפִים כִּכּוּ פִתְאֻם. הַרְצוּצָה נִפְלָה מִיָּדוֹ. כָּל הַבַּיִת נִמְלָא רֵיחַ שׁוֹשְׁנִים.

אחד - העם .

עֶבֶר וְעֵתִיד

פִּילוֹסוֹף גָּדוֹל שֶׁלֹּא בִּידִיעַתוֹ הִיָּה « אָדָם הַרֵאשׁוֹן » בְּשָׁעָה שְׁבַטָא (8) לְרֵאשׁוֹנָה אֶת הַמְלָה « אֲנִי ». שֶׁהִרִי כִמָּה יִגִּיעוֹת יִגְעוּ (9) הַפִּילוֹסוֹפִים הַבְּאִים אַחֲרָיו בְּשִׁבְלֵי לְבָאָר (10) אֶת הַמְלָה הַקְּטָנָה הַזֹּאת, וְעֵדִין לֹא הִגִּיעוּ לְהַבִּינָה וְלִכְרָרָה כֹּל צִרְכָּה. מִי הוּא « אֲנִי » ? — שֶׁאֵלֶּה זֶה נִשְׁאֵלֶת וְחֹזֶרֶת וְנִשְׁאֵלֶת בְּכָל דּוֹר וּמוֹצֵאָה לָהּ תְּשׁוּבָה אַחֲרַת כָּל דּוֹר, לְפִי מִצַּב הַחֲכָמָה וְהַפִּלוֹסוֹפִיָּה בְּקִרְבּוֹ. כִּכָּה אֲמִינּוּ הַפִּילוֹסוֹפִים בְּדוֹר הָעֶבֶר, שֶׁמִּצִּיאוֹת הַ « אֲנִי » בְּתוֹר (11), שֶׁלֶם וְיִסוּדֵי (12) הִיא אִמַּת גְּלוּיָה וּמִרְגֶּשֶׁת לְכָל וְאִינָה צִרְיָכָה לְרֵאָיָה (13) בְּעוֹד שְׁפִלוֹסוֹפֵי דוֹרָנוּ דִּבְרוּ עַל

(1) من ابتهاج (2) اغتت (3) المتجمدة (4) نظرة (5) تمتت (6) كومة
 (7) أوراقها (8) حين نطق (9) كدوا (10) لشرح (11) ذات (12) وأساسي
 (13) إلى حجة .

דבר « הַתְּחִלָּקוֹת (1) האני » , על דבר « אני כפול(2) » ,
וְכִדּוּמָה (3) .

אבל , מבלי לרדת עם הפילוסופים לעמקי תהום המי-
טאפיסיקה , אפשר לומר בלשון בני אדם , ה « אני » של כל
איש הוא הַסְּכּוּם (4) היוצא מחבור זכרונו עם רצונו , מהתאחדות
העבר עם העתיד . ובאמת , כשאדם אומר « אני » , הרי אינו
מְכַנֵּן (5) לבו לשערות ראשו וצפרניו , שהיום הן כאן ומחר
מתגוללות באשפה , ואף לא לידי ורגליו ויתר חלקי אותו « בשר
ודם » , הַפּוֹשֵׁט (6) צורה ולובש צורה , כי אם להרוח או הכח
הפנימי , המאחד באיזה אופן נסתר את כל הַרְשָׁמִים (7) והזכרונות
של העבר עם כל הַחֶפְצִים (8) וְהַתְּקוּוֹת (9) לעתיד ועושה מכלם
יחד בְּרִיָּה (10) אחת שלמה , אורגנית .

הבריה הרוחנית הזאת הולכת וגדלה ומתפתחת ביחד עם
האדם הַנְּשָׂמִי (11) , החיצוני , אלא שדרך גדולה הוא בְּסֵדֶר
מְהֻפָּה (12) : מן העתיד אל העבר . « כשאדם נער – אמרו
הקדמונים על שלמה המלך – אומר דברי זמר , הגדיל אומר
דברי משלות , הזקין אומר דְּבָרֵי הַבְּלִים (13) וכך היא הַמְּדָה (14)
באמת . ה « אני » של הנער עני הוא בזכרונות העבר ועשיר

---

(1) انقسام (2) مزدوج (3) وما أشبه (4) المجموع (5) يوجّه (6) الذي
يخلع (7) الانطباعات (8) الرغبات (9) والآمال (10) مخلوقة (11) الواقعي (12) بترتيب
عكسي (13) مُهراء (14) القياس .

בתקוות וחפצים לעתיד, הממלאים את נפשו ומניעים את דמיונו(1) ל « דברי זמר » ואת כחותיו לפעולה, בלי מעצור (2) וגבול. הגדיל והגיע לימי העמידה (3) וכבר העשיר בנסיונות וזכרונות העבר ועם זה עוד כחו רב גם לחפוץ ולהשתדל בהשגת(4) הפצו לעתיד אז נמצא שווי-עָרָךְ (5) בין שני חלקי ה « אני » שלי : העתיד יעורר בו תנועת הרצון, והעבר יגביל(6) את התנועה הזאת ויתנה לה את דרכה, ואז הוא אומר « דברי משלות », עושה לו « כללים » בשביל העתיד על יסוד העבר. וכשהזקין וכח אין לו עוד לעבוד בשביל העתיד, יתרוקן (7) ה « אני » שלו בַּעַל-כָּרְחוּ (8) מכל חפץ ותקוה, ולא נשאר לו כי אם לַצְלוּל (9) בְּתֵהוּם (10) הָעֶבֶר, ולהצטמצם בַּנְתוּחַ (11) אותם הרשמים והזכרונות שרכש לו בימי חייו, וסוף-סוף, אם חכם הוא כשלמה, « אומר דברי הבלים » ומתנחם (12).

אבל לא כל הזקנים חכמים הם כשלמה. להמון בני האדם יחסר הכח והַכְּשָׁרוֹן (13) להתנחם ב « הבל הבלים » ולמות במנוחה, ובְּצַר לָהּ (14) תקרא אז הזקנה את האמונה

(1) خیاله (2) دون عائق (3) الكهولة (4) في الحصول على (5) توازن
 (6) يحد (7) يخلو (8) مكرهاً (9) الفوص (10) في لجة (11) في تحليل (12) ويتمى
 (13) والمقدرة (14) وعند شعورها بالضيق.

לעזרה , והיא תשיב לה «אני» את « העתיד » אשר יחסר לו , עתיד מתאים לתכונת הזקנה , שאינו דורש לא כח ולא פעולה , אלא נותן הכל מוכן ומזמן (1) וגם את העתיד הזה , אע"פ שאינו מיסד על נסיון החיים , יקבל ה « אני » אל קרבו ויחברו בקשר אמיץ (2) עם העבר והיו יחד לעצם אחד שלם : כל מה שחסר בעבר ישלים העתיד וכל אשר תגדל מקרירות (3) העבר כן יגדל מתק העתיד לעמתו : באפן , שלא רק התאנה (4) , אלא אף הקנאה גובה חוב העבר מן העתיד . ולא נתקרה דעת (5) « העניים » עד שאמרו , כי להם לבדם נתנו השמים והעשירים אין להם חלק לעולם הבא (6) .

ישראל בן - זאב

ה ת פ ל ה

ספר התפלה אשר עמנו כיום תפלות בו בו ותחנונים לבקר , למנחה (7) ולערבית , תפלות לשבת , לימים טובים , לימים הנוראים .

---

(1) مهياً (12) وثيق (3) مرارة (4) الشهوة (5) ولم يطمئن بال (6) للآخرة (7) لصلاة العصر .

בְּקֶרֶת (1) רְצִינִית (2) בְּחֶמֶר (3) הַתְּפֵלָה יֵשׁ בָּהּ כַּדֵי לְהוֹכִיחַ (4)
 שֶׁאֵךְ בְּמִקְרָה (5) נִקְבְּעוּ רַב פִּרְקֵי הַתְּפֵלָה וְחִלְקִיהָ מֵהֶם לְבַקֵּר
 וּמֵהֶם לְמִנְחָה וְלַעֲרִבִית, כִּי אֵין בָּהֶם כַּדֵי לְהִבְלִיט (6) אֶת הַהִבְדָּלִים
 בֵּין תְּפֵלָה לַתְּפֵלָה. הֵן מִשׁוֹתֵפוֹת בִּסְגָנוֹן, בְּתִכּוֹן (7) וּבִמְאוּיִים.
 אֲנוּ מְדַבְּרִים עַל אִיִּדְיָאִלִּים רַמִּים – גַּם אֵלֶּה מְכַרְחִים
 לְמִצָּא לָהֶם בְּטוֹי (8) בַּתְּפֵלָה.

הַתְּפֵלָה מְחַנְּכֶת (9). לְפִיכֶךְ עֲלִינוּ לִשְׁנוֹת אֶת הַלֶּךְ הַרוּחַ
 שֶׁבַּתְּפֵלָה מִן הַיְסוּד. גִּזְעַל (10) מִמֶּלֶא אֶת הַלֵּב, כִּשְׁאֲנוּ חוֹזְרִים
 בְּלֵי הָרֶף (11) עַל צַעַר וְהִתְרַפְּסוֹת (12) לְפָנֵי הַבּוֹרָא. הָאֱלֹהִים
 אֵינְנוּ זָקוּק לְהִתְרַפְּסוֹת מוֹנֵמֶת (13) גַּם הַשְּׁבָחִים צָרִיכִים לְהֵאמֵר
 בְּמִדָּה (14) וּבִטְעָם – אֶת הַמִּתְרַפְּסִים מְנַאֵץ (15) הָאֱלֹהִים. עֲלִינוּ
 לְהַתְּפַלֵּל בְּקוֹמָה זְקוּפָה (16), כִּבְנֵי אָדָם מִבּוֹגְרִים, וְלֹא כְּתִינוּקוֹת (17)
 הַמִּתְרַפְּקִים (18) עַל אֲבִיהֶם, אוֹ מִתּוֹךְ כִּי שְׁאֵינוּ פּוֹסֵק אוֹ מִתּוֹךְ
 חֲנוּפָה (19) שְׁאֵינָה יוֹדַעַת מִדָּה.

צָרִיךְ בְּהַחֲלֵט לְהִתְאַמֵּץ שֶׁלֹּא לְהִרְבּוֹת בְּשֵׁמוֹשׁ הַמְּבֻטָּא (20)
 « אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ». יֵשׁ בְּזֶה מִשׁוֹם צִמְצוּם לְמוֹשֵׁג (21) יוֹצֵר
 הֶהְוִיָּה (22). לְפָנִים (23) הִיָּה הָאֱלֹהִים « אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל » בְּלִבְד: לְפָנִים,
 בְּעוֹד כָּל הָעַמִּים זוֹלַתְנוּ הָיוּ עוֹבְדֵי אֱלִילִים (24). אוֹלָם זֶה מֵאוֹת
 בְּשָׁנִים שֶׁמִּלְיוֹנִים אֲנָשִׁים מֵאֲמִינִים בְּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. עֵתָה אֵין

(1) نقد (2) جدية (3) في مادة (4) لإثبات (5) على سبيل الصدفة (6) لإبراز
 (7) في المضمون (8) تمبير (9) تربي (10) اشتهزاز (11) دون انقطاع (12) وتذلل
 (13) مبالغ فيها (14) بقدر (15) يحتقر (16) منتصبه (17) كأطفال (18) يستمدون
 (19) تملق (20) العبارة (21) لمفهوم (22) الكون (23) قبلاً (24) أوثان.

הוא אלהי ישראל בלבד , הוא אלהי ההויה והאנושיות כלה .
התפלה צריכה להיות מְגוּוֹנָה (1) עד למאד . תפלות הבקר ,
המנחה והערבית צריך שיהיו בהן תְּאוּרֵי (2) טבע מתאימים
לזמנם – נוסף על תְּחִנוּנִים (3) , רגשות ותְּבִיעוֹת (4) זמניות .
תאורי טבע קלסיים צריכים לְהִשָּׂאב (5) לא רק מן הספרות
העברית החדשה אלא גם מְמִבְחָר (8) הספרות של הַמְשֻׁבָּחִים
שְׂבַעֲמִים (7) .

התפלה צריכה להיות אנושית כללית , בלי שְׂמִיץ (8) של
קְלָלָה (9) לאחרים , אלא בְּרֹאשׁ וּבְרֹאשׁוֹנָה , ברכה רחמים
ואהבה עד אין קץ לכל הברואים בְּצִלָּם (10) אלהים .

---

(1) متلوة (2) أوصاف (3) توسلات (4) ومطالب (5) يجب استقاؤها (6) من
منتخب (7) أفضل الشعوب (8) ذرة (9) شتيمة (10) في صورة .

٢ - نماذج من الشعر

ח. נ. ביאליק

משירי-עם

וְהִדְלִי כְּלָבְכִי עַר ,
נוֹטָף^(ר) פְּזוּ^(ו) אֶל פִּי הַבָּאֵר ,
נוֹטָף פֹּה וְנוֹטָף בְּדִלְחָ^(א) :
דוֹדֵי הוֹלֵךְ , דוֹדֵי הוֹלֵךְ...

הֵס , בְּנֵן נוֹדְעוּע נוֹף -
דוֹדֵי בָּא אִם פְּרָכֶס^(א) עוֹף ? ...
דוֹדֵי , דוֹדֵי ! חוּשִׁי^(א) מִחֲמַדֵּי ,
אֵין בְּחָצֵר אִישׁ מְלַבְדֵי^(א) ...

יֵשׁ לִי גֵן וּבָאֵר יֵשׁ לִי ,
וְעָלִי בָּאֵרִי תְלוּי^(א) דְּלִי :
מִדֵּי שֶׁבֶת בָּא מִחֲמַדֵּי^(א)
מִים זָכִים יֵשֶׁת מִכְּדֵי^(א) .

כֹּל הָעוֹלָם יֵשֶׁן - הֵס !
גַּם תְּפוּחַ וְאַגָּס :
אֲמִי נִמָּה , נִרְדָּם^(א) אָבִי
עֲרִים^(א) רַק אָנִי וּלְבָבִי .

(١) معلق (٢) مرادي (٣) من جرتي (٤) نام (٥) مستيقظان (٦) يقطر (٧) إبريز
(٨) عطر (٩) انتقض (١٠) أسرع (١١) سواي .

<p>ומדוע , הגד-לי , יבך בַּחֲשָׁאִי⁽¹⁾ , יבך הַדְּלִי- טיף, טיף-נכה בלי הֶרֶף מִן הָעָרֵב עַד הָעָרֵב ?</p>	<p>אֶל הַשָּׁקֶת⁽²⁾ גֹּשֶׁב אָטִי⁽³⁾ , ראש אֶל פֶּתֶף , יד אֶל יָד ; אָחוּד חִידוֹת⁽⁴⁾ לָךְ : מְדוּעַ רַץ הַפֶּד אֶל הַמְּבוּעַ ?</p>
---	---

ומאין בא הפאב

פחולעת⁽⁵⁾ אֶל הַלֵּב ?

הוי , האמת שְׁמַעָה אָמִי ,

כי לְבַבְךָ סְרִי⁽⁶⁾ מַעֲמִי ..?

ש . טשרניחובסקי .

ג ע ג ו ע י מ⁽⁷⁾

<p>רַב־יַקְסָם⁽⁸⁾ וְשַׁלַּל אָבַע , חלומותי לי השיבו פִּנְטִסְפִּיָה לִי רַקְמָתָם⁽⁹⁾ , הָמָה לְבִי אֶז הֶרְהִיבוּ⁽¹⁰⁾ .</p>	<p>נָא הָשִׁיבוּ לִי יְלִדוֹתַי תּוֹר הַשִּׁירִים, גִּיל⁽¹¹⁾ עוֹלָמִים, שְׁדָמוֹת⁽¹²⁾ זָהָב וְשָׁמִי טָהָר , וַיְמֹת יֶלֶד , יֶלֶד פְּמִים .</p>
--	---

(1) الخوض (2) تلبلا (3) أحاجي (4) بصمت (5) كدودة (6) حاد (7) أشواق,
حنين (8) بهجة (9) حنول (10) سحر (11) تفويها . رقشها (12) انمشوا .

<p>עת עוד נפשי גרסה^(ז) לחיים , נבעו רגשי בי כמעין ; עת נשאתי נפשי לתקוות , אין מלאותן שני דין .</p>	<p>לי השיבו שירי נעם , רעי אתי בטוב ראו , תר^(י) הנער , שחוק ושיחות מלב מלא אז נבעו .</p>
---	--

לי השיבו גם דמעותי ,
לבי עתה , כי ישיבו ,
ואמונתי גלתה^(ז) מני , -
פגעים^(ז) רוחי , כי יעציבו .

מיכה יוסף לבנון

ה י ל ד ו ת .

גן אלהים עת הילדות הנזה -
מוצדים^(ז) כלה אך חגים זמיה ,
בגן הזה מלאכי-שלום יטושו^(ז)
ולרגלים פרחי חן נהוד יפושו^(ז) ,
גילה^(ז) נתם^(ז) צהלה^(ז) אף נקיון רוח
הם הפרחים לילד בם ישוח -

(1) دور (2) تانت (3) زالت (4) مصائب (5) اعياد (6) تحديق (7) تكثر
(8) هجة (9) ومذاجة (10) جذل .

שָׁמָּה בִּיעָרִים צִפְרִים אַךְ שָׁרִים ,
 שֵׁם דַּמְמַת⁽¹⁾ עֵדוֹן , אֵל שְׁאוֹן⁽²⁾ מַעָרִים .
 שֵׁם בְּשָׂמִים הַתְּכַלֵּת לְטָהָר
 הָאֶרֶץ אַךְ הוֹד , אַךְ חֶמֶד נוֹהַר ?
 שֵׁם דוֹם כָּל נְהִי⁽³⁾ , נֶאֱלָמָה הַזְּעָקָה ,
 שֵׁם לֹא עֲדָה⁽⁴⁾ אֲבָל⁽⁵⁾ , דְּרָכָה הַנְּאֻקָה⁽⁶⁾ -
 בְּנֵן הַזֶּה אֲזַכְרָה אַף אֶהְמִיָּה⁽⁷⁾ ,
 גִּילַת עֲדוֹנִים⁽⁸⁾ שְׁאֵפְתִי לְרוּיָה !

י . ל . גורדון

ה ש ו ע ל ו ה ע נ ב י מ

<p>פֶּה נֹכַח , וַיֵּרָא כִּי קִצְרָה יְדֵהוּ לְשִׁבִיעַ נִפְשׁוֹ הַשׁוֹקֵקָה (16) בָּמוֹ , וַיִּנּוֹסְפָף (17) אֶת יָדוֹ וַיֹּאמֶר לְמוֹ : עֲנֵבִי רוּשׁ (18) הַמָּה , גִּפְסָן סֹדֶם (19) הַהֵנָּה !</p>	<p>שׁוֹפֵל מוֹזֶה (9) רָצַב עָבַר דֶּרֶךְ כְּרָם , וַיֵּרָא עֲנֵבִי חֶמֶד עַל רֹאשׁ עֵץ גִּפְסָן (10). וַיִּבְרַד רִירוֹ (11) אֶל סִנְסֵרוֹ (12) בְּזֶרֶם (13) כִּי נִכְסְפָף (14) לְאֹכַל מִהֶמָּה . וַיִּפְסָן (15)</p>
---	--

(1) سکون (2) ضوضاء (3) عويل (4) مر (5) حزن (6) الأنين (7) أهي
 (8) لذات (9) تحيل (10) الكرامة (11) لعا (12) ذقنه (13) كالسيل (14) تاق
 (15) فاجحه (16) المشتبه (17) فحرك (18) عنب حامض (19) رديء .

מַעַשֵׁי הַ

— « חלם חלום רע הנסיך ,
 — מי לי יפתר (9) את חלומי ,
 בתי אמתן לו לאשה .
 אחריו יירש (10) את מקומי —
 בכה הוציא כרוזו (11) הנסיך ,
 אף אין פותר ואין פותר ...

— « אמי ! טובה מתנת נסיך
 אף פת לחם טובה יותר ! ...
 » בני , השקיטה (12) ... אל תפריעו (13) !
 ולנסיך זמן רבב :
 שמע את החלום נבנו (14)
 את כל רוזיו (15) ומצמקיו .
 בא הרקב אל הנסיך
 אָמר : שמצה , שר ! אָנכי ...

— « אמי , אמי , לי לחם !
 חשכו (16) ציני , אָפס (17) כחי ! »

חָרר צר ומלא אפל (1)
 על הרצפה אמא חולה ,
 אצלה מוטל (2) ילד רעב :
 היא לוחשת (3) , רוצד קולה :
 הנה נסיך (4) רע בארץ ,
 בגדיו פנינים (5) , ביתו זקב ...

— « כן , אם טובה ! רע הנסיך ...
 אף , ממנו רע הרקב ! ...

« ולנסיך בת יחידה :
 תמיד , תמיד היתה שמחה :
 ולבת גן מאר (6) גדלה ,
 ובתוך הגנה ברקה :
 שם התהוללה (7) , צחקה ,
 ופגיה איש לא ראה » ...

— « כן , הורתי (8) , תמיד שמחה ,
 נצן רעב לא ידעה » ...

באפלה רגע דממה .

באפלה עולה בקנה ...

אם וילדה בוכים יתדו ...

פסקה , פסקה המעשנה ! ...

المفردات :

- (١) ظلام (٢) ملقى (٣) تهمس (٤) أمير (٥) لآلىء (٦) محوط (٧) تباہت
(٨) حاملتي ، أمي (٩) بجل (١٠) يرث (١١) إعلان (١٢) إمدأ (١٣) تشوش
(١٤) فأدرک (١٥) أمراره (١٦) أظلمت (١٧) تلاشى .

י . ל . גורדון

הַיְשָׁר וְהַעוֹרֵב

ויטש (6) פתאם ננרד עליהו
ויחקע בו צפרניו (7) ויאחזונו :
אולם משקל השפה כבוד ממנו .
וכמו סירים (8) סבוכים (9) סבוך צמרהו,
ובקנצותיו (10) צפרניו אף נחו .
נאחזו שם , ממקומם לא ינחו (11) .
עד באו הרועים ניקתהו
ולנצרותיהם לשחק בו נתנהו .

עורב זולל (1) צמד על גג הרפת
נירא גשר יורד ממעל
נישא שיה מהצדר ניצל .
נתהי נפשו גם הוא נכספת (2)
הדמות (3) לגשר . נקף (4)
נקף אותו עצמים מקצה .
נירא בו שיה בעל אליה ופרד (5)
שמן נטוב לקרבן אשה ירצה .

- (١) شرم (٢) تاتعه (٣) التنبه (٤) فأحاط (٥) ودمن (٦) فارغى (٧) برائه
(٨) شيباك (٩) معقده (١٠) وتجاعيده (١١) تتزحزح .

ה ז א ב ו ה כ ב ש

— איככה ? הן לא עברה שנה
 מיום הנדתי ... הכבש ענה
 — אם לא אתה — הנה זה אחיך !
 — אכל יחיד אני ! סליחה !
 — אם כן הנה זה קרובך . כן דורך .
 גואלה (21) . או אסד ידידיך !
 גם אתם . גם רוציכם וכלביכם
 כלכם מלאי ציון (22) ופשע .
 להכחידני (23) מן הארץ כל מזמתיכם (24)
 הוי שואפי דמים ורשע !
 ובצון כלם אשפך עליך חמתי (25) !
 — אויזה (26) ! אכל אני מה הטאתי ?
 — רב ! הלקרר (27) חטאתיך פנויה שעתה
 צונף גדול מנשוא זאת ידעתי .
 כי נקריתי (28) לפני עת בטני רעבה .
 קא סלקא דעתך (29) כי אחשך נפשי מטובה
 וקדברו . התנפל על האמלל ניסחבהו
 שם אל עבי היצר ניטרפהו !...

הכבש שמה מן הנחל (1) לשבור צמאנו (2)
 וזאב פגע (3) בו פתאם לאסונו (4)
 כמוכן . התנפל עליו הזאב לשסעהו (5)
 אך להצדיק (6) לעיני המבל (7) את מצשהו
 קרא : איך נוצת (8) נבל (9) עו נפש
 לדלס (10) מימי הזפים בעבטיט ורפשו (11) .
 חי נפשי . פי הנך כן מות !...
 חיל (12) אסו את האמלל הכבש .
 ניתסגן לפניו ויאמר : בי אדוני !
 את צדקתי (13) להוכיח אנא הרשני
 הן במורדו (14) הנחל שמה עבדך .
 וכמאה צעד (15) ביני ובין כבודך (16)
 ואיך זה יכלתי מימיה לעבר ?
 — רם ! (17) הרצים הזאב-האנכי אשקר ?...
 נבל ! חוצפה (18) כזאת כלפי מי ?!
 ברם (19) זכורני עוד אשתקד באביב
 נוצת לגדף (20) במקום הנה את שמי !
 המתחשב פי שכחתי . ידיד חביב ?..

(1) الجدول (2) عطشه (3) أصاب (4) لسوء حظه (5) ليمزقه (6) لتبرير (7) العالم
 (8) جرؤت (9) شرير (10) لتعكير (11) ووحل (12) فزع (13) استقامتي (14) في
 منعدر (15) خطوة (16) حضرتك (17) صه (18) وقاحة (19) لكن (20) للشم
 (21) قريبي (22) إثم (23) نحوي (24) حيلكم (25) سخي (26) ويلاه (27) التبرير
 (28) ساقطك الصدفة (29) أيجيل إليك .

الْقِسْمُ السَّابِعُ

منتخبات

من

الأدب العبري الأندلسي

ח ל ק ש ב י ע י

ק ט ע י ם ז ב ק ר י ם

מן הספרות העברית הספרדית

נמזג חכמה

א - فی الوصف

فصل الرابع : על האביב

למوسی בן עזרא

כתנות פסים^(א) לבש הגן

וכסות רקמה^(ב) מדי^(ג) דשא^(ד)

ומעיל תשבץ^(ה) עטה^(ו) כל-עץ

ולכל-עין הראה פלאו^(ז) ;

כל-ציץ^(ח) חדש לזמן חדש

יצא שחק^(ט) לקראת בואו

אף לפניהם שושן עבר

מלך על כל הורם כסאו

יצא מבין משמר עליו

ולשנה^(י) את בגדי כלאו^(יא)

מי לא יודה^(יב) לאל עליו

האיש ההוא ישא חטאו .

(ר' משה אבן עזרא)

المفردات :

- (١) متعددة الألوان (٢) زركشة (٣) ثياب (٤) عُشبه (٥) تفويف
(٦) اكسى (٧) أعجوبته (٨) بُرعم (٩) ضاحك (١٠) فبدل (١١) سجنه
(١٢) يشكر .

ترجمة الأبيات

لقد لبس البستان في جلواته
فأما رداءُ العشب فهو مفوفٌ
ترى الروض يسترضي العيونَ فماله
وفي البرعم المولود ترحيبٌ ماجدٍ
وقد برز الوردُ المليكُ معظماً
وقد كان في سجنٍ فبدلُ ثوبهُ
فمن حمد الله الكريم فقد نجحاً
غداة انتفاض الطلّ أجملَ قمصانٍ
وأما كسى الأشجار فهي بألوانٍ
سوى أن يُدير الحسن في أكؤس البانِ
بفصل جديدٍ ضاحكٍ اللون فتّانٍ
ومسّ ذراً اعرض الزهور بسُلطانِ
ومالَ بأزرارٍ وماسَ بتيجانِ
ومن لم يروح بالحمد باء بنجمرانِ

نظمها بالعربية : منذر شعار
الطالب بكلية الآداب

(١) الذرا بفتح الذال الفناء والجانب .

في محاسن الطبيعة في مصر

על הדר^(י) הטבע במצרים

لهوذا اللاوي

הפשט^(ז) הזמן בגדי חרדות^(ח)
ולבש את בגדיו החמודות ?
ולקשה האדמה שש ורקמה
ועשתה משבצות^(ט) זקב רפידות^(י)
וכל מזרע^(יא) יאור^(יב) תשבץ כאלו
נאות^(יג) גשן^(יד) בחשן^(טו) הן אפודות^(טז)
ומרבדי^(יז) נאות מדבר^(יח) חטובות^(יט)
ורעמסס^(כ) ופתם^(כא) פון רבודות^(כב)
ולב יפתה^(כג) וישכח את זקניו
ויזכר עוד ילדים או ילדות
כגן - עדן במצרים בפישון^(כד)
בגנות על שפת נהר ושדות

---

(1) بهاء (2) اخلع (3) الفزع (4) تراقيش (5) طنافس (6) مزرعة (7) نهر النيل (8) واحات (9) الجزيرة (10) في الصدر (11) حلى (12) وبسط (13) صحراء (14) منحوتة (15) مدينة رعسيس (16) والفيوم (17) مفروشة (18) يفتن (19) في نهر النيل .

וְהַקְּמוֹת^(١) יִרְקְרוֹת אֲדָמוֹת
 וְלִרְקָמוֹת מְלֻכָּשׁוֹת בְּגָדוֹת
 וְרוּחַ יָם תִּנְיַפְמוֹ^(٢) , וְנִרְאוּ
 כְּמוֹ מְשִׁתְּחוֹת^(٣) אֶל-אֶל וּמִדּוֹת^(٤)
 (ר' יהודה הלוי)

ترجمة الأبيات

هل نضا الدهرُ ثيابَ القلقِ	وارتدى ثوباً كلونِ الشَّقَقِ
قد تردتْ أرضُ مصرِ قمصاً	من نضارِ أصفرِ أو وراقِ ^(٤)
فمروجُ النيلِ ثوبٌ عَجَبٌ	ضاع مسكاً بالأريجِ العَبَقِ
ولدى الجيزةِ واحاتٍ كما	زينتِ الصدرَ سوارُ العُنُقِ
نوعتْ أقسامها وازينتْ	بأفانينِ السنا والأتقِ
ورعَمَسيسُ عليه لؤلؤٌ	والغيومُ البيضُ عندِ الأفقِ
منظرٌ يجعلُ من شيخٍ فتىً	ذا فؤادٍ مستطارٍ شيقِ
يذكرُ الولدانَ والغيدَ وما	رجه غيرَ الأُمى والحُرَقِ
وغدَّتْ مصرُ جناناً بالذي	قد حوت من كل روضِ مشرقِ
سنبلاتِ هنا مزدانةٌ	وهي صفراءُ بزهرِ مونيقي

(١) والسنبال (٢) نحر كها (٣) ساجدة (٤) وشاكرة (٥) النضار الذهب والورق
 بكرم الزاه الفضة .

حين تثنى الصبا تحسبها كمنكب يشكر الله تقي

نظمها بالعربية : منذر شعار

الطالب بكلية الآداب

البحر الهائج : ٥م سوزر

ليهودا اللاوي

וסיר ירתית^(א)
וקול יצית^(ב)
ואין משבית^(ג)
להמון קושם :

ורפו^(ד) חזקים
ונחלקו^(ה) אפיקים^(ו)
חצים עמקים^(ז)
וקרים חצים .

המו^(א) גלים^(ב)
ברוץ גלגלים
ועבים^(ג) וקלים
על פני הים

קדרו^(ד) שמיו
ניחמרו^(ה) מימיו
ועלו תהומיו^(ו)
ונשאו דכים^(ז)

(א) همت ، هاجت (٢) اموات (٣) وكثيفة (٤) اكفهرت (٥) وغلت (٦) لججه
(٧) تلاطم امواجها (٨) يغلي (٩) يصرخ (١٠) مسكن (١١) وقترت (١٢) وانقشعت
(١٣) تيارات (١٤) وديان .

שָׁחָה^(י) קַרְנֵם^(יב)
 וְנִבְהַל^(יג) סַרְנֵם^(יד)
 וְנִלְאָה^(טו) תַּרְנֵם^(טז)
 לַפְרוֹשׁ^(יז) כְּנָפָיו .

יִרְתַּח^(יח) בְּלִי אֵשׁ
 וְלֵב מִתְנַאֵשׁ
 בְּעֵת הַתְּבֹאֵשׁ^(יט)
 בְּמִשּׁוֹט^(כ) מִנִּיפָיו^(כא) .

וְהֶאֱנִי כְּשֹׁכֹר^(כב)
 יִתְעַמֵּעַ^(כג) וַיִּהְיֶה כֹּהֵר^(כד)
 בְּלִי הוֹן^(כה) יִמְכֹּר
 שׁוֹכְנֵי כְּתָפָיו .

וְהֶאֱנִי^(י) חוֹלָה
 יוֹרְדָה וְעוֹלָה
 וְעֵינַי תּוֹלָה^(יב)
 לְחוֹבָלִים^(יג) אֲנִים^(יד)

וְלִבִּי מִחֶשֶׁה^(טו)
 אֲקוּהָ^(טז) לְמִמְשָׁה^(יז)
 כְּעַל יַד - מִשָּׁה
 אֶהְרֹן וּמְרִים .

אֲקַרְא אֲדוֹנִי
 וְאִירָא עֹנִי^(יח)
 פֶּן תַּחְנוּנֵי^(יט)
 יִהְיוּ טִרְחִי^(כ) .

(1) والسفينة (2) متعلقة (3) لللاحين (4) اين م (5) يصمت (6) آول (7) لتجد
 (8) ذنوبي (9) تضرعي (10) ترح (11) تطأطأ (12) رأسها (13) وذعر (14) ربانها
 (15) وعجز (16) قلوها (17) لنشر (18) يغطي (19) كره (20) يجذاف (21) عركوه
 (22) كسكران (23) يسخر (24) يهزأ (25) مال .

וַיְהִי לַיְהִיָּה (١)

בְּעַד יָם אֵיתָן (٢)

יְקַדֵּישׁ (٣) כְּחֶתֶן

לְמִשְׁתָּה (٤) אֲסוּפִיּוֹ (٥)

וַיֵּד אֶקְיָנוֹס

תִּאָהֵב לְכָנוֹס (٦)

וְאָבַד מְנוֹס (٧)

וְאָפַס (٨) מְבָרַח (٩) .

(٦ יהודה הלוי)

ترجمة الأبيات

بجارات كاطراف الجبال تتور
فياربنا اسودت علينا سماؤنا
فها هو قعر الماء يظهر واضحا
وقد رجف البحر المحيط بوابل
فنصف جبال لا يرام علوها
تري السفن فيه صاعدات هوابطا
وأصبح قلبي في الاضالع ساكنا
وليس سوى موسى وهرون منقذ
ومريم شدتني من الهلك برّة
إلهي أخشى أن يضيع تبعدي

وموج كأسراب السفين يسير
وأضحت مياه الشاطئين تغور
وها هي رغوات المياه تطير
وشقققت الأمواه وهي تغور
ونصف بأذيال الجبال يغور
وليس لها بين المياه مجير
وفي طيه حب النجاة يدور
إذا عزّ في الدنيا علي نصير
فقر فؤاد كاد قبل يطير
فرحماك .. ذنبي في الحياة كبير

(١) حوت (٢) شديد القوة (٣) يدعو (٤) لولبية (٥) مدعووه (٦) الاجتاع

(٧) مناص (٨) وتلاشي (٩) مفر .

لقد مال أطراف القلوع ورأسها
غداة غلى الماء الكثير بلا لظى
ومال بنا قلب السفينة وادّنت
وقد فرح الحوت الكبير بما يرى
ومدّت لنا أيدي المحيط طويلة
فجار بها الرّبان وهو قدير
ومجداف من رام النجاة كسير
جموع منابنا وجاء نذير
وما الحوت إلا في الوحوش أمير
فكان لنا هول وكان مصير

نظمها بالعربية : منذر شعار

الطالب بكلية الآداب

٢ - في الغزل

قصيدة غزلية : שיר ידידות^(١)

ליהוذا اللاוי

מה לך צבקה^(٢) תמנעי ציריך^(٣)

מדוד^(٤) צלעיו^(٥) מלאו ציריך^(٦) ?

לא תדעי כי אין לדודך מזמן

בלתי שמע קול שלומותיך ?

(١) غزل (٢) ظبية (٣) رسائل (٤) من عب (٥) ضلوعه (٦) أوجاعك

אם הפרידה^(י) על שנינו נגזרה^(ז)
 עמדי מעט עד אחזה^(ח) פניך .
 לא אדעה אם בין צלעי נעצר^(ט)
 לבי , ואם ילך למסעך .
 חי אהבה ! זכרי ימי חשקך^(י) , כמו
 אֶזְכֹּר אֲנִי לַיְלֹת תְּשׁוּקֹתֶיךָ^(יא) .
 כְּאֲשֶׁר דְּמוּתְךָ^(יב) בְּחִלּוּמֵי תַעֲבֹר ,
 כֵּן אֶעֱבְרָה נָא בְּחִלּוּמוֹתֶיךָ ?
 בֵּינִי וּבֵינְךָ ים דְּמָעוֹת , יְהִמוּ^(יג)
 גְּלִיו , וְלֹא אוֹכַל עֲבוֹר אֵלֶיךָ !
 אֶף לוֹ פְּעֻמֶיךָ^(יד) לְעֵבְרוּ קִרְבוֹ
 אֲזוּ נִבְקְעוּ^(טו) מִיָּמִיו לְכַף רַגְלֶיךָ ...
 בְּאֵתִי בְּאֵשׁ חֲשָׁקְךָ וּיְמֵי בְּכִי , אֶהֱיָה !
 לְבִי בְּדָמָעוֹתַי וּנְחִלֶיךָ ! ...
 מֵרֵאֵה דְמוֹת אָדָם^(טז) עָלַי סְפִיר^(יז) בְּעֵת
 אֶרְאֶה שְׁפָתֶיךָ עָלַי שֹׁנֶיךָ .

(י) الفراق (2) تحت (3) أشاهد (4) انجز (5) عشقك (6) اشواقك (7) طيفك
 (8) تهمي (9) قدماك (10) انشقت (11) ياقوت (12) لؤلؤ .

שָׁמַשׁ בַּפְּנִיךָ , וְלִיל תִּפְרָשִׁי
 עַל זִהְרֵי עֵבְרִי⁽¹⁾ קְנֻצוֹתֶיךָ⁽²⁾ .
 מְשִׁי⁽³⁾ וְרִקְמָה הֵם כְּסוֹת גּוֹפֶךָ , אֲבָל
 הַחֵן⁽⁴⁾ וְהִיפֵי כְּסוֹת עֵינֶיךָ .
 לֹא אֲשַׁמְעָה קוֹלְךָ , אֲבָל אֲשַׁמַּע עָלַי
 סִתְרֵי לְבָבִי קוֹל צְעָדוֹתֶיךָ⁽⁵⁾ .
 פְּקוּדֵי⁽⁶⁾ בְּיוֹם פְּקוּדֶךָ לְחַיּוֹת חֲלָלִי⁽⁷⁾
 חֲשַׁקְךָ , וַיּוֹם בּוֹ יַחֲיוּ מִמֶּיךָ .
 וְנַפְשִׁי לְהִשְׁיב אֶל גְּוִיָּה⁽⁸⁾ , כִּי בְּיוֹם
 נִסְעָךָ בְּצֵאתְךָ יֵצְאָה אַחֲרֶיךָ ...

ترجمة الأبيات

يا ظبية منعت رسائل ودّها
 عني ومثلت الضلوعَ لهيبا
 ما للمحب سوى سماع تحية
 تلتقيها فتزده مشبوبا
 وإذا الزمان قضى علينا بالنوى
 فقفى لألمح وجهك المحبوبا
 أنالست أدري هل فؤادي في الحشا
 أم راح بسعى سعيك المكتوبا
 وحياة ذا الحب العظيم تذكري
 أيام عشقك والهنا المعصوبا

(1) كثافة (2) ضفائك (3) حرير (4) البراء (5) خطواتك (6) اذكري
 (7) قتلى (8) جسدها .

كتذكري ليلاتِ شوقك إنها
 هل في خيالك لي مرادٌ مثلما
 بيني وبينك بحرٌ دمعٍ حثمتُ
 لكن إذا شئتِ العُبورَ وقطعتهُ
 ولقد دخلتِ بماءِ عشقكِ والبكا
 واحسرتا. في الماءِ يشقى واللظى
 شفتاكِ كالياقوتِ فوق لآلئهِ
 والوجه كالشمسِ المنيرةِ ساطعُ
 إن كان جسمكِ من حريرٍ ثوبهُ
 ياليت لي سمعاً لصوتكِ إنما
 فإذا بعثتِ من المماتِ وهولهِ
 فتذكري نفسي وعودتها فقد
 فجعرتُ لذي مدامعاً وندوبا
 لكِ في الفؤاد. إذن رأيتُ عجبيا
 أمواجهُ ألا أكونَ قريبا
 شقتُ إذن قدماكِ فيه دُروبا
 والقلبُ منشطرٌ لذي قلوبا
 دمعٌ وجرمٌ . . ياله من كوبا
 أشهى المنى أن تدنني فأذوبا
 والشعرُ يفرشُ في الضياء غروبا
 فعيونكِ ارتدتِ البهاء قشيبا
 تركتُ خطاكِ على الشفافِ طُيوبا
 صرعاكِ والقتلي، وكنتِ طيبا
 ذهبتُ وراءكِ إذ عزمتِ ذُوباً
 الطالب بكية الآداب

نظمها بالعربية: خالد مسلمانى

أبيات صفرقة في الغزل

בתי חרוז שונים בעיניכם

אמר לרום עברה עלי :

שלום שאי אף מממד רוחי

(ר' יהודה הלוי)

יונים תעופינה כעב^(י) אל מערב

אתכן בתי האהבה השבעתי^(ז)

לשאת שלומי אל ידידים^(ח) רחוק^(ט)

אך בין צלעי אהלים^(י) תקצתי^(יא)

ואמרת : ונח^(יב) את-אהבתם

והוקר^(יג) רגלי ממשכניהם^(יד)

עניתה : בלבי אהליהם

ואיך אוכל להתיר^(טו) מיתריהם^(טז)

(ר' משה אבן עזרא)

ترجمه الأبيات

حلفت طارت كالسحاب إلى الغربِ
حللت سلامي للأحبة لمنهم
نأوا ورحام في ضلوعي وفي قلبي
وقائلة أهل هواهم ولا تطأ
مساكنهم والعزل أوجع في الصب
أي هذه إن الأحبة خيموا
بقلبي ومالي فضل عزم على الطنّب^(١٢)

نظمها بالعربية : منذر شعاع
الطالب بكلية الآداب

(١) كسابة (٢) حللت (٣) أحباء (٤) بعدوا (٥) خيمتهم (٦) صرت (٧) أهل (٨) ووقر (٩) من مساكنهم (١٠) أن أفك (١١) جباهم (١٢) الطنّب بضمين الجبل وخفف هنا للضرورة .

וְלֹאֲנָה⁽¹⁾ וְאֲנָה תִפְנֶה⁽²⁾ לְשֹׁכֵן בְּאֵהָלִים ? וְהִנֵּה
בְּלִבִּי לְשֹׁכֵנָה מִחֲנֶה⁽³⁾ גְּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם
(ר' יהודה הלוי)

צַר לִי עָלַי דוּדִים לְבָבִי אֶסְרוּ
בֵּין אֲמִתְחוּתֵיהֶם⁽⁴⁾ וְרַכְּבוּ צְלָחוּ⁽⁵⁾
(ר' משה אבן עזרא)

אֵיךְ אֶחָרִיף אֲמִצָּאָה מְרֻנֵעַ⁽⁶⁾ ?
תִּנְעַ⁽⁷⁾ — וְהֵלֵב עֵמֶךְ יְנוּעַ
(ר' יהודה הלוי)

יִוְנֶה תִקְוֶנָּה⁽⁸⁾ עַל אֲמִירֵיהָ⁽⁹⁾
יִמַר לְבָבִי לְאֲמִירֵיהָ⁽¹⁰⁾
כִּי אֲמִצָּאָה מְכֹאֹב⁽¹¹⁾ בְּמִכְאוֹבָהּ

וַיִּקְרַנֵּי⁽¹²⁾ בֵּן בְּמִקְרָהּ
(ר' יהודה הלוי)

ترجمة البيتين الأخيرين

وحمامة تبكي على الأغصان يأسى الفؤاد لها والأشجان
يا ليت بلواها عليّ وليت ما يعرف عواطفها الرقاق عراني
نظم : محمود فاخوري
الطالب بكلية الآداب

(1) وأينا (2) توجه (3) مضرب (4) حقائبهم (5) مروا (6) راحة ، استقرار
(7) تنقل (8) تمشش (9) قم الشجر (10) لأفواها (11) ألم (12) ويصيني .

לְפָרֵי^(א) מְאֹרֵי^(ב) פְּנֵי
 יוֹבִישׁ^(ג) מְאֹרֵי בְּקָר
 גַּם חֲלָלֵי עֵינָיו רַבִּי^(ד) לְאִין חֲקָרֵי^(ה)
 (ר' משה אבן עזרא)

ترجمة البيتين

رب عفرأء وجهها يُنجل الصبُ
 قتلت عينها الكثير وأعبأ
 ح ووجنائها دم أو نار
 كل عد جرحى هوأ الكثرأ
 نظم : منذر شعار
 الطال بكليه الآداب

יְפָתֵי , לְמָה עֵינַיִךְ
 יתגודדו^(א) כל-רואי בם
 לְעֵין כל דורכים^(ב) קִשְׁתִּי^(ג)
 יהיו כדגים תוך רִשְׁתִּי^(ד)
 (ר' יהודה נג' ארה)

ترجمة البيتين

مالعينيك أضحنا مثل قوس
 فهو يمشي كسمكة في شباك
 نافذ في المشاهد المفتون
 قلق الخطو متقلا بالشجون
 نظم : عبد الكويم شقفة
 الطال بكليه الآداب

(١) أعفر ، ظي (٢) نور (٣) ينجل (٤) كثروا (٥) استقصاء (٦) تنصبان
 (٧) قوساً (٨) يتأرجعون (٩) شبكة .

על לחנוך ושער ראשך

אָבְרָךְ : יוֹצֵר⁽¹⁾ אור ובורא חֲשֵׁךְ

(ר' יהודה הלוי)

וְגַן שׁוֹשַׁן עָלַי לְחַיּוֹ , וְהַפְּקִיד⁽²⁾

לְשִׁמְרוֹ הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים⁽³⁾

(ר' משה אבן עזרא)

עָלַי מֵהַ-נֶּה רַעֲי⁽⁴⁾ , יְקוּד⁽⁵⁾ אֵשׁ

בְּצִלְעַי וּכְנַחֲלִי⁽⁶⁾ יְזַלּוּ⁽⁷⁾ דְמָעַי ?

(ר' יהודה הלוי)

الحسنة والبدر : النفاة-فئة ونهسته

ليهوذا الحريزي

יְדַמּוּקָ⁽⁸⁾ אֵלַי סֶהַר , וְאָמַר :

לְסֶהַר אֵיךְ תְּדַמּוּ אֶת יְמִימָה ?

וְסֶהַר יַחֲסֵר⁽⁹⁾ פַּעַם וַיּוֹסִיף⁽¹⁰⁾

וְהִיא לְעַד⁽¹¹⁾ בְּלִי חֶסְרִין תְּמִימָה⁽¹²⁾

---

(1) خالق (2) وعين (3) الثعابين (4) رفاقي (5) هيب (6) وكثير (7) تسيل

(8) يشبهونها (9) ينقص (10) ويزداد (11) على الدوام (12) كاملة .

וְסֵהַר-עֵב^(י) תִּכְסְּהוּ^(י) וַיִּחַשְׁדֵּךְ

וְהָיָה תְּאִיר בְּבַיִת מֶלֶךְ פְּנִימָה^(י)

וְסֵהַר-יֵשׁ מְעֵט אֶפְלִי^(י) בְּתוֹכוֹ

וְעַל לְחֻזָּה נִקְדַּת מוֹר^(י) רְשׁוּמָה^(י)

וְסֵהַר מַעֲלָה^(י)-נִלְגַּל יִסְבוּ^(י)

וְהָיָה תִּסְב לְחֻשְׁקָה כָּל-נִשְׁמָה^(י)

וְסֵהַר מַעֲלָה יִמְשַׁל חֲלִיפוֹת^(י)

וְהָיָה תִּמְשַׁל אֶבֶל לֹא נַעֲלָמָה^(י)

וְעֵינַי כָּל-אִישׁ בְּסֵהַר תִּשְׁלֹטָה^(י) אֶךְ

בְּנִיזוּ^(י) הִיפִי הֵן הִיא חֲתוּמָה

וְסֵהַר מַעֲלָה יֵאִיר כְּזֹהַר^(י)

פְּנֵי עֲלָמָה^(י)? וְאִם^(י) כִּימָה^(י) וְחֻמָּה^(י)?

---

(1) معابة (2) تحجبه (3) داخلا (4) أقول (5) شامة (6) مرسومة (7) السماء
(8) يدبره (9) روح (10) على التوالي (11) تختفي (12) تتسلط (13) في مكان
(14) كازدهار (15) فتاة (16) وهل (17) الثريا (18) والشمس .

الحمامة الباكية : היונה הבוכיה

למوسی בן עזרא

ובן-יונה , בראש אמיר מקנן
בגן-בשם^(א) , עלי מה-זה יקונן^(ב) ?
אפיקיו^(ג) לא יכזבו למלו^(ד)
וצל^(ה) תמר^(ו) עלי ראשו יגונן^(ז)
ואפרוחיו ירננו לפניו
והוא להם זמיר^(ח) פיהו ישנן^(ט) !
בכה גזול^(י) , בכה נודד^(יא) , ובניו
למרחוק , ואין טרפם^(יב) מכוון^(יג) ,
והכה-^(יד) לו אבריה^(טו) ויעוף
אליהם , ועפר ארצם יחונן^(טז) !
(ר' משה אבן עזרא)

(א) عطر (ב) ينتخب (ج) جداوله (د) امامه (ه) وظال (و) نغلة (ז) يحمي
(ח) شدو (ט) يردد (י) سلب (יא) منتشر (יב) غذاوم (יג) يخبتر (יד) وهب
(טו) أعضاءك (טז) يحب .

ترجمة الأبيات

تلك الحمامة في الجناينِ عشها
والنخل في رفقٍ يلامس عرشها
وفراخها من حولها حاطت بها
فتظنُّها في فرحةٍ ومسرّةٍ
فلمَ النحيبُ هل افتقدتِ أحبةً
فدعي النواحِ وغرّدي مسرورة
إبكي شربداً تاهَ في آفاقها
إبكي سليباً غرّمتهُ مصيبةٌ
هاتي جناحاً كي أخطّ بأرضهم

نظمتها بتصرف : عفة وصال حمزة

الطالبة بكية الآداب

قلبي في المشرق : لبيّ بمزרח

ليهوذا اللاوي

لبيّ بمزרח وإنّني بلسوفٍ معرب -

أيّ أسّעמה את אשר أكل وإيך يعرب^(١)؟

(١) يلدّ .

איכה אקים את נדריי^(י) ואסריי^(ז) בעוד

ציון בכבל^(ח) אדום, ואני בכבל^(ט) ערב?

יכל^(ט) בעיני כל-טוב ארץ ספרד, כמו

יקר בעיני ראות עפרות דביר^(י) נחרב^(י)!

(ר' יהודה הלוי)

الحنين الى بيت المقدس

לציון שאפה נפשי

يهذا الحريري

לציון שאפה^(א) נפשי ורוחי

היות בה כל-ימות חיי מנוחי^(ב),

בחשקה ינעמו^(ג) לי התלאות^(ד)

ואתן בה למכה ראש ולחי,

ולא אתאו^(ה) לבלתה^(ו) כל-ימותי,

עדי אנוע^(ז) ונס^(ח) כחי ולחי^(ט)

(1) ندوري (2) وعمر ماتي (3) في مقاطعة (4) في قيد (5) يقل ، يون (6) هيكل
(7) دارس (8) تفت (9) راحتي (10) تهنأ (11) المصاب (12) أصبو (13) لواها
(14) أموت (15) فيزول (16) قوة شباني .

וְאֵיךְ אֶכְסֵף^(י) לְטוֹב רִקְחִי^(ז) בְּשָׁמַיִם ?
 וְהִיא בְּשָׁמַיִם וְטוֹב רִקְחִי וְרִיחִי !
 אֲחֻנֵּן אֶת עֲפָרֶיךָ בְּכָל-עֵת ,
 עַד־יִשְׁאֵר עֲפָרָה אוֹת^(ז) בְּמִצְחִי ;
 עֲפָרָה אֲעֻשֶׂה מִרְפֵּא^(ד) לְנוֹעִי^(ה)
 וְאֶמְרַח^(ב) עַל-שְׁחִיךְ^(ו) לְבִי וְיָחִי .
 (ר' יהודה אַחֲרֵינוּ)

٤ - في الفخر

الحكمة : ההקמה

يهذا اللاوي

אֵיךְ אֶפְחָדָה מֵאִישׁ-וְלִי נֶפֶשׁ
 חַתּוּנִי^(א) אֶרְיוֹת^(ב) מִכְּפִירֶיךָ^(ג) ?
 אֵיךְ אֶדְאָנָה^(ד) מִרִישׁ^(ה) -וְהַחֲקָמָה
 תַּחֲצַב^(ו) פְּנִינִים^(ז) מִהַרְרִיךָ ?

- (١) اطمح (٢) ادهان (٣) علامة (٤) دواء (٥) لدائي (٦) وأدمن (٧) ورم
 (٨) فزعت . (٩) آساد (١٠) من اشبالها (١١) اجزع (١٢) من فقر (١١) تحت
 (١٤) لآلء .

אם ארעכה-הנה מגדיה^(١)

או אצמאה-אמצה^(٢) נהריה !

איך אשבה שומם^(٣) - וכנורה^(٤)

אותי ישעשע^(٥) בשיריה ?

איך אדרשה רע ישחוני^(٦) -

עת אשמעה חכמת דבריה ?

נבלי^(٧) וכנורי בפני עטי

גני ופרדסי^(٨) - ספריה .

(ר' יהודה הלוי)

ترجمه: الأبيات

لم أفزعن وفي نفس أفزعت
والفقر لا أخشى وعندي حكمة
فإذا سببت قطعت من أثمارها
وإذا انقردت حاضنتها قشارة
وإذا رغبت إلى الجليس مؤانساً
قيشارتي منها يراعي المنتشي
أسد الفلاة كبارها بصغارها^(١)
تسي اللآلي البيض من أوكارها
وإذا ظمئت رشفت من أنهارها
فرايت سلوى العمر في أوتارها
جادت بلؤلؤة النهى وبحارها
وجنان خلدي الحضر في أسفارها

نظمها بالعربية : منذر شعار

الطالب بكلية الآداب

(١) ثمارها (٢) أرشف (٣) وحيداً (٤) وقينارتها (٥) يسلي (٦) يسامرني
(٧) عودي (٨) وفردوسي (٩) الجار والمجور متعلقان بأفزعت ، وكبارها بدل من أسد
وهذا يتسق اللفظ العربي مع النظم العبري .

كرامتي في مكاني : كבודי במקומי

لابراهيم بن عزرا

כבודי^(١) במקומי   ואם אשפיל^(٢) שבתי ,
ולא אבחר^(٣) מקום   כנקלים^(٤) בנאונים^(٥) ,
אשר המה חושבים   היותם ראש מושב^(٦) ,
המושב להם   יכסה עלבונם^(٧) ;
אני הוא המקום   והמקום אתי^(٨) ,
המה-המקום   ימלא חסרונם^(٩) !
(ר' אברהם אבן עזרא)

ترجمه اویات

كرامتي العزيزة في مكاني
ولست كعشر اصحاب عجب
يظن الناس أنهم صدور
أنا الصدر الذي لا صدر غيري
ولو صغرتُه أُخرى الزمانِ
صغاري في أماكن ذات شأنِ
ولولاها لباتوا في هوانِ
ويملاً نقصهم صدرُ المكانِ
نظمها بالعربية : عبد الكريم شقفة
الطالب بكية الآداب

(١) كرامتي (٢) أخفض (٣) أختار (٤) كأذلة (٥) في كبرياتهم (٦) مجلس
(٧) مهانتهم (٨) معي (٩) نقصهم .

رثاء أخ : קינָה על אָח

לשמוניל הנהגיד

כָּבֵר שְׁלֹמוֹי⁽¹⁾ יָמֵי אֶבְלִי⁽²⁾
 וְלֹא שְׁלֹמוֹ יָמֵי חֶבְלִי⁽³⁾ , -
 אֶהְיֶה⁽⁴⁾ , אֶלְלִי⁽⁵⁾ , וְצַר-לִי צָר ,
 וּמַר-לִי מָר , וְאוֹיֵה⁽⁶⁾ לִי
 עָלַי אָחִי וּבֶן אִמִּי ,
 כְּלִילִי⁽⁷⁾ רֹאשִׁי וּמִכְּלִילִי⁽⁸⁾ !
 הִנֵּה הִנֵּה מִנֵּת⁽⁹⁾ חֶלְקִי ,
 הִכְהִי⁽¹⁰⁾ עָלַי בְּגוֹרְלִי⁽¹¹⁾ ?
 וְאֵלֹהֵי צַר⁽¹²⁾ אֶחְזָקוּ -
 הַדְּפִתִּיהוּ⁽¹³⁾ בְּרֹב חֵילִי⁽¹⁴⁾ ,
 וְלוֹ יָשׁוּב בְּמוֹ-כִפְרִי⁽¹⁵⁾ -
 פְּדִיתִיהוּ⁽¹⁶⁾ בְּכָל-יֵשׁ-לִי⁽¹⁷⁾ ,
 אֶבְל מָה אַעֲשֶׂה הַיּוֹם ,
 וְאֵלֶּה מִשְׁפָּטִי⁽¹⁸⁾ אֵלַי⁽¹⁹⁾ !

(1) انقضت (2) حدادي (3) ألي (4) آ (5) ويلاه (6) وويل (7) تاج
 (8) وتقامي (9) نصيب (10) أمكذا (11) بقرعتي (12) عدو (13) صدده (14)
 قوتي (15) بذات دية (16) فديته (17) بكل ما أملك (18) أحكام (19) إلهي .

رثاء ابن : קינה על בן

لابراهيم بن عذرا

אָבִי הָבֵן , קָרַב לְסִפְדִּי ,
כִּי אֵל מִמָּדָה רַחֲמִי⁽¹⁾
אֶת בְּנֶךָ אֶת יַחֲדֶךָ
אֲשֶׁר אֶהְבֶּת , אֶת יִצְחָק !
בָּכָה אֶבְכֶה בְּכָל־רִנְעִי⁽²⁾
וְאֲשֶׁא נְהִי⁽³⁾ נְהִיהִי⁽⁴⁾ ,
בְּזִכְרִי זֶה שְׁלֹשׁ שָׁנִים
מוֹתוֹ בְּאֶרֶץ נִכְרִיהִי⁽⁵⁾ -
וְצֵאתוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם ,
וְנַפְשִׁי עָלָיו הוֹמִיָּה ,
עַד שֶׁהִבֵּאתִיו אֶל בֵּיתִי
לִילָה וַיּוֹמַם בּוֹכִיהָ ;
כִּמְהָ תִלְאוֹת מְצֹאוֹנִי -
וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹתִי⁽⁶⁾ יִצְחָק !

(1) للندبة (2) أبعد (3) لحظة (4) نحيب (5) مقدّر (6) غريبة (7) نتائج

רְעִי , הֲרַפְהָיִי מִמְּנֵי ,
 אִם תִּנְחַמְנֵי^(א) - תוֹנִיעֵנִי^(ב) ,
 מִחֶמְלִי^(ג) נִפְשִׁי אֶל תִּזְכֹּר
 וְשִׁמוֹ אֶל תִּשְׁמִיעֵנִי ,
 שְׂמֹמֹת^(ד) עוֹלָם הִשְׁמִנֵי^(ה) ,
 וַיִּקַּח מִחֶמְדַּי עֵינַי ,
 כָּלָה^(ו) שְׂאֵרֵי^(ז) וְלִבִּי ,
 כַּאֲשֶׁר כָּלָה יִצְחָק !
 (ר' אברהם אבן עזרא)

6 - في شكوى الزمان والحكم

قصيدة البؤس : שיר תונגה

לאברהם בן עזרא

(א) אֲשָׁכִים^(א) לְבֵית הַשָּׁרִי^(ב)

אוֹמְרִים : כָּבַר רָכַב ;

(1) نخل (2) تعزيني (3) تهزني (4) مشتبي (5) خراب (6) ألتفتني (7) في
 (8) يقيني (9) أبكر (10) الأمير .

אָבא לַעַת עָרַב אומרים : כָּבֵר שְׁכַב⁽¹⁾ .

או יַעֲלֶה מְרַכֵּב או יַעֲלֶה מְשַׁכֵּב⁽²⁾ ,

אוֹיָה לְאִישׁ עָנִי , נוֹלָד בְּלִי כוֹכַב .

(ב) גִּלְגָּלִי⁽³⁾ וּמְזֹלוֹת⁽⁴⁾ בְּמַעֲמָדָם⁽⁵⁾

נָטוּ⁽⁶⁾ בְּמַהֲלָכָם לְמוֹלַדְתִּי⁽⁷⁾ ;

לו יְהִי גְרוֹת⁽⁸⁾ סְחוּרְתִי⁽⁹⁾

לֹא יֵאָסֶף⁽¹⁰⁾ שְׁמִשׁ עַדִּי מוֹתִי .

(ג) אִינְעִי⁽¹¹⁾ לְהַצְלִיחַ⁽¹²⁾ וְלֹא אוֹכַל

כִּי עֲנֹתוֹנִי⁽¹³⁾ כּוֹכְבֵי שָׁמַי

לו אֶהְיֶה סוּחַר בְּתַכְרִיכִים⁽¹⁴⁾

לֹא יִנְעוּן⁽¹⁵⁾ אִישִׁים בְּכָל - יָמַי .

(ד) אֱלוֹ לְפִי אִידִי⁽¹⁶⁾ דְּמַעֵי יִזְלוּן⁽¹⁷⁾

לֹא דַרְכָּה⁽¹⁸⁾ רַגְלִי אֲנוֹשׁ⁽¹⁹⁾ יִבְשֶׁת⁽²⁰⁾

אֶךְ לֹא לְמִי נַח לְבַד כְּרַת⁽²¹⁾ בְּרִית⁽²²⁾

כִּי גַם לְדַמְעֵי נִרְאָתָה הַקִּשְׁת⁽²³⁾ .

(ר' אברהם אבן עזרא)

---

(1) اضطجع (2) مضجع (3) قوس قزح (4) والبروج (5) في دورانها (6) مالت
(7) إلى موطنی (8) شعوع (9) بضاعتي (10) يغيب (11) أكل (12) للتجاح (13) أغوتني
(14) بأكفان (15) يوتون (16) بؤسي (17) تسيل (18) وطئت (19) إنسان
(20) يابسة (21) قطع (22) عهد (23) القوس .

زجاجة الابيات

أجبه إلى بيت الأمير مع الفجر
 فأخبر أن قد راح من قبل راكباً
 وإن عدت في وقت الغروب رأيتُه
 كذلك لا ألقاه إلا مؤزّعاً
 فيا حسرة لي من فقيرٍ مُعذبٍ
 وقد كان لي أبراجٌ حظّ تهاقت
 فلو كنت بالشمع القليل متاجراً
 كذلك لما أبلغ النجع مرة
 فلو كنت بالأسكفان يوماً متاجراً
 فوالله لو سألت دموعي مرة
 لما وطئ الإنسان أرضاً ولا مشى
 لطوفان نوحٍ كان قوساً وعهداً

لا زُجوة من يانيع الرغد التزُر
 وما حيلتي فيه وما حيلة الصبر
 وقد غمّض الأجناف في نومه السحري
 فإما على فرشٍ وإمّا على مهرٍ
 بلا راحةٍ يمشي بلا كوكبٍ يجري
 ودولابٍ سعدٍ مال في المهلك الوعر
 لما أفلكت شمسُ النهارِ مدى عمري
 على أنني آتيةٍ بالتعبِ المُرّ
 لما سبق في عمري رجالٌ إلى القبرِ
 على قدرٍ بؤسي والتعاسة والنكرِ
 جموعُ الوردى إلا على لججِ البحرِ
 كذلك أضحي لي بأخرة الدهرِ

نظمها بالعربية : منذر شعار

الطالب بكلية الآداب

אֵינַן הַקְּבֻרֹת : אֵינַן הַקְּבֻרֹת

אֵינַן קְבֻרֹת אִישִׁים^(א) מֵתוּ עַל הָאָרֶץ מִיָּמֵי קֶדֶם ?
קָבַר נְחֻשְׁבַּי^(ב) עַל-גַּב קָבַר , רוּדִם הִשְׁכַּב עַל-גַּב רוּדִם ,
חֲרִי^(ג) עָפַר יַחַד שָׁכְנוּ אֲבֹנֵי גִיר^(ד) עִם-אֲבֹנֵי אָדָם^(ה) !
(ר' משה אבן עזרא)

ترجمة الأبيات

נפסי נְסַאִילُ בִּכְרֶה^(א) وَأَصِيلَا
تلك الخلائق كُتِدَتْ أَشْلَاؤُهَا
حجرٌ من الياقوتِ صِنَعٌ مُنْمَقًا
والجيرُ في غِلْظٍ عَلَيْهِ أَهْيَلَا
أين القبور؟ لقد عَجِيبَتْ طَوِيلَا
فَتَبَدَّلَتْ ضَمَنَ الثَّرَى تَبْدِيلَا
نظمتها بتصرف : عفة وصال حمزة
الطالبة بكلية الآداب

פאִינְדֵּקֶר האִנְסָאן : זִכְרֵן קָבַר

זִכְרֵן קָבַר^(א) בְּיָמֵי חַיָּיו , כִּי לְמֹות הוּא לְקוּמַן

(א) רגלות (ב) חפר (ג) תבוב (ד) גיר (ה) יאקות (ו) האנשאן , הגִבֵּר .

וְלֹאֲטִי^(١) יִסַּע כָּל-יּוֹם מִסָּע , אֲכַן^(٢) יִחַשֵׁב כִּי יִנּוּחַ^(٣) ,
 דִּמְהָ אֶל אִישׁ שׁוֹקֵט^(٤) עַל צִי^(٥) אֶךְ יְדַאֲרֶה עַל כִּנְפֵי רוּחַ !
 (ר' משה אבן עזרא)

ترجمة الأبيات

فليذكر الإنسان في أيامه أن الحياة تسوقه للمات
 في كل يوم يستجدُّ مراحلًا تدنو به من فرقة وشتات
 فكأنه رجلٌ بفيلكٍ هاديء لكنَّ جذافيه ربيعٌ عاني
 نظم : محمود فاخوري
 الطالب بكلية الآداب

٧ - في المرح

يهودا اللاوي : יהודה הלוי

لهودا الحريزي

לְלוֹי כָּל יִקְרֶה^(٧) נֶאֱמָר^(٨) וְנִלְוָה ,
 וְהוּא לְוִיִּת^(٩) פֶּאֶרִי^(١٠) עַל רֹאשׁ מְשִׁיחָיו .

(١) ورويداً (٢) حقاً (٣) يستريح (٤) هاديء (٥) سفينة (٦) يحذف (٧) وقار
 (٨) يهيئ (٩) تكليل (١٠) فخار .

- וְאִם זָרַח בְּחֹגֵי מַעֲרָב מְאוּרוֹ -
- בְּמִזְרַח מְלֵאוֹ כָּל-צַד רִקְחִיו .
- וּבִקְרֵב^(ז) שִׁיר - שְׂבָחִיו^(ח) שָׁם שְׁלָחִיו^(ט)
- לְהִלָּחֵם , וְשִׁחִיו^(י) הֵם רִמְחִיו .
- וְרַבִּים רוֹצְצֵיו^(יא) אַחֲרָיו - וְנִלְאוּ
- מִצֵּא דַרְכּוֹ וְלֹא יָדְעוּ אֲרָחִיו^(יב) .
- וְהוּא בָּא בְּחֹדֶר הַשִּׁיר לְבִדּוֹ
- עַדִּי צֵאתוֹ וְסָגַר אֶת פִּתְחִיו^(יג) .
- וְהִצְמִיחִי^(יד) בְּטַל מְלִיו צִמְחִיו ,
- וְהִפְרִיחִי^(טו) בְּמִי שִׁכְלוֹ פִּרְחִיו .
- יּוֹם עֶרְכּוֹ^(טז) חֲכָמִים מִלְחָמוֹת שִׁיר -
- יְהוּדָה הוּא אֲשֶׁר גִּבְרִי^(יז) בְּאַחֲיו .
- (ר' יְהוּדָה אֱלֹחֵרִיזִי)

ترجمة الأبيات

لصاحبنا اللاري احترام^(١) ورفع^(٢)
 إذا أشرفت^(٣) في الغرب أضواء^(٤) فضله
 وقد حاول الأقوام ركضاً^(٥) كركضه
 فقد بات إكليلاً^(٦) على الشعراء
 أضاءت بأرض الشرق خير^(٧) ضياء
 فكلموا^(٨) وبانت خطة^(٩) الضعفاء

(١) ناحية (٢) وفي معركة (٣) مداخه (٤) أسيافه (٥) وأنواله (٦) تراكضوا
 (٧) طُرفه (٨) أبوابه (٩) وأبنت (١٠) وأزهر (١١) أقاموا (١٢) تغلب .

فجاء إلى قصر القريض لوحده
 له أيبكة من لفظه وأزاهو
 وأغلق باب القصر في خيلاء
 فأمسى إمام الصبح والنظراء
 نظمها بالعربية : عبد الكريم شقفة

الطال بكية الآداب

نوال الأمير ونوال الغمام

מתת הגביר ומתת העצבים

لتادروس أبي العافية

לולא אשר זהב מריקים^(١)

ופו ידיו , והעבים - רביבים^(٢)

ועת תתו ינל^(٣) שמש צדקה

ועת תתם מאור שמש מעיבים^(٤)

ופניו שוחקים ששים^(٥) בפתו

ועת תתם פניהם נעצבים^(٦)

ונשמי הזבול^(٧) עתים מרעים^(٨)

ונשמי הגביר^(٩) תמיד מטיבים

(تادروس ابو ال عافيه)

(١) تطل (٢) ديم (٣) بيدي (٤) تكبو بالنيوم (٥) يتهبون (٦) تتكدرون

(٧) الساء الزابطة (٨) تسي (٩) الامير ، السيد .

القلم : העט

וערם^(١) מבלי מלבוש ומכסה

ולא חיים ולא נפש בקרבו^(٢)

ומפיו מהלך חכמה ובינה^(٣)

והוא הורג כחץ^(٤) שנון^(٥) בארבו^(٦)

(ר' שלמה בן גבירול)

ומה צפור אשר יקיא^(٧) שחורים

ישרים גם תמימים^(٨) בעברים^(٩) ?

והוא חלש^(١٠) והוא גבור, והוא דל^(١١)

והוא אלם^(١٢) רבן במהירים

והוא לא חי, וגם לא מת, ודמו

ישו^(١٣) מרפא^(١٤) למו קטב מרירים^(١٥)

(ר' יהודה הלוי)

ומה דקה, ורקה וחקקה^(١٦)

ואלמת מדברת בחזקה ?

(١) وعريان (٢) في جوفه (٣) وفطنة (٤) كسهم (٥) مسنن (٦) في مكانه (٧) يلفظ
(٨) كاملون (٩) في الجوانب (١٠) ضعيف (١١) بانس (١٢) أبط (١٣) يشبه (١٤) علاج
(١٥) وبه فناك (١٦) وناعمة المس .

וְהוֹרֵגְתָּ בְּנֵי אָדָם חַרִישִׁית^(א)
וְדָם אֵילִים^(ב) בְּמוֹ פִיהָ מְרִיקָה^(ג)
(ר' יהודה הלוי)

אָמַר מָה הוּא אֲשֶׁר יַעַן דְּבָרִים
בְּלִי לְשׁוֹן וְיָשִׁיב מְאָמְרִים
וּמְאָמְרָיו לְמַרְחֹק שְׁמוּעִים
וְנִגְדוּ כָל־לְשׁוֹנוֹת הֵם קִצְרִים ?
(ר' יהודה הלוי)

الرمانة : הרמון

ليهوذا اللاوي

אָמַר־לִי מַה־דְּמוּת^(א) בְּתִים לְבָנִים
בְּתוֹךְ קוֹרְיָה^(ב) יִרְקַרְקַת סְתוּמָה^(ג)
וְיוֹשְׁבֵיהָ כְּעֵין אָדָם אֲמוּנִים^(ד)
בְּמִים וְעֶפֶר אֶרֶץ וְחוֹמָה^(ה) ?

---

(١) بصمت (٢) أياائل ، كبار القوم (٣) تسفك (٤) شبه (٥) مدينة (٦) مسدودة
(٧) ناشتون (٨) وقامة .

תָּבֵהּ⁽¹⁾ דְּמִוֵּת קָבָה מִתְּלַעַת⁽²⁾
 כְּדוֹר⁽³⁾ עֲגֹלָה⁽⁴⁾ לֹא מְרַבֶּעַת
 קָנִים⁽⁵⁾ שְׁנַיִם גַּם שְׁלִישִׁים בָּהּ
 נְאוּיִם כָּמוֹ חוֹתֵם⁽⁶⁾ לְטַבֵּעַת
 מְגֻדֵל עָלַי רֵאשָׁה לְתַלְפִּיּוֹת⁽⁷⁾
 תְּלוּל⁽⁸⁾ כְּכֹבֵעַ אוֹ כְּמִנְבֵּעַת⁽⁹⁾
 הַשּׁוֹכְנִים תּוֹכָה עֲרָמִים , לֹא
 יִתְבוֹשְׁשׁוּ⁽¹⁰⁾ בִּשְׂתַּת בְּנֵי דַעַת
 (ר' יהודה הלוי)

المرآة : המראה

لسليان بن جبيرول

כְּלִי מְכִיל⁽¹⁾ לְאֵין תְּכָלִית⁽²⁾ וְקֶצֶה
 וְהוּא קָטָן , בְּיַדְךָ תִּחְזָהוּ
 וְרַחֲוֶק מִמֶּךָ לְתַפּוֹשׁ⁽³⁾ אֲשֶׁר בּוֹ
 וְאִם עֵינַי בְּעֵינַי תִּחְזָהוּ⁽⁴⁾
 (ר' שלמה בן גבירול)

(1) علة (2) تردي ثوباً قرمزياً (3) كالكرة (4) مستديرة (5) أعشاش (6) حجر
 كريم (7) كحصن (8) حصين (9) كقبعة (10) يخجلون (11) يحتوي (12) حد
 (13) لتمك (14) تشاهده .

מודע נשירי

أفضلية الشعر العربي على الشعر العبري

מעלות השירה הערבית על השירה העברית

יהודה אלחריזי

« דעו כי השיר הנפלא⁽¹⁾, אשר בפנינים מלא היה בתחלה⁽²⁾ לבני ערב לנחלה⁽³⁾. והם חזקו בו כל-בדק⁽⁴⁾, וישקלוהו⁽⁵⁾ במאזני צדק⁽⁶⁾... ולהם על משוררי⁽⁷⁾ תכל⁽⁸⁾ המעלה העליונה... ואף על פי שיש בכל אמה משוררים... כל שיריהם⁽⁹⁾ לנגד⁽¹⁰⁾ שירי השמעאלים לא לעזר ולא להועיל... כי אין השיר הנעים במבטאו⁽¹¹⁾, הערב⁽¹²⁾ במקראו⁽¹³⁾... כי אם לבני ערב לבדם, וכל הגויים כאין⁽¹⁴⁾ נגדם.

» גם מבני עמנו אחרי גלותם מאדמתם, שחנו רבים מהם עם בני ערב בארצותם, ונהגו⁽¹⁵⁾ לדבר בלשונם ולהגות⁽¹⁶⁾ בהגיונם⁽¹⁷⁾. ובהתערבם⁽¹⁸⁾ עמהם, למדו מלאכת⁽¹⁹⁾ השיר מהם... כי בעוד אבותינו שוכנים בעיר הקדש, לא נודע להם שיר שקול⁽²⁰⁾ בלשון קדש. רק ספרי איוב ומשלי⁽²¹⁾ ותהלים⁽²²⁾ הם פסוקים⁽²³⁾ קצרים וקלים, נידמו לחרות⁽²⁴⁾ שיר, אכל אין להם חרוז ואינם שקולים ».

(ר' יהודה אלחריזי)

(1) العجيب (2) في البدء (3) ملكاً (4) نفرة (5) فوزنوه (6) بموازين صادقة (7) شعراء (8) العالم (9) أشعارهم (10) إزاء (11) في لفظه (12) الحلو (13) في قراءته (14) كالعدم (15) وتعودوا (16) والتفكير (17) بتفكيرهم (18) وباختلاطهم (19) صناعة (20) موزون (21) والأمثال (22) والمزامير (23) آيات (24) الأبيات.

القِسْمُ الثَّانِي

طائفة مختارة

من

الحكم والأعمال

ח ל ק ש מ י נ י

ק כ ז נ כ ק ר

ש ל נ י ב י ם ו מ ש ל י ם

حکم و أمثال : نیبیم ומשלים

- אין אמן'' בלי כלים .
- אין הקמזין'' משביע את הארץ .
- אין חלום בלא דברים בטלים .
- אין לה אדם שאין לו שעה .
- אין מביאין ראיה'' מן השוטים'' .
- אין מלאך אחד עושה שתי שליחות .
- אינו דומה שמיעה לראיה .
- אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו .
- אם אין אני לי מי לי .
- אם אין צאן אין רועה .
- אמר מעט ועשה הרבה .
- בין הרועה והשה נבקע השה .
- במקום שאין אנשים השתדלים' להיות איש .
- דבר ולא חצי דבר .
- דירה נאה'' ואשה נאה וכלים נאים מרחיבים דעתו של אדם .

---

(1) صاحب صنعة (2) الحفنة (3) بينة (4) الحمقى (5) حاول (6) جملة .

סופו הוכיח^(י) על תחלתו .
 היום קצר והמלאכה^(ז) מרבה .
 השעה משחוקת לו .
 יש רוצה ואין לו , ומי שיש לו אינו רוצה .
 פרוטה ופרוטה מצטרפות^(ח) לחשבון גדול .
 מי שהכסף בידו , ידו על העליונה .
 לא דבים ולא יער .
 לא הם ולא שכרם .
 לא מדבשך ולא מעקצף^(ט) !
 לא כל העתים^(י) שוות .
 לא לחנם הלך הזנזיר^(יא) אצל העורב כי ממינו^(יב) הוא .
 לא ראיתי-אינו ראיה .
 למקום שלבי אוהב שם רגלי מוליכות אותי .
 מום^(א) שבך אל תאמר לחברה .
 תפשת^(ב) מרבה לא תפשת .
 מזל מחכים ומזל מעשיר .
 מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת .
 מעשיה קרבוה ומעשיה ירחקוה .

(י) دل (ז) والعمل (ח) تنضم (ט) ون وخرک (י) الظروف (יא) الزرور (יב) من
 جنسه (א) عيب (ب) أمسكت .

- מְרִבָּה נְכֹסִים^(א) מְרִבָּה דְאָנָה^(ב) .
- נְכֹסִים יֵינן יֵצֵא סוּד .
- גֵּר לְאֶחָד גֵּר לְמֵאָה .
- נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת הֵן .
- סוּפָה טוֹב כָּלָה טוֹב .
- צָרוֹת אַחֲרוֹנוֹת מְשֻׁכָּחוֹת אֶת הַרְאִשׁוֹנוֹת .
- תּוֹכוֹ אֶכֶל , קִלְפָתוֹ זֶרֶק .
- הָאָרִי נַעֲשֶׂה שׁוֹעֵל .
- אָרִי הָרוּג הָרֶגֶת , קִמַּח טָחוֹן טָחַנְתָּ .
- הַיּוֹי וְגַב לְאָרְיוֹת וְאֵל תְּהִי רֹאשׁ לְשׁוֹעֲלִים .
- הַגְּדִיִּים נַעֲשׂוּ תְלָשִׁים .
- אֹי לֵה לְגַדְלָה^(ג) שְׁמִקְבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ .
- פְּרָצָה^(ד) קוֹרְאָה לְגַב .
- הִיתְפָּאֵר^(ה) הַגְּרִינִי^(ו) עַל הַחוּצָב בּוֹ ?
- כָּל אָדָם שָׂאִין בּוֹ דַּעַה אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו .
- דַּעַה קְנִיַת מָה חֶסֶדְתָּ ?
- דַּעַה חֶסֶדְתָּ מָה קְנִיַתְךָ ?
- אֵין עֲנִי אֶלָּא בְּדַעַה .
- דֶּרֶךְ אֲרָכָה וְקִצְרָה , דֶּרֶךְ קִצְרָה וְאֲרָכָה .

(א) أموال (ב) قلق (ג) لكبرياء (د) نفرة (ه) أيفخر (و) الفأس .

אם אין דעה-הבדלה⁽¹⁾ מִזֶּן ?
 זורעי עֵמֶל יִקְצְרוּהוּ .
 זורע עֹלָה⁽²⁾ יִקְצֹר אֹנָן⁽³⁾ .
 הזורעים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה⁽⁴⁾ יִקְצְרוּ .
 חמורנושא סְפָרִים .
 עֲלֵה הַחֲמֹר בְּסֵלָם .
 הַחֶרֶב אֵין שְׁמִירָתָה אֶלָּא תִיקָה⁽⁵⁾ .
 כְּחֶתֶן בֵּין אֲבָלִים , כְּאֲבֵל בֵּין חֲתָנִים .
 שׁוֹכֵן עִם טְמֵאִים⁽⁶⁾ טְמֵא .
 יִגְעֲתִי⁽⁷⁾ וּמִצְאֲתִי תֵאֲמֵן , יִגְעֲתִי וְלֹא מִצְאֲתִי אֵל תֵּאֲמֵן .
 יִגְעֲתַתּוּ וּפְתַחְתּוּ יִגַע וְסִתּוּם .
 יֵשׁ זְרִיז וְנִשְׁכָּר , יֵשׁ זְרִיז וְנִפְסָד .
 אֵין כַּחוֹ אֶלָּא בְּפִיו .
 אִם לֹא תִכְנֹס הַמֶּלֶה כְּלָה תִכְנֹס חֲצָיָה .
 חֲבֵרְךָ מִית-אֲשֶׁר , אֲתַעֲשֶׂר-לָהּ אֲשֶׁר .
 מַעֲשֵׂה אֲבוֹת סֵמֶן⁽⁸⁾ לְבָנִים .
 לֹא מְקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם מְכַבְּדוֹ אֶלָּא אָדָם מְכַבֵּד אֶת מְקוֹמוֹ .
 מִשְׁנֵה מְקוֹם מִשְׁנֵה מִזֶּל .
 כָּל הַנְּעִים⁽⁹⁾ אָדָם רוֹאֵה חוּץ מִנְּעֵי עַצְמוֹ .

(1) تمييز (2) خطيئة (3) إثم (4) بغتاء (5) قرابها (6) أنجاس (7) كدوت
 (8) علامة (9) الآفات .

- איני רוצה בנעל גדולה מרגלי .
- יקב (י) הדין (ז) את הקר .
- אין מסיחין (ח) בסעודה .
- בין הפטיש והסדן .
- אוי לי מכאן ואוי לי מכאן .
- סיג (ט) לחכמה שתיקה .
- פתח בכד וסוים בחבית .
- לפני עזר לא תתן מכשול (י).
- לאו עכברא גנב אלא חורא גנב .
- איזהו עשיר השמח בחלקו .
- הגיעו הצרות עה פה .
- פזור (יא) לרשעים הנאה (יב) להם והנאה לעולם .
- אין לה צרה באה לעולם שאין לאחרים בה רוח .
- צרות אחרונות משכחות את הראשונות .
- צרת רבים חצי נחמה (יג) .
- אל תסתכל בקנקן (יד) אלא במה שיש בו .
- איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו .
- יפה שתיקה לחכמים .

---

(1) يحرق (2) القانون (3) يتحادثون (4) سياج (5) عانور (6) تفريق
(7) فائدة (8) عزاء (9) في إبريق .

الْقِسْمُ التَّاسِعُ

نصوص مختارة

من

المعهد القديم

חלק תשיעי

פרקים ובקורות מן התנ"ך

العهد القديم وأفساره

يطلق « العهد القديم » على الكتاب المقدس عند اليهود . ويسمى بالعبرية « תנ"ך » (تَنخْ) . وكل حرف من هذه الكلمة يرمز إلى قسم من أقسامه الثلاثة . فحرف « ת » يرمز إلى « תּוֹרָה » (التوراة) ، وحرف « ל » يرمز إلى « לְבִיאים » (الأنبياء) ، وحرف « כ » - الذي قلب في النطق العبري « כ » - يرمز إلى « כְּתוּבִים » (المكتوبات) .

(١) التوراة : תּוֹרָה

لفظ التوراة يعني في العبرية الشريعة والقانون والتعليم . وهي أعظم كتاب ديني لدى الاسرائيليين . وتنقسم التوراة إلى خمسة أسفار معروفة عندهم باسم « חומשות » (أخماس) ، مفردتها « חומש » ، وهي :

١ - בְּרֵאשִׁית (سفر التكوين) : ويتضمن خبر خلق العالم ، وحياة الإنسان في بدء الخليقة ، وقصة آدم وحواء ، ونوح والطوفان ، وحياة إبراهيم الخليل وولديه اسماعيل واسحق عليهم السلام ، وتاريخ يعقوب وأبنائه الاثني عشر الذين كوّنوا فيما بعد أسباط بني اسرائيل . ويتسهي بالحدث عن زيارة اخوة يوسف له وذهاب أبيه لرؤيته في مصر .

٢ - שְׁמוֹת (سفر الخروج) : ويحتوي على نشأة موسى في مصر ، وتاريخ العبرانيين في مصر وتعذيبهم على أيدي الفراعنة ، ثم خروجهم من أرض

مصر ، وانزال الوصايا العشر على موسى ، وذكر لطائفة من الشرائع الدينية والمدنية التي تلقاها موسى .

٣ - **יִקְרָא** (سفر اللاويين) : «لاوي» من أولاد يعقوب وإليه ينسب اللاويون ، وهم الكهنة وسدنة الهيكل . ويبحث هذا السفر في العادات والشرائع الخاصة باللاويين والعبادة والقرابين .

٤ - **בְּמִדְבָּר** (سفر العدد) : ويحتوي تاريخ العبرانيين أثناء التيه في صحراء سيناء ، حتى وصولهم إلى أرض موآب .

٥ - **דְּבָרִים** (سفر التثنية) : ويتضمن تكراراً لبعض ما ورد من وصايا وشرائع خاصة بالعبادة والصلوات والوصايا . وفيه خطب سيدنا موسى وهو يعظ بني إسرائيل حين جمعهم في الصحراء قبيل وفاته .

(ب) **אוֹנֵיָא** : **בְּיָאִים**

وهو قسمان : **בְּיָאִים ראשונים** أي الأنبياء الأولون و **בְּיָאִים אחרונים** أي الأنبياء الآخرون .

ويشمل القسم الأول أربعة أسفار :

١ - **יהושע** (سفر يشوع) : ويحتوي على تلويح بني إسرائيل بعد وفاة موسى ، وقيام يشوع خلفاً له ، وقيادته بني إسرائيل ، ويختتم للسفر بوفاة يشوع .

٢ - **שופטים** (سفر القضاة) : ويحتوي على تاريخ الإسرائيليين في عهد القضاة الذين حكموا الشعب بعد وفاة القائد يشوع .

٣ - **שמואל א'** (سفر صموئيل الأول) و **שמואל ב'** (سفر صموئيل الثاني) ويحتويان على تاريخ حياة صموئيل النبي ، والملك شاول

الذي كان أول ملك تولى على الإسرائيليين ، والملك داود عليه السلام .

٤ - מְלָכִים א' (سفر الملوك الأول) و מְלָכִים ב' (سفر الملوك الثاني) : ويحتويان على موت داود ، وحكم سليمان حتى بدء السبي البابلي وخراب الهيكل على يد نبوخذنصر عام ٥٨٧ ق.م .

أما القسم الثاني فيحتوي على رسالات الأنبياء الآخرين الثلاثة :

١ - יְשַׁעְיָה (إشعيا) .

٢ - יְרֵמְיָה (إرميا) .

٣ - יְחִזְקִאל (حزقيال) .

كما يشتمل هذا القسم على رسالات اثني عشر نبياً آخرين يسمون عادة صغار الأنبياء ، لقلة ما أثر عنهم مثل : يوثيل ، وعاموس ، وعوبديا ، ويونس ، وناحوم ، وزكريا .

(ه) المكتوبات : כתובים

يحتوي هذا الجزء على مزامير داود (תְּהִלִּים) وعلى أمثال سليمان (מְשָׁלִי שְׁלֹמֹה) وعلى تاريخ أيوب عليه السلام (אִיּוֹב) .

وفي هذا الجزء أيضاً خمسة أسفار تدعى مجلات (מְגִלוֹת) :

(١) שִׁיר הַשִּׁירִים (نشيد الأنشيد) .

(٢) רֹת (راعوث) .

(٣) אֵיכָה (مرثي إرميا) .

(٤) קוֹהֶלֶת (الجامعة) .

(٥) אֶסְתֵּר (استير) .

وفيه ثلاثة أسفار أخرى هي : דְּבָרֵי אֵל (دانيال) و עֵזְרָא (عزرا) و בְּחֻמְיָה (نحميا) .

وينتهي هذا الجزء بكتابين تاريخيين هما : דְּבָרֵי הַיָּמִים א' (أخبار الأيام – الجزء الأول) و דְּבָרֵי הַיָּמִים ב' (أخبار الأيام – الجزء الثاني) .
ويحتويان تاريخ الإسرائيليين بايجاز منذ الخليفة حتى عهد كوروش ملك الفرس الذي أذن للإسرائيليين أن يعودوا من جلاء بابل لإعادة بناء الهيكل الذي خربه نبوخذنصر .

ב ר א ש י ת א .

ו בראשית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ : 1 וְהָאָרֶץ
הָיְתָה תְהוֹ וּבְהוּ וַחֲשָׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל-פְּנֵי הַמַּיִם : 2 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אֹר וַיְהי-אֹר : 3 וַיֵּרָא
אֱלֹהִים אֶת-הָאֹר כִּי-טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ :
4 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ לַיְלָה וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר
יוֹם אֶחָד : 5 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רָקיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מַבְדִּיל
בֵּין מַיִם לְמַיִם : 6 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם
אֲשֶׁר מִתַּחַת לְרָקיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לְרָקיעַ וַיְהי-כֵן :
7 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרָקיעַ שָׁמַיִם וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר יוֹם
שֵׁנִי : 8 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל-מְקוֹם
אֶחָד וַתִּרְאֶה הַיַּבְשָׁה וַיְהי-כֵן : 9 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ
וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב : 10 וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֹרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי
לְמִינֵו אֲשֶׁר זֶרַע-בוּ עַל-הָאָרֶץ וַיְהי-כֵן : 11 וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ
דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֹרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה-פְּרִי אֲשֶׁר זֶרַע-בוּ
לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב : 12 וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר יוֹם
שְׁלִישִׁי : 13 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי מְאֹרֶת בְּרָקיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל
בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וַהֲיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם :

سفر التكوين

الاصحاح الأول

١ في البدء خلق الله السموات والأرض . ٢ وكانت الأرض خربةً وخالية وعلى وجه الغمر ظلمة وروح الله يرفُّ على وجه المياه . ٣ وقال الله ليكن نورٌ فكان نورٌ . ٤ ورأى الله النور أنه حسن . وفصل الله بين النور والظلمة . ودعا الله النور نهاراً والظلمة دعاها ليلاً . وكان مساءً وكان صباحٌ يوماً واحداً . ٥ وقال الله ليكن جلدٌ في وسط المياه . وليكن فاصلاً بين مياهٍ ومياه . ٦ فعمل الله الجلد وفصل بين المياه التي تحت الجلد والمياه التي فوق الجلد . وكان كذلك . ٧ ودعا الله الجلد سماءً . وكان مساءً وكان صباحٌ يوماً ثانياً . ٨ وقال الله لتجتمع المياه تحت السماء إلى مكانٍ واحد وتظهر اليابسة . وكان كذلك . ٩ ودعا الله اليابسة أرضاً . ومجتمع المياه دعاها بحاراً . ورأى الله ذلك أنه حسن . ١٠ وقال الله لتنبث الأرض عشباً وبقلاً يُبزر بزراً وشجراً ذا ثمر يعمل ثمرًا كجنسه بزره فيه على الأرض . وكان كذلك . ١١ فأخرجت الأرض عشباً وبقلاً يُبزر بزراً وشجراً يعمل ثمرًا بزره فيه كجنسه . ورأى الله ذلك أنه حسن . ١٢ وكان مساءً وكان صباحٌ يوماً ثالثاً . ١٣ وقال الله لتكن أنوارٌ في جلد السماء لتفصل بين النهار والليل . وتكون لآياتٍ وأوقاتٍ وأيامٍ وسنين .

10. והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על-הארץ ויהי-כן :
 11. ויצע אלהים את-שני המארת הגדלים את-המאור הגדל
 לממשלת היום ואת-המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים :
 12. ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר על-הארץ : 13. ולמשל
 ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין חושך ונרא אלהים כי-טוב :
 14. ויהי-ערב ויהי-בקר יום רביעי : 15. ויאמר אלהים ישרצו המים
 שרץ נפש חיה ועוף ועופף על-הארץ על-פני רקיע השמים :
 16. ויברא אלהים את-התנינם הגדלים ואת כל-נפש החיה הרמשת
 אשר שרצו המים למינהם ואת כל-עוף כנף למינהו ונרא אלהים
 כי-טוב : 17. ויברך אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את-המים
 והעוף ירב בארץ : 18. ויהי-ערב ויהי-בקר יום חמישי :
 19. ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש
 וסיתו-ארץ למינה ויהי-כן : 20. ויצע אלהים את סית הארץ
 למינה ואת-הבהמה למינה ואת כל-רמש האדמה למינהו ונרא
 אלהים כי-טוב : 21. ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו
 כדמותנו וינידו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל-הארץ
 ובכל-הרמש הרמש על הארץ : 22. ויברא אלהים את-האדם בצלמו
 בצלם אלהים ברא אתו וקר ונקבה ברא אתם : 23. ויברך
 אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את-הארץ וכבשה
 ונידו בדגת הים ובעוף השמים ובכל-סיה הרמשת על-הארץ

١٥ وتكون أنوار في جلد السماء لتنير على الأرض . وكان كذلك . ١٦ فعمل
 الله النورين العظيمين . النور الأكبر لحكم النهار والنور الأصغر لحكم الليل
 والنجوم . ١٧ وجعلها الله في جلد السماء لتنير على الأرض . ١٨ ولتحكم على
 النهار والليل ولتفصل بين النور والظلمة . ورأى الله ذلك أنه حسن . ١٩ وكان
 مساءً وكان صباحٌ يوماً رابعاً . ٢٠ وقال الله لتفقيض المياه زحافاتٍ ذات
 نفسٍ حيةٍ وليطر طيرٌ فوق الأرض على وجهه جلد السماء . ٢١ فخلق الله
 التنانين العظام وكل ذوات الأنفس الحية الدابة التي فاضت بها المياه كأجناسها
 وكل طائر ذي جناح كجنسه ورأى الله ذلك أنه حسن . ٢٢ وباركها الله
 قائلاً اثمري واكثري واملائي المياه في البحار . وليكثر الطير على الأرض .
 ٢٣ وكان مساءً وكان صباحٌ يوماً خامساً . ٢٤ وقال الله لتخرج الأرض
 ذوات أنفسٍ حيةٍ كجنسها . بهائمٍ ودباباتٍ ووحوش أرض كأجناسها .
 وكان كذلك . ٢٥ فعمل الله وحوش الأرض كأجناسها والبهائم كأجناسها
 وجميع دبابات الأرض كأجناسها . ورأى الله ذلك أنه حسن . ٢٦ وقال الله
 نعمل الانسان على صورتنا كشبهنا . فيسلطون على سمك البحر وعلى طير السماء
 وعلى البهائم وعلى كل الأرض وعلى جميع الدبابات التي تدب على الارض .
 ٢٧ فخلق الله الانسان على صورته . على صورة الله خلقه . ذكراً وأنثى
 خلقهم . ٢٨ وباركهم الله وقال لهم اثمروا واكثروا واملأوا الأرض
 واخضعوها وتسلطوا على سمك البحر وعلى طير السماء وعلى كل حيوان يدب
 على الأرض .

29 ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את-כל-עשב זרע זרע ונרע אשר
 על-פני כל-הארץ ואת-כל-העץ אשר-בו פרי-עץ זרע זרע לכם יהיה
 לאכלה : 3. ולכל-חית הארץ ולכל-עוף השמים ולכל רומש
 על-הארץ אשר-בו נפש חיה את-כל-גורם עשב לאכלה ויהי-כן :
 30 ונרא אלהים את-כל-אשר עשה והנה-טוב מאד ויהי-ערב
 ויהי-בקר יום הששי .

ב

1 ויכלו השמים והארץ וכל-צבאם : 2 ויכל אלהים ביום
 השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל-מלאכתו
 אשר עשה : 3 ויברך אלהים את-יום השביעי ויקדש אתו כי
 בו שבת מכל-מלאכתו אשר-ברא אלהים לעשות : 4 אלה
 תולדות השמים והארץ בהבראם ביום צעות יהנה אלהים ארץ
 ושמים : 5 וכל שיח השדה טרם יהנה בארץ וכל-עשב השדה
 טרם יצמח כי לא המטיר יהנה אלהים על-הארץ ואדם אין
 לצבד את-האדמה : 6 ואד יצלה מן-הארץ והשקה את-כל-פני
 האדמה : 7 וייצר יהנה אלהים את-האדם עפר מן-האדמה ויפח
 באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה : 8 וישע יהנה
 אלהים בן-בצדן מקדם וישם שם את-האדם אשר יצר : 9 ויצמח
 יהנה אלהים מן-האדמה כל-עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ
 החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע :

٢٩ وقال الله اني قد أعطيتكم كل بقل يبزر بزراً على وجه كل الأرض
وكل شجر فيه ثم شجر يبزر بزراً . لكم يكون طعاماً . ٣٠ ولكل حيوان
الأرض وكل طير السماء وكل دبابه على الأرض فيها نفس حيه أعطيت كل
عشب أخضر طعاماً . وكان كذلك . ٣١ ورأى الله كل ما عمله فاذا هو
حسن جداً . وكان مساءً وكان صباحاً يوماً سادساً .

الاصحاح الثاني

١ فأكملت السموات والأرض وكل جندها . ٢ وفرغ الله في اليوم
السابع من عمله الذي عمل . فاستراح في اليوم السابع من جميع عمله الذي عمل .
٣ وبارك الله اليوم السابع وقدّسه لأنه فيه استراح من جميع عمله الذي عمل
الله خالقاً . هذه مبادئ السموات والأرض حين خلقت . يوم عمل الرب
الإله الأرض والسموات وكل شجر البرية لم يكن بعد في الأرض وكل عشب
البرية لم ينبت بعد . لأن الرب الإله لم يكن قد أمطر على الأرض ولا كانت
انسان ليعمل الأرض . ٤ كان ضباب يطلع من الأرض ويسقي كل وجه
الأرض . ٥ وجبل الرب الإله آدم تراباً من الأرض ونفخ في أنفه نسمة حياة .
فصار آدم نفساً حية . ٦ وغرس الرب الإله جنة في عدن شرقاً . ووضع
هناك آدم الذي جبله . ٧ وأثبت الرب الإله من الأرض كل شجرة شبيهة للنظر
وجيدة للأكل وشجرة الحياة في وسط الجنة وشجرة معرفة الخير والشر .

1. וְנָהָר יֵצֵא מִצֶּדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֵד וְהָיָה
 לְאֶרְבֶּעָה רְאשִׁים : 11 שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֶת כָּל-
 אֶרֶץ הַחַיִּילָה אֲשֶׁר-שָׁם הַזֵּהָב : 12 וְהַבַּיִת הָאֶרֶץ הַהוּא טוֹב שֵׁם
 הַבְּדֵלָה וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם : 13 וְשֵׁם-הַנְּהָר הַשֵּׁנִי גִיחוֹן הוּב הַסֹּבֵב אֶת
 כָּל-אֶרֶץ כּוּשׁ : 14 וְשֵׁם-הַנְּהָר הַשְּׁלִישִׁי חֲדַקְלָה הוּא הַחֲלֹף קִדְמַת
 אַשּׁוּר וְהַנְּהָר הַרְבִּיעִי הוּא פָּרָת : 15 וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-
 הָאָדָם וַיְנַחֵהוּ בְּגֶן-עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ : 16 וַיִּצְוֵה יְהוָה אֱלֹהִים
 עַל-הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל-עֵץ-הַגֶּן תֹּאכַל : 17 וּמִעֵץ הַדְּעִת טוֹב
 וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת : 18 וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֱלֹהִים לֹא-טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה-לוֹ עֵצַר כְּנָגְדּוֹ :
 19 וַיִּצְרַר יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הָאֲדָמָה כָּל-חַיִּית הַשָּׂדֶה וְאֶת כָּל-עוֹף
 הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל-הָאָדָם לְרֵאוֹת מֵה-יִקְרָא לוֹ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא-לוֹ
 הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ : 20 וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל-
 הַבְּהֵמָה וְלַעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכָּל חַיִּית הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא-מָצָא עֵצַר
 כְּנָגְדּוֹ : 21 וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל-הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח
 אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו וַיִּסְגֵּר בָּשָׂר מִחַמְטָהּ : 22 וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-
 הַצֵּלַע אֲשֶׁר-לָקַח מִן-הָאָדָם וַיִּבְרָא אֶל-הָאָדָם : 23 וַיֹּאמֶר הָאָדָם
 זֹאת הַפֶּעַם פֶּעַם מִצִּצְמִי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי
 מֵאִישׁ לָקַחְתָּ-זֹאת : 24 עַל-כֵּן יִצְוֶה אִישׁ אֶת-אִבּוֹ וְאֶת-אִמּוֹ וַדְּבַק
 בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד : 25 וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עֶרְוִים הָאָדָם
 וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׂשׁוּ :

١٠ وكان نهرٌ يخرج من عدن ليسقي الجنة . ومن هناك ينقسم فيصير أربعة رؤوس . ١١ اسم الواحد فيشون . وهو المحيط بجميع أرض الحيولة حيث الذهب . ١٢ وذهب تلك الأرض جيد . هناك المقل وحجر الجزع . ١٣ واسم النهر الثاني جيحون . هو المحيط بجميع أرض كوش . ١٤ واسم النهر الثالث حدّاقل وهو الجاري شرقي آشور . والنهر الرابع القرات . ١٥ وأخذ الرب الإله آدم ورضعه في جنة عدن ليعملها ويحفظها . ١٦ وأوصى الرب الإله آدم قائلاً من جميع شجر الجنة تأكل أكلاً . ١٧ وأما شجرة معرفة الخير والشر فلا تأكل منها . لأنك، يوم تأكل منها موتاً تموت . ١٨ وقال الرب الإله ليس جيداً أن يكون آدم وحده . فاصنع له معيناً نظيره . ١٩ وجبل الرب الإله كل حيوانات البرية وكل طيور السماء . فأحضرها إلى آدم ليرى ما ذا يدعوها وكل ما دعا به آدم ذات نفس حية فهو اسمها . ٢٠ فدعا آدم بأسماء جميع البهائم وطيور السماء وجميع حيوانات البرية . وأما نفسه فلم يجد معيناً نظيره . ٢١ فأوقع الرب الإله سباتاً على آدم فنام . فأخذ واحدةً من أضلعه وملاً مكانها لحماً . ٢٢ وبني الرب الإله الضلع التي أخذها من آدم امرأةً وأحضرها إلى آدم . ٢٣ فقال آدم هذه الآن عظم من عظامي ولحم من لحمي . هذه تدعى امرأةً لأنّها من امرئ أخذت . ٢٤ لذلك يترك الرجل أباه وأمه ويلتصق بأمراته ويكونان جسداً واحداً . ٢٥ وكانا كلاهما عريانين آدم وامرأته وهما لا يخبجلان .

1 וַהֲנַחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים
 וַיֹּאמֶר אֵל-הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ
 הַגֵּן : 2 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵל-הַנְּחָשׁ מִפְּרִי עֵץ-הַגֵּן נֹאכַל : 3 וּמִפְּרִי
 הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ-הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ
 בּוֹ פֶן-תִּמְתּוּן : 4 וַיֹּאמֶר הַנְּחָשׁ אֵל-הָאִשָּׁה לֹא-מוֹת תָּמָתוֹן :
 • כִּי יֵדַע אֱלֹהִים כִּי בַיּוֹם אֲכַלְכֶּם מִמֶּנּוּ וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם וְהִיִּיתֶם
 כַּאֱלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע : 5 וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכַל
 וְכִי תֹאנֶה-הִיא לְעֵינַיִם וְנִחְמַד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל
 וַתִּתֵּן גַּם-לְאִשָּׁה עִמָּהּ וַיֹּאכַל : 6 וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ
 כִּי עִרְמוֹם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵהּ תֹאנֶה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת : 7 וַיִּשְׁמְעוּ
 אֶת-קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְּהַלֵּךְ בְּגֵן לְרֵיחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבְּא הָאָדָם
 וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן : 8 וַיִּקְרָא יְהוָה
 אֱלֹהִים אֵל-הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה : 9 וַיֹּאמֶר אֶת-קוֹלִי
 שָׁמַעְתִּי בְּגֵן וְאִירָא כִּי-עִירָם אָנֹכִי וְאִחְבָּא : 10 וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד
 לְךָ כִּי עִירָם אָתָּה הַמֶּן-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵבִלְתִּי אֲכַל-מִמֶּנּוּ
 אֲכַלְתָּ : 11 וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נָתַתָּה-לִּי
 מִן-הָעֵץ וָאֲכַל : 12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאִשָּׁה מַה-זֹּאת עָשִׂית
 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנְּחָשׁ הִשִּׂיאֵנִי וָאֲכַל :

الاصحاح الثالث

١ وكانت الحية أحيلى جميع حيوانات البرية التى عملها الرب الإله . فقالت للمرأة أحقاً قال الله لا تأكلأ من كل شجر الجنة . ٢ فقالت المرأة للحية من ثمر شجر الجنة نأكل . ٣ وأما ثمر الشجرة التى فى وسط الجنة فقال الله لا تأكلأ منه ولا تمسأه لئلا تموتا . ٤ فقالت الحية للمرأة لن تموتا . ٥ بل الله عالم أنه يوم نأكلان منه تنفتح أعينكما وتكونان كالله عارفين الخير والشر . ٦ فرأت المرأة أن الشجرة جيدة للأكل وأنها بهجة للعيون وأن الشجرة شهية للنظر . فأخذت من ثمرها وأكلت وأعطت رجلها أيضاً معها فأكل . ٧ فانفتحت أعينها وعلمأ أنها عريانان . فخاطأ أوراق تين وصنعأ لأنفسها مآزر . ٨ وسمعا صوت الرب الإله ماشياً فى الجنة عند هبوب ريبع النهار . فاختبأ آدم وامرأته من وجه الرب الإله فى وسط شجر الجنة . ٩ فنادى الرب الإله آدم وقال له أين أنت . ١٠ فقال سمعت صوتك فى الجنة فخشيت لأني عريان فاختبأت . ١١ فقال من أعلدك أنك عريان . هل أكلت من الشجرة التى أوصيتك أن لا تأكل منها . ١٢ فقال آدم المرأة التى جعلتها معي هي أعطتني من الشجرة فأكلت . ١٣ فقال الرب الإله للمرأة ما هذا الذى فعلت . فقالت المرأة الحية غرّتني فأكلت .

14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל-הַנָּחֹשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אַרְוֵר אֶתְּהָ מִכָּל-הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל-גִּחְוֹנָהּ תִּלְךָ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ : 15 וְאִיבָה אֲשִׁית בֵּינָךְ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין וְרַעַף וּבֵין וְרַעַה הוּא יִשׁוּפָךְ רֹאשׁ וְאֶתְּהָ תִּשׁוּפְנוּ עָקֵב : 16 אֶל-הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבֵּה אַרְבֵּה עֲצָבוֹנָךְ וְהִרְגַּף בְּעֲצָב תִּלְדֵי בָנִים וְאֶל-אִישׁךָ תִּשְׁקָתְךָ וְהוּא יִמְשַׁל-בְּךָ : 17 וְלָאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וַתֹּאכַל מִן-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אַרְוֵרָה הָאָדָמָה בְּעֵבוּרֶךָ בְּעֲצָבוֹן תֹּאכַלְנָה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ : 18 וְקוֹץ וְדַרְדַּר תִּצְמִיחַ לְךָ וְאָכַלְתָּ אֶת-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה : 19 בְּנֹעַת אִפְיֶךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֶךָ אֶל-הָאָדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי-עָפָר אֶתְּהָ וְאֶל-עָפָר תָּשׁוּב : 20 וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הוּא הִיְתָה אִם כָּל-חַי : 21 וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתַנּוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם : 22 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הִיְהִי כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וָרָע וְרַע וְעָתָה פֶּן-יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וַחַי לְעֹלָם : 23 וַיִּשְׁלַחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִן-עֵדֶן לְעַבְדָּ אֶת-הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם : 24 וַיִּגְרַשׂ אֶת-הָאָדָם וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לִגְן-עֵדֶן אֶת-הַפְּרִיִּים וְאֶת הַטַּרְבִּי הַמְתַּהַפֶּכֶת לְשָׁמֵר אֶת-דֶּרֶךְ עֵץ-הַחַיִּים :

١٤ فقال الرب الإله للحية لأنك فعلت هذا ملعونة أنت من جميع البهائم ومن جميع وحوش البرية . على بطنك تسعين وتراباً تأكلين كل أيام حياتك .
١٥ وأضع عداوة بينك وبين المرأة وبين نسلك ونسلها . هو يسحق رأسك وأنت تسحقين عقبه . ١٦ وقال للمرأة نكثيراً أكثر أتعاب حبلك . بالوجع تلدين أولاداً وإلى رجلك يكون اشتياقك وهو يسود عليك . ١٧ وقال لآدم لأنك سمعت لقول أمر أنك وأكلت من الشجرة التي أوصيتك قائلاً لا تأكل منها ملعونة الأرض بسببك . بالتعب تأكل منها كل أيام حياتك . ١٨ وشوكاً وحسكاً تنبت لك وتأكل عشب الحقل . ١٩ بعرق وجهك تأكل خبزاً حتى تعود إلى الأرض أخذت منها . لأنك تراب وإلى تراب تعود . ٢٠ ودعا آدم اسم امرأته حواء لأنها أم كل حي . ٢١ وصنع الرب الإله لآدم وامرأته أقمصاً من جلد وألبسها . ٢٢ وقال الرب الإله هو ذا الإنسان قد صار كواحد منا عارفاً الخير والشر . والآن لعله يمد يده ويأخذ من شجرة الحياة أيضاً ويأكل ويحيا إلى الأبد . ٢٣ فأخرجه الرب الإله من جنة عدن ليعمل الأرض التي أخذ منها . ٢٤ فطرد الإنسان وأقام شرقي جنة عدن الكروبيم وهيب سيف متقلب لحراسة طريق شجرة الحياة .

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ בֹּא-אִתָּהּ וְכָל-בֵּיתְךָ אֵל-הַתֶּבֶת כִּי-
 אֶתְּךָ רְאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה : 2 מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה
 תִּקַּח-לָךְ שְׁבָעָה שְׁבָעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה
 הוּא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ : 3 גַּם-מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם שְׁבָעָה שְׁבָעָה זָכָר
 וְנִקְבָּה לְחַיּוֹת זָרַע עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ : 4 כִּי לַיָּמִים עוֹד שְׁבָעָה אֲנֹכִי
 מִמָּטִיר עַל-הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וּמַחִיתִי אֶת-כָּל-
 הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה : 5 וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר-
 צִוָּהוּ יְהוָה : 6 וְנֹחַ בֶּן-שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמְּבֹל הָיָה מִיָּם עַל-
 הָאָרֶץ : 7 וַיָּבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי-בָנָיו אִתּוֹ אֵל-הַתֶּבֶת מִפְּנֵי
 מִי הַמְּבֹל : 8 מִן-הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינָנָה
 טְהוֹרָה וּמִן-הָעוֹף וְכֹל אֲשֶׁר-רָמַשׂ עַל-הָאֲדָמָה : 9 שְׁנַיִם שְׁנַיִם
 בָּאוּ אֵל-הַתֶּבֶת זָכָר וְנִקְבָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ : 10
 וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמִי הַמְּבֹל הָיוּ עַל-הָאָרֶץ : 11 בַּשָּׁנָה שֵׁשׁ-
 מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי-נֹחַ בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשְּׁבַעַת-עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם
 הַשֵּׁנִי בַּשְּׁבַעַת-עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקָעוּ כָּל-מַעְיָנוֹת
 תְּהוֹם רַבָּה וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ : 12 וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל-הָאָרֶץ
 אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה : 13 בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ
 וְחָם וְיָפֶת בְּנֵי-נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ נֹחַ וּשְׁלֹשַׁת נְשֵׁי-בָנָיו אִתָּם אֵל-הַתֶּבֶת :

الاصحاح السابع

١ قال الرب لنوح أدخل أنت وجميع بيتك إلى الفلك . لا تني إياك رأيت باراً لدي في هذا الجيل . ٢ من جميع البهائم الطاهرة تأخذ معك سبعة سبعة ذكرراً وأنثى . ومن البهائم التي ليست بطاهرة اثنين ذكرراً وأنثى . ٣ ومن طيور السماء أيضاً سبعة سبعة ذكرراً وأنثى . لاستبقاء نسل على وجه كل الأرض . ٤ لا تني بعد سبعة أيام أيضاً أمطر على الأرض أربعين يوماً وأربعين ليلة . وأمحو عن وجه الأرض كل قائم عملته . ٥ ففعل نوح حسب كل ما أمره به الرب . ٦ ولما كان نوح ابن ست مئة سنة صار طوفان الماء على الأرض . ٧ فدخل نوح وبنوه وامرأته ونساء بنيه معه إلى الفلك من وجه مياه الطوفان ٨ ومن البهائم الطاهرة والبهائم التي ليست بطاهرة ومن الطيور وكل ما يدب على الأرض . ٩ دخل اثنان اثنان إلى نوح إلى الفلك ذكرراً وأنثى كما أمر الله نوحاً . ١٠ وحدث بعد سبعة أيام أن مياه الطوفان صارت على الأرض . ١١ في سنة ست مئة من حيوة نوح في الشهر الثاني في اليوم السابع عشر من الشهر في ذلك اليوم انفجرت كل ينابيع العزم العظيم وانفتحت طاقات السماء . ١٢ وكان المطر على الأرض أربعين يوماً وأربعين ليلة . ١٣ في ذلك اليوم عينه دخل نوح وسام وحام ويافت بنو نوح وأمراة نوح وثلاث نساء بنيهم معهم إلى الفلك .

14 המה וכל-החיה למינה וכל-הבהמה למינה וכל-הרמש
 הרמש על הארץ למינהו וכל-העוף למינהו כל-צפור כל-כנף :
 15 ויבאו אל-נח אל-התבה שנים שנים מכל-הבשר אשר בו
 רוח חיים : 16 והבאים זכר ונקבה מכל-בשר באו כאשר צוה
 אתו אלהים ויסגר יהוה בעדו : 17 ויהי המבול ארבעים יום
 על-הארץ וירבו המים וישאו את-התבה ותרם מעל הארץ :
 18 ויגברו המים וירבו מאד על-הארץ ותלף התבה על-פני
 המים : 19 והמים גברו מאד מאד על-הארץ ויכסו כל-ההרים
 הגבהים אשד-תחת כל השמים : 20 חמש עשרה אמה מלמעלה
 גברו המים ויכסו ההרים : 21 ויגוע כל-בשר הרמש על-הארץ
 בעוף ובבהמה ובחיה ובכל-השרץ השרץ על-הארץ וכל האדם :
 22 כל אשר נשמת-רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו :
 23 וימח את-כל-היקום אשר על-פני האדמה מאדם עד-בהמה
 עד-רמש ועד-עוף השמים וימחו מן-הארץ וישאר אף-נח
 ואשר אתו בתבה : 24 ויגברו המים על הארץ חמשים ומאת יום .

ח

1 ויפזר אלהים את-נח ואת כל-חסדו ואת-כל-הבהמה אשר אתו
 בתבה ויצבר אלהים רוח על-הארץ וישכו המים : 2 ויסכרו מצינת
 תהום וארבת השמים ויכלא הגשם מן-השמים : 3 וישבו המים
 מעל הארץ הלוף ושוב ויחסרו המים מקצה חמשים ומאת יום :

١٤ هم وكل الوحوش كأجناسها وكل البهائم كأجناسها وكل الدبابات التي تدب على الأرض كأجناسها وكل الطيور كأجناسها كل عصفور كل ذي جناح . ١٥ ودخلت إلى نوح إلى الفلك اثنين اثنين من كل جسد فيه روح حيوة . ١٦ والداخلات دخلت ذكراً وأنثى من كل جسد كما أمره الله وأغلق الرب عليه . ١٧ وكان الطوفان أربعين يوماً على الأرض . وتكاثرت المياه ورفعت الفلك . فارتفع عن الأرض . ١٨ وتعاضمت المياه وتكاثرت جداً على الأرض . فكان الفلك يسير على وجه المياه . ١٩ وتعاضمت المياه كثيراً جداً على الأرض . فتغطت جميع الجبال الشامخة التي تحت كل السماء . ٢٠ خمس عشرة ذراعاً في الارتفاع تعاضمت المياه . فتغطت الجبال . ٢١ فمات كل ذي جسد كان يدب على الأرض . من الطيور والبهائم والوحوش وعلى الزحافات التي كانت ترحف على الأرض وجميع الناس . ٢٢ كل ما في أنفه نسمة روح حيوة من كل ما في اليابسة مات . ٢٣ فمحا الله كل قائم كان على وجه الأرض الناس والبهائم والدبابات وطيور السماء ، فانمجت من الأرض وتبقى نوح والذين معه في الفلك فقط . ٢٤ وتعاضمت المياه على الأرض مئة وخمسين يوماً .

الاصحاح الثامن

١ ثم ذكر الله نوحاً وكل الوحوش وكل البهائم التي معه في الفلك . وأجاز الله ريحاً على الأرض فهدأت المياه . ٢ وانسدت ينابيع الغمر وطاقات السماء . فامتنع المطر من السماء . ٣ ورجعت المياه عن الأرض رجوعاً متوالياً . وبعد مئة وخمسين يوماً نقصت المياه .

4 ותנח התבה בחדש השכיני בשבועה-עשר יום לחדש על
 קרי אררט : 5 והמים היו הלוד ותסור עד החדש העשירי
 בעשירי באחד לחדש נראו ראשי ההרים : 6 ויהי מקץ ארבעים
 יום ויפתח נח את-חלון התבה אשר פשה : 7 וישלח את הערב
 ויצא יצוא ושוב עד-יבשת המים מצל הארץ : 8 וישלח את-
 היונה מאתו לראות הקלו המים מצל פני האדמה : 9 ולא-
 מצאה היונה מנוח לכף-רגלה ותשב אליו אל-התבה כי מים על-
 פני כל-הארץ וישלח ידו ויקחה ויבא אתה אליו אל-התבה :
 10 ויחל עוד שבועת ימים אחרים ויסף שלח את-היונה מן-התבה :
 11 ותבא אליו היונה לצת ערב והנה עלה-זית טרף בפייה ויבוע
 נח כי-קלו המים מצל הארץ : 12 ויחל עוד שבועת ימים אחרים
 וישלח את-היונה ולא-נספה שוב-אליו עוד : 13 ויהי באחת ושש-
 מאות שנה פראשון באחד לחדש תרבו המים מצל הארץ ונסר נח
 את-מקסה התבה וירא והנה חרבו פני האדמה : 14 ויבחדש השני
 בשבועה ועשרים יום לחדש יקשה הארץ : 15 ויזבר אלהים אל-נח
 לאמר : 16 צא מן-התבה אתה ואשתך ויבניך ונשי-בניך אתך : 17 כל-
 החיה אשר-אתך מכל-בשר בעוף ובבהמה ובכל-הרמש הרמש על-הארץ
 תוצא אתך ושרצו בארץ ופרו ורבו על-הארץ : 18 ויצא נח ויבניו
 ואשתו ונשי-בניו אתו : 19 כל-החיה כל-הרמש וכל-העוף כל רמש על-
 הארץ למשפחתיהם יצאו מן-התבה :

٤ واستقر الفلك في الشهر السابع في اليوم السابع عشر من الشهر على
 جبال أراط . ٥ وكانت المياه تنقص نقصاً متوالياً إلى الشهر العاشر . وفي
 العاشر في أول الشهر ظهرت رؤوس الجبال . ٦ وحدث من بعد أربعين
 يوماً أن نوحاً فتح طاقة الفلك التي كان قد عملها . ٧ وأرسل الغراب .
 فخرج متردداً حتى انشقت المياه عن الأرض . ٨ ثم أرسل الحمامة من عنده
 ليرى هل قلت المياه عن وجه الأرض . ٩ فلم نجد الحمامة مقراً لرجلها .
 فرجعت إليه إلى الفلك . لأن مياهاً كانت على وجه كل الأرض . فمد يده
 وأخذها وأدخلها عنده إلى الفلك . ١٠ فلبثت أيضاً سبعة أيام أخر . وعاد فأرسل
 الحمامة من الفلك . ١١ فأنت الحمامة عند المساء وإذا ورقة زيتون خضراء في
 فمها . فعلم نوح أن المياه قد قلت عن الأرض . ١٢ فلبث أيضاً سبعة أيام أخر
 وأرسل الحمامة فلم تعد ترجع إليه أيضاً . ١٣ وكان في السنة الواحدة والست
 مئة في الشهر الأول في أول الشهر أن المياه انشقت عن الأرض . فكشف نوح
 الغطاء عن الفلك ونظر فإذا وجه الأرض قد نشف . ١٤ وفي الشهر الثاني في
 اليوم السابع والعشرين من الشهر جفت الأرض . ١٥ وكلم الله نوحاً قائلاً .
 ١٦ أخرج من الفلك أنت وامراتك وبنوك ونساء بنيك معك . ١٧ وكل
 الحيوانات التي معك من كل ذي جسد الطيور والبهائم وكل الدبابات التي تدب
 على الأرض أخرجها معك . ولتولد في الأرض وتثمر وتكثر على الأرض .
 ١٨ فخرج نوح وبنوه وامراته ونساء بنيه معه . ١٩ وكل الحيوانات كل
 الدبابات وكل الطيور كل ما يدب على الأرض كأنواعها خرجت من الفلك .

20 ויבן גם מזבס ליהנה ויקח מכל הבקמה השחרה ומכל העוף
הטהור ויצל עלת במזבס : 21 וירח יהנה את-רים הניחם ויאמר יהנה
אל-לבו לא אסף לקלל עוד את-האדמה בעבור האדם כי יצר לב
האדם רע מצעריו ולא-אסף עוד להכות את-כל-חי כאשר צייתי : 22 עד
כל-ימי הארץ זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבתו .

ט

1 ויכרך אלהים את-נח ואת-בניו ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את-הארץ
2 ומוראכם וחמתכם יהיה על כל-חית הארץ ועל כל-עוף השמים בכל אשר תרמש
האדמה ובכל-דגי הים בידכם נתנו : 3 כל-רמש אשר הוא-חי לכם יהיה לאכלה
כירק צשב נתתי לכם את-פל : 4 אף-בשר בנפשו דמו לא תאכלו : 5 ואף
את-דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל-חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו
אדרש את-נפש האדם : 6 שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים
צפה את-האדם : 7 ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו-בה : 8 ויאמר אלהים
אל-נח ואל-בניו אתו לאמר : 9 ואני הנני מקים את-בריתי אתכם ואת-ורעכם
אחריכם : 10 ואת כל-נפש חחיה אשר אתכם בעוף בבקמה ובכל-חית הארץ
אתכם מכל יצאי המכה לכל חית הארץ : 11 ונקמתי את-בריתי אתכם ולא-יפרת
כל-בשר עוד ממי המבול ולא-יהיה עוד מבול לשחת הארץ : 12 ויאמר אלהים
זאת אות-הברית אשר-אני נתן ביני וביניכם ובין כל-נפש חיה אשר אתכם
לדרת עולם : 13 את-קשתי נמתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ :
14 והיה בענני ענן על-הארץ ונראמה הקשת בענן .

٢٠ وبني نوح مذبحاً للرب . وأخذ من كل البهائم الطاهرة ومن كل الطيور الطاهرة وأصعد محرقات على المذبح . ٢١ فتنسم الرب رائحة الرضى . وقال الرب في قلبه لا أعود ألعن الأرض أيضاً من أجل الإنسان لأن تصور قلب الإنسان شرير منذ خلقه . ولا أعود أيضاً أميت كل حي كما فعلت . ٢٢ مدة كل أيام الأرض زرع وحصاد وبرد وحر و صيف وشتاء ونهار وليل لا تزال .

الاصحاح التاسع

١ وبارك الله نوحاً وبنيه وقال لهم أنثروا واكثروا واملأوا الأرض .
 ٢ ولتكن خشيتكم ورعبتكم على كل حيوانات الأرض وكل طيور السماء . مع كل ما يدب على الأرض وكل أسماك البحر قد دُفِعت إلى أيديكم . ٣ كل دابة حية تكون لهم طعاماً . كالعشب الأخضر دفعت إليكم الجميع . ٤ غير أن لحماً بجماله دمه لا تأكلوه . ٥ وأطلب أنا دمكم لأنفسكم فقط . من يد كل حيوان أطلبه . ومن يد الإنسان يُسفك دمه . لأن على صورته عمل الإنسان . ٦ فأثروا أنتم واكثروا وتوالدوا في الأرض وتكاثروا فيها . ٨ وكلم الله نوحاً وبنيه معه قائلاً . ٩ وها أنا مقيم ميثاق معكم ومع نسلكم من بعدكم . ١٠ ومع كل ذوات الأنفس الحية التي معكم . الطيور والبهائم وكل وحوش الأرض التي معكم من جميع الخارجين من الفلك حتى كل حيوان الأرض ١١ أقيم ميثاق معكم فلا ينقرض كل ذي جسد أيضاً بمياه الطوفان . ولا يكون أيضاً طوفان ليخرب الأرض . ١٢ وقال الله هذه علامة الميثاق الذي أنا واضعه بيني وبينكم وبين كل ذوات الأنفس الحية التي معكم إلى أجيال الدهر . ١٣ وضعت قوسي في السحاب فتكون علامة ميثاق بيني وبين الأرض . ١٤ فيكون متى أنشر سحاباً على الأرض وتظهر القوس في السحاب .

15 וּבְרַמְתִּי אֶח-בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בָּשָׂר וְלֹא-יִהְיֶה
 עוֹד הַמַּיִם לַמַּבּוּל לְשַׁחַת כָּל-בָּשָׂר: 16 וְהָיְתָה הַקָּשֶׁת בַּעֲנַן וְרֵאִיתֶיהָ לְזָכַר בְּרִית עוֹלָם
 בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בָּשָׂר אֲשֶׁר צִל-הָאָרֶץ : 17 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 אֲלֹנֶם זֹאת אוֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר הִקְמַתִי בֵּינִי וּבֵין כָּל-בָּשָׂר אֲשֶׁר צִל-הָאָרֶץ :
 18 וַיְהִי כִּבְיָנֹם הַיְצֵאִים מִן-הַתְּבֹה שֵׁם וְחַם וְנֶפֶת וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן :
 19 שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה כְּבִי-נֹם וּמֵאלֹהֵי נִפְצָה כִל-הָאָרֶץ : 20 וַיַּחַל נֹם אִישׁ הָאָדָמָה
 וַיִּשַׁע פָּרֶם : 21 וַיִּשַׁף מִן-הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בַּחוּץ אֶהְלֶה : 22 וַיֵּרָא חַם
 אָבִי כְנַעַן אֶת עַרְוַת אָבִיו וַיַּגֵּד לְשְׁנֵי-אָחָיו בַּחוּץ : 23 וַיִּקַּח שֵׁם וְנֶפֶת
 אֶת-הַשְּׂמֹלֶה וַיִּשְׂמֵנו צֶלְשָׁכָם שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵינִי וַיִּכְסּוּ אֶת עַרְוַת אָבִיהֶם
 וַיִּפְנִיקֶם אַחֲרֵינִי וְעַרְוַת אָבִיהֶם לֹא רָאוּ : 24 וַיִּקַּח נֹם מִיָּנֹו וַיַּדַּע אֶת
 אֲשֶׁר-עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן : 25 וַיֹּאמֶר אֲרִיר כְּנַעַן עֶבֶד עֶבְדֶּם יִהְיֶה לְאָחָיו :
 26 וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שֵׁם וַיְהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ : 27 יָפֶת אֱלֹהִים
 לְיִפֶּת וַיִּשְׁכֵּן בְּאַהֲלֵי-שֵׁם וַיְהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ : 28 וַיַּחֲיֶינֹם אַחֵר הַמַּבּוּל
 שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה : 29 וַיְהִי כָל-יְמֵי-נֹם תִּשְׁעֵי מֵאוֹת שָׁנָה
 וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיָּמָת .

טז

1 וּשְׂרֵי אִשְׁתֵּי אַבְרָם לֹא יָלְדוּ לוֹ וְלֵה שִׁפְחָה מִצְרַיִת וַשְׂמָה
 הָגָר : 2 וַתֹּאמֶר שְׂרֵי אֵל-אַבְרָם הִנֵּה-נָא עֲצָרְנִי יְהוָה מִלְּדַת
 בָּא-נָא אֵל-שִׁפְחָתִי אוּלַי אֲבֹנָה מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שְׂרֵי :
 3 וַתִּקַּח שְׂרֵי אִשְׁתֵּי-אַבְרָם אֶת-הָגָר הַמִּצְרַיִת שִׁפְחָתָהּ מִקֶּץ עֶשְׂרֵי
 שָׁנִים לְשִׁבְתֵּי אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִשָּׁה לוֹ
 לְאִשָּׁה .

١٥ اني اذكر ميثاقى الذي بينى وبينكم وبين كل نفس حية في كل جسد .
فلا تكون أيضاً المياه طوفاناً لتهلك كل ذي جسد . ١٦ فمتى كانت القوس في
السحاب أبصرها لا اذكر ميثاقاً أبدياً بين الله وبين كل نفس حية في كل
جسد على الأرض . ١٧ وقال الله لنوح هذه علامة الميثاق الذي أنا أقمته بينى
وبين كل ذي جسد على الأرض . ١٨ وكان بنو نوح الذين خرجوا من
الفلك ساماً وحاماً ويافث . وحام هو أبو كنعان . ١٩ هؤلاء الثلاثة هم بنو
نوح . ومن هؤلاء تشعبت كل الأرض . ٢٠ وابتدأ نوح يكون فلاحاً
وغرس كرمأ . ٢١ وشرب من الخمر فسكر وتعرى داخل خبائه . ٢٢ فأبصر
حام أبو كنعان عورة أبيه وأخبر أخويه خارجاً . ٢٣ فأخذ سام ويافث الرداء
ووضعه على أكتافهما ومشيا الى الوراء وسترا عورة أبيهما ووجهاهما الى الوراء .
فلم يبصرا عورة أبيهما . ٢٤ فلما استيقظ نوح من خمره علم ما فعل به أبنته
الصغير . ٢٥ فقال ملعون كنعان . عبد العبيد يكون لإخوته . ٢٦ وقال
مبارك الرب إله سام . وليكن كنعان عبداً لهم . ٢٧ ليفتح الله لياث
فيسكن في مساكن سام . وليكن كنعان عبداً لهم . ٢٨ وعاش نوح بعد
الطوفان ثلث مئة وخمسين سنة . ٢٩ فكانت أيام نوح تسع مئة وخمسين
سنة ومات .

الاصحاح السادس عشر

١ وأما ساراي امرأة أبرام فلم تكديه . وكانت لها جارية مصرية اسمها
هاجر . ٢ فقالت ساراي لأبرام هوذا الرب قد أمسكني عن الولادة . أدخل
على جاريتي ، اعلمي أرزق منها بنين ، فسمع أبرام لقول ساراي . ٣ فأخذت
ساراي امرأة أبرام هاجر المصرية جاريتها من بعد عشر سنين لاقامة أبرام في
أرض كنعان وأعطتها لأبرام وجعلها زوجة له .

4 וַיָּבֵא אֶל-הָגֵר וַתַּחַר וַתֵּרָא כִּי הִרְתָּה וַתִּקַּל גְּבֻרְתָּהּ
 בְּעֵינֶיהָ : 5 וַתֹּאמֶר שְׂרֵי אֶל-אַבְרָם חֲמִסִּי עָלֶיךָ אֲנֹכִי וְתַחֲמִי
 שִׁפְחָתִי בַחֲקֹךָ וַתֵּרָא כִּי הִרְתָּה וְאִקַּל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי
 וּבֵינֶיךָ : 6 וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל-שְׂרֵי הִנֵּה שִׁפְחָתְךָ בְּיָדְךָ עָשִׂי-לָהּ
 הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וַתַּעֲנֶה שְׂרֵי וַתִּבְרַח מִפְּנֵיהָ : 7 וַיִּמְצְאָהּ מִלְּאָף
 יְהוָה עַל-עֵינַי הַמִּים בַּמִּדְבָּר עַל-הָעֵינַי בְּדֶרֶךְ שׁוּר : 8 וַיֹּאמֶר
 הָגֵר שִׁפְחָת שְׂרֵי אִי-מִזֶּה בָּאת וְאַנָּה תִּלְכִּי וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שְׂרֵי
 גְּבֻרְתִּי אֲנֹכִי בְּרַחַת : 9 וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְּאָף יְהוָה שׁוּבִי אֶל-גְּבֻרְתְּךָ
 וְהִתְעַנִּי תַחַת יָדֶיךָ : 10 וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְּאָף יְהוָה הִרְבָּה אֲרֻבָּה
 אֶת-זְרַעְךָ וְלֹא יִסְפַּר מֵרֵב : 11 וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְּאָף יְהוָה הִנֵּךְ
 הָרָה וְיִלְדֶת בֶּן וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמַעְאֵל כִּי-שָׁמַע יְהוָה אֶל-עֲנֶיךָ :
 12 וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל יוֹד כָּל בּוֹ וְעַל-פְּנֵי כָּל-
 אָחִיו יִשְׁכֵּן : 13 וַתִּקְרָא שֵׁם-יְהוָה הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ אֶתְהָ אֵל רָאִי
 כִּי אָמְרָה הִגַּם הַלֵּם רָאִיתִי אַחֲרַי רָאִי : 14 עַל-כֵּן קָרָא לְבָאֵר
 בָּאֵר לַחֵי רָאִי הִנֵּה בֵּין-קֹדֶשׁ וּבֵין בְּרֹד : 15 וַתִּלְדֵּךְ הָגֵר לְאַבְרָם
 בֶּן וַיִּקְרָא אַבְרָם שֵׁם-בְּנוֹ אֲשֶׁר-יִלְדֶה הָגֵר יִשְׁמַעְאֵל : 16 וְאַבְרָם
 בֶּן-שָׁמֹנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּלָדְתָה-הָגֵר אֶת-יִשְׁמַעְאֵל לְאַבְרָם .

יז

1 וַיְהִי אַבְרָם בֶּן-מֵשֻׁעִים שָׁנָה וְחֲשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא יְהוָה אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר
 אֵלָיו אַנִּי-אֵל שְׂדֵי הַתְּהֵלֶךְ לְפָנֶיךָ וְהִנֵּה חֲמִים : 2 וְאַתָּנָה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶיךָ
 וְאַרְבָּה אוֹתְךָ בְּמֵאד מֵאד : 3 וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל-פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר :

٤ فدخل على هاجر فحبلت ، ولما رأت أنها حبلت صغرت مولاتها في عينيها . ٥ فقالت ساراي لأبرام ظلمي عليك ، أنا دفعت جاريتي إلى حضنك ، فلما رأت أنها حبلت صغرت في عينيها ، يقضي الرب بيني وبينك . ٦ فقال أبرام لساراي هوذا جاريتك في يدك ، افعلي بها ما يحسن في عينيك ، فأذلتها ساراي ، فهربت من وجهها . ٧ فوجدها ملاك الرب على عين الماء في البرية ، على العين التي في طريق شور . ٨ وقال يا هاجر جاريتي ساراي من أين أنتِ وإلى أين تذهبين ، فقالت أنا هاربة من وجه مولاتي ساراي . ٩ فقال لها ملاك الرب ارجعي إلى مولاتك واخضعي تحت يديها . ١٠ وقال لها ملاك الرب تكثيراً أكثر نسلك فلا يُعَدُّ من الكثرة . ١١ وقال لها ملاك الرب ها أنتِ حبلت فتلدن ابناً ، وتدعين اسمه اسمي لأن الرب قد سمع لمذلتك . ١٢ وانه يكون انساناً وحشياً ، يده على كل واحد ويد كل واحد عليه ، وأمام جميع إخوته يسكن . ١٣ فدعت اسم الرب الذي تكلم معها أنتِ ايل رُئي ، لأنها قالت أهنا أيضاً رأيت بعد رؤية . لذلك دُعيت البئر بئر لحي رُئي . ها هي بين قادش وبارد . ١٤ فولدت هاجر لأبرام ابناً ، ودعا ابرام اسم ابنه الذي ولدته هاجر اسمي . ١٥ وكان ابرام ابن ست وثمانين سنة لما ولدت هاجر اسمي لأبرام .

الاصحاح السابع عشر

١ ولما كان ابرام ابن تسع وتسعين سنة ظهر الرب لأبرام وقال له أنا الله القدير ، سرّ أمامي وكن كاملاً . ٢ فاجعل عهدي بيني وبينك وأكثرك كثيراً جداً . ٣ فسقط ابرام على وجهه ، وتكلم الله معه قائلاً .

4 אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים : 5 ולא יקרא עוד את-שמה
 אברהם והיה שמה אברהם כי אב-המון גוים נסתיה : 6 והפרתי אתך במאד מאד
 ונתתיה לגוים ומלכים ממך יצאו : 7 ונקמתי את-בריתי ביני ובינה ובין ורצה
 אחריה לדרתם לקרית עולם להיות לה לאלהים ולורצה אחריה : 8 ונתתי
 לה ולורצה אחריה את ארץ מגריה את כל-ארץ כנען לאחוזת עולם והייתי
 להם לאלהים : 9 ויאמר אלהים אל-אברהם ואתה את-בריתי תשמר אתה
 וורצה אחריה לדרתם : 10 זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין
 ורצה אחריה המול לכם כל-זכר : 11 ונמלתם את בשר פצלמכם והיה
 לאות ברית ביני וביניכם : 12 ובן-שמנת ימים ימול לכם כל-זכר לדרתיכם
 ויליד בית ומקנת-בסוף מפל בן-גבר אשר לא מזרצה הוא : 13 המול ויליד
 ביתה ומקנת בסוף והייתה בריתי בבשרכם לקרית עולם : 14 וצרל זכר
 אשר לא-ימול את-בשר פצלמו ונקרתה הנפש שהוא מעמיה את-בריתי הפר :
 15 ויאמר אלהים אל-אברהם שרי אשתך לא-תקרא את-שמה שרי כי שרה
 שמה : 16 וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לה בן וברכתיה והייתה לגוים
 מלכי עמים ממנה יהיו : 17 ויפל אברהם על-פניו ויצחק ויאמר קלבו
 הלכן מאה-שנה יולד ואם-שרה הבת-תשעים שנה תלד : 18 ויאמר אברהם
 אל-האלהים לו ישמעאל יתיה לפניה : 19 ויאמר אלהים אכל שרה אשתך
 ילדת לה בן וקראת את-שמו יצחק ונקמתי את-בריתי אתו לקרית עולם
 לורעו אחריו : 20 ולישמעאל שמצתי הנה ברכתי אתו והפריתי אתו
 במאד מאד שנים-צשר נשיאם יוליד ונתתיו לגוי גדול : 21 ואת-בריתי
 אקים את-יצחק אשר תלד לה שרה למוצד הנה בשנה האחרת : 22 ויבל
 לדבר אתו ויצל אלהים מצל אברהם : 23 וינח אברהם את-ישמעאל בנו
 ואת כל-ילידי ביתו ואת כל-זכר באנשי בית אברהם וימל את-בשר פצלמם
 בצעם היום הנה כאשר דבר אתו אלהים .

٤ أما أنا فهو ذا عهدي معك وتكون أباً لجمهور من الأمم . ٥ فلا يُدعى اسمك بعد أرام بل يكون اسمك ابراهيم ، لأنني أجعلك أباً لجمهور من الأمم . ٦ وأثرك كثيراً جداً وأجعلك أمماً ، وملوك منك يخرجون . ٧ وأقيم عهدي ببني وبينك وبين نسلك من بعدك في أجيالهم عهداً أبدياً ، لا تكون لهم لك ولنسلك من بعدك . ٨ وأعطي لك ولنسلك من بعدك أرض غربتك كل أرض كنعان ملكاً أبدياً ، وأكون إلههم . ٩ وقال الله لابراهيم وأما أنت فتحفظ عهدي ، أنت ونسلك من بعدك في أجيالهم . ١٠ هذا هو عهدي الذي تحفظونه ببني وبينكم وبين نسلك من بعدك ، يُختن منكم كل ذكر ١١ فتختنون في لحم غرلتكم ، فيكون علامة عهدٍ ببني وبينكم . ١٢ ابن ثمانية أيام يُختن منكم كل ذكر في أجيالكم ، وليد البيت والمبتاع بالفضة من كل ابن غريب ليس من نسلك . ١٣ يُختن ختاناً وليد بينك والمبتاع بفضتك ، فيكون عهدي في لحم عهداً أبدياً . وأما الذكر الأغلف الذي لا يختن في لحم غرلته فتقطع تلك النفس من شعبها ، انه قد نكث عهدي . ١٥ وقال الله لابراهيم ساراي امرأتك لاتدعو اسمها ساراي بل اسمها سارة . ١٦ وأباركها وأعطيك أيضاً منها ابناً . أباركها فتكون أمماً وملوك وشعوب منها يكونون . ١٧ فسقط ابراهيم على وجهه وضحك ، وقال في قلبه هل يُولد لابن مئة سنة وهل تلد سارة وهي بنت تسعين سنة . ١٨ وقال ابراهيم لله ليت إسماعيل يعيش أمامك . ١٩ فقال الله بل سارة امرأتك تلد لك ابناً وتدعو اسمه إسحق . وأقيم عهدي معه عهداً أبدياً لنسله من بعده . ٢٠ وأما اسمعيل فقد سمعت لك فيه . ها أنا أباركه وأثمره وأكثره كثيراً جداً . اثني عشر رئيساً ولد وأجعله أمةً كبيرة . ٢١ ولكن عهدي أقيم مع إسحق الذي تلده لك سارة في هذا الوقت في السنة الآتية . ٢٢ فلما فرغ من الكلام معه صعد الله عن ابراهيم . ٢٣ فأخذ ابراهيم اسمعيل ابنه وجميع ولدان بيته وجميع المبتاعين بفضته كل ذكر من أهل بيت ابراهيم وختن لهم غرلتهم في ذلك اليوم عينه كما كلمه الله .

24 ואברהם בן-תשעים ותשע שנה בהמלו בשר פרלתו : 25 וישמעאל
בנו בן-שלש עשרה שנה בהמלו את בשר פרלתו : 26 בצעם היום הזה
נמול אברהם וישמעאל בנו : 27 וכל-אנשי ביתו ליד בית ומקנת-כסף
מאת בן-נכר נמלו אתו :

כא

1 ויהנה סקד את-שרה כאשר אמר ניצש יהנה לשרה כאשר
דבר : 2 ומהר נולד שרה לאברהם בן לוקניו למוצד אשר-דבר אתו
אלהים : 3 ויקרא אברהם את-שם-בנו הנולד-לו אשר-לדה-לו שרה
יצחק : 4 וימל אברהם את-יצחק בנו בן-שמנת ימים כאשר צנה אתו
אלהים : 5 ואברהם בן-מאת שנה בהנולד לו את יצחק בנו : 6 ותאמר
שרה צחק צשה לי אלהים כל-השמע יצחק-לי : 7 ותאמר מי מלל
לאברהם היניקה בנים שרה פי-ילדתי בן לוקניו : 8 ויגדל הילד ויגמל
ניצש אברהם משקה גדול ביום הגמל את-יצחק : 9 ותרא שרה
את-בן-הגור המצרית אשר-לדה לאברהם מצחק : 10 ותאמר לאברהם
גרש הקמה הזאת ואת-בנה פי לא יירש בן-הקמה הזאת עם-יצחק :
11 ויבוע הדבר מאד בציני אברהם על אודת בנו : 12 ויאמר אלהים
אל-אברהם אל-ירע בציניך על-הנצר ועל-אמתך כל אשר תאמר אליך
שרה שמע בקלה פי ביצחק יקרא לך ובע : 13 וגם את-בן-הקמה
לגוי אשימנו פי ורצה הוא :

٢٤ وكان ابراهيم ابن تسع وتسعين سنة حين خُتِنَ في لحم غرلته . ٢٥ وكان اسمعيل ابنه ابن ثلث عشرة سنة حين خُتِنَ في لحم غرلته . ٢٦ في ذلك اليوم عينه ختن ابراهيم واسمعيل ابنه . ٢٧ وكل رجل بيته ولدان البيت والمبتاعين بالفضة من ابن الغريب خُتِنوا معه .

الاصحاح الحادي والعشرون

١ وافتقد الرب سارة كما قال . وفعل الرب لسارة كما تكلم . ٢ فحبلت سارة وولدت لإبراهيم ابناً في شيخوخته . في الوقت الذي تكلم الله عنه . ٣ ودعا ابراهيم اسم ابنه المولود له الذي ولدته له سارة اسحق . ٤ وختن ابراهيم اسحق ابنه وهو ابن ثمانية أيام كما أمره الله . ٥ وكان ابراهيم ابن مئة سنة حين وُلد له اسحق ابنه . ٦ وقالت سارة قد صنع إليّ الله ضحكاً . كل من يسمع يضحك لي . ٧ وقالت من قال لإبراهيم سارة ترضع بنين . حتى ولدت ابناً في شيخوخته . ٨ فكبر الولد وفُطم وصنع ابراهيم وليمة عظيمة يوم فطام اسحق . ٩ ورأت سارة ابن هاجر المصرية الذي ولدته لابراهيم يمزح . ١٠ فقالت لإبراهيم اطرد هذه الجارية وابنها . لأن ابن هذه الجارية لا يرث مع ابني اسحق . ١١ فقبح الكلام جداً في عيني ابراهيم لسبب ابنه . ١٢ فقال الله لابراهيم لا يقبح في عينيك من أجل الغلام ومن أجل جاريتك . في كل ما تقول لك سارة اسمع لقولها . لأنه باسحق يدعى لك نسل . ١٣ وابن الجارية أيضاً سأجعله أمةً لأنه نسلك .

14 וישכם אברהם בבקר ויבא-לקח ויחמת מים ויתן אל-הגר =

שם על-שכמה ואת-הילד וישלחה ומלך ומתע במדבר באר שבע :

15 ויכלו המים מן-החמת ומשלך את-הילד תחת אחד השיחים :

16 ומלך ומשב לה מנגד הרחק כמטחוי קשת כי אמרה אל-ארה =

במות הילד ומשב מנגד ומשא את-קלה ומבך : 17 וישמע אלהים

את-קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל-הגר מן-השמים ויאמר לה מה-לך

הגר אל-תיראי כי-שמע אלהים אל-קול הנער באשר הוא-שם : 18 קומי

שאי את-הנער ותחזיקי את-גדך בו כי-לגוי גדול אשימנו : 19 ויפקח

אלהים את-ציניקה ומרא באר מים ומלך וממלא את-החמת מים ומשק

את-הנער : 20 ויהי אלהים את-הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה

קשת : 21 וישב במדבר שארן ומקח-לו אמו אשה מארץ מצרים :

22 ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר-צבאו אל-אברהם לאמר

אלהים עמך בכל אשר-אתה עשה : 23 ועתה השבצה לי באלהים

הנה אם-תשקר לי וליניני ולגדדי כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי

ועם-הארץ אשר-גרתה בה : 24 ויאמר אברהם אנכי אשבע : 25 והוכח

אברהם את-אבימלך על-אדות באר המים אשר גולו עבדי אבימלך :

26 ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את-הדבר הנה וגם-אתה לא-הגדת

לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום :

١٤ فبكر ابراهيم صباحاً وأخذ خبزاً وقربة ماء وأعطاهما لهاجر
واضعاً إياهما على كتفها والولدَ وصرفها . فمضت وتاهت في بويّة بئر
سبع . ١٥ ولما فرغ الماء من القربة طرحت الولد تحت إحدى الأشجار .
١٦ ومضت وجلست مقابلهُ بعيداً نحو رمية قوس . لأنها قالت لا أنظر
موت الولد . فجلست مقابلهُ ورفعت صوتها وبكت . ١٧ فسمع الله
صوت الغلام . ونادى ملاك الله هاجر من السماء وقال لها مالك يا هاجر ؟
لاتخافي لأن الله قد سمع لصوت الغلام حيث هو . ١٨ قومي احملني الغلام
وشدّي يدك به . لاني سأجمله أمةً عظيمة . ١٩ وفتح الله عينها فأبصرت
بئر ماء فذهبت وملأت القربة ماءً وسقت الغلام . ٢٠ وكان الله مع الغلام فكبر .
وسكن في البوية وكان ينمو رامي قوس . ٢١ وسكن في بوية فاران وأخذت
له أمه زوجة من أرض مصر . ٢٢ وحدث في ذلك الزمان ان أبيالك وفيكول
رئيس جيشه كلما ابراهيم قائلين الله معك في كل ما أنت صانع . ٢٣ فالآن أحلف لي
بالله هنا أنك لاتعدر بي ولا بنسلي وذريتي . كالمعروف الذي صنعت اليك تصنع
إليّ وإلى الأرض التي تغرّبت فيها . ٢٤ فقال ابراهيم أنا أحلف . ٢٥ وعاتب
إبراهيم أبيالك لسبب بئر الماء التي اغتصبها عبيد أبيالك . ٢٦ فقال أبيالك لم أعلم
من فعل هذا الأمر أنت لم تخبرني ولا أنا سمعت سوى اليوم .

27 וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֹאן וּבָקָר וַיִּתֵּן לְאַבְיִמֶלֶךְ וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית :

28 וַיֵּצֵב אַבְרָהָם אֶת-שֶׁבַע כְּבֹשֶׁת הַצֹּאן לְבִדְהָן : 29 וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ
 אֶל-אַבְרָהָם מַה הִנֵּה שֶׁבַע כְּבֹשֶׁת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְבִדְהָן : 30 וַיֹּאמֶר
 כִּי אֶת-שֶׁבַע כְּבֹשֶׁת תִּקַּח מִיָּדִי בְּעִבּוֹר תִּהְיֶה-לִּי לְעֹדָה כִּי חִסַּרְתִּי אֶת-הַבָּאָר
 הַזֹּאת : 31 עַל-כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא בָּאָר שֶׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם :
 32 וַיִּכְרְתוּ בְרִית בֵּבְאָר שֶׁבַע וַיִּקַּם אַבְיִמֶלֶךְ וַפִּילֵל שֶׁר-צָכָאוּ וַיָּשׁוּבוּ
 אֶל-אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים : 33 וַיִּשַׁע אֶשֶׁל בֵּבְאָר שֶׁבַע וַיִּקְרָא-שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה
 אֵל עוֹלָם : 34 וַיִּגַּר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים .

כב

1 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת-אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲגַנִּי : 2 וַיֹּאמֶר קַח-נָא אֶת-בְּנֶהְךָ אֶת-יְחִידֶךָ אֲשֶׁר-אֶהְבֶּתָּ
 אֶת-יִצְחָק וְלֶךְ-לְךָ אֶל-אֶרֶץ הַמִּרְיָה וְהַצַּלְהוּ שָׁם לְעֵלֶּה עַל אַחַד הַהָרִים
 אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ : 3 וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת-חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח
 אֶת-שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְרַע עֲצֵי עֵלֶּה וַיִּלְךְ אֶל-הַמָּקוֹם
 אֲשֶׁר-אָמַר-לוֹ הָאֱלֹהִים : 4 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נִישָׂא אַבְרָהָם אֶת-צִיְנוֹ וַיִּרְא
 אֶת-הַמָּקוֹם מֵרְחוֹק : 5 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-נְעָרָיו שְׁבוּ-לָכֶם פֹּה עִם-הַחֲמוֹר
 וְאֲנִי וְהַנְּעַר נִלְכֶה עַד-כֹּה וְנִשְׁמַחְנָה וְנִשׁוּבָה אֵלֵיכֶם :

٢٧ فأخذ إبراهيم غنماً وبقراً وأعطى أبيمالك قطعاً كلاهما ميثاقاً .
 ٢٨ وأقام إبراهيم سبع نعاج من الغنم وحدها . فقال أبيمالك لإبراهيم
 ما هي هذه السبع النعاج التي أقمتها وحدها . ٣٠ فقال انك سبع نعاج .
 تأخذ من يدي لكي تكون لي شهادة بأني حفرت هذه البئر . ٣١ لذلك
 دعا ذلك الموضع بئر سبع . لانهما هناك حلفا كلاهما . ٣٢ فقطعاً ميثاقاً
 في بئر سبع . ثم قام أبيمالك وفيكول رئيس جيشه ورجعا إلى أرض
 الفلسطينيين . ٣٣ وغرس إبراهيم أثلاً في بئر سبع ودعا هناك باسم الرب الإله
 السرمدي . ٣٤ وتغرب إبراهيم في أرض الفلسطينيين أياماً كثيرة .

الاصحاح الثاني والعشرون

١ وحدث بعد هذه الأمور أن الله امتحن إبراهيم ، فقال له يا إبراهيم ،
 فقال هاأنذا . ٢ فقال خذ ابنك وحيدك الذي تحبه اسحق واذهب إلى أرض
 المريتيا وأصعده هناك محرقة على أحد الجبال الذي أقول لك . ٣ فبكر إبراهيم
 صباحاً وشد على حمارة وأخذ اثنين من غلمانیه معه واسحق ابنه وشقق حطباً
 لمحرقة وقام وذهب إلى الموضع الذي قال له الله . ٤ وفي اليوم الثالث رفع
 إبراهيم عينيه وأبصر الموضع من بعيد . ٥ فقال لإبراهيم لعلنا نراها هنا
 مع الحمار ، وأما أنا والغلام فنذهب إلى هناك ونسجد ثم نرجع إليكما .

6 וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת-עֲצֵי הָעֵלֶה וַיִּשֶׂם עַל-יִצְחָק בְּנֹו וַיִּקַּח בְּיָדֹו
 אֶת-הָאֵשׁ וְאֶת-הַמֶּאֲכָלֶת וַיִּלְכֹּו שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו : 7 וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל-אַבְרָהָם
 אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי הֲנִנִי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהַעֲצִים וְאִיִּה הִשָּׂה
 לְעֵלֶה : 8 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה-לוֹ הִשָּׂה לְעֵלֶה בְנִי וַיִּלְכֹּו שְׁנֵיהֶם
 יַחְדָּו : 9 וַיָּבֹאוּ אֶל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר-לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם
 אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹף אֶת-הַעֲצִים וַיַּצְקֵד אֶת-יִצְחָק בְּנֹו וַיִּשֶׂם אֹתֹו עַל-הַמִּזְבֵּחַ
 מִמָּצֵל לְעֲצִים : 10 וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת-יָדֹו וַיִּקַּח אֶת-הַמֶּאֲכָלֶת לְשַׁחַט
 אֶת-בְּנֹו : 11 וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֶּאֶף יְהוָה מִן-הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם
 וַיֹּאמֶר הֲנִנִי : 12 וַיֹּאמֶר אֶל-מִשְׁלַח יָדְךָ אֶל-הַנֶּעֱרַר וְאַל-תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה
 כִּי עֵתָה יִדְעָתִי כִּי-יִרְאֵה אֱלֹהִים אִמָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת-בְּנֵךְ אֶת-יַחֲדִידְךָ מִמֶּנִּי :
 13 וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת-עֵינָיו וַיִּרְאֵה וְהִנֵּה-אֵיל אֲחֵר נָאֻסוּ בְּסִבְבָּךְ בְּקִרְבָּיו
 וַיִּלָּךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת-הָאֵיל וַיַּעֲלֵהֹו לְעֵלֶה תַּחַת בְּנֹו : 14 וַיִּקְרָא אַבְרָהָם
 שֵׁם-הַמְּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאֵה אֲשֶׁר יֹאמֶר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יִרְאֵה : 15 וַיִּקְרָא
 מִלֶּאֶף יְהוָה אֶל-אַבְרָהָם שְׁנֵית מִן-הַשָּׁמַיִם : 16 וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם-
 יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת-בְּנֵךְ אֶת-יַחֲדִידְךָ :
 17 כִּי-בָרַךְ אַבְרָהָם וְהִרְבָּה אַרְבֵּה אֶת-וַרְצֵף כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחֹל אֲשֶׁר
 עַל-שְׁפַת הַיָּם וַיִּרְשׂ וַרְצֵף אֶת שַׁעַר אֲבִיו : 18 וְהַתְּבָרְכוּ בְּוַרְצֵף כָּל
 גּוֹי הָאָרֶץ עָקֵב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּלִלִי :

٦ فأخذ ابرهيم حطب المحرقة ووضعه على إسحق ابنه وأخذ بيده النار والسكين ، فذهبا كلامهما معاً . ٧ وكلم إسحق ابرهيم أباه وقال يا أبي ، فقال هاأنذا يا بني ، فقال هو ذا النار والحطب ولكن أين الحروف للمحرقة . ٨ فقال ابرهيم الله يرى له الحروف للمحرقة يا بني ، فذهبا كلامهما معاً . ٩ فلما أتيا الى الموضع الذي قال له الله بني هناك ابرهيم المذبح ورتب الحطب وربط اسحق ابنه ووضعه على المذبح فوق الحطب . ١٠ ثم مد ابرهيم يده وأخذ السكين ليذبح ابنه . ١١ فناداه ملاك الرب من السماء وقال ابرهيم ابرهيم ، فقال هاأنذا . ١٢ فقال لا تمتد يدك إلى الغلام ولا تفعل به شيئاً ، لأنني الآن علمت أنك خائف الله فلم تمسك ابنك وحيدك عني . ١٣ فرفع ابرهيم عينيه ونظر وإذا كبش وراءه ممسكاً في الغابة بقرنيه ، فذهب ابرهيم وأخذ الكبش وأصعده محرقة عوضاً عن ابنه . ١٤ فدعا ابرهيم اسم ذلك الموضع يهوويه يراه ، حتى أنه يقال اليوم في جبل الرب يوى . ١٥ ونادى ملاك الرب ابرهيم ثانية من السماء . ١٦ وقال بذاتي أقسمت يقول الرب ، اني من أجل انك فعلت هذا الأمر ولم تمسك ابنك وحيدك . ١٧ أباركك مباركة وأكثر نسلك كثيراً كنجوم السماء وكالرمال الذي على شاطئ البحر ، ويرث نسلك باب أعدائه . ١٨ ويتبارك في نسلك جميع أمم الأرض ، ومن أجل أنك سمعت لقولي .

19 וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל-נָצְרֵי וַנְּקָמֵי וַיִּלְכּוּ יַחַדוּ אֶל-בְּאֵר שֶׁבַע וַיָּשָׁב
 אַבְרָהָם בְּבֹאֵר שֶׁבַע : 20 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּגַּד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר
 הִנֵּה יְלִדָה מִלְּפָנָי גַּם-הוּא בְּנִים לְנַחֲוֹר אַחִיד : 21 אֶת-עֹזִין בָּכְרוּ וְאֶת-
 בּוּז אַחִיו וְאֶת-קִמּוֹתַל אָבִי אָרָם : 22 וְאֶת-בְּשֵׁד וְאֶת-חִזּוּ וְאֶת-פִּלְדֶּשׁ
 וְאֶת-יִדְלָף וְאֶת בְּתוּאֵל : 23 וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת-רִבְקָה שְׁמֵנָה אֵלֶּה יְלִדָה
 מִלְּפָנָי לְנַחֲוֹר אַחִי אַבְרָהָם : 24 וּפִילִגְשׁוּ וַיִּשְׁמָה רְאוּמָה וַתֵּלֵד גַּם-הוּא
 אֶת-טִבַּח וְאֶת-גַּחֲסִם וְאֶת-מַחֲשׁ וְאֶת-מַעֲכָה .

לו

1 וַיָּשָׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגּוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן : 2 אֵלֶּה תִּלְדוֹת
 יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן-שֶׁבַע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רִצָּה אֶת-אִשְׁתּוֹ בְּצֹאֵן וְהוּא נָעַר
 אֶת-בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת-בְּנֵי זִלְפָּה נָשִׂי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת-דְּבָרָתָם רִצָּה
 אֶל-אֲבִיהֶם : 3 וַיִּשְׂרָאֵל אָהָב אֶת-יוֹסֵף מִכָּל-בְּנָיו כִּי-בֶן-זָקֵנִים הוּא לוֹ
 וַעֲשָׂה לוֹ כְּתוּבַת פָּסִים : 4 וַיִּרְאוּ אִשְׁתּוֹ כִּי-אֵתוּ אָהָב אֲבִיהֶם מִכָּל-אִשְׁתּוֹ
 וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָבִיאוּ דְבָרָו לְשָׁלֵם : 5 וַיַּחֲלֵם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיִּגַּד לְאִשְׁתּוֹ
 וַיֹּסֶפּוּ עוֹד שְׁנֵא אֹתוֹ : 6 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמַעוּ-נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
 חִלְמָתִי : 7 וְהִנֵּה אֲנִי חֹנֵן מֵאֲלֹמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלַמְתִּי
 וְגַם-נִצְבָּה וְהִנֵּה תִסְבֵּינָה אֲלַמְתֵּיכֶם וַתִּשְׁמַחְוּן לְאֲלַמְתִּי : 8 וַיֹּאמְרוּ אִשְׁתּוֹ
 הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם-מִשׁוֹל תִּמְשַׁל בָּנוּ וַיֹּסֶפּוּ עוֹד שְׁנֵא אֹתוֹ עַל-
 חִלְמָתּוֹ וַעֲלֵדְבָרָיו :

١٩ ثم رجع ابراهيم إلى غلاميه ، فقاموا وذهبوا معاً إلى بئر سبع، وسكن ابراهيم في بئر سبع . ٢٠ وحدث بعد هذه الأمور ان ابراهيم أخبر وقيل له هو ذا ملكة قد ولدت هي أيضاً بنين لناحور أخيك . ٢١ عوضاً بكره وبوزاً أخاه وقوئيل أبا أرام . ٢٢ وكاسد وحزوأ وفلداش وبدلاف وبتوئيل . ٢٣ وولد بتوئيل رفقة ، هؤلاء الثانية ولدتهم ملكة لناحور أخي ابراهيم . ٢٤ وأما سريته واسمها رؤومة فولدت هي أيضاً طابع وجاحم وقاحش ومعكة .

الاصحاح السابع والثلاثون

١ وسكن يعقوب في أرض غربة أبيه في أرض كنعان . ٢ هذه مواليد يعقوب . يوسف إذ كان ابن سبع عشرة سنة كان يرعى مع اخوته الغنم وهو غلامٌ عند بني بلهة وبني زلفة امرأتي أبيه . وأتى يوسف بنميمتهم الرديئة الى أبيهم . ٣ وأما إسرائيل فأحب يوسف أكثر من سائر بنيه لأنه ابن شيخوخته، فصنع له قميصاً ملوناً . ٤ فلما رأى اخوته أن أباهم أحبه أكثر من جميع إخوته أبغضوه ولم يستطيعوا أن يكلموه بسلام . ٥ وحلم يوسف حلماً وأخبر إخوته فازدادوا أيضاً بغضاً له . ٦ فقال لهم اسمعوا هذا الحلم الذي حلمت . ٧ فما نحن حازمون حزمياً في الحقل ، وإذا حزمي قامت وانتهبت فاحتاطت حزمكم وسجدت لحزمي . ٨ فقال له أخوته ألمالك تملك علينا ملكاً أم تتسلط علينا تسلطاً ، وازدادوا أيضاً بغضاً له من أجل أحلامه ومن أجل كلامه .

9 וַיִּחַלֵּם עוֹד חֵלֹם אַחֵר וַיִּסְפֹּר אֹתוֹ לְאַחֵיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֹמֹתַי
 חֵלֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד צָשָׁר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי :
 10 וַיִּסְפֹּר אֶל-אַבְיוֹ וְאֶל-אַחֵיו וַיִּגְעַר-בּוֹ אַבְיוֹ וַיֹּאמֶר לֹא מָה הַחֵלֹם
 הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ הַבּוֹא נְבוֹא אֲנִי וְאִמְדָּךְ וְאַחִיךָ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לָךְ אֲרָצָה :
 11 וַיִּקְנְאוּ-בּוֹ אַחֵיו וְאַבְיוֹ שָׁמַר אֶת-הַדְּבָר : 12 וַיֵּלְכוּ אַחֵיו לְרַעוֹת
 אֶת-צֹאן אַבְיָהֶם בְּשָׂכֶם : 13 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף הֲלוֹא אֲחִיךָ רָצִים
 בְּשָׂכֶם לָקַח וְאֲשַׁלְחֶךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הֲנִנִּי : 14 וַיֹּאמֶר לוֹ לֹךְ-נָא
 רְאֵה אֶת-שְׁלוֹם אֲחִיךָ וְאֶת-שְׁלוֹם הַצֹּאן וְהַשְׁבִּנִי דָבָר וַיִּשְׁלַחְהוּ מִצְמַק
 חֶבְרוֹן וַיָּבֹא שָׂכְמָה : 15 וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַּעֲהָ בַשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ
 הָאִישׁ לֵאמֹר מַה-תְּבַקֵּשׁ : 16 וַיֹּאמֶר אֶת-אֲחֵי אֲנֹכִי מִבְּקֵשׁ הַגִּידְהָ-נָּא
 לִי אֵיפֹה הֵם רָצִים : 17 וַיֹּאמֶר הָאִישׁ וְסַעוּ מִזֶּה כִּי שְׂמַצְתִּי אִמְרִים
 גִּלְקָה דַּתְיָנָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחֵר אַחֵיו וַיִּמְצְאֵם בְּדֹחַן : 18 וַיִּרְאוּ אֹתוֹ
 מִרְחָק וּבְטָרֵם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַבְּלוּ אֹתוֹ לְהִמִּיתוֹ : 19 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
 אֶל-אַחֵיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלְזָה בָּא : 20 וְעַתָּה לָכֵו וְנִהְרָגְהוּ
 וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת וְאֲמַרְנוּ תִּמָּה רָעָה אֲכַלְתָּהוּ וְנִרְאָה מִה-יְהִיו
 חֲלֹמֹתָיו : 21 וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיַּצִּלְהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִכְנְוּ נַפְשׁ :
 22 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן אֶל-תִּשְׁפֹּכוּ-דָם הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל-הַבּוֹר הַזֶּה
 אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר וַיֵּד אֶל-תִּשְׁלַחוּ-בּוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשְׁבִּיבוֹ
 אֶל אַבְיוֹ :

٩ ثم حلم حلماً آخر وقصه على إخوته ، فقال إني قد حلمت حلماً
 أيضاً وإذا الشمس والقمر وأحد عشر كوكباً ساجدة لي . ١٠ وقصه على
 أبيه وعلى إخوته ، فانتهره أبوه وقال له ما هذا الحلم الذي حلمت ، هل
 تأتي أنا وأمك وإخوتك لتسجد لك إلى الأرض . ١١ فحسده إخوته ، وأما
 أبوه فحفظ الأمر . ١٢ ومضى إخوته ليرعوا غنم أبيهم عند شكيم . ١٣ فقال
 اسرائيل ليوسف أليس إخوتك يرعون عند شكيم ، تعال فأرسلك إليهم ،
 فقال له هأنذا . ١٤ فقال له اذهب انظر سلامة إخوتك وسلامة الغنم وردت
 لي خيراً . فأرسله من وطاء حبرون فأتى إلى شكيم . ١٥ فوجده رجل وإذا
 هو ضال في الحقل . فسأله الرجل قائلاً ماذا تطلب ؟ . ١٦ فقال أنا طالب
 إخوتي ، أخبرني أين يرعون . ١٧ فقال الرجل قد ارتحلوا من هنا ، لأنني
 سمعتم يقولون لنذهب إلى دوثان ، فذهب يوسف وراء إخوته فوجدهم في
 دوثان . فلما أبصروه من بعيد قبلوا اقترب إليهم احتالوا له ليبيتوه .
 ١٩ فقال بعضهم لبعض هوذا هذا صاحب الأحلام قادم . فالآن هلم
 نقتله ونطرحه في إحدى الآبار ونقول وحش رديء أكله ، فنرى ماذا
 تكون أحلامه . ٢١ فسمع راوبين وأنقذه من أيديهم ، وقال لا تقتله .
 ٢٢ وقال لهم راوبين لا تسفكوا دماً ، اطرحوه في هذه البئر التي في البرية
 ولا تمدوا إليه بدأ . لكي ينقذه من أيديهم ليرده إلى أبيه .

23 ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו
 את כתנת הפסים אשר עליו : 24 ויקחהו וישלכו אתו הברכה והבור
 רק אין בו מים : 25 וישבו לאכל לחם וישאו ציניהם ויראו והנה
 ארחת ישמצאלים באה מגלעד וימליהם נשאים נכאת וצרי ולט
 הולכים להוריד מצרימה : 26 ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע פי
 נהרג את אחינו וכסינו את דמו : 27 לכו ונמכרנו לישמצאלים ונדנו
 אל תהיבו פי אחינו בשרנו הוא וישמעו אחיו : 28 ויצברו אנשים
 מדוניים סחרים וימשכו ויצלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף
 לישמצאלים בעשרים כסף ויביאו את יוסף מצרימה : 29 וישב ראובן
 אל הבור והנה אי יוסף בבור ויקרע את בגדיו : 30 וישב אל אחיו
 ויאמר הילד איננו ואני אנה אני בא : 31 ויקחו את כתנת יוסף
 וישחטו שעיר עזים ויטבילו את הכתנת בדם : 32 וישלחו את כתנת
 הפסים ויביאו אל אביהם ויאמרו זאת מצאנו הכרנא הכתנת בגד
 הוא אם לא : 33 ויפירה ויאמר כתנת בני סיה רצה אקלטהו טרף
 טרף יוסף : 34 ויקרע יעקב שמלתיו וישם שק בכתפיו ויתאבל
 על בנו ימים רבים : 35 ויקמו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן
 להתנחם ויאמר פי ארד אל בני אבל שאלה ניבך אתו אביו :
 36 והמדנים מכרו אתו אל מצרים לפוטיפר סרים פרעה שר
 השבחים .

٢٣ فكان لما جاء يوسف إلى اخوته خلعوا عن يوسف قميصه القميص
 الملون الذي عليه . ٢٤ وأخذوه وطرحوه في البئر ، وأما البئر فكانت
 فارغة ليس فيها ماء . ٢٥ ثم جلسوا لياكلوا طعاماً ، فرفعوا عيونهم ونظروا
 وإذا قافلة اسمعيليين مقبلة من جمعا . وجاهم حامله ككثيراء وبلساناً ولادناً
 ذاهبين لينزلوا بها إلى مصر . ٢٦ فقال يهوذا لاختوته ما الفائدة أن نقتل أخانا
 ونخفي دمه . ٢٧ تعالوا فنبيعه للاسمعيليين ولا تكن أيدينا عليه لأنه أخونا
 ولحمنا . فسمع له اخوته . ٢٨ واجتاز رجال مديانيون تجار ، فسحبوا يوسف
 وأصعدوه من البئر وباعوا يوسف للاسمعيليين بعشرين من الفضة ، فأتوا
 بيوسف إلى مصر . ٢٩ ورجع رأوبين إلى البئر وإذا يوسف ليس في البئر ،
 فمزق ثيابه . ٣٠ ثم رجع إلى اخوته وقال الولد ليس موجوداً ، وأنا إلى
 أين أذهب . ٣١ فأخذوا قميص يوسف وذبحوا تيساً من المعزى وغمسوا
 القميص في الدم . ٣٢ وأرسلوا القميص الملون وأحضروه إلى أبيهم ، وقالوا
 وجدنا هذا ، حقت أقميص ابنك هو أم لا . ٣٣ فتحققه وقال قميص ابني ،
 وحش رديء أكله ، افتريس يوسف افتراساً . ٣٤ فمزق يعقوب ثيابه
 ووضع مسحاً على حقويه وناح على ابنه أياماً كثيرة . ٣٥ فقام جميع بنيه
 وجميع بناته ليعزوه فأبى أن يتعزى وقال اني أنزل إلى ابني نائحاً إلى الهاوية ،
 وبكى عليه أبوه . ٣٦ وأما المديانيون فباعوه في مصر افوطيفار خصي
 فرعون رئيس الشرط .

לט

1. ויוסף הוֹבֵד מִצְרַיִםהוּ נִיֻקְנָהוּ פּוֹשֵׁפֶר סָרִיס פְּרָעָה שֶׁר הַטְּבָחִים אִים מִצְרַיִם מִיַּד הַיִּשְׁמַעְאֵלִים אֲשֶׁר הוֹרְדָהוּ שָׁמָּה : 2 נִהְיָ יְהוָה אֶת-יוֹסֵף נִהְיָ אִישׁ מְצֻלִים נִהְיָ בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרַיִ : 3 וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי יְהוָה אִתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה יְהוָה מְצֻלִים בְּיָדוֹ 4 נִיֻמְצָא יוֹסֵף חֹן בְּעֵינָיו וַיִּשְׁרַת אִתּוֹ וַיִּפְקְדֵהוּ עַל-בֵּיתוֹ וְכָל-יִשְׁלוֹ נָתַן בְּיָדוֹ : 5 נִהְיָ מֵאֲזוּ הִפְקִיד אִתּוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל-אֲשֶׁר יִשְׁלוֹ וַיִּבְרָךְ יְהוָה אֶת-בֵּית הַמִּצְרַיִם בְּגַלְל יוֹסֵף נִהְיָ בְרַכְתָּ יְהוָה בְּכָל-אֲשֶׁר יִשְׁלוֹ בְּבֵית יוֹסֵף וּבִשְׂדֵה : 6 וַיַּעֲזֹב כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ בְּיַד יוֹסֵף וְלֹא-יָדַע אִתּוֹ מֵאִימָה כִּי אִם-הִלָּחֵם אֲשֶׁר-הוּא אוֹכֵל נִהְיָ יוֹסֵף יְפֶת-תֹּאֵר וַיִּפֶּה מִרְאָה : 7 נִהְיָ אֶסֶר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אֶת-אֲדֹנָיו אֶת-צִיִּינֵהָ אֶל-יוֹסֵף וַתֹּאמֶר שְׂכָבָה עִמִּי : 8 וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אֶל-אִשְׁתּוֹ אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא-יָדַע אִתִּי מִה-בְּבֵית וְכָל אֲשֶׁר-יִשְׁלוֹ נָתַן בְּיָדִי : 9 אֵינְנוּ גְדוֹל בְּבֵית הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא-חֹשֶׁךְ מִמֶּנִּי מֵאִימָה כִּי אִם-אוֹתָךְ בְּאֲשֶׁר אֶת-אִשְׁתּוֹ וְאִיךָ אֲעֲשֶׂה הַרְצָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחִטָּאתִי לֵאלֹהִים : 10 נִהְיָ כְּדִבְרֶהָ אֶל-יוֹסֵף יוֹם וְלֹא-שָׁמַע אֲלֶיהָ לְשֹׁכֵב אֲצֶלָה לְהִיּוֹת עִמָּה : 11 נִהְיָ כִּתְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֵא הַבַּיִתָּה לְעִשׂוֹת מִלֵּאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת שֵׁם בְּכִית : 12 וַתִּתְפַּשְׁשֶׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיֵּצֵא : 13 נִהְיָ כִּרְאוּתָהּ כִּי-עָזַב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנָּס הַחוּצָה : 14 וַתִּקְרָא לְאֲנָשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עִבְרִי לְצַחֵק בָּנוּ בָּא אֵלַי לְשֹׁכֵב עִמִּי וַאֲקָרָא בְּקוֹל גְּדוֹל : 15 נִהְיָ כִּשְׁמַעוּ כִּי-הִרִימְתִי קוֹלִי וַאֲקָרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אֲצִלִּי וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה :

الاصحاح التاسع والثلاثون

١ وأما يوسف فأُنزِلَ إلى مصر واشترَاهُ فوطيفار خصي فرعون رئيس الشرط رجلٌ مصريٌّ من يد الإسماعيليين الذين أنزلوهُ إلى هناك . ٢ وكان الرب مع يوسف فكان رجلاً ناجحاً . وكان في بيت سيدهِ المصري . ٣ ورأى سيدهُ أن الرب معه وأن كل ما يصنع كان الرب ينجحهُ بيدهِ . ٤ فوجد يوسف نعمة في عينيه وخدمهُ . فوَكَّلَهُ على بيته ودفع إلى يدهِ كل ما كان له . ٥ وكان من حين وَكَّلَهُ على بيته وعلى كل ما كان له أن الرب بارك بيت المصري بسبب يوسف . وكانت بركة الرب على كل ما كان له في البيت وفي الحقل . ٦ فترك كل ما كان له في يد يوسف . ولم يكن معه يعرف شيئاً إلا الخبز الذي يأكل . وكان يوسف حسن الصورة وحسن المنظر . ٧ وحدث بعد هذه الأمور أن امرأة سيدهِ رفعت عينها إلى يوسف وقالت اضطجع معي . ٨ فأبى وقال لامرأة سيدهِ هو ذا سيدي لا يعرف معي ما في البيت وكل ماله قد دفعهُ إلى يدي . ٩ ليس هو في هـ البيت أعظم مني . ولم يمسك عني شيئاً غيرك لأنك امرأته . فكيف أصنع هذا الشر العظيم وأخطيء إلى الله . ١٠ وكان إذ كلمت يوسف يوماً فيوماً أنه لم يسمع لها أن يضطجع بجانبها ليكون معها . ١١ ثم حدث نحو هذا الوقت أنه دخل البيت ليعمل عمله ولم يكن انسان من أهل البيت هناك في البيت . ١٢ فأمسكتهُ بثوبه قائلة اضطجع معي . فترك ثوبه في يدها وهرب وخرج إلى خارج . ١٣ وكان لما رأت أنه ترك ثوبه في يدها وهرب إلى خارج . ١٤ أنها نادت أهل بيتها وكلمتهم قائلة انظروا . قد جاء إلينا رجل عبرانيٌّ ليداعبنا . دخل إليّ ليضطجع معي فصرختُ بصوت عظيم . ١٥ وكان لما سمع أني رفعت صوتي وصرخت أنه ترك ثوبه بجانبني وهرب وخرج إلى خارج .

16 ותנח בגדו אצלה עד-בוא אדניו אל-ביתו : 17 ותדבר אליו
 פדברים האלה לאמר בא אלי העבד העברי אשר-הבאת לנו לצחק
 בי : 18 ויהי כהרימי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס החוצא :
 19 ויהי כשמע אדניו את-דברי אשתו אשר דברה אליו לאמר פדברים
 האלה עשה לי עבדך וימר אפו : 20 ויקח אדני יוסף אתו ויתנהו
 אל-בית הסהר מקום אשר-אסורי המלך אסורים ויהי-שם בבית הסהר :
 21 ויהי זהה את-יוסף ויט אליו חסד וימן חנו בעיניו שר בית-הסהר :
 22 וימן שר בית-הסהר ביד-יוסף את כל-האסירים אשר בבית הסהר
 ואת כל-אשר עשים שם הוא היה עשה : 23 אין שר בית-הסהר ראה
 את-כל-מאומה בידו באשר זהה אתו ואשר-הוא עשה זהה מצליח :

מ

ו ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך-מצרים
 והאפה לאדניהם למלך מצרים : 2 ויקצף פרעה על שני
 סריסיו על שר המשקים ועל שר האופים : 3 וימן אתם
 במשמר בית שר הטבחים אל-בית הסהר מקום אשר יוסף
 אסור שם : 4 ויפקד שר הטבחים את-יוסף אתם וישרת אתם
 ויהיו ימים במשמר : 5 ויחלמו חלום שניהם איש חלמו בליקלה
 אחד איש כפתרון חלמו המשקה והאפה אשר אסורים בבית
 הסהר : 6 ויבא אליהם יוסף בבקר וירא אתם והנם זעפים :
 7 וישאל את-סריסיו פרעה אשר אתו במשמר בית אדניו לאמר
 מדוע פניכם רעים היום : 8 ויאמרו אליו חלום חלמנו ופתר
 אין אתו ויאמר אליהם יוסף הלוא לאלהים פתרגים ספרו-נא
 לי : 9 ויספר שר-המשקים את-חלמו ליוסף ויאמר לו בחלומי
 והנה-גפן לפני : 10 ובגפן שלשה שריגם והוא כפרחת עלתה
 נצה הכשילו אשכלתיה ענבים :

١٦ فوضعت ثوبه بجانبها حتى جاء سيده إلى بيته . ١٧ فكلمته بمثل هذا الكلام قائلة دخل إلى العبد العبراني الذي جئت به إلينا ليداعبني . ١٨ وكان لما رفعت صوتي وصرخت أنه ترك ثوبه بجانبني وهرب إلى خارج . ١٩ فكان لما سمع سيده كلام امرأته الذي كلمته به عبدك أن غضبه حمي . ٢٠ فأخذ يوسف سيده ووضعه في بيت السجن المكان الذي كان أسرى الملك محبوسين فيه . وكان هناك في بيت السجن . ٢١ ولكن الرب كان مع يوسف وبسط إليه لطفاً وجعل نعمته له في عيني ورئيس بيت السجن . ٢٢ فدفع رئيس بيت السجن إلى يد يوسف جميع الأسرى الذين في بيت السجن . كل ما كانوا يعملون هناك كان هو العامل . ٢٣ ولم يكن رئيس بيت السجن ينظر شيئاً البتة مما في يده لأن الرب كان معه ومهما صنع كان الرب ينجحه .

الاصحاح الأربعون

١ وحدث بعد هذه الأمور أن ساقى ملك مصر والحجاز أذنباً إلى سيدهما ملك مصر . ٢ فسخط فرعون على خصيه رئيس السقاة ورئيس الحجازين . ٣ فوضعهما في حبس بيت رئيس الشرط في بيت السجن المكان الذي كان يوسف محبوساً فيه . ٤ فأقام رئيس الشرط يوسف عندهما فخدمهما . وكانا أياماً في الحبس . ٥ وحلما كلاهما حلماً في ليلة واحدة كل واحدٍ حله . كل واحد بحسب تعبير حله ساقى ملك مصر وخبازه المحبوسان في بيت السجن . ٦ فدخل يوسف إليهما في الصباح ونظرهما وإذا هما مغتبان . ٧ فسأل خصي فرعون اللذين معه في حبس بيت سيده قائلاً لماذا وجهاكما مكمدان اليوم . ٨ فقالا له حلماً حلماً وليس من يعبره . فقال لهما يوسف أليست لله التعابير . قصاً عليّ . ٩ فقصّ رئيس السقاة حله على يوسف وقال له كنت في حلمي وإذا كرمة أمامي . ١٠ وفي الكرمة ثلاثة قضبان . وهي إذا أفرخت طلع زهرها وأنضجت عناقيدها عنباً .

11 וְכֹס פְּרֻעָה בְּיַדִּי וְאַקַח אֶת-הָעֲנָבִים וְאַשְׁחַט אֹתָם אֶל-
 כֹּס פְּרֻעָה וְאַתֵּן אֶת-הַכֹּס עַל-כַּף פְּרֻעָה : 12 וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף
 זֶה פְּתָרְנוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם : 13 בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יֵשֵׂא פְּרֻעָה
 אֶת-רֹאשָׁהּ וְהַשִּׁיבָהּ עַל-כַּנָּף וְנָתַתְּ כֹּס-פְּרֻעָה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפֵּט
 הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מִשְׁקֵהוּ : 14 כִּי אִם-יִכְרַתְנִי אֶתָּה כַּאֲשֶׁר
 יִיטֵב לָךְ וְעָשִׂיתָ-נָא עִמָּדֵי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתָּנִי אֶל-פְּרֻעָה וְהוֹצֵאתָנִי
 מִן-הַבֵּית הַזֶּה : 15 כִּי-גִנַּב גִּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעֶבְרִים וְגַם-פֹּה לֹא-
 עָשִׂיתִי מְאוּמָה כִּי-שָׁמוּ אֹתִי בְּבוֹר : 16 וַיֵּרָא שֵׁר-הָאֲפִים כִּי-
 טוֹב פְּתָר וַיֹּאמֶר אֶל-יוֹסֵף אֵף-אֲנִי בְּחִלּוּמֵי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סִלֵּי
 חֲרִי עַל-רֹאשִׁי : 17 וּבִסֵּל הָעֶלְיוֹן מִכָּל מֵאֲכָל פְּרֻעָה מַעֲשֵׂה
 אָפֶה וְהַעוֹף אֲכֹל אֹתָם מִן-הַסֵּל מֵעַל רֹאשִׁי : 18 וַיַּעַן יוֹסֵף
 וַיֹּאמֶר זֶה פְּתָרְנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַסֵּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם : 19 בְּעוֹד
 שְׁלֹשֶׁת יָמִים יֵשֵׂא פְּרֻעָה אֶת-רֹאשָׁהּ מֵעַלְיָהּ וְתָלָה אוֹתָהּ עַל-עֵץ
 וְאָכַל הַעוֹף אֶת-בְּשָׂרָהּ מֵעַלְיָהּ : 20 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם
 הַהֲלָדָת אֶת-פְּרֻעָה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּהּ לְכָל-עַבְדָּיו וַיֵּשֵׂא אֶת-רֹאשׁ שֵׁר
 הַמִּשְׁקִים וְאֶת-רֹאשׁ שֵׁר הָאֲפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו : 21 וַיָּשָׁב אֶת-שֵׁר
 הַמִּשְׁקִים עַל-מִשְׁקֵהוּ וַיִּתֵּן הַכֹּס עַל-כַּף פְּרֻעָה : 22 וְאֵת שֵׁר
 הָאֲפִים תָּלָה כַּאֲשֶׁר פְּתָר לָהֶם יוֹסֵף : 23 וְלֹא-זָכַר שֵׁר-הַמִּשְׁקִים
 אֶת-יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ .

מא

1 נִיחֵי מִקֵּץ שְׁנַיִם יָמִים וּפְרֻעָה חָלַם וְהִנֵּה עִמָּד עַל-הַיָּאָר : 2 וְהִנֵּה
 מִן-הַיָּאָר עֹלֵת שֶׁבַע פְּרוֹת יְפוֹת מִרְאָה וּבְרִיאַת בָּשָׂר וַתִּרְצְוָהּ בָּאָחוּ :
 3 וְהִנֵּה שֶׁבַע פְּרוֹת אַחְרוֹת עֹלוֹת אַחְרֵיהֶן מִן-הַיָּאָר רַעוֹת מִרְאָה וְדִקוֹת
 בָּשָׂר וַתַּצְמַדְנָה אֶצֶל הַפְּרוֹת עַל-שִׁפְתֵי הַיָּאָר : 4 וַתֵּאֲכַלְנָה הַפְּרוֹת רַעוֹת
 הַמִּרְאָה וְדִקַּת הַבָּשָׂר אֶת שֶׁבַע הַפְּרוֹת יְפוֹת הַמִּרְאָה וַתִּבְרִיאַת נִיחֵץ פְּרֻעָה :

١١ وكانت كأس فرعون في يدي . فأخذت العنب وعصرته في كأس فرعون وأعطيت الكأس في يد فرعون . ١٢ فقال له يوسف هذا تعبيره .
 الثلاثة القضبان هي ثلاثة أيام . ١٣ في ثلاثة أيام أيضاً يرفع فرعون رأسك ويردك إلى مقامك . فتعطي كأس فرعون في يده كالعادة الأولى حين كنت ساقية .
 ١٤ وإنما إذا ذكرتني عندك حينما يصير لك خير تصنع إليّ إحساناً وتذكرني لفرعون وتخرجني من هذا البيت . ١٥ لأنني سرقت من أرض العبرانيين .
 وهنا أيضاً لم أفعل شيئاً حتى وضعوني في السجن . ١٦ فلما رأى رئيس الحُبازين أنه عبّر جيداً قال ليوسف كنت أنا أيضاً في حلمي وإذا ثلاثة سلال حواري على رأسي . ١٧ وفي السلّ الأعلى من جميع طعام فرعون في صنعة الحُبازي .
 والطيور تأكله من السلّ عن رأسي . ١٨ فأجاب يوسف وقال هذا تعبيره .
 الثلاثة سلال هي ثلاثة أيام . ١٩ في ثلاثة أيام أيضاً يرفع فرعون رأسك عنك ويعلقك على خشبة وتأكل الطيور لحمك عنك . ٢٠ فحدث في اليوم الثالث يوم ميلاد فرعون أنه صنع وليمة لجميع عبيده ورفع رأس رئيس السقاة ورأس رئيس الحُبازين بين عبيده . ٢١ وردّ رئيس السقاة إلى سقيه . فأعطى الكأس في يد فرعون . ٢٢ وأما رئيس الحُبازين فعلقه كما عبّر لها يوسف . ٢٣ ولكن لم يذكر رئيس السقاة يوسف بل نسيه .

الاصحاح الحادي والأربعون

وحدث بعد سنتين من الزمان أن فرعون رأى حلاماً . وإذا هو واقف عند النهر . ٢ وهو ذا سبع بقرات طالعة من النهر حسنة المنظر ومحمية اللحم .
 فارتعت في روضة . ٣ ثم هو ذا سبع بقرات أخرى طالعة وراؤها من النهر قبيحة المنظر ورقيقة اللحم . فوقفت بجانب البقرات الأولى على شاطئ النهر ،
 ٤ فأكلت البقرات القبيحة المنظر والرقيقة اللحم البقرات السبع الحسنة المنظر والسمينة . واستيقظ فرعون .

5 וישן ויחלם שנית והנה שבע שבגלים עלות בקנה אחד בריאות
 וטבות : 6 והנה שבע שבגלים דקות ויטופת קדים צמחות אחריהן :
 7 ותבלענה השבגלים הדקות את שבע השבגלים הבריאות והמלאות
 וייקץ פרעה והנה חלום : 8 ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא
 את-כל-חרטמי מצרים ואת-כל-חכמיה ויספר פרעה להם את-חלמו ואין-
 פותר אותם לפרעה : 9 ויבבר שר המשקים את-פרעה לאמר את-
 חטאי אני מוכיר היום : 10 פרעה קצף על-צבדיו וימן אתי במשמר
 בית שר הטבחים אתי ואת שר האפים : 11 ונחלמה חלום בקליה
 אחד אני והוא איש כפתרון חלמו חלמנו : 12 ושם אתנו נצר צבדי
 צבד לשר הטבחים ונספר-לו ויפתר-לנו את-חלמתינו איש כחלמו פתר :
 13 ויהי כאשר פתר-לנו בן הנה אתי השיב על-בני ואתו חלה :
 14 וישלח פרעה ויקרא את-יוסף ויריצהו מן-הבור ויגלה ויחלף שמלתי
 ויבא אל-פרעה : 15 ויאמר פרעה אל-יוסף חלום חלמתי ופתר אין
 אתו ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתר אתו : 16 ויצן יוסף
 את-פרעה לאמר בלצדי אלהים יענה את-שלום פרעה : 17 ויבבר פרעה
 אל-יוסף בחלמי הנני עמד על-שפת הנאר : 18 והנה מן-הנאר עלת
 שבע פרות בריאות בשר ויפת תאר ותרצינה באחי : 19 והנה שבע-
 פרות אחרות עלות אחריהן דלות ורעות תאר מאד ורקות בשר לא-
 ראיתי קנהה בכל-ארץ מצרים לרצ :

٥ ثم نام فحلم ثانية . وهو ذا سبع سنابل طالعة في ساق واحد سمينة وحسنة . ٦ ثم هو ذا سبع سنابل رقيقة وملفوحة بالريح الشرقية نابتة وراءها . ٧ فابتلعت السنابل الرقيقة السنابل السبع السمينة الممتلئة واستيقظ فرعون وإذا هو حلم . ٨ وكان في الصباح أن نفسه انزعجت . فأرسل ودعا جميع سحرة مصر وجميع حكمائها وقصّ عليهم فرعون حلمه . فلم يكن من يعبره لفرعون . ٩ ثم كلم رئيس السقاة فرعون قائلاً أنا أتذكّر اليوم خطاياي . ١٠ فرعون سخط على عبديه فجعلني في حبس بيت رئيس الشرط أنا ورئيس الحيازين . ١١ فحلنا حلماً في ليلة واحدة أنا وهو . حلماً كل واحد بحسب تعبيره . ١٢ وكان هناك معنا غلامٌ عبراني عبد لرئيس الشرط فقصصنا عليه . فعبّر لنا حلماً . عبّر لكل واحد بحسب حلمه . ١٣ وكما عبّر لنا هكذا حدث . ردّني أنا إلى مقامي وأما هو فعلقه . ١٤ أرسل فرعون ودعا يوسف . فأمرعوا به من السجن . فحلق وأبدل ثيابه ودخل على فرعون . ١٥ فقال فرعون ليوسف حلماً وليس من يعبره . وأنا سمعت عنك قولاً أنك تسمع أحلاماً لتعبرها . ١٦ فأجاب يوسف فرعون قائلاً ليس لي . الله يجيب بسلامة فرعون . ١٧ فقال فرعون ليوسف اني كنت في حلمي واقفأعلى شاطئ النهر . ١٨ وهو ذا سبع بقرات طالعة من النهر سمينة اللحم وحسنة الصورة . فارتعت في روضة ١٩ ثم هو ذا سبع بقرات أخرى طالعة وراءها مهزولة وقبيحة الصورة جداً ورقيقة اللحم . لم أنظر في كل أرض مصر مثلها في القباحة .

20 ותאכלנה הפרות הרקות והרעות את שבע הפרות הראשונות
 הפריאת : 21 ותבאנה אל-קרפנה ולא נודע כי-באו אל-קרפנה ומראיהן
 רע כאשר בתחלה ואיקץ : 22 וארא בחלמי והנה שבע שבלים עלת
 בקנה אחד מלאת וטבות : 23 והנה שבע שבלים צנמות דקות שדפות
 קדים צמחות אחריהם : 24 ותבלצן השבלים הדקת הן שבע השבלים
 הטבות ואמר אל-החרטמים ואין מגיד לי : 25 ויאמר יוסף אל-פרעה
 חלום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה : 26 שבע
 פרת הטבת שבע שנים הנה ושבע השבלים הטבת שבע שנים הנה
 חלום אחד הוא : 27 ושבע הפרות הרקות והרעות העלת אחריהן שבע
 שנים הנה ושבע השבלים הרקות שדפות הקדים יהיו שבע שני רעב :
 28 הוא הדבר אשר דברתי אל-פרעה אשר האלהים עשה הראה את-
 פרעה : 29 הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל-ארץ מצרים :
 30 וקמו שבע שני רעב אחריהן ונשפח כל-השבע בארץ מצרים וכלה
 הרעב את-הארץ : 31 ולא-יודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחרי-
 כן כי-כבד הוא מאד : 32 ועל השנות החלום אל-פרעה פצמים כי-
 נכון הדבר מצם האלהים וממהר האלהים לעשותו : 33 ועתה ירא פרעה
 איש נבון וחקם וישיתהו על-ארץ מצרים : 34 ועשה פרעה ויפקד
 פקדים על-הארץ וחמש את-ארץ מצרים בשבע שני השבע :

٢٠ فأكلت البقرات الرقيقة والقيحة البقرات السبع الأولى السمينه .
 ٢١ فدخلت أجوافها ولم يُعلَم أنها دخلت في أجوافها . فكان منظرها قبيحاً
 كما في الأول . واستيقظت . ٢٢ ثم رأيت في حلمي وهو ذا سبع سنابل
 طالعة في ساق واحد ممتلئة وحسنة . ٢٣ ثم هو ذا سبع سنابل يابسة
 رقيقة ملفوحة بالريح الشرقية نابتة وراءها . ٢٤ فابتلعت السنابل الرقيقة
 السنابل السبع الحسنة . فقلت للسحرة ولم يكن من يخبرني . ٢٥ فقال
 يوسف لفرعون حلم فرعون واحد . قد أخبر الله فرعون بما هو صانع .
 ٢٦ البقرات السبع الحسنة هي سبع سنين . والسنابل الحسنة هي سبع سنين
 هو حلم واحد . ٢٧ والبقرات السبع الرقيقة القبيحة التي طلعت وراءها هي
 سبع سنين . والسنابل السبع الفارغة الملفوحة بالريح الشرقية تكون سبع سنين
 جوعاً . ٢٨ هو الأمر الذي كلمت به فرعون . قد أظهر الله لفرعون ما هو
 صانع . ٢٩ هو ذا سبع سنين قادمة شعباً عظيماً في كل أرض مصر . ٣٠ ثم
 تقوم بعدها سبع سنين جوعاً . فينسى كل الشعب في أرض مصر ويتلف الجوع
 الأرض . ٣١ ولا يُعرَف الشعب في الأرض من أجل ذلك الجوع بعده .
 لأنه يكون شديداً جداً . ٣٢ وأما عن تكرار الحلم على فرعون مرتين فلأن
 الأمر مقرر من قبل الله والله مسرع ليصنعه . ٣٣ فالآن لينظر فرعون رجلاً
 بصيراً وحكيمياً ويجعله على أرض مصر . ٣٤ يفعل فرعون فيوكل نظاراً على
 الأرض ويأخذ خمس غلة أرض مصر في سبع سني الشعب .

35 וַיִּקְבְּצוּ אֶת-כָּל-אֹכְלֵי הַשָּׂנִים הַטּוֹבוֹת הַבָּאִתָּה הָאֵלֶּה וַיֵּצְאוּ-בָרוּךְ
 מִסַּחַת יַד-פְּרַעֲהַ אֹכְלֵי בָצָרִים וְשָׂמְרוּ : 36 וַתִּהְיֶה הָאֵלֶּה לְפִקְדוֹן לְאֶרֶץ
 לְשִׁבְעַת שָׁנֵי הַרְעָב אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְלֹא-תִמְכַרְתָּ אֶת-אֶרֶץ כְּרִשְׁבָּה :
 37 וַיִּיטֵב הַדְּבָר בְּעֵינֵי פְרַעֲהַ וּבְעֵינֵי כָל-עַבְדָּיו : 38 וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ אֶל-
 עַבְדָּיו הִנְמַצָּא כְּנֹה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ : 39 וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ אֶל-
 יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ אֶת-כָּל-זֹאת אֵין-נִבּוֹן וְחָכֵם כְּמוֹךָ : 40 אַתָּה
 תִּהְיֶה עַל-בֵּיתִי וְעַל-סִיף יִשַׁק כָּל-עַמִּי בֶּן בֶּן כֶּסֶס אֲגַדֵּל מִמֶּךָ : 41 וַיֹּאמֶר
 פְּרַעֲהַ אֶל-יוֹסֵף רְאֵה נִתְמַי אִתְּךָ עַל כָּל-אֶרֶץ מִצְרָיִם : 42 וְגִסַר פְּרַעֲהַ
 אֶת-טַבַּעְתּוֹ מִעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל-יַד יוֹסֵף וַיִּלְבַּשׁ אוֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ
 וַיִּשֶׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל-צַוְאָרוֹ : 43 וַיַּרְכַּב אוֹתוֹ בְּמַרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר-לוֹ
 וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָם וְנִתְּנָן אוֹתוֹ עַל כָּל-אֶרֶץ מִצְרָיִם : 44 וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ
 אֶל-יוֹסֵף אֲנִי פְרַעֲהַ וּבְלִעְדִּיךָ לֹא-יָרִים אִישׁ אֶת-יָדוֹ וְאֶת-רִגְלוֹ בְּכָל-אֶרֶץ
 מִצְרָיִם : 45 וַיִּקְרָא פְרַעֲהַ שֵׁם-יוֹסֵף צֶפְנָת פַּזְנָת וַיִּתֵּן-לוֹ אֶת-אֶסְמֶנֶת
 בַּת-פּוֹטִי פְרַעֲהַ אֵן לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל-אֶרֶץ מִצְרָיִם : 46 וַיֹּסֵף
 בֶּן-שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פְרַעֲהַ מֶלֶךְ-מִצְרָיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פְרַעֲהַ
 וַיַּעֲבֵר בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרָיִם : 47 וַיַּעַשׂ הָאֶרֶץ בְּשִׁבְעַת שָׁנֵי הַשָּׂבָע לְקַמְצִים :
 48 וַיִּקְבֹּץ אֶת-כָּל-אֹכְלֵי שִׁבְעַת שָׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וַיִּתֵּן-אֹכֵל
 בְּצֻרִים אֹכֵל שְׂדֵה-הַעֲדָרִים אֲשֶׁר סָבִיבָתֶיהָ וַתֵּן בְּתוֹכָהּ :

٣٥ فيجمعون جميع طعام هذه السنين الجيدة القادمة ويخزنون قمحاً تحت
 يد فرعون طعاماً في المدن ويحفظونه . ٣٦ فيكون الطعام ذخيرة للأرض
 لسبع سني الجوع التي تكون في أرض مصر . فلا تنقرض الأرض
 بالجوع . ٣٧ فحسن الكلام في عيني فرعون وفي عيون جميع عبيده .
 ٣٨ فقال فرعون لعبيده هل نجد مثل هذا رجلاً فيه روح الله .
 ٣٩ ثم قال فرعون ليوسف بعدما أعلمك الله كل هذا ليس بصيرٌ وحكيم
 مثلك . ٤٠ أنت تكون على بيتي وعلى فمك يقبل جميع شعبي . إلا أن
 الكرسي أكون فيه أعظم منك . ٤١ ثم قال فرعون ليوسف انظر . قد جعلتك
 على كل أرض مصر . ٤٢ وخلص فرعون خاتمه من يده وجعله في يد يوسف .
 وألبسه ثياب بوص ووضع طوق ذهب في عنقه . ٤٣ وأركبه في مركبته
 الثانية ونادوا أمامه اركعوا . وجعله على كل أرض مصر . ٤٤ وقال فرعون
 ليوسف أنا فرعون . فبدونك لا يرفع انسان يده ولا رجله في كل أرض مصر
 ٤٥ ودعا فرعون اسم يوسف صفنات فعنيح . وأعطاه أسنات بنت فوطي فارع
 كاهن أون زوجة . فخرج يوسف على أرض مصر . ٤٦ وكان يوسف ابن ثلاثين
 سنة لما وقف قدام فرعون ملك مصر . فخرج يوسف من لدن فرعون واجتاز
 في كل أرض مصر . ٤٧ وأثمرت الأرض في سبع سني الشبع مجزماً . ٤٨ فجمع
 كل طعام السبع سنين التي كانت في أرض مصر وجعل طعاماً في المدن . طعام
 حقل المدينة الذي حو اليها جعله فيها .

49 וַיִּצְבֵּר יוֹסֵף בָּר כַּחֲלוֹל הַגִּם הַרְבֵּה מְאֹד עַל כִּי-תִדְּלַל לְסֹפֵר
 כִּי-אֵין מִסְפָּר : 50 וַלְיוֹסֵף יָלַד שְׁנַי בָּנִים בְּטָרִם תְּבוֹא שְׁנַת הַרְעָב
 אֲשֶׁר יִלְדָה-לוֹ אֶסְנַת בַּת-פּוֹטִי פְּרַע פְּהֵן אוֹן : 51 וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת-
 שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי-נִשְׁנִי אֱלֹהִים אֶת-כָּל-עַמְלִי וְאֶת כָּל-בַּיִת אָבִי :
 52 וְאֶת שֵׁם הַשְּׁנִי קָרָא אֶפְרַיִם כִּי-הִפְרִנִי אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ צְנִי : 53 וַתִּמְלִינָה
 שְׁבַע שְׁנֵי הַשָּׁבַע אֲשֶׁר הָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם : 54 וַתִּחְלִינָה שְׁבַע שְׁנֵי הַרְעָב
 לְבוֹא כְּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעַב בְּכָל-הָאֲרָצוֹת וּבְכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה
 לֶחֶם : 55 וַתִּרְעַב כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם אֶל-פְּרַעָה לֵלְחֵם וַיֹּאמֶר
 פְּרַעָה לְכָל-מִצְרַיִם לְכוּ אֵל-יוֹסֵף אֲשֶׁר-יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ : 56 וַתִּרְעַב
 הָיָה עַל כָּל-פְּנֵי הָאֶרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת-כָּל-אֲשֶׁר בָּהֶם וַיִּשְׁבֵּר לְמִצְרַיִם
 וַיַּחְזֹק הַרְעָב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם : 57 וְכָל-הָאֶרֶץ בָּאוּ מִצְרַיִמָה לְשֹׁבֵר אֶל-יוֹסֵף
 כִּי-חָזַק הַרְעָב בְּכָל-הָאֶרֶץ .

מב

1 וַיִּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ-שֹׁבֵר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו
 לָמָּה תִּתְרָאוּ : 2 וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמְעַתִּי כִּי יֵשׁ-שֹׁבֵר בְּמִצְרַיִם
 רְדוּ שָׁמָּה וְשִׁבְרוּ-לָנוּ מִשָּׂם וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוֹת : 3 וַיִּרְדּוּ אַחֵי-יוֹסֵף
 עֲשָׂרָה לְשֹׁבֵר בָּר מִמִּצְרַיִם : 4 וְאֶת-בְּנֵימִן אַחֵי יוֹסֵף לֹא-שָׁלַח
 יַעֲקֹב אֶת-אֶחָיו כִּי אָמַר פֶּן-יִקְרָאֵנוּ אֲסוֹן : 5 וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְשֹׁבֵר בְּתוֹךְ הַבָּאִים כִּי-הָיָה הַרְעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן :

٤٩ وخزن يوسف قمحاً كرمل البحر كثيراً جداً حتى ترك العدد إذ لم يكن له عدد . ٥٠ وولد ايوسف ابنان قبل أن تأتي سنة الجوع . ولدتها له اسنات بنت فوطي فارغ كاهن أون . ٥١ ودعا يوسف اسم البكر منسى قائلاً لأن الله أنساني كل تعبي وكل بيت أبي . ٥٢ ودعا اسم الثاني افرام قائلاً لأن الله جعلني مثمراً في أرض مذلتني . ٥٣ ثم كلمت سبع سني الشبع الذي كان في أرض مصر . ٥٤ وابتدأت سبع سني الجوع تأتي كما قال يوسف . فكان جوع في جميع البلدان . وأما جميع أرض مصر فكان فيها خبزها . ٥٥ ولما جاءت جميع أرض مصر وصرخ الشعب إلى فرعون لأجل الخبز قال فرعون لكل المصريين اذهبوا إلى يوسف . والذي يقول لكم افعلوا . ٥٦ وكان الجوع على كل وجه الأرض . وفتح يوسف جميع ما فيه طعاماً وباع للمصريين واشتد الجوع في أرض مصر . ٥٧ وجاءت كل الأرض إلى مصر إلى يوسف لتشتري قمحاً . لأن الجوع كان شديداً في كل الأرض .

الاصحاح الثاني والأربعون

١ فلما رأى يعقوب أنه يوجد قمح في مصر قال يعقوب لبنيه لماذا تنظرون بعضهم إلى بعض . ٢ وقال إني قد سمعت أنه يوجد قمح في مصر . اتزولوا إلى هناك واشتروا لنا من هناك لتحيوا ولا تموت . ٣ فنزل عشرة من إخوة يوسف ليشتروا قمحاً من مصر . ٤ وأما بنيامين أخو يوسف فلم يرسله يعقوب مع إخوته . لأنه قال لعله تصيبه أذية . ٥ فأتى بنو اسرائيل ليشتروا بين الذين أتوا . لأن الجوع كان في أرض كنعان .

6 וַיֹּסֵף הוּא הַשְּׁלִיט עַל-הָאָרֶץ הוּא הַמְּשָׁבִיר לְכָל-עַם
 הָאָרֶץ וַיָּבֵאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ-לוֹ אַפַּיִם אֲרָצָה : 7 וַיֵּרָא
 יוֹסֵף אֶת-אֶחָיו וַיִּכְרַם וַיִּתְנַכֵּר אֲלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אֲתָם קָשׁוֹת וַיֹּאמֶר
 אֲלֵהֶם מֵאִינן בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ מֵאָרֶץ כְּנָעַן לְשֹׁבְרֵי-אֶכֶל : 8 וַיִּכַּר
 יוֹסֵף אֶת-אֶחָיו וְהֵם לֹא הִפְרָהוּ : 9 וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֻמוֹת
 אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרֻגְלִים אַתֶּם לְרֵאוֹת אֶת-עֲרֹנוֹת
 הָאָרֶץ בָּאתֶם : 10 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא אֲדֹנָי וְעַבְדֶּיךָ בָּאוּ לְשֹׁבְרֵי-
 אֶכֶל : 11 כָּלְנוּ בְנֵי אִישׁ-אֶחָד נָחֲנוּ כְּנִיִּם אֲנַחְנוּ לֹא-הָיָה עֲבָדֶיךָ
 מְרֻגְלִים : 12 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לֹא כִי-עֲרֹנוֹת הָאָרֶץ בָּאתֶם לְרֵאוֹת :
 13 וַיֹּאמְרוּ שְׁנַיִם עָשָׂר עֲבָדֶיךָ אַחִים אֲנַחְנוּ בְנֵי אִישׁ-אֶחָד
 בְּאָרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה הִקְטַן אֶת-אֲבִינֵנו הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינָנו : 14 וַיֹּאמֶר
 אֲלֵהֶם יוֹסֵף הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר מְרֻגְלִים : 15 בְּזֹאת
 תִּבְחַנּוּ חַי פְּרַעֲהַ אִם-תִּצְאוּ מִזֶּה כִּי אִם-בָּבוֹא אַחֲיֵכֶם הִקְטַן :
 16 שְׁלַחוּ מִכֶּם אֶחָד וַיִּקַּח אֶת-אַחֲיֵכֶם וְאַתֶּם הֶאֱסְרוּ וַיִּבְחַנּוּ
 דְּבָרֵיכֶם הַאֲמַת אַתְּכֶם וְאִם-לֹא חַי פְּרַעֲהַ כִּי מְרֻגְלִים אַתֶּם :
 17 וַיֹּאסֶף אֲתָם אֶל-מִשְׁמַר שְׁלֹשֶׁת יָמִים : 18 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
 יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוּ אֶת-הָאֱלֹהִים אֲנִי יֵרָא :
 19 אִם-כְּנִיִּם אַתֶּם אַחֲיֵכֶם אֶחָד יֶאֱסֹר בְּבֵית מִשְׁמַרְכֶּם וְאַתֶּם
 לְכוּ הִבִּיאוּ שֹׁבֵר רֶעֱבֹן בְּתֵיכֶם : 20 וְאַתֶּם-אַחֲיֵכֶם הִקְטַן תִּבְיִאוּ
 אֵלַי וַיֹּאמְנוּ דְּבָרֵיכֶם וְלֹא תָמוּתוּ וַיַּעֲשׂוּ-כֵן :

٦ وكان يوسف هو المسلط على الأرض وهو البائع لكل شعب الأرض
 فأتى إخوة يوسف وسجدوا له بوجوههم إلى الأرض . ٧ ولما نظر يوسف
 إخوته عرفهم . فتنكر لهم وتكلم معهم بجفاء وقال لهم من أين جئتم . فقالوا
 من أرض كنعان لنشتري طعاماً . ٨ عرف يوسف إخوته . وأما هم فلم
 يعرفوه . ٩ فتذكر يوسف الأحلام التي حلم عنهم وقال لهم جواسيس أنتم
 لتروا عورة الأرض جئتم . ١٠ فقالوا له لا ياسيدي . بل عبيدك جاء والبشروا
 طعاماً . ١١ نحن جميعاً بنو رجل واحد . نحن أمناء . ليس عبيدك جواسيس
 ١٢ فقال لهم كلاً بل لتروا عورة الأرض جئتم . ١٣ فقالوا عبيدك اثنا عشر
 أخاً . نحن بنو رجل واحد في أرض كنعان . وهوذا الصغير عند أبينا اليوم
 والواحد مفقود . ١٤ فقال لهم يوسف ذلك ما كلمتكم به قائلًا جواسيس أنتم .
 ١٥ بهذا تمتحنون . وحيوة فرعون لا تخرجون من هنا إلا بمجيء أخيك
 الصغير إلى هنا . ١٦ أرسلوا منكم واحداً يجيء بأخيك وأنتم تحبسون فيمتحن
 كلامكم هل عندكم صدق . وإلا فوحيوة فرعون أنكم جواسيس . ١٧ فجمعهم
 إلى حبس ثلاثة أيام . ١٨ ثم قال لهم يوسف في اليوم الثالث افعلوا هذا
 واجيوا . أنا خائف الله . ١٩ إن كنتم أمناء فليحبس أخ واحد منكم في
 بيت حبسكم وانطلقوا أنتم وخذوا قمحاً لمجاعة بيوتكم . ٢٠ وأحضروا أخاكم
 الصغير إلي . فيتحقق كلامكم ولا تموتوا . ففعلوا هكذا .

21 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו אַכְלֵ אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ עַל-אָחִינוּ אֲשֶׁר
 רְאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְּנוּ וְלֹא שָׁמְעָנוּ עַל-כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה
 הַזֹּאת : 22 וַיַּעַן רְאוּבֵן אֹתָם לֵאמֹר הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם לֵאמֹר אֶל-
 תְּחַטְּאוּ בְיָלֵד וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְגַם דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרָשׁ : 23 וְהֵם לֹא נִדְעוּ
 פִּי שִׁמְעַ יוֹסֵף כִּי הִמְלִיץ בֵּינָתָם : 24 וַיֹּסֵב מִצְלִיחָם וַיִּבְרַךְ וַיֵּשֶׁב אֱלֹהִים
 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת-שִׁמְעוֹן וַיֹּאסֵר אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם : 25 וַיַּעַן
 יוֹסֵף וַיִּמְלֵאוּ אֹת-כְּלֵיהֶם בָּרָ וַלְהֵשִׁיב בְּסִפְיָהֶם אִישׁ אֶל-שִׁקּוֹ וְלָתַת לָהֶם
 צֶדֶה לְדַרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן : 26 וַיִּשְׂאוּ אֶת-שִׁבְרָם עַל-חֲמֻרֵיהֶם וַיֵּלְכוּ
 מִשָּׁם : 27 וַיִּפְתַּח הָאֱחָד אֶת-שִׁקּוֹ לָתַת מִסְּפוֹא לְחֻמְרוֹ בְּמִלּוֹן וַיִּרְא
 אֶת-כֶּסֶפוֹ וְהִנֵּה-הוּא בְּפִי אִמְתַּחְתּוֹ : 28 וַיֹּאמֶר אֶל-אָחִיו הוֹשֵׁב בְּסִפִּי
 וְגַם הִנֵּה בְּאִמְתַּחְתִּי וַיֵּצֵא לָכֶם וַיִּתְּרֵדוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו לֵאמֹר מֵהַזֹּאת צָשָׂה
 אֱלֹהִים לָנוּ : 29 וַיָּבֹאוּ אֶל-יַעֲקֹב אֲבֵיהֶם אַרְצָה כְּנָעַן וַיַּגִּידוּ לוֹ אֵת
 כָּל-הַקְּלָת אֹתָם לֵאמֹר : 30 דִּבֶּר הָאִישׁ אֲדֹנָי הָאָרֶץ אֲתָנוּ קְשׁוֹת וַיִּתֵּן
 אֲתָנוּ כְּמִרְגָּלִים אֶת-הָאָרֶץ : 31 וַנֹּאמֶר אֵלָיו כְּנִים אֲנַחְנוּ לֹא הָיִינוּ
 מִרְגָּלִים : 32 שְׁנַיִם-עָשָׂר אֲנַחְנוּ אַחִים בְּנֵי אָבִינוּ הָאֱחָד אֵינָנו וְהִקְטַן
 הַיּוֹם אֶת-אָבִינוּ בָּאָרֶץ כְּנָעַן : 33 וַיֹּאמֶר אֵלֵינוּ הָאִישׁ אֲדֹנָי הָאָרֶץ בְּזֹאת
 אָדַע כִּי כְנִים אַתֶּם אַחֲיָכֶם הָאֱחָד הַנִּיחֵו אִתִּי וְאֶת-רַעְבוֹן בְּתִיכֶם קָחוּ
 וְלָכוּ : 34 וְהִבְיֵאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם הַקָּטָן אֵלַי וְאָדָּעָה כִּי לֹא מִרְגָּלִים אַתֶּם
 כִּי כְנִים אַתֶּם אֶת-אֲחֵיכֶם אֲמֵן לָכֶם וְאֶת-הָאָרֶץ תִּסְתְּרוּ .

٢١ وقالوا بعضهم لبعض حقاً أننا مذنبون إلى أخينا الذين وأيضاً نسيقفة نفسه
 لما استرحمنا ولم نسمع . لذلك جاءت علينا هذه الضيقة . ٢٢ فأجابهم رؤوبين
 قائلاً ألم أكلكم قائلاً لا نأثموا بالولد وأنتم لم تسمعوا ، فهو ذا دمه يُطلب .
 ٢٣ وهم لم يعلموا أن يوسف فاهم . لأن التوجاهات كان بينهم . ٢٤ فتحوّل
 عنهم وبكى . ثم رجع اليهم وكلمهم . وأخذ منهم شمعون وقبده أمام
 عيونهم . ٢٥ ثم أمر يوسف أن تملأ أوتيتهم قمحاً وتؤدّ فضة كل واحد إلى
 عدله وأن يعطوا زاداً للطريق . فيفعل لهم هكذا . ٢٦ فحملوا قمحهم على
 حميرهم ومضوا من هناك . ٢٧ فلما فتح أحدهم عدله ليعطي علفاً لحماره في
 المنزل رأى فضته وإذا هي في قم عدله . ٢٨ فقال لآخوته رُدت فضتي
 وها هي في عدلي . فطارت قلوبهم وارتعدوا بعضهم في بعض قائلين ما هذا
 الذي صنعه الله بنا . ٢٩ فجاهوا إلى يعقوب أبيهم إلى أرض كنعان وأخبروه
 بكل ما أصابهم قائلين . ٣٠ تكلم معنا الرجل سيد الأرض بجفاء وحسبنا
 جواسيس الأرض . ٣١ فقلنا له نحن أمناء . لسنا جواسيس . ٣٢ نحن اثنا
 عشر أخاً بنو أبينا . الواحد مفقودٌ والصغير عند أبينا في أرض كنعان .
 ٣٣ فقال لنا الرجل سيد الأرض بهذا أعرف أنكم أمناء . دعوا أخاً واحداً
 منكم عندي وخذوا لجماعة بيوتكم وانطلقوا . ٣٤ وأحضروا أخاكم الصغير
 إليّ : فأعرف أنكم لستم جواسيس بل أنكم أمناء ، فأعطيكم أخاكم وتنجرون .
 في الأرض .

שמות ב

1 וַיִּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת-בֵּת-לְוִי : 2 וַתֵּרָא הָאִשָּׁה
 וַתֵּלֶד בֶּן וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי-טוֹב הוּא וַתְּצַפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים :
 3 וְלֹא-יָכְלָה עוֹד הַצִּפְּיָנוּ וַתִּקַּח-לוֹ תִּבְתָּ גָמָא וַתַּחְמְרָה בַּחֲמַר
 וּבְזֹפֶת וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת-הַיֶּלֶד וַתִּשֶׂם בְּסוּף עַל-שֵׁפֶת הַיָּאָר :
 4 וַתִּצַּב אַחֲתוֹ מֵרַחֵק לְדַעַה מֵה-יַעֲשֶׂה לוֹ : 5 וַתֵּרֶד בֵּת-פְּרַעֲזָה
 לְרַחֵץ עַל-הַיָּאָר וְנִצְרַתִּיהָ הִלְכַת עַל-יַד הַיָּאָר וַתֵּרָא אֶת-הַתִּבְיָה
 בַּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת-אִמָּתָהּ וַתִּקְחָהּ : 6 וַתִּפְתַּח וַתֵּרְאֶהוּ
 אֶת-הַיֶּלֶד וְהִנֵּה-נֹעַר בִּכָּה וַתַּחְמַל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִי־לִדֵי הָעִבְרִים
 זֶה : 7 וַתֹּאמֶר אַחֲתוֹ אֵל-בֵּת-פְּרַעֲזָה הַאֵלֶּךְ וַקְרֵאתִי לָךְ אִשָּׁה
 מִיִּנְקַת מִן הָעִבְרִית וַתִּינַק לָךְ אֶת-הַיֶּלֶד : 8 וַתֹּאמֶר לָהּ בֵּת-
 פְּרַעֲזָה לְכִי וַתֵּלֶךְ הָעֵלְמָה וַתִּקְרָא אֶת-אִם הַיֶּלֶד : 9 וַתֹּאמֶר
 לָהּ בֵּת-פְּרַעֲזָה הִילִיכִי אֶת-הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהִינַקְהוּ לִי וְאֲנִי אֲתֵן אֶת-
 שְׂכָרְךָ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתִּנְיַקְהוּ : 10 וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתִּבְאֶהוּ
 לְבֵת-פְּרַעֲזָה וַיְהִי-לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן-הַיָּמִים
 מָשִׁיתֵהוּ : 11 וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל-אָחִיו וַיֵּרָא
 בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי מִכָּה אִישׁ-עִבְרִי מֵאָחִיו : 12 וַיִּפֶן
 כֹּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי-אֵין אִישׁ וַיִּךְ אֶת-הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחּוּל :
 13 וַיֵּצֵא בַיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי-אֲנָשִׁים עִבְרִים נֹצִים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע
 לָמָּה תִּכֶּה רַעֲךָ : 14 וַיֹּאמֶר מִי שְׂמֹךְ לְאִישׁ שָׂר וְשִׁפְט עָלֵינוּ
 הֲלִהְרַגְנִי אַתָּה אָמַר כֹּאֲשֶׁר הִרְגַת אֶת-הַמִּצְרִי וַיֵּרָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר
 אַכֵּן גִּדַּעַתְּ הַדָּבָר : 15 וַיִּשְׁמַע פְּרַעֲזָה אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה וַיִּבְקַשׁ
 לְהַרְגוֹ אֶת-מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְּרַעֲזָה וַיֵּשֶׁב בְּאַרְצ־מִדְיָן
 וַיֵּשֶׁב עַל-הַבְּעָר : 16 וַלְכֹהֵן מִדְיָן שָׁבַע בָּנוֹת וַתִּבְאֶנָּה וַתִּדְלְנָהּ
 וַתִּמְלֶאנָה אֶת-הַרְהָטִים לְהַשְׁקוֹת צֹאן אֲבִיהֶן :

سفر الخروج

الاصحاح الثاني

١ وذهب رجل من بيت لاوي وأخذ بنت لاوي . ٢ فحبلت المرأة وولدت ابناً . ولما رآته أنه حسن خيأته ثلثة أشهر . ٣ ولما لم يمكنها أن تحببهُ بعد أخذت له سفظاً من البرديّ وطلته بالحر والزفت ووضعت الولد فيه ووضعت بين الحلفاء على حافة النهر . ٤ ووقفت أخته من بعيد لتعرف ما ذا يفعل به . ٥ فنزلت ابنة فرعون إلى النهر لتغتسل وكانت جواربها ماشيات على جانب النهر فرأت السّفط بين الحلفاء فأرسلت أمتها وأخذته . ٦ ولما فتحتهُ رأت الولد وإذا هو صبي يبكي . فرقت له وقالت هذا من أولاد العبرانيين . ٧ فقالت أخته لابنة فرعون هل أذهب وأدعو لك امرأة مرضعة من العبرانيات لترضع لك الولد . ٨ فقالت لها ابنة فرعون اذهبي . فذهبت الفتاة ودعت أم الولد . فقالت لها ابنة فرعون اذهبي به المولود وأرضعيه لي وأنا أعطي أجرتك . فأخذت المرأة الولد وأرضعته . ٩ ولما كبر الولد جاءت به إلى ابنة فرعون فصار لها ابناً . ودعت اسمه موسى وقالت اني انتشلته من الماء . ١٠ وحدث في تلك الأيام لما كبر موسى أنه خرج إلى إخوته لينظر في ألقاهم . فرأى رجلاً مصرية يضرب رجلاً عبرانياً من إخوته . فالتفت إلى هنا وهناك ورأى أن ليس أحد يقتل المصريّ وطمره في الرمل . ١١ ثم خرج في اليوم الثاني وإذا رجلان عبرانيان يتخاصمان . ١٢ فقال للمدّنب لماذا تضرب صاحبك . ١٣ فقال رئيساً وقاضياً علينا . أمفتكر أنت بقتلي كما قتلت المصريّ فخاف موسى وقال حقاً قد عُرف الأمر . ١٤ فسمع فرعون هذا الأمر فطلب أن يقتل موسى فهرب موسى من وجه فرعون وسكن في أرض مديان وجلس عند البئر . ١٥ وكان لسكاهن مديان سبع بنات . فأتين واستقينّ وملأن الأجران ليسقينّ غنم أبيهنّ .

שמות ג

1 וימשה קנה רעה את-צאן יתרו חתנו כהן מדן וינהג את-הצאן
אחר המדבר ויבא אל-ה' האלהים חרבה : 2 וירא מלאך יהוה אליו
בלב-אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אכל :
3 ויאמר משה אסרה-נא ואראה את-המראה הגדל הזה מדוע לא-יבוער
הסנה : 4 וירא יהוה כי סר לראות ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה
ויאמר משה ויאמר הנני : 5 ויאמר אל-תקרב הלא של-געליך מעל
רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת-קדש הוא : 6 ויאמר
אנכי אלהי אביך אלהי אברהם ואלהי יצחק ויסתר משה פניו כי ירא
מהביט אל-האלהים : 7 ויאמר יהוה ראה ראיתי את-עני עמי אשר
במצרים ואת-צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי ידעתי את-מכאביו :
8 וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן-הארץ שהוא אל-ארץ טובה
ורחבה אל-ארץ זבת חלב ודבש אל-מקום הכנעני והחתי והאמרי והפרזי
והחוי ותיבואי : 9 ועתה הנה צעקת בני-ישראל באה אלי וגם-ראיתי
את-הלחץ אשר מצרים לחצים אתם : 10 ועתה לכה ואשלחך אל-
פרעה והוצא את-עמי בני-ישראל ממצרים : 11 ויאמר משה אל-האלהים
מי אנכי כי אלך אל-פרעה וכי אוציא את-בני ישראל ממצרים :
12 ויאמר כי-אנייה עמך וזה-לך האות כי שלחתיך בהוציאך את-העם
ממצרים מעבדון את-האלהים על החר הזה : 13 ויאמר משה אל-האלהים
הנה אנכי בא אל-בני ישראל ואמרת להם אלהי אבותיכם ואמר-לי
מה-שמו מה אמר אליהם : 14 ויאמר אל-משה אהיה אשר אהיה ויאמר
פה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם : 15 ויאמר עוד אלהים
אל-משה פה תאמר אל-בני ישראל יהוה אלהי אבותיכם אלהי אברהם
אלהי יצחק ואלהי יצחק שלחני אליכם זה-שמי לעלם וזה זכרי לדור דור :

سفر الخروج - الاصحاح الثالث

١ وأما موسى فكان يرعى غنم يثرون حميه كاهن مديان . فساق الغنم إلى وراء البرية وجاء إلى جبل الله حوربت . ٢ وظهر له ملاك الرب بلهيب نار من وسط عليقة . فنظر وإذا العليقة تنو قد بالنار والعليقة لم تكن تحترق . ٣ فقال أميل الآن لأنظر هنا المنظر العظيم . لماذا لا تحترق العليقة . ٤ فلما رأى الرب أنه مال لينظر ناداه الله من وسط العليقة وقال موسى موسى فقال هاأنذا . ٥ فقال لا تقرب إلى ههنا اخلع حذاءك من رجلك ، لأن الموضع الذي أنت واقف عليه أرض مقدسة . ٦ ثم قال أنا إله أبوك إله إبراهيم وإله إسحق وإله يعقوب . فغطى موسى وجهه لأنه خاف أن ينظر إلى الله . ٧ فقال الرب إني قد رأيت مذلة شعبي الذي في مصر وسمعت صراخهم من أجل مسخريهم . إني علمت أوجاعهم . ٨ فنزلت لأتقدم من أيدي المصريين وأصعدهم من تلك الأرض إلى أرض جيدة وواحة . إلى أرض تفيض لبناً وعسلاً . إلى مكان الكنعانيين والحثيين والأموريين والفرزيين والحوثيين واليبوسيين . ٩ والآن هو ذا صراخ بني إسرائيل قد أتى إليّ ورأيت أيضاً الضيقة التي يضايقهم بها المصريون . ١٠ فالآن هلم فأرسلك إلى فرعون تخرج شعبي بني إسرائيل من مصر . ١١ فقال موسى لله من أنا حتى أذهب إلى فرعون وحتى أخرج بني إسرائيل من مصر . ١٢ فقال إني أكون معك وهذه تكون لك العلامة أنني أرسلتك . حينما تخرج الشعب من مصر تعبدون الله على هذا الجبل . ١٣ فقال موسى لله ها أنا آتي إلى بني إسرائيل وأقول لهم إله آبائكم أرسلني إليكم . فإذا قالوا لي ما اسمه فإذا أقول لهم . ١٤ فقال الله لموسى أهية الذي أهيه . وقال هكذا تقول لبني إسرائيل أهيه أرسلني إليكم . ١٥ وقال الله أيضاً لموسى هكذا تقول لبني إسرائيل يهوه إله آبائكم إله إبراهيم وإله إسحق وإله يعقوب أرسلني إليكم . هذا اسمي إلى الأبد وهذا ذكري إلى دورٍ فدور .

1 וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא-יֵאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְקִלְי
 כִּי יֹאמְרוּ לֹא-נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה : 2 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה מִזֶּה
 בִּינְדֶךָ וַיֹּאמֶר מֹטֶה : 3 וַיֹּאמֶר הִשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה
 וַיְהִי לְנַחֵשׁ וַיָּנֹס מֹשֶׁה מִפְּנָיו : 4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה שְׁלַח
 יָדְךָ וְאַחֲזוּ בַזְּנֻבֵי וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לְמֹטֶה בְּכַפּוֹ : 5 לְמַעַן
 יֵאֱמִינוּ כִּי-נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֱלֹהֵי
 יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב : 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הֵבֵא-נָא יָדְךָ
 בְּחִיקֶךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵאֶה וַהֲגִה יָדוֹ מִצַּרְעַת כַּשָּׁלֹג :
 7 וַיֹּאמֶר הֲשִׁב יָדְךָ אֶל-חִיקֶךָ וַיִּשֶׁב יָדוֹ אֶל-חִיקוֹ וַיּוֹצֵאֶה מִחִיקוֹ
 וַהֲגִה-שָׁבָה כַּבָּשָׂרוֹ : 8 וַהֲיָה אִם-לֹא יֵאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ
 לְקִל הָאֵת הִרְאִשׁוֹן וַהֲאֵמִינוּ לְקִל הָאֵת הָאַחֲרוֹן : 9 וַהֲיָה אִם-
 לֹא יֵאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֵתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּן לְקִלְךָ וְלִקְחֹת
 מִמִּימֵי הַיָּאֵר וְשִׁפְכֹת הַיִּבְשָׁה וַהֲיִו הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן-הַיָּאֵר
 וַהֲיִו לָדָם בַּיַּבֶּשֶׁת : 10 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ
 דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְּמוֹל גַּם מִשְׁלָשׁ גַּם מֵאִזְ דִּבַּרְךָ אֶל-עַבְדְּךָ
 כִּי כָבֵד-פֶּה וְכָבֵד לְשׁוֹן אֲנֹכִי : 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שָׁם
 פֶּה לְאָדָם אוֹ מִי-יָשׁוּם אֱלֹם אוֹ חֲרָשׁ אוֹ פִקֵּחַ אוֹ עוֹר הֲלֹא
 אֲנֹכִי יְהוָה : 12 וְעַתָּה לָךְ וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִם-פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ
 אֲשֶׁר תְּדַבֵּר :

سفر الخروج - الاصحاح الرابع

١ فأجاب موسى وقال ولكن هام لا يصدقونني ولا يسمعون لقولي. بل يقولون لم يظهر لك الرب. ٢ فقال الرب ما مئذنه في يدك. فقال عصاً. ٣ فقال اطرحها إلى الأرض. فطرحها إلى الأرض. فصارت حية. فهرب موسى منها. ٤ ثم قال الرب لموسى مدّ يدك وأمسك بذنبها. فمدّ يده وأمسك به. فصارت عصاً في يده. ٥ لكي يصدقوا أنه قد ظهر الرب إله آبائهم إله إبراهيم وإله إسحق وإله يعقوب. ٦ ثم قال له الرب أيضاً أدخل يدك في عبك. فأدخل يده في عبه. ثم أخرجها وإذا يده برصاص مثل الثلج، ثم قال له ردّ يدك إلى عبك، فردّ يده إلى عبه، ثم أخرجها من عبه وإذا هي قد عادت مثل جسده. ٨ فيكون إذا لم يصدقوك ولم يسمعوا الصوت الآتية الأولى انهم يصدقون صوت الآتية الأخيرة ٩ ويكون إذا لم يصدقوا هاتين الآيتين ولم يسمعوا القولك انك تأخذ من ماء النهر وتسكب على اليابسة فيصير الماء الذي تأخذه من النهر دماً على اليابسة. ١٠ فقال موسى للرب استمع أيها السيد، لست أنا صاحب كلام منذ أمس ولا أول أمس ولا من حين كلمت عبدك، بل أنا ثقيل الفم واللسان. ١١ فقال له الرب من صنع للانسان فماً أو من يصنع أخرس أو أصم أو بصيراً أو أعمى أما هو أنا الرب. ١٢ فالآن اذهب وأنا أكون مع فمك وأعلمك ما تتكلم به.

שמות ח

1 ויאמר יהוה אל-משה אמר אל-אהרן נטה את-גידך במשך על-הנקרת
על-היזרים ועל-האגמים והעל את-הצפרדעים על-ארץ מצרים : 2 ויט אהרן
את-ידו על מימי מצרים ומעל הצפרדע ותבס את-ארץ מצרים : 3 ונעשו-כן
הסרטמים בלטיהם ונעלו את-הצפרדעים על-ארץ מצרים : 4 ויקרא פרעה
למשה ולאהרן ויאמר העתירו אל-יהוה ונסר הצפרדעים ממני נאשלקה את-העם
וינקחו ליהוה : 5 ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אצתיר לך
ולצבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך רק ביאר תשארנה :
6 ויאמר למחר ויאמר כדברך למצן מדע פי-אין פיהנה אלהינו : 7 וסרו
הצפרדעים ממך ומבתיך ומצבדיך ומעמך רק ביאר תשארנה : 8 ויצא
משה ואהרן מצם פרעה ויצעק משה אל-יהוה על-דבר הצפרדעים אשר-
שם לפרעה : 9 ונעש יהוה כדבר משה ונמתו הצפרדעים מן-הבתים מן-
החצרות ומן-השדות : 10 ויצברו אתם חמרים חמרים ותבאש הארץ : 11 וירא
פרעה כי תימה הרוחה והכבד את-לבו ולא שמע אלהים כאשר דבר יהוה :
12 ויאמר יהוה אל-משה אמר אל-אהרן נטה את-מסך וטה את-צפר הארץ
והנה לכנם בכל-ארץ מצרים : 13 ונעשו-כן ויט אהרן את-ידו במטהו ויך
את-צפר הארץ ונתיי הכנם באדם ובבהמה כל-צפר הארץ היתה כנים בכל-
ארץ מצרים : 14 ונעשו-כן חסרטמים בלטיהם להוציא את-הכנים ולא
יכלו ונתיי הכנם באדם ובבהמה : 15 ויאמרו הסרטמים אל-פרעה אצבע
אלהים הוא ונחונק לב-פרעה ולא-שמע אלהים כאשר דבר יהוה : 16 ויאמר
יהוה אל-משה השכם בבקר והתניצב לפני פרעה הנה יוצא המימה ואמרת
אליו פה אמר יהוה שלח עמי ויצבדיני :

سفر الخروج - الاصحاح الثامن

١ فقال الرب لموسى ^١قل لهرون مدّ يدك بعصاك على الأنهار والسواقي والآجام وأصعد الضفادع على أرض مصر . ٢ فمدّ هرون يده على مياه مصر . فصعدت الضفادع وغطت أرض مصر . ٣ وفعل كذلك العرّافون بسحرهم وأصعدوا الضفادع على أرض مصر . ٤ فدعا فرعون موسى وهرون وقال صلّيا إلى الرب ليرفع الضفادع عني وعن شعبي فأطلق الشعب ليذبحوا للرب . ٥ فقال موسى لفرعون عيّن لي متى أصلي لأجلك ولأجل عبيدك وشعبك لقطع الضفادع عنك وعن بيوتك . ولكنها تبقى في النهر . ٦ فقال غداً . فقال كقولك . لكي تعرف أن ليس مثل الرب الهنا . ٧ فترتفع الضفادع عنك وعن بيوتك وعبيدك وشعبك . ولكنها تبقى في النهر . ٨ ثم خرج موسى وهرون من لدن فرعون وصرخ موسى إلى الرب من أجل الضفادع التي جعلها على فرعون . ٩ ففعل الرب كقول موسى . فماتت الضفادع من البيوت والدور والحقول . ١٠ وجمعوها كوماً كثيرة حتى أنتنت الأرض . ١١ فلما رأى فرعون أنه قد حصل الفرج أغلظ قلبه ولم يسمع لهما كما تكلم الرب . ١٢ ثم قال الرب لموسى ^١قل لهرون مدّ عصاك واضرب تراب الأرض ليصير بعوضاً في جميع أرض مصر . ١٣ ففعل كذلك . مدّ هرون يده بعصاه وضرب تراب الأرض . فصار البعوض على الناس وعلى البهائم . كل تراب الأرض صار بعوضاً في جميع أرض مصر . ١٤ وفعل كذلك العرّافون بسحرهم ليخرجوا البعوض فلم يستطيعوا . وكان البعوض على الناس وعلى البهائم . ١٥ فقال العرّافون لفرعون هذا اصبيح الله . ولكن اشتد قلب فرعون فلم يسمع لهما كما تكلم الرب . ١٦ ثم قال الرب لموسى بكسر في الصباح وقِفْ أمام فرعون . إنه يخرج إلى الماء . وقل له هكذا يقول الرب أطلق شعبي ليعبدوني .

שמות כ

1 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר : 2 אָנֹכִי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים :
 3 לֹא-יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פָּנָי : 4 לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ
 פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר
 בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ : 5 לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי
 אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹקֵד עֵוֹן אָבֹת עַל-בָּנָיִם עַל-שְׁלֹשִׁים
 וְעַל-רְבַעִים לְשֹׁנָאִי : 6 וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֻלְפִים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׁמְרֵי
 מִצְוֹתַי : 7 לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא כִּי לֹא יִנְקָה
 יְהוָה אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׂוֹא : 8 זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת
 לְקַדְּשׁוֹ : 9 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וַעֲשִׂיתָ כָּל-מְלָאכְתֶּךָ : 10 וְיוֹם
 הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ-
 וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וּבְהִמְתָּךְ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ : 11 כִּי שֵׁשֶׁת-
 יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-
 בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ :
 12 כִּבֹּד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ לְמַעַן יָאֲרַכּוֹן יְמֶיךָ עַל הָאָדָמָה
 אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ גִּזָּן לְךָ : 13 לֹא תִרְצַח : 14 לֹא תִנְאַף :
 15 לֹא תִגְנוֹב : 16 לֹא תַעֲנֶה בְרַעְיָךְ עַד שִׁקֵּר : 17 לֹא תַחְמַד
 בֵּית רַעְיָךְ לֹא תַחְמַד אִשֶׁת רַעְיָךְ וְעַבְדּוֹ וְאִמְתּוֹ וְשׁוֹרוֹ וְחִמְרוֹ
 וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְיָךְ :

سفر الخروج — الاصحاح العشرون

١ ثم تكلم الله بجميع هذه الكلمات قائلاً . ٢ أنا الرب إلهك الذي أخرجك من أرض مصر من بيت العبودية . ٣ لا يكن لك آلهة أخرى أمامي . ٤ لا تصنع لك تمثالاً منحوتاً ولا صورةً ما مما في السماء من فوق وما في الأرض من تحت وما في الماء من تحت الأرض . ٥ لا تسجد لهم ولا تعبدهم . لأنني أنا الرب إلهك إله غيور افتقد ذنوب الآباء في الأبناء في الجيل الثالث والرابع من مبغضي إلهك . ٦ واصنع إحساناً إلى ألوف من محبي وحافظي وصاياي . ٧ لا تتطق باسم الرب إلهك باطلاً . لأن الرب لا يبريء من نطق باسمه باطلاً . ٨ اذكر يوم السبت لتقدسه . ٩ ستة أيام تعمل وتصنع جميع عملك . ١٠ وأما اليوم السابع ففيه سبت للرب إلهك . لا تصنع عملاً ما أنت وابنك وابنتك وعبدك وأمتك وبهيمنتك ونزيمك الذي داخل أبوابك . ١١ لأن في ستة أيام صنع الرب السماء والأرض والبحر وكل ما فيها . واستراح في اليوم السابع . لذلك بارك الرب يوم السبت وقدسه . ١٢ أكرم أباك وأمك لكي تطول أيامك على الأرض التي يعطيك الرب إلهك . ١٣ لا تقتل . ١٤ لا تزني . ١٥ لا تسرق . ١٦ لا تشهد على قريبك شهادة زور . ١٧ لا تشته بيت قريبك . لا تشته امرأة قريبك ولا عبده ولا أخته ولا ثوره ولا حماره ولا شيئاً مما لقريبك .

דברים כא

- 10 כי תצא למלחמה על-אויביך ונתנו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וּשְׁבִיתָ שָׁבוּ :
- 11 וְרֵאיתָ בַשָּׁבָה אִשָּׁת וּפֶת-תַּאֲרָ וְחִשְׁקָתָ כִּה וּלְקַחְתָּ לָּךְ לְאִשָּׁה :
- 12 וְהִבֵּאתָה אֵל-תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלְתָה אֶת-רֵאשֶׁה וְצָשְׁתָה אֶת-צַפְרֵינֶיהָ : 13 וְהִסִּירָה אֶת-שְׂמֹלֹת שַׁבָּתָה מִצַּלְיֶיהָ וְיָשְׁבָה בְּבֵיתְךָ וּבָכַתָּה אֶת-אָבִיךָ וְאֶת-אִמָּה נֶכַח יָמִים וְאַחֵר בֶּן תָּבוֹא אֵלֶיךָ וּבְצַלְתָּהּ וְהָיְתָה לָּךְ לְאִשָּׁה : 14 וְהָיָה אִם-לֹא תַפְצֹתָ כִּה וּשְׁלַחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכַר לֹא-תִמְכְּרֶנָּה בְּכֶסֶף לֹא-תִתְּצַמֵּד כִּה תַחַת אֲשֶׁר צִוִּיתָה : 15 כִּי-תִהְיֶינָּה לְאִישׁ שְׁמֵי נָשִׁים הַעֲחַת אֶהְיֶיבָה וְהָעֲחַת שְׁנוֹאָה וְיָלְדוּ-לוֹ בָנִים הָעֲהֻבָה וְהַשְׁנוֹאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לְשֵׁנִיאָה : 16 וְהָיָה בַיּוֹם הַנַּחֲלִילוֹ אֶת-בָּנָיו אֶת אֲשֶׁר-יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת-בֶּן-הָעֲהֻבָה עַל-בָּנָיו בֶּן-הַשְׁנוֹאָה הַבְּכֹר : 17 כִּי אֶת-הַבְּכֹר בֶּן הַשְׁנוֹאָה יִבִּיר לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכָל אֲשֶׁר-יִמְצָא לוֹ כִּי הוּא רֵאשִׁית אֲנִי לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה : 18 כִּי-יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרָה אֵינָנו שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֵלֵיהֶם : 19 וְתִפְּשׂוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל-זִקְנֵי צִירוֹ וְאֶל-שָׂרֵי מִקְּמוֹ : 20 וְאָמְרוּ אֶל-זִקְנֵי צִירוֹ בְּגִנּוּ זֶה סוֹרֵר וּמוֹרָה אֵינָנו שֹׁמֵעַ בְּקֻלְנוּ זוֹלָל וְסָבָא : 21 וְרָגַמְהוּ כָּל-אֲנָשֵׁי צִירוֹ בְּאָזְנֵי וּמַת וּבְצַרְתָּ הֲרַע מִקְּרָבְךָ וְכָל-יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ : 22 וְכִי-יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מִשְׁפָּט-מָוֶת וְהוּמַת וְתִלִּית אֹתוֹ עַל-צֶעַץ : 23 לֹא-תִלֵּן נַבְּלָתוֹ עַל-הַצֶּעַץ כִּי-קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַיּוֹם הַהוּא כִּי-קָלְלַת אֱלֹהִים תִּלּוּי וְלֹא תִטְמָא אֶת-אֲדָמָתְךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נָמֹן לָּךְ נִחְלָה :

التثنية

الاصحاح الحادي والعشرون

١٠ إذا خرجت لمحاربة أعدائك ودفمهم الرب إلهك إلى يدك وسييت منهم سبياً . ١١ ورأيت في السبي امرأة جميلة الصورة والتصقت بها واتخذتها لك زوجة . ١٢ فحين تدخلها إلى بيتك تخلق رأسها وتقليم أظافرها . ١٣ وتنزع ثياب سبيها عنها وتقع في بيتك تبكي أباه وأمها شهراً من الزمان ثم بعد ذلك تدخل عليها وتتزوج بها فتكون لك زوجة . ١٤ وإن لم تسربها فأطلقها لنفسها . لا تبعها بيعاً بفضة ولا تسترقها من أجل أنك قد أذلتها . ١٥ إذا كان لرجل امرأتان أحدهما محبوبة والأخرى مكروهة فولدت له بنين المحبوبة والمكروهة ، فإن كان الابن البكر للمكروهة . ١٦ فيوم يقسم لبنيه ما كان له لا يحل له أن يقدم ابن المحبوبة بكراً على ابن المكروهة البكر . ١٧ بل يعرف ابن المكروهة بكراً ليعطيه نصيب اثنين من كل ما يوجد عنده لأنه هو أول قدرته له حق البكورية . ١٨ إذا كان لرجل ابن معاند ومارد لا يسمع لقول أبيه ولا لقول أمه ويؤذنه فلا يسمع لها . ١٩ يمسه أبوه وأمه ويأنيان به إلى شيوخ مدينته وإلى باب مكانه . ٢٠ ويقولان لشيوخ مدينته . ابننا هذا معاند ومارد لا يسمع لقولنا وهو مسرف وسكّير . ٢١ فيرجمه جميع رجال مدينته بحجارة حتى يموت . فتنزع الشر من بينكم ويسمع كل إسرائيل ويخافون . ٢٢ وإذا كان على إنسان خطية حقها الموت فقتل وعلقته على خشبة . ٢٣ فلا تبت جثته على الخشبة بل تدفنه في ذلك اليوم . لأن المعلق ملعون من الله . فلا تنجس أرضك التي يعطيك الرب إلهك نصيباً .

שמואל א לא

1 ופלשתים נלחמים בישראל וינסו אנשי ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים בהר הגלבצ : 2 וידבקו פלשתים את שאול ואת בניו ויכו פלשתים את יהונתן ואת אבינדב ואת מלכישוע בני שאול : 3 ותכבד המלחמה אל שאול וימצאהו המורים אנשים בקשת ויחל מאד מהמורים : 4 ויאמר שאול לנשא כליו שלף-סרפף ודקרני דה פן-יבואו הערלים האלה ודקרני והתצ-ליו. בי ולא אבה נשא כליו כי ירא מאד ויחש שאול את-החרב ויפל עליה : 5 וירא נשא כליו כי-מת שאול ויפל גם-הוא על-חרבו וימת צמו : 6 וימת שאול ושלשת בניו ונשא כליו גם כל-אנשיו ביום ההוא יחדו : 7 ויראו אנשי-ישראל אשר-בצבר העמק ואשר בצבר הירדן כי-נסו אנשי ישראל וכי-מתו שאול ובניו ויצובו את-הערים וינסו ויבאו פלשתים וישבו בהן : 8 ויהי ממחרת ויבאו פלשתים לפשט את-החללים וימצאו את-שאול ואת-שלשת בניו נפלים בהר הגלבצ : 9 ויכרתו את-ראשו ויפשטו את-כליו וישלחו בארץ-פלשתים סביב לבשר בית עצביהם ואת-העצם : 10 וישימו את-כליו בית צשמרות ואת-גונתו תקעו בחומת בית שן : 11 וישמעו אליו ישרי יביש גלעד את אשר-עשו פלשתים לשאול : 12 ויקומו כל-איש חיל וילכו כל-הלילה וינקחו את-גונת שאול ואת גונת בניו מחומת בית שן ויבאו יבשה וישרפו אתם שם : 13 וינקחו את-עצמותיהם ויקברו מסת-האשל ביבשה ויצמו שבצת ימים :

صموئيل الأول

الاصحاح الحادي والثلاثون

١ وحارب الفلسطينيون امرائيل فهرب رجال امرائيل من أمام الفلسطينيين وسقطوا قتلى في جبل جلبوع . ٢ فشدّ الفلسطينيون وراء شاول وبنيه وضرب الفلسطينيون يوناثان وأبيناداب وملكيشوع أبناء شاول . ٣ واشتدت الحرب على شاول فأصابه الرماة رجال القسيّ فأنجرح جداً من الرماة . ٤ فقال شاول لحامل سلاحه استلّ سيفك واطعني به لئلا يأتي هؤلاء الغلّف ويطعنوني ويقبّحوني . فلم يشأ حامل سلاحه لأنه خاف جداً . فأخذ شاول السيف وسقط عليه . ٥ ولما رأى حامل سلاحه أنه قد مات شاول سقط هو أيضاً على سيفه ومات معه . ٦ فمات شاول وبنوه الثلاثة وحامل سلاحه وجميع رجاله في ذلك اليوم معاً . ٧ ولما رأى رجال امرائيل الذين في عبر الوادي والذين في عبر الاردن أن رجال امرائيل قد هربوا وأن شاول وبنيه قد ماتوا وتركوا المدن وهربوا فأتى الفلسطينيون وسكنوا بها . ٨ وفي الغد لما جاء الفلسطينيون ليعرّوا القتلى وجدوا شاول وبنيه الثلاثة ساقطين في جبل جلبوع . ٩ فقطعوا رأسه ونزعوا سلاحه وأرسلوا إلى أرض الفلسطينيين في كل جهة لأجل التبشير في بيت أصنامهم وفي الشعب . ١٠ ووضعوا سلاحه في بيت عشتاروت وسمروا جسده على سور بيت شان . ١١ ولما سمع سكان يابيش جلعاد بما فعل الفلسطينيون بشاول . ١٢ قام كل ذي بأس وساروا الليل كله وأخذوا أجساد بنيه عن سور بيت شان وجاءوا بها إلى يابيش وأحرقوها هناك . ١٣ وأخذوا عظامهم ودفنوها تحت الأثلة في يابيش وصاموا سبعة أيام .

מלכים א י

1 ומלכת-שֶׁבָא שִׁמְצַת אֶת-שָׁמֶע שְׁלֹמֹה יְהוָה וַתֵּבֵא לְנִסְתּוֹ בְּחִידוֹת :

2 וַתֵּבֵא יְרוּשָׁלַיִם בְּחֵיל כְּבֹד מְאֹד גְּמִלִים נִשְׂאִים בְּשָׁמַיִם וְזָהָב רַב-מְאֹד וְאַבְנֵי יָקָרָה וַתֵּבֵא אֶל-שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר אֵלָיו אֵת כָּל-אֲשֶׁר הָיָה עִם-לִבָּכָה :

3 וַיַּגִּד-לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת-כָּל-דְּבָרֶיהָ לֹא-הָיָה דָבָר נֶעְלָם מִן-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ :

4 וַתֵּרָא מִלְכַת-שֶׁבָא אֵת כָּל-חֲכַמַת שְׁלֹמֹה וַתִּבְרַת אֲשֶׁר בָּנָה : 5 וַיֵּמָאֵל שְׁלֹמֹה וּמוֹשֵׁב עֲבָדָיו וּמַצְמֵד מִשְׁרָתוֹ וּמִלְבָּשֵׁיהֶם וּמִשְׁקָיו וְעֵלְתוֹ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה וְלֹא-הָיָה בָּהּ עוֹד רוּחַ : 6 וַתֹּאמֶר אֶל-הַמֶּלֶךְ אַמֵּת הָיָה הַדָּבָר אֲשֶׁר שִׁמְצַתִּי בְּאַרְצִי עַל-דְּבָרֶיהָ וְעַל-חֲכַמְתָּהּ : 7 וְלֹא-הָאֵמַנְתִּי לְדַבְרֵיהֶם עַד אֲשֶׁר-בָּאתִי וַתֵּרְאֶינִי וַיִּנִּי וַהֲנִיחָה לֹא-הִגִּיד-לִי הַחֲצִי הוֹסֵפֶת חֲכָמָה וְטוֹב אֶל-הַשְּׂמוּעָה אֲשֶׁר שִׁמְצַתִּי : 8 אֲשֶׁרֵי עֲבָדֶיךָ אֱלֹהֵי הָעַמִּים לְפָנֶיךָ תָּמִיד הַשִּׁמְעִים אֶת-חֲכַמְתָּהּ : 9 יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּרוּךְ אֲשֶׁר תִּפְזַץ בָּךְ לַתְּהַדָּף עַל-כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת-יִשְׂרָאֵל לְעַלְמֵי וַיִּשְׁימָךָ לְמֶלֶךְ לְעַשׂוֹת מִשְׁפָּט וְצְדָקָה : 10 וַתִּמְנַן לְמֶלֶךְ מֵעַתָּה וְעַשְׂרִים כִּפּוּר זָהָב וּבְשָׁמַיִם הִרְבָּה מְאֹד וְאַבְנֵי יָקָרָה לֹא בָּא כַּבָּשָׂם הַהוּא עוֹד לְרַב אֲשֶׁר-נִתְּנָה מִלְכַת-שֶׁבָא לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה : 11 וְגַם אֲנִי חִירָם אֲשֶׁר-נָשָׂא זָהָב מֵאֹפִיר הֵבִיא מֵאֹפִיר עֲצֵי אֱלִמְגִים הִרְבָּה מְאֹד וְאַבְנֵי יָקָרָה : 12 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת-עֲצֵי הָאֱלִמְגִים מִסָּעַד לְבֵית-יְהוָה וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וּכְנֹרוֹת וּגְבִלִים לְשָׂרִים לֹא-בָּא כֵּן עֲצֵי אֱלִמְגִים וְלֹא נִרְאָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה : 13 וַהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמִלְכַת-שֶׁבָא אֶת-כָּל-חֲפָצָה אֲשֶׁר שְׁאַלָה מִלְכָּד אֲשֶׁר נָתַן-לָהּ כִּיֵּד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נִתְּפֵן וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא וְעֲבָדֶיהָ : 14 וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר-בָּא לְשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה אַחַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וְשָׁשׁ כִּפּוּר זָהָב : 15 לְבַד מֵאַנְשֵׁי הַתָּרִים וּמִסָּחַר הַרְכָּלִים וְכָל-מַלְכֵי הָעָרֵב וּפְחוֹת הָאָרֶץ :

الملوك الاول - الاصحاح العاشر

١ وسمعت ملكة سبأ يخبر سليمان لمجد الرب فأنت لتمتحنه بمسائل . ٢ فأنت إلى اورشليم بموكب عظيم جداً بجمال حاملة أطياباً وذهباً كثيراً جداً وحجارة كريمة وأنت إلى سليمان وكلمته بكل ما كان بقلبيها . ٣ فأخبرها سليمان بكل كلامها . لم يكن أمر خافياً عن الملك لم يخبرها به . ٤ فلما رأته ملكة سبأ كل حكمة سليمان والبيت الذي بناه . ٥ وطعام مائدته ومجلس عبيده وموقف خدامه وملابسهم وسقائه ومحرقاته التي كان يصعدها في بيت الرب لم يبق فيها روح بعد . ٦ فقالت للملك صحيحاً كان الخبر الذي سمعته في أرضي عن أمورك وعن حكمتك . ٧ ولم أصدق الأخبار حتى جئت وأبصرت عيني فهو ذا النصف لم أخبر به . زدت حكمة وصلاحاً على الخير الذي سمعته . ٨ طوبى لرجالك وطوبى لعبيدك هؤلاء الواقفين أمامك دائماً السامعين بحكمتك . ٩ ليكون مباركاً الرب إلهك الذي سرّ بك وجعلك على كرسي اسرائيل . لأن الرب أحبّ اسرائيل إلى الأبد جعلك ملكاً لتجري حكماً وبراً . ١٠ وأعطت الملك مئة وعشرين وزنة ذهب وأطياناً كثيرة جداً وحجارة كريمة . لم يأت بعد مثل ذلك الطيب في الكثرة الذي أعطته ملكة سبأ للملك سليمان . ١١ وكذا سفن حيرام التي حملت ذهباً من أوفير أنت من أوفير بخشب الصندل كثيراً جداً ومججارة كريمة . ١٢ فعمل سليمان خشب الصندل درابزيناً لبيت الرب وبيت الملك وأعواداً ورباباً للمغنين . لم يأت مثل خشب الصندل ذلك إلى هذا اليوم . ١٣ وأعطى الملك سليمان للملكة سبأ كل مشتهاها الذي طلبت عدا ما أعطها إياه حسب كرم الملك سليمان . فاندرفت وذهبت إلى أرضها هي وعبيدها . ١٤ وكان وزن الذهب الذي أتى سليمان في سنة واحدة ست مئة وستين وزنة ذهب . ١٥ ما عدا الذي من عند التجار وتجارة التجار وجميع ملوك العرب وولاية الأرض .

מלכים א כ

ו וּבֶן-הַדָּד מֶלֶךְ-אֲרָם קָבַץ אֶת-כָּל-חֵילוֹ וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם
מֶלֶךְ אֹתוֹ וְסוּם וַרְכָב וַיַּעַל וַיִּצַר עַל-שֹׁמְרוֹן וַיִּלָּחֶם בָּהּ :
ז וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל-אֲחָאָב מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל הַעִירָה : ח וַיֹּאמֶר
לוֹ כֹּה אָמַר בֶּן-הַדָּד כִּסְפָּה וְזַהְבָּה לִי-הוּא וְנָשִׂיךָ וּבָנֶיךָ הַטּוֹ-
בִים לִי-הֵם : ט וַיַּעַן מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כַּדְּבָרָה אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ
לְךָ אָנִי וְכָל-אֲשֶׁר-לִי : י וַיֵּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמְרוּ כֹּה-אָמַר
בֶּן-הַדָּד לֵאמֹר כִּי-שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כִּסְפָּה וְזַהְבָּה וְנָשִׂיךָ
וּבָנֶיךָ לִי תִתֵּן : יא כִּי אִם-כָּעַת מָחָר אֲשַׁלַּח אֶת-עַבְדֵי אֵלֶיךָ
וְחִפְשׁוּ אֶת-בֵּיתְךָ וְאֵת בְּתֵי עַבְדֶיךָ וְהָיָה כָּל-מַחְמַד עֵינֶיךָ יִשְׁמֹו
בְיָדָם וְלָקְחוּ : יב וַיִּקְרָא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל לְכָל-זַקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר
דַּעוּ-נָא וּרְאוּ כִּי רָעָה זֶה מִבְּקִשׁ כִּי-שָׁלַח אֵלַי לְנָשִׂי וּלְבָנַי
וּלְכִסְפִּי וּלְזַהְבִּי וְלֹא מְנַעַתִּי מִמֶּנּוּ : יג וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל-הַזִּקְנָיִם
וְכָל-הָעָם אֶל-תִּשְׁמַע וְלֹא תֹאכְהָ : יד וַיֹּאמֶר לְמַלְאָכָי בֶּן-הַדָּד
אָמְרוּ לְאֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר-שָׁלַחְתָּ אֵל-עַבְדְּךָ בְּרֵאשֹׁנָה אֲעַשֶׂה
וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת וַיִּלְכוּ הַמַּלְאָכִים וַיִּשְׁבְּהוּ דְבַר :
טו וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן-הַדָּד וַיֹּאמֶר כֹּה-יַעֲשׂוּן לִי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּ
אִם-יִשְׁפַק עָפָר שֹׁמְרוֹן לְשַׁעֲלִים לְכָל-הָעָם אֲשֶׁר בְּרִגְלֵי : יז וַיַּעַן
מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דַּבְּרוּ אֵל-יְתְהַלֵּל חֲגַר כַּמְּפַתַּח : יח וַיְהִי
כַשְׁמַע אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְהוּא שָׁתָה הוּא וְהַמְלָכִים בַּסֻּכּוֹת וַיֹּאמֶר
אֶל-עַבְדָּיו שִׁמּוּ וַיִּשְׁמְעוּ עַל-הָעִיר :

الملوك الأول - الاصحاح العشرون

١ وجمع بنهدد ملك آرام كل جيشه واثنين وثلاثين ملكاً معه وخيلاً
ومركباتٍ وصعد وحاصر السامرة وحاربها . ٢ وأرسل رسلاً إلى أخاب ملك
اسرائيل إلى المدينة وقال له هكذا يقول بنهدد . ٣ لي فضتك وذهبك ولي
نساؤك وبنوك الحسان . ٤ فأجاب ملك اسرائيل وقال حسب قولك ياسيدي
الملك أنا وجميع مالي لك . ٥ فرجع الرسل وقالوا هكذا تكلم بنهدد قائلاً
اني قد أرسلت اليك قائلاً إن فضتك وذهبك ونساءك وبنيتك تعطيني إياهم .
٦ فاني في نحو هذا الوقت غداً أرسل عبيدي اليك فيفتشون بيتك وبيوت
عبيدك وكل ما هو شهبي في عينيك يضعونه في أيديهم يأخذونه . ٧ فدعا
ملك اسرائيل جميع شيوخ الأرض وقال اعلموا وانظروا ان هذا يطلب الشر
لأنه أرسل إليّ بطلب نسائي وبنيتي وفضتي وذهبي ولم أمنعها عنه . ٨ فقال له
كل الشيوخ وكل الشعب لا تسمع له ولا تقبل . ٩ فقال لرسل بنهدد قولوا
لسيدي الملك ان كل ما أرسلت فيه إلى عبدك أولاً أفعله . وأما هذا الأمر
فلا أستطيع أن أفعله فرجع الرسل وردوا عليه الجواب . ١٠ فأرسل اليه
بنهدد وقال هكذا تفعل في الآلهة وهكذا تزيدني إن كان تراب السامرة يكفي
قبضات لكل الشعب الذي يتبعني . ١١ فأجاب ملك اسرائيل وقال قولوا
لا يفتخرن من يشد كمن يحل . ١٢ فلما سمع هذا الكلام وهو يتشرب مع
الملوك في الحيام قال لعبيده اصطفوا فاصطفوا على المدينة .

מלכים א כב

ו וַיָּשְׁבוּ שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין מִלְחָמָה בֵּין אַרְם וּבֵין יִשְׂרָאֵל :
ז וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית נִירַד יְהוֹשָׁפָט מִלֶּךְ-יְהוּדָה אֶל-מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל : ח וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶל-עֲבָדָיו הַיְדַעְתֶּם כִּי-לָנוּ
רַמַת גִּלְעָד וְאַנְחֲנוּ מִחֻשִׁים מִקַּחַת אֹתָהּ מִיַּד מֶלֶךְ אַרְם : ט וַיֹּאמֶר
אֶל-יְהוֹשָׁפָט הַתְּלֶךְ אֹתִי לַמִּלְחָמָה רַמַת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט
אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כָּמוֹנִי כָמוֹךָ כַּעֲמִי כַעֲמֶךָ כְּסוּסֵי כְּסוּסֶיךָ :
י וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרֹשׁ-נָא כִּיֹּם אֶת-דְּבַר
יְהוָה : יא וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַנְּבִיאִים כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הַאֵלֶךְ עַל-רַמַת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם-אֶחָדֵל וַיֹּאמְרוּ
עֲלֵה וַיִּתֵּן אֲדֹנָי בְּיַד הַמֶּלֶךְ : יב וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הֲאֵין פֹּה נְבִיא
לַיהוָה עוֹד וְגִדְרָשָׁה מֵאֲתוֹ : יג וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוֹשָׁפָט
עוֹד אִישׁ-אֶחָד לְדְרוֹשׁ אֶת-יְהוָה מֵאֲתוֹ וְאֲנִי שֹׁנְאֲתִיו כִּי לֹא-יִתְנַבֵּא
עָלַי טוֹב כִּי אִם-רָע מִיִּכְיָהוּ בֶן-יִמְלָה וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל-יֹאמֶר
הַמֶּלֶךְ כֵּן : יד וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל-סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר מִהֲרָה
מִיִּכְיָהוּ בֶן-יִמְלָה : טו וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ-יְהוּדָה יֹשְׁבִים
אִישׁ עַל כְּסֹאוֹ מִלְּבָשִׁים בְּגָדִים בְּגָרְןָ פֶתַח שַׁעַר שִׁמְרוֹן וְכָל-הַנְּבִיאִים
מִתְנַבְּאִים לִפְנֵיהֶם : טז וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּה בֶן-כְּנַעֲנָה קְרוּנִי בְרִזְלִ
וַיֹּאמֶר כֹּה-אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תִּנְנַח אֶת-אַרְם עַד-כְּלוֹתָם : יז וְכָל-
הַנְּבִיאִים נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה רַמַת גִּלְעָד וְהִצַּלַח וַיִּתֵּן יְהוָה
בְּיַד הַמֶּלֶךְ : יח וְהַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-הָלַךְ לִקְרֹא מִיִּכְיָהוּ דְבַר אֱלֹהֵי
לֵאמֹר הִנֵּה-נָא דְבַרֵי הַנְּבִיאִים פֹּה אֶחָד טוֹב אֶל-הַמֶּלֶךְ יְהִי-נָא
דְּבַרְיֶךָ כְּדָבַר אֶחָד מֵהֶם וְדַבַּרְתָּ טוֹב : יט וַיֹּאמֶר מִיִּכְיָהוּ חִי-
יְהוָה כִּי אֶת-אֲשֶׁר יֹאמֶר יְהוָה אֵלַי אֲתוּ אֲדַבֵּר : כ וַיָּבֹא אֶל-
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֱלֹהֵי מִיִּכְיָהוּ הִגִּילָךְ אֶל-רַמַת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה
אִם-נִחְדָל וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי עֲלֵה וְהִצַּלַח וַיִּתֵּן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ :

الملوك الاول - الاصحاح الثاني والعشرون

١ وأقاموا ثلاث سنين بدون حرب بين أرام واسرائيل . ٢ وفي السنة الثالثة نزل يهوشافاط ملك يهوذا إلى ملك اسرائيل . ٣ فقال ملك اسرائيل لعبيده أتعلمون أن راموت جلعاد لنا ونحن ساكتون عن أخذها من يد ملك أرام . ٤ وقال ليهوشافاط أتذهب معي للحرب إلى راموت جلعاد . فقال يهوشافاط لملك اسرائيل مثلي مثلك . شعبي كشعبك وخيلي كخيلك . ٥ ثم قال يهوشافاط لملك اسرائيل أسأل اليوم عن كلام الرب . ٦ فجميع ملك اسرائيل الأنبياء نحو أربع مئة رجل وقال لهم . أذهب إلى راموت جلعاد للقتال أم أمتنع . فقالوا اصعد فيدفعها السيد ليد الملك . ٧ فقال يهوشافاط أما يوجد هنا بعدُ نبي للرب فنسأل منه . ٨ فقال ملك اسرائيل ليهوشافاط أنه يوجد بعدُ رجل واحد لسؤال الرب به ولكني أبغضه لأنه لا يقنأ عليّ خيراً بل شراً وهو ميخا بن يملة . فقال يهوشافاط لا يقل الملك هكذا . ٩ فدعا ملك اسرائيل خصياً وقال أسرع إليّ بميخا بن يملة . ١٠ وكان ملك اسرائيل ويهوشافاط ملك يهوذا جالسين كل واحد على كرسيه لابسين ثيابهما في ساحة عند مدخل باب السامرة وجميع الأنبياء يتنبؤون أمامهما . ١١ وعمل صدقيا بن كنعنة لنفسه قرني حديد وقال هكذا قال الرب بهذه تنطج الأراميين حتى يفنوا . ١٢ وتنبأ جميع الأنبياء هكذا قائلين اصعد إلى راموت جلعاد وأفلح فيدفعها الرب ليد الملك . ١٣ وأما الرسول الذي ذهب ليدعو ميخا فكلمه قائلاً هو ذا كلام جميع الأنبياء بقم واحد خيراً للملك . فليكن كلامك مثل كلام واحدٍ منهم وتكلم بخيره . ١٤ فقال ميخا حيّ هو الرب ان مايقوله لي الرب به أتكلم . ١٥ ولما أتى إلى الملك قال له الملك يا ميخا أنصعد إلى راموت جلعاد للقتال أم أمتنع . فقال له اصعد وأفلح فيدفعها الرب ليد الملك .

מלכים ב כא

1 בן-שתיים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה
מלך בירושלים ושם אמו חפצי-בה : 2 ויעש הרע בציני יהנה
כתוצאת הגוים אשר הוריש יהנה מפני בני ישראל : 3 וישב
ויבן את-הקמות אשר אבד חזקיהו אביו ויקם מנבחת לבצל ויעש
אשרה כאשר עשה אחאב מלך ישראל וישתחו לכל-צבא השמים
ויעבד אתם : 4 ויבנה מנבחת בבית יהנה אשר אמר יהנה בירושלים
אשים את-שמי : 5 ויבן מנבחות לכל-צבא השמים בשתי סצרות
בית-יהנה : 6 והעביר את-בנו באש ועונן ונחש ופשה אוב וידענים
הרבה לעשות הרע בציני יהנה להכעיס : 7 וישם את-פסל האשרה
אשר עשה בבית אשר אמר יהנה אל-דוד ואל-שלמה בנו בבית הזה
ובירושלים אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אשים את-שמי לעולם :
8 ולא אסיף להניד רגל ישראל מן-האדמה אשר נתתי לאבותם רק
אם-ישקרו לעשות ככל אשר צויתים ולכל-התורה אשר-צוה אתם
עבדי משה : 9 ולא שמעו ויתעם מנשה לעשות את-הרע מן-הגוים
אשר השמיד יהנה מפני בני ישראל : 10 ויבבר יהנה ביד-עבדיו
הנביאים לאמר : 11 יצן אשר עשה מנשה מלך-יהודה התעבות
האלה הרע מכל אשר-עשו האמרי אשר לפניו ויחטא גם-את-יהודה
בגלוליו :

الملوك الثاني

الاصحاح الحادي والعشرون

١ كان منسى ابن اثنتي عشرة سنة حين ملك وملك خمساً وخمسين سنة في اورشليم . واسم أمه حفصيه . ٢ وعمل الشرّ في عيني الرب حسب رجاسات الأمم الذين طردهم الرب من أمام بني اسرائيل . ٣ وعاد فبنى المرتفعات التي أبانها حزقيا أبوه وأقام مذابيح للبعل وعمل سارية كما عمل اخاب ملك اسرائيل وسجد لكل جند السماء وعبدها . ٤ وبني مذابح في بيت الرب الذي قال الرب عنه في اورشليم أضع اسمي . ٥ وبني مذابح لكل جند السماء في داري بيت الرب . ٦ وعبر ابنه في النار وعاف وتفاول واستخدم جاناً وتوابع وأكثر عمل الشرّ في عيني الرب لا غاظته . ٧ ووضع تمثال السارية التي عمل في البيت الذي قال الرب عنه لداود وسليمان ابنه في هذا البيت وفي اورشليم التي اختوت من جميع أسباط اسرائيل أضع اسمي إلى الأبد . ٨ ولا أعود أرحح رجل اسرائيل من الأرض التي أعطيت لأباؤهم وذلك إذا حفظوا وعملوا حسب كل ما أوصيتهم به وكل الشريعة التي أمرهم بها عبدي موسى . ٩ فلم يسمعوا بل أضلهم منسى ليعملوا ما هو أقبح من الأمم الذين طردهم الرب من أمام بني اسرائيل . ١٠ وتكلم الرب عن يد عبيده الأنبياء قائلاً . ١١ من أجل أن منسى ملك يهوذا قد عمل هذه الأرجاس وأساء أكثر من جميع الذي عمله الأموريون الذين قبله وجعل أيضاً يهوذا يخطيء بأصنامهم .

מלכים ב כד

1 בְּיָמָיו צִלָּה נִבְכַדְנָאצַר מֶלֶךְ כְּבֵל נִהְיָ-לוֹ יְהוֹנָקִים עָבַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים
וַיֵּשֶׁב וַיִּמְרַד-בּוֹ : 2 וַיִּשְׁלַח יְהוֹנָה בּוֹ אֶת-גְּדוּדֵי כַשְׂדִּים וְאֶת-גְּדוּדֵי אַרְם
וְאֶת גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֶת גְּדוּדֵי כְּנִי-צִמּוֹן וַיִּשְׁלַחם בִּיהוּדָה לְהֶאֱבִידוּ כַדְבָר
יְהוֹנָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים : 3 אַף עַל-פִּי יְהוֹנָה הָיְתָה בִּיהוּדָה
לְהִסִּיר מִצֵּל פָּנָיו בְּחַטָּאת מִנְּשָׂה כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה : 4 וְגַם דָּם-הַנְּקִי אֲשֶׁר
שָׁפַךְ וַיִּמְלֵא אֶת-יְרוּשָׁלַיִם דָּם נָקִי וְלֹא-אָבָה יְהוֹנָה לְסַלֵּחַ : 5 וַיִּתֵּר דַּבְרֵי
יְהוֹנָקִים וְכָל-אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֵא-הֵם כְּתוּבִים עַל-סֵפֶר דַּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יְהוּדָה : 6 וַיִּשְׁפֹּב יְהוֹנָקִים עִם-אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹנָכִין בְּנֵו תַחְתָּיו :
7 וְלֹא-הִסִּיף עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְצִאת מֵאֶרְצוֹ כִּי-לָקַח מֶלֶךְ כְּבֵל מִנְּחֵל
מִצְרַיִם צַד-נְהַר פָּרַת כֹּל אֲשֶׁר הָיְתָה לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם : 8 בֶן-שָׁמֹנֶה
עָשָׂרָה שָׁנָה יְהוֹנָכִין בָּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם וְשֵׁם אִמּוֹ
נְחֻשְׁמָא בַת-אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלַיִם : 9 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְהוֹנָה כָּל אֲשֶׁר-עָשָׂה
אָבִיו : 10 בְּצַת הֵחִיא צִלָּה עַבְדֵי נִבְכַדְנָאצַר מֶלֶךְ-כְּבֵל יְרוּשָׁלַיִם וַתִּבְא
הָעִיר בְּמָצוֹר : 11 וַיָּבֹא נִבְכַדְנָאצַר מֶלֶךְ-כְּבֵל עַל-הָעִיר וַעֲבָדָיו צָרִים עָלֶיהָ :
12 וַיֵּצֵא יְהוֹנָכִין מֶלֶךְ-יְהוּדָה עַל-מֶלֶךְ כְּבֵל הוּא וְאִמּוֹ וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְסָרִיסָיו
וַיִּקַּח אֹתוֹ מֶלֶךְ כְּבֵל בְּשַׁנַּת שְׁמֹנֶה לְמָלְכוֹ : 13 וַיּוֹצֵא מִשָּׂם אֶת-כָּל-אוֹצְרוֹת
בַּיִת יְהוֹנָה וְאוֹצְרוֹת בַּיִת הַמֶּלֶךְ וַיִּקְצֹץ אֶת-כָּל-כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה
מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל בְּהִיכַל יְהוֹנָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוֹנָה : 14 וַהֲגִלָּה אֶת-כָּל-יְרוּשָׁלַיִם
וְאֶת-כָּל-הַשָּׂרִים וְאֶת כָּל-גְּבוּרֵי הַחֵיל עָשָׂרָה אֲלָפִים גוֹלָה וְכָל-הַחֶרֶשׁ וְהַמְּסַגֵּר
לֹא נִשְׂאָר זוּלַת זוּלַת צֵם-הָעָרֶץ : 15 וַיִּגַּל אֶת-יְהוֹנָכִין כְּבֵלָה וְאֶת-אִם
הַמֶּלֶךְ וְאֶת-נָשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְאֶת-סָרִיסָיו וְאֶת אוֹלֵי הָעָרֶץ הוֹלִיךְ גוֹלָה מִירוּשָׁלַיִם
כְּבֵלָה :

الملوك الثاني - الاصحاح الرابع والعشرون

١ في أيامه صعد نبوخذناصر ملك بابل فكان له يهوياقيم عبداً ثلاث سنين ثم عاد فتمرّد عليه . ٢ فأرسل الرب عليه غزاة الكلدانيين وغزاة الأراميين وغزاة الموابيين بني عمون وأرسلهم على يهودا ليبيدها حسب كلام الرب الذي تكلم به عن يد عبيده الأنبياء . ٣ إن ذلك حسب كلام الرب على يهوذا لينزعهم من أمامه لأجل خطايا منسى حسب كل ما عمل . ٤ وكذلك لأجل الدم البريء الذي سفكه لأنه ملأ اورشليم دمًا بريئاً ولم يشأ الرب أن يفره . ٥ وبقية أمور يهوياقيم وكل ما عمل أما هي مكتوبة في سفر أخبار الأيام للملك يهوذا . ٦ ثم اضطجع يهوياقيم مع آبائه وملك يهوياكين ابنه عوضاً عنه . ٧ ولم يعد أيضاً ملك مصر يخرج من أرضه لأن ملك بابل أخذ من نهر مصر إلى نهر الفرات كل ما كان لملك مصر . ٨ كان يهوياكين ابن ثماني عشرة سنة حين ملك وملك ثلاثة أشهر في اورشليم . واسم أمه نحوشتا بنت الناثان من اورشليم . ٩ وعمل الشرّ في عيني الرب حسب كل ما عمل أبوه . ١٠ في ذلك الزمان صعد عبيد نبوخذناصر ملك بابل إلى اورشليم فدخلت المدينة تحت الحصار . ١١ وجاء نبوخذناصر ملك بابل على المدينة وكان عبيده يحاصرونها . ١٢ فخرج يهوياكين ملك يهوذا إلى ملك بابل هو وأمه وعبيده ورؤسائه وخصيانه وأخذ ملك بابل في السنة الثامنة من ملكه . ١٣ وأخرج من هناك جميع خزائن بيت الرب وخزائن بيت الملك وكسر كل آنية الذهب التي عملها سليمان ملك اسرائيل في هيكل الرب كما تكلم . ١٤ وسبى كل اورشليم وكل الرؤساء وجميع جبابرة الناس عشرة آلاف مسبي وجميع الصناع والأقيان . لم يبق أحد إلا ساكنين شعب الأرض . ١٥ وسبى يهوياكين إلى بابل وأمّ الملك ونساء الملك وخصيانه وأقوياء الأرض سباهم من اورشليم إلى بابل .

מלכים ב כה

1 וַיְהִי בַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
 בָּא גִבְכַּדְנֶאֱצַר מֶלֶךְ-בָּבֶל הוּא וְכָל-חֵילוֹ עַל-יְרוּשָׁלַיִם וַיִּחַן
 עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיָק סָבִיב : 2 וַתָּבֵא הָעִיר בְּמָצוֹר עַד עֲשֵׁמִי
 עָשְׂרָה שָׁנָה לְמֶלֶךְ צְדַקְיָהוּ : 3 בַּתְּשַׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיַּחְזֹק הַרְעָב
 בָּעִיר וְלֹא-הָיָה לָחֶם לָעַם הָאָרֶץ : 4 וַתִּבְקַע הָעִיר וְכָל-אֲנָשֵׁי
 הַמְּלָחָמָה הִלְיָלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר בֵּין הַחֲמַתִּים אֲשֶׁר עַל-גֵּן הַמֶּלֶךְ
 וְכַשְׂדִּים עַל-הָעִיר סָבִיב וַיֵּלֶךְ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה : 5 וַיִּרְדְּפוּ חֵיל-
 כַּשְׂדִּים אַחַר הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁגּוּ אֹתוֹ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וְכָל-חֵילוֹ נָפְצוּ
 מֵעָלָיו : 6 וַיִּתְּפְשׂוּ אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל-מֶלֶךְ בָּבֶל רַבְלָתָה
 וַיַּדְּבֵרוּ אִתּוֹ מִשְׁפָּט : 7 וְאֵת-בְּנֵי צְדַקְיָהוּ שִׁחְטוּ לְעֵינָיו וְאֵת-
 עֵינָיו צְדַקְיָהוּ עוֹר וַיֹּאסְרֵהוּ בַּנְּחֹשְׁתִּים וַיְבִיֵאֵהוּ בָּבֶל : 8 וּבַחֹדֶשׁ
 הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה שְׁנַת תְּשַׁע-עָשְׂרָה שָׁנָה לְמֶלֶךְ גִּבְכַּד-
 נֶאֱצַר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּא גִבְוַרְאֲדָן רַב-טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ-בָּבֶל
 יְרוּשָׁלַיִם : 9 וַיִּשְׂרַף אֶת-בֵּית יְהוָה וְאֵת-בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל-בְּתֵי
 יְרוּשָׁלַיִם וְאֵת-כָּל-בֵּית גְּדוֹל שָׂרָף בָּאֵשׁ : 10 וְאֵת-חוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם
 סָבִיב נָתְצוּ כָּל-חֵיל כַּשְׂדִּים אֲשֶׁר רַב-טַבָּחִים : 11 וְאֵת יֵתֵר
 הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֵת-הַנְּפִלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל-הַמֶּלֶךְ בָּבֶל
 וְאֵת יֵתֵר הַקָּמוֹן הַגִּלְגָּה גִּבְוַרְאֲדָן רַב-טַבָּחִים : 12 וּמִדֵּלֶת הָאָרֶץ
 הִשְׁאִיר רַב-טַבָּחִים לְכַרְמִים וּלְיוֹגְבִים :

الملوك الثاني - الاصحاح الخامس والعشرون

١ وفي السنة التاسعة لملكه في الشهر العاشر في عاشر الشهر جاء نبوخذناصر ملك بابل هو وكل جيشه على اورشليم ونزل عليها وبنوا عليها أبراجاً حولها .
٢ ودخلت المدينة تحت الحصار الى السنة الحادية عشرة للملك صدقيا . ٣ في تاسع الشهر اشتد الجوع في المدينة ولم يكن خبز لشعب الأرض . ٤ فشغرت المدينة وهرب جميع رجال القتال ليلاً من طريق الباب بين السورين اللذين نحو جنة الملك . وكان الكلدانيون حول المدينة مستديرين . فذهبوا في طريق البرية . ٥ فتبعت جيوش الكلدانيين الملك فأدركوه في بوية أريحا وتفرقت جميع جيوشه عنه . ٦ فأخذوا الملك وأصدوه الى ملك بابل الى ربلة وكموه بالقضاء عليه . ٧ وقتلوا بني صدقيا أمام عينيه . وقلعوا عيني صدقيا وقيدوه بسلسلتين من نحاس وجاءوا به الى بابل . ٨ وفي الشهر الخامس في سابع الشهر وهي السنة التاسعة عشرة للملك نبوخذناصر ملك بابل جاء نبوزردان رئيس الشرط عبد ملك بابل الى اورشليم . ٩ وأحرق بيت الرب وبيت الملك وكل بيوت اورشليم وكل بيوت العظماء أحرقها بالنار . ١٠ وجميع أسوار اورشليم مستديراً هدمها كل جيوش الكلدانيين الذين مع رئيس الشرط . ١١ وبقية الشعب الذين بقوا في المدينة والهاربوت الذين هربوا الى ملك بابل وبقية الجمهور سبهم نبوزردان رئيس الشرط . ١٢ ولكن رئيس الشرط أبقى من مساكين الأرض كرامين وفلاحين .

תהלים א

- 1 אֲשֶׁר־יֵאֱמַר אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךְ חַטָּאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשָׁב לִצְיָיִם לֹא יָשָׁב : 2 כִּי אִם-בְּתוֹרַת יְהוָה חָפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וּלְלַיְלָה : 3 וְהָיָה כַּעֲזֵן שְׂתוּל עַל-פְּלָגֵי מַיִם אֲשֶׁר פָּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעֲלֵהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ : 4 לֹא כֵן הִרְשָׁעִים כִּי אִם-כַּמֶּזֶם אֲשֶׁר-תִּדְבַּר רֹחַם : 5 עַל-כֵּן לֹא-יִקְמוּ רְשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט וְחַטָּאִים בְּעֵדוּת צְדִיקִים : 6 כִּי-יִדְבַּע יְהוָה דֶּרֶךְ צְדִיקִים וּדְרֹךְ רְשָׁעִים תֵּאבֵד :

קב

- 1 תִּפְלֵה לְעֵינַי כִּי-צִטַּף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹךְ שִׁיחוֹ : 2 יְהוָה שְׁמֵעָה תִּפְלֵתִי וְשׁוֹעֲתִי אֲלִיךָ תְּבוֹא : 3 אֶל-מִסְתַּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי כְּיוֹם צַר-לִי אֲזַנֶּךָ כְּיוֹם אֲקַרָּא מִהָרַע עֲנֵנִי : 4 כִּי-כָלוּ בְּצִשָׁן יָמַי וְעֲצָמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחְרוּ : 5 הוֹפֵה כַּעֲשָׂב וַיִּבֶשׂ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לֶחֶמֶי : 6 מִקּוֹל אֲנָחְתִּי יָדְבַקָה עֲצָמֵי לִבִּי : 7 דָּמִיתִי לְקֶאֱת מִדְּבַר הַיִּיתִי כְּכּוֹם חֲרָבוֹת : 8 שָׁקַדְתִּי וְאֵהְיֶה כְּצַפּוֹר בּוֹדֵד עַל-גַּג : 9 דָּל-הַיּוֹם חֲרָפוֹנִי אֲוִיבִי מֵהוֹלְלֵי בֵּי נִשְׁכָּעוּ : 10 כִּי-אֶפֶר פִּלְחָם אֲכַלְתִּי וְשָׁקַנִּי בִּבְכֵי מִסְכָּתִי :

المزامير

المزمور الأول

١ طوبى للرجل الذي لم يسلك في مشورة الأشرار وفي طريق الخطاة لم يقف وفي مجلس المستهزئين لم يجلس . ٢ لكن في ناموس الرب مسرته وفي ناموسه يلهج نهاراً وليلاً . ٣ فيكون كشجرة مغروسة عند مجاري المياه . التي تعطي ثمرها في أوانه . وورقها لا يبذل . وكل ما يصنعه ينجح . ٤ ليس كذلك الأشرار لكنهم كالعصافه التي تذرهبها الريح . ٥ لذلك لا يقوم الأشرار في الدين ولا الخطاة في جماعة الأبرار . ٦ لأن الرب يعلم طريق الأبرار . أما طريق الأشرار فتهلك .

المزمور المئة والثاني

١ صلوة لمسكين إذا أعيا وسكب شكواه قدام الله . ٢ يارب اسمع صلاتي وليدخل اليك صراخي . ٣ لا تحجب وجهك عني في يوم ضيقي . أمل اليّ أذنك في يوم أدعوك . استجب لي سريعاً . ٤ لأن أيامي قد فنيت في دخان وعظامي مثل وقيد قد بيست . ٥ ملفوح كالعشب وبابس قلبي حتى سهوت عن أكل خبزي . ٦ من صوت تنهدي لصق عظمي بلحمي . ٧ أشبهت فوق البرية . صرت مثل بومة الحرب . ٨ شهدت وصرت كعصفور منفرد على السطح . ٩ اليوم كله عيرني أعدائي . الحنقون عليّ حلفوا عليّ . ١٠ اني قد أكلت الرماد مثل الخبز ومزجت شرابي بدموع .

11 מפני-ועמד וקצפה כי נשאתני ומשליכני : 12 ימי כצל נטוי
 ואני כצשב איבש : 13 ואתה יהנה לעולם תשב וזכרה לדר : 14 אתה
 תקום תרחם ציון כי-צת לתננה כי-בא מועד : 15 כי-רצו צבדיך את-אבניך
 ואת-צפרה תחננו : 16 ויראו גוים את-שם יהנה וכל-מלכי הארץ את-כבודך :
 17 כי-בנה יהנה ציון נראה בכבודו : 18 פנה אל-תפלת הערצר ולא בנה
 את-תפלתם : 19 תכתב זאת לדר אחרון ועם נברא יהלל-יה : 20 כי-השקיף
 ממרום דדשו יהנה משמים אל-ארץ הביט : 21 לשמצ אנקת אסיר לפתח
 בני המותה : 22 לספר בציון שם יהנה ותהלתו בירושלים : 23 בהקבץ
 עמים יחדו וממלכות לעבד את-יהנה : 24 ענה בדרך פחו קצר ימי :
 25 אמר אלי אל-תעלני בחצי ימי בדור דורים שנותיך : 26 לפנים הארץ
 יסדת ומעשה ידיך שמים : 27 המה יאבדו ואתה תעמד וכלם כפגד יבלו
 כלבוש תחליפם ויחלפו : 28 ואתה-הוא ושנותיך לא תמו : 29 בני-צבדיך
 ישכנו וירצם לפניך יכון .

קד

1 ברכי נפשי את-יהנה יהנה אלהי גדלת מאד הוד והדר
 לבשת : 2 עטה אור פשלמה נוטה שמים פריצה : 3 המקרה
 במים עליותיו השם צבים רכובו המהלך על-כנפי-רוח : 4 עשה
 מלאכיו רוחות משרתיו אש להט : 5 יסד-ארץ על-מכוניה בל-תמוט
 עולם ועד : 6 תהום כלבוש כסיתו על-הרים נעמדו-מים : 7 מן-גערתך
 נוסון מן-קול רעמה תפזון : 8 יעלו הרים ירדו בקעות אל-מקום
 זה יסדת להם :

١١ بسبب غضبك وسخطك لأنك حملتني وطرحتني . ١٢ أيامي كظل مائل وأنا مثل العشب يبست . ١٣ أما أنت يارب يارب فإلى الدهر جالس وذكرك إلى دور فدور . ١٤ أنت تقوم وترحم صهيون لأنه وقت الرأفة لأنه جاء الميعاد . ١٥ لأن عبيدك قد سروا بجاراتها وحنوا إلى ترابها . ١٦ فتخشى الأهم اسم الرب وكل ملوك الأرض مجدك . ١٧ إذا بنى الرب صهيون يُرى بمجده . ١٨ التفت إلى صلوة المضطرّ ولم يرذل دعاءهم . ١٩ يكتب هذا للدور الآخر وشعبٌ سوف يخلق يسبح الرب . ٢٠ لأنه أشرف من علوِّ قدسه الرب من السماء إلى الأرض نظر . ٢١ ليسمع أنين الأسير ليطلق بني الموت . ٢٢ لكي يحدث في صهيون باسم الرب وتسميحه في أورشليم . ٢٣ عند اجتماع الشعوب معاً والممالك لعبادة الرب . ٢٤ ضعف في الطريق قوّتي قصر أيامي . ٢٥ أقول يا إلهي لا تقبضني في نصف أيامي . إلى دهر الدهور سنوك . ٢٦ من قدّم أسست الأرض والسموات هي عمل يديك . ٢٧ هي قييد وأنت تبقى وكلها كتوب تبلى . ٢٨ كرداء تغيرهنّ فتغير . ٢٩ وأنت هو وسنوك لن تنتهي . ٣٠ أبناء عبيدك يسكنون وذريتهم تثبت أمامك .

المزمور المئة والرابع

١ يا إلهي يا نفسي الرب . يارب إلهي قد عظمت جداً . مجداً وجلالاً لبست . ٢ اللابس النور كتوب الباسط السموات كشقّة . ٣ المسقف علاليه بالمياه الجاعل السحاب مركتبه الماشي على أجنحة الريح . ٤ الصانع ملائكته رباحاً وخدامه ناراً ملتتهبة . ٥ المؤسس الأرض على قواعدها فلا تتزعزع إلى الدهر والأبد . ٦ كسوتها الغمر كتوب . فوق الجبال تقف المياه . ٧ من انتهارك تهرب من صوت رعدك تفرّ . ٨ تصعد إلى الجبال . تنزل إلى البقاع إلى الموضع الذي أسسته لها .

9 גבול-שמה בל-נעברון בל-ישבון לכסות הארץ : 10 המשלם
 מעינים בנחלים בין הרים והלכון : 11 ישקו כל-חיתו שדי ישקרו
 פראים צמאם : 12 עליהם עוף-השמים ישכון מפין צפאים יתנו-קול :
 13 משקה הרים מעליותיו מפרי מצטיף תשבוע הארץ : 14 מצמים
 חציר לבהמה ונשב לעבדת האדם להוציא לחם מן-הארץ : 15 ויין
 ישמח לבב-אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב-אנוש יסעד : 16 ישבעו
 עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע : 17 אשר-שם צפרים יקננו חסידה
 ברושים ביתה : 18 הרים הגבהים ליצלים סלעים מחסה לשפנים :
 19 צפה ירם למוצדים שמש ידע מבואו : 20 תשת-חשך ויהי
 לילה בו-תרמש כל-חיתו-יצר : 21 תפפירים שאגים לטרף ולבקש
 מאל אכלם : 22 תזרח השמש יאספון ואל-מעונתם ירבעון :
 23 יצא אדם לפעלו ולעבדתו צדי-צרב : 24 מה-רבו מצטיף
 יהוה בלם בתקמה צשית מלאה הארץ קננייה : 25 זה הים
 גדול ורחב ידים שם-רמש ואין מספר חיות קטנות צם-גדלות : 26 שם
 אניות והלכון לזנתן זה-יצרף לשחק-בו : 27 בלם אליה ישברון לתת
 אכלם בצתו : 28 תתן להם ילקטון תפתח ידה ישבעון טוב :
 29 תסתיר פנייה יבהלון תסף רוחם יגועין ואל-צפרם ישובון :
 30 תשלח רוחך יבראון יתסדש פני אדמה : 31 יהי כבוד יהוה
 במצפיו : 32 חמביט לארץ ותרעד יגע בחרים וינצשנו : 33 אשיכה
 ליהוה בתי אומרה לאלהי בעודי : 34 יצרב עליו שיחי אנכי
 אשמח ביהוה : 35 יתמו חטאים מן-הארץ ורשעים עוד אינם ברכי
 נפשי את-יהוה הללויה :

٩ وضعت لها تخملاً لا تتعداهُ . لا ترجع لتعطي الأرض . ١٠ المفجريعوناً
 في الأودية . بين الجبال تجري . ١١ تسقي كل حيوان البر . تكسر الفراء
 ظمأها . ١٢ فوقها طيور السماء تسكن . من بين الأغصان تسمع صوتاً .
 ١٣ الساقى الجبال من علايه . من ثمر أعمالك تشبع الأرض . ١٤ المنبت عشباً
 للبهائم وخضرةً لخدمة الإنسان لإخراج خبزٍ من الأرض . ١٥ وخر تفرح
 قلب الإنسان للإماع وجهه أكثر من الزيت وخبز يسند قلب الإنسان .
 ١٦ تشبع أشجار الرب أرز لبنان الذي نصبه . ١٧ حيث تعشش هناك
 العصافير . أما اللقاق فالسرور بيته . ١٨ الجبال العالية للوعول ، الصخور ملجأ
 للوبار . ١٩ صنع القمر للمواقيت الشمس تعرف مغربها . ٢٠ تجعل ظلمةً
 فيصير ليل . فيه يدب كل حيوان الوعر . ٢١ الأشبال تزجر لتخطف ولتلمس
 من الله طعامها . ٢٢ تشرق الشمس فتجتمع وفي مأويها تريض . ٢٣ الإنسان
 يخرج إلى عمله وإلى شغله إلى المساء . ٢٤ ما أعظم أعمالك يا رب . كلها بحكمة
 صنعت . ملائكة الأرض من غناك . ٢٥ هذا البحر الكبير الواسع الأطراف .
 هناك دبابات بلا عدد . صغار حيوانٍ مع كبار . ٢٦ هناك تجري السفن .
 لوبانان هذا خلقته ليلعب فيه . ٢٧ كلها إياك تترجى لترزقها قوتها في حينه .
 ٢٨ تعطيها فتلقط . تفتح يدك فتشبع خيراً . ٢٩ تحجب وجهك فترتاع . تنزع
 أرواحها فتموت وإلى ترابها تعود . ٣٠ ترسل روحك فتخلق . وتجدد وجه
 الأرض . ٣١ يكون مجد الرب إلى الدهر . يفرح الرب بأعماله . ٣٢ الناظر
 إلى الأرض فترتعد . يس الجبال فتدخن . ٣٣ أغني للرب في حياتي . أرضم
 لإلهي مادمت موجوداً . ٣٤ فيلذله نشيدي وأنا أفرح بالرب . ٣٥ لتبدي
 الخطاة من الأرض والأشرار لا يكونوا بعد . باركي يا نفسي الرب . هلاولياً .

משלי א

- 1 משלי שלמה בן-דוד מלך ישראל : 2 לבצת חכמה ומוסר להבין
אמרי בינה : 3 לקחת מוסר השכל צדק ומשפט ומשרים : 4 לתת לפתאים
צדקה לנער בצת ומזמה : 5 ישמע חכם ויוסף לקח ונבון מחבלות יקנה :
6 להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידתם : 7 יראת יהוה ראשית בצת
חכמה ומוסר אילים ביו : 8 שמע בני מוסר אביך ואל-תטש תורת אבך :
9 פי לונת חן הם לראשך וצנקים לגרגרתיך : 10 בני-אם-גפתוה חסאים
אל-תבא : 11 אם-יאמרו לכה אתנו נארכה לךם נצפנה לנקי חנם :
12 נבלעם כשאלו חיים ותמימם ביורדי בור : 13 כל-הון יקר נמצא
נמלא בתינו שלל : 14 גור, לך מפיל בתוכנו פיס אחד יהיה לכלנו :
15 בני אל-מלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם : 16 פי רגליהם לרע
ירוצו וימהרו לשפך-דם : 17 פי-חנם מזרה הרשת בעיני כל-בצל כנה :
18 והם לדמם יארבו יצפנו לנפשתם : 19 פן ארחות כל-בצע בצע את-
נפש בצליו יקח : 20 חכמות בחיץ תרנה ברחבות תמן קולה : 21 בראש
המיות תקרא בפתחי שפזרים בעיר אמריה תאמר : 22 צד-מתי פתים תאחבו
פתי ולצים לציון חמדו להם וכסילים ישנאו-בצת : 23 תשובו לתוכחתי
הנה אביצה להם רוחי אודיצה דברי אתכם : 24 יצן קראתי ותמאנו נטיתי
ידי ואין מקשיב : 25 ותפרעו כל-צצתי ותוכחתי לא אביתם : 26 גם-
אני באידכם אשחק אלעג בבא פחדכם :

الأمثال

الاصحاح الأول

- ١ أمثال سليمان بن داود ملك اسرائيل . ٢ لمعرفة حكمة وأدب لإدراك أقوال الفهم . ٣ لقبول تأديب المعرفة والعدل والحق والاستقامة . ٤ لتعطي الجبال ذكاه والشباب معرفةً وتدبراً . ٥ يسمعها الحكيم فيزداد سلماً والفهم يكتسب تدبيراً . ٦ الفهم المثل واللغز أقوال الحكماء وغوامضهم . ٧ مخافة الرب رأس المعرفة . أما الجاهلون فيحتقرون الحكمة والأدب . ٨ اسمع يا ابني تأديب أبيك ولا ترفض شريعة أمك . ٩ لأنها أكليل نعمة لرأسك وقلائد لعنقك . ١٠ يا ابني إن تمثلك الخطاة فلا ترض . ١١ إن قالوا هلم معنا لنكمن للدم لنختف للبريء باطلاً . ١٢ لنبتلعهم أحياء كالأهوية وصحاحاً كالأباطين في الحب . ١٣ فنجد كل قنية فاحرة تملأ بيوتنا غنيمة . ١٤ تلقى قرعتك وسطنا يكون لنا جميعاً كيسٌ واحدٌ . ١٥ يا ابني لا تسلك في الطريق معهم . أمنع رجلك عن مسالكهم . ١٦ لأن أرجلهم تجري إلى الشر وتسرع إلى سفك الدم . ١٧ لأنه باطلاً تنصب الشبكة في عيني كل ذي جناح . ١٨ أما هم فيكمنون لدم أنفسهم . يخطفون لأنفسهم . ١٩ هكذا طرق كل مولع بكسب يأخذ نفس مقتنيه . ٢٠ الحكمة تنادي في الخارج . في الشوارع تعطي صوتها . ٢١ تدعو في رؤوس الأسواق في مداخل الأبواب . في المدينة تبدي كلامها . ٢٢ قائلة إلى متى أيها الجهال تحبون الجهل والمستهزئون يُسرون بالاستهزاء والحقى يبغيضون العلم . ٢٣ ارجعوا عند توبيخي . هأنذا أفيض لكم روحي أعلمكم كلامي . ٢٤ لأنني دعوتُ فأبستم ومددتُ يدي وليس من يبالى . ٢٥ بل رفضتم كل مشورتي ولم ترضوا توبيخي . ٢٦ فأنا أيضاً أضحك عند بليستكم أشمت عند مجيء خوفكم .

27 בָּבֶא כְּשֵׁאוּה פְּחָדְכֶם וְאִידְכֶם כְּסוּפָה יֵאֵתָה בָּבֶא צְרָה וְצוּקָה : 28 אָז יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה וְשִׁחַרְנִי וְלֹא יִמְצְאוּנִי : 29 פֶּתַח כִּי-שָׁנְאוּ דַעַת וַיִּרְאֵת יְהוָה לֹא כִחְרוּ : 30 לֹא-אָבִו לַעֲצָמֵי נֶאֱצוּ כָל-תּוֹכְחָתִי : 31 וַיֵּאֱכְלוּ מִפְּרֵי דִרְכֶם וּמִמְעֲצָתֵיהֶם יִשְׁבְּעוּ : 32 כִּי מְשׁוּבֵת פְּתִים מִתְהַרְגֶם וּשְׁלֹת כְּסִילִים תִּצְבְּדֶם : 33 וְשִׁמַּע לִי יִשְׁכֶן-בְּטַח וְשִׁאֲנֵן מִפֶּסֶד רָעָה .

ה

1 בְּנֵי לִחְקֵמָתִי הִקְשִׁיבָה לְתַבּוּנָתִי הַט-אָזוּנָךְ : 2 לְשֹׁמֵר מִזְמוֹת וְדַעַת שְׁפִתֶיךָ יִנְצְרוּ : 3 כִּי נִפְתַּח מִטְפְּנָה שְׁפִתִי וְרָה וְסִלַק מִשְׁמֵן חֶסֶד : 4 וְאַחֲרֵיתָה מְרָה כֹלֶעֱנָה חֲדָה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת : 5 כִּי נִגְלִיתָ יְרֵדוֹת מִנֵּת שְׂאוּל צְעָדֶיךָ יִתְמַכּוּ : 6 אֲרַח חַיִּים מִן-מַפְלָס נָעוּ מִעֲגֻלְתֶּיךָ לֹא תִדַּע : 7 וְעַתָּה בָּנִים שִׁמְעוּ-לִי וְאַל-תְּסוּרוּ מֵאֲמַרֵי-פִי : 8 הִרְחַק מִעֲלִיתְךָ דִּרְכֶךָ וְאַל-תִּקְרַב אֶל-פֶּתַח בַּיְתָה : 9 מִן-תִּמְנֵן לְאַחֲרֵים הוֹדֵךְ וְשִׁנְתֶךָ לְאַכְזוּרֵי : 10 מִן-יִשְׁבְּעוּ זָרִים כְּחֶף וְצִצְבִּיךָ בְּבֵית נְכָרֵי : 11 וְנִהְמַתָּ בְּאַחֲרֵיתֶךָ בְּכֹלוֹת בְּשִׁרְךָ וּשְׂאֲרֶךָ : 12 וְאַמְרַתְּ אִידֶךָ שְׂנֵאתִי מוֹסֵר וְתוֹכַחַת נֶאֱצַל לְבִי : 13 וְלֹא-שִׁמְעָתִי בְּקוֹל מוֹרֵי וְלִמְלַמְדֵי לֹא-הִשִּׁיתִי אָזְנוֹי : 14 כִּמְעַט הִיִּיתִי בְּכָל-רֶעַב בְּתוֹךְ קֶהֱל וְעַדָּה : 15 שְׁתֵּה-מַיִם מִבּוֹרֶךְ וּגְוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֲרֶךְ : 16 יִפְצוּ מִעֲגֻלְתֶּיךָ חוּצָה בְּרַחֲבוֹת פְּלָגֵי-מַיִם : 17 יִהְיוּ-לְךָ לְבַדָּה וְאִין לְזָרִים אֶתְךָ : 18 הִי-מִקּוֹרְךָ כְּרוּךְ וְשִׂמַח מֵאִשֶׁת נְעוּרֶיךָ : 19 אֵילַת אֶתְהִיבִים וַיַּעֲלֵת-חֵן בְּדִיתְךָ יִנְוֶךְ בְּכָל-צַח בְּאַחֲבַתָּה מִשְׁגָּה תִמִּיד : 20 וְלִמָּה מִשְׁגָּה בְּנֵי בְּנוֹךְ וְיִתְסַבֵּק חֶסֶד נְכָרֵיהָ : 21 כִּי נִכַח צִינִי יְהוָה בְּרַכְבִּי-אִישׁ וְכָל-מִעֲגֻלְתִּיו מִפְּלַס : 22 עוֹנוֹתַי יִלְכְּדוּ אֶת-הַרְשָׁע וּבְסִבְלֵי חֲסָאתוֹ יִתְמַךְ : 23 הוּא יְמוֹת בָּאִין מוֹסֵר וּבָרַב אֲנִלְתּוֹ יִשְׁגָּה :

٢٧ إذا جاء خوفكم كعاصفة وأنت بليتكم كالزوبعة إذا جاءت عليكم شدة وضيق . ٢٨ حينئذ يدعونني فلا أستجيب . يبكرون إليّ فلا يجدونني . ٢٩ لأنهم أبغضوا العلم ولم يختاروا مخافة الرب . ٣٠ لم يرضوا مشورتي . ردلوا كل توبيخي . ٣١ فلذلك يأكلون من ثمرة يقيمهم ويشبعون من مؤامراتهم . ٣٢ لأن ارتداد الحمقى يقتلهم وراحة الجهال تبيدهم . ٣٣ أما المستمع لي فيسكن آمناً ويستريح من خوف الشر .

الأسئلة — الاصحاح الخامس

١ يا ابني أصغ إلى حكمتي . أمل أذنك إلى فهمي . ٢ لحفظ التدابير ولتحفظ شفقتك معرفة . ٣ لأن شفقتي المرأة الأجنبية تقطران عسلاً وحنكها أنعم من الزيت . ٤ لكن عاقبتها مرّة كالأفستين حادّة كسيف ذي حدين . ٥ قدماها تنحدران إلى الموت . خطواتها تلمسك بالهاوية . ٦ لئلا تتأمل طريق الحياة تمايلت خطواتها ولا تشعر . ٧ والآن أيها البنون اسمعوا لي ولا تردوا عن كلماتي في . ٨ أبعد طريقك عنها ولا تقرب إلى باب بيتها . ٩ لئلا تعطي زهرك لآخرين وسنيك للقاسي . ١٠ لئلا تشبع الأجانب من قوتك وتكون أتعابك في بيت غريب . ١١ فتتوح في أواخرك عند فناء لحمك وجسمك . ١٢ فتقول كيف أني أبغضت الأُدب ورذل قلبي التوبيخ . ١٣ ولم أسمع لصوت مرشديّ ولم أمل أذني إلى معلمي . ١٤ لولا قليل لكنت في كل شرّ في وسط الزمرة والجماعة . ١٥ اشرب مياهاً من جبّك ومياهاً جارية من بئرك ١٦ لاتقض بنابيعك إلى الخارج سواقيّ مياه في الشوارع . ١٧ لتكن لك وحدك وليس لأجانب معك . ١٨ ليكن ينبوعك مباركاً وافرح بأمرأة شبابك . ١٩ الظبية المحبوبة والوعلة الزهية . ليروك ثدياها في كل وقت وبمحبتها اسكر دائماً . ٢٠ فلم تفتن يا ابني بأجنبية وتحتضن غريبة . ٢١ لأن طرق الإنسان أمام عيني الرب وهو يزن كل سبلة . ٢٢ الشرير تأخذه آثامه ومجبال خطيته يُمسك . ٢٣ إنه يموت من عدم الأُدب وبفطرط حمقه يتهور .

איוב א

ו איש הנה בארץ-עוץ איוב שמו והנה האיש ההוא תם
וישר וירא אלהים וסר מרע : 2 ויולדו לו שבעה בנים ושלוש
בנות : 3 ויהי מקנהו שבעת אלפי-צאן ושלושת אלפי גמלים
וחמש מאות צמד-בקר וחמש מאות אתונות ועבדה רבה מאד
ויהי האיש ההוא גדול מכל-בני-קדם : 4 והלכו בניו ועשו
משתה בית איש יומו ושלחו וקראו לשלושת אחייתיהם לאכל
ולשתות עמם : 5 ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב
ויקדשם והשכים בבקר והעלה עלות מספר כלם כי אמר איוב
אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם ככה יעשה איוב כל-
הימים : 6 ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על-יהוה
ויבוא גם-השטן בתוכם : 7 ויאמר יהוה אל-השטן מאין תבא
ויען השטן את-יהוה ויאמר משוט בארץ ומהתהלך בה :
8 ויאמר יהוה אל-השטן השמת לבך על-עבדי איוב כי אין
כמהו בארץ איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע : 9 ויען
השטן את-יהוה ויאמר החנם ירא איוב אלהים : 10 הלא-אתה
שכת בעדו ובעד-ביתו ובעד כל-אשר-לו מסביב מעשה ידיו
ברכת ומקנהו פרץ בארץ : 11 ואולם שלח-נא ידך וגע בכל-
אשר-לו אם-לא על-פניך יברכה : 12 ויאמר יהוה אל-השטן
הנה כל-אשר-לו בידך רק אליו אל-תשלח ידך ויצא השטן
מעם פני יהוה :

أيوب

الاصحاح الأول

١ كان رجلٌ في أرض عوص اسمه أيوب. وكان هذا الرجل كاملاً ومستقيماً يتقي الله ويحيد عن الشرّ. ٢ ووُلد له سبعةُ بنين وثلاث بنات. ٣ وكانت مواشيه سبعة آلاف من الغنم وثلاثة آلاف جمل وخمس مئة فدان بقر وخمس مئة أتان وخدمته كثير جداً. فكان هذا الرجل أعظم كل بني المشرق. ٤ وكان بنوه يذهبون ويعملون وليمة في بيت كل واحدٍ منهم في يومه ويرسلون ويستدعون أخواتهم الثلاث لياكلن ويشربن معهم. ٥ وكان لما دارت أيام الولاية أن أيوب أرسل فقدّ سهم وبكر في الغد وأصعد محرقاتٍ على عددهم كلهم. لأن أيوب قال ربما أخطأ بنيتي وجدّ فوا على الله في قلوبهم. هكذا كان أيوب يفعل كل الأيام. ٦ وكان ذات يومٍ أنه جاء بنو الله ليمثلوا أمام الرب وجاء الشيطان أيضاً في وسطهم. ٧ فقال الرب للشيطان من أين جئت. فأجاب الشيطان الرب وقال من الجولان في الأرض ومن التمشي فيها. ٨ فقال الرب للشيطان هل جعلت قلبك على عبدي أيوب. لأنه ليس مثله في الأرض. ورجلٌ كامل ومستقيم يتقي الله ويحيد عن الشرّ. ٩ فأجاب الشيطان الرب وقال هل مجاناً يتقي أيوب الله. ١٠ أليس أنك سيجتّ حوله وحول بيته كل ماله من كل ناحية. باركت أعمال يديه فانتشرت مواشيه في الأرض. ١١ ولكن ابسط يدك الآن ومسّ كل ماله فانه في وجهك يحدف عليك. ١٢ فقال الرب للشيطان هو ذا كل ماله في يدك. وإنما إليه لا تمتد يدك. ثم خرج الشيطان من أمام وجه الرب.

١٣ وكان ذات يومٍ وأبناؤه وبناتهُ يأكلون ويشربون خمرآ في بيت
أخيهم الأكبر . ١٤ أن رسولاً جاء إلى أيوب وقال . البقر كانت تحرث والأبق
ترعى بجانبها . ١٥ فسقط عليها السبثيون وأخذوها وضربوا الغلمان بحد السيف
ونجوتُ أنا وحدي لأخبرك . ١٦ وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال . نار الله
سقطت من السماء فأحرقت الغنم والغلمان وأكلتهم ونجوتُ أنا وحدي لأخبرك .
١٧ وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال . الكلدانيون عينوا ثلاث فِرَاقٍ
فهمجوا على الجمال وأخذوها وضربوا الغلمان بحد السيف ونجوتُ أنا وحدي
لأخبرك . ١٨ وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال . بنوك وبناتك كانوا يأكلون
ويشربون خمرآ في بيت أخيهم الأكبر . ١٩ وإذا ربحُ شديدة جاءت من عبر
القفرة وصدمت زوايا البيت الأربع فسقط على الغلمان فماتوا ونجوتُ أنا وحدي
لأخبرك . ٢٠ فقام أيوب ومزقَ جيبته وجزَّ شعر رأسه وخرَّ على الأرض
وسجد . ٢١ وقال عرباناً خرجتُ من بطن أمي وعربانا أعود إلى هناك .
الرب أعطى والرب أخذ فليكن اسم الرب مباركاً . ٢٢ في كل هذا لم يخطيء
أيوب ولم ينسب لله جهالة .

أيوب - الاصحاح الثاني

١ وكان ذات يومٍ أنه جاء بنو الله ليمثلوا أمام الرب وجاء الشيطان أيضاً
في وسطهم ليمثل أمام الرب . ٢ فقال الرب للشيطان من أين جئتَ . فأجاب
الشيطانُ الربَّ وقال من الجوّ لان في الأرض ومن الشمس فيها .

3 ויאמר יהוה אל-השטן השמעת לבך על-עבדי איוב כי אין כמהו
 בארץ איש עם וישר ירא אלהים וסר מרע ועדנו מחזיק בתמיתו ותסיתני
 בו לבלעו חנם : 4 ויצן השטן את-יהוה ויאמר עור בצד-עור וכל אשר
 לאיש ימן בצד נפשו : 5 אולם שלח-נא נדך ונע אל-עצמו ואל-בשרו
 אם-לא אל-פניך יכר-ך : 6 ויאמר יהוה אל-השטן הנו כדרך אף את-
 נפשו שמר : 7 ויצא השטן מאת פני יהוה ונף את-איוב בשחין רע
 מכה נגלו צד קדקדו : 8 וינח-לו חרש להמגיד בו והוא ישב בתוך-
 האפר : 9 ותאמר לו אשתו ערך מחזיק בתמיתך כדרך אלהים ומת :
 10 ויאמר אליה כדבר אמת הנבלות תדברי גם את-הטוב נקבל מאת
 האלהים ואת-הרע לא נקבל בכל-זאת לא-תטא איוב בשפתיו : 11 וישמעו
 שלשת רעי איוב את כל-הרעה הזאת הבאה עליו ויבאו איש ממקמו
 אליפו התימני ובלדד השוחי וצופר הנצמתי וינוצרו יחדו לבוא לנוד-לו
 ולנחמו : 12 וישאו את-ציניהם מרחוק ולא הכירו וישאו קולם ויבכו
 ויקרעו איש מצלו ויזרקו צפר על-ראשיהם השממה : 13 וישבו אתו
 לארץ שבעת ימים ושבעת לילות ואין-דבר אליו דבר כי ראו כי-גדל
 הקאב מאד :

٣ فقال الرب للشيطان هل جعلت قلبك على عبدي أيوب . لأنه ليس مثله في الأرض . رجل كامل ومستقيم يتقي الله ويحيد عن الشر . وإلى الآن هو متمسك بكماه وقد هيّجتني عليه لا ابتلعه بلا سبب . ٤ فأجاب الشيطان الرب وقال . جلدٌ بجلدٍ وكل ما للإنسان يعطيه لأجل نفسه . ٥ ولكن أبسط الآن يدك ومسّ عظمه ولحمه فإنه في وجهك يجدف عليك . ٦ فقال الرب للشيطان ها هو في يدك ولكن احفظ نفسه . ٧ فخرج الشيطان من حضرة الرب وضرب أيوب بقرحٍ وديءٍ من باطن قدمه إلى هامته . ٨ فأخذ لنفسه شققةً ليحتك بها وهو جالس في وسط الرماد . ٩ فقالت له امرأته أنت متمسك بعدك بكما لك بارك الله ومئت . ١٠ فقال لها تتكلمين كلاماً كما حدى الجاهلات الخبير نقبل من عند الله والشر لا نقبل . في كل هذا لم يخطيء أيوب بشفتيه . ١١ فلما سمع أصحاب أيوب الثلاثة بكل الشر الذي أتى عليه جاءوا كل واحدٍ من مكانه . اليفاز التيماني وبلدد الشوحي وصوفر النعماني وتواعدوا أن يأتوا ليرثوا له ويعزّوه . ١٢ ورفعوا أعينهم من بعيد ولم يعرفوه فرفعوا أصواتهم وبكوا ومزق كل واحدٍ جبته وذروا تراباً فوق رؤوسهم نحو السماء . ١٣ وقعدوا معه على الأرض سبعة أيامٍ وسبع ليالٍ ولم يكلمه أحدٌ بكلمةٍ لأنهم وأوا أن كاتبته كانت عظيمة جداً .

שיר השירים א

- 1 שיר השירים אשר לשלמה : 2 ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דריך
- מזין : 3 לרים שמניך טובים שמן תורבך שמך על-כן עלמות אהבוך :
- 4 משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נזכירה דריך
- מזין מישרים אהבוך : 5 שחורה אני ונאנה בנות ירושלים באהלי קדר
- כיריעות שלמה : 6 אל-תראני שאני שסרחרת ששנפתני השמש בני אמי
- נחרו-בי שמני נטרה את-הכרמים פרמי שלי לא נטרתי : 7 הגידה לי
- שאהבה נפשי איכה תרצה איכה תרביץ בצחקים שלמה אהיה כעטפה
- על עדרי חבריך : 8 אם-לא תדעי לך היפה בנשים צאי-לך בעקבי הצאן ורעי
- את-גדיתיך על משכנות הרעים : 9 לססתי ברכבי פרעה דמיתוך בעייתי :
- 10 נאוו לחניף בתורים צנארך בחרוזים : 11 תורי זקב נעשה-לך עם נקדות
- הכסף : 12 צד-שחמלך במסבו נרדי זמן ריחו : 13 צורר המר דודי לי
- בין שדי גליל : 14 אשפל הכפר דודי לי בכרמי צין גדי : 15 הנך יפה
- בעייתי הנך יפה ציניך יונים : 16 הנך יפה דודי אף נעים אף-ערשנו
- בעננה : 17 קרות בתינו ארזים רחיטנו ברותים :

نشيء الانشاد

الاصحاح الأول

- ١ نشيد الانشاد الذي لسليمان . ٢ ليقبلني بقبلاات فمه لان حبك اطيب من الخمر . ٣ لرائحة ادهانك الطيبة اسمك دهن مهراق . لذلك احببتك العذاري .
- ٤ اجذبني وراءك فنجري . ادخلني الملك الى حجاله . نبتهج ونفرح بك . ذكرك حبك اكثر من الخمر . بالحق يحبونك . ٥ انا سوداء جميلة يا بنات اورشليم كخيام قيدار كشقق سليمان . ٦ لانتظرن الي لكوني سوداء لان الشمس قد لوحتني . بنو امي غضبوا علي . جعلوني ناطورة الكروم . اما كرمي فلم انظره . اخبرني يا من تحبه نفسي اين ترعى اين تربض عند الظهيرة . لماذا انا اكون كمقتعة عند قطعان اصحابك . ٨ ان لم تعرفي ايتها الجميلة بين النساء فاخرجي على آثار الغنم وارعى جداءك عند مساكن الرعاة . ٩ لقد شبهتكم يا حبيبي بفرس في مراكبات فرعون . ١٠ ما اجمل خديك بسموط وعنقك بقلائد . ١١ نصنع لك سلاسل من ذهب مع جمان من فضة . ١٢ ما دام الملك في مجلسه افاح نارديني رائحته . ١٣ صرّة المرّ حبيبي لي بين ثدي بيت طاقة فاغية حبيبي لي في كروم عين جدي . ١٥ ها أنت جميلة يا حبيبي ها أنت جميلة . عيناك حمامتان . ١٦ ها أنت جميل يا حبيبي وحلو وسرورنا اخضر . ١٧ جوائز بيتنا ازره وروافدنا سروه .

שיר השירים ג

1 על-משקבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא
מצאתיו : 2 אקומה נא נאסובכה בציר בשוקים וכרחבות אבקשה את
שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו ; 3 מצאוני השמרים הסקבים
בציר את שאהבה נפשי ראיתם ; 4 כמצט שצברתי מהם עד שמצאתי
את שאהבה נפשי אחזתי ולא ארפנו עד-שהביאתי אל-בית אמי ואל-
חדר הורתי ; 5 השבצתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות
השדה אם-תצירו ואם-תעוררו את-האהבה עד-שתתקטץ ; 6 מי זאת עלה
מן-המדבר קתימרות צפן מקטרת מר ולבונה מפל אבקת רוקל ; 7 הנה
מטתו שלשלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל ; 8 כלם אחזי
חרב מלמדי מלחמה איש חרבו על-ירכו מפחד בלילות ; 9 אפריון
צשה לו המלך שלמה מצצי הלבנון ; 10 צמודיו צשה כסף רפינתו
זהב מרקבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים ; 11 צאינה
וראינה בנות ציון במלך שלמה בצטרה שצטרה-לו אמו ביום חתנתו
; וכיום שמחת לבו :

تفسير ارونشاد - الاصحاح الثالث

١ في الليل على فراشي طلبتُ من تَجِبهُ نفسي طلبتهُ فما وجدتهُ .
٢ لاني أقوم وأطوف في المدينة في الأسواق وفي الشوارع أطلب من
تَجِبهُ نفسي . طلبتهُ فما وجدتهُ . ٣ وجدني الحرس الطائف في المدينة
فقلتُ أرايتُم من تَجِبهُ نفسي . ٤ فما جاوزتهم إلا قليلاً حتى وجدت
من تَجِبهُ نفسي فأمسكتهُ ولم أرخه حتى أدخلتهُ بيت أُمي وحجرة من
حبلت بي . ٥ أحلفكن يا بنات أورشليم بالظباء وبأيائل الحقل ألا
تبقظن ولا تخبين الحبيب حتى يشاء . ٦ من هذه الطالعة من البرية
كأعمدة من دخان معطرة بالمرّ واللبان وبكل أذرة التاجر . ٧ هوذا
تحت سليمان حوله ستون جباراً من جبابرة إسرائيل . ٨ كلهم قابضون
سيوفاً ومتعلمون الحرب . كل رجل سيفه على فخذهِ من هول الليل .
٩ الملك سليمان عمل لنفسه تختاً من خشب لبنان . ١٠ عمل أعمدتهُ
فضة وروافدهُ ذهباً ومقعدهُ أرجواناً ووسطهُ مزصوفاً محبةً من بنات
أورشليم . ١١ أخرجن يا بنات صهيون وانظرن الملك سليمان بالتساج
الذي توجّهتُ به أمهُ في يوم عرسه وفي يوم فرح قلبه .

שיר השירים ה

1 באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם-בשמי אכלתי
 יערי עם-דבשי שתיתי ייני עם-חלבי אכלו רעים שתו ושכרו
 דודים : 2 אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי-לי אחתי
 רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא-טל קנצותי רסיסי לילה :
 3 פשטתי את-כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את-רגלי איככה
 אטנפם : 4 דודי שלח ידו מן-החור ומעי המו עליו : 5 קמתי
 אני לפתח לדודי וידי נטפו-מור ואצבעתי מור עבר על כפות
 המנעול : 6 פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה
 בדברו בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני : 7 מצאני
 השמרים הסבכים בעיר הכוני פצעוני ושאו את-רדדי מעלי
 שמרי החמות : 8 השבעתי אתכם בנות ירושלים אם-תמצאו
 את-דודי מה-תגידו לו שחולת אהבה אני : 9 מה-דודך מדוד
 היפה בנשים מה-דודך מדוד שפכה השבעתנו : 10 דודי צח
 ואדום דגול מרבבה : 11 ראשו כתם פז קנצותיו תלתלים
 שחרות כעורב : 12 עיניו כיונים על-אפיקי מים רחצות בחלב
 ישבות על-מלאת : 13 לחני כערוגת הבשם מגדלות מרקחים
 שפתותיו שושנים נטפות מור עבר : 14 ידיו גלילי זהב ממלאים
 בתרשיש מעיו עשת שן מעלפת ספירים : 15 שוקיו עמודי
 שש מיסדים על-אדני-פז מראהו כלבנון בחור כארזים : 16 חכו
 ממתקים וכלו מחמדים זה דודי וזה רעי בנות ירושלים :

تفسير اوتنار - الأصحاح الخامس

١ قد دخلتُ جنتي بأختي العروس . قطفتُ مرتي مع طيبي . أكلتُ شهدي مع عسلي . شربتُ خمري مع لبني . كلوا أيها الأصحاب ، اشربوا واسكروا أيها الأعباء . ٢ أنا نائمةٌ وقلبي مستيقظ . صوت حبيبي قارعاً . افتحي لي يا أختي باحبيبتي يا حمامتي يا كاملتي لأن رأسي امتلأ من الطلّ وقصصي من ندى الليل . ٣ قد خلعتُ ثوبي فكيف ألبسه . قد غسلتُ رجلي فكيف أوسخها . ٤ حبيبي مد يدهُ من الكوّة فأزّنت عليه أحشائي . قمتُ لأفتح لحبيبي وبداي تقطران مرّاً وأصابني مرّاً فاطر على مقبض القفل . ٥ فتحتُ لحبيبي لكن حبيبي نحوّل وعبر . نفسي خرجت عندما أدير . طلبته فما وجدتهُ دعوتهُ فما أجابني . ٦ وجدني الحرس الطائف في المدينة . ضربوني جرحوني . حفظةُ الأسوار رفعوا إزارني عني . ٨ أحلفكن يا بنات أورشليم إن وجدتنّ حبيبي أن تجربنهُ بأني مريضةٌ حباً . ٩ ما حبيبك من حبيبٍ أيتها الجميلة بين النساء ما حبيبك من حبيبٍ حتى تحلفينا هكذا . ١٠ حبيبي أبيض وأحمر . معلمٌ بين ربوة . ١١ رأسه ذهب إبريز . قصصهُ مسترسلةٌ حالكةٌ كالغراب . ١٢ عيناهُ كاللحم على مجاري المياه مغسولتان باللبن جالستان في وقبيهما . ١٣ خداهُ كخميّة الطيب واتلام رياحين ذكية . شفتاهُ سوسن تقطران مرّاً مانعاً . ١٤ يدهُ حلقتان من ذهب مرصعتان بالزبرجد . بطنهُ عاج أبيض مغلف بالياقوت الأزرق . ١٥ ساقاهُ عمودا رخام مؤسستان على قاعدتين من إبريز طلعتهُ كلبنان فتى كالأرز . ١٦ حلقةٌ حلالةٌ وكنةٌ مشتهياتٌ . هذا حبيبي وهذا خليلي يا بنات أورشليم .

שיר השירים ו

- 1 אָנָה הִלַּךְ דְּוֹדָךְ הִנֵּפָה בְּנָשִׁים אָנָה פָּנָה דְּוֹדָךְ וַיִּבְקֹשׁוּנִי עַמֶּךָ :
- 2 דוּדִי יָבֵד לִגְנוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבָּשָׂם לַרְעוֹת בַּגָּנִים וְלִלְקֹט שׁוֹשָׁנִים :
- 3 אֲנִי לְדוּדִי וְדוּדִי לִי הָרוּעָה בְּשׁוֹשָׁנִים : 4 זָפָה אֶתְּ רַעֲיָתִי כְּתַרְעָה נְאֻמָּה פִּירוּשָׁלַיִם אֵימָה כְּנִדְגָלוֹת : 5 הִסְבִּי עֵינַיִךְ מִנְּגִדֵי שָׁהִם הִרְהִיבֵנִי שְׂעָרֶךָ כְּעָדָר הַעֲזִיִּים שְׁגָלְשׁוֹ מִן-הַגִּלְעָד : 6 שָׁנִיךְ כְּעָדָר הַרְחִלִים שְׂעָלוּ מִן-הַרְחֲצָה שְׂכָלִם מִתְאַיְמוֹת וְשִׁכְלָה אֵין בָּהֶם : 7 כְּפִלַּח הָרְמוֹן רָקַתְךָ מִבְּעַד לְצִמְתְּךָ : 8 שְׁשִׁים הֵמָּה מַלְכוֹת וְשִׁמְנַיִם פִּילֻגְשִׁים וְעַלְמוֹת אֵין מִסְפָּר : 9 אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאֵמָה בָּרָה הִיא לְיֹלְדָתָהּ רְאוּהָ כְּנוֹת וְנִאֲשָׁרוּהָ מַלְכוֹת וּפִילֻגְשִׁים וַיִּהְלִיֶּהָ : 10 מִי-זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ-שָׁחַר זָפָה כְּלִכְנֶה בָּרָה כְּחֵמָה אֵימָה כְּנִדְגָלוֹת : 11 אֶל-גִּזְתִּי אָגוּז יָבֵדְתִי לְרֵאוֹת בָּאֲבִי הִיָּסֵל לְרֵאוֹת הַפְּרִיטָה הַנֶּסֶן הַנִּצְצוֹ הַרְמַנִּים :
- 12 לֹא יָבֵדְתִי נַפְשִׁי שְׂמַתְנִי מִרְכָּבוֹת עַמִּי נְדִיב :

نمبر اونسار - الاصحاح السادس

- ١ ابن ذهب حبيبك أيتها الجميلة بين النساء أين توجه حبيبك فنطلبه معك .
- ٢ حبيبي نزل إلى جنته إلى خمائل الطيب ليرعى في الجنات ويجمع السوسن .
- ٣ أنا الحبيبي وحبيبي لي . الراعي بين السوسن . ٤ أنت جميلة يا حبيبي كترصة حسنة كأورشليم مرهبة كجيش بألوية . ٥ حو لي عني عينيك فإنها قد غلبتاني .
- شعرك كقطيع المعز الرابض في جلعاد . ٦ أسنانك كقطيع نعاج صادرة من الغسل اللواتي كل واحدة متمّ وليس فيها عقيم . ٧ كفلقه رمانة خدك نحت نقابك . ٨ هنّ ستون ملكة وثمانون سرية وعذارى بلا عدد .
- ٩ واحدة هي حمامتي كاملة . الوحيدة لأما هي . عقيلة والدتها هي . وأنها البنات فطوبّنها . الملكات والسراري فمدحنها . ١٠ من هي المشرقة مثل الصباح جميلة كاقمر طاهرة كالشمس مرهبة كجيش بألوية . ١١ نزلت إلى جنة الجوز لأنظر إلى خضر الوادي ولأنظر هل أقفل الكرم هل نورّ الرمان .
- ١٢ فلم أشعر إلاّ وقد جعلتني نفسي بين مركبات قوم شريف .

الْقِسْبُ الْعَشْرُ

مفرد يونس

شرح كلماته وتحليلها

ومقارنتها بأشباهها في اللغات السامية

ח ל ק ע ש י ר י

ס פ ר י ו נ ה

באור מליו , נתחקן והשנאמן עם מלים דומות בשפות השמיות

י ו נ ה א

1 וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יוֹנָה בֶן-אָמְתִי לֵאמֹר : 2 קוּם לֶךְ אֶל-נִינּוּה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקִרָא וְקָרָא עָלֶיהָ כִּי-עָלְתָה רָעַתְם לְפָנָי :
 3 וַיִּקָּם יוֹנָה לְבָרַח מִלְּפָנָי יְהוָה וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֹנִיָּה בָּאָה תְּרַשִׁישׁ וַיִּתֵּן שָׂכָרָה וַיֵּרֶד בָּהּ לְבוֹא עִמָּהֶם תְּרַשִׁישָׁה מִלְּפָנָי יְהוָה : 4 וַיְהוֶה הַטִּיל רוּחַ-גְּדוֹלָה אֶל-הַיָּם וַיְהִי סַעַר גָּדוֹל בַּיָּם וַהֲאֹנִיָּה חֹשֶׁבֶה לְהִשָּׁבֵר : 5 וַיִּירָאוּ הַמַּלְחִים וַיִּזְעְקוּ אִישׁ אֶל-אֱלֹהָיו וַיִּטְלוּ אֶת-הַכִּלִּים אֲשֶׁר בָּאֹנִיָּה אֶל-הַיָּם לְהַקֵּל מֵעֲלֵיהֶם וַיּוֹנָה יָרַד אֶל-יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדִם : 6 וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחֵבֶל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה-לָּךְ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל-אֱלֹהֶיךָ אוּלַי יִתְעַשֶׂת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נֹאכָד : 7 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לְכוּ וְנִפְלְאָה גּוֹרְלוֹת וְנִדְעָה בְּשִׁלְמֵי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיִּפְלוּ גּוֹרְלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרֵל עַל-יוֹנָה : 8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה-נָא לָנוּ בְּאֲשֶׁר לָמִי-הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ מַה-מְלַאכְתְּךָ וּמֵאַיִן תְּבוֹא מָה אֲרָצְךָ וְאִי-מִזֶּה עִם אֲתָה : 9 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֲבָרִי אֲנֹכִי וְאֵת-יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרָא אֲשֶׁר-עָשָׂה אֶת-הַיַּבְשָׁה : 10 וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְּדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה-זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי-יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי-מִלְּפָנָי יְהוָה הוּא בָרַח כִּי תִגִּיד לָהֶם : 11 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה-נַּעֲשֶׂה לָּךְ וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מֵעֲלֵינוּ כִּי הָיָם הוֹלֵךְ וְסַעַר : 12 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם

שאוני והטילני אל-הים וישתק הים מעליכם כי בשלי הסער
 הגדול הזה עליכם : 13 ויחתרו האנשים להשיב אל-היבשה
 ולא יכלו כי הים הולך וסער עליהם : 14 ויקראו אל-יהוה
 ויאמרו אנה יהוה אל-נא נאכדה בנפש האיש הזה ואל-תתן
 עלינו דם נקיא כי-אתה יהוה כאשר חפצת עשית : 15 וישאו
 את-יונה ויטלהו אל-הים ויעמד הים מועפו : 16 ויראו האנשים
 יראה גדולה את-יהוה ויזבחו-זבח ליהוה וידרו נדרים :

ב

1 נימן יהוה דג גדול לבלע את-יונה ויהי יונה במצי הדג שלשה
 ימים ושלשה לילות : 2 ויתפלל יונה אל-יהוה אלקיו ממצי הדגה :
 3 ויאמר קראתי מצרה לי אל-יהוה ויצנני מבטן שאול שונאת שמצת
 קולי : 4 ותשליכני מצולה בלבב ימים ונתר וסבבני כל-משבריה וגליף
 עלי עברו : 5 ואני אמרתי נגבשתי מנגד ציניף אף אוסיף להביט
 אל-היכל קדשך : 6 אפפוני מים עד-נפש תהום וסבבני סוף חבוש
 לראשי : 7 לקצבי הרים נדתי הארץ ברחיקה בצדי לעולם ומצל משחת
 סני יהוה אלקי : 8 בהמטטף עלי נפשי את-יהוה וקרתי ותבוא אליך
 תפלתי אל-היכל קדשך : 9 משמרים הבלי-שוא חסדם יצובו : 10 ואני
 בקול תודה אובסח-לך אשר נדתי אשלמה ושוצתה ליהוה : 11 ויאמר
 יהוה לדג ויקא את-יונה אל-היבשה :

1 וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יוֹנָה שְׁנִית לְאָמֹר : 2 קוּם לֶךְ אֶל-
 נִינּוּה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקִרְא אֵלֶיהָ אֶת-הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר
 אֵלֶיךָ : 3 וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל-נִינּוּה כַּדְּבַר יְהוָה וַיִּנְיָנָה הַיְּתֵמָה
 עִיר-גְּדוֹלָה לְאֱלֹהִים מִהֶלֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים : 4 וַיַּחֲלֵ יוֹנָה לְבוֹא
 בְּעִיר מִהֶלֶךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּנְיָנָה
 וְהִפְכָּת : 5 וַיֵּאֱמִינוּ אַנְשֵׁי נִינּוּה בְּאֱלֹהִים וַיִּקְרְאוּ-צוּם וַיִּלְבְּשׁוּ
 שָׂקִים מִגְּדוֹלָם וְעַד-קִטְשָׁם : 6 וַיִּגַע הַדְּבַר אֶל-מֶלֶךְ נִינּוּה וַיָּקָם
 מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אֶדְרֹתוֹ מֵעֲלָיו וַיִּכַּס שָׂק וַיֵּשֶׁב עַל-הָאֶפֶס : 7 וַיִּזְעַק
 וַיֹּאמֶר בְּנִינּוּה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדָלְיוֹ לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה
 הַבֶּקֶר וְהַצֹּאן אֵל-יִטְעֲמוּ מֵאוֹמָה אֵל-יִרְעוּ וּמִים אֵל-יִשְׁתּוּ :
 8 וַיִּתְכַּסּוּ שָׂקִים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וַיִּקְרְאוּ אֶל-אֱלֹהִים בְּחֹזֶקָה
 וַיֵּשְׁבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הָרָעָה וּמִן-הַחֶמְסִים אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם : 9 מִי-
 יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנַחֵם הָאֱלֹהִים וְשָׁב מִחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאכַד : 10 וַיִּרְא
 הָאֱלֹהִים אֶת-מַעֲשֵׂיהֶם כִּי-שָׁבוּ מִדְּרָכָם הָרָעָה וַיִּנְחָם הָאֱלֹהִים
 עַל-הָרָעָה אֲשֶׁר-דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת-לָהֶם וְלֹא עָשָׂה :

1 וברע אל-יונה רצה גדולה ויחר לו : 2 ויתפלל אל-יהוה
 ויאמר אנה יהוה הלוא-נה דברי עד-היותי על-אדמתי על-כן קדמתי
 לקרב תרשישה פי ודעתי כי אמה אל-סנון ורחום ארף אפים ורב-חסד
 ונקם על-הרעה : 3 ועתה יהוה קח-נא את-נפשי ממני כי טוב מותי
 מסוי : 4 ויאמר יהוה הטיב חרה לך : 5 ויצא יונה מן-הציר וישב
 מקדם לציר ויעש לו שם סכה וישב תחתיה בצל עד אשר יראה מה-
 יהיה בציר : 6 וימן יהוה-אלהים קיקיון ויצל מצל ליונה להיות צל
 על-ראשו להציל לו מרצתו וישמח יונה על-הקיקיון שמחה גדולה :
 7 וימן האלהים חלוצת בעלות השחר למחרת ומך את-הקיקיון וייבש :
 8 ויהי פורח השמש וימן אלהים רוח קדים תרישית ומך השמש על-
 ראש יונה ויתעלף וישאל את-נפשו למות ויאמר טוב מותי מסוי :
 9 ויאמר אלהים אל-יונה הטיב חרה-לך על-הקיקיון ויאמר הטיב חרה-לי
 עד-מנת : 10 ויאמר יהוה אמה חסד על-הקיקיון אשר לא-עמלת בו
 ולא גדלתו שבו-לילה הנה ובו-לילה אכד : 11 ואני לא אחוס על-ניגונה
 הציר הגדולה אשר יש-בה הרבה משתים-עשרה רבו אדם אשר לא-יבדע
 בין מינו לשמאלו ובהמה רבה :

شرح ما ورد في سفر يونس من كلمات

وتحليلها ومقارنتها بما يماثلها في اللغات السامية

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	א - א
אב	<p>أبٌ ، وجمعه אבות - وإذا أضيف إلى اسم ظاهر قيل : אבי יוסף (أبو يوسف) ، وإن أضيف إلى الضمير قيل : אבי , אביו , אביו , אביו الخ . . . في العربية أبٌ - وفي الآرامية أو الكلدانية אב , אבא . وتطلق هذه الكلمة في جميع اللغات السامية على من كان سبباً في إيجاد شيء أو لمصلحته .</p>
אבד	<p>بادَ ، ضاعَ ، هلكَ - مستقبله יאבד - في العربية بادَ : هلكَ ، وبادت الشمس بُوداً : غابت ، وأبدت البهيمة : توحشت ، وأبد الشاعرُ : أتى بالعوبص في شعره ومالا يُعرف معناه . وفي الآرامية יאבד .</p>
אדם	<p>إنسان ، آدميٌ ، رجل . - لا جمع لهذا الاسم من لفظه ، بل يقال : בני אדם (بنو آدم) ومفردها בן אדם . - في العربية آدمٌ : أبو البشر ، ويطلق على أفراد الجنس ، والجمع</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אַדְמָה	أوادم ، والنسبة آدمي . - وفي الآرامية אַדָּם . أرض ، تراب ، وجمعها אַדְמוֹת . - في العربية الأدمة : باطن الأرض ، وأديم الأرض : ما ظهر منها ، والإيدامة : الأرض الصلبة بلا حجارة . - وفي الآرامية أو الكلدانية אַדְמָתָא .
אַדְרָת	مئزر ، رداء ، قوة ، والجمع אַדְרוֹת . - وفي العربية الأزر : الإحاطة والقوة ، والإزار والمئزر : الملحفة . - وفي الآرامية אַדְרָתָא فالدال في العبرية والآرامية زاي في العربية .
אוֹלִי	عسى ، اهل - كلمة ترجى وتوقع .
אַחַד	واحد ، أحد . مؤنثه אַחַת ، وفي حالة الوقف אַחַת . - في العربية الأحد : بمعنى الواحد ، ولا يوصف به إلا الله سبحانه خلوص هذا الاسم له تعالى . - وفي الآرامية אַחַד للمذكر و אַחַת للمؤنث . وفي الفينيقية אַחַد .
אַחַר	آخِر . والمؤنث אַחֶרֶת : أخرى ، وجمع الذكور : אַחֶרִים ، والإناث : אַחֶרוֹת . - في العربية الآخِر : أحد الشئين ، ومؤنثه أخرى - وفي الآرامية אַחֶרִין .
אַי	اسم استفهام بمعنى أيّ أو أين . - في العربية أيّ : للاستفهام عن العقلاء وغيرهم ، وأين : للاستفهام عن المكان . - وفي الآرامية אַיִדִין للمذكر ، و אַיָּדָא للمؤنث .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אַיִן	اسم استفهام بمعنى أين . ولا يستعمل إلا مسبوفاً بالميم فيقال : אַיִן : من أين . - وفي الآرامية אַיִמְכָא .
אַישׁ	رجلٌ ، إنسانٌ ، شخصٌ . والجمع אַנְשִׁים . وقد يجمع على אַישִׁים إذا أُريد به التعظيم . والمؤنث אַשָּׁה وجمعها אַישִׁים وقد تجمع على אַשָּׁוֹת على سبيل الذم . - في العربية إنسان ، أناس ، ناس ، إنس - وفي الآرامية אַנְשׁ , אַנְשׁ , وجمعها אַנְשִׁין , אַנְשִׁין .
אַךְ	كلمة استدراك بمعنى « لكن » .
אַל	حرف نهي . - في العربية « لا » الناهية . - وفي الآرامية אַל .
אַלִּי	حرف جر بمعنى إلى ، نحو ، حتى . وورد استعمال אַלִּי في الأساليب القديمة . وعندما يلحقها الضمير يقال : אַלִּי , אַלִּיק אַלִּינוּ , אַלִּיכֶם . - في العربية إلى . - وفي الآرامية والفينيقية אַل .
אַלֹה	ربّ ، مولى ، الله . والجمع אַלֹהִים على سبيل التعظيم . - في العربية « الله » اسم الذات الواجب الوجود ، والإله المعبود مطلقاً . - وفي الآرامية אַلֹה . - وهذه الكلمة في جميع اللغات السامية مشتقة من אַל بمعنى القوة والقدرة . - وفي العربية الإلّ : الربوبية ، والأصل الجيد ، واسم الله تعالى ، وكلّ اسم آخره إل أو إبل فمضافٌ إلى الله تعالى . ويرى

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	<p>التحاة العرب أن الميم التي تلحق لفظ الجلالة هي عوض* عن حرف الذاء ، ويرون أنه لا يجوز الجمع بين العيوض والمعوض عنه ، وشدد في نظرهم قول الشاعر :</p>
	<p>إني إذا ما حدث* ألتا أقول : يا اللهم يا اللهما مع أن هذه الميم هي من أصل ألهيم الذي زبدت عليه علامة الجمع هم ، على سبيل التعظيم .</p>
<p>آمن (האמן)</p>	<p>آمن ، أيقن ، صدق ، وثق . - المستقبل يؤمن ، والأمر هاؤمن ، واسم الفاعل مؤمن ، والمصدر لهؤمن . وفي الآرامية هيمن : آمن - وفي السكانية هيمن .</p>
<p>أمر</p>	<p>قال ، أمر - المستقبل أمر ، والأمر أمر - في العربية أمر - وفي الفينيقية أمر - وفي الآرامية أمر .</p>
<p>آنا ، آناه</p>	<p>كلمة رجاء ودعاء . وقد يقتصر فيها على آنا ونون التوكيد بنوعها في العربية تفيد التعنيف والتخفيض و آنا تفيد التوسل والرجاء في العبرية .</p>
<p>آني</p>	<p>أنا ، وجمع المتكلمين آناونا و ناونا و آنا . أما ني و نا فهما ضميران متصلان للدلالة على المفعول به . - في العربية أنا ونحن وفي الآرامية الة آنا و ناونا و ناونا .</p>
<p>آناه</p>	<p>سفينة ، مركب . والجمع آناوت و آني : أسطول . - وفي العربية الإناء : الوعاء والجمع آنية . - في الآرامية آلپا والجمع آلپيا .</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אַנְכִי	انا . - في الآشورية אַנְכִי . - و אַנְכִי : محبّ نفسه ، وهي كلمة عبرية حديثة .
אַף	أنف ، غضب ، سُخْطٌ . يشئى ويجمع على אַפִּים ، أصله אַפֵּה وهو غير مستعمل . ولذا أدغمت النون في الفاء عند التثنية فشُدّت الفاء . ويظهر هذا الإدغام كذلك عند إضافة هذه الكلمة إلى الضمير فيقال : אַפִּי و אַפֵּה الخ . - في العربية أنفٌ وهو عضو حاسة الشم . والأنف من كل شيء : أوله أو أشده . ورجل حمي الأنف : أنفٌ يأنف أن يُضام . ويقال للمنخريّين : الأنفان ، ويقابلها אַפִּים في العبرية . ويقال للشعرس السريع الغضب : קָצַר אַפִּים ، وللحليم : אָרַךְ אַפִּים . - وفي الآرامية אַפְא ، אַפְא والجمع אַפִּין ، אַפִּין ، אַפּוֹת .
אַפָּה	أحاط ، حفّ ، اكتنّف ، ويرادفها חָפַף بالمعنى ذاته . - وفي العربية حَفَّهُ بالشئ . أحاطه به ، ومنه الحديث الشريف : « الجنة محفوفة بالمسكاره » . - وفي الآرامية אַפְהָ و חָפַף .
אַפָּר	رماد ، تراب . ويرادفها אַפָּר بمعنى تراب . - وفي العربية عَفَّرَ في التراب : أمرّغه ودسّه فيه ، والعفّر : ظاهر التراب - وفي الآرامية אַפְرָا و אַפְرָا .
אַרְבָּעִים	أربعون . - في الآرامية אַרְבָּעִין . - و רַבְעָא و רַבְעִית : رُبْعٌ . - في الآرامية רַבְעָא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אַרֶץ	أرض، برّ، بلاد، بقعة. الجمع אַרְצוֹת في العربية أرض. فالصاد في العبرية مبدلة ضاداً في العربية. - وفي الآرامية אַרַע و אַרְעָא .
אַשֶׁר	اسم موصول للمذكر والمؤنث، والمفرد والجمع، وللعاقل وغيره. وقد تسبّقه أحرف النسب مثل: בְּאַשֶׁר : أينما، حينما، و בְּאַשֶׁר : كما، حينما.
אַתָּה	حرف يسبق الاسم المعرف للدلالة على أنه مفعول به.
אַתָּה	أنت، للمؤنث אַתְּ ، وندراً استعمال אַתָּי . لجمع الذكور: אַתָּם ، وللإناث: אַתְּן . ويلاحظ تشديد التاء عوضاً عن النون المحذوفة. ويرى جمهور النحاة العرب أن "أنت" هي ضمير المخاطب في قولك: أنتَ وأنتِ وأنتما وأنتن وأنتنّ، وأن التاء في هذه الكلمات هي حرف خطاب. وفي الآرامية אַתָּה أنتَ، אַתְּ أنتِ، אַתְּמוּ وأتْم، و אַתְּמוּ أنتنّ، و אַתְּמוּ أنتنّ.
ב ב	
ב... ב... ב...	ب... في، عند بجانب، بقرب. - في العربية ب... وتفيد في كلتا اللغتين معاني الاستعانة أو السببية أو المقابلة أو التبعية أو الإصاق أو الظرفية. - وفي الفينيقية والآرامية ב... بهيمة، مواش، حيوان. - في العربية البهيمة: كل ذوات أربع قوائم من دواب البرّ والماء. - في الآرامية בְּהֵמָה.

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
בא (בוא)	جاء ، باء ، رجّع ، دخل . المستقبل בִּבֹּא . والأمر בֹּא . في العربية باءٌ إليه : رجّع ، والمبائةُ والبيئَةُ : المنزل . وفي الآرامية בָּא ومرادفه في العبرية والعربية والآرامية : אָתָה وأنى و אָתָה .
בִּטֶן	بَطْنٌ ، جَوْفٌ . معدة . وهو اسم مؤنث سماعاً . في العربية البطن : خلاف الظهر ، وجوف كل شيء . يقال : ألفت الدياجة ذات بطنها : باضت . - وفي الآرامية בִּטְנָא .
בִּלְע	بَلَعَ ، أَتْلَفَ ، افْتَرَسَ . - في العربية بلع الشيء : أنزله من حلقومه إلى جوفه . في الآرامية בִּלְלָא .
בֵּן	ابن . والجمع בְּנִים . - في العربية ابن . - وفي الآرامية בֵּר و בְּרָא و בְּרִנְש . - وفي العربية ما أدري أيّ البرّئساء هو : أي أيّ الناس . ويقال إنها لفظه مستعارة من النبطية ،
בֵּן	بينَ و בֵּין أكثر استعمالاً . - في العربية بين - وفي الآرامية בֵּין و בֵּי و בֵּינִי و בֵּינֵי .
בְּקָר	بقرٌ ، ماشية - وبقر و בְּקָר : اسم جنس واحده بقرةٌ في العربية ، وتقع على الذكر والأنثى - في العبرية בְּקָרָה والذكر שׁוֹר : ثورٌ . - وفي الآرامية תּוֹר و תּוֹרָא .
בְּרַח	هرب ، فرّ ، أبقَ - في العربية بَرَحَ المسكان ومنه : زال عنه وبرح الصيدُ : مرّ عن يمينك . ويرادف בְּרַח : لָرַك - وفي العربية عرّق الطريق : قطعه ، وعرّق في الأرض : ذهب

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
בָּרִיחַ	فيها . - وفي الآرامية בָּרַח . مزلاج ، مرتاج ، عربّاض . الجمع בָּרִיחִים . - في الآرامية בָּרִיחָא .
גָּדוֹל	كبير ، عظيم ، جليل - في العربية الجندل : الصخر العظيم ، والجندال : القوي العظيم .
גָּדַל	كَبُرَ ، عَظُمَ ، نَمَا . - و גִּדַּל : كَبُرَ ، عَظُمَ ، نَمَى ، وسَّعَ .
גִּרְוָל	نصيب ، قضاء ، قرعة . الجمع גִּרְוָלוֹת . - وفي العربية الجرّوال : الأرض ذات الحجارة .
גִּל	موجة ، لجة . الجمع גִּלִּים . - في العربية اللجّة : معظم الماء واللجّة : الجلبة وكثرة الأصوات . - وفي الآرامية גִּלّ و גִּלִּין .
גִּרַשׁ	طرد ، أبعد ، نفى . - و גִּרַשׁ : طرد ، نفى . - وفي العربية كرش الجلد : مستنه النار فنقبص . - وفي الآرامية גִּרַשׁ .
דָּבַר	نطق ، قال ، أنبا . ويغلب استعماله مزيداً بالضعيف דָּבַר بالمعاني ذاتها . - في العربية دبر الحديث عن فلان : حدث عنه بعد موته . - وفي الآرامية דָּבַר .

الشرح والتحليل والمقارنة	الكلمة
<p>كلمة ، حديث ، قول ، شيء ، أمر . - وفي الآرامية ܕܒܪܟܐ ܕܒܪܟܐ .</p>	<p>ܕܒܪܟܐ</p>
<p>سمكة ، سمك . - في الآرامية ܣܦܝܢܐ . - وفي العربية الثونة : السمكة ، والثون : الحوت . ولُقب يونس عليه السلام بذي النون .</p>	<p>ܣܦܝܢܐ</p>
<p>دَمٌ - في العربية دمٌ - وفي الآرامية ܕܡܐ , ܕܡܐ .</p>	<p>ܕܡܐ</p>
<p>طريق ، سبيل ، أسلوب ، وسيلة . - في العربية الدِّرك : اللاحق ، والدِّراك : المتلاحق والمتصل . يقال سير دِراكٌ : متواصلٌ . - و ܕܪܝܚܐ و ܕܪܝܚܐ وطريق من الأسماء التي تُذكر وتؤنث في كلتا اللغتين .</p>	<p>ܕܪܝܚܐ</p>
<p>٦١ - هـ</p>	
<p>أداة التعريف في العبرية . ولها ضوابط خاصة وردت في بحث أداة التعريف^(١) . وهي ، في معظم الأحيان ، تشكل بالفتحة مع تشديد الحرف الأول من الاسم الذي يليها ، ذلك لأن أصل أداة التعريف في العبرية ܕܠ ܕ ܗܠ ، وهي لغة في «أل» التعريف عند بعض القبائل العربية . وسبب تشديد الحرف الذي يليها هو إدغام اللام المحذوفة في الحرف الأول من الاسم المعرّف . - وأداة التعريف في العربية والعبرية تكون إما عهدية ، وإما جنسية وإما اسماً موصولاً وهي الداخلة</p>	<p>ܕܠ , ܕܠ , ܕܠ</p>

(١) ص ١٠٦ .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	على المضارع الذي يفيد الاستمرار التجددي (انظر ص ١٤٦) وقد يستعمل حرف ה حرف نداء أو تنبيه كما في العربية (انظر ص ١١١) .
ה, ה, ה	حرف استفهام للتصور أو للتصديق . وله ضوابط خاصة وردت في بحث أدوات الاستفهام (انظر ص ١٠٩) - في العربية همزة الاستفهام . ويلاحظ ابدال همزة هاء في العبرية . وقد تبدل في العربية هاء كقول الشاعر :
ה	وأني صواحبها فقلن هذا الذي منع المودة غيرنا وجفانا ؟ تلحق آخر الاسم وتفيد معنى حرف الجر « إلى » مثل : הַלְּבָבִי הַלְּבָבִי (ذهبت إلى المدينة) . ويقابل ذلك المنصوب على نزع الخافض في العربية (انظر ص ٢٤١) .
ה	تلحق الفعل المضارع أو فعل الأمر فتفيد الرجاء مثل : הַלְּבָבִי و הַלְּבָבִי . وتقابلها نون التوكيد الحقة - التي تلحق المضارع أو الأمر في العربية - عند الوقف .
הא	ها ، هوذا ، خذ . - في العربية ها : اسم فعل بمعنى خذ ، ها الكتاب : خذ . - في الآرامية הא , הא .
הפל	نفس ، لغو ، بطلان . - في العربية الهبالة : فقد العقل والتمييز
הוא	هو . היא : هي . הם : هم . הן : هن . - في الآرامية הוא , היא , הון , הין .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
היה	كان ، جرى ، حدث ، صار . المستقبل : יהיה و יהי وفي حالة الوقف יהי . والأمر יהיה - ويرادفها הנה - وفي الفينيقية הנה - وفي الآرامية הנה , הנה - وفي العربية هوى : سقط ، حدث .
היכל	هيكل ، معبد ، قصر . والجمع היכלים و היכלות . - في العربية الهيكل : البناء المرتفع ، وموضع صدر الكنيسة يُقرب فيه القربان . - في الآرامية היכל .
הלך	ذهب ، مشى ، فني . - في العربية هلك المال : ذهب ، والهلاك : المنتجعون الذين ضلوا الطريق . - في الآرامية הלך .
הפך	قلب ، رجع ، أهلك ، صير . المستقبل יהפך أو יהפך . - في العربية أفكّه عن رأيه : صرّفه وقلب رأيه . والمؤثفات : المدن التي أبادها الله تعالى وقلبها على أهلها . - وفي الآرامية יהפך .
הר	جبل ، طود ، ويرادفه לאר . - في العربية الطور : الجبل . - وفي الآرامية والكلدانية הר , הר .
הרבה	كثير ، كثيراً . - في العربية ربا الشيء : زاد . - وفي الكلدانية רבה .
	٦ - و
ה, ה, ה, ה, ה	حرف عطف - تقابل واو العطف في العربية . وتفيد في كلتا اللغتين مطلق الجمع ، وتستعمل في العبرية استعمال واو الحال

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	<p>وواو رُبَّ . ولها ضوابط خاصة (انظر ص ١٢٥) . وقد تأتي الـ ٦ في العبرية قالباً ، فتقلب معنى الفعل الماضي الى مستقبل ، أو معنى الفعل المستقبل إلى ماضٍ (انظر ص ١٢٦) - وفي الآرامية ٦ .</p>
	<p>أ - ز</p>
זאת	<p>هذه . - في العربية ذات : اسم إشارة للمفردة المؤنثة .</p>
זבח	<p>ذبح ، جزراً ، ضحى ، والمستقبل זִבַּח . - في العربية ذبح - وفي الآرامية זִבַּח . - זִבַּח : ذبح ، ذبيح ، وليمة . والجمع זִבְחִים .</p>
זה	<p>ذا ، هذا .</p>
זכר	<p>ذكر ، تذكر . المستقبل זִכַּר - في العربية ذكر الشيء : حفظه في ذهنه ، وذكر لفلان حديثاً : قاله له . - وفي الآرامية זִכַּר .</p>
זעק	<p>هيجان ، غضب ، نوء . - من זָעַק : حنق ، غضب .</p>
זעק	<p>زعق ، صرخ ، دعا . - في العربية زعق : صاح ، وزعق بالدابة : ساقها بأن صاح بها صاحاً شديداً . - وفي الآرامية זָעַק .</p>
	<p>ح - ח</p>
חבש	<p>حبس ، سجن ، عصب . المستقبل חִבַּשׁ - المطاوع منه في الماضي חִבַּשׁ : حبس . - في العربية حبس . - وفي الآرامية חִבַּשׁ .</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
חֹבֵל	بحريّ ، ملاح و רַב חֹבֵל : رُبّان ، قبطان . - في العربية الحَبْل : العالم الفطن الداهية ، والحابِل : الصائد لنصبه الحَبالة - في الآرامية רַב מְלַחִין .
חֹחַל (חול)	بدأ . - في العربية حالّ الشيء : تحوّل من حال إلى حال .
חֹס (חוס)	رحيم ، أسفق . المستقبل חֹס . - في العربية التحوُّش : التوجّع للشيء . - وفي الآرامية חֹس .
חֹקֵה	قوة ، شدة ، فسوة . - من חֹק : اشتدّ ، قويّ . - في العربية حزقّ الوتر : ربطه بشدّة .
חֹיִים	حياة ، عُمر صحّة . - من חֹיָה حَيِيّ ، عاش ، أقام . المستقبل חֹיָה . والمصدر الميمي מְחֹיָה . - في العربية حَيِيّ - وفي الآرامية חֹيָا . و חֹיָתָא : حياة .
חֹמֵס	'ظلم ، جور ، فسوة . من חֹמֵס : أساء ، ظلم ، آذى . - في العربية حمس الأمر : اشتدّ . - وفي الآرامية : חֹمֵס .
חֹנֵן	حنّان ، رؤوف . مشتقّ من חֵן (חנן) : حنّ . و חֵן : حنّان ، جمال ، نعمة . - وفي العربية حنّ عليه : عطفَ وشفقّ فهو حنّون . والحنّان : الرحمة . - وفي الآرامية : חֵן .
חֹסֵד	فضلّ ، رحمة ، نعمة . - وفي العربية الحسد : تمنّى زوال نعمة الغير . - وفي الآرامية חֹסֵדָא .
חֹפֵץ	رغب ، شاء ، اشتهى . المستقبل חֹפֵץ . - في العربية حفِظ

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
קרה	الشيء : منعه من الضياع ، والحفيظة : الحمية في الشيء الذي ينبغي أن يُحفظ . - في الآرامية קרץ . احترق ، احتد ، سخط . - في العربية حرّان البغل : وقف ولم ينقد . - في الآرامية קרן .
קרון	غيط ، غضب ، سخط . - في العربية الحُرُون والحِران : عدم الانقياد . - وفي الآرامية קרון .
קרישי	هاديء ، ساكن . و קרישית : بهدوء ، خفية ، سرّاً . و קקריש : صمت ، سكت ، تأمل .
קשב	فكّر ، حَسِبَ حَسَبَ . و קשב مزيد بتضعيف عينه بالمعنى نفسه . و קשב و קשב قد يفيدان المقاربة مثل : קאנה קשבה להשבר : أوشكت السفينة أن تنكسر . - في العربية حَسَبَ الشيء : عدّه . وحسيه : ظنّه . - في الآرامية קשב .
קתר	حفّر ، جذّف - المستقبل קתתר . - في العربية حفر الشيء : شدّه وأحكمه . - وفي الآرامية קתר .
ט - ط	
טוב	طاب ، جاد ، صلح . المستقبل ייטב . - في العربية طابَ الشيء : لذّ وحلا وحسن . - في الآرامية טאב .
טוב	طيب ، حسن ، جيد . - היטב : جيداً ، حسناً . - في العربية طيبّ . - وفي الآرامية טב , טבא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
טעם	طَعِمَ ، ذاقَ . - في العربية طَعِمَ الشيءَ : ذاقه . وطَعِمَ الطعامَ : أكله . - وفي الآرامية : טעם .
טעם	طعمٌ ، ذوقٌ ، إدراكٌ ، سببٌ . - מטעם : بسبب . - في العربية الطُّعْمُ : الطعام والقدرة ، والطَّعْمَةُ : جهة الارتزاق والمكسب وفي الآرامية טעמא .
	٦ - ي
יבש	يبسُّ ، جفَّ . والمستقبل יבש . - في العربية يبس الشيءُ : كان رطباً فجفَّ . - وفي الآرامية יבש .
יבשה	يابسة ، برٌّ ، قارّةٌ . - في العربية يَبَسُّ . - وفي الآرامية יבשה .
יד	يدٌ ، كفٌ ، قدرةٌ . - في العربية اليد : الكف أو من أطراف الأصابع إلى الكتف واليد : النعمة والإحسان ، والقدرة والسلطان يقال : مالك عليه يدٌ : أي ولايةٌ ، ومالي بفلان يدان : أي طاقةٌ . - وفي الآرامية יד ، ידא ، אידא .
ידע	عرفَ ، علمَ ، دَرى . - المستقبل ידע . والأمر ידע . والمصدر الميمي ידע . وفي الآرامية ידע ومصدره الميمي מדעא . - وفي الكلدانية מידע .
יהנה	يهوه ، لفظ الجلالة بالعبرية . رُوِيَ في وضع هذه اللفظة الدلالة على كينونة الذات الإلهية في الأزَل والأبَد والحال . יהנה : كان . المستقبل ינהה ، والحال הנה . - في العربية

الشرح والتحليل والمقارنة	الكلمة
<p>هتوى : سقط ، حدث . - وفي الآرامية ܫܘܬܐ . يوم ، نهار ، الوقت مطلقاً . الجمع ܝܘܡܝܢ . - العربية اليوم : الوقت من طلوع الفجر إلى غروب الشمس ، والوقت مطلقاً تقول : ذخرتك لهذا اليوم : لهذا الوقت . - ܝܘܡܝܢ : نهاراً . في الآرامية ܝܘܡ , ܝܘܡܐ , ܝܘܡܝܢܐ .</p>	<p>ܝܘܡ</p>
<p>استطاع ، قهر . المستقبل ܝܘܠܐ . - في العربية وكلّ إليه الأمر : ساهه' وفوتّضه إليه ، وتوكل بالأمر : ضمن القيام به ، والوكل والوكلة والتكلة : العاجز الذي يكبل أمره إلى غيره . - ܝܘܠܐ : مقدره - في العربية الوكال : العجز .</p>	<p>ܝܘܠܐ</p>
<p>بحر ، نهر ، جهة الغرب . الجمع ܝܘܡܝܢ . - في العربية اليمّ : البحر . وقد يطلق على النهر ، قال تعالى : (فإذا خفتِ عليه فألقيه في اليمّ) . - وفي الآرامية ܝܡܐ , ܝܡܝܢܐ .</p>	<p>ܝܡ</p>
<p>يمين ، الجنوب . - في العربية اليمين : ضد اليسار للجهة والجارحة . - ܝܡܝܢܐ : جنوب . - وفي العربية اليمين : الجنوب . - وفي الآرامية ܝܡܝܢ , ܝܡܝܢܐ .</p>	<p>ܝܡܝܢ</p>
<p>أضف ، زاد ، نما . - وفي العربية أضف الشيء إلى الشيء : أماله وضمّه . - وفي الآرامية ܐܘܫܦܐ .</p>	<p>ܐܘܫܦܐ (ܐܘܫܦܐ)</p>
<p>خرج ، ظهر ، ذهب . المستقبل ܝܘܘܐ والأمر ܝܘܘܐ . - في العربية وضوّ الشيء : صار نظيفاً حسناً . - وفي الآرامية ܝܘܘܐ .</p>	<p>ܝܘܘܐ</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
יָרָא	خشِيَ ، خاف ، اتقى . المستقبل יִרְאֶה . - في العربية توراتي عنه : استتر . - יָרָא : خائف ، خاشٍ و יִרְאֶה : خوف ، خشية ، 'تقى' .
יָרַד	نزل ، هبط ، انحدر ، سال . المستقبل יִרְדַּד والأمر יִרַד . في العربية ورد الماء : نزل إليه وداناه . - في الآرامية יָרַד طرف ، جانب ، جوف ، المتني יִרְכַּתִּים . - في العربية الورك : ما فوق الفخذ ، والورك : جانب القوس . - في الآرامية יִרְכָא .
יָש	يوجد . - في العربية أيس : فعل الكون المات وليس : فعل ماض أصله ليس فسكنت تخفيفاً ، أو أصله لا أيس ، طرحت الهمزة وألزقت اللام بالياء يقال : اتني من حيث أيس وليس : أي من حيث هو موجود أو غير موجود . - في الآرامية אַיִת : وُجد وإذا دخلت عليها لָא قيل لַיִת : ليس . والأصل לָא אַיִת . - في العربية لات : من الحروف المشبهة بليس .
יָשַׁב	جلس ، عاش ، أقام . المستقبل יִשַׁב والأمر יִשַׁב - في العربية الحميرية وثب بمعنى جلس ، والشائع استعمالها بمعنى ففر . - وفي الآرامية יָתַב .
יְשׁוּעָה	معوونة ، خلاص ، نجاة . - הַיְשׁוּעָה (ישعيا) : خلاص ، أعان في العربية غائث : أعانه ونصره والغوث : المعونة . - في الآرامية : יְשׁוּעָתָא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	ד - כ
כָּ, כִּ, כֵּ, כֶּ, כֻּ	حرف تشبيه بمعنى الكاف أو مثل . وقد تفيد الظرفية الزمانية مثل : יָהִי כְּזֶרַח הַשֶּׁשֶׁשׁ (وكانَ إِذْ أَشْرَقَتِ الشَّمْسُ) . - في العربية كاف التشبيه . - وفي الآرامية כ .
כִּי	لأنَّ ، كي ، حتى ، حينما .
כָּל , כֻּל	كلٌ ، جميع ، كلية . - في العربية كلٌ : لاستغراق أفراد المتعدد أو لعموم أجزاء الواحد . - في الآرامية כָּל , כֻּלָּא , כֻּלָּא .
כֵּל , כֶּלִי	وعاء ، إناء ، أداة ، آلة . - في العربية الكَيْلَة : وعاء 'يُكَالُ بِهِ' .
כֵּן	هكذا ، حرف جواب بمعنى نَعَمْ .
כֵּן	لذلك .
כִּסֵּא	كرسيٌّ ، عَرَشٌ . الجمع כִּסְאֵי . - في العربية الكرسيُّ : ما يقعد عليه ، وربما قالوا كيرسيٌّ بالكسر . - في الكلدانية כִּרְסָא . - وفي الآرامية כִּרְסִי , כִּוְרִסִי .
כִּסָּה	غطى ، سترَ ، أخفى ، و הִתְכַסָּה : تغطى ، استتر . - في العربية كساهُ الثوبَ ألبسه إياه . - وفي الآرامية כִּסָּא , כִּסִּי .
כַּף	كفٌ ، يَدٌ ، راحةُ اليد . كَيْفَةُ المِيزَان (اسم مؤنث) . - في العربية الكفُّ : اليد أو الراحة مع الأصابع (مؤنثة) . - في الآرامية כַּף , כִּפָּא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	ل - ل
ל , לָ , לְ , לִי , לְךָ , לָּ	ل ، إلى ، نحو ، لأجل ، داخل ، بحسب - في العربية ل . - وفي الآرامية ل .
לא	لا ، كلا ، ليس - في العربية لا - وفي الآرامية لا .
לב , לֵב , לֵבָב	قلب ، جوف ، لب ، إدراك . الجمع לבבות و לבבות : في العربية اللب : خالص كل شيء ، والعقل الخالص من الشوائب ، والقلب . واللّب من الجوز واللوز ونحو ذلك : ما في جوفها . - في العبرية الفينيقية לב و לבה - وفي الآرامية לב و לבא .
לבש	لبس - المستقبل לבש - في العربية لبس الثوب : استر به - وفي الآرامية לבש .
לבוש	لباس ، ثوب . - في العربية اللبوس : ما يلبس ، وقوله تعالى (وعلمناه صنعة لبوس لكم) أي الدرع . وفي الآرامية לבוש לבوشא .
לילה	ليل ، ليلة ، مساء . الجمع لילות . - في العربية الليل : من مغرب الشمس إلى طلوع الفجر . - وفي الآرامية لילה , ليلا , ليلا .
לקח	أخذ ، تناول ، تسلم ، ابتاع . المستقبل לקח والأمر קח . - في العربية لقيحت الناقة ونحوها : قبلت اللقاح أو حملت . - وفي الآرامية לקח .

الشرح والتحليل والمقارنة	الكلمة
<p>מ - מ</p> <p>من° ، منذ - في العربية من° ، وقد يقتصر على الميم وحدها بجذف النون كقول الشاعر : وما أنسَ مِلاً شيئاً لا أنسَ قولها وقد قرّبتَ نضوي : أمصرَ تيردُ وفي الآرامية מן .</p>	<p>מ , מ</p>
<p>شيء ما ، أي شيء - وفي الآرامية מַדְעָם . ما ، ماذا ، شيء ما ، لماذا ، كيف . - في العربية (ما) - وفي الآرامية מָא , מָן , מָנָא .</p>	<p>מְאוּמָה מָה , מָה , מָה</p>
<p>موت° ، وفاة . الجمع مِيتוּת . - اشتقّ من מית : مات° ، توفي° . المستقبل ימות . - وفي الآرامية מית : مات° . ימות : سيموت .</p>	<p>מָוֶת</p>
<p>غداً ، الغد . و מִחָרָת بالمعنى ذاته . - في العربية المسحارة : الرجوع ، والمكان أو الزمان الذي يحار فيه أو إليه .</p>	<p>מָחָר</p>
<p>ماء° ، ينبوع . - من الأسماء القليلة التي تأتي على صيغة التثنية ويراد بها الجمع ، وجمع جمعه מיםים و מיםות . - في العربية ماء ، وجمعه مياه° وأمواه . - وفي الآرامية מים , מים .</p>	<p>מִים</p>
<p>'شغل ، عمل' . الجمع מְלָאכּוּת . - في العربية الألوكة والمألوكة وقفتح اللام : الرسالة . - وفي الآرامية מְלָאכְתָא . و מְלָאךְ : مَلِكٌ أو ملاك . - في العربية الملك أصله مَأَلِك</p>	<p>מְלָאכָה</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	أو مثلاًك ، والألوك : الرسول . من ألكَ الرسالة : بلغها وألِكني إلى فلان : أبلغه عني (أصله ألكَ) .
مَلَح	مِلح - في العربية ملح - وفي الآرامية מִלַּח , מְלַחָא .
مَلَح	مَلّاح ، بحري . - في العربية الملاح : بائع الملح أو صاحبه أو السفن الذي يُجري السفينة . - وفي الآرامية מְלַח , מְלַחָא .
مَلַق	ملك ، حكم ، رعى . المستقبل مְלַق . - في العربية ملك على القوم : استولى عليهم . - وفي الآرامية مְلַق .
مَلَق	ملك ، حاكم ، متسلط . الجمع مְلַقِيم - في العربية ملك - وفي الآرامية مְلַق ، مְلַقָא .
مَلَكُوت	مملكة ، ملكوت - في العربية الملكوت : الملك العظيم ، والعزّة والسلطان . - وفي الآرامية מְלַכוּ , מְלַכוּת , מְלַכוּתָא .
مِ	أنظر מ , מִ .
מְנָה	حَسَب ، عدّ ، أحصى . المستقبل מְנָה . والمزيد منه بتضعيف عينه מְנָה : عتّن ، أعدّ . - في العربية منا الرجل : ابتلاه واختبره . والمنا : كيل أو ميزان يساوي رطلين . - في الآرامية مְנָה .
מְעִים	أمعاء ، أحشاء . وورد أيضاً מְעִים مְעוּת . في العربية المعى والمعى والمعاء : مُصران البطن . - وفي الآرامية מְעִא والمجمع مְעִין مְעִיא .
מְצָא	وجد ، لقي ، حصل ، اكتسب . المستقبل מְצָא . - في

الشرح والتحليل والمقارنة	الكلمة
<p>العربية مضى الشيء يمضي مُضياً : ذهبَ وخلا ، ومضى على الأمر : داومه ، وأمضى الأمرَ : أنفذه ، والمضاء : الشديد العزم . - في الآرامية מִטָּא : حدث ، نفذ .</p> <p>عمق ، غور . - في العربية الظُّلة : المظلة الضيقة ، وما يستظل به من الحرِّ أو البرد . والظِّليلة : مستنقع الماء في أسفل الوادي - في الآرامية מִצְלוּתָא .</p> <p>تبار ، لجة ، شدة . الجمع מִשְׁבָּרִים . - في العربية التبار والشبور : الهلاك . - وفي الآرامية מִתְבָּרָא .</p>	<p>מִצְלוּתָא</p> <p>מִשְׁבָּר</p>
<p>ن - ن</p>	
<p>حرف رجاء يلحق الفعل المستقبل أو الأمر مثل : תִּשָּׁב-נָא و יִשָּׁב-נָא . وقد يسبق هذا الحرف الفعل مثل : יֵאלַ נָא תִּלְךְ . - تقابله في العربية نون التوكيد التي تلحق المضارع أو الأمر ، إلا أنها في العربية تفيد التعمييض والزجر ، وهي في العبرية تفيد الرجاء والتوسل .</p>	<p>נָא</p>
<p>نبت ، أزهر . - في العربية نبتَ . - وفي الآرامية נִבְט .</p> <p>הִבִּיט : نظرَ تطلع .</p>	<p>נִבְט</p>
<p>نبيّ والجمع נְבִיאִים . - في العربية النبيّ والنبيّ : المخبر عن الغيب أو المستقبل بوحي من الله . وجمعه أنبياء ونبيون .</p> <p>وفي الآرامية נְבִיא .</p>	<p>נְבִיא</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
נָגַד (הַגִּיד)	قال ، حكى ، أخبر . - في العربية أنجده : أعانه ، وأنجد الدعوة : أجاهها .
נָגַע	لمس ، ضرب ، أصاب ، بلغ . المستقبل נִגַּע والأمر نִגַּע - في العربية نجّع فيه الدواء أو الطعام أو الكلام : دخل فأثر فيه . ونجّع البلد : أتاه . ونجّع القوم الكلاً : ذهبوا لطلبه في مواضعه . - وفي الآرامية نִגַּע .
נָדַר	نذر . المستقبل : נִדַּר . - في العربية نذر الله كذا نذراً : أوجب على نفسه ما ليس بواجب . - وفي الآرامية נִדַּר .
נָדַר	نذرت . مقدمة ، قربان . - في العربية نذرت . - في الآرامية נִדַּר ، נִדְרָא .
נָהַר	نهر ، مجرى ، جدول . الجمع נְהָרִים و נְהָרוֹת . - في العربية النهر : الماء الجاري المتسع . والنهر السّعة ولغة في النهر . - في الآرامية נִהָرָא .
נָחַם	ندم ، تاب . - في العربية انتحمت على كذا : اعتزمت عليه . فالمعنى بين اللغتين متضادّ : فهو في العبرية دالّ على الإحجام وفي العربية على الإقدام . وفي الآرامية נָחַם .
נָטַל	أخذ ، نال ، قذف المستقبل נִטַּל ، والأمر נִטַּל وأكثر استعماله مزيداً : הִטִּיל . - العربية نَتَلَ الشيء : جذبته إلى الأمام ، وتتل الجراب : استخراج ما فيه . - وفي الآرامية נִטַּל .
נָכַה (נָכָה)	ضرب ، خبط ، . - في العربية نكأ القُرحة : قشرها قبل أن تبرأ ، ونكأ العدوّ وفي العدوّ : قتل فيهم وجرح وأثنى . - وفي الآرامية נָכָה .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
נפל	سقط ، هبط ، حدث . المستقبل : יפול والأمر פול . - في العربية نفل الرجل : أعطاه نافلة من المعروف ، ويقال : انفل عن نفسك إن كنت صادقاً : إنف ما قيل فيك . - وفي السكدانية נפל .
נפש	نفس ، روح ، رغبة ، إنسان . الجمع נפשות وقد تجمع على נפשים . - في العربية النفس : الروح ، والدم . ويقال : هو عظيم النفس : الجسد . - وفي الآرامية נפש ، נפשא . وفي جميع هذه اللغات تستعمل هذه اللفظة للتوكيد المعنوي .
נצל (נצל) הצייל	نزع ، خلاص ، أنقذ ، حرر . - في العربية نصل من كذا خرج . يقال : نصل السهم من نصله ونصل الطريق من موضع كذا ونصلت الخيل من الغبار . ونصل من بين الجبال : ظهر . وأنصل الشيء من الشيء : أخرجه . و התייצל : تبرأ ، اعتذر . - في العربية تنصل الى فلان من الجناية : خرج وتبرأ عنده منها .
נקי , נקיא	نقي ، صاف ، طاهر ، نظيف ، بريء . الجمع נקיים . - في العربية النقي : النظيف ، وجمعه نقاء وأنيقاء ونقواء . - وفي الآرامية נקיא , נקי , والمؤنث נקיאה .
נשא	رفع ، تناول ، حمل المستقبل נשא والأمر שא . - في العربية نساء الدابة : زجرها وساقها ، ونساء الشيء : أخره . والنسأة والنسيئة : التأخير والتأجيل . - وفي الآرامية נשא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
נתן	أعطى ، منح ، وضع ، سلم . المستقبل נתן والأمر נתן . - في العربية أنطى : أعطى . - وفي الآرامية נתן : أعطى ، إلا أنه لا يستعمل إلا في صيغتي الاستقبال والمصدر . أما الماضي فيستعمل فيه الفعل נתן : وهبَ وهو في العبرية נתן بالمعنى ذاته .
ס - ס	
סבב	دار ، أحاط ، سبب . المستقبل סבב و סבב . - في العربية سبب الخبل : قطعه ، وسبب الأسباب : وجدها ، وأسباب السماء : مراقبها أو نواحيها . - في الآرامية סבב .
סוף	آخر ، نهاية ، نتيجة . - في العربية سوف : حرف استقبال أطول زماناً من السين . والسوف والسوف : مرض المواشي وهلاكها يقال : وقع في المال سواف : أي موت والسيفة : البعد . - وفي الآرامية סוף .
סכה	مظلة ، خيمة ، كوخ . الجمع סכות . في العربية السكّة والسكّة : البئر الضيقة ، وجحُر العقرب . - وفي الآرامية סכח : مظلة ، كوخ . - وفي العربية المظلة : البيت الكبير من الشعر .
סער	عصف ، غضب . - في العربية سَعَرَ النار : أشعلها ، وسَعَرَ البعيرُ : جُنَّ ، واستعر الشرُّ : انتشر . - وفي الآرامية סער .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
סַעַר, סַעָרָה	عاصفة ، نوء . - في العربية السُّعْر : الحرّ والجوع الشديد ، والسُّعْر : الجنون ، والسُّعْرَة : أول الأمر وحدته . - وفي الآرامية סַעָרָא .
סַפִּינָה	سفينة ، مركبٌ . - في العربية السفينة . - وفي الآرامية אַלְפָא ونجمع على אַלְפִיָא .
لا - ع	
לַבַּר	مرّ ، عبرّ ، ذهبَ ، زالَ ، فاضَ . - في العربية عبر السبيل مرّ كأنه شقها وقطعها ، ومات ومضى ، وعبرَ النهرَ أو الوادي : قطعه وجازه . - وفي الآرامية לַבַּר .
לַבְרִי	عبريٌّ . المؤنث לַבְרִיָה وجمع المذكور לַבְרִיִים وجمع المؤنث لַבְרִיּוֹת .
לַד , לַדִּי	حتى ، نحوّ ، إلى ، ريثما . - وفي الآرامية לַדְמָא ووردت « عَتى » في العربية بمعنى حتى .
לַוד	أيضاً ، بعدُ ، أكثرَ ، أثناءً . - في العربية عاد الشيءَ عَوْداً : بدأه وباشره ثانياً . ويقال : رجَعَ عَوْداً على بدء : لم يتمّ ذهابه حتى وصله برجوعه . والعيد : الموسم ، قيل لأنه سُمّي كذلك لأنه يعود كل سنة بفرح مجدّد وأصله عَوْد ، جاءت الواو ساكنة بعد كسر فقلبت ياء .
لַوְلִם	عالم ، كون ، دُنيا الجمع لַوְلִمִים و لַوְلִمּוֹת . لַوְلִם : على الدوام ، إلى الأبد . - وفي العربية العالم : الخلق كله وجمع عوالم ، وعالموت وعلالم . - وفي الآرامية لַوְلִمָא

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	وتجمع على לְאִמִּים . - وفي السكانية لِإِلام .
עֶזֶב	ترك ، هجر ، المستقبل יֵעֶזֶב والأمر יֵאָזֵב . - في العربية عزب الرجل : لم يكن له أهل * وعزب الشيء * عزوباً : بعد وغاب وخفي ، وعزبت الأرض : لم يكن بها أحد . - وفي الآرامية עֶזֶב .
עָטַף	غطى ، ستر ، ضعف . و הִתְעַטֵּף : ضعف ، عجز ، أعيا - وفي العربية عطف وتعطف الشيء : الخنى ومال . - وفي الآرامية עָטַף .
עֵינִים	عين ، نبع . الكلمة مؤنثة . المثني والجمع للعين الباصرة עֵינַיִם وللعين الجارية עֵינֹת و עֵינֹת . وتطلق עַיִן مجازاً على المراقب وعلى الحسد . - في العربية العين الباصرة والجارية . ويقال : فلان عينه على فلان أي ناظره عليه . - وفي الآرامية עֵינַא .
עִיר	مدينة ، بلدة . كلمة مؤنثة ، والجمع עִירִים . - وفي العربية العير : القافلة ، مؤنثة ، أو الإبل تحمل الميرة .
עַל ، עָלִי	على ، عن . - في العربية على : حرف جر . وقد تأتي עַל في العبرية اسماً بمعنى فوق بعد حرف מ مثل עַל : من فوق . - وفي الآرامية עַל و עָל . وفي العربية من عل * ومن عل مبنياً على الضم إذا أريد به المعرفة ومعرباً إذا أريد به النكرة .
עָלָה	صعد ، ارتفع ، ارتقى ، جاء ، هجم . المستقبل יֵעָלֶה والأمر עָלֶה . - في العربية علا الشيء والنهار : ارتفع ،

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	وعلا المكان : صعده ، واعتلى الشيء : قوي عليه وعلاه . وتعال : فعل أمر بمعنى « هلم » . وغل في الشيء : دخل . - وفي الآرامية לָל .
לָלַף	سقم ، ذبل . و הִתְלַלֵּף اغتمى عليه ، اغشى عليه . - في العربية غلّف الشيء : غشاه وغطاه .
לָם	مع ، بين ، عند . - في العربية مع ، وعمّ المطر الأرض : شملها . - في الآرامية לָם .
לָם	شعب ، قوم ، أمة . الجمع לָמִים و לָמִים . - في العربية العمّ : الجماعة الكثيرة : والعمم : الكثرة والاجتماع ، والعامّة : ضد الحصة . - وفي الآرامية לָם و לָמָא .
לָמַד	وقف ، نهض ، بقي ، ظل . - في العربية عمد السقف : أقامه بعماد ودعمه . - وفي الآرامية לָמַד .
לָמַל	اشتغل ، كدّ . في العربية عمّل : صنع ومهن ، وعمل على الصدقة : سعى في جمعها . وفي الآرامية לָמַל .
לָנָה	أجاب ، أرضى ، غشّى . - في العربية عنى بما قاله كذا : أراده وقصده . - وفي الآرامية לָנָה .
לָפָה	عمل ، فعل ، صنع ، أعدّ ، مكث . - المستقبل יִלְפֶּה والأمر לָפָה . - في العربية عسى : فعل جامد من أفعال الرجاء . وسعى : عمّل ومشى وعدا . - وفي الآرامية לָפָה .
לָפֶשֶׁת	سمن ، غلظ . و הִתְלַפֶּשֶׁת : افتكر . - في العربية عسا النبات : غلظ وصلب .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
עת	<p>وقتٌ، حين . الجمع עתים و עתות و עתה : الآن : بعد قليل، من الآن فصاعداً . وهذه الكلمة الأخيرة من الألفاظ القليلة التي يستشهد بها على وجود الإعراب الذي اختفى وتبقت منه آثار ضئيلة في العبرية ، لا سيما في حالة النصب .</p>
<p>(פלל)התפלל</p> <p>פנים</p>	<p>פ - ف</p> <p>صلتي ، تضرّع ، دعا . תפלה : صلاة، تضرّع . בית תפלה معبدٌ . - وفي العربية صلتى . - وفي الآرامية צלי ، צלי ومنه צלות و צלותא : صلاة .</p> <p>وجهٌ ، سطحٌ ، ناحية . לפנים : قديماً . בפני : أمام ولפני قبلَ و מפני : لأن . על כל حال .</p> <p>و פנה : انجَه ، التفت . - في الآرامية פנה , פני . - في العربية الفناء : الساحة أمام البيت ، وجمعه أفنيةٌ .</p>
<p>צאן</p> <p>צום (צום)</p>	<p>צ - ص</p> <p>غنمٌ ، معزٌ ، مواشٍ . وهذا الاسم موضوع للجنس يقع على الذكور والإناث وعليهما جميعاً . - في العربية الضأن : اسم جنس لحلاف الماعز من الغنم . - وفي الآرامية צאן . - وفي العربية العانة : القطيع من حمر الوحش .</p> <p>صامٌ ، المستقبل צום . - في العربية صام : أمسك عن الطعام والشراب والكلام والسير وغير ذلك . - وفي الآرامية צום .</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
ظِل	ظِلٌّ ، خَيْالٌ ، سِتْرٌ . الجمع يَظْلِييمٌ . - في العربية الظِلُّ : الغيباء . الجمع ظِلَالٌ ، وظلالٌ وظنول . والظلال والظلال : ما أظلتك كالسحاب ونحوه . والظليل : ذو الظل أو الدائم الظل . - وفي الآرامية يَظْلِييمٌ .
ضَرَر	شِدَّةٌ ، ضَيْقٌ ، غَمٌ ، ضَرَّةُ المرأة . - في العربية الضَّرُّ والضَّرُّ والضَّرَرُ : ضد النفع ، والشدة والضيق ، وضرة المرأة امرأة زوجها ، وهما ضَرَّتَانِ والجمع ضرائر . - وفي الآرامية يَظْرَر .
ك - ق	
قَدِم	مقدّم الشيء ، الشرق ، الصبأ (الريح الآتية من الشرق) - في العربية القادمة واحدة القوادِم : الريشات التي في مقدّم الجناح . والقُدّام : من يقدم الناس بالشرف . والقَيْدَام : مقدّم الشيء وصدوره . قَدِمْتِمَا : إلى الأمام . - في العربية هو يمشي القُدُمِيَّة والقُدُمِيَّة : إذا مضى في الحرب وكان مقدماً على العدو أو إذا تقدّم في المكارم والمعالي . - وفي الآرامية يَظْمِم .
قَدِم	سَبَقٌ ، تقدّم . والمزيد منه قَدِمْتِمَا : تقدم ، سبق ، لاقى . - في العربية قَدِم وقَدِم القوم : سبقهم ، وقدمه : ضد آخره . - وفي الآرامية قَدِم و قَدِم .
قَدِم	الشرق ، قدم . يَظْمِمْتِمَا : تجاه ، قبلاً . - في العربية القُدُمُ

الشرح والتحليل والمقارنة	الكلمة
<p>والقُدُم : المُضَيّ أمامُ ، يقال مضى 'قُدُمًا' : لم يعرّج ولم ينثن . - وفي الآرامية ܩܕܡܐ .</p> <p>قُدُس ، نقُدُس . تطهّر . المزيد منه بالتضعيف ܩܕܝܫ : قدس ، مجتد . - في العربية قدس الشيءُ : طهّر وتبارك . وقدس الله فلاناً : طهّره وبارك عليه وقدس لله : طهّر نفسه له ومنه « نحن نسبح بحمدك ونقدس لك » - في الآرامية ܩܕܝܫ . ومنه ܩܕܝܫ : مقدّس ، قِدُّوس ، قِدِّيس ، شهيد . في العربية القدوس والقُدُّوس : من أسماءه تعالى أي المنزه عن كل نقص أو عيب . - وفي الآرامية ܩܕܝܫ .</p> <p>ومنه ܩܕܝܫ : قداسة ، طهارة ، 'قدس' . - في العربية القُدُس والقُدُس مصدران من « قدس » والقُدُس : بيت المقدس - وفي الآرامية ܩܕܝܫ ، ܩܕܝܫ ، ܩܕܝܫܐ .</p>	<p>ܩܕܝܫ</p>
<p>صوتٌ ، نداء ، ضوضاء . الجمع ܩܘܠܘܬ . ܩܘܠ : صدى . ܩܘܠ ܐܚܕ : بالإجماع . ܩܘܠ ܩܘܪܐ : إعلان إنذار . ܩܘܠܝ ܩܘܠܘܬ : يجلبسة ، بضجيج . - في العربية قولٌ وقولٌ . فالقول : الكلام في الخير ، والقالُ والقيلُ والقالة في الشر - وفي الآرامية ܩܘܠ .</p>	<p>ܩܘܠ</p>
<p>قام ، وقف ، حض ، طلع ، استيقظ . المستقيل ܩܘܡܘܘܢ والأمر ܩܘܡ - في العربية قام الشيءُ : انتصب . وتقول للماشي « قم لي ، أي قف لي . وقام الحقُّ : ظهر وثبت</p>	<p>ܩܘܡ (ܩܘܡ)</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	- وفي الآرامية קם .
קטן , קטן	صغيرٌ ، قليلٌ ، يسيرٌ ، طفيفٌ . الجمع קטנים . - في العربية القَطانيّ : الجبوب التي تطبخ كالعدس والمخّص والفول ، وهي صغيرة الحجم . - وفي الآرامية קטין .
קא (קיא)	قَاءَ ، لَفَظٌ . والمزيد منه קיא بالمعنى ذاته . - في العربية قَاءَ مَا أَكَلَهُ : أَلْقَاهُ مِنْ فَمِهِ ، وَقَاءَتِ الْأَرْضُ الْكَمَاءَ : أَخْرَجَتْهَا وَبَرَدَتْهَا فِي الْعَرَبِيَّةِ קלט ، وهي في الآرامية קלט ، ويقابلها في العربية ، بالقلب المكانيّ ، لَفَظُ النِّوَاءِ : طَرَحَهَا مِنْ فَمِهِ قَرَعُ (نوع من الحُضْر) 'دَلَاعٌ ، يَقْطِنُ' . - وفي الآرامية קרא ، קרי ، קלעת .
קל (קלל)	قَلَّ ، صَغُرَ ، ذَلَّ . المزيد منه קלל : أَقَلَّ ، خَفَّفَ ، حَقَّرَ قَلَّ الشَّيْءُ : ضِدَّ كَثُرَ ، وَأَقَلَّ الشَّيْءَ : جَعَلَهُ قَلِيلًا . وفي الآرامية קל : خَفَّفَ ، صَغُرَ و אקל : خَفَّفَ ، احْتَقَرَ .
קצב	شكَلٌ ، هَيْئَةٌ ، طَرَفٌ ، حَضِيضٌ . الجمع קצבים . - في العربية القَصْبَةُ : القَرِيَّةُ أَوْ وَسْطُهَا ، وَالْبَشْرُ الْحَدِيثَةُ الْحَفْرُ . وقصبة الإصبع : أثمَلَتَا . - وفي الآرامية קצבא .
קרא	دَعَا ، صَرَخَ ، سَمِيَ ، قَرَأَ ، صَلَسَى . المستقبل קרא . - في العربية قَرَأَ الْكِتَابَ : نَطَقَ بِالْمَكْتُوبِ فِيهِ . قَرَأَ عَلَيْهِ السَّلَامَ : أَبْلَغَهُ إِبَاهَ . - في الآرامية קרא .
קרב	قَرَبَ ، دَنَا ، اقْتَرَبَ . المستقبل קרב . - وفي الآرامية קרב ، קריب .

الشرح والتحليل والمقارنة	الكلمة
<p>ومنه קָרִיב : قَرِيبٌ ، ضَحَى . - في الآرامية אֶקְרַב ، קָרַב . ومنه קָרוֹב : قَرِيبٌ . - في الآرامية קָרִיב ، קָרִיבָא . - في العربية القريب : خلاف البعيد ، وذو القرابة . ومنه קָרְבָן : تقدمة ، قربان ، ضحية . الجمع קָרְבָנוֹת . - وفي العربية قربه ، وقرب منه وإليه : دنا منه . والقربان : ما يتقرب به إلى الله تعالى . - وفي الآرامية קוּרְבָן .</p>	
<p>٦ - ر</p>	
<p>رأى ، نظر ، أدرك ، وجد . المستقبل רִאָה والأمر רְאֵה - في العربية رأى : نظر بالعين أو بالعقل . وأصل يرى يرأى ولا تستعمل على أصلها إلا نادراً . - ويرادف רִאָה في العبرية רִיָה . - في الآرامية רִיָא . في العربية جزاً : أنبأ ، تكهن .</p>	<p>رِأَاه</p>
<p>رأس ، زعيم ، رئيس ، قمة . - في العربية الرأس : ما يلي الرقبة من أعلاها في الإنسان ومن مقدمها في الحيوانات ، ويطلق على أعلى الشيء وسيد القوم . - وفي الآرامية רִיש ، רִישָא .</p>	<p>رِأَش</p>
<p>كثير ، غزير ، عظيم ، سيد ، رباني . الجمع רַבִּים . - في العربية ربّ النعمة : زادها ، وربّ القوم : ساسهم وكان فوقهم . والرّبّ : المالك والسيد ، والرّبّ : من أسمائه تعالى</p>	<p>رَب</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	- وفي الآرامية والسكديانية רב . - و רב חזק : رئيس الملاحين ، وهو في العربية رُبَات .
רב	رِبوة ، عشرة آلاف ، عدد عظيم . ويرادفها . רבבה والجمع רבבות . - في الآرامية רבוא . - في العربية الرِبَّة : الجماعة الكثيرة ، والرِبوة : الجماعة العظيمة ، نحو عشرة آلاف .
רדם) ירדם	نعس ، نام ، رقد . لا يستعمل إلا مزيداً . - في العربية ردم الثمة أو الباب : سدّها . - وفي الآرامية רמך : نام .
רע	هواء ، ريح ، نسيم ، روح . الجمع רעות . يستعمل مذكراً ومؤنثاً . - وفي العربية الرّيح : الهواء ونسيم كل شيء . والرّوح : ما به حياة الأنفس ، يذكر ويؤنث . - وفي الآرامية רע ، רעא .
רחם	رحيم ، رؤوف ، حنان ، صيغة مبالغة من רחם : أحبّ . والمزيد منه רחם . - في العربية الرحمة : الرقة والمغفرة . والرّحم : العطف والمحبة واللين ، يقال ألقى عليه رَحْمَةً . أي عطفه ورَحمت المرأة ولدّها : لاعبته . و רחמים و רחمنות : رحمة ، شفقة ، عطف . - وفي الآرامية والسكديانية רחמן وصيغة المبالغة فيها : רחמן و רחמנא ، والفعل רחם ، רחים : أحبّ .
רע	صديق ، صاحب ، قريب . الجمع רעים . في العربية الرّعاع والرّعواع : اليافع الحسن الاعتدال مع حُسن

الشرح والتحليل والمقارنة	الكلمة
<p>شباب . يرادفها חִבֵּר : رقيق ، صاحب ، زميل ، عشير . - في العربية الحَبِير والحَبِير : السرور والنعمة ، والعالم الصالح - وفي الآرامية חִבֵּר ، חִבֵּר ، חִבֵּר . رعى (الغنم) ارتعى ، أطعم ، قاد . - في العربية رعت الماشية الكلاً : سرحت فيه وأكلته . ورعى الماشية : سرحها في الكلاً . ورعى الأمير رعيته : ساسها وتدير شؤونها . وفي الآرامية רעא .</p>	<p>רעה</p>
<p>ساء ، خاف ، حطم . المستقبل ירעא . - وفي العربية الرتعْرُع : الجبان . والرّاع : سفلة الناس . المزيد منه התרועע : نحرّك ، ارنج ، تززع . - في العربية تعرّعت السنن : قلقت وتحركت . ومنه רעה : اثم ، شر ، بليّة . - في العربية الرّعرة : اضطراب الماء الصافي على وجه الأرض .</p>	<p>רע (رعه)</p>
<p>ש - ش</p>	
<p>سأل ، طلب ، أراد ، استعار . المستقبل ישאל - وفي العربية سأل . - وفي الآرامية ישאל ، ישאל . ישאל : جهنم ، الهاوية ، قبر . - وهذه الكلمة استعيرت من الآرامية ישאל ، ثم انتقلت إلى سائر اللهجات السامية .</p>	<p>שאל</p>
<p>كسر ، تبسّر . المستقبل ישבר . - في الآرامية חִבֵּר . وفي العربية تبرّ : كسر . وتبّر : كسر ، دمر ، والتبار :</p>	<p>שבר</p>

الشرح والتحليل والمقارنة	الكلمة
<p>الهلاك ، ومثله الشُّبُور . ومنه בְּשֹׁכֵר : موجّعات . שָׁוָא : غرور ، كذب ، حزن ، غم . לְשׂוֹאָא : باطلاً ، عبثاً . في العربية ماء الأمر فلاناً : أحزنه ، وساء به ظناً : ظنّ به السوء . والسوء : الشرّ والفساد والسوءة : الحلة القبيحة . עָד ، رَجَعَ ، آض ، ثَاب ، نَدِمَ . - في العربية ثَاب : عاد وثَاب المريض : رجعت إليه الصحة ، وثَاب إلى الله : رجع عن معصيته إليه . وثَاب الله عليه : غفر له ورجع عليه بفضله . - وفي الآرامية תָּב .</p>	<p>שָׁוָא שָׁב (שוב)</p>
<p>صرخ ، زعق . المزيد منه بالضعيف שָׁבַע : استنجد ، صاح زعق . - في العربية غوَّث الرجل : قال واغوثاه . ويلاحظ هنا الإبدال والقلب المكافي بين שָׁבַע وغَوَّث . - في الآرامية בָּעָא : صرخ . - في العبرية בָּעָא . - في العربية الجمععة : أصوات الجمال إذا اجتمعت .</p>	<p>שָׁבַע (شوع)</p>
<p>ضياء ، فجر . - في العربية السحَّر : قبيل الصبح . والسحور ما يؤكل ويشرب عند السحَّر . - في الآرامية צַפְרָא ، צַפְرָא שְׁפַרְפְּרָא ، שְׁפַרְفְּرָא .</p>	<p>שָׁחַר</p>
<p>(مؤنث) حفرة ، قبر ، جهنم ، فساد . - في العربية السُّحَّت : ما خبث من المنكاسب فلزم عنه العار كالرشوة . ومال سُحَّت : متلف هالك . - وفي الآرامية שְׁחַתָא .</p>	<p>שָׁחַת</p>
<p>رقد ، نام ، استراح . المستقبل יִשְׁכַּב والأمر שָׁכַב . - في العربية شخَّر النَّائم : صات من حلقه أو أنفه .</p>	<p>שָׁכַב</p>

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
שָׂכַר	أجرة ، كِراء ، ثواب ، جائزة . - وفي العربية الشاكِريّ : الأجير والمستخدم . والشاكِريّة : أجرة الشاكِريّ . - وفي الآرامية אַבְרָא : أجر .
שָׂל	خاصّة . (مختزلة من שָׂ : اختصار اسم الموصول אֲשֶׁר وحرف النسب ל الذي يفيد الاستحقاق والمُلك . שָׂל : متاعي ، مُلكي . בְּשָׂל : لأجل ، بسبب .
שָׂלַךְ	رمى ، طرح . المزيد منه הִשָּׁלַךְ : ألقى ، طرد . - في العربية شلخه بالسيف : قطعه . والشلخ : نجل الرجل أو نطفته . يقال « هو شلخ سوء » . وفي الآرامية בְּמָא : رمى ، ألقى .
שָׂלַם	تمّ ، كملّ ، سعيّد . - في العربية سلّم من آفةٍ : نجا وبرىء منها . المزيد منه بالتضعيف שָׂלַם : دفع ، أدّى ، كافأ ، منح - في العربية سلمه الشيء فتسلمه : أعطاه إياه فتناوله . - وفي الآرامية שָׂلַم ، سَلِم ، والمزيد منه שָׂلַم .
שָׂלַשׁ	للمؤنث ، שָׂלַשָּׁה للمذكر : ثلاث ، ثلاثة . - وفي الآرامية תְּלַת ، תְּלַתַּא . שְׁלִישִׁית : ثلث . - في الآرامية תְּלִיתַא .
שָׂם	هناك . - في العربية سَمَّ و سَمَّته : اسم يشارُ به إلى البعيد بمعنى هناك . و שָׂמָה : إلى هناك ؛ من الألفاظ القليلة التي يستدل بها على وجود الإعراب قديماً في العبرية ، لاسمياً في حالة النصب . وهنا النصب على نزع الخافض لأن שָׂמָה بمعنى אֵל שָׂم . - وفي الآرامية תְּמָן .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
שָׂמַאל	شمال ، اليد اليسرى . - في العربية الشمال : ضدّ اليمين . - وفي الآرامية שְׂמָאֵל , שְׂמָאֵל .
שָׂמַח	فرح ، سرور . المستقبل שְׂמַח . שְׂמַחָה : فرح ، سرور . - في العربية سَمِيحٌ بفلان : فرح ببليةته .
שָׂמַיִם	السماء ، السموات . - في العربية السماء : ما يحيط بالأرض من الفضاء الواسع ، وكل ما علاك فهو سماء ، والجمع سموات ، وسمى وأسْمِيَة . - وفي الآرامية שְׂמַיָא .
שָׂמַע	سمع ، أصفى ، أطاع ، أدرك . المستقبل שְׂמַע والأمر שְׂמַע . - في العربية سمع الصوت : أدركه بحاسة الأذن وسمع له الله : أجابه ، وسمع إليه : أصفى . - وفي الكلدانية والآرامية שְׂמַע .
שָׂמַר	حفظ ، صان ، سهر . المزيد منه بالتضعيف שְׂמַר : عظم ، حفظ ، حذر . ومنه שְׂמַרְרִים : سهر ، يقظة . - في العربية السمر : الليل وسواده . والسَمَر والسَمَرَة : الأحدوث في الليل .
שָׂמַשׁ	(مذكر ومؤنث) : الشمس . - في العربية شمس (مؤنث) - وفي الآرامية שְׂמַشׁ , שְׂמַשׁ (مذكر ومؤنث ، ويغلب عليه التذكير .
שָׂנַיִם	اثنان ، שְׂנַיִם ثنتان ، اثنان - في العربية اثنان للمذكر ، واثنان وثنتان للمؤنث . وفي الآرامية שְׂנַיִן المذكر

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
שנים עשר	و תרמין للمؤنث . - في العبرية שני : ثانٍ و שנית : ثانياً ، ثانيةً . اثنا عشر שנים עשרה : اثنا عشرة . - في الآرامية תרי עסר : اثنا عشر للمذكور و תרתא עסרי : اثنا عشرة للمؤنث .
שק	كيس ، غرارة ، جراب . الجمع שקים . - في العربية الشِقَّة : ماشق من ثوب أو نحوه . والكيس : ما يُخاط من خرق فتجعل فيه الدراهم أو الجيوب . - وفي الآرامية סק ، סקא . وقد استعيرت هذه الكلمة من اللهجات السامية واستعملت في الإغريقية واللاتينية ، ثم في اللغات الأوربية الحديثة .
שָׁתָה	شرب ، المستقبل שִׁתָּה . - في العربية شتا القوم : دخلوا في الشتاء . وشتا بالبلد : أقام فيه شتاءً . - وفي الآرامية שְׁתָא , שְׁתִי , אֲשְׁתִי .
שָׁתַק	سكت ، صمت ، هدأ . المستقبل שִׁתַּק . - في العربية سكت صمت ، وسكت الغضب : سكن . ويرادف שָׁתַק : שָׁלָה : سلا ، هدأ . - في الآرامية שְׁלִי , שְׁלִי . - وفي العربية سلا الشيء : ذهل عن ذكره وهجره .
תהום	هيرة ، جنة ، هدة . - في العربية التهمة : الأرض المتصوبة إلى البحر ، وتهم : وادٍ بالجماعة . - وفي الآرامية תהום תהומא .

ת - ت

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
תודה	اعتراف ، حمد ، شكر ، ثناء . (الواو في תודה منقلبة عن ياء) . وفي الآرامية אודא , אודיתא . - وفي العربية اليد : النعمة والإحسان .
תולעת	دودة . (الواو في هذه الكلمة منقلبة عن ياء) ילל : امتصّ - في العربية وُلغ الكلب في الإناء : شربَ ما فيه بأطراف لسانه ، أو أدخلَ فيه لسانه وحرّكه . - وفي الآرامية תולעתא : دودة .
תחת	تحت ، أسفل . وعند إضافة هذه الكلمة إلى الضمير قيل : תחת , תחתך , תחתיו . - في العربية تحت : ضد فوق وتلازم الإضافة ، وإذا قُطعت عنها بُنيت على الضم فيقال : جاء من تحت . - وفي الآرامية תחת .

* * *

مراجع الكتاب

أ - مراجع عربية

- الأساس ، في الأمم السامية ولغاتها ، وقواعد اللغة العبرية وآدابها ، تأليف الدكتور علي العناني ، وليون محرز ، ومحمد عطية الإبراهيمي .
- مدارج القراءة والإنشاء في اللغة العبرية ، تأليف الدكتور عبد العزيز برهام .
- الكنز في قواعد اللغة العبرية ، لمحمد بدر .
- أستاذ العبرية ، لمراد فرج .
- التوطئة في اللغة العبرية ، لفؤاد حسنين .
- المفصل ، في قواعد اللغة السريانية وآدابها ، والموازنة بين اللغات السامية ، تأليف محمد عطية الإبراهيمي .
- تاريخ اللغات السامية ، للدكتور إسرائيل ولفنسون .
- فقه اللغة ، للدكتور علي عبد الواحد وافي .
- علم اللغة ، للدكتور علي عبد الواحد وافي .
- الآداب السامية ، تأليف محمد عطية الإبراهيمي .
- ترجمة العهد القديم ، لفان داينك .
- القاموس المحيط ، لمجد الدين الفيروزآبادي .

ב - סראיע עברית

תלמוד לשון עברי	.....	יהודה ליב בן-זאב
הדקדוק המעשי	.....	מ. מ. מנסוביץ
הדקדוק העברי	.....	ל. שצקי
תורת הלשון	.....	י. טילר
מורה הלשון	.....	חיים צבי לרנר
תורת הנקוד	.....	י. ח. טביוב
למדו עברית	.....	ל. שפר
לשון וספר	.....	יעקב פּיכמן
מלון שמושי	.....	יהודה גור
תולדות עמנו	.....	ב. אביבי-ג. פרסקי
הדבור העברי	.....	מ. קרינסקי
תורת השירה הספרדית	.....	דוד ילין

ج - مراجع باللغات الأخرى

- William R. Harper** : Elements of Hebrew by an Inductive Method .
- William Henry Green** : Grammar of The Hebrew language.
- Gustavus Bickell** : Outlines of The Hebrew Grammar.
- William R. Harper** : Introductory Hebrew Method and Manual .
- Th. Nöldeke** : Die Semitischen Sprachen .
- Bauer - Leander** : Historische Gram. d. Hebraischen Sprache .
- William Wright** : Lectures on the Comparative Grammar of the Semitic Languages. Jewish Encyclopedia, Vol. XI. P. 184-192.
- Th. Nöldeke** : Encyclopedia Britanica, Vol. XXIX. Article on Semitic Languages.
- Margolioth** : Relations between Arabs and Israelites prior of the rise of Islam.
- P. Derenbourg** : Le Livre des Parterres Fleuris. Grammaire Hébraïque en arabe d'Aboul walid Marwan Ibn Djanah.
- Joseph Klausner** : A History of Modern Hebrew Literature.

الفهرست

القسم الأول

في اللغات السامية واللغة العبرية وآدابها

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٣٤	المهد الأصلي للقبائل العبرية	٢	تمهيد - علم اللغات
٣٥	التشابه بين العبرية والكنعانية	٣	فوائد علم اللغات وغاياته
٣٦	المراجع التي وصلت إلينا العبرية عن طريقها	٥	مجاميع اللغات والمجموعة السامية
٣٧	الأطوار التي مرت بها اللغة العبرية	٦	التسمية
٣٩	المدارش والهالاخا والهالاغادا	٧	المجموعة السامية
٤١	العبرية الربانية أو التلمودية	٨	المهد الأصلي للأمم السامية
٤١	المشنا	١٢	اللغة السامية الأولى
٤٣	الجارا	١٩	مميزات اللغات السامية
٤٣	التلمود	٢٠	التشابه بين اللغات السامية وغيرها من اللغات
٤٦	تأثير الثقافة العربية في اللغة العبرية	٢٢	وجوه الخلاف بين اللغات السامية
٥١	اللغة العبرية الحديثة	٢٤	مقارنة اللغات السامية
		٣٢	اللغة العبرية
		٣٣	نشأة اللغة العبرية

القسم الثاني
الأجرومية العبرية
(قواعد وتطبيق)

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٨٤	الشدة الخفيفة	٦٤	الخط العبري
٨٥	القماش حطوف	٦٥	الحركات
٨٨	الفتحة المستعارة	٦٦	الخط العبري القديم
٨٩	النبرة	٦٨	الأبجدية
٩٢	أقسام الكلمة	٦٩	اختلاف اليهود في نطق الحروف
٩٢	أقسام الاسم	٧٠	حروف כגד כפת
٩٢	أقسام اسم الذات	٧١	المقارنة اللفظية
٩٥	التذكير والتأنيث	٧٣	الحركات
٩٨	المفرد والمثنى والجمع	٧٤	السكون
٩٩	جمع المذكر	٧٥	السكون المتحرك
١٠٠	جمع المؤنث	٧٦	الحركات المركبة
١٠٤	تغير حركات الاسم في صيغة الجمع	٧٧	الساكن الظاهر
١٠٦	أداة التعريف	٧٧	الساكن المستتر
١٠٩	أدوات الاستفهام	٧٨	المخرج
١١٤	الإضافة	٧٩	المقاطع
١١٥	جدول إضافة الأسماء في حالتي الإفراد والجمع	٨١	الشدة
		٨١	الشدة الثقيلة

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
١٦٣	صيغ الفعل	١٢١	درجات التشبيه في الصفات
١٦٤	أبواب المجرّد	١٢٢	حروف النسب
١٦٧	تصريف المجرّد في الماضي	١٢٥	واو العطف
١٧٢	صيغة الأفعال المعتلة	١٢٦	واو القلب
١٧٢	المثال	١٢٨	النتع
١٧٤	الأجوف	١٢٩	المنسوب
١٧٦	المعتل اللام بالألف	١٣١	الضمير
١٧٨	المعتل اللام بالهاء	١٣٤	اتصال الضمائر ببعض الحروف
١٧٩	الفعل المضعف		والظروف
١٨٠	الفعل الناقص	١٣٧	تصريف الأسماء
١٨٢	الفعل المركب	١٤٢	اسم الإشارة
١٨٣	جدول تصريف المجرّد في الماضي	١٤٥	اسم الموصول
١٨٤	المضارع الحالي	١٤٧	العدد
١٨٧	تصريف المضارع الحالي	١٥١	العدد الترتيبي
١٨٨	نفي المضارع الحالي	١٥٢	الكسور
١٩٠	المستقبل	١٥٢	تعريف العدد
١٩٠	ضبط حروف المضارعة في السالم	١٥٥	الفعل
١٩١	جدول تصريف المجرّد في المستقبل	١٥٥	تقسيمه من حيث الزمن
١٩٤	الأمر	١٥٥	اللازم والمتعدي
١٩٩	تصريف المزيد	١٥٧	المجرّد والمزيد
٢٠٠	السالم	١٥٧	أوزان الفعل
٢٠٢	المعتل الفاء بالألف	١٦٠	أشهر المعاني المستفادة من نقل
٢٠٤	المعتل الفاء بالياء		المجرّد إلى أوزان المزيد

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٢٢٥	اسم الفاعل	٢٠٦	المعتل اللام بالألف
٢٢٦	اسم المفعول	٢٠٨	المعتل اللام بالهاء
٢٢٨	الصفة المشبهة باسم الفاعل	٢١٠	الأجوف
٢٢٩	اسما الزمان والمكان	٢١٢	المضعف
٢٣١	اسم الآلة	٢١٤	الناقص
٢٣٣	الإبدال	٢١٦	المركب
٢٣٤	اتصال الفعل بضمائر النصب	٢٢٠	الجامد والمشتق
٢٣٥	تغيير حركات الفعل في حالة الوقف	٢٢٠	المصدر
٢٣٦	المفعول فيه والمفعول المطلق والحال	٢٢١	اتصاله بحروف النسب
٢٣٨	الميزان الصرفي	٢٢٢	اسم المصدر
٢٣٩	الحرف	٢٢٢	مصدر المزيّد على الثلاثي
٢٤١	الاعراب في العبرية	٢٢٣	مصدر الرباعي
		٢٢٣	المصدر الميمي
		٢٢٥	أقسام المشتق

القسم الثالث

قصص وفكاهات

٢٤٧	النعرين والتفوح	٢٤٤	العور والهنس
٢٤٨	النعر والناغوزيم	٢٤٤	العني الرخمن
٢٤٩	العورب والشوعل	٢٤٥	الشوعل والكلب
٢٤٩	الشوعل والكرم	٢٤٥	الضبي والكلب
٢٥٠	شني الكلبيم واللمس	٢٤٦	الشوعل والهارنبت
٢٥١	العقرب والشلع	٢٤٦	قرب مكآن ومكآن

الموضوع	الصفحة	الموضوع	الصفحة
חכמת ילדים	٢٦٠	הזאב והגדי	٢٥١
שלמה המלך והדבורים	٢٦١	צפור חכמה	٢٥٢
החכם והגנב	٢٦٢	העורב והזמיר	٢٥٣
חושם רע המזל	٢٦٣	האכר והתרופה	٢٥٤
רחמי משה רבנו	٢٦٤	האכר והמשקפים	٢٥٥
סחורתי גדולה	٢٦٥	שנים על חמור אחד	٢٥٦
בעד כספי	٢٦٧	ישר לב	٢٥٧
שני רעים	٢٦٧	הגמל והחמור	٢٥٨
מלך העצים	٢٦٩	הירושלמי והתגר מאתונה	٢٥٩

القسم الرابع

العبرية الحديثة في الحياة اليومية

(محاورات وتمارين)

الزمن	٢٨٤	في المدرسة	٢٧٢
النهار والليل	٢٨٥	التياب	٢٧٣
الطقس	٢٨٧	الألوان	٢٧٤
البهائم والحيوانات والطيور	٢٨٨	أعضاء الجسم	٢٧٥
السفر	٢٩٠	الأمرة	٢٧٧
مم تصنع الأشياء؟	٢٩٣	عبارات التحية	٢٧٨
في الشارع	٢٩٤	الطعام وأدواته	٢٨٠
في الفندق	٢٩٦	الفواكه والخضراوات والأزهار	٢٨١
البريد	٢٩٩	الساعة	٢٨٢

الموضوع	الصفحة	الموضوع	الصفحة
في المسرح	٣١٩	محادثة في الهاتف	٣٠٢
عند المريض	٣٢٤	عند تاجر الأثاث	٣٠٤
عند الطبيب	٣٢٧	استنجار بيت	٣٠٧
الصناع وأدوات عملهم	٣٢٨	عند الحياط	٣١٠
في القرية	٣٣١	في المطعم	٣١٣
		الزيارة	٣١٦

القسم الخامس

مقتطفات من الصحف العبرية ٣٦٠ - ٢٣٣

القسم السادس

قطع مختارة من الأدب العبري الحديث

مشيري עם	٣٧٨	שלמה והתור המתהלל	٣٦٢
געגועים	٣٧٩	תפלה	٣٦٤
הילדות	٣٨٠	סוף קיץ	٣٦٥
השועל והענבים	٣٨١	שני גבורים	٣٦٦
מעשיה	٣٨٢	אמי	٣٦٧
הנשר והעורב	٣٨٣	שושנים	٣٧٠
הזאב והכבש	٣٨٤	עבר ועתיד	٣٧٢
		התפלה	٣٧٥

القسم السابع

منتخبات من الأدب العبري الأندلسي

الموضوع	الصفحة	الموضوع	الصفحة
٥ - في الرثاء		نماذج شعرية	
٤٠٨ رثاء أخ		١ - في الوصف	
٤٠٩ رثاء ابن		٣٨٦ فصل الربيع	
٦ - في شكوى الزمان والحكم		٣٨٨ محاسن الطبيعة في مصر	
٤١٠ قصيدة البؤس		٣٩٠ البحر الهائج	
٤١٣ ابن القبور		٢ - في الغزل	
٤١٣ فليذكر الانسان		٣٩٣ قصيدة غزلية	
٧ - في المدح		٣٩٦ أبيات متفرقة في الغزل	
٤١٤ يهوذا اللاوي		٤٠٠ الحسنة والبدر	
٤١٦ نوال الأمير ونوال الغمام		٣ - في الحنين	
٨ - في الأحاجي والألغاز		٤٠٢ الحماسة الباكية	
٤١٧ القلم		٤٠٣ قلبي في المشرق	
٤١٨ الرمانة		٤٠٤ الحنين إلى بيت المقدس	
٤١٩ المرأة		٤ - في الفخر	
نموذج نثري		٤٠٥ الحكمة	
٤٢٠ أفضلية الشعر العربي على الشعر		٤٠٧ كرامتي في مكاني	
العبري			

القسم الثامن

طائفة مختارة من الحكم والأمثال ٤٢٦ - ٤٢١

الفصل التاسع

نصوص مختارة من العهد القديم مع ما يقابلها بالترجمة بالعربية

الموضوع	الصفحة	الموضوع	الصفحة
الإصحاح الحادي والأربعون	٤٧٦	العهد القديم وأسفاره	٤٢٨
الثاني والأربعون	٣٨٤	التوراة	٤٢٨
سفر الخروج		الأنبياء	٤٢٩
الإصحاح الثاني	٤٩٠	المكتوبات	٤٣٠
الثالث	٤٩٢	سفر التكوين	
الرابع	٤٩٤	الإصحاح الأول	٤٣٢
الثامن	٤٩٦	الثاني	٤٣٦
العشرون	٤٩٨	الثالث	٤٤٠
سفر التثنية		السابع	٤٤٤
الإصحاح الحادي والعشرون	٥٠٠	الثامن	٤٤٦
سفر صموئيل الأول		التاسع	٤٥٠
الإصحاح الحادي والثلاثون	٥٠٢	السادس عشر	٤٥٢
سفر الملوك الأول		السابع عشر	٤٥٤
الإصحاح العاشر	٥٠٤	الحادي والعشرون	٤٥٨
العشرون	٥٠٦	الثاني والعشرون	٤٦٢
الثاني والعشرون	٥٠٨	السابع والثلاثون	٤٦٦
سفر الملوك الثاني		التاسع والثلاثون	٤٧٢
الإصحاح الحادي والعشرون	٥١٠	الأربعون	٤٧٤

الموضوع	الصفحة	الموضوع	الصفحة
سفر أيوب		الإصحاح الرابع والعشرون	٥١٢
الإصحاح الأول	٥٢٦	الخامس والعشرون	٥١٤
الثاني	٥٢٨	سفر المزامير	
سفر نشيد الانشاد		المزمور الأول	٥١٦
الإصحاح الأول	٥٣٢	المئة والثاني	٥١٦
الثالث	٥٣٤	المئة والرابع	٥١٨
الخامس	٥٣٦	سفر الأمثال	
السادس	٥٣٨	الإصحاح الأول	٥٢٢
		الخامس	٥٢٤

القسم العاشر

سفر يونس بالعبرية

ثم موازنة كلماته بما يماثلها في اللغات السامية مع شرحها وتحليلها وفق الحروف الأيبديّة

الحروف الأيبديّة كمعجم		الإصحاح الأول	٥٤٢
عبري صغير		الثاني	٥٤٣
المراجع العربية	٥٨٦	الثالث	٥٤٤
المراجع العبرية	٥٨٧	الرابع	٥٤٥
مراجع باللغات الأخرى	٥٨٨	شرح الكلمات ، وتحليلها ،	٥٤٦
الفهرس	٥٨٩	ومقارنتها بما يماثلها مرتبة وفق	

جدول النخط أو الصواب

صواب	خطأ	صفحة	سطر	صواب	خطأ	صفحة	سطر
שְׁהֶעֱצַרְתָּ	שְׁהֶעֱצַרְתָּ	٤	٣٤٣	Hallazé	Hallaz	٥	١٧
בְּמַלִּים	בְּמַלִּים	١٤	٣٤٤	إِنْ	أَنْ	١٣	٣٢
בֵּינֵתִים	בֵּינֵתִים	١٤	٣٤٧	הָהָר	הַהָר	٤	٧٧
קִיּוּם	קִיּוּם	١٧	٣٤٧	סְפָרִים	סְפָרִים	٩	١٠٤
הִדְחָתוֹ	הִדְחָתוֹ	١٧	٣٤٨	תִּכְתֵּב-נָא	תִּכְתֵּב-נָא	٩	١١٢
תּוֹקֵף	תּוֹקֵף	٥	٣٥٢	הַרְגִּלִים	הַרְגִּלִים	٢١	١١٩
מְקוֹר	פְּקוֹר	٩	٣٥٤	הַשּׁוֹשְׁנָה	הַשּׁוֹשְׁנָה	١٢	١٢٠
לְהַגִּיב	לְהַגִּיב	١٥	٣٥٦	בּוֹלַעַ	בּוֹלַעַ	١٦	١٨٥
פְּרָטִים	פְּרָטִים	٧	٣٥٧	לְחִבְרֵךְ	לְחִבְרֵךְ	١٨	١٩٢
וּכְהַפְרָה	וּכְהַפְרָה	٩	٣٥٨	בֵּא	בֵּא	١	١٩٥
חֻטְאֵתִי	חֻטְאֵתִי	١٤	٣٨٤	לִ"ה	פ"ה	١	٢٠٨
כְּמִקְרָה	כְּמִקְרָה	١٣	٣٩٨	הַתְלַמִּיד	הַתְלַמִּיד	١٥	٢٢٤
הַיָּפִי	הַיָּפִי	١٠	٤٠١	מְרַחֵב	מְרַחֵב	١١	٢٣٢
פֶּאֶזָא	פֶּאֶזָא	١٣	٤٠٦	וּבְנֵי	בְנֵי	١٤	٢٣٣
וְעַת	וְעַת	١٤	٤١٦	וּלְמוֹנֵת	וּלְמוֹנֵת	١٦	٢٤٠
עָרֵב	עָרֵב	١٠	٤٢٠	מֹשֶׁה	מֹשֶׁה	١٣	٢٦٤
הַחֹצֵב	הַחֹצֵב	١٤	٤٢٤	הָאֵטֵד	הָאֵטֵד	١٨	٢٧٠
וְתִרְאֶה	וְתִרְאֶה	١٢	٤٣٢	תְּעוּפָה	תְּעוּפָה	١٥	٢٩٠
الشجرة	الشجرة	٤	٤٤١	اطبل	اطبل	٧	٣٣١
אִישׁ	אִים	٣	٤٧٢	שְׁנַת־פְּרִסְמָה	שְׁנַת־פְּרִסְמָה	٢١	٣٤٠
שְׁמַע	שְׁמַע	٢	٥٠٤	הַקּוֹמוֹנִיסְטִים	הַקּוֹמוֹנִיסְטִים	١٢	٣٤١
בֵּן	בֵּן	١١	٥٥٢				

1845

المؤلف

يشكر مدير مطبعة جامعة دمشق وموظفيها
على ما بذلوه من جهد وعناية
في طبع هذا الكتاب